kroleſtwie iego / y ſpráwá twoiá rozgłoſzona ieſt po wſzyſtkich powiá-
Supra 5. ✗ 5. toch. Y toć rzecz nie táyna ktora mowił Achior : y toć też wiedza coś mu
kazał vczynic. Wiádoma rzecz ieſt żeſmy ták Bogá náſzego grzechy obrá- 7
żili/ że też roſkazał przez proroki ſwoie do ludu/że go wyda dla grzechow 8
iego. A iż wiedza ſynowie Izráelſcy/że obrázili Bogá ſwego/ ſtad tedy
ſtrách twoy ná nich ieſt. Nadto ieſzcze/ y głod wielki przypadł ná nie/ á 9
prze wielki niedoſtátek wody/ chodza nápoły pomárli. Ná koniec to iuż 10
myſla/áby bili bydło ſwoie / á krew iego pili : á świecone rzeczy Páná 11
Bogá ſwego/ktorych im Bog y tykáć ſie zákazał/w zbożu/w winie/w ole- 12
iu/ te wſzyſtkie rzeczy iuż vmyſlili wydáć y ſtráwić / ktorychby áni tykáć
rekomá mieli. A przetoż że ták czynia / pewna rzecz że beda wydáni ná
ſtrácenie. Co ia ſłużebnicá twoiá obaczywſzy/ vciekłám od nich á posłał 13
mie Pan k tobie / ábychći te rzeczy oznaymiłá. Abowiem ia ſłużebnicá 14
twoiá chwale BOgá / też y tu v ciebie/ y bedzie wychadzáłá ſłużebnicá
twoiá/ á bede ſie modlić Bogu/ tedy mi powie / kiedy im ma odpłáćić zá 15
ich grzech : á przyſzedſzy damći znáć / ták że ia ciebie przewiode przez po-
śrzodek Jeruzálem. Y bedzieſz miał pod moca ſwa wſzyſtek lud Izráelſki/
iáko owce bez páſterzá ſwego/á nie záſzczeknie ná cie y ieden pies/bo mi te 16
rzeczy oznaymione z opátrznośći bożey. A że ſie Pan Bog gniewa ná nie 17
teraz/ przetom poſłána k tobie ábymći to powiedziáłá.

Podobáły ſie te wſzyſtkie ſłowá Holoferneſowi / y wſzyſtkim ſługam 18
iego/y dziwowáli ſie madrośći iey/y mowili ieden ku drugiemu. Niemáſz
tákiey niewiáſty w świećie ná poyzrzenie/ná piekność y ná madrość wy 19
mowy. Y rzekł do niey Holofernes. Dobrze Bog vczynił/ktory cie posłał 20
przed ludem / ábyś go ty wydáłá w rece náſze. A że dobra ieſt obietnicá 21
twoiá/ieſliże mi to vczyni Bog twoy/bedzie też y moim bogiem / y ty w
domu Nábuchodonozorowym wielka á zacna bedzieſz/ á imie twoie be-
dzie ſłyneło po wſzyſtkiey ziemi.

Kápit: 12.

☞ Holofernes dał wołáć o pániey Judyth/áby wychadzáłá gdzie chce ná modlitwe
potym dniá czwartego był z nia weſoł/á zápaliwſzy ſie ku niey/vpił ſie okrutnie.

GEdy iey kazał Holofernes wniść/ tám gdzie zło-
żone były ſkárby iego / y kazał iey tám mieſzkáć/y náznáczył co 1
iey miano dáwáć z iego ſtołu. Ktoremu odpowiedziáłá Ju- 2
dyth temi ſłowy. Teraz ia nie bede mogłá pożywáć tych rzeczy ktoreś mi
roſkazał dáwáć/áby też y ná mie nie przyſzedł gniew Boży/ále bede teraz
iadáłá te rzeczy ktorem zſoba przyniosłá. Rzekł do niey Holofernes: Kie- 3
dyć nie doſtánie tych rzeczy coś zſoba przyniosłá/coż z toba bedziemy czy-
nić ? Odpowiedziáłá Judyt : Żywie duſzá twoiá pánie moy/żeć nie wy-
trawi tych wſzyſtkich rzeczy ſłużebnicá twoiá/dotad poki nie vczyni Bog 4
przez rece moie tego com vmyſliłá. Y wwiedli ia ſłużebnicy iego do na-
miotu gdzie im roſkazał. A prosiłá gdy tám wchodziłá / áby iey dozwo-
lono w nocy przededniem wychodzić precz ná modlitwe/ áby ſie modliłá 5
Pánu Bogu. Tedy roſkazał komornikom ſwoim/ żeby wychodziłá y w- 6
chodziłá ná chwalenie BOgá ſwego / iákoby ſie iey podobáło przez trzy
dni. Y wychadzáłá w nocy do padołu miáſtá Betulijey / y vmywáłá ſie 7
w ſtudnicy wody. A gdy wychodziłá/modliłá ſie Pánu Bogu Izráelſkie- 8
mu/żeby ſpráwował droge iey ku wyzwoleniu ludu ſwego. A wchodzac 9
zás mieſzkáłá w namiecie czyſta/áż gdy iádłá pokarm ſwoy wieczor.
Stáło

Stáło ſie czwartego dnia/że Holofernes ſpráwił wieczerza ná dwo-
10 rzány ſwoie/ y rzekł do Wagao komorniká ſwego : Idź á námawiay te
żydowke/żeby dobrowolnie zemna przyzwoliłá mieſzkáć. Bo nie vczciwa
11 rzecz ieſt v Aſſyriyczykow / gdyby niewiáſtá pośmiewáłá ſie z meżá / to
czyniac áby od niego wyſzłá niewinna bedac. Tedy wſzedł Wagao do
12 Judyt/ y rzekł : Nie wſtyday ſie dobra dzieweczko/wnidź do páná mego
áby byłá vczcioná przed oblicznośćia iego/á żeby z nim iádłá/y piłá wino
13 w weſelu. Ktoremu Judyt odpowiedziáłá. Y cożem ia ieſt/ábych miáłá
14 odmowić ſie pánu memu ? Wſzyſtko co bedzie przed oczymá iego dobrego
álbo nalepſzego / gotowám vczynić. A coć ſie iemu bedzie podobáć / toć
mnie bedzie rzecz dobra po wſzyſtkie dni żywota mego.
Wſtáłá potym/ y przyochedożyłá ſie w ſwe ſzáty/ á wſzedſzy ſtánełá
15 przed oblicznośćia iego. A ſerce Holoferneſowe iuż było zránione/bo pa-
16 łał w żadośći iey. Y rzekł do niey Holofernes : Piy teraz/á ſiedź zemna z
17 weſelim/boś nálázłá łáſke v mnie. Y rzekłá Judyt : bede piłá pánie moy/
18 bo vwielbioná ieſt dziś duſzá moiá/nád wſzyſtkie dni żywotá mego. Bráłá
19 tedy/ y iádłá y piłá przed nim to co byłá nágotowáłá dziewka iey. A ſtał
20 ſie Holofernes k niey bárzo ochotny/ y pił winá bárzo wiele/ ták że go ni-
gdy ták wiele nie pijał zá żywotá ſwego.

Kápit: 13.

☞ Judyt vczyniwſzy ku Pánu Bogu modlitwe/vćiełá Holoferneſowi głowe/
ktora do Betuliey przyniowſzy/ vpomina ie ku dziek czynieniu : z czego ia
wſzyſcy błogoſłáwia/Achior głowe iego vyzrzawſzy zdumiał ſie.

1 GDy śie ſtał wieczor/pokwápili śie ſłudzy iego do
2 goſpod ſwych/y záknał Wagao drzwi v łożnice/y ſam odſzedł.
3 A wſzyſcy byli zmocowáni od winá. Tedy byłá Judyt ſamá
4 w łożnicy. A Holofernes leżał ná łożu/záſnawſzy twárdo od wielkiego vpi-
5 ćia. Y rzekłá Judyt do dziewki ſwey/żeby ſtáłá ſtrzegac przede drzwiámi.
Stáná-

I. A.

~~Ex Libris~~

Ex libris Andryachas.

1577.

Te

Te

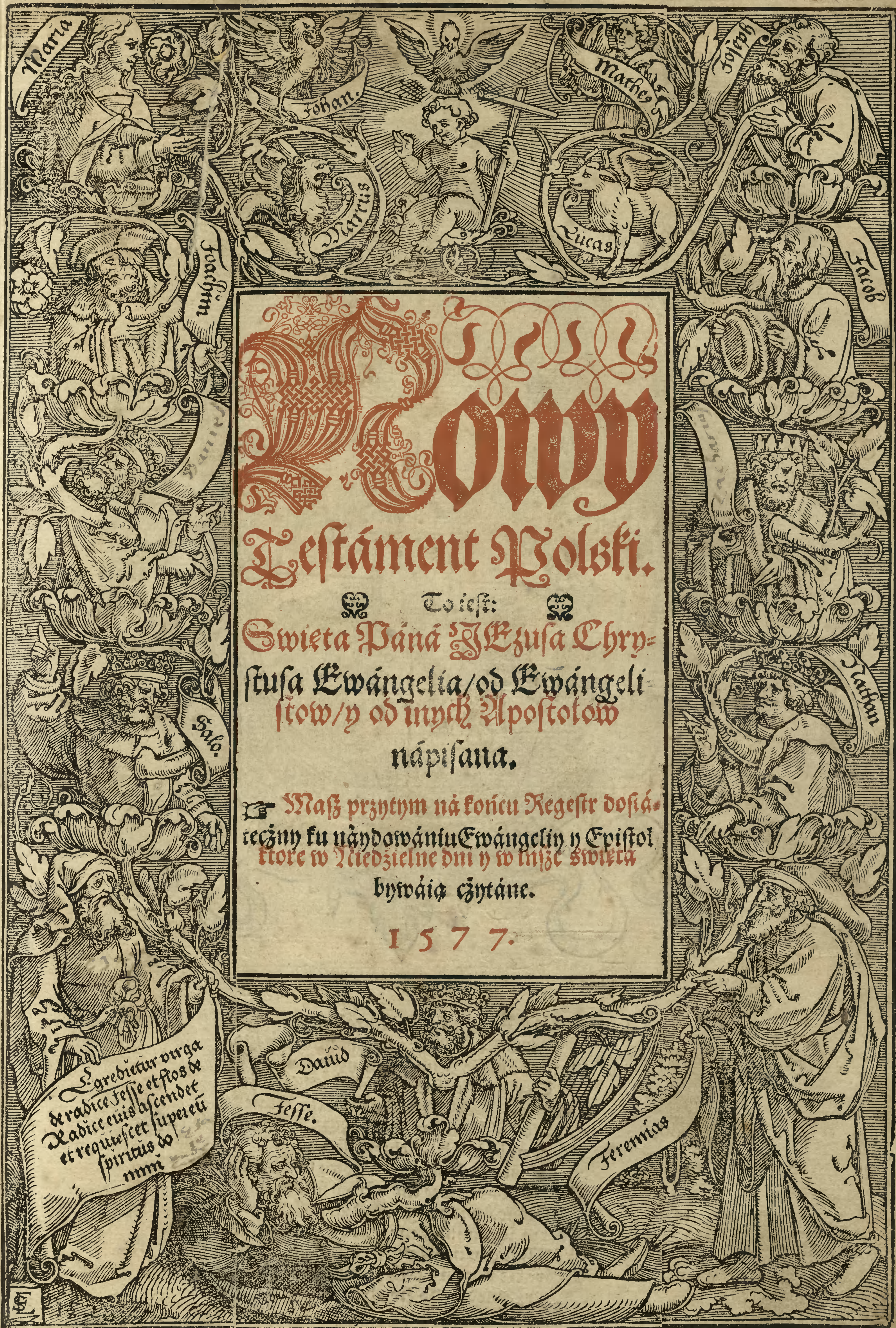

Biblioteka Miasta Bydgoszczy

1577

LE FESTE DEL MESE D'OCTOBRE.

Ottobre. S. Franciesco el lapostolo di Francia. S. Dionisi. S Lucha. euãgelista.
e. S. Simone e Giuda. e di questo mese e messo in terã. la semẽza p auer grãde. la stagione

Nowy Testáment Polski.

To iest:

Swięta Páná JEzusa Chry-
stusa Ewángelia/od Ewángeli-
stow/y od inych Apostołow
nápisana.

☞ Masz przytym ná końcu Regestr dostá-
teczny ku náydowániu Ewángeliy y Epistol
ktore w Niedzielne dni y w insze swięta
bywáią czytáne.

1577.

ORZEL wyſoko lata/á wzrok iego
    Ták oſtro w słońcá promienie iáſnego.
Pozieráć może że námniey nie zmruży/
    To podobieńſtwo włáśnie tobie służy.
Swieta KROLOWA co ORłá Białego/
    Nośiſz herb ſławny KROLEſtwá POLſkiego.
Bo ty nabożna k Niebu wyſokiemu/
    Myslą wzlátuieſz ku Bogu ſwoiemu.
A wzrok duſze twey ták oſtro k iáſności/
    Słońcá wiecznego BOgá wſzey mądrośći.
Pátrza że námniey nie zmruży/kochánie
    Máiac w nim ſamem iák w wſzechmocnym Pánie.
Ktory cię potem z tych ziemſkich ćiemnośći/
    Przywiedzie do ſwych niebieſkich iáſnośći.

ANDR: TRZR.

Naiáśnieyszey Krolowey á Pániey

ANnie / z Bożey láski Krolowey POlskiey / Wielkiey Xiężnie Litewskiey / Ruskiey / Pruskiey / Pomorskiey / Mázowieckiey / Zmodzkiey / Kijowskiey / Wołhińskiey / Podláskiey / Inflántskiey / y Siedmigrodzkiey Xiężnie / Pániey swoiey miłościwey.

Naiáśnieysza á Miłościwa KROlowa / Páni moiá Miłościwa:

Cośmy z wielką pożądliwośćią wszyscy wierni poddáni / świętey pámięći Krolá páná nászego / á Brátá Wászey Kro: Mczi: Páná Bogá vstáwicznie prośili / áby Wászá Kro: Mcz: ktoraś iuż byłá iedyna zostáłá Pánienká / z oneś świętego narodu Jágiełowego / daná potym byłá w Małżeństwo temu / ktoryby Krolem Polskim był obránym / ná mieysce przodkow wászey Kro: Mczi: tegośmy Roku przeszłego dniá tego ktorego śię ten listek pisze / z wielką poćiechą doczekáli: ábowiem iednegoż dniá z dźiśieyszym Krolem Pánem nászym / y w małżeństwoś święte wstąpiłá / y społu z nim koronowána byłá / á z tąd rádość wielka vrosłá wszystkim cnotliwym Polakom / á prawdźiwym miłośnikom Rzeczypospolitey / ktorzy zacne dobrodźiejstwá od przodkow wászey Kro: Mci tey Koronie vczynione / w vmyśle swoim státecznie vważáią. Weyzrzał tedy Pan Bog / iáko ná prośby násze / ták ná pokorne modlitwy Wászey Kro: Mczi / ktoreś Wászá Kro: Mcz: w pobożnym á w świętobliwym swoim pánieńskim stánie czynić raczyłá / y stłumił wszystkie nieprzyiaćioły Wászey Kro: Mczi: ták własnie iáko oney świętey Krolowey Hester / á dawszy Małżonká podług myśli wászey Kro: Mczi / y wywyższywszy známienićie stan Wászey Kro: Mczi / po onych długich smutkach y frásunkach łáską wie serce Wászey Kro: Mczi poćieszyć raczył / y pokazał to wszystkiemu świátu / że on szczyre á pokorne ludźi / á ktorzy

ſemu wiernie ſłużą/ miedzy ktorymi wáſzá Kro: Mcz: tego
wieku przednieyſze mieyſce maſz/ wywyżſzáć raczy/ á ſercá
nádetego ludzi/ á ktorzy niemáiąc boiázni Bożey/ rozu-
mom ſwoim vffáią z wielkim ich zeſromocenim potłumią.
Z czego ráduią ſie wſzyſcy życzliwi Polacy Wáſzey Kro:
Mczi: á miedzy nimi ia też ieden/ á ná znák ſerdeczney rá-
dośći moiey/ gdyżem ináczey nieumiał/ tę wtorą część Bi-
bliey/ Kxiegi Nowego zakonu Wáſzeiem Kro: Mczi: przy-
piſał. Gdyż to wiem pewnie/ że Wáſzá Kro: Mcz: w tych
kxiegách czytániu kocháć ſie raczyſz/ proſząc pokornie/ áby
Wáſzá Kro: Mcz: o demnie nanizſzego ſługi y Drukárzá
Krolá Je: Mczi: wdzięcznie przyiąć raczyłá/ á mnie tá-
ſkáwą á miłośćiwą Krolową y Pánią byłá/ ktory z mał-
żonką y z dziateczkámi ſwoiemi y ze wſzyſtkim domem pil-
nie proſzę/ áby Wáſze Kro: Mcz: w tym wyſokim ſtanie
możną reką ſwoią ſzczyćił długo á fortunnie ná tym świe-
ćie chowáć raczył/ dawſzy to wſzyſtko co ieſt podług myśli
á żądośći Wáſzey Kro: Miłośći. Dan w Krakowie/
w dzień S. Filipá Jákubá/ w ktory był ſzcześliwy Feſt
Roku przeſzłego Koronáciey Wáſzey Kro: Mczi: godzien
v narodu náſzego pámiątki wieczney. Roku od Náro-
dzenia Syná Bożego/ 1577.

Wáſzey Krolewſkiey Miłośći.

wierny poddány y ná-
niżſzy ſłużká

Mikołay Schárffenberger.

Przemowá Swiętego Hieronimá Ná cztery Ewángeliſty.

ZE tych ktorzy Ewángelią piſali/ było wiele/ y Lukaſz Ewángeliſtá świádectwem ſwym tego podpiera/ mowiąc: Ponieważ że ich wiele ſie kuſiło porządnie wypiſáć te rzeczy/ ktore ſie w nas wypełniły: ták iáko nam podáli ći co od początku ſámi widzieli te mowy y poſługowáli im. Tego też dokłádáią y te piſmá ktore do tego cżáſu trwáią/ ktore od rozmáitych Autorow wydáne/ były początkiem rozlicżnych kácerſtw. Jáko ieſt oná Ewángelia podług Egiptczykow/ y Tomaſzá/ y Máćieiá/ y Bártłomieiá/ y dwunaśćie Apoſtołow/ y Bázylideſowá/ y też Apeleſowá/ y innych ktorych wylicżáć bárzoby długo było: gdyż ná ten cżás to tylko trzebá powiedźieć/ iż byli niektorzy/ co krom duchá y łáſki Bożey/ więcey vśiłowáli zſtoſowáć powieść niżli práwą á prawdziwą hiſtoryą wypráwić. Ktorym práwie może być przyſtoſowano/ to co Prorok powiedźiał: Biádá tym ktorzy prorokują z ſercá ſwoiego/ ktorzy chodzą zá duchem ſwoim/ ktorzy powiádáią: To mowi Pan/ á Pan ich nie poſłał. O ktorych y Zbáwićiel w Ewángeliey Janowey/ mowi: Wſzyſtcy ktorzy przedemną przyſzli/ złodźieie y łotrowie byli. Ktorzy przyſzli/ nie ći ktorzy byli poſłáni. Bo tenże powiáda: Przychodźili á iam ich nie poſyłał. Bo w tych ktorzy przychodzą/ ieſt przedśięwźięćie vporu/ á w poſłánych poſłuſzeńſtwo. Ale Kośćioł ktory ná ſkále Páńſkim głoſem fundowan ieſt/ ktory wwiodł Krol do pokoiu ſwego/ y do ktorego przez dźiurę wchodzenia/ potáiemnie włożył rękę ſwoię/ będąc podobny ſarnce y młodemu ielonkowi: cztery rzeki ná kſztałt Ráiu wypuſzcżáiąc: cztery węgły/ y obłączki ma/ ná ktorych iákoby Archá teſtámentu/ y ſtroż zakonu Páńſkiego bywa wożon.

Pierwſzy miedzy wſzyſtkiemi ieſt Mátheuſz Celnik/ przezwiſkiem Lewi/ ktory Ewángelią w Zydowſkiey źiemi po Zydowſku wydał: nawięcey dla onych/ ktorzy z Zydow vwierzyli w Páná Jezuſá/ á więcey iuż ćienia zakonnego/ gdy przyſzłá prawdá Ewángeliey nie chowáli.

Wtory Márek/ tłumácz Piotrá Apoſtołá/ y Alexándryńſkiego Kośćiołá pierwſzy Biſkup: ktory ácż ſam Páná á Zbáwićielá nie widźiał/ ále ono co v Miſtrzá ſwoiego ná kazániu ſłychał/ więcey według wiáry tych rzecży ktore ſie dźiáły powiádał/ niżli podług porządku.

Trzeći Lukaſz lekarz/ rodem z Syryey Antyocheńcżyk/ ktorego chwałá w Ewángeliey/ ktory też był zwolennikiem Apoſtołá Páwłá/ w ſtronách Acháiey y Bityniey kśięgi złożył/ drugie rzecży z wyſoka poymuiąc: á iáko ſam w przemowie wyznawa/ więcey ſłyſzáne niżli widźiáne rzecży piſząc.

Oſtátni Jan Apoſtoł y Ewángeliſtá/ ktorego Pan Jezus wielce miłował/ ktory ná pierśiách Páńſkich odpocżywáiąc/ nacżyſtſzych ſie náuk nápił: y ktory ſam záſłużył z krzyżá vſłyſzeć: Oto mátká twoiá. Ten będąc w Azyey/ á ná ten cżás iuż wyraſtáły á wſchodźiły naśienia tych kácerzow/ Chierytá/ Hebioná/ y innych/ ktorzy powiádáią żeby Chryſtus w ćiele nie przyſzedł/ ktore też ſam w liśćie ſwoim Antychryſtámi zowie/

y Páwel Apostoł często wzbiera: przymuszon był od Byskupow málem wszytkich ktorzy ná ten czas byli w Azyey/y od postow wiela kościołow żeby o Bostwie Zbáwicielowym głebiey á szerzey pisał/ á że musiał (że ták mam rzec) do słowá Bożego/nie ták z vchwałá iáko szczesliwa śmiá łościa sie wydrzec. O tym też powiáda kościelna Historya/ że gdy go bráciá przynukáli żeby to pisał/ták to vczynic obiecał/ieslizeby złożywszy Post/ społecznie w obec wszyscy Pánu Bogu sie modlili/co gdy sie wykończyło/bedac násycony z obiáwienia/ przyszedszy z Niebá one przemowe iał powiedác: Ná początku było Słowo/ á Słowo było v Bogá/ A Bog był Słowem/to było ná początku v BOgá.

Te tedy czterzy Ewángelie/dawno przed tym opowiedziáne: y ksiegi Ezechielowe dowodza/w ktorych pierwsze widzenie ták sie stosuie/á ták pisze: á w pośrzodku podobieństwo czterech zwierzat/á twarzy ich/oblicze człowiecze/y oblicze lwá/y oblicze cielcowe/y oblicze orłowe. Pierwsze oblicze człowiecze/Máteuszá znáczy/ktory począł o Pánu Chrystusie iáko o człowiecze pisác: Ksiegi rodzáiu Jezu Chrystá syná Dawidowego/ syná Abráhámowego. Wtore oblicze znáczy Márká/v ktorego głos Lwá ná puszczey ryczacego bywa słyszan: Głos wołáiacego ná puszczey/gotuycie droge Páńska/czyńcie proste ścieszki iego. Trzecie cielcowe/ktore známionuie Ewángeliste Łukaszá/ktory począł od Zácháryaszá Kápłaná. Czwarte Janá Ewángeliste/ ktory wziawszy skrzydłá orłowe/y ku wyższym sie rzeczam kwápiac/o słowie Bożym rozpráwia. Drugie rzeczy potym ktore opisał Ezechiel/tego nam wyrozumienia dokłádáia. Goleni ich (powiáda) proste / á nogi skrzydláne/ á dokadkolwiek duch szedł/ szli/ á nie wrácáli sie: á grzbiety ich pełne oczu/ iskry/ y lámpy w pośrzodku biegáiace/á koło w kole/á w káżdym czworo oblicze. Przetoż y Obiáwienie Janowe/ potym gdy powiedziało o czterzech y dwudziestu stárcow/ ktorzy trzymáiac árffy y czásze/ dáia chwałe BAránkowi Bożemu/tedy przywodzi łyskáwice/y gromy/y siedm duchow tám y sam biegáiacych/y morze skláne/y czworo zwierzat pełnych oczu/ powiádáiac: Pierwsze zwierze podobne Lwowi/á wtore podobne cielcowi/á trzecie podobne człowiekowi/á czwarte podobne orłowi latáiacemu. Y troche niżey/powiáda/że były pełne oczu/ á niemieli odpoczynku/we dnie y w nocy mowiac: Swiety/Swiety/Swiety Pan BOG wszechmogacy/ktory był/y ktory iest/y ktory ma przyść. Tym wszystkim pismem iáśnie sie to pokázuie/ że tylko czterzy Ewángelie máia być przyiete/ á wszystkie niepewnych rzeczy bayki/ vmárłym ráczey kácerzom/ niżli kościelnym żywym máia być śpiewáne.

(:)):((:)

Porządek piſmá Nowego Zakonu/ od Kośćiołá Chrześćiáńſkiego przyięte.

Piſmá y Liſty Apoſtolſkie.

Przedmowá ná Mátheuszá Ewángeliste.

MAtheusz/kaząc pierwey á opowiádáiąc Ewángelią w Zydostwie chcąc isć do Poganow / napierszy nápisał Ewángelią po Zydowsku: ktorą bráciey od ktorych szedł precz ná pámiątkę zostáwił. Bo iáko było potrzebá ku potwierdzeniu Wiáry Chrzesciáńskiey Ewángelią kázáć / ták też y dla Heretykow pisáć. Ale choć ich wiele Ewángelią pisało/wszákże iedno czterzy máią swiádectwo poważne: że po czterzech kráiách swiátá/opowiádáią wiárę o Swiętey Troycy. A narod ludzki/ktory czworáką smiercią był záginął/miał być ich kazánim ożywiony: przetoż y innych Ewángelist Ewángelie odpádki/y nie są przyięte ż: niechcieli náznáczoney á zámierzoney liczby psowáć/

)?(dla mocy táiemnice.)?)

Swieta Páná Jezu Chrystá Ewángelia podlug Mátheuszá Swietego/ ná xxviij Kápitul rozdzielona.

Kápit: I.

§ Przodki Páná Jezu Chrystá z ktorych poszedl wedle ćiáłá/opisuie. Angioł dáie spráwe Jozeffowi o pocżećiu Pánny Máryey poslubioney zony iego/ y o synie ktorego porodźić miáłá.

1 Siegi rodzáiu Jezu Chrystá syná Da- Luc: 3. ꝟ 31.
2 widowego/ syná Abráhámowego: Abráhám zro- Gen:21. ꝟ 3.
dził Izááká/Izáák zás zrodził Jakobá/á Jakob zro- Gen:25. ꝟ 16
3 dził Juds y bráćia iego. Judás zás zrodził Fáresá Gen: 29 ꝟ 25
y Zare z Thámáry/á Fares zrodził Esroná. Esron 1. Par: 2. ꝟ 5
4 zás zrodził Arámá / á Arám zrodził Aminádábá. Ruth 4. ꝟ 13
Aminádáb zás zrodził Naazoná/ á Náázon zrodził 1. Par:1. ꝟ 10
5 Sálmoná. Sálmon zás zrodził Boosá z Ráchaby/ Nũe:7. ꝟ 12.
á Boos zrodził Obedá z Ruthy. Obed zás zrodził Jesseg/ á Jesse zrodził 1. Par:2. ꝟ 11.
6 Dawidá Krolá. Dawid zásie Krol zrodził Sálomoná z oney ktora by- Ruth 4. ꝟ 17.
7 łá Vryaszowá/á Sálomon zrodził Roboámá. Roboám zás zrodził Abi 1. Par:2. ꝟ 12
8 ámá/á Abia zrodził Ase. Asa zás zrodził Jozáffátá/á Jozáffát zrodził Jo 1.Re: 16. ꝟ 1. & 17. ꝟ 12.
9 rámá. Jorám zás zrodził Ozyaszá / á Ozyasz zrodził Joátámá. Joátám 2 Re:12. ꝟ 24
10 zás zrodził Acházá / á Achás zrodził Ezechyaszá. Ezechiasz zás zrodził 3.Re:11. ꝟ 43
Mánássesa / á Mánásses zrodził Amoná. Amon zás zrodził JOzyaszá/ 1.Par:3 ꝟ 10
11 á Jozyás zrodził Jechoniaszá / y bráćia iego w záprowádzeniu do Bábi- 3.Re:14. ꝟ 31
12 lonu. A po záprowádzeniu do Bábilonu/ Jechoniasz zrodził Sálátielá. 2 Par:30. ꝟ 23.
13 Sálátiel zás zrodził Zorobabelá / á ZOrobabel zrodził Abiudá. Abiud 2 Par.27 ꝟ 9.
2. Par:28. ꝟ 27
4.Re:20 ꝟ 21
4.Re:21. ꝟ 18

A zás

4.Re:21.✝24 záś zrodził Eliácymá/á Eliácym zrodził Azorá. Azor záś zrodził Sádo 14
4.Re:23.✝30 ká/á Sádok zrodził Achymá. Achim záś zrodził Eliudá/á Eliud zrodził 15
1.Pa:3.✝16. Eleázárá. Eleázár záś zrodził Mátháná/á Máthán zrodził Jakobá/Ja- 16
1.Pa:3.✝17. kob záś zrodził Jozeffá męzá Máryey/z ktorey śie národził Jezus ktory rze-
1.Pa:3.✝19 czon Chrystus. ☞ A ták wszytkich rodzáiow od Abráhámá/áż do Da- 17
1.Esd:3.✝2. & 5.✝2. widá rodzáiow czternaśćie. A od Dawidá áż do záprowádzenia do Bá-
Agg:1.✝1. bilonu/rodzáiow czternaśćie. A od záprowádzenia do Bábilonu/ áż do
Luc:1.✝27. Chrystusa rodzáiow czternaśćie. A Chrystusowe národzenie tákie było.

☞ Gdy byłá poślubiona mátká Jezu- 18
sowá Márya Jozeffowi/pirwey niż śie
zeszli/ náleziona iest máiąca w żywoćie
Deu:24.✝1 z Duchá świętego. Ale Jozeff mąż iey 19
będąc człowiekiem spráwiedliwym/
niechćiał iey sławić/ chćiał ią potáiem-
nie opuśćić. A gdy to myślił / álić oto 20
Angioł Páński vkazał mu śie we śnie/
mowiąc: Jozeffie synu Dawidow/nie-
obawiay śie przyiąć k sobie Márya żo-
ne twoię / bo to co śie w niey záczęło/ z
Luc:1.✝31. Duchá świętego iest / á porodźić Syná / á názowiesz Jmię iego JEzus: 21
Act:4.✝12. przeto iż on wybáwi lud swoy od grzechow iego. ☜
Ato wszystko stáło śie iest/áby śie wypełniło/co był PAN powiedźiał 22
Isai:7.✝14. przez Prorokà mowiącego: Oto Pánná będźie miáłá w żywoćie/ y poro- 23
dźi Syná : y názową imię iego Emánuel/ co śie wykłáda Bog z námi.
Jozeff potym ze snu powstawszy/iáko mu był Angioł Páński przykazał 24
ták vczynił/y przyiął k sobie żonę swoię. A nie poznawał iey/dokąd niepo-
rodźiłá Syná swego pierworodnego/y názwał Jmię iego JEzus.

Kápit: 2.

Tu śie Trzech Krolow do Chrystá nowo národzonego z dáry przyiazd/ Herodowe nád niewinnemi dźiatkámi okrucieństwo/Chrystowe do Egiptu wygnánie á zyechánie/y záś náwrocenie do źiemie Jzráelskiey/opisuie.

Gdy

5 słowie kthore pochodzi z vst Bożych. Tedy go wziął Dyabeł do miástá
świętego/y postáwił go ná sámym wierzchu kościołá / y rzekł mu: Jesliś
6 iest Syn Boży/spuśćże sie ná doł. Boć iest nápisano/że Angiołom swoim Psál:90. ℣ 11.
roskazał o tobie/á oni w rękách będą cię nosić/ byś snadź nie obráził o ká-
7 mień nogi swoiey. Powiedział mu záś Jezus: Nápisano iest/Nie będziesz Deu:6. ℣ 16.
8 kusił Páná Bogá twego. Záśie wziął go dyabeł ná gorę wysoką bárzo:
9 y vkazał mu wszystkie krolestwá świátá/y sławę ich/y rzekł mu: Toć wę-
10 szystko dam/iesli padszy dasz mi chwałę. Tedy mu rzekł Jezus: Jdź precz Deu:6. ℣ 13.
szátánie: Bo nápisano iest/Páná Bogá twego będziesz chwalił/ y iemu sá-
11 memu służyć będziesz. Tedy go opuścił Dyabeł: á oto Angiołowie przy-
12 stąpili/y służyli mu. ☞ A gdy vsłyszał Jezus że był Jan wydan/odszedł Mar: 1. ℣ 14.
13 do Gáliley: á opuściwszy miásto Názáreth/przyszedł y mieszkał w Ká- Luc: 4. ℣ 14.
fárnaum mieście pomorskim / ná gránicách Zábulońskich y Nephtálim- Ioa: 4. ℣ 43.
14 skich / áby sie ono ziściło co było powiedziano przez Ezáiaszá Proroká.
15 Ziemiá Zábulon y ziemiá Nephtálim/drogą morską z oney strony Jordanu Isaiæ:9. ℣ 1.
16 Gálileey Pogáńskiey. Lud ktory chodził w ciemnościách/widział świá-
tłość wielką: á tym ktorzy śiedzieli w kráinie cieniu śmierći wzeszłá im
17 świátłość. Od tegoż czásu począł JEzus kázáć/y mowić: Czyńcie poku- Mar: 1. ℣ 15.
tę/ bo sie przybliży Krolestwo Niebieskie.

18 ☞ Chodząc tedy JEZVS nád morzem Mar:1. ℣ 16.
Gálileyskim / vyźrzał dwu brátu / SYmoná Lucæ:5. ℣ 1.
ktorego zową Piotrem/y Andrzeiá brátá iego/
á oni zápuszczáią sieć w Morze / bo byli rybi-
19 twámi/ y rzecze im: Podźcie zá mną / á ia v-
20 czynię was rybitwámi ludzi. Tedy oni wnet
21 opuściwszy sieci/szli zá nim. A odszedszy ztąd/
vyźrzał inych dwu brátu/Jákubá Zebedeuszo-
wego/y Janá brátá iego w łodzi z Zebedeuszem oycem ich/á oni opráwu-
22 ią sieci swe/y powołał ich. A oni zárázem pozostáwiwszy sieci/ y oycá/
23 náśládowali go. ☞ Y obchadzał Jezus wszytkę Gálileią/náuczáiąc w
Bożnicách ich/y opowiádáiąc Ewángelią krolestwá/ á vzdrawiáiąc wę-
24 szelką chorobę/ y wszelką niemoc w ludziech. Y rozeszłá sie sławá o nim
po wszystkiey Syriey/y przynośili mu wszystkie ktorzy sie źle mieli/y zło-
żone rozmáitemi chorobámi y boleściámi / y ktorzy Dyabelstwo mieli/ y
25 Lunátyki/y powietrzem zárážone/á on ie vzdrawiał. Y szły zá nim wiel- Marc:3. ℣ 7.
kie tłuszcze z Gálileiey/ y z kráiny Dekápolskiey/y od Jeruzálem/y z Jud- Luc:6. ℣ 17.
skiey ziemie/ y z ziemic Záiordanskich.

Kápit: 5.

¶ Ná gorze Pan każe o błogosłáwieństwie/Apostoły solą y świátłością zowie/
vczy dla czego ná świát przyszedł/iáko sie przeciwko brátu swemu kożdy
ma záchowáć/ przeciwko członkowi wzgárszáiącemu/przeciwko
żenie/o przysiędze/ o nieprzyiacielu/ y o szkodniku.

1 VYźrzawszy tedy JEzus tłu-
szczę/wstąpił ná gorę: á gdy vsiadł
przystąpili k niemu Zwolennicy iego.
2 A otworzywszy vstá swoie náuczał ie mowiąc:
3 Błogosłáwieni vbodzy w duchu/ábowiem ich Luc:6. ℣ 20.
4 iest krolestwo niebieskie. Błogosłáwieni ciszy Psal:36. ℣ 11.
5 ábowiem oni odzierżą ziemię. Błogosłáwieni Isaiæ:61. ℣ 3.
6 ktorzy płáczą/ábowiem oni będą pocieszeni. Błogosłáwieni ktorzy łákną & 65. ℣ 13.
& 66. ℣ 10.

y prágną spráwiedliwości/ábowiem oni będą násyceni. Błogosłáwieni 7
Psal 23. ꝟ 4. miłosierni/bowiem oni miłosierdzia dostáną. Błogosłáwieni czystėg serca- 8
cá/ábowiem oni Bogá oglądáią. Błogosłáwieni spokojni/ábowiem sy- 9
1.Pet:2. ꝟ 20 ny Bożemi będą wezwáni. Błogosłáwieni ktorzy prześládowánie cier- 10
& 3. ꝟ 14. pią dla spráwiedliwości/ábowiem ich iest krolestwo niebieskie. Błogo-
& 4. ꝟ 14. słáwieni iesteście/ gdy was będą przeklináć ludzie/ y będą was prześlá- 11
dowáć/y wszystko złe mowić przećiwko wam kłamáiąc dla mnie/ráduy- 12
cie się/á weselcie się/bowiem zapłátá wászá hoyna iest w Niebie. ☞
Boć tákież prześládowáli y Proroki ktorzy przed wámi byli.
☞ Wy iesteście sol ziemie / wiec ieśliżeby sol zwietrzáłá / czymże będą 13
solić ? niczemu się iuż dáley niegodzi/iedno żeby ią precz wyrzucono/áby
Mar:9. ꝟ 50. ią ludzie podeptáli. Wy iesteście świátłością świátá. Niemoże się miá- 14
Luc:14. ꝟ 34 sto skryć ktore ná gorze leży/áni też zápaláią świece/ á potym ią pod ko- 15
Mar:4. ꝟ 21. rzec kłádą/ále ná lichtarz/áby świećiłá wszytkim ktorzy w domu są. Ták
Luc: 8. ꝟ 16. & 11. ꝟ 33. niechay świeći świátłość wászá przed ludzmi/ áby widząc wásze dobre 16
1. Pet. 2. ꝟ 12 vczynki/chwalili oycá wászego ktory iest w niebiesiech. Nie mniemaycie 17
żebych przyszedł psowáć Zakon álbo Proroki/ nie przyszedłem psowáć/ále
Luc: 16 ꝟ 17. wypełniáć. Bo to wam záprawdę powiádam/ dokąd niebo y ziemiá nie 18
przeminą/ literá iedná/ álbo ieden pakcicżek nie przeydzie z zakonu/ áż się
Ioan:2. ꝟ 10. wszytki rzeczy stáną. A ták ktoby przestąpił iedurne z przykazania tego 19
namnieyszego/ á vczył ták ludzi/ ten namnieyszym będzie zwan w krole-
stwie niebieskim. Ale kto będzie czynił y vczył / ten wielkim będzie zwan
w krolestwie niebieskim. ☞

Luc:11. ꝟ 39. ☞ Powiádam wam tedy / ieśliże nie będzie 20
obfitowáłá spráwiedliwość wászá wiecey ni-
źli nauczonych w Zakonie / y Licemiernikow/
nie wnidziecie do krolestwá niebieskieg. Sły-
Exo:20. ꝟ 13 szeliście że było rzeczono stárym: Nie zábi- 21
Deut:5. ꝟ 17. iay/ á gdzieby kto zábił/ będzie godzien osądze-
niá. A ia powiádam wam/że káżdy kto się gnie- 22
wá ná brátá swego winien będzie sądu. A kto
rzecze brátu swemu Ráchá/winien będzie rády. A ktoby mu rzekł szaleń-
cze/ ten będzie winien ogniá piekielnego. A ták gdy poniesiesz dar twoy 23
do ołtarzá / á tám wspomnisz że twoy brát ma nieco przećiwko tobie/ zo-
stáwże tám dar twoy przed ołtarzem/á wroć się y przeiednay sobie pier- 24
wey brátá twego/á potym przyidziesz ofiáruiesz dar twoy. ☞
Luc:12. ꝟ 58. Zgadzay się z przećiwnikiem swoim prętko pokiś z nim w drodze/ by 25
ćie lepak twoy przećiwnik nie podał sędziemu/ a sędzia zaś by ćie nie od-
dał słudze/ á ták by ćie wsadzono do ciemnice: boć to záprawdę powiá- 26
dam/iż nie wynidziesz stámtąd/ áż wypłáćisz do namnieyszego pieniądzá.
Słyszeliście iż powiedziano stárym: Nie będziesz cudzołożył. A ia wam 27
Exo:20. ꝟ 14 powiádam/ że káżdy ktory poyrzy na niewiástę áby iey pożądał / iuż z 28
Eccl:41. ꝟ 25. nią popełnił cudzołostwo w sercu swoim. Jeśliż wiec oko twoie práwe 29
Infr: 18. ꝟ 8. gorszy ćie/wylup ie/ á zárzuć precz od siebie. Bo pożyteczniey ći iest / áby
Mar:9. ꝟ 47. zginął ieden członek twoy/niżby wszytko ćiáło twe miáło być postáne do
piekłá. Tákże też ieśli ćie zgarsza práwa ręká twoiá/ odetni ią/ odrzućże 30
precz od siebie: ábowiem pożyteczniey iest tobie/áby zginął ieden członek
Deut:24. ꝟ 1. twoy/niżby wszytko ćiáło twoie miáło iść do piekłá. Powiedziano też 31
Infr: 19. ꝟ 7. ktokolwie opuśći żonę swą / niech iey da list rozwodny. Ale ia wam po- 32
Mar:10. ꝟ 4. Luc:16. ꝟ 18 wiádam/iż kozdy ktoby opuśćił żonę swą/chybá dla cudzołostwá/ten iest
1.Cor:7. ꝟ 10 przyczyna tego że oná cudzołoży/á ten ktoby poiął opuszczoną/cudzołoży.
Ieszcze

33 Jeszcze też słyszeliście o tym że było powiedziano stárym: Nie będzieß Leu:19. ✝ 12.
34 krzywo przysiegał/ále będzieß iśćił Pánu przysiegi twoie. Ja wam zá& Exo:20. ✝ 7.
35 powiádam/ábyście żadnym sposobem nie przysiegáli/áni ná niebo/ iż iest Deu:5. ✝ 11.
36 stolcem BOżym/áni ná ziemie/bo iest podnożkiem nog iego/áni ná Jeru= Infr:23. ✝ 22.
żalem/bo iest miástem królá wielkiego/ áni też ná głowe twa przysiegay/
37 bo niemożeß iednegó włoska ábo biáłym álbo czarnym vczynić. Ale badz Iaco:5. ✝ 12.
wáßá mowá/ iest/iest/nie iest/nie iest: á co wiecey iest ze złego iest. Exo:21. ✝ 24
Deu:19. ✝ 21
38 Słyszeliście że powiedziano iest: Oko zá oko/zab zá zab. Ale ia wam Leu:24. ✝ 20
39 powiádam: nie przećiwćie sie złemu/ á ktoby ćie vderzył w práwy poli= Lu:6. ✝ 29.
40 czek twoy/ nástaw mu y drugiegó/á onemu kto sie stoba chce práwowáć/y
41 odiać suknia twoie/ day mu y płaszcz:á ktoby ćie przyniewalał żeby z nim
42 szedł iedne mile/ idź z nim dwie. Kto ćie o co prośi day mu/ á kto czego 1. Cor:6. ✝ 7
v ciebie chce pożyczyć/nie odwracay sie od niego.
43 ☞ Słyszeliście iż powiedziano iest/będzieß miłował bliźniego swego Deut:15. ✝ 7.
44 á w nienawiśći będzieß miał nieprzyiaćiela twego. Alec ia wam po= Leu:19. ✝ 18.
wiádam: Miłuycie nieprzyiaćioły wáße/ czyńcie dobrze tym ktorzy nie=
nawidza was/ modlcie sie zá prześládowniki y potwarce wáße/ ábyśćie Luc:6. ✝ 27.
45 byli synmi Oycá wáßego ktory iest w niebiesiech/ bo też on słoncu swe= Rom:12. ✝ 17
mu każe wschodzić ná dobre y ná złe/ tákże y deszcz spuszcza ná spráwie=
46 dliwe y ná nieprawe. Bo ieśli tylko te miłuiecie ktorzy was miłuia/co zá Luc:23. ✝ 34
zapłate mieć będziecie? zaż też tego y iáwnogrzesznicy nie czynia? Tákże Act:7. ✝ 60.
47 ieśli tylko będziecie pozdrawiáć brácia wáße/coż osobliwego vczynićie? 1. Cor:4. ✝ 13
48 izaż tego y pogáni nieczynia? A ták wy badźcie doskonáłemi/iáko y oćiec
wáß niebieski doskonáły iest.

Kápit: 6.

❡ Vczy osobliwie iáko sie kto ma w rozdawaniu iáłmużny/y w modlitwách/y we wße=
lákim dobrym vczynku spráwowáć/á iáko sie modlić ludźie máia tákże też y pośćić/
o dwu pániech rożnych/o pożywieniu y pieczliwośći zbytniey zákázuie.

1 Pilnie śie tego strzeżćie / ábyśćie spráwiedliwośći
wáßey nie czynili przed ludźmi ábyśćie byli widziani od nich/
bo gdzieby ináczey było/niebędziećie mieć odpłáty v oycá wá=
2 ßego/ktory iest w niebiesiech. A thák gdy dawaß iáłmużne/ nie trabże
przed soba/iáko ludźie obłudni czynia/po bożnicách y po vlicách áby ie lu=
dźie czćili/zá iste wam prawde powiádam/żeć wźieli zapłáte swoie. Ale
ty gdy rozdáieß iáłmużne/niechay niewie lewa co czyni práwa twoiá re= Rom:12. ✝ 8.
3 ká/áby iáłmużná twoiá byłá w skrytośći/á Oćiec twoy ktory y w skryto= Luc:14. ✝ 14
4 śći widźi/odpłáći tobie. ☞ A gdy sie modlićie/nie będziećie tácy iáko Esa:29. ✝ 13.
5 przykryci ludźie/ ktorzy sie rádźi w bożnicách/ y ná rogách vlic stoiac mo=
dla áby byli widziani od ludźi. Záprawde powiádam wam/wźieli zapłá
te swoie. Ale ty gdy sie modlić chceß/wnidźże do pokoiu twego/á zámknaw= 4. Re:4. ✝ 33.
6 wßy drzwi o sobie/modlże sie oycu twemu w skrytośći/á oćiec twoy kto= Act:10. ✝ 9.
ry widzi w skrytośći odpłáći tobie. A modlac sie nie mowćieß wiele/iá=
7 ko czynia pogáni / bo sie im ták zda/żeby dla wielomowstwá swego byli
wysłuchani. A ták niechćieyćie sie im w tey mierze porownáć. Abowiem
8 wie Oćiec wáß niebieski czego wam potrzebá/ pierwey niźli go wy pro=
śićie. Wy tedy ták sie modlić będźiecie.
9 Oycze náß ktorys iest w niebiesiech. Swieć sie Imie twoie/ Przyidź Luc:11. ✝ 2
10 Krolestwo twoie. Badź twa wola/iáko w niebie/ták y ná ziemi. Chleb
11 náß powßedni day nam dźiśia. A odpuść nam náße winy / iáko y my
12 odpuszczamy náßym winowáycom. Y nie wwodź nas w pokuszenie. Ale
13 nas zbaw ode złego/Amen.

Infr:18. ℣ 35. Bowiem iesli wy bedziecie odpuszczáć ludziom grzechy ich/ odpuści y 14
Mar:11. ℣ 25. wam tez Oćiec wáß niebieski wystepki wáße. Ale gdziebyśćie nie od- 15
Eccl:28. ℣ 7: puszczáli ludziom/ áni tez Oćiec wáß odpuści wam grzechow wáßych.
☞ A gdy pośćićie nie badzćieß smetni iáko ludzie przykryci. Boć oni 16
zásepiáią oblicza swoie / áby okazáli ludziom ze poszczą. Záprawde po-
wiádam wam ze wzieli zapłáte swoie. Ale ty gdy pośćiß/ pomaß gło- 17
we twoie/á vmyi oblicze twoie/byś sie ludziom nie zdał pośćić/ále oycu 18
twemu ktory wskrytośći iest: á Oćiec twoy ktory widzi w skrytośći/od-
Luc:12. ℣ 33. płáći tobie. Nie skarbćie sobie skárbow ná ziemi/ gdzie rdzá y mol psuie/ 19
1.Tim:6. ℣ 19 y gdzie sie złodzieie podkopawszy/ vkradáią. Ale skarbćie sobie skárby w 20
niebie/ gdzie áni rdzá zepsuie/ áni mol stoczy/ áni złodzieie podkopywáią/
Luc:12. ℣ 34 áni vkrádną. Bo gdzieć iest skarb twoy/támći iest y serce twoie. ☜ 21
Luc:11. ℣ 34. Swiecá ćiáłá tweg iest oko twoie: á ták bedzieli oko twoie vprzeyme/ 22
wszystko ćiáło twoie świetne bedzie. Ale bedzieli oko thwoie złośliwe/ 23
Luc:11. ℣ 34. wszystko ćiáło twoie ćiemne bedzie. Jesliż wiec świátłość ktora w tobie
iest/ ćiemnośćiámi iest/ same ćiemnośći iáko wielkie bedą?

Luc:16. ℣ 16 ☞ Zaden niemoze dwiemá pánom służyć/bo 24
álbo iednego bedzie miał w nienawiśći/á dru-
giego bedzie miłował/álbo od iednego wszyst-
ko wdzięcznie przyimie / á drugim wzgárdzi.
Nie możećie záraz BOgu służyć y mámmonie.
Luc:12. ℣ 22. A przetoż powiádam wam / ábyśćie wielkiey 25
1.Pet: 5. ℣ 7. troski nie mieli o żywot wáß/cobyśćie iedli/áni
Psal:54. ℣ 25. o ćiáło wáße w cobyśćie ie przyoblec mieli.
Phili:4. ℣ 6. Izaliż nie iest płatnieysza duszá niżli pokarm / y ćiáło niż odzienie. Poy-
1.Tim:6. ℣ 8. rzyćie ná ptaszki niebieskie / żeć áni sieią/ áni żną/ áni zbieráią do gumná/ 26
á Oćiec wáß Niebieski żywi ie. Izażeśćie wy nie ważnieyszy niźli ći? A
kto z was myśląc może sobie wzrostu swego áby ná łokieć przyczynić? 27
Tákże o vbierzech czemu sie trosczećie? pátrzćie ná lilie polne iáko rosą/ 28
teć áni robią/áni przedą. A wżdy wam powiádam/ iż áni Sálomon we 29
wszystkiey chwale swey nie był ták przybrány/ iáko ieden z tych. Jesliż 30
wiec te trawe polną/ktora dziś iest/ á názáiutrz bywa w stog wrzucona/
Bog ták przyodziewa: iáko nie wiecey was máłowiárkowie? A ták te- 31
dy nie stáraycie sie sami w sobie/mowiąc: Coż bedziemy ieść/álbo co be-
dziemy pić/álbo w czym bedziemy chodzić/boć sie tylko o tym pogáni stá- 32
ráią. Abowiem wie oćiec wáß niebieski że wam tego wszytkiego potrze-
3.Reg:3. ℣ 9. bá. Przeto napierwey szukaycie krolestwá BOżego/y spráwiedliwośći 33
iego/á te wszystkie rzeczy bedą wam przydáne. ☜
A ták nie stáraycieß sie o iutrzeyszy dzien/ bo iutrzeyszy dzien bedzie sie 34
sam o sie stárał: dosyć ma dzien ná złośći swoiey.

Kapit: 7.

¶ Vczy iáko kogo mamy sądzić/co też thobie miło to drugiemu czynić/ ná czym Zakon y Prorocy záwiśli/ćiásna droga do żywotá wiecznego przyść/fałszywych sie Proro-kow strzedz/o słucháczu słowá Bożego/ktory pełni álbo nie pełni co słucha.

Luc:6. ℣ 37. NJE sądźćie/á nie bedźiecie 1
Rom:2. ℣ 1. sądzeni: nie potepiaycie/á nie bedzie-
Mar:4. ℣ 24 ćie potepieni. Bo ktorym sądem be- 2
dziecie sądzili/ tymże bedziecie sądzeni / á ktorą
miárą bedziecie mierzyli/tą wam bedzie odmie-
rzono. Ale przecz widziß trząszczke w oku brá- 3
tá swoieg/á bierzmá w oku twoim niewidziß?

4 Albo iákoż śmieß rzec brátu swemu: Bráćie dayći wyimie pàzdziorko z
5 oká twego/ á sam maß bierzmo w oku swoim. Obłudny człowiecze wyi-
mi pierwey bierzmio z oká swego/ toż potym przeyźrzy ku wyieciu páz-
6 dziorká z oká brátá swego. Nie dawaycie świetego psom/ áni porzu-
caycie perel wáßych przed wieprze: by ich snadź nie potłoczyli nogámi
swemi/á psi obroćiwßy sie by y was nie roztárgáli.
7 Prośćieß/ á bedzie wam dano: ßukaycie/ á naydziecie: kołáccie/ á Infr:21. ℣
8 dzie wam otworzono. Boć káżdy kto prośi/bierze: á kto ßuka/náyduie/y Mar: 11. ℣ 24.
9 temu kto kołáce/ bedzie otworzono. Izaß iest ktory z was tákowy czło- Luc: 11. ℣ 9.
10 wiek/ktorego iesliby prosił syn iego o chleb/izaß mu kámień poda? Albo Ioa: 14. ℣ 13.
11 iesliby prosił o rybe/ zaß mu weżá poda? Jesli wiec wy bedac źli/á w- & 16. ℣ 15.
ździm vmiecie dobre datki dáwáć synom wáßym. Jáko wiecey Oćiec Iaco: 1. ℣ 6.
wáß ktory iest w niebieśiech/da dobre rzeczy tym ktorzy go proßa. A ták
12 wßystki rzeczy ktorekolwiek chcecie áby wam ludzie czynili/ czyńcie wy Luc:6. ℣ 31.
13 im też. Bo toć iest Zakon y Prorocy. Wchodźcie ćiásna fortą/ boć ßyro- Tob: 4. ℣ 16.
ka iest fortá y przestrona drogá/ ktora wiedzie ná zátrácenie: á wiele Luc:13. ℣ 24.
14 ich ktorzy nia wchodza. Ale iáko ćiásna iest fortká/ á waska drogá/ktora
wiedzie do żywotá. A máło ich iest ktorzy ia náyduia.

15 Ostrzegaycie sie od fáłßywych Prorokow
ktorzy do was przychodza w owczym odzieniu
16 ále wewnatrz sa wilki drapieżnemi/ po owo- Luc: 6. ℣ 44.
cách ich poznacie ie. Izaß zbieráia z ciernia
17 winne iágody/ álbo z osku figi? Tákći każde
drzewo dobre/rodzi dobre owoce: á złe zás/złe
18 też owoce rodzi. Nie może dobre drzewo złeg
owocu podáć: áni drzewo złe dobrych owo-
19 cow rodzić. Káżde drzewo ktore nie podawa z śiebie owocow dobrych Sup:3. ℣ 10.
20 bedzie wyciete/y w ogień wrzucone. A tákże z owocow ich poznacie ie.
21 Nie káżdy kto mi mowi Pánie Pánie wnidzie do krolestwá niebieskieg/á- Infr:25. ℣ 11.
le kto czyni wola Oycá meg/ktory iest w niebie: ten wnidzie do krolestwá
22 niebieskiego. Wiele mi ich rzecze ná on dzień/Pánie/Pánie/zażesmy
w imie twoie nie prorokowáli/ y w imie twoie dyabłow nie wymiátáli/ Act:19. ℣ 15.
23 y w imie twoie cud wiele nie czynili. A ná ten czás tho im wyznam/ że-
ciem was nigdy nie znał: Idźcie precz ode mnie wßyscy ktorzy czynicie
24 niepráwość. A ták káżdy ktory słucha tych słow moich/á czyni ie/bedzie Psal: 6. ℣ 9.
przyrownan meżowi madremu/ ktory dom swoy zbudował ná opoce. A Infr:25. ℣ 41.
25 gdy spadł wielki deßcz/y przybiegły rzeki/y vderzyły wiátry/ á oborzyły Luc:13. ℣ 27.
sie ná on dom/przedsie sie nie obálił: bo był vgruntowány ná opoce. A zás Luc: 6. ℣ 47.
26 káżdy ktory słucha tych słow moich/á nie czyni ich/ podobien iest meżowi Rom:2. ℣ 13.
27 głupiemu/ ktory zbudował dom swoy ná piasku: A gdy spadł deßcz/ y Iaco: 1. ℣ 22.
przypádły rzeki/vderzyły też wiátry/y vderzyły w on dom: tedy sie obálił Eze:13. ℣ 11.
28 y było wielkie wálenie iego. Y stáło sie gdy JEzus dokonał tego kazá- Mar:1. ℣ 22.
nia/dziwowáły sie tłußcze nauce iego. Abowiem vczył ich iáko ten ktory Luc:4. ℣ 32.
moc miał/á nie ták iáko ich Doktorowie y Licemiernicy.

Kápit: 8.

Tredowátego JEzus vzdrowiwßy do Káplanow odsyła/ Setnikowego sługe/y świe-
kre Piotrowe/y inßych wiele vzdrowił. Czárty z opetánych wyrzuca/ Doktora
ktory zá nim chćiał iść/odrzuca: Oycá pogrześć niedopußcza iednemu/
w łodce spi/á zwolennicy go budza/ Dyabelstwo w wieprze wegnał.

A gdy

40. ℣ 12. A Gdy zßedł Jezus z gory/ ßły 1
zá nim tłußcze wielkie. Alic trędo⸗ 2
wáty przyßedßy dał mu chwałę mo⸗
wiąc: Pánie ieśli chceß możeß mie oczyśćić.
Tedy zćiągnawßy Jezus rękę/ dotknął ſie go y 3
rzekł: Chcę/ bądź oczyśćion. A nátychmiáſt o⸗
czyśćion ieſt trąd iego. Y rzekł mu JEZVS 4
Leu: 14. ℣ 2. Pátrz byś tego nikomu niepowiádał/ ále idź á vkáż ſie kápłanowi/ y ofiá⸗
ruy dar twoy ktory roſkazał Moizeß ná świádectwo im. ☜
☞ A gdy wßedł do Káffárnaum/ przyßedł do niego Setnik/ proßąc y 5
Lucæ 7. ℣ 1. mowiąc mu: Pánie/ ſługá moy leży w domu párálizem záráżony/ y ćierpi 6
Io: 4. ℣ 46. ćięßkie dręczenie. Y rzekł mu Jezus. Przyidę ia y vzdrowię go. A odpo⸗ 7
Lucæ 7. ℣ 6. wiádáiąc Setnik/ rzekł: Pánie nie ieſtem doſtoien byś miał wniść pod 8
przykrycie moie/ ále tylko rzecz słowem/ á będzie vzdrowion ſługá moy.
Abowiem też ia ieſtem człowiek pod inego mocą poſtáwiony/ á mam też 9
pod ſobą rycerſtwo: á gdy rzekę temu/ idź/ tedy idzie: rzekę drugiemu/
przyidź ſam/ á przyidzie: á ſłudze ſwemu/ vczyń to/ tedy vczyni. Co vſły⸗ 10
ßawßy Jezus/ zdziwił ſie: y rzekł do onych ktorzy zá nim ßli. Zá iſtą wam
prawdę powiádam/ żem nie nálazł ták wielkiey wiáry w Izráelu. Ale po⸗ 11
wiádam wam/ że wiele ludzi przyidzie od wſchodu y od zachodu słońcá/
Eſa: 41. ℣ 25. ktorzy będą śiedzieć z Abráhámem/ y z Izáákiem/ y z Jákobem w Krole⸗
Mala: 1. ℣ 11. ſtwie niebieſkim: á ſynowie kroleſtwá będą wrzuceni do zewnętrznych 12
Luc: 13. ℣ 29. ćiemnośći/ tám będzie płácz y zgrzytánie zębow. Potym rzekł Jezus Set⸗ 13
Infr: 22. ℣ 13. nikowi. Idź/ á ták iákoś vwierzył ſtáńći ſie. Y vzdrowion ieſt ſługá ie⸗
Luc: 13. ℣ 28. go oneyże godziny. ☜ Potym gdy wßedł Jezus do domu Piotrowego 14
Pſa: 106. ℣ 20. vyźrzał świekrę iego leżącą w gorączce/ y dotknął ſie ręki iey/ á hnet ią 15
Sap: 16. ℣ 12. febrá opuśćiłá: y wſtawßy posługowáłá im.
Mar 1. ℣ 29.
Luc: 4. ℣ 38. A gdy był wieczor/ przywodzili mu wiele opętánych: á on słowem wy⸗ 16
Mar: 1. ℣ 32. miátał Duchy/ y wßyſtki ktorzy ſie nie dobrze mieli vzdrawiał/ áby ſie 17
Luc: 4. ℣ 40. ſpełniło co powiedziano ieſt przez Izáiaßá Proroká mowiącego. On nie⸗
Pſal: 53. ℣ 4. mocy náße ná śię wźiął/ y choroby náße nośił.
1. Pet: 2. ℣ 24. Ale widząc JEzus wielkie tłußcze około śiebie/ kazał Zwolennikom 18
ſwoim/ áby odiácháli ná onę ſtronę morzá. A przyſtąpiwßy ieden Doktor 19
rzekł do niego: Miſtrzu/ poydę zá tobą gdziekolwie poydzieß. Rzekł mu Je⸗ 20
zus: Liſzki iámy máią/ y ptacy niebieſcy gniazda/ á ſyn człowieczy nie ma
Luc: 9. ℣ 59. gdzieby głowę ſwoie ſkłonił. A drugi też z Zwolennikow iego rzekł mu: 21
Pánie dopuść mi pierwey iść/ y pogrześć oycá moiego. Jezus záś odpo⸗ 22
wiedział mu. Podź ty zá mną/ niechay vmárli pogrzebáią vmárłe ſwoie.

Mar: 4. ℣ 36. ☞ Y gdy wſtępował do łodki/ wſtąpili zá nim 23
Luc: 8. ℣ 22. vczniowie iego. A oto wielkie zrußenie ſtáło ſie 24
ná morzu/ ták iż łodká byłá okrywána nawáł⸗
nośćiámi morſkiemi: á on ſpał. Przyſtąpili do 25
niego Zwolennicy iego/ y obudzili go mowiąc:
Pánie/ záchoway nas/ boć giniemy. Y rzecze im 26
Jezus: Czemuśćie ſie ták polękáli ludzie máłey
wiáry? Tedy wſtawßy zákazał wiátrom y morzu/ álić hnet ſtáło ſie
wielkie vćißenie. A ludzie zdziwiwßy ſie mowili. Y iákiż ieſt oto ten/ że 27
wiátrowie y morze posłußni mu ſą. ☜
Marc: 5. ℣ 1. A gdy ſie przepráwił ná onę ſtronę morzá/ do kráiny Gerázeńſkiey/ zá⸗ 28
Luc: 8. ℣ 26. bieżeli mu dwá máiąc dyabelſtwo/ wybiegßy z grobow bárzo okrutni/ ták

29 że żaden niemogł chodzić oną drogą. Alić oto ieli krzyczeć/ mowiąc: Coż
ty zá spráwę maß z námi Jezuſie Synu Boży? Przyßedłeś tu przed czá-
30 ſem męczyć nas. A było tám nie dáleko od nich ſtádo wielkie wieprzow ná Mar:5. ✝ 11.
31 paßey. Tedy oni czártowie proſili go rzeknąc. Jeſliż nas wygnáć maß/ Luc:8. ✝ 32.
32 dopuśćże nam wniść w to ſtádo wieprzow. Y rzecże im Jezus/ wnidźcie.
A oni wyßedßy / weßli w wieprze : álić wßyſtko ſtádo z wielkim pędem
33 wpádło ná ßyię do morzá/ y támże potonęli w wodách. Ale páſterze z v-
ćiekáli: y przyßedßy do miáſtá/ oznaymili wßyſtko/ co ſie dźiáło z onemi Mar:5. ✝ 15.
34 opętánemi. A oto wßyſtko miáſto wyßło przećiwko Jezuſowi. A vyrza- Luc:8. ✝ 37.
wßy go proſili/ áby z ich gránic wyßedł. Act:16. ✝ 30

Kápit: 9.

Párálizem záráżonego vzdrowił grzechy mu odpuśćiwßy/ Mátheuszá ná zwolennictwo
powołał/ z iáwnogrzeßniki iadł/ Zwolenniki omawia że nie pośćili/ Niewiáſtę z krwo-
toku vzdrowił/ dźieweczkę wſkrześił/ dwu ślepych oświećił/ głuchą opętánego wy-
ſwobodźił/ chore vzdrawiał wßędy/ powiádáiąc że żniwá doſyć żeńcow máło.

1 A Wſtąpiwßy Jezus do łodki/
przewiozł ſie/ y przyßedł do miáſtá
2 ſwoiego. A oto ofiárowáli mu párá- Mar:2. ✝ 3.
lizem záráżonego leżącego ná łożku. A vyzrza- Luc:5. ✝ 18
wßy Jezus wiárę ich/ rzekł niemocnemu: Badź Ioan:5. ✝ 5.
dobrey nádźieie ſynaczku / odpußczone ſą grze-
3 chy twoie. A oto niektorzy z náucżonych ieli mo-
4 wić ſami w ſobie/ ten bluźni. A obaczywßy JEzus myſli ich/ rzekł: Cze-
5 mu myſlicie złośliwie w ſercách wáßych? Y coż ieſt snádnieyßego rzec/ od-
6 pußczone ſą tobie grzechy twoie/ czyli rzec/ wſtań á chodź? Ale żebyśćie
wiedźieli/ że Syn człowieczy ma moc odpußczáć grzechy ná źiemi. Rzekł Eſa:43. ✝ 25.
párálizem záráżonemu: Wſtań/ á weźmi łożko twoie/ idźże do domu ſwe-
7 go. Tedy wſtał y ßedł do domu ſwego. Co vyzrzawßy one tłußcże/ po- Act:9. ✝ 34.
8 lękáły ſie/ y wielbiły Bogá ktory dał táką moc ludźiom. ☚

9 ☛ A gdy ßedł z támtąd Jezus/ vyzrzał czło- Mar:2. ✝ 14.
wieká ná cle śiedzącego imienim Mátheuszá Luc:5. ✝ 27.
y rzekł mu: Podź zá mną. A on wſtawßy ßedł
10 zá nim. Y ſtáło ſie ieſt/ gdy Pan śiedźiał w do-
mu/ oto wiele grzeßnikow y iáwnogrzeßnikow
przychodząc/ śiedli z JEzuſem y ze Zwolenniki
11 iego. A vyzrzawßy to Licemiernicy / mowili
do Zwolennikow: Czemuż z grzeßniki y iáwno
12 grzeßniki Miſtrz wáß iadá? Ale Jezus vſłyßawßy to/ rzekł: Nie ieſtći Mar:2. ✝ 17.
13 zdrowym potrzebá lekárzá/ iedno tym ktorzy ſie źle máią. A ták wy idąc Oſeæ 6. ✝ 6.
vczćie ſie co to ieſt. Miłośierdźia chcę á nie ofiáry. Abowiem nie przy- Infr: 12. ✝ 7.
ßedłem wzywáć ſpráwiedliwych/ ále grzeßnych. ☚ 1. Tim:1 ✝ 15.
14 Tedy przyſtąpili k niemu Zwolennicy Janowi/ mowiąc: Czemuż my Mar:2. ✝ 18.
y Licemiernicy często pośćimy/ á twoi Zwolennicy nie pośćą? Y rzekł Luc:5. ✝ 33.
15 im Jezus: Izaß mogą ſynowie Oblubieńcowi żáłośni być poty/ poki przy
nich ieſt oblubieniec. Ale przyidą dni kiedy będźie wźięt od nich oblubie-
16 niec/ á ná ten czás będą pośćić. A tężći żaden nie wßywa łáty ſukná no-
wego do ſtárego odźienia: ábowiem odeymuie zupełność od ßáty/ y ſtawa
17 ſie ießcże gorße rozdárćie. Ani też leią młodego winá w ſtáre naczynie/ bo
ieſli inák vczynią/ pukáią ſie wiec naczynia/ á wino ſie rozlewa: y naczy-
nie ſie wniwecz obráca. Ale wino młode zlewáią do nowego naczynia/
tedy ták oboie bywa w cale.
A gdy

Mar:5. ℣ 22. ☞ A gdy to on mowił do nich: Oto iedno 18
Luc:8. ℣ 41. Ksiaże przystapiło y dawáło mu chwałe/ mo=
wiac: Pánie corká moiá dopieruchno skonáłá:
ále podź/ włoż że ná nie reke swoie/ tedy bedzie
żywá. A wstawszy Jezus/ szedł zá nim/ y zwo= 19
Leu:15. ℣ 24 lennicy iego. A oto niewiástá ktora krwáwa 20
Mar:5. ℣ 25. chorobe cierpiáłá dwánaście lat/ przystapiw=
Luc:8. ℣ 43. szy z tyłu dotknełá sie podołká száty iego. Abo=
wiem ták mowiłá samá w sobie. Dotkneli sie tylko odzienia iego/ bede v= 21
zdrowiona. A Jezus obrociwszy sie/ y vyzrzawszy ia/ rzekł: Miey dobra 22
nádzieie corko/ wiárá twoiá ciebie zdrowa vczyniłá. Y vzdrowioná iest
oná niewiástá od oney godziny. A gdy wszedł JEzus do domu onego 23
ksiażeciá/ á vyzrzał piszczki y tłuszcza strwożona/ rzekł do nich: Odstapcie 24
precz/ boć nie vmárłá tá dzieweczká/ ále spi. Y śmiali sie z niego. A gdy 25
wygnano tłuszcza/ wszedł y iał ia zá reke/ y rzekł: Dzieweczko wstań. Y
wstáłá dzieweczká. Tedy rozeszłá sie tá sławá po wszystkiey ziemi. 26
A gdy ztámtad szedł JEZVS/ szli zá nim dwá ślepi wołáiac á mowiac: 27
Smiłuy sie nád námi Synu Dawidow. A gdy wszedł do domu/ przy= 28
stapili do niego oni ślepi/ y rzekł im Jezus: Wierzycie że to wam moge
vczynić? Odpowiedzieli mu: Y owszem Pánie. Tedy on dotknał sie oczu 29
ich/ mowiac: Podług wiáry wászey niechay sie wam stánie. Tedy sie 30
hnet otworzyły oczy ich/ y zágroził im Jezus/ mowiac: Pátrzaycie tego
Infr:12. ℣ 22. áby o tym nikt niewiedział. Ale oni odszedszy/ rozsławili go po wszystkiey 31
Luc:11. ℣ 14 oney ziemi. Po ich odeszciu/ oto przywiedziono mu człowieká niemego/ 32
Infr:12. ℣ 24 á ktemu opetánego. A gdy z niego czártá wygnał/ przemowił on niemy: 33
Mar:3. ℣ 22. y zdumiały sie tłuszcze powiedáiac: że sie nigdy ták nie vkazáło w Jzráe=
Luc:11. ℣ 15 lu. A Licemiernicy zás mowili/ że moca Ksiażeciá Dyabelskiego wy= 34
Mar:6. ℣ 6. miáta dyabły. Y obchodził Jezus wszystki miástá y miásteczká/ náuczá= 35
Luc:13. ℣ 10 iac w ich bożnicách/ y opowiádáiac Ewángelia krolestwá/ á vzdráwiá=
Mar:5. ℣ 34 iac wszelka chorobe/ y wszelka niemoc. A gdy vyzrzał tłuszcze/ rozżalił sie 36
Luc:10. ℣ 2. ich/ á to że były vdreczone á leżace/ iáko owce bez pásterzá. Tedy rzecze do 37
Ioan:4. ℣ 36 zwolennikow swoich: Zniwá dosyć/ ále żeńcow máło. A ták proście Pá= 38
ná żniwá/ áby wysłał robotniki ná żniwo swe.

Kápit: 10.

Posłánie á wypráwá dwunaście Apostołow/ ktore Pan rozsyłá do Zydow/ á zákázuie do Pogánow: vczynności ktorych sie w drodze trzymáć mieli/ dáie. Powiáda o sobie że tu nie przyszedł pokoiu czynić ále rozdziału: kto kogo czci dla Chrystá/ czci w nim samego Chrystá/ y bez odpláty nie bedzie.

Wezwawszy dwunaście Vczniow swoich/ dał im 1
Mar:3. ℣ 13. & 6. ℣ 7. moc nád duchy nieczystemi/ áby ie wymiátáli: á żeby vzdra=
Luc:6. ℣ 13. wiáli wszelka chorobe/ y wszeláka niemoc. A dwunaście vcz= 2
& 9. ℣ 1. & niow te sa imioná: Pierwszy/ Symon ktorego zowa Piotrem/ y Andrzey
10. ℣ 1. brát iego: Filip/ y Bártłomiey/ Jákub syn Zebedeuszow/ y Jan brát iego/ 3
Thomás/ y Mátheusz Celnik/ y Jákub syn Alffeuszow/ y Thádeus: Sy=
mon Kánáneyczyk/ y Judás Jszkáryothes/ ktory go y wydał. 4
☞ Tych dwunaście posłał JEzus/ przykázuiac im á mowiac: Ná dro= 5
ge Pogáńska byście nie chodzili/ y do miast Sámáritáńskich ábyście nie
Act:13. ℣ 46 wstepowáli. Ale ráczey idźcie do owiec ktore zginely z domu Jzráelskie= 6
go. A idac káżcież powiádáiac żeć sie przybliży Krolestwo Niebieskie. 7

Niemocne

8 Niemocne vzdrawiaycie/zmárłe wskrzeszaycie/trędowáte oczyściaycie/
czárty wyganiaycie: Dármoście wzięli/ dármo dawaycie.
9 Nie mieycie złotá/ áni srebrá/ áni pieniędzy w trzosiech wászych/ nie Mar:6. ℣ 8.
10 mieycie w drodze káletty/áni dwu sukien/áni botow/áni laski: boć godzien Luc:9. ℣ 3.
11 iest robotnik pokármu swegó. A do ktoregozkolwiek miástá/álbo miásteczká wnidziecie/dowiáduycie sie ktoby w nim był godzien: á tám mieszkay & 10. ℣ 4. 1 Tim:5. ℣ 18 Mar:6. ℣ 10
12 ćie dokąd zás nie wynidziecie. A wchodząc w dom pozdrawiaycie gi Luc:9. ℣ 4.
13 mowiąc: Pokoy temu domowi. A będzieli ć on dom tego godzien/ przyidzie nań wász pokoy: á nie będzieli ć tego godzien/ pokoy wász wroci sie & 10. ℣ 5.
14 zás do was. A ktobykolwie was nie przyiął/áni słuchał kazánia wászego: Mar:6. ℣ 11.
wyszedszy z domu/ álbo z miástá precz / obiycie proch z nog wászych. Zá- Luc:9. ℣ 5.
15 prawdę wam powiádam/ że lżey będzie ziemi Sodomskiey y Gomorskiey w dzień sądny/ niżli miástu onemu ☜ Act:13. ℣ 51 & 12. ℣ 6.
16 ☞ Oto ia was posyłam iáko owce miedzy wilki. Przetoż bądźcie ro- Luc:10. ℣ 3.
17 stropni ták iáko wężowie/á prostemi iáko gołębiczki. A strzeżcie sie ludzi.
Boć was będą wydáwáć do rády/á w bożnicách swych będą was biczo-
18 wáć. Y będąć was wodzić przed Krole/ y przed Stárosty dla mnie/ ná
19 świádectwo im y Pogánom. Ale gdyć was ták wydádzą / nie troszczcie Mar:13. ℣ 11
sie iáko álbo co macie mowić. Abowiem będzie wam dano w onę godzi- Luc:12. ℣ 11.
20 nę / co będziecie mieli mowić. Bo nie wy iesteście ktorzy mowićie / ále
21 Duch Oycá wászego ktory w was mowi. Wyda ć pewnie brát brátá ná Luc:21. ℣ 16
śmierć / á ociec syná : y powstáną synowie przeciwko rodzicom / y przy-
22 práwią ie o śmierć. Wy też będziecie w nienawiści v wszystkich ludzi/
dla Imieniá megó. Ale kto będzie trwał áż do końcá/ ten będzie zbáwion. ☜
23 ☞ A gdy was będą prześládowáć w tym mieśćie/vstąpćieszdo drugie-
go. Záprawdę wam powiádam/że nie odpráwićie miast Izráelskich po-
24 ki nie przyidzie Syn człowieczy. Nie iestci vczeń nád mistrzá swego/ áni Luc:6. ℣ 40
25 sługá nád páná swego: dosyć vczniowi być ták iáko mistrz iego / y słudze Ioã:13. ℣ 16.
iáko Pan iego. Ponieważ żeć Oycá czeládnego Beelzebubem názwáli/ & 15. ℣ 20.
26 iákoż wiecey nie názową domowniki iego. Przetoż nie boyćie sie ich ☜ Mar:4. ℣ 22
☞ Abowiem niemász nic ták skrytegó coby sie obiáwić nie miáło/áni tá- Luc:8. ℣ 17. & 12. ℣ 2.
27 iemnego czegoby wiedziec nie miano. Co ia wam powiádam w ciemno-
śćiách/to wy powiedaycie ná świátle. A co odemnie w vcho słyszyćie/to
28 kážcie po domiech. A nie boyćie sie tych ktorzy zábiiáią ćiáło/ále dusze zá-
bić nie mogą : ále ráczey boyćie sie onego / ktory może y duszę y ćiáło zá-
29 trácić do piekłá. Izász nie dwu wroblow przedáią zá drobny pieniądz:
á wżdam y ieden z nich nie pádnie ná ziemię / krom woley oycá wászego.
30 A v was y włosy wszystkie policzone są ná głowie. Przeto nie boyćie sie
31 lepszy wy iesteście niż wiele wroblow. A ták káżdy kto mie iáwnie wy-
32 zna przed ludźmi/ku temu sie y ia przyznam przed oycem moim ktory iest Mar:8. ℣ 38.
33 w Niebiesiech : á zás kto sie mnie záprzy przed ludźmi/ záprzę sie go y ia Luc:9. ℣ 26.
przed oycem moim ktory iest w niebiesiech. ☜ Nie rozumieycie żebym przy & 12. ℣ 8. 2 Tim:2 ℣ 12
34 szedł pusczáć pokoy ná ziemię/ nie przyszedłem pusczáć pokoiu ále miecz. Luc:12. ℣ 51.
35 Bom przyszedł łączyć człowieká z oycem swym / y corkę z mátką swoią/y Mich:7. ℣ 6
36 niewiastkę z świekrą swą/ták że nieprzyiacielmi człowiekowi będą iegoż Luc:14. ℣ 26
37 domacy. Kto miłuie oycá álbo mátkę swoię wiecey niżli mnie/ nie go- Mar:8. ℣ 34. Inf:16. ℣ 24
dzien mie iest: á kto miłuie syná álbo corkę swą wyszey niżli mnie/ y ten Luc:9. ℣ 24.
38 mie nie godzien. A kto nie bierze krzyżá swego / á nie násláduie mie : nie & 14 ℣ 26. &
39 iest mie godzien. Ktory náyduie duszę swą/stráci ią : á ktoby vtráćił duszę 17. ℣ 33.
40 swą dla mnie/naydzie ią. Kto was przyimuie/mnie przyimuie: á ten kto Ioã:12. ℣ 25. Luc:10. ℣ 16
41 mnie przyimuie/przyimuie tego ktory mie posłał. Kto przyimuie Proro- Ioã:13. ℣ 20

ká przeto że ieſt prorokiem/ ten weżmie zapłátę Prorokowę. A kto przyi-
muie ſpráwiedliwego/tym imienim że ſpráwiedliwy ieſt/ten weżmie zá-
Marc 9. v 41 płátę ſpráwiedliwego. A ktożkolwiek da ſie nápić iednemu z tych oto ná- 42
mnieyßych kubek wody zimney/tylko w imię zwolenniká: záprawdę wam
powiádam/nie vtráci zapłáty ſwoiey.

Kápit: II.

Jan poſtyſle do JEzuſá będąc w ciemnicy/Pan ie odpráwia/Janá chwali/
Zydy przypodobia dzieciom ná Rynku wołáiącym/potyka ie niewdzięczno-
ście/y gromi/y chwali Páná Bogá Oycá ſwego/ przyzywa k ſobie
wßech vciążonych do iárzmá wdzięcznego.

Luc: 7. v 18. Stáło ſie/gdy dokonał Je- 1
zus roſkázuiąc dwunaście Zwolen-
nikom ſwoim: ßedł z onąd/chcąc v-
czyć y kázáć w mieściech ich.
☞ Vſłyßawßy tedy Jan będąc w więzieniu 2
o dziwnych ſpráwách Chryſtuſowych/ poſła-
wßy dwu ze Zwolennikow ſwoich/ rzekł mu:
Y tyżes ieſt ten ktory maß przyść/czyli inßego czekamy? Odpowiedziawßy 3
Jezus powiedział im: Szedßy powiedzcieß Janowi coście ſłyßeli y wi- 4
dzieli: Jżci ślepi widzą/chromi chodzą/trędowáci oczyścionemi zostáią/ 5
Eſai: 35. v 5. głuſzy ſłyßą/vmárli wſtáią/ vbodzy Ewángelią przyimuią: á błogoſłá- 6
& 61. v 1. wiony kto ſie ze mnie nie pogorßy. A po ich odeßciu/ począł Jezus mo- 7
Luc: 7. v 24. wić o Janie/ do oney tłuſzczey: Y przeczeście wyßli ná puſzczą widzieć?
trzcinę chwieiącą ſie od wiátru? Ale y coście wyßli widzieć/ człowieká 8
w miękki vbior vbránego? Oto ktorzy ſie w miękkie odzienie vbieráią/w
domiech krolewſkich ſą. Przeczżeście tedy wyßli widzieć? Proroká? Oto 9
Mala: 3. v 1. wam powiádam/iż zacnieyßego nizli proroká. Abowiem ten to ieſt/o kto- 10
Marc: 1. v 2. rym nápiſano ieſt: Oto ia poſyłam Angiołá mego przed oblicznością
Luc: 7. v 27. twoią/ktory przepráwi drogę twoię przed tobą. ☜
☞ Záprawdę wam powiedam/że nie powſtał miedzy ſyny niewieście- 11
mi więtßy nád Janá Krzciciela: ále ktory mnieyßy ieſt w kroleſtwie nie-
Luc: 17. v 16 bieſkim/ ten więtßy ieſt nizli on. A ode dni JAná Krzciciela/ áż do tych- 12
miaſt Kroleſtwu niebieſkiemu gwałt ſie dzieie: á gwałtownicy wdzie-
ráią ſie do niego. Abowiem wßyſcy Protocy y Zakon/áż do Janá proro- 13
Mala: 4. v 5. kowáli: á chcecieli to przyiąć / tenci to ieſt Eliaß ktory ma przyść. Kto 14
ma vßy ku ſłuchániu/ niechay ſłucha. ☜ 15
Luc: 7. v 31. A komuż mam przyrownáć ten narod? Rowny ieſt dzieciom ná rynku 16
śiedzącym/ktore wołáiąc ná ſwoie rowne/mowią: Spiewálichmy wam 17
á wyście nie táńcowáli: lámentowáliſmy á wyście nie płákáli. Abo-
wiemci przyßedł Jan niepiiąc nie iedząc/á ci powiedáią dyabelſtwo ma. 18
Przyßedł też Syn człowieczy y iedząc y piiąc/álić powiedáią: Oto czło- 19
wiek obżercá y piiak winá / przyiaciel grzeßnikow y iáwnogrzeßnikow.
Y vſpráwiedliwioná ieſt mądrość od ſwych ſynow.
Tedy iął wymiátáć ná oczy miáſtam / w ktorych ſie dziáło wiele cud 20
Luc: 10. v 13 od niego/ iż pokuty nie czynili. Biádáß tobie Korozáim / biádáß tobie 21
Bethſáidá: bo by ſie były ſtáły te cudá w Tyrze y w Sydonie/ ktore ſie
w was ſtáły/ dawnoby byli we włośieniu y w popiele pokutę ſtroili.
Wßákoż iednák powiádam wam / że lżey będzie Tyrowi y Sydonowi 22
w dzień ſądny/nizli wam. A ty Káffárnaum miáſto / zali áż do niebá bę- 23
dzieß podnieſiono? ſpádnieß áż do piekłá. Bo by ſie były te cudá ſtáły
w Sodo-

w Sodomie ktore ſie w tobie dziáły/ ſnadźby byli trwáli y podźiś dźień.
24 Wſzákoż powiádam wam: że ziemi Sodomſkiey lżey będzie w dzień ſą=
dny/ niżli tobie.
25 ☞ Czáſu onego odpowiedáiąc Jezus/ rzekł: Wyznawam tobie Oycze Luc:10. ℣ 21
Pánie niebá y ziemie/żeś zákrył te rzeczy od mądrych ludźi y roſtropnych/
26 á obiáwiłeś ie máluczkim. Ták Oycze/że ſie ták podobáło przed tobą.
27 Wſzyſtko mi ieſt dano od Oycá mego. A żaden nie zna Syná iedno O= Ioã: 7. ℣ 28.
ćiec: też tákież áni Oycá nikt nie zna/ iedno Syn/ á ten komu Syn będzie & 8. ℣ 19. &
28 chćiał obiáwić. Podźćież do mnie wſzyſcy ktorzy prácuiećie/y ktorzyśćie 10. ℣ 15.
29 obćiążeni/á ia was poſilę. Weźmićie iárzmo moie ná śię/ vczćież ſie ode Iere: 6. ℣ 16
mnie/ żećiem ia ieſt ćichy y pokornego ſercá: á naydźiećie odpoczynienie
30 duſzam wáſzym. Boć iárzmo moie ieſt wdźięczne/á brzemię moie lekkie. 1 Ioã: 5. ℣ 3.

Kápit: 12.

Wymawia Chryſtus Zwolenniki że w Sobotę kłoſy tárgáli/rękę vſchłą vzdrawia/ potym y opętánego/ y ślepego/ y niemego. Okázuie że go Licemiernicy fálesznie potwarzáią/áby mocą Dyabelſką czárty wyganiał/o grzechu przećiw Duchowi świętemu/o prożnym słowie náuka/ bráćiey y mátki nie zna.

1 CZáſu onego ſzedł JEzus w dźień Sobotni przez Mar: 2. ℣ 23.
zboże/á Zwolennicy ieg łákneli/ y ięli vrywáć kłoſy/y ieść. Co Luc: 6. ℣ 1.
2 vyźrzawſzy Fáryzeuſzowie/rzekli k niemu: Oto zwolennicy twoi
3 czynią co ſie im czynić w Sobotni dźień nie godźi. Tedy on rzecze do nich 1 Re: 21. ℣ 4.
Nie czytáliśćie co Dawid vczynił gdy łáknął/y oni ktorzy z nim byli? iá=
4 ko wſzedł do domu Bożego / y iadł chleby pokłádne / ktorych mu ſie ieść Leu: 24. ℣ 8
nie godźiło/áni onym ktorzy przy nim byli/iedno tylko ſamym kápłanom? Nũe: 28. ℣ 9
5 Czyliśćie też nie czytáli w Zakonie / że Kápłani w Sobotę w Kośćiele
dźień Sobotni gwałcą/á wżdam tym nie grzeſzą.
6 A ták wam powiedam / że więtſzy niż Kośćioł ieſt tu. A gdybyśćie
7 wiedźieli co to ieſt: Miłoſierdzia chcę/á nie ofiáry/nigdybyśćie nie potę= Oſeæ 6. ℣ 6.
8 piáli niewinnych. Bo Syn człowieczy ieſt Pánem y dniu Sobotniemu.
9 A gdy ztąmtąd odſzedł/przyſzedł do ich bożnice. Alić oto człowiek kto=
10 ry miał vſchłą rękę/y pytáli go/ mowiąc: Godźili ſie w Soboty vzdrá= Marc: 3. ℣ 1.
11 wiáć? á to żeby go oſkárżyli. Ale on rzekł im: Y ktory z was będźie czło= Luc: 6. ℣ 6.
wiekiem/żeby máiąc iednę owcę/á wpádłáby mu w Sobotę do dołu/że= Deu: 22. ℣ 4
12 by iey rátowáć á wyćiągnąć nie miał? Jákoż nie dáleko lepſzy ieſt czło=
13 wiek niż owcá? A ták godźi ſie y w Sobotę dobrze czynić. Potym rzecze
onemu człowiekowi: Wyćiągni rękę twoię. Y wyćiągnął/ y przyſzłá zás
ku zdrowiu tákiemu/ iáko y druga.
14 Wyſzedſzy tedy Fáryzeuſzowie /vczynili o nim rádę/ iákoby go mieli
15 ſtráćić. Ale Jezus wiedząc to/ ſzedł z onąd precz: á ſzło zá nim ludźi wie=
16 le/ y vzdrowił ie wſzyſtkie/ á przykazał im áby go nie obiawiáli. Aby ſie
17 wypełniło co było powiedziano przez Izaiaſzá Proroká/mowiącegͦ: Oto Iſai: 42. ℣ 1.
18 dźiećię moie ktorem ſobie obrał / miły moy w ktorym ſobie vlubiłá duſzá
moiá: położę Duchá mego ná nim/á on będźie opowiádał ſąd pogánom.
19 Nie będźie ſie wádźił áni wołał/ áni vſłyſzy żaden po vlicách głoſu iego.
20 Trzćiny zgniećioney nie złamie / y lnu kurzącego ſie nie zágáśi/ dokąd nie
21 wyſtáwi ku zwyćięſtwu ſądu/á w imieniu iegͦ pogáni będą mieć nádźieię.
22 Tedy przywiedźiono do niego opętánego/ ktory był y ślepy y niemy/ á Sup: 9. ℣ 32.
23 on go vzdrowił / ták że widźiał y mowił. Y zdumiáły ſie temu wſzyſtkie Luc: 11. ℣ 14.
24 tłuſzcze/y mowili: Izali ten ieſt ſyn Dawidow? Ale Fáryzeuſzowie vſły= Sup. 9. ℣ 34.
ſzawſzy to/rzekli: Ten dyabelſtwá nie wygania/ iedno przez Beelzebubá Mar: 3. ℣ 22.

Kſiąże Dyabelſkie. JEzus lepák wiedząc myſli ich/rzekł im: Káżde kro- 25
Luc:11. ℣ 17. leſtwo ſamo przećiwko ſobie rozdzielone/ſpuſtoſzeie: tákże tez y káżde miá-
ſto álbo dom rozdwoiony przećiw ſobie/ nie oſtoi ſie. A ieſli thedy Szá- 26
tan Szátáná wypędza/ toć ſie rozerwał ſam przećiwko ſobie/ iákoż
tedy będzie trwáć kroleſtwo iego? A ponieważ że ia przez Beelzebubá 27
wymiátam dyabelſtwo/ ſynowie wáſzy przez kogo wyganiáią. A przetoż
oni będą wáſzymi ſędziámi. Jeſliż więc ia duchem Bożym wyrzucam 28
dyabelſtwá/ tedyć iuż przyſzło ná was kroleſtwo Boże. Bo iáko kto może 29
wnić do domu mocarzowego/y ſprzęty iego pobráć/ieſli pirwey nie zwią-
że onego mężá mocnego/tedy więc dopiro dom iego wykupi.
Kto zemną nie ieſt/ten ieſt przećiwko mnie. A kto nie zgromadza ze mną 30
Mar:3. ℣ 28. ten roſprąſza. Przetoż wam powiádam/ wſzeláki grzech y bluznierſtwo 31
Luc: 12. ℣ 10 będzie odpuſzczone ludziom: ále bluznierſtwo przećiwko Duchowi/nie bę-
1 Ioã: 5. ℣ 16 dzie odpuſzczono. Y ktobykolwiek rzekł słowo przećiwko Synowi czło- 32
wieczemu/ będzie mu odpuſzczono. Ale ktoby rzekł przećiw Duchowi
świętemu/ nie będzie mu odpuſzczono/ áni ná tym świećie/ áni ná przy-
ſzłym. Albo tedy czyńcie drzewo dobre/y owoc iego dobry: álbo czyń- 33
cie drzewo złe/y owoc iego zły/ponieważ żeć z owocu drzewo poznawá-
Luc:6. ℣ 45. ią. O Jáſzczorce plemie/iákoż wy możećie co dobrego mowić/ poniewa- 34
żeśćie ſami źli? bo z obfitośći ſerdeczney vſtá mowią. Dobry człowiek z 35
dobrego ſkárbu przynośi dobre rzeczy: á zły człowiek ze złego ſkárbu/wy-
nośi złe rzeczy. A ia wam powiádam/że z káżdego słowá prożnego ktore- 36
by ludzie wyrzekli/muſzą dáć z niego liczbę w dzień Sądny. Bo z słow
twoich będzieſz vſpráwiedliwiony/y z słow twoich będzieſz potępiony. 37
☞ Tedy mu odpowiedzieli niektorzy z Doktorow/ y z Fáryzeuſzow/ 38
mowiąc: Miſtrzu/chćielibyſmy widźieć od ciebie iáki znák. Ktory odpo- 39
Infr:16. ℣ 4. wiedáiąc rzekł im: Zły á cudzołożny narod/ známienia ſie domaga: áno
Luc: 11. ℣ 29 mu známię nie będzie dáne/chybá známię Jonaſzá Proroká. Abowiem iá- 40
1. Cor:1. ℣ 22 ko był Jonás w żywoćie v wielorybá trzy dni y trzy nocy/ ták też będzie
Ionæ 2. ℣ 2. Syn człowieczy w ſercu ziemi trzy dni y trzy nocy. Mężowie Niniwit- 41
Ionæ 3. ℣ 5. ſcy ſtáną ná ſądzie z tym to narodem/y potępią gi: że wżdy oni ná kazánie
Jonaſzá Proroká czynili pokutę/ á tu oto teraz ieſt więtſzy nizli Jonás.
3. Re:10 ℣ 1. Krolowa z południey ſtrony ſtánie ná ſądzie z tym rodzáiem/ á tá gi po- 42
2 Par:9. ℣ 1. tępi: że wżdy oná przyiechálá od kráiu ziemie ſłucháć mądrośći Sálo-
Luc:11. ℣ 24 monowey/gdyż oto tu więtſzy ieſt niż Sálomon. Ale gdy nieczyſty duch 43
odeydzie od człowieká/ chodzi po mieyſcách ſuchych ſzukáiąc odpoczynie-
nia/á ono nie náyduie. Tedy mowi: Wrocę ſie do domu megŏ ſkądem wy- 44
ſzedł. A przyſzedſzy náyduie go prożnuiący/y miotłámi vmiećiony/y przy-
chędożony. Tedy dopiero idźie/ á przyiąwſzy k ſobie śiedm duchow gor- 45
2 Pet:2. ℣ 20 ſzych nizli ſam/ á wſzedſzy mieſzkáią tám: y bywáią poślednieyſze rzeczy
człowieká onegŏ gorſze niż pierwſze. Tákći ſie też ſtánie y temu nagorſzemu
Mar:3. ℣ 31. narodowi. On tego ieſzcze domawia ku tłuſzczam/álić mátká iegŏ y brá- 46
Luc:8. ℣ 20. ćia ſtali przede drzwiámi/chcąc z nim mowić. Tedy mu ieden powiedział 47
Oto mátká twoiá y bráćia twoi ſtoią ná dworze/ſzukáiąc ćię/á chcąc ſto-
bą mowić. On odpowiedáiąc mowiącemu k ſobie/ rzekł: Ktoraż ieſt 48
mátká moiá/ y kthorzy bráćia moi? Y wyćiągnąwſzy rękę ſwą ná Zwo- 49
lenniki ſwoie/rzekł: Oto mátká moiá/y bráćia moi. Abowiem ktokolwiek 50
czyni wolą oycá mego ktory ieſt w niebieśiech/ten ieſt brát moy/śioſtrá y
mátká moiá.

Kápit: 13.

Wſtąpiwſzy

Wſtąpiwſzy dla tłuſzczey nálegáiącey do Łodki Pan Jezus/ kazał im pod podo-
bieńſtwy niemáło/ o tym co rozśiewa/ o ziárnie Gorczyce/ o kwáśie ktorym
ćiáſto záczynáią/ o nálezieniu ſkárbu/ o sieći w morze wpuſzczoney/
nákoniec o Proroku nieprzyiemnym w oyczyznie.

1 ONego dniá wyſzedſzy Jezus
z domu/ śiedział przy morzu: Y zeſzli
2 ſie do niego tłuſzcze wielkie/ tákże Mar: 4. ℣ 1.
wſtąpił w łodkę y śiedział. A wſzyſtká tłuſzcza Luc: 8. ℣ 4.
3 ſtáłá ná brzegu/ y mowił do nich wiele w przy-
powieśćiách/ mowiąc: Oto wyſzedł ktory śieie/
4 rozśiewáć naśienie ſwoie. A gdy rozśiewał/
iedne ziárná vpádły podle drogi: á przyleciawſzy ptáſzkowie niebieſcy/
5 poiedli ie. Drugie záś vpadáły ná mieyſcá ſkáliſte/ gdzie nie miáły wiele
6 ziemie: á te hnet wſzczedſzy/ że nie głeboko ziemie miáły/ á iáko ſkoro wze-
7 ſzło słońce/ zágorzáły: á iż nie miáły korzenia/ poſchły. Drugie záśie vpá-
8 dły miedzy ćiernie/ á gdy ſie ćiernie wzniosło/ zádusiło ie. Drugie też v-
pádły ná dobrą ziemię: y dawáły owoc niektore ſetny/ niektore ſześćdzie-
9 śiątny/ á drugie trzydzieſtny. Kto ma vſzy ná ſłuchánie/ ſłuchay.
10 Y przyſtąpiwſzy Zwolennicy ięli mowić do niego: Przecżże w przypo-
11 wieśćiách mowiſz do nich? Ktory odpowiedáiąc/ rzekł im: Zeć wam da-
no ieſt poznáć táiemnice Kroleſtwá Niebieſkiego: ále im tego nie dano. Inf: 25. ℣ 29.
12 Bo temu kto ma/ będzie ieſzcże więcey dano/ ták że będzie obfitował: ále
13 temu kto nie ma/ y to co ma/ będzie mu odięto. Przetoć pod przepowieś-
ćiámi im mowię: Iż widząc nie widzą/ á ſłyſząc nie ſłyſzą/ áni rozumieią:
14 áby ſie wypełniło w nich Proroctwo Izáiaſzowe/ gdzie ták mowi: Słu- Iſaiæ 6. ℣ 9.
chem będziećie ſłucháć/ á nie zrozumiećie: á widząc będziećie widzieć/ á nie Mar: 4. ℣ 12.
15 vyźrzyćie. Abowiem zgrubiáło á zmieſzáło ſerce ludu tego/ á vſzymá z cię- Luc: 8. ℣ 10.
ſzkością będą ſłucháć: y oczy ſwe záwárli/ áby kiedy oczymá nie widzieli Ioá: 12. ℣ 40.
y vſzymá nie ſłyſzeli/ y ſercem nie zrozumieli/ ázeby ſie nie náwroćili ábym Act: 28. ℣ 26.
16 ich vzdrowił. Ale wáſze oczy błogosłáwione że widzą/ y vſzy wáſze że Rõa: 11. ℣ 8.
17 ſłyſzą: Bo wam to prawdziwie powiádam/ żeć wiele Prorokow y ludzi Luc. 10. ℣ 23.
ſpráwiedliwych prágneli to widzieć co wy widzićie/ á nie widzieli: y ſły-
18 ſzeć co wy ſłyſzyćie/ á nie ſłyſzeli. A ták tedy wy ſłuchaycie podobieńſtwo Mar: 4. ℣ 14.
19 o tym rozśiewáczu. Kożdy ktory ſłucha ſłowá kroleſtwá niebieſkiego/ Luc: 8. ℣ 11.
á nie rozumie go: przychodzi zły/ y pochwytuie to co wśiano ieſt w ſercu
20 iego/ toć ten ieſt ktory przy drodze wśian ieſt. Ale ktory ná ſkáliſtym mieyſ-
ſcu wśian ieſt: tenći ieſt ktory ſłowo ſłyſzy/ y hnet ie z rádością przyimu-
21 ie/ ále nie ma ſam w ſobie korzenia/ ále ieſt docześny: á gdzieby przypadł
22 iáki vćiſk y prześládowánie dla ſłowá/ hnet ſie pogarſzą. A ktory wśian
ieſt w ćierniu/ tenći ieſt ktory ſłowá Bożego ſłucha/ ále pieczliwość świá-
tá tego/ y omylność bogactw záduſzą w nim ſłowo/ y ſtawa ſie bez po-
23 żytku. Ale ktory ieſt ośian ná dobrey ziemi: tenći ieſt ktory ſłucha ſłowá
y rozumie ie/ y przynośi pożytek: y czyni ieden ſtokrotny/ drugi ſześćdzie-
śiatkrotny/ á inny trzydzieſtokrotny.

24 ☞ Potym ieſzcze drugą przypowieść im po- Mar: 4. ℣ 26.
wiedział/ mowiąc: Podobne ſtáło ſie ieſt krole-
ſtwo niebieſkie człowiekowi/ ktory pośiał rolą
ſwoię dobrym náśieniem. A gdy poſneli ludzie Sap: 2. ℣ 24.
25 tedy przyſzedł nieprzyiaciel iego/ y pośiał po
wierzchu kąkolem miedzy pſzenicą/ y ſzedł precż.
26 A gdy podroſłá trawá/ y owoc ſie iął okázowáć

ná ten cżás okazał ſie y kakol. A przyſzedſzy ſludzy oycá czeládnego/ rzekli 27
mu: Pánie/ zażeś nie náśiał dobrego naśienia ná roli ſwoiey? gdzież ſie
wział kakol? Tedy rzekł do nich: Nieprzyiázny człowiek to vczynił. Po- 28
wiedzieli ſludzy. A chceſzże poydziemy wyplewiemy to? Rzekł im: Nie- 29
chaycie/byśćie lepák wyplewiáiac kakol/nie wyrwáli z nim y pſzenice. A
ták niechaycie że ták oboie roście áż do żniwá: á cżáſu żniwá roſkáże żeń-
com. Wybierzćie napierwey kakol/ zwiazćieſz ie w ſnopki ná ſpalenie/ á 30
pſzenice zgromadzćie do gumná moiego. ☜
Mar:4. ✠ 30 Przełożył y druga przepowieść przed nie/mowiac: Podobne ieſt kro- 31
Luc:13. ✠ 18 leſtwo Niebieſkie ziarnku gorczyce/ ktore wziawſzy człowiek wśiał ná
ſwey roley: ktore ácż namnieyſze ieſt miedzy wſzyſtkim naśieniem/á wz- 32
dam gdy wzrośćie/wietſze ieſt niż wſzyſtkie ziołá ogrodne: y vraſta drze-
wo tákie/że tez ptacy powietrzni przylátuia/y mieſzkáia ná gáleziách iego.
Luc: 13. ✠ 21 Powiedział im ieſzcże y druga przypowieść: Podobne ieſt Kroleſtwo 33
Niebieſkie kwáſowi/ktorego wziawſzy niewiáſtá włożyłá we trzy korce
Mar:4. ✠ 33. maki/ áż zkwáśniáło wſzyſtko. To wſzyſtko mowił Jezus do tłuſzcż w 34
przypowieśćiách/á bez przypowieśći nic do nich niemowił/áby ſie ziśćiło 35
Psa: 77. ✠ 2. co było opowiedziano przez Proroká mowiacego: Otworze w przypo-
wieśćiách vſtá moie/ bede wypowiádał ſkryte rzecży od poſtánowienia
świátá. Potym roſpuśćiwſzy tłuſzcże przyſzedł do domu/ á tám przyſta- 36
pili do niego Zwolennicy iego/mowiac: Wyłoż nam one przypowieść o
Kakolu ná roley. A on odpowiedział y rzekł: Ten ktory rozśiewa dobre 37
naśienie/ieſt Syn człowiecży. A rola/ieſt świát. A dobre naśienie/toć ſa 38
ſynowie kroleſtwá. Kakolem/ ſa źli ſynowie. Nieprzyiaćiel záś ktory go 39
Apo:14. ✠ 15 rozśiał/ ieſt Dyabeł. A żniwo/ ieſtći ſkończenie świátá. Żeńcy/ ſa An-
giołowie. Jáko tedy zbieráia kakol/á w ogniu gi pala/ták bedzie ná ſkoń 40
cżeniu świátá. Pośle Syn człowiecży Angioły ſwoie/ á ći wyzbieraia 41
z KROleſtwá iego wſzyſtkie zgorſzenia/ y te ktorzy nieprawość płodza/
á wrzuca ie do piecá ogniſtego. Tám bedzie płácż y zgrzytánie zab. Ná 42
ten cżás ludzie ſpráwiedliwi beda ſie łſniać iáko ſłońce w kroleſtwie oycá 43
Sapi: 3. ✠ 7.
Dan:12. ✠ 3. ich. Kto ma vſzy ná ſłuchánie/ſłuchay.
☞ Podobne ieſt Kroleſtwo Niebieſkie Skárbowi zákopánemu ná 44
roli/ktory nálazſzy człowiek/kryie: y z oney rádośći ktora z tego ma/idzie
y ſprzeda wſzyſtko co ma/y kupuie one rola. Záś podobne ieſt Kroleſtwo 45
niebieſkie człowiekowi Kupieckiemu/ktory ſzuka dobrych pereł. A nálaz- 46
ſzy iedne koſztowna perłe: odſzedł y przedał wſzyſtko co miał/ á kupił ia.
Tez podobne ieſt Kroleſtwo Niebieſkie/Niewodowi zápuſzcżonemu do 47
morzá/á ze wſzego rodzáiu ryb záymuiacemu: ktory gdy w śie pełno ryb 48
záiał/wyćiagnawſzy y ná brzegu vśiadſzy: dobre ryby wybieráli do na-
cżynia ſwego/ á złe precż wyrzucáli. Tákći bedzie przy ſkończeniu świátá/ 49
wynida Angiołowie/y wyłacża złe z pośrod dobrych/ á wrzuca ie do pie- 50
cá ogniſtego/tám bedzie płácż y zgrzytánie zab. Zrozumieliżeśćie te wſzy- 51
ſtkie rzecży? Oni mu odpowiedzieli: Zrozumieliſmy Pánie. A on im rzekł: 52
Przetoż káżdy Doktor náucżony w Kroleſtwie niebieſkim/ podobien ieſt
człowiekowi oycu czeládnemu/ktory przynośi z ſkárbu ſwego nowe y ſtá-
re rzecży. ☜ Y ſtáło ſie/gdy dokończył JEzus tych przypowieśći/ od- 53
Mar: 6. ✠ 1. ſzedł ztamtad. A przyſzedſzy do oycżyzny ſwoiey/vcżył ie w bożnicách ich/ 54
Luc:4. ✠ 16. ták iż ſie dziwowáli/ y mowili: Skadże temu tá madrość/ y tá moc?
Ioan:6. ✠ 42 Izaſz to nie ćieśielſki ſyn? Izaſz nie Márya zowia mátke iego? á brácia 55
iego/Jákub/Jozeff/Symon/y Judás? Izaſz tez y śioſtry iego nie tu mie- 56
Mar:6. ✠ 4. dzy námi ſa? Skadże tedy ten ma to wſzyſtko? Y gorſzyli ſie z niego. Ale 57
JEzus

58 JEzus rzekł im: Nie ieſt Prorok krom czći iedno w oyczyznie ſwoiey/ á w Luc:4. ✠ 24.
domu ſwoim. Y nie czynił tám cud wiele prze niedowiárſtwo ich. Ioan:4. ✠ 44.

Kápit: 14.

Jáko ścięto Janá Krzćićielá/ o náſyceniu piąći tyſiecy mężow pięćiorgiem chlebá y dwiemá rybkomá/ gdźie przedśię dwánaśćie koſzow zoſtáło/ o chodzeniu Jezuſowym po morzu/ w ziemi Genezárſkiey wiele chorob vzdrawia Pan Jezus.

1 W Czáſu onego/ vſłyſzał Herod Tetrárchá ſławę o Mar:6. ✠ 14.
2 Jezuśie/ y rzekł do ſłużebnikow ſwoich: Ten ieſt Jan Krzćićiel Luc: 9. ✠ 7.
on to zmartwych wſtał/ á przetoż śię dźieią prze zeń cudá. Bo
3 Herod poimał był Janá: á związawſzy go/ wſádził do ciemnice/ dla He- Mar:6. ✠ 17.
4 rodiády żony Filipá brátá ſwego. Przeto że mu więc mawiał Jan: Nie Luc:3. ✠ 19.
5 godźi śię iey tobie mieć. A chcąc go zábić/ obawiał śię ludu/ bo go mieli Infr:21. ✠ 26.
6 iáko Proroká. Ale w dźień národzenia Herodowego/ táńcowáłá corká
7 Herodiády w pośrzodku. Y podobáłá śię Herodowi. Y z tegoż pod przy-
8 ſięgą obiecał iey dáć/ czegobykolwiek żądáłá od niego. Tedy oná nápom-
niána od mátki ſwoiey/ rzekłá: Day mi tu ná miśie głowę Janá krzćićie-
9 lá. Y záſmućił śię Krol. Ale dla przyſięgi/ y dla tych ktorzy poſpołu śie-
10 dźieli/ kazał dáć. Poſłał tedy/ y dał śćiąć Janá w ciemnicy. Y przynieſio-
11 no głowę iego ná miśie/ á dano ią dźiewce/ á oná przynioſłá mátce ſwo-
12 iey. Potym przyſzedſzy Zwolennicy iego/ wźiąwſzy ćiáło iego pogrzebli
ie. Y przyſzedſzy powiedźieli to JEzuſowi.

13 Co gdy vſłyſzał JEzus/ wśiadſzy w łodkę odiáchał ztámtąd ná miey- Luc:9. ✠ 10.
ſce puſte oſobno. A gdy to vſłyſzały tłuſzcze/ ſzły zá nim pieſzkámi z miaſt. Mar:6. ✠ 31.
14 A wyſzedſzy/ vyzrzał tłuſzczę wielką/ y vlutował śię iey/ á vzdrawiał cho- Ioan: 6. ✠ 2.
15 re ich. A gdy było wieczor/ przyſtąpili do niego Zwolennicy iego/ mowiąc:
Tu ieſt puſtyniá/ á iuż godźiná przeſzłá: roſpuść tłuſzcze/ áby ſzedſzy do
16 miáſteczek/ nákupili ſobie pokármow. Tedy im rzekł Jezus: Nie potrzebá Mar:6. ✠ 37.
17 im chodźić/ daycie wy im ieść. Oni mu odpowiedźieli: Nie mamy tu ie- Luc: 9. ✠ 13.
18 dno pięćioro chlebá/ á dwie rybie. Tedy im rzekł: Przynieśćie mi ie tu. Ioan:6. ✠ 9.
19 A roſkazawſzy vśieść tłuſzczey ná śienie/ wźiąwſzy ono pięćioro chlebá/
y dwie rybie: weyzrzawſzy w niebo/ błogosłáwił y vłámował/ y dawał
20 Zwolennikom chleb/ á Zwolennicy tłuſzczam. Jedli tedy wſzyſcy/ y byli
21 náſyceni. Potym zebráli oſtátki odrobin dwánaśćie pełnych koſzow. A tych
ktorzy iedli/ było pięć tyſięcy mężow/ okrom niewiaſt y dźieci.

22 Hnet potym kazał JEzus Zwolennikom wſtąpić do łodki/ y iácháć Mar:6. ✠ 45.
23 przed ſobą ná drugą ſtronę morzá/ dokądby nieroſpuśćił tłuſzcze. A roſpu- Ioan:6. ✠ 17.
śćiwſzy tłuſzczę/ wſzedł ná gorę ſam ná modlitwę. A gdy było wieczor/ Luc: 6. ✠ 12.
24 ſam tám był/ á łodkę ná śrzod morzá bárzo miotáły náwáłnośći morſkie
25 bo był przećiwny wiátr. A o czwartey ſtraży nocney/ przyſzedł do nich
26 chodząc po morzu. A widząc go po morzu chodzącego/ ſtrwożyli śię/ mo-
27 wiąc: że to iákaś obłudá ieſt. A od onego ſtráchu ięli wołáć. Tedy hnet
Jezus przemowił do nich/ rzekąc: Mieyćie dobre duffánie: Jamći ieſt/ nie
28 boyćie śię. A odpowiedáiąc Piotr/ rzekł: Pánie/ ieſliżeś ty ieſt/ káż mi do
29 śiebie przyść po wodźie. On mu rzekł: Chodź. Y wyſtąpiwſzy Piotr z ło-
30 dki/ ſzedł po wodźie/ chcąc przyść do Jezuſá. Ale obaczywſzy gwałtow-
ny wiátr/ vlękł śię. A gdy począł tonąć/ záwołał mowiąc: Pánie wybaw
31 mie. Tedy nátychmiáſt JEzus wyćiągnąwſzy rękę/ viął go/ y rzekł mu:
32 Máłey wiáry/ czemuś wątpił. A gdy wſtąpili do łodki/ vćichnął wiátr.
33 A ći lepák ktorzy w łodce byli/ przyſzli: y cześć á chwałę mu dawáli/ mo-
wiąc: Záprawdę ty ieſteś Syn BOży.

Mar:6.℣ 53. A gdy sie przewiezli/przyszli do ziemie Genezáret. A gdy go poználi me= 34
zowie mieyscá onego/rozesłáli po wszystkiey oney kráinie: y przynosili mu 35
wszystkie ktorzy sie zle mieli. Y prosili go/ áby sie choć podołká odzienia 36
iego dotkneli. A ktorzykolwiek sie dotykáli/stali sie zdrowemi.

Kápit: 15.

O podániách á trádycyách Licemiernicych/ ktore waznieysze mieli niż przykazánie Boze/czym sie plugáwi człowiek/Chánáneyska niewiástá vprzeymościa vprosiłá zdrowie dziewce swey/ Pan Jezus czterzy tysiace mezow siedmiorgiem chlebá nákarmił.

GEdy przyszli do niego z Jeruzalem náuczeni w za= 1
Mar:7.℣ 1. konie/ y Fáryzeuszowie/ mowiac: Czemuż twoi Zwolennicy 2
przestepuia podánia stárszych/ábowiem nie vmywáia sobie rak/
gdy máia chleb ieść. A on odpowiedáiac rzekł im: Czemu też y wy prze= 3
stepuiecie roskazánie Boze dla vstaw wászych? Bo Bog powiedział: Czci 4
Exo:20.℣ 12 oycá y mátkę. A ktoby złorzeczył oycu álbo mátce / śmiercia áby vmárł.
Deu:5.℣ 16 A wy zás powiádacie: Ktobykolwiek rzekł oycu álbo mátce/dar ktoryż= 5
& 27.℣ 16. kolwiek iest odemnie/tobie bedzie pożyteczny. Y nie vczci oycá swego/áni 6
Ephe:6.℣ 2. mátki swoiey: á tákże skáziliście przykazánie BOże dla wászey vstáwy.
Leu:20.℣ 9. Obłudni ludzie/ dobrzeć o was prorokował Izáiasz / mowiac: Ten lud 7
Pro:20.℣ 20 wárgámi mie czci/ ále serce ich dáleko iest odemnie. Aleć poproznicy mie 8
Exo:21.℣ 16 czcia/ vczac náuk y roskazánia ludzkiego. 9
Isai:29.℣ 13.
Mar:7.℣ 6. Potym przyzwawszy do siebie tłusczey/ rzekł im: Słuchaycie á rozu= 10
mieycie. Nie to co wchodzi do vst plugáwi człowieká: ále to co wychodzi 11
z vst/ toć pomázuie człowieká. Tedy przystapiwszy Zwolennicy iego/po= 12
wiedzieli mu: Wiesz że Licemiernicy vsłyszawszy to słowo/zgorszyli sie?
Ioan:15.℣ 2. A on odpowiádáiac/ rzekł: Káżde szczepienie ktorego nie szczepił Ociec 13
Luc:6.℣ 39 moy niebieski/bedzie wykorzenione. Daycie im pokoy/boć ślepi sa/ y prze= 14
wodnicy ślepych. Ano gdzieby ślepy ślepego przewodził/tedy obá wpa=
Mar:7.℣ 17 dáia do dołu. Ale odpowiedziawszy Piotr/ rzekł do niego: Wypraw 15
nam te przepowieść. Tedy on rzekł: A wiec iesżcże y wy sto wyrozumie= 16
nia nie macie? Nie rozumieycież tego że co do vst wchodzi/to do żoład= 17
ká idzie: y wychodzi swa droga precz? Ale to co z vst pochodzi / z sercá 18
Gen:6.℣ 5. wychodzi: á te rzeczy plugáwia człowieká. Abowiem z sercá pochodza 19
& 8.℣ 21. mysli złe/mezoboystwá/cudzołostwá/nieczystości/złodzieystwá/fálszywe
świádectwá/bluznierstwá/teć sa rzeczy ktore pokaláia człowieká. Ale nie 20
vmytemi rekomá ieść/toć nie plugáwi człowieká. ☞

☞ A wyszedszy z támtad JEzus / odszedł w 21
strony Tyrskie y Sydońskie. A oto niewiástá 22
Mar:7.℣ 25. Chánáneyska od gránic onych wyszedszy/wo=
łáłá/ mowiac kniemu: Smiłuy sie nádemna
Pánie/Synu Dawidow: ábowiem corká mo
iá okrutnie od Czártowstwá bywa dreczoná.
A on nie odpowiedział iey ni słowá. Tedy przy 23
stapiwszy Zwolennicy iego/prosili go mowiac: Odpraw ia/boć woła zá
Sup:10.℣ 6. námi. A on odpowiedáiac / rzekł: Nie iestem posłány iedno do owiec 24
Luc:19.℣ 10 ktore zginely z domu Izráelskiego. Oná potym przystapiwszy/ dáłá mu 25
Ioan:10.℣ 3 chwałe/mowiac: Pánie wspomoż mie. Ktory odpowiedziawszy/ rzekł: 26
Nie dobrzeby to/ bráć chleb synowski/ á miotáć gi psom. A oná ná to od= 27
powiedziáłá. Tákci iest Pánie/ ále wżdam y szczenietá iadáia z odrobin
ktore pádáia z stołu pánow ich. Tedy odpowiedáiac Jezus/rzekł do niey: 28

O niewiá=

O niewiásto/wielka iest wiárá twoiá: niechayći sie stánie iáko ty chcesz.
Y vzdrowioná iest dzieweczká iey od oney godziny.
29 A gdy szedł ztámtad JEzus/przyszedł nád morze Gálileyskie: y wszed=
30 szy ná gore/siedział tám. Tedy przyszli do niego wielkie tłuszcze/ máiac z Isai:35. ✠ 5.
soba nieme/slepe/chrome/mdłe/y inych wiele/y skłádli ie v nog iego/ á on Luc:7. ✠ 22.
31 ie vzdrowił: ták ze sie tłuszcze temu dziwiły/ widzac áno niemi mowia/
chromi zdrowo chodza/ slepi zás widza: y wielbili á chwalili BOGA
32 Izráelskiego. Ale Jezus zwoławszy Zwolenniki swoie/ rzekł do nich: Li= Mar:8. ✠ 1.
to mi tey tłuszczey/ bo iuz trzy dni trwa przy mnie/ á nie máia coby iedli:
á rospuścić ie łácznymi niechce mi sie / by zás nie poustawáli ná drodze.
33 Tedy mu rzekа Zwolennicy. Y gdziebysmy wzieli ták wiele chlebá tu ná
34 puszczey/zebysmy násycili ták wielka tłuszcza? Y rzekł im JEzus: Wiele
35 macie chlebá? Oni odpowiedizli: Siedmioro/y troche ryb. Y roskazał
36 tłustczey vsiesć ná ziemi. A wziawszy siedmioro chlebá/y one ryby/vczy=
niwszy dzieki/ vłámował/ y dawał Zwolennikom swoim: á Zwolennicy
37 rozdawáli ludziom. Jedli tedy wszyscy/y násyceni sa. A co było odrobin
38 zostáło/ pozbieráli siedm pełnych koszow. A było tych ktorzy iedli cztery
39 tysiace ludzi/ procz dziatek y niewiast. Pothym rospuściwszy tłuszcza/
wstapił do łodki/y przyiáchał do kráiny Mágedán.

Kápit: 16.

Zydy JEzus gromi/ ze známion zadáia/ Zwolennikom sie káze strzedz kwásu Lice=
mierniczego/y pyta ich coby o nim ludzie trzymáli? Obiecuie Klucze Piotrowi
od niebá/opowieda im swa meke/Piotr go z tego strofuie/ á on go z tego
Szátánem názwał/vczy áby kázdy niosł krzyz swoy.

1 Przystapili do niego Licemiernicy y Sáduceu= Mar:8. ✠ 12.
szowie/kuszac go: y zadáli go áby im iáki znák vkazał z niebá. Luc:12. ✠ 54
2 Ale on odpowiedáiac/ rzekł do nich: Gdy bywa wieczor/ po=
3 wiedacie: Bedzie iutro iásno/ bo sie zárumieniło niebo. A ráno zás/ Dzis
bedzie niepogodá / bo sie czyrwieni nie wesołe niebo. O pokryci ludzie:
Wiec o postáci niebieskiey rozsadek dáć vmiecie/ á o známionách czásow
4 nie mozecie. Zły narod á cudzołozny znáku szuka / áno mu znák zaden nie Sup:12. ✠ 39
bedzie dan/chybá známie Jonaszá Proroká. Y zostáwiwszy ie/szedł precz. Ionæ 2. ✠ 2.
5 A gdy sie przewiezli Zwolennicy iego ná one strone morzá/zápomnieli by=
6 li wziać z soba chlebá. Kthory rzekł im: Báczcie á strzezcie sie kwásu Li= Mar:8. ✠ 14.
7 cemierniczego y Sáduceyskiego. A oni myslili sámi w sobie/ mowiac: Luc:12. ✠ 1.
8 Chlebásmy nie wzieli. Wiedzac to JEzus/rzekł im: Coz myslicie miedzy
9 soba máłowiárkowie/ze chlebá nie macie? Jeszczesz nierozumiecie/áni pá= Sup:14. ✠ 17
mietacie ná piecioro chlebá/y ná piec tysiecy ludzi/y iákoście wiele koszow Ioán:6. ✠ 9.
10 zebráli. Ani ná siedmioro chlebá/ná czterzy tysiace ludzi/á iákoście wiele Sup:15. ✠ 34
11 koszow názbieráli? Czemuz nie zrozumiecie ze mći wam nie o chlebie mo=
12 wił: Strzezcie sie kwásu Licemierniczego y Sáduceyskiego? Toz dopiero
zrozumieli/ iz nie mowił áby sie strzegli kwásu chlebowego/ále náuki Fá=
ryzeyskiey y Sáduceyskiey.

13 Przyszedł tedy JEzus w strone Cesáriey Mar:8. ✠ 27.
Filipowey/ y pytał Zwolennikow swoich/mo= Luc:9. ✠ 18.
wiac: Kim ludzie powiedáia być Syná czło=
14 wieczego? A oni powiedzieli: Jedni JAnem
Krzćicielem/ drudzy Eliaszem/ drudzy tez Je=
remiaszem / álbo wzdy iednym z PRorokow.
15 Rzekł do nich JEzus: A wy kogo mie być po=
16 wiedacie? Odpowiedáiac SYmon Piotr/ Ioã: 6. ✠ 9.
rzekł:

Ioan:1. ℣ 42. rzekł: Ty iesteś Chrystus Syn BOgá żywego. Odpowiedziawszy te- 17
dy Jezus/ rzekł mu: Błogosłáwionyś iest Symonie Bár Joná. Abowiem
tobie ciáło áni krew nie obiáwiłá/ ále Ociec moy ktory iest w niebiesiech.
A ia tobie powiádam żeś ty iest Piotr/ á ná tey opoce zbuduie Kośćioł 18
Infr:18. ℣ 18. moy/ á brany piekielne nie przemoga przeciwko niey. A tobie dam klucze 19
Ioa.20. ℣ 23. Krolestwá niebieskiego. A cokolwiek zwiażeß ná ziemi/ bedzie zwiazano
y w Niebie/ á cokolwiek rozwiażeß ná ziemi bedzie rozwiazano y w nie- 20
bie. ☞ Tedy zákazał Zwolennikom swoim/ áby tego nikomu nie powie- 21
dáli/ żeby on był Jezusem Chrystusem. Stadże począł Jezus okázowáć
Zwolennikom swoim/ że potrzebá teg było áby ßedł do Jeruzálem: y cier-
piał wiele od stárßych/ od Doktorow/ y od przełożonych kápłáńskich/ iże
też miał być zábit/ á trzećiego dniá zmartwych wstáć. A odwiodßy go 22
Mar:8. ℣ 33. Piotr ná strone/ iał go fukáć/ powiedáiac: Opodal badź od ciebie to Pá-
nie/ nie przyidźieć to ná ćie. A obroćiwßy/ rzekł Piotrowi: Podź názad 23
Szátánie/ iesteś mi pogorßenim. Bo nie to rozumieß co iest BOskiego/
Sup:10. ℣ 38 ále co ludzkiego. ☞ Tedy Jezus rzekł Zwolennikom swoim: Jesli kto 24
Luc:9. ℣ 23. chce zámna przyść niech sie sam śiebie záprzy/ y weźmie krzyż swoy/ y ná-
& 14. ℣ 27. & sláduie mie. Abowiem kto bedźie chćiał duße swoie záchowáć/ vtráci ia: 25
17. ℣ 33. ále ktoby vtráćił duße swa dla mnie/ ten ia naydźie. Bo co zá pożytek czło 26
Ioa: 12. ℣ 25. wiekowi/ by wßystek świát pozyskał/ á ná dußy swey vßczerbienie ćier-
Psal: 48. ℣ 8 piał: Albo co zá zamiáne człowiek da zá duße swoie? Syn bowiem czło- 27
Psal:61. ℣ 13 wieczy ma przyść w chwale Oycá swoieg z Angioły swemi: á ná ten czás
Act:17. ℣ 31. odda iednemu káżdemu wedle vczynkow ieg. Prawdźiwie wam powiá- 28
Rõa: 2. ℣ 6. dam/ że sa niektorzy z tych ktorzy tu stoia/ ktorzy śmierći nie vkußa/ dokad
Marc:9. ℣ 1. Luc:9. ℣ 27. nie vyźrza syná człowieczego przychodzacego w krolestwie swoim. ☞

Kápit: 17.

¶ Przemienienie Páná Chrystusowe ná gorze/ piße też o przyßciu Eliaßowym/ o vzdrowieniu Lunátyká/ O wierze podobney ziárnu gorczyce. Opowiedzenie Meki JEzusowey: płácenie Człá álbo podatku zá Páná/ y zá Piotrá.

A Po ßeśći dni wźiał Je- 1
Mar:9. ℣ 2. zus Piotrá y Jákubá/ y Janá
Luc:9. ℣ 28. brátá iego/ y wiodł ie ná wy
soka gore osobno/ y przemienił sie przed 2
nimi. Y roświećiło sie oblicze iego iáko
słońce/ á ßáty iego stáły sie białe iáko
śnieg. A oto vkazáli sie im Moizeß/ y 3
Heliaß/ rozmawiáiac z nim. Tedy od- 4
powiedziawßy Piotr/ rzekł do Jezusa:
Pánie/ dobrze nam tu być: ieslize chceß/
Vczyńmy tu trzy przybytki: tobie ieden/
MOJZEßowi ieden/ á HEliaßowi ieden. On tego ießcze domawia/ 5
álić obłok świetny zácmił ie. A oto głos z obłoku mowiacy: Toć iest
2 Pet:1. ℣ 17. Syn moy miły/ w ktorymem sobie dobrze vlubił/ tego słuchaycie. A sły-
Sup: 3. ℣ 17. ßac to Zwolennicy/ vpádli ná oblicze swoie/ á polekáli sie bárzo. Y przy- 6
stapił JEzus/ y dotknał sie ich/ y rzekł im: Wstańćie/ á nie boyćie sie. A oni 7
podniozßy oczy swoie/ nikogo nie widźieli iedno sámego JEzusa. A gdy 8
zchodźili z gory/ zákazał im Jezus/ mowiac: Nikomu niepowiedayćie wi- 9
dzenia tego/ dokad Syn człowieczy z martwych nie wstánie. ☞ Y py-
Mar:9. ℣ 11. táli go Zwolennicy iego/ mowiac: Y coż Doktorowie powiedáia/ żeby 10
Mala:4. ℣ 5. miał przyść pierwey Heliaß. A on odpowiedáiac rzekł im: Heliaßći ma 11

pierwey

12 pierwey przyść / y przywroći wszystko. Ale ia wam powiádam/ żeć iuż Sup: 11. v 14
Heliasz przyszedł/ á nie poználi go: ále vczynili z nim co iedno chćieli:
13 tákżeć y syn człowieczy ma vćierpieć od nich. Tedy zrozumieli zwolenni-
14 cy/że im o Janie Krzćićielu mowił. A gdy przyszedł do tłuszczey/przy- Mar:9. v 14.
stąpił do niego człowiek/y vpadł ná swe koláná przed nim/mowiąc: Pá- Luc:9. v 37.
15 nie smiłuy sie nád synem moim/ ábowiem Lunátykiem iest/ y ćierpi wiele
16 złego/ bo często wpada do ogniá / y często do wody: y przywiodłem go
17 zwolenikom twoim/ á nie mogli go vzdrowić. Odpowiedziawszy JEzus
rzekł: O rodzáiu niewierny y przewrotny / dokądże swámi będę? y
18 długoż was będę ćierpiał? przynieśćie go tu do mnie. Y zgromił go Je-
zus/ á wnet wyszło od niego dyabelstwo/ y vzdrowiono iest ono chłopię
19 od oney godźiny. Tedy przystąpili Zwolennicy do JEzusá potáiemnie/y
20 rzekli mu: Czemużesmy go my niemogli wypędźić? Powiedźiał im JE- Luc: 17. v 6.
zus: Dla niewiáry wászey. Abowiem záprawdę powiádam wam: Bę-
dźiećieli mieć wiárę iáko ziárno gorczyczne/rzeczećie gorze tey: Przeydźi
21 ztąd/á przeydźie/á nie będźie wam nic niepodobnego. A ten rodzay nie by-
22 wa wygnan iedno przez modlitwę y post. A gdy byli w Gálilei/rzekł do Mar:9. v 31.
23 nich JEzus: Syn człowieczy ma być wydan w ręce ludzkie: y zábiją go Luc:9. v 44. & 24. v 7.
á trzećiego dniá zmartwych wstánie: Y zásmućili sie bárzo. Infr:20. v 18
24 A gdy przyszli do Káffárnáum/ przystąpili ći ktorzy wybieráli Cesár-
skie Cło do Piotrá/y rzekli mu: Mistrz wász nie płáći dwu szelągow
25 cłá. Rzekł Piotr: Ták iest. A gdy wszedł do domu/vprzedźił Piotrá Je-
zus/rzekszy: Coć sie zda Symonie? Ziemscy krolowie od kogo biorą cłá
26 álbo popłátki? Od synow swoich/czyli od obcych? A on rzekł: Od obcych.
27 Rzekł mu JEzus: Tedyć wolni są synowie. Ale bysmy im pogorszenia
nie dáli/idź do morzá/ zárzuć sie wędę: á tę rybę ktora naprzod vwięźnie:
otworzywszy iey gębę / naydźiesz Státer / ten wziąwszy / day im zá mię/
y zá śię.

Kápit: 18.

Vczy tu Chrystus pokory przykłádem dźiećięćiá/iáko sie też ludźie máią strzedz/áby pogorszenia nie dawáli/iáko brátu mamy przewinnośći odpuszczáć: co gdy kto Kośćiołá nie słucha/ iáko skuteczna modlitwá dwu álbo trzech/ ilekroć brátu występnemu odpuszczáć.

1 Neyże godźiny przystąpili Zwolennicy do Jezu- Mar:9. v 34. Luc:9. v 46. & 24. v 7.
sá/ mowiąc: Coć sie zda kto iest więtszym w Krolestwie nie-
2 bieskim? A JEzus przywoławszy máluczkiego dźiećięćiá/po- Infr:19. v 14.
3 stáwił go miedzy nimi/y rzekł: Záprawdę powiadam wam: Jesli sie nie 1 Cor:14. v 20
náwroćićie/á nie stániećie iáko máłe dźiatki/nie wnidźiećie do Krolestwá
4 Niebieskiego. Ktokolwie sie tedy vniży/ták iáko to máłe dźiećiątko/ten iest
5 więtszym w krolestwie niebieskim. A ktokolwiek przyimie tákiego máłego
6 w Jmię moie/mnie przyimuie. A ktoby dał z śiebie pogorszenie iednemu z Mar:9. v 42.
tych máłych/ktorzy w mię wierzą: ráczey by mu vwiązano kámień młyń-
7 ski v iego szyie/y pogrążono do głębokośći morskiey. Biádá świátu dla Luc: 17. v 1.
zgorszenia. Acżkolwie to być muśi áby przychodźiło pogorszenie. A wszá-
8 koż biádá człowiekowi przez kogo pogorszenie przychodźi. Ale iesli ćię rę- Sup:5. v 30.
ká twoiá álbo nogá twoiá pogarsza/odetni ią/zárzuć ze precz od śiebie: bo Mar:9. v 43.
lepiey tobie indło á chromo wniść do żywotá/ niż z obiemá rękomá/álbo
9 z obiemá nogámi być odesłánym do ogniá wiecznego. Jesliby ćię też oko
twe gorszyło/ wyłup ie/ á zárzuć ie precz od śiebie: bo lepieyći tobie o ie-
dnym oku wniść do żywotá/niż máiąc obie oczy odesłánym być do ogniá
wiecznego.

Pſal:33. ✠ 8. wiecżnegó. A ták pátrzcie ábyście nie gárdźili namnieyßym z tych máluczkich: bo to wam powiádam/żeć Angiołowie ich w niebie záwżdy widza 10
oblicże Oycá mego/ktory ieſt w niebieśiech.
Luc:19. ✠ 10 Abowiem przyßedł Syn człowieczy/ żeby zbawił to co było zgineło. 11
Luc: 15. ✠ 4 Co ſie wam zda? Gdźieby kto miał ſto owiec/á obładźiłáby iedná z nich: 12
Jzaß nie opußcża dźiewiaćidźieſiat y dźiewieć ná gorách/ á idźie ßukáć
oney ktora zábładźiłá? A przydali mu ſie ia náleść: záprawde wam po= 13
wiádam/ że ſie iey wiecey ráduie/ niż onym dźiewiećdźieſiat y dźiewiaći
ktore nie bładźiły. Ták nie ieſt wola przed oycem wáßym / ktory ieſt w 14
Leu:17. ✠ 3. Niebie/áby miał zginać y ieden z oto tych máluczkich. ☞ A ieſliże zgrze=
Leu:19. ✠ 17 ßy przećiwko tobie brát twoy/ idź ſkarżże go miedzy toba y onym ſamym/ 15
Ecc:19. ✠ 13 vſłuchali ćie: pozyßcżeß brátá ſwego. Ale gdźieby ćie nie vſłuchał/przyy= 16
Iac: 5. ✠ 19.
Deu:19. ✠ 15 mi kſobie iednegó álbo dwu/áby ná powieśći dwu álbo trzech świádkow/
2Cor:13. ✠ 1. ſtánęło káżde ſłowo. Jeſliby onych nie vſłuchał/powiedzże Kośćiołowi. 17
Heb:10 ✠ 28 Nie vſłuchalić kośćiołá/ miey go ſobie iáko pogániná y iáwnogrzeßniká.
Ioã: 8. ✠ 17. Záprawde wam powiádam: Cokolwiek zwiażecie ná ziemi/ tho bedzie 18
2.Tei:3. ✠ 14
1.Cor:5. ✠ 9 zwiazano y w niebie: á cokolwiek rozwiażecie ná ziemi to bedzie rozwia= 19
Ioã.20. ✠ 23. zano y w niebie. Záś też wam powiádam: Jż ieſli ſie z was dwá zezwo=
la ná ziemi/ kożda rzecż o ktorakolwiek beda prośili/ otrzymáia od Oycá 20
mego ktory w niebie ieſt. Abowiem gdźie ſie dwá álbo trzey zeyda w J=
Luc: 17. ✠ 4. mie moie/tám ia ieſtem w pośrzodku ich. Tedy przyſtapiwßy Piotr do 21
niegó/rzekł: Pánie/ ilekroć zgrzeßy przećiwko mnie brát moy / á mam mu
odpuśćić? cżyli áż do ſiedmi rázow? Rzekł mu Jezus: Nie powiádam= 22
ći żeby do ſiedmi rázow/ ále áż do ſiedmidźieſiategó y ſiodmego rázu.

☞ A przetoż przypodobáne ieſt KRoleſtwo 23
niebieſkie człowiekowi Krolowi/ktory chćiał
liczbe kłáść z ſługámi ſwemi. A gdy pocżał 24
kłáść liczbe/ przywiedźiono mu iednego/ ktory
mu był dłużen dźieſieć tyśiecy tálentow. A gdy 25
niemiał ſkadby był zápłáćił/kazał go Pan iego
záprzedáć/ y z żona/y z ſyny iego/y ze wßyſtkim
co miał/á zápłáćić. A vpadßy on ſługá prośił 26
go/mowiac: Miey ćierpliwość nádemna/ á ia tobie to wßyſtko wypłá=
ce. Vżaliwßy ſie tedy Pan ſługi onego / puśćił go wolnym/ y wßyſtek 27
dług odpuśćił mu. Wyßedßy od Páná on ſługá/nálazł iednego z towá= 28
rzyßow ſwoich/ktory mu był dłużen ſto großy. A vłápiwßy go/duśił go
mowiac: Wroć coś mi dłużen. A vpadßy on towárzyß iego prośił go/ 29
mowiac: Miey nádemna ćierpliwość/á ia wßyſtko wypłáce tobie. A on 30
niechćiał/ále ßedßy puśćił go do ćiemnice/ ážby mu zápłáćił dług. Wi=
dzac to oni ſpolni ſłudzy co ſie dźiáło/záſmućili ſie bárzo: á przyßedßy po= 31
Iaco: 2. ✠ 13. wiedźieli Pánu ſwemu wßyſtko co ſie dźiáło. Tedy záwołał go Pan ie= 32
go/y rzekł mu: Sługo złośliwy/odpuśćiłemći dług wßyſtek/żeś mie pro=
śił: á wiec tobie nie przyſtáło vlitowáć ſie nád towárzyßem ſwoim/ták 33
iákom ſie y ia ćiebie vżalił? Y rozgniewawßy ſie Pan iego/podał go ká= 34
Sup:6. ✠ 12. tom/ ážby wypłáćił on wßyſtek dług. Tákżeć y Oćiec moy Niebieſki v= 35
Mar:11. ✠ 25 cżyni wam/ieſliże nie odpuśćićie ieden káżdy brátu ſwemu z ſerc wáßych.

Kápit: 19.

O rozwodźie z żona náucża/kiedy á dla cżego ia opuśćić może/o tych co ſie dla Kroleſtwá niebieſkiego rzezáli. Ktokolwiek dla Kroleſtwá niebieſkiego bogactwá opuśći/ſtokrotna zapłáte weźmie/ y żywotá wiecżnego nábedźie.

Y ſtáło

1 IStáło śię/ gdy ſkończył JEzus te ſłowá/ ſzedł Mar:10. ✗ 1.
precz z Gálileiey / y przyſzedł do gránic Judſkich z oney ſtrony
2 Jordaná/ á zá nim ſzły bárzo wielkie tłuſzcze: á on ie vzdrawiał
3 tám. Y przyſtąpili do niego Faryzeuſzowie / kuſząc go / y mowiąc: Go- Mar: 10 ✗ 2.
dzili ſie człowiekowi zá ktorą kolwiek przyczyną opuśćić żonę ſwoię? A on
4 odpowiádáiąc/ rzekł im: Záżeśćie nie czytáli/ że ten ktory ſtworzył ludźie Gen:1. ✗ 27.
5 od początku/ mężczyznę y niewiáſtę vczynił ie? Y rzekł: Y przetoż/ opuśći Gen:2. ✗ 21.
człowiek oycá y mátkę/ á przyłączy ſie ku żenie ſwoiey/ á będą dwá w ie- Eph: 5. ✗ 31
1 Cor:6. ✗ 16
6 dnym ciele: á tákże iuż nie ſą dwá/ ále iedno ćiáło. Co tedy Bog złączył/ Deu: 24. ✗ 1.
7 człowiek niech nie rozłącza. Rzekli oni k niemu: Czemuż tedy Moizeſz ro-
8 ſkazał dáć iey liſt rozwodny/ y opuśćić ią. Rzekł do nich: Zeć Moizeſz dla
zátwárdzenia ſercá wáſzego/ dopuśćił wam opuſzczáć żony wáſze: áleć
9 ſprzodku nie było ták. Ale ia wam powiádam: Ze ktożkolwiek opuśći żo- Sup:5. ✗ 32.
nę ſwoię/ chybá dla cudzołoſtwá/ á inną poymie/ ten cudzołoży. Y záś kto- Mar:10. ✗ 11
10 by opuſzczoną poiął/ ten cudzołoży. ¶ Rzekli mu Zwolennicy iego: Po- Luc:16. ✗ 18
11 nieważ táka ſpráwá ieſt mężowi z żoną/ tedy ſie lepiey nie żenić. On im 1 Co: 7. ✗ 1.
odpowiedźiał: Nie wſzyſcy mogą poiąć tego ſłowá/ ále tylko ći ktorym
12 to dano ieſt. Są bowiem rzezáńcy/ ktorzy ſie ták z żywotá mátczynego ná-
rodzili. Są też drudzy ktore ludźie temi vczynili. Y ſą rzezáńcy ktorzy ſá-
mi śiebie otrzebili dla Kroleſtwá niebieſkiego. Kto może poiąć/ niechay
13 poymie. Tedy przynieśiono mu máłe dźiatki/ áby ná nie ręce kładł/ á mo- Mar: 10 ✗ 13
14 dlił ſie. A Zwolennicy fukáli ná nie. JEzus lepák rzekł im: Daycie pokoy Luc:18. ✗ 15.
dźiatkom/ á nie brońcie im do mnie przyść. Bo tákich ieſt Kroleſtwo nie- Sup: 18. ✗ 3.
15 bieſkie. A gdy kładł ná nie ręce/ ſzedł z onąd precz. A oto ieden przyſtąpi- Mar:10. ✗ 17
16 wſzy/ rzekł do niego: Miſtrzu dobry/ co dobrego mam czynić/ ábym otrzy- Luc:18. ✗ 18
17 mał żywot wieczny? On mu rzekł: Czemu mię pytaſz o dobrym. Jeden-
ći ieſt dobry/ Bog? A chceſzli wniść do żywotá wiecznego/ záchowyway
18 przykazánie. Rzekł mu: Ktore? A JEzus odpowiedźiał: Nie będźieſz zá- Exo:20. ✗ 13
bijał człowieká. Nie będźieſz cudzołożył. Nie będźieſz kradł. Nie będźieſz
19 fałſzywego świádectwá mowił. Czći oycá ſwego y mátkę ſwoię. Będźieſz
20 miłował bliźniego ſwego/ iáko śiebie ſámego. Rzekł do niego młodźieniec:
Wſzyſtkiego tego przyſtrzegałem z młodośći moiey/ czegoż mi ieſzcze nie do-
21 ſtawa? Rzekł mu JEzus: Jeſli chceſz być doſkonáłym/ idź przedayże w-
ſzyſtko co maſz/ y rozday vbogim/ á będźieſz miał ſkarb w niebie / y przydź
22 záś/ á náſláduy mię. Gdy to ſłowo młodźieniec vſłyſzał/ odſzedł ſmutny:
23 bo był ten ktory miał wiele máiętnośći. Potym JEzus rzekł Zwolenni-
kom ſwoim: Záprawdę powiádam wam/ że bogáty człowiek z trudnoś-
24 ćią wnidźie do Kroleſtwá Niebieſkiego. Y ieſzcze wam to powiádam/ że
łatwiey przeyść wielbłądowi przez vcho igielne/ niż bogátemu wniść do
25 Kroleſtwá niebieſkiego. Słyſząc te rzeczy Zwolennicy/ dźiwili ſie temu
26 bárzo/ mowiąc: Ktoż tedy może być zbáwionym? Poyźrzawſzy tedy ná
nie JEzus/ rzekł im: V ludźić to ieſt rzecz niepodobna/ ále v Bogá wſzyſt-
27 kie rzeczy ſą podobne. ☞ Tedy odpowiedáiąc Piotr/ rzekł mu: Oto- Mar:10 ✗ 28
ſmy my opuśćili wſzyſtko/ á ſzliſmy zá tobą. Coż też nam zá to będźie? A Luc:18. ✗ 28
28 JEzus powiedźiał im: Záprawdę powiádam wam/ iże wy ktorzyśćie zá
mną ſzli/ w onym odrodzeniu gdy vśiędźie Syn człowieczy ná ſtolcu má- Luc:22. ✗ 30
ieſtatu ſwego/ będźiećie y wy śiedźieć ná dwunaśćie ſtolicách/ ſądząc dwá-
29 naśćie pokolenia Jzráelſkie. A kożdy ktho opuśći dom/ álbo brácią/ álbo
śioſtry/ álbo oycá/ álbo mátkę/ álbo żonę/ álbo ſyny/ álbo role dla Jmienia Inf: 20 ✗ 16.
30 moiego/ ſtokroć więcey weźmie / y żywot wieczny otrzyma. Ale wielec Mar:10. ✗ 31
pierwſzych będźie poślednimi/ á poślednich pierwſzemi. Luc:13. ✗ 30

C Kápit:

Kápit: 20.

Przypowieść o robotnikách do Winnice zyednánych/ o dziennym pieniadzu/ opowiedzenie Męki y Zmartwywstánia Chrystusowego/ synowie Zevedeu-ßowi o mieysce w Krolestwie proßą/ Pan dwu ślepych oświecił.

POdobne iest Krolestwo Nie- 1
bieskie człowiekowi Oycu czeládne-
mu/ktory wyßedł bárzo ráno iednáć
robotnikow do winnice swoiey. A gdy zmowe 2
vczynił z robotniki z großá dziennego/posłał ie
do Winnice swoiey. A potym wyßedßy około 3
trzećiey godźiny / vyzrzał drugie ná Rynku po
proźnicy stoiace/y rzekł im: Idźcie też y wy do moiey winnice/ á ia co be- 4
dzie spráwiedliwa / dam wam. A oni ßli. Potym zás wyßedł iákoby o 5
ßostey y dziewiatey godzinie/tákże też vczynił. Wyßedł ießcze y o ieden- 6
nastey/y nálazł drugie á oni stoia/y rzecze im: Czemu tu stoicie cáły dźień
proźnuiacy. Odpowiedzieli mu: Bo nas nikt nie zmowił. A on im rzekł: 7
Idźcie y wy do Winnice moiey. A gdy wieczor przyßedł/rzekł Pan oney 8
winnice sprawcy swemu: Wzow robotnikow/á zápłáć káżdemu zapłáte
iego/poczowßy od naposledniey ßych áż do pierwßych. A gdy przyßli oni 9
ktorzy byli weßli o iedennastey godźinie / wziął káżdy z nich po großu.
Przyßli też y pierwßy/spodziewáiac sie że mieli wziać wiecey: ále wzie- 10
li y oni káżdy swoy groß. A wziawßy ieli ßemráć przećiw Oycu czeládz- 11
nemu/mowiac: Ci ostáteczni tylko iedne godzine robili/á porownałeś ie 12
z námi/ ktorzyśmy ćierpieli ćießkość dniá y vpalenie. A on odpowiedziaw- 13
wßy iednemu z nich/rzekł: Przyiaćielu/ nie czyniec krzywdy/ zażeś nie z
großá zmowił ze mna? Weźmi co twoie iest/á idź: bo ia chce temu ostáte- 14
cznemu dáć/ták iáko y tobie. Czyli mi nie wolno czynić to co ia chce. Czy- 15
Supra 19. ℣ 30 li oko twoie złe iest/ álećiem ia dobry. Tákci beda ostátni pierwßy/á pir- 16
Mar: 10 ℣ 32 wßy ostátnimi. Abowiem wiele ich iest wezwánych/ále máło wybránych. ☜
Luc: 13. ℣ 31 ☞ Y wstepuiac IEzus do Jeruzálem/ wziął z soba dwánaśćie Zwo- 17
Infr: 22 ℣ 14. lennikow potáiemnie/y rzekł im: Oto idziemy do Jeruzálem/á Syn czło- 18
Mar: 10 ℣ 32
Luc: 12. ℣ 31. wieczy bedzie wydan przedniey ßym Kápłanom / y w Zakonie vczonym.
Y zdádza go ná śmierć/y wydádza go Pogánom ná pośmiewisko/y ná v- 19
biczowánie/y vkrzyżowánie/á trzećiego dniá Zmartwych wstánie. ☜

Mar: 10 ℣ 35.

☞ Ná ten czás przystapiłá do niego mátká sy- 20
now ZEbedeußowych / z syny swoimi/czyniac
mu cześć / y proßac nieczego od niego. Ktory 21
rzekł iey: Czego chceß? Rzekłá mu: Rzecz/áby
śiedzieli ći dwá synowie moi / ieden ná práwi-
cy/á drugi ná lewicy w Krolestwie twoim. A
odpowiedziawßy Jezus/ rzekł: Niewiecie o co 22
prośićie. A możećie pić ten kielich/ ktory ia be-
de pił? Odpowiedzieli mu: Możemy. A potym rzekł im: Kielich wżdy 23
moy pić bedźiećie/ále śiedzieć ná práwicy moiey/álbo ná lewicy/nie mo-
iá rzecz dáć wam/tylko tym ktorym to iest zgotowano od Oycá meg. ☜
Mar: 10 ℣ 41 Słyßac to oná dziesieć Zwolennikow / nie miło im było ná one dwá 24
Luc: 22. ℣ 25 bráćia. Ale JEzus wezwawßy ich k sobie/rzekł im: Wiećie że Kśiażetá 25
Pogáńskie pánuia nád nimi/á ći ktorzy sa wietßy miedzy nimi/mocy swey
dokázuia nád nimi: nie tákci bedzie miedzy wámi. Ale ktorykolwiek mie- 26
dzy wámi chćiałby być wietßy/niech bedzie służebnikiem wáßym. A kto-
kolwiek

27 kolwiek záchce być miedzy wámi pierwszym / będzie sługą wászym. Ták
28 iáko y Syn człowieczy nie przyszedł/áby mu służono/ále áby służył/y dał Philip:2.✝7.
duszę swą ná odkupienie zá wiele. ☞
29 A gdy wychodzili z JErychá/ szłá zá nim tłusczá wielka. A oto dwá Mar:10.✝46
30 ślepi siedząc przy drodze/vsłyszeli że (mimo nie) szedł JEzus/y ieli wołáć Luc:18.✝35
31 mowiąc: Pánie zmiłuy sie nád námi/ synu Dawidow. Tedy tłusczá fu-
káłá ná nie/ żeby milczeli. Ale oni tym więcey wołáli/ mowiąc: PAnie
32 zmiłuy sie nád námi/synu Dawidow. Y zástáwił sie JEzus/ á przyzwa-
33 wszy ich/rzekł do nich: Co chcecie żebym wam vczynił? Rzekli mu: Pá-
34 nie áby sie otworzyły oczy násze. Vlitowawszy sie tedy ich JEzus/ dot-
knął sie oczu ich. A nátychmiast przeyźrzeli/ y szli zá nim.

Kápit: 21.

Jáko Pan Chrystus ná Oślątku wiáchał do Jeruzálem/Kupce z Kośćiołá wyrzućił/z Fáryzeuszmi sie rozgadał/iáko figę vschłá: przypowieść iedná o dwu synach/ druga o winogrodnikách ktorzy Dziedzicá zábili.

1 A Gdy sie przybliżáli do Jeru- Mar:11.✝1.
zálem/á przyszli do Betfage ná gorę Luc:19.✝29
Oliwną. Tedy JEzus posłał dwu
2 zwolennikow swych/ mowiąc im: Idźcie do
miásteczká ktore iest przeciwko wam/á tám ná-
tychmiast naydźiecie Oślicę vwiązáną y Oślę
przy niey: odwiężcież y przywiedźcie do mnie.
3 A ieśliżeby wam kto co rzekł/tedy powiedźcie/iż Pan ich potrzebuie/á ná-
4 tychmiast puśći ie. A to wszystko stáło sie/ áby sie wypełniło co iest po-
5 wiedziano przez Proroká mowiącego: Powiedźcie corce Syon / otho Isai:62.✝11
Krol twoy idźie do ciebie cichy/śiedząc ná oślicy y ná oślęciu iey iárzmem Zach:9.✝9
6 vskromioney. Szedszy tedy zwolennicy/vczynili ták iáko im roskazał Je- Ioā:12.✝15.
7 zus. Y przywiedli Oślicę y oślę/y nákłádli ná nie odźienia swego/ á onego
8 ná wierzchu posádzili. A wielka tłusczá rospostárłá száty swoie ná dro-
9 dze/ á drudzy obłamowáli gáłęźie z drzew/ y miotáli ná drodze. A tłusz- Psal:117.✝26
cze ktore przed nim szły y ktore zá nim/wołáli mowiąc: Hosanná synowi Mar:11.✝9.
Dawidowemu/błogosłáwiony ktory przychodźi w imię Páńskie/Hosan Luc:19.✝38.
ná ná wysokośći. ☞

10 ☞ A gdy wiáchał do Jeruzalem/ zruszyło sie
wszystko miásto/ mowiąc: Y ktoż to iest? A lu-
11 dźie mowili: Ten iest JEzus Prorok z Názá-
12 reth miástá Galileyskiego. Potym wszedł Je- Marc:11.✝11
zus do kośćiołá BOżego/y wygániał wszystkie Ioā: 2.✝14.
ktorzy przedawáli álbo kupowáli w kośćiele/y Deu:14.✝25
stoły mieńcárskie / y stołki tych kthorzy przeda- Luc:19.✝45
wáli gołębie poprzewracał/mowiąc im: Nápi-
13 sano iest. Dom moy/dom modlitwy będźie názwan/ á wyśćie z niego v- Isai:56.✝7.
14 czynili iáskinią lotrowską. Y przystąpili do niego ślepi/y chromi w kośćie- Iere:7.✝11.
15 le/y vzdrowił ie. Widząc to przełożeni kápláńscy y náuczeni w Zakonie/ Mar:11.✝18
cudá ktore czynił/y dźieci wołáiące w kośćiele/y mowiące/Hosánná sy- Luc:19.✝47
16 nowi Dawidowemu: rozgniewáli sie/ y rzekli mu: Słyszyszże co ći mo-
wią? A Jezus im odpowiedźiał: Wzdyć słyszę. Abośćie nigdy nieczytá-
li/iż z vst málutkich dźiatek/y tych ktorzy ieszcze pierśi pożywáią doskoná- Psal:8.✝3.
17 łaś vczynił chwałę? A zostáwiwszy ie szedł precz z miástá do Bethániey/
támże mieszkał. ☞

A ráno wrácáiąc sie do miástá łáknął. A vyźrzawszy iedno Figo- 18
Mar:11.v 13. we drzewo przy drodze/ przyszedł do niego y nienálazł ná nim nic iedno 19
tylko liście/y rzekł ku onemu drzewu. Niech sie z ciebie nigdy owoc wię-
cey nie rodzi ná wieki. Y vschło nátychmiast ono drzewo figowe. Co wi- 20
Mar:11.v 20 dząc Zwolennicy dziwowáli sie mowiąc: Jákosci hnet vschło? A Jezus 21
odpowiedáiąc/rzekł im: Záprawdę powiádam wam. Iż będziecieli mieć
wiárę/á nie będziecie wętpić/nietylko to figowemu drzewu vczynicie/ ále
rzeczecieli oto tey gorze: Wziąwszy sie wrzuć sie w morze/tedy sie ták stá-
Supr:7.v 7. nie. A o cokolwiek będziecie prosić w modlitwie wierząc/otrzymacie. 22
Mar:11.v 24 A gdy przyszedł do Kościołá/przyszli do niego gdy vczył przełożeni ká- 23
Ioan:15.v 7. 1 Ioã:3.v 22. płáńscy/ y stárszy z ludu/ mowiąc: Ktorąż ty to mocą czynisz? Y ktoż ci tę
Mar:11.v 28 moc dał? Odpowiedáiąc IEzus/ rzekł do nich: Spytam y ia też was o 24
Luc:20.v 22 iednę rzecz/ktorą gdy mi powiecie/tedy ia też wam powiem ktorą to mo-
cą czynię. Krzest Janow skąd był/z niebá czyli z ludzi? Tedy oni ięli my- 25
ślić miedzy sobą/mowiąc: Jesli powiemy iż był z niebá/rzecze nam: Cze- 26
mużeście mu nie wierzyli? Jesli też rzeczemy/z ludzi: boymy sie tłuszcze/
Sup:14.v 5. bo wszyscy Janá mieli zá Proroká. Tedy odpowiedáiąc Jezusowi/rzekli: 27
Mar:6.v 20 Niewiemy. On im też rzekł: Ani ia też wam powiem ktorą mocą to czy-
nię. Ale co sie wam zda? Jeden człowiek miał dwu synow/ y przystąpi- 28
wszy do pierwszego/ rzekł mu: Synu/ idź dziś robić w Winnicy moiey.
A on odpowiedáiąc rzekł: Nie poydę. Potym będąc zruszony żáłością/ 29
szedł. Przystąpiwszy potym do drugiego/takież mu rzekł: A on odpowie- 30
dziawszy/rzekł: Idę Pánie. A przedsię nie szedł. Ktory z tych dwu vczynił 31
wolą oycá swego. Powiedzieli mu/że pierwszy. Tedy im rzekł IEzus:
Záprawdę powiádam wam/ że iáwnogrzesznicy y nierządnice vprzedzą
was do Krolestwá Bożego. Abowiem przyszedł do was Jan drogą sprá- 32
wiedliwości/ á nie wierzyliście mu. A iáwnogrzesznicy y nierządnice v-
wierzyli mu. Ale wy to widząc/ ániście pokuty czynili potym/ żebyście
mu vwierzyli.
Mar:12.v 1. ☞ Drugiey przypowieści słuchaycie. Był ieden człowiek Ociec czelá- 33
Luc:20.v 9. dny/ ktory násadził Winnicę/ y opárkánił ią: wkopał też w niey prásę/y
Isa:5.v 1 & 5 zbudował wieżę/ y náiął ią Winogrodnikom/ y odiáchał w dálekie stro-
Iere:2.v 21. ny. A gdy nádchodził czás owocow/posłał sługi swoie do Winogrodni- 34
kow/ áby odebráli owoce z niey. A oni Winogrodnicy zimawszy służeb- 35
niki iego/iednego vbili/ drugiego zábili/ á drugiego vkámionowáli. Po-
słał potym więcey sług niż pirwey: tedy y tym pierwszym ksztáłtem vczy- 36
nili. Nákoniec posłáł do nich syná swego/mowiąc: Wżdy sie będą wsty- 37
Infr:26.v 3. dzić Syná mego. A oni Winogrodnicy vyźrzawszy syná iego/ięli mowić 38
& 27.v 2. sami w sobie: Ten iest dziedzic/ podźcie zábiymy go/ á otrzymamy dzie-
Ioã:11.v 53. dzictwo ieğ. Y poimawszy go wyrzucili precz z winnice/y zábili. Gdy te- 39
dy przyidzie Pan oney Winnice/ co vczyni onym Winogrodnikom? Od- 40
powiedzieli mu: Złe źle potráci/ á Winnice swoię naymie innym Wino- 41
Psa:117.v 22 grodnikom/ ktorzy mu będą dáwáć vżytki czásow swoich. Tedy im rzekł 42
Act:4.v 11. IEzus: Nie czytáliście nigdy w pismiech. Kámień ktory odrzucili budo-
Rõa:9.v 33. wnicy/ten sie stał głową węgielną. Od páná sie to stáło/ á iest rzecz dzi-
1 Pet:2.v 7. Luc:20.v 17. wna w oczu nászych. Przetoż to wam powiádam: Iż będzie odięte od 43
Mãr:12.v 10 was Krolestwo Boże/á będzie dano ludu ktory czyni owoce iego. A kto 44
Zach:12.v 3. vpádnie ná ten kámień/złamie sie: á ná kogo vpádnie/thego zetrze. A gdy
Dan:2.v 34. wysłyszeli Przełożeni kápłáńscy y Fáryzeuszowie przypowieści iego/ po- 45
baczyli iż o nich mowił. Y chcąc go poimáć/ obawiali sie tłuszcze/ bo go 46
mieli iáko zá Proroká.

Kápit: 22.

¶ Przypowieśći o Krolu ktory spráwował gody synowi swemu / á gdy proszeni goście przyść niechcą / kazał wszytkich skądkolwie przywieść. A gdy iednego vyrzał nie vbránego w odźienie swádźiebne / kazał go do zewnetrznych ćiemnośći wrzućić. O czynszu Cesarskim / pokusa od Licemiernikow / o Zmartwychwstániu / o naywietszym przykazániu.

1 NOdpowiedáiąc Jezus mo- Luc:14.℣ 16
wił záśie w przypowieśiách k nim/ Apo:19.℣ 9.
2 mowiąc: Podobne iest Krolestwo
Niebieskie człowiekowi Krolowi/ktory vczy-
3 nił gody Synowi swoiemu. Y rozesłał sługi
swoie/ áby wezwáli onych ktorzy byli prosze-
ni ná gody/ á oni niechćieli przyść. Posłał te-
4 dy zás ine sługi/mowiąc: Tym proszonym powiedzćie/ otom obiad moy
nágotował/wołowie moi y ine karmne rzeczy są pobite/ y wszystko nágo-
5 towano/przydzćie ná gody. Ale oni zániedbáli/y rozeszli sie: iedni do wśi
6 swoiey/drudzy po kupiectwách swoich / á drudzy poimawszy sługi iego á
7 potwarzámi ie zelżywszy/pozábijáli. A gdy krol vsłyszał/ rozgniewał sie/
y wypráwiwszy woysko swoie/wytráćił mezoboyce ony/ y miásto ich zá-
8 palił. Potym rzekł sługam swoim: Godyć iśćie są zgotowáne/ ále ći kto-
9 rzy byli proszeni/nie byli godni. A ták idźćie ná rozdroże/ á kogożkolwiek
10 znaydziecie/ wzowćie ná gody. Y wyszedszy słudzy iego po drogách zgro-
mádźili wszystkie co ich nálezli/złe y dobre/y były nápełnione gody onemi
11 siedzącemi. Wszedł potym Krol chcąc oglądáć goście swoie: y vyrzał
12 tám człowieká nie vbránego w odźienie godowne. Y rzekł do niego: Przy
iaćielu/ iákoś ty tu wszedł niemáiąc odźienia godownego? A on zámilkł.
13 Tedy roskazał krol sługam: Związawszy go zá nogi/ y zá rece/ wrzuććie Sup:8.℣ 12.
go do zewnetrznych ćiemnośći / tám bedzie płácz y zgrzytánie zob. Abo- &13.℣ 42.
14 wiem wiele ich iest wezwánych/á máło wybránych ☞ Infr:25.℣ 30
15 ☞ Tedy odszedszy Licemiernicy/vczynili rá- Mar:12.℣ 13

16 de by go podchwyćili w mowie. Y posłáli do Luc:20.℣ 20
niego vczznie swoie z służebniki Herodowemi/
mowiąc do nieg: Mistrzu wiemy żeś iest prá-
wdźiwy/á drogi Bożey w prawdźie náuczasz/
á niemasz stárania ná żadnego/ bo nie pátrzysz
ná osoby ludzkie / powiedzże nam co sie tobie
17 zda: Godźili sie dáwáć czynsz Cesarzowi/czy-
18 li nie? Ale pobaczywszy Jezus obłudność ich/rzekł im: Czemu mie kuśi-
19 ćie pokryći ludźie? vkáżćie mi mynce czynszową. A oni mu podáli grosz.
20 Y rzekł im Jezus: Czyie to iest wyobráżenie y napis? Odpowiedźieli mu
21 Cesarski: Tedy im powiedźiał: Oddayćież tedy co iest Cesárskiego/Ce- Rõa:13.℣ 7.
22 sarzowi: á co iest Bożego/Bogu. ☞ A vsłyszawszy to/dźiwowáli sie
23 y opuśćiwszy go/odeszli. Onegoż dnia/przyszli też do niego Sáduceuszo-
wie/ktorzy powiádáią nie być Zmartwychwstánia. Y ieli go pytáć/ mo-
24 wiąc: mistrzu/Moizesz powiedźiał/gdzieby kto vmárł niemáiąc syná/áby Mar:12.℣ 19
brát iego poiął żone iego/á żeby wzbudźił potomstwo brátá swego. Trá- Luc:20.℣ 28
25 fiło sie że było v nas siedm brátow: á pierwszy poiawszy żone / vmárł: Act:23.℣ 6.
26 á nie máiąc potomká/ zostáwił żone swą brátu swemu. Tymże sposobem Deu:25.℣ 5
27 y wtory / y trzeći áż do siodmego. A naposledz po wszystkich oná też nie-
28 wiástá vmárłá. A ták gdy bedźie Zmartwychwstánie/czyiá bedźie z onych

siedmi tá żoną/ bo ia wszyscy mieli zá żonę? Odpowiedáiąc tedy Jezus/ 29
rzekł im: Bładzicie niewiedząc pismá/ áni mocy BOżey. Abowiem po 30
zmartwychwstániu/áni sie ożeniáć będą/áni zá mąż poydą/ ále będą iáko
Angiołowie Boży w niebie. A o powstániu vmárłych nie czytáliście/ co 31
Exo: 3. ✠ 6. iest rzeczono od Bogá/ktory do was mowi: Ja iestem Bogiem Abráhá- 32
mowym/y Bogiem Izáákowym/y Bogiem Jakobowym. Nie iestći Bog
Bogiem vmárłych/ ále żywych. A słysząc to tłuszcze/ dziwowáli sie oney 33
náuce iego.

Mar: 12. ✠ 22 ☞ A gdy vsłyszeli Fáryzeuszowie/ że vczynił 34
milczenie Sáduceuszom/zeszli sie w gromádę:
y spytał go ieden z nich Doktor Zakonny/kusząc 35
go: Mistrzu/ktore iest Przykázánie w Zakonie 36
naywietsze? Powiedział mu JEzus: Będziesz 37
Deu: 6. ✠ 5. miłował Páná Bogá twego/z zupełnego serca
Luc: 10. ✠ 27. twego/y ze wszystkiey duszę twoiey/y ze wszyst
kiey myśli twoiey. To iest nawietsze y napier- 38
Leui: 19. ✠ 18 wsze Przykázánie. A drugie tez iest temu podobne: Będziesz miłował bli- 39
Mar: 12. ✠ 31 źniego twego/iáko sam siebie. W tym dwoygu przykazániu/záwiesił sie 40
wszystek Zakon y Prorocy. A gdy sie zeszło wiecey onych Fáryzeuszow/ 41
Mat: 12. ✠ 35 pytał ich Jezus/mowiąc: Co sie wam zda o Chrystusie? Czyy syn iest. 42
Luc: 20. ✠ 41 Odpowiedzieli mu: Dawidow. A on im rzekł: A iákoż go tedy Dawid 43
Psal: 109. ✠ 1 w duchu miánuie być Pánem swoim/ mowiąc: Rzekł Pan Pánu memu/ 44
siedź ná prawicy moiey. Aż ia położę nieprzyiacioły twoie podnożkiem
nogam twoim. Poniewaz go tedy Dawid zowie Pánem/iákoż iest Sy- 45
nem iego? A żaden z nich niemogł mu ná to odpowiedzieć by słowá/ áni 46
go śmiał od onego dniá żaden wiecey o co pytáć. ☜

Kápit: 23.

Fáryzeuszow y Vczycielow Zakonu w tym czego vczą mámy násládowáć/ nie we złym żyćiu. Zwolennikow pokory vczy/á Fáryzeusze z pychy y z márney chwały/zábiegánia strofuie/y opowiáda że mieli mordowáć Apostoły iego/iże Jeruzálem miáło być zburzono.

2. Esd: 8. ✠ 4. TEdy Jezus mowił ku tłuszczam / y do Zwolenni- 1
Luc: 11. ✠ 46 kow swoich/rzekąc: Ná Stolcu Moizeszowym vsiedli Vczy- 2
Act: 15. ✠ 10 ciele Zakonu/y Fáryzeuszowie. Przetoż wszystko cokolwiekby 3
Deu: 6. ✠ 8. wam powiádáli/chowaycie y czyńcie. Ale podług skutkow ich nie czyńcie:
Nūe: 15. ✠ 38 boć powiedáią á nie czynią. A zwiezuią brzemioná ćiężkie y nie znośne/ 4
Mat: 12. ✠ 38 á kłádą ie ná rámioná ludzkie: ále pálcem swoim niechcą ich ruszyć. A
Luc: 11. ✠ 43. wszystki vczynki swoie czynią/áby byli widzeni od ludzi. Rozszerzáią na- 5
& 20. ✠ 46. pisy swe/y wielkie podołki swoie czynią. Abowiem miłuią pierwsze miey- 6
Iaco: 3. ✠ 1. scá ná wieczerzách/ y pierwsze Stolce w Bożnicách/ y pozdrawiánie ná 7
rynku/zeby ie ludzie názywáli Rábbi. Ale wy niechcieycie by was názy- 8
wano Mistrzámi. Abowiem iedenći iest Mistrz wász / á wy wszyscy
Mal: 1. ✠ 6. iesteście brácia. Y oycá nie názywaycie sobie ná ziemi. Boć ieden iest 9
Oćiec wász/ktory w niebie iest. Áni sie názywaycie Mistrzmi. Abowiem 10
Mistrz wász ieden iest/Chrystus. Kto wietszy iest miedzy wámi/będzie 11
służebnikiem wászym. Ale ktoby sie podwyszył / będzie poniżon. Y ktoby 12
Luc: 14. ✠ 11 sie poniżył/będzie podwyszon. ☞ Ale biádá wam Doktorowie w zá- 13
& 18. ✠ 14. konie vczeni/ludzie pokryci: iż zámykáćie Krolestwo niebieskie przed ludź
mi: bo sámi nie wchodzićie/ áni wchodzącym dopuszczácie wniść.
Biádá wam Doktorowie y Fáryzeuszowie obłudni: iż pożyracie do- 14
my

my wdowie długie modlitwy mowiąc. Przeto thedy więczszy sąd we- Mar:12.v 40
15 źmiećie. Biádá wam Doktorowie y Fáryzewszowie pokryci / iż obcho- Luc:20.v 47
dźićie morze y źiemię/ ábyśćie vczynili iednego nowowiernika/ á gdy sie
nim stánie/czynićie go synem piekielnym/ dwá kroć więcey niżliśćie sámi.
16 Biádá wam wodzowie ślepi/ktorzy powiádaćie: Ktokolwiek przyśię-
że ná kośćioł/ to nic: ále ktoby przyśiągł ná złoto Kośćielne ten winien.
17 Głupi á ślepi/bo á coż wietszego iest złoto/ czyli kośćioł ktory poświąca
18 złoto. A záś powiádaćie/kto przyśięże ná ołtarz/ to nic: ále ktobykolwiek
19 przyśiągł ná on dar ktory iest ná nim/ten winien. Slepi/ y coż wietszego
20 iest/dar czyli ołtarz kthory poświeca dar? A ták kto przyśięga ná ołtarz
21 przyśięgá nań/ y ná wszystko co ná nim iest. A ktobykolwiek przyśiągł ná
22 kośćioł/przyśięgá y nań/y ná tego ktory mieszka w nim. A ktho przyśięga Sup:5. v 34.
ná niebo/przyśięga ná Tron Boży/y ná tego ktory śiedźi ná nim.
23 Biádá wam tedy Doktorowie y Fáryzeuszowie pokryci/ktorzy dáiećie Luc:11. v 42
dźieśięćiny z miętki/z ányżu y kminu/á opuśćiliśćie te rzeczy/ ktore są dále-
ko ważnieysze w zakonie/ Sąd/ Miłośierdźie/y Wiárę. To było trzebá
24 czynić/á onego nie opuszczáć. O przewodnicy ślepi/co sie cedźićie z komo-
25 rem/á wielbłądá połykaćie. Biádá wam Doktorowie y Fáryzeuszowie Luc:11. v 39
pokryći/ktorzy vmywaćie kielich y misę z wierzchu/á wewnątrz pełniśćie
26 drapiestwá y nieczystośći. O ślepy Licemierniku/ wychędoż pierwey co
iest we wnątrz onego kielichá y misy/chceszli áby było to co z wierzchu iest
27 czysto. Biádá wam Doktorowie y Fáryzeuszowie pokryći/ bo iesteśćie
podobni grobom pobielonym/ktore z wierzchu podawáią sie być ludźiom
piękne/áno wewnątrz pełno w nich kośći vmárłych/y wszelkiey plugáwo
28 śći. Tákże y wy/ z wierzchu vkázuiećie sie ludźiom być spráwiedliwymi/
á wewnątrz pełniśćie obłudnośći y nieprawośći.
29 Biádá wam Doktorowie y Fáryzeuszowie obłudni/ że buduiećie gro-
30 by Prorockie/ y ozdabiaćie groby spráwiedliwych/ y mowićie: Byśmy
byli onych dni gdy byli oycowie nászy/ nie bylibyśmy towárzyszmi ich/w
31 rozlaniu krwie Prorockiey. A ták iesteśćie sámi sobie świádkámi/ żeśćie
32 synowie onych ktorzy Proroki pobili: y wy wypełńćie miárę oycow wá-
33 szych. Wężowie/plemię Jászczorcze iákoż vćieczećie przed sądem piekiel- Supr:3. v 7.
34 nego ogniá? ☞ A przeto mowię wam: Oto ia posyłam do was Pro-
roki y Mędrce/y Doktory/á niektore z nich zábijećie y vkrzyżuiećie/niekto-
re będźiećie biczowáć w bożnicách wászych/ y będźiećie ie prześládowáć/
35 od miástá do miástá/áby sie zlałá ná was wszeláka krew spráwiedliwa/ Gen:4. v 8.
ktora wylaná iest ná źiemi/ode krwie Ablá spráwiedliwego/áż do krwie Heb:11. v 4.
Zácháryaszá syná Báráchiaszowego/ktoregośćie zámordowáli miedzy ko- 2 Pa:24 v 22.
Luc:13. v 34.
36 śćiołem y ołtarzem. Záprawdę powiádam wam/że przyidą te wszystkie 4. Esd:1. v 30
37 rzeczy ná ten to rodzay. O JEruzalem/Jeruzalem/ktore zábijász Proro-
ki/ y kámienuiesz te ktorzy do ćiebie posłáni są. Jlem kroć chćiał zebráć sy-
ny twoie/ ták iáko więc kokosz zgromadza kurczętá swoie pod skrzydłá/ á
38 tyś niechćiáło? Oto będźie wam zostáwion dom wász pusty. Abowiem
39 powiádam wam nie vyźrzyćie mię od tychmiast/ áż rzeczećie: Błogosłá-
wiony ktory przychodźi w Jmię Páńskie.

Kápit: 24.

§ Opowiáda zburzenie Kośćiołá/ vpomina áby sie strzegli przyszłych zwodnikow/
fałszywych Chrystusow y Prorokow/ przyśćie wtore Syná BOżego/gdy
vprzedzą znaki ná Słońcu/Kśiężycu y Gwiazdách/o dniu Sądnym/
o wiernym y o złym słudze vczy.

Mar:13. ℣ 1. Wyſzedſzy JEzus z Kośćiołá/ſzedł. Tedy przy- 1
Luc:21. ℣ 5. ſtapili do niego Zwolennicy iego / chcac mu vkázáć one budo-
wánia kośćielne. A on odpowiedáiac/ rzekł im: Widzicie to 2
wſzyſtko: Záprawde powiádam wam/że nie zoſtánie kámień ná kámieniu
ktoryby nie był zepſowan.

Luc:19. ℣ 44 A gdy śiedział ná gorze Oliwney / przyſtapili do 3
nieğ Zwolennicy oſobliwie/mowiac: Powiedz nam
kiedy to bedzie: y co zá znák przyſzćia twoieğ/ y ſkoń-
Eph: 5. ℣ 6. czenia świátá: Odpowiedáiac Jezus/rzekł im: Pá- 4
Col: 2. ℣ 18. trzaycie/ by was kto nie zwiodł: boć ich wiele przy- 5
dzie w Jmie moie/ktorzy beda mowić: Jam ieſt Chry
ſtus / y wiele ich zwioda. Bo vſłyſzycie o bitwách/ 6
y wieſzczby o boioch. Báczćieſz ábyśćie ſie nie trwo-
żyli/boć te rzeczy muſza być. Alec ieſzcze to nie koniec. Abowiem powſtá- 7
nie narod przećiwko narodowi / kroleſtwo ná kroleſtwo / y beda mory/
głody/y mieyſcy też drżenia ziemie: á te wſzyſtki rzeczy ſa poczatki boleśći. 8
Ioá:15. ℣ 20. Ná ten czás was beda wydáwáć ná vtrapienie/y beda was zábiiáć: y 9
& 16. ℣ 2. bedziecie w nienawiśći v wſzech narodow dla imieniá moiego. Ná ten 10
Sup:10. ℣ 17. czás zgorſzy ſie ich wiele: beda ſie zobopolnie wydáwáć/y w nienawiśći
Luc:21. ℣ 12. beda ſie mieli zobopolnie. Wiele fáłſzywych prorokow náſtánie/ y zwio- 11
da ich niemáło. A iż ſie zámnoży niepráwość/oziebnie miłość wielu. Ale 12
kto bedzie trwał áż do końcá/ten bedzie zbáwiony. ☜ A bedzie powiá- 13
daná tá Ewángelia Kroleſtwá/ po wſzyſtkim świecie/ ná świádectwo 14
wſzem narodom: á ná ten czás przyidzie ſkończenie.

Mar:13. ℣ 14 ☞ A ták gdy wiec vyźrzycie obrzydność ſpu- 15
Luc:21. ℣ 20 ſtoſzenia / o ktorey powiádał Daniel Prorok/
Dan:9. ℣ 27 á oná ſtoi ná mieyſcu świetym (kto czćie niech
rozumie) tedy ktorzy ſa w Żydowſtwie/ niech 16
vciekáia ná gory: á ktoby był ná dáchu/ niech 17
nie zchodzi áby co wyniosł z domu ſweğ. A kto 18
ná roley/niech ſie nie wráca chcac wźiać ſuknia
ſwoie. A biádá bedzie brzemiennym/álbo dzia- 19
Act:1. ℣ 12. tki przy pierśiách dzierżacym ná one czáſy. Ale prośćie by nie przyſzło 20
wam vciekáć zimie álbo w Sobote. Bo bedzie w ty czáſy vtrapienie 21
wielkie/iákie nie było od poczatku świátá/ áż do tego czáſu/áni bedzie. A
gdyby nie były vkrocone one dni/niebyłoby zbáwione wſzelkie ćiáło: ále 22
Mar.13. ℣ 21. dla wybránych beda ſkrocone dni one. ¶ W te czáſy ieſliby wam kto po- 23
Luc:17. ℣ 23. wiádał: Owo tu ieſt Chryſtus/álbo ono háin: nie wierzćie. Boć náſtá- 24
na fáłeſzni Chriſtuſowie/y fáłeſzni Prorocy: beda wydáwáć znáki wiel
kie y cudá/ták żeby y wybráni byli záwiedźieni w obłedność/ ieſli to być
może: Otom wam opowiedział. A ták bedali wam powiádáć: Onoć ieſt 25
ná puſzczey/ nie wychodźćie. Owo ieſt we wnetrznych przybytkách: nie 26
wierzćie. Abowiem iáko błyſkáwicá wychodzi od wſchodu słońcá/á dáie 27
ſie widźieć áż ná zachodźie: rownie też ták bedzie przyſzćie SYná czło-
Luc:17. ℣ 37 wieczego. Gdźieckolwiek bedzie ćiáło/tám ſie zleca y Orłowie. ☜ 28
Mar:13. ℣ 24 A hnet po vdreczeniu tákowych dni/Słońce ſie zácmi/y Kśieżyc nie da 29
Luc:21. ℣ 25 świátłośći ſwoiey / á Gwiazdy beda pádáć z niebá/ y mocy niebieſkie be-
Eze:32. ℣ 7.
Isai:13. ℣ 10. da zruſzone/w ten czás vkaże ſie znák Syná człowieczego ná niebie. Y be- 30
IOel 2. ℣ 31. da ná ten czás płákáć wſzyſtkie pokolenia ziemſkie. Y vyźrza Syná czło-
& 3. ℣ 15. wieczego przychodzacego w obłokách niebieſkich/z wielka moca y z máie-
ſtatem. Y pośle Angioły ſwoie z traba y z wielkim głoſem: y zgromádza 31
wybráne

wybráne iego/ od cztérzech wiátrow/ od wierzchu niebios áż do kráiow Apo: 1. v 7.
32 ich. Vczcie ſię podobieńſtwá od figowego drzewá/gdy ſię iuż gáłąſká ie- 1 Cor:15. v 51
33 go odmłodzi/y liśćie ſię puśći/ wiećie że bliſko bywa láto. Ták też y wy
gdy vyźrzyćie te wßyſtkie rzeczy/ wiedzćie że bliſko ieſt á práwie we drz-
34 wiách. Záprawdę powiádam wam/iż nie przeminie rodzay ten/dokąd ſię
35 te wßyſtkie rzeczy nie ſtáną. Niebo y ziemiá przeminą/ ále słowá moie nie Mar: 13. v 32
36 przeminą. A o dniu onym/y o oney godzinie nikt niewie/áni Angioło-
37 wie niebieſcy/iedno tylko ſam oćiec. A iáko było zá dni Noego/ták będźie
38 y przyśćie Syná człowieczego. Abowiem iáko onych dni przed potopem/ Luc:17. v 26
ludźie iedli y pili/żenili ſię y zá mąż wydawáli/áż do oneg dniá ktorego w- Gene:7. v 5.
39 ßedł NOE do Korabiá: á nie obaczyli ſię dokąd nie przyßedł potop/kto- 1 Pet:3. v 20
ry wßyſtki zábrał: tákżeć będźie y przyśćie Syná człowieczego. W ten
40 czás będą dwá ná roli: ieden będźie wźięt/ y drugiego zoſtáwią. Będą Luc: 17. v 36
41 dwá mleć w iedne żárná: á iedne wezmą/á drugą zoſtáwią. Będą dwá
ná iednym łożu: iednego wezmą/á drugiego zoſtáwią.
42 ☞ Przetoż tedy czuycie/bo niewiećie o ktorey godźinie ma przyść Pan
43 wáß. A to też wiedzćie/iż by wiedźiał Goſpodarz o ktoreyby godźinie zło- 1 Teſ:3. v 17.
dźiey miał przyść/wżdyćby czuł/á nie dałby ſobie podkopáć domu ſwego. Mar: 13. v 33
44 Przeto y wy bądźćie gotowi/ bo niewiećie o ktorey godźinie Syn czło- Luc: 12. v 39
45 wieczy ma przyść. Co mnimaß/ ktory ſługá ieſt wierny y roſtropny/ kto- Luc: 12. v 42
rego poſtánowił Pan iego nád ſwą czeládźią/ áby im dał pokarm czáſu
46 ſwego? Błogoſłáwiony ieſt on ſługá: ktorego gdy przyidźie Pan iego/ Apo: 16 v 15
47 naydźie á on ták czyni. Záprawdę powiádam wam/że nád wßyſtkim do-
48 brem ſwoim poſtánowi go ☜ Ale ieſliby rzekł on zły ſługá w ſercu
49 ſwoim: Omießkawa Pan moy przyść/y począłby bić ſpołeczne ſługi Pá-
50 ná ſwego/y ieść á pić z pijánicámi: przyidźie Pan ſługi oneg w ten dźień
51 ktorego ſię on nie ſpodźiewa/ y w one godźinę ktorey niewie: y rozdźieli Sup:13. v 42.
go/á częſtkę ieg położy z obłudnymi/tám będźie płácz y zgrzytánie zębow. Infr:25. v 30

Kápit: 25.

Przypowieść Pan powiáda o Dźieśiáći Pánien/o Funćiech ktore ſługom rozdał/o Dniu Sądnym/y odpłáćie złych y dobrych.

1 TEdy podobno będźie Kroleſtwo niebieſkie Dźie-
śiąći Pánnam/ ktore wźiąwßy lámpy ſwoie/ wyßły przećiw
oblubieńcowi y oblubienicy. Ale z nich było pięć głupich/á pięć
2 mądrych. A one pięć głupich wźiąwßy lámpy/ nie wźięli z ſobą oleiu: á
3 mądre záś nábráły oleiu w naczynie ſwoie z lámpámi. A gdy przewło-
4 czył czás przyśćia ſwego Oblubieniec/ zdrzemáły ſię wßyſtki y poſnęły.
5 Ale w pułnocy ſtáło ſię wołánie: Oto Oblubieniec idźie/wynidźćie prze-
6 ćiwko niemu. Tedy powſtáły ony wßyſtki Pánny/ y przychędożyły lám-
7 py ſwoie. A one głupie rzekły do mądrych: Daycie nam też oleiu wáße-
8 go/ábowiem lámpy náße gáſną. Odpowiedźiáły mądre/mowiąc: By le-
9 pák nie doſtáło y nam y wam/ ráczey idźćie do tych ktorzy przedáią/ kup-
ćieß ſobie. A gdy ony ßły kupowáć/ przyßedł Oblubieniec: á ktore były
10 gotowe weßły z nim ná gody: potym drzwi zámkniono. Ná oſtátku przy-
11 ßły y one poślednieyße/mowiąc: Pánie/Pánie otworz nam. A on odpo-
12 wiedáiąc/rzekł im: Záprawdę powiádam wam/ iż was nie znam. A ták Mar:13. v 33
13 czuyćież/bo niewiećie dniá áni godźiny. ☜
14 ☞ A iáko ieden człowiek iádąc precz/ przyzwał ſług ſwoich/ y rozdał Sup:24. v 42
15 miedzy nie dobrá ſwoie. A dał iednemu pięć tálentow/ drugiemu dwá/ á Luc:19. v 12.
drugiemu ieden/káżdemu z nich według przemożenia iego/ y odiáchał tu-
dźież

dzieß precz. Odßedl tedy on ktory wział pieć tálentow/y robił nimi/ ták 16
iż zyſkał nimi druga pieć. Tákież też y on ktory był wziął dwá/vrobił dru 17
gie dwá. Ale ktory był wziął ieden/odßedßy zákopał go w ziemi/ y ſkrył 18
pieniadze Páná ſwego. Potym po niemáłym czáſie/wrocił ſie Pan onych 19
ſług/y ráchował ſie z nimi. Przyſtapiwßy tedy ten/ ktory był wziął pieć 20
tálentow/przynioſł Pánu druga pieć/mowiac: Pánie/dałeś mi był pieć
tálentow : otożem druga pieć nádzwyß vrobił. Rzekł do niego Pan ieg. 21
Dobrzeć moy ſługo/dobry y wierny/ponieważeś nád trocha był ták wier
nym: poſtánowie cie nád wielo. Wnidź do rádośći Páná twego. ☜

Przyſtapił też y on ktory był wziął dwá tálenty/ y rzekł : Pánie dałeś 22
mi był dwá tálenty/owożem drugie dwá tálenty zyſkał. Rzekł do niego 23
Pan iego: Miey go dziek ſługo dobry y wierny/iżeś był wiernym ná má-
le/poſtánowie cie nád wielo/wnidźże do rádośći Páná twego. Przyſtá- 24
piwßy też ná koniec y on ktory był iácy ieden tálent wziął/ rzekł : Pánie/
wiem żeś ieſt człowiek twárdy/ żnieß kedyś nie śiał/ y zbieraß gdźież nie
rozſypał : przetoż boiac ſie ßedłem y ſchowałem ten tálent twoy w ziemi/ 25
oto maß co twego ieſt. Odpowiedáiac Pan iego/rzekł mu: Zły á leniwy 26
ſługo/wiedziałeś iże żne gdźie nie śieie/ y zbieram gdźiem nie rozſypał: y
przetoż miałeś był polećić pieniadze moie bánkierzom/gdźie wżdy ia przy- 27
Sup:13. ℣ 12 ßedßy wziałbym był co mego y z przyrobkiem. Weźmićież tedy od niego 28
Mar:4. ℣ 25. ten tálent/á daycie go temu ktory ma dźieśieć tálentow. Abowiem káżde- 29
Luc:8. ℣ 18. mu kto ma bedźie dano/y bedźie obfitował : á temu ktory nie ma/ y to co
& 19. ℣ 26. ſie zda mieć/ bedźie mu odieto. A nieużytecznego ſługe wrzuććie w ćiem- 30
Sup:8. ℣ 12. nośći zewnetrzne/ tám bedźie płácz y zgrzytánie zab.
& 22. ℣ 13. ☞ Ale gdy przyidźie Syn człowieczy w Máieſtacie ſwoim/ y wßyſcy 31
Angiołowie z nim : tedy vśiedźie ná Stolcu Máieſtatu ſwego/á przedeń
zgromádza ſie wßyſcy narodowie : y odłaczy ie iedne od drugich / iáko 32
wiec páſterz odłecza owce od kozłow. Y poſtáwi owce po práwey rece 33
ſwoiey/á kozły po lewey. Tedy rzecze krol tym ktorzy po práwey rece ie- 34
go beda. Podźćie błogoſłáwieni Oycá moiego/ poſiadźćie KRoleſtwo
Iſai:58. ℣ 7. wam zgotowáne od vſtánowienia świátá. Abowiem łáknałem/ á dáli- 35
Eze:18. ℣ 7. śćie mi ieść. Prágnałem/y dáliśćie mi pić. Gośćiemem był/á przyieliśćie
Eccl:7. ℣ 39. mie. Byłem nágim/á przyodziáliśćie mie. Niemocnym/á náwiedziliśćie 36
mie. W ćiemnicym był/á przyßliśćie do mnie. Tedy odpowiedza mu ſprá 37
wiedliwi/mowiac: Pánie/kiedyżechmy ćie to widźieli łáknacego/á kármi-
liſmy ćie : prágnacego/á dáliſmyć pić? Kiedyżeſmy ćie widźieli gośćiem/ 38
á przyieliſmy ćie? álbo nágiego/ á odziáliſmy ćie? álbo kiedyſmy ćie wi- 39
dźieli niemocnego/álbo y w ćiemnicy/á przyßliſmy do ćiebie? Odpowie- 40
dáiac ná to Krol/rzecze im: Záprawde powiádam wam : Kiedyśćiekol-
wie czynili iednemu z tych bráćiey moich namnieyßych / mnieśćie to czy-
nili. Potym rzecze Krol y onym ktorzy beda po lewey rece. Odſtepćie o- 41
Sup: 6. ℣ 9. demnie przeklęći do ogniá wiecznego/ ktory zgotowan Dyabłu y Angio-
Sup:7. ℣ 23. łom iego. Abowiem łáknałem/á nie dáliśćie mi ieść. Prágnałem/ nie dá- 42
Luc:13. ℣ 27 liśćie mi pić. Byłem gośćiem/nie przyieliśćie mie. Nágim/ á nie przyo- 43
dziáliśćie. Niemocnym/y w ćiemnicy/á nie náwiedziliśćie mie. Tedy od- 44
powiedza mu też y oni/mowiac:Pánie/kiedyżechmy ćie widźieli łáknace-
go/álbo prágnacego/álbo gośćiem/álbo nágim/álbo niemocnym/álbo w
ćiemnicy/á nie vſługowáliſmy tobie? Tedy im odpowie/mowiac:Zápra- 45
wde wam powiádam/ iákośćie długo nie czynili iednemu z tych mniey-
Ioa: 5. ℣ 29. ßych/ániśćie mnie czynili. Y poyda ći ná wieczna meke: ále ſpráwiedliwi 46
Dan:12. ℣ 2. do żywotá wiecznego. ☜

Kápit: 26.

¶ Historya męki Páná Chrystusowey/ poczawszy od weszćia do rády Káplanow/ o poimániu y zátráceniu Páná Jezusowym/ áż do trzykroć záprzenia Piotrowego.

1 WStáło śie/ gdy wyko-
nał JEZVS te wszyth-
kie Mowy swoie/ rzekł do
2 Zwolennikow swoich: Wiecież że po Mar:14. ℣ 1.
dwu dni/ Wielkánoc będzie/ á SYn Luce:22. ℣ 1.
człowieczy będzie wydan/ áby był vkrzy-
3 żowan. Tedy zebráli śię Kśiążętá Ká-
płáńscy/ y Stárszy nád ludem ná páłac
Kśiążęćia káplańskiego/ ktorego zwano
4 Káifasz: y vczynili rádę/ iákoby Jezusá
poimáli zdrádą/ y zábili. TEdy mo-
5 wili: Nie w dźień świety/ by lepák nie stáło śie zámieszánie miedzy ludem.
6 Ale gdy był JEzus w Betániey/ v SYmoná tredowátego w domu: Ioã: 11. ℣ 2.
7 przystąpiłá do niego niewiástá/ máiąc Alábástrową bánieczkę máści dro- & 12. ℣ 3.
8 giey/ y wylałá mu ná głowę śiedzącemu. Widząc to Zwolennicy iego/ zá- Mar:14. ℣ 3.
9 źle iey mieli/ mowiąc: Coż to po tey vtráćie? bo śię to mogło przedáć zá
10 niemáło/ y rozdáć vbogim. Ale wiedząc to JEzus/ rzekł im: Czemu to zá
źle maćie tey niewieśćie? Jśćieć dobry vczynek spráwiłá iest we mnie.
11 Abowiem vbogie záwsze mieć będźiećie z sobą: ále mnie nie záwsze będźie- Deu:15. ℣ 11
12 ćie mieli. Bo tá wylawszy tę máść ná ćiáło moie/ vczyniłá to ku pogrze-
13 bowi memu. A to wam záprawdę powiádam/ iż gdźiekolwiek tę Ewán-
gelią będą kázáć/ á opowiádáć po wszem świećie/ będźie powiedziano y
14 to co vczyniłá/ ná pámiątkę iey. Tedy odszedł ieden ze dwunaśćie/ ktore- Mar:14. ℣ 10
15 go zwano Judás Jszkáryot/ do Przełożonych káplańskich/ y rzekł im: Co Luc: 22 ℣ 3.
mi chcećie dáć/ á ia go wam wydam? Tedy oni zmowili z nim trzydźie-
16 śći srebrnych. Y od tychmiast szukał przystoynego czásu/ żeby go wydał.
17 A gdy było pierwszego dniá Przásznic/ przystąpili Zwolennicy do JE- Mar:14. ℣ 12
zusá/ mowiąc: Gdźie chcesz żebyśmyć nágotowáli áby iadł Wielkonocne- Luc:22. ℣ 7.
18 go Báránká? A JEzus odpowiedźiał: Jdźćie do miástá do niektorego
człowieká/ rzeczćież mu: Mistrz wskázuie. Czás moy blisko iest/ v ćiebie
19 vczynię Wielkanoc ze Zwolenniki swemi. Y vczynili Zwolennicy ták/ iáko
im był postánowił JEzus/ y nágotowáli Báránká.

20 A gdy było wieczor/ śiadł zá stoł ze dwu- Mar:14. ℣ 17
21 naśćie Zwolenniki swoiemi. A gdy oni ie- Luc:22. ℣ 14
dli/ rzekł: Záprawdę powiádam wam/ iż Ioã: 13 ℣ 21.
ieden z was ma mię wydáć. Tedy zásmę-
22 ćiwszy śię bárzo/ ięli káżdy z osobná mowić:
A zam ia iest Pánie? A on odpowiedáiąc/
23 rzekł: Ktory śięga á rozmácza ze mną rękę
24 w miśie/ ten mię wyda. Synći człowieczy Psa:40 ℣ 10
idźie/ ták iáko nápisano iest o nim: ále biá-
dá temu człowiekowi/ przez ktorego Syn
człowieczy będźie wydan: dobrze mu było
by śię był człowiek on nie národźił. Odpo-
wiedáiąc tedy Judás ktory go wydał/ rzekł
25 do niego: Zażem ia iest Mistrzu. Odpo-
26 wiedźiał mu: Tyś rzekł. A gdy oni wieczerzáli/ wźiął JEzus chleb/ y 1 Cor:11. ℣ 24
błogosłáwił/

błogosłáwił/ łamał y dał Zwolennikom swoim/ á rzekł: Bierzćie/á iedz-
ćie: Toć iest Ciáło moie. A wziąwszy potym kielich/podźiekował/y dał 27
im/mowiąc: Piyćie z tego wszyscy. Abowiem to iest Krew moiá/nowe- 28
go testámentu/ ktora bedźie wylaná zá wielu ná odpusczenie grzechow.
A powiádam wam/ że od tychmiast nie bede pił z tego rodzáiu winney 29
máćićie/áż do onego dniá/kiedy ie bede pił z wámi nowe w Krolestwie
Oycá moiego. A chwále Bogu vczyniwszy/wyszli ná gore Oliwną. Te- 30
Mar:14 ỽ 27 dy im rzecze JEzus: Wy wszyscy tey nocy zgorszyćie sie zemnie. Bo ták 31
Ioã:16. ỽ 32 nápisano iest. Vbiie pásterzá/á rospierzchną sie owce trzody. Ale gdy zmar 32
Zach:13 ỽ 7. twychwstáne/ vprzedze was do GAlileiey. Odpowiedáiąc tedy Piotr/ 33
Mat:14 ỽ 28. rzekł do niego: By sie też wszyscy z ciebie zgorszyli/ia sie nigdy nie zgorsze.
& 16. ỽ 7. Rzekł mu JEzus: Zaprawdeć powiádam/ że tey nocy/pierwey niżli kur 34
zápoie/trzykroć sie mnie záprzysz. Odpowiedźiał mu Piotr: Bym też miał 35
Ioã: 13. ỽ 38. y vmrzeć stobą/tedy sie ia ciebie nie záprze. Tákież y wszyscy Zwolennicy
Mar:14. ỽ 32 mowili. ¶ Przyszedł potym JEzus z nimi do wśi/ktorą zową Gethse- 36
Luc:22. ỽ 39 mani/y rzekł Zwolennikom swoim: Posiedźćie tu/áż ia poyde tám/ y po-
modle sie. A wziąwszy Piotrá/y dwu synow Zebedeuszowych/począł sie 37
smucić á żáłosnym być. Tedy im rzecze: Smutna iest duszá moiá/ áż do 38
śmierći. Potrwayćie tu/ y czuyćie zemną. Y odszedszy troche/ vpadł ná 39
oblicze swe/ modląc sie/ á mowiąc: Oycze moy/ ieslize można rzecz iest/
niech odeydźie odemnie ten kielich: wszákoż iednák nie ták iáko ia chce/ále
ták iáko ty. Potym przyszedł do Zwolennikow swoich/ y nálazł ie á oni 40
śpią/y rzekł Piotrowi: Tákże to nie mogliśćie iedney godźiny zemną czuć?
Czuyćie á modłćie sie ábyśćie nie przyszli ná pokuszenie. Duchći iest po- 41
gotowiu/ále ćiáło krewkie.

Y odszedł zás powtore/ y modlił sie 42
mowiąc: Oycze moy/ nie możeli ten kie-
lich odeydź/ iedno żebym gi pił/ stań sie
wola twoiá. Y przyszedł zás powtore/ 43
y nálazł ie á oni śpią/ bo były oczy ich
obćiążone. A zostáwiwszy ie/ odszedł 44
zás/y modlił sie po trzećie/też słowá mo-
wiąc: Potym przyszedł do Zwolenni- 45
kow swoich/y rzekł im: Spićież iuż á
odpoczywayćie: Oto sie przybliża go-
dźiná/á Syn człowieczy bedźie wydan
w rece grzesznikow. Wstańćie/podźmy: Otoć sie przybliżył/ten ktory mie 46
Mar:14. ỽ 43 wyda. On tego ieszcze domawiá/álić Judasz ieden ze dwunaśćie przy- 47
Luc:22. ỽ 47 szedł/ y z nim tłuszcza wielka z mieczmi/ y z kiymi/ ktorzy byli posłáni od
Ioã: 18. ỽ 3. Przełożonych kápłáńskich/y od stárszych ludu. A on ktory go wydał/ dał 48
im był znák/powiedáiąc: Ktoregoćkolwiek pocáłuie/tenći iest/ trzymay-
ćież go. Y nátychmiast przystąpiwszy do Jezusá/rzekł: Bądź pozdrowion 49
Mistrzu. y pocáłował go. Tedy rzekł do niego JEzus: Przyiaćielu ná- 50
cożeś przyszedł? Tedy oni przyskoczyli/y wrzućili rece swe ná JEzusá/ y
poimáli go. ¶ A oto ieden z tych ktorzy byli z Jezusem/wyćiągnąwszy re- 51
ke dobył mieczá swego/y vderzywszy sługe Kśiążećiá kápłáńskiego/vćiął
Gen:9. ỽ 6. mu vcho. Tedy mu rzekł Jezus: Obroć miecz twoy ná mieysce iego. Abo- 52
Apo:13 ỽ 10 wiem wszyscy ktorzy biorą miecz/ od mieczá giną. Czy mniemasz żebym 53
nie mogł teraz prośić Oycá mego/á da mi y teraz wiecey niż dwánaśćie
ćiem Angiołow? Jákoż sie tedy pismá wypełnią/że sie ták muśi stáć. Tám 54
Isai: 53. ỽ 10 że oney godźiny/rzekł Jezus ku tłuszczam: By ná iákiego łotrá wyszliśćie 55
z mieczmi

z mieczmi/ y z kiymi/ poimowáć mie. Ná káż-
dym dzień v was śiádał náuczáiac wkośćiele
56 á nie poimáliśćie mie. Ale sie to wszystko stá- Supra ℣ 31.
ło/ áby sie wypełniły pismá Prorockie. Tedy Mar:14. ℣ 53
Zwolennicy wszyscy opuśćiwszy go/ vćiekli. Luc:22. ℣ 54
57 A oni trzymáiac Jezusá/ wiedli go do Kái- Ioã:18. ℣ 24.
fászá Kśiażećiá kápłáńskiego/ gdźie sie byli
58 Doktorowie/ y Stárszy zeszli. A Piotr szedł zá
nim z dáleká/ áż do dworu Kśiażećiá kápłáń-
skiego. A wszedszy we wnatrz/ śiedźiał z słu-
59 żebnemi/ chcac widźieć koniec. Ale Kśiaże- Mar:14. ℣ 55
tá kápłáńskie/ y on wszytek zbor/ nábywáli fał-
szywego świádectwá przećiwko JEzusowi/
60 chcac go ná śmierć wydáć: ále nie nálezli/ ácz
wiele fałszywych świádkow przystepowáło. Ná ostátek tedy przyszli
61 dwá fáleszni świádkowie/ y rzekli: Ten powiedźiał/ iż moge zburzyć Ko- Ioã: 2. ℣ 19.
62 śćioł BOży/ y po trzech dniách záśie gi zbudowáć. A powstawszy Kśia-
że kápłáńskie/ rzekł do niego: Nie odpowiedasz nic ná to/ co ći przećiwko
63 tobie świádczą? Ale JEzus milczał. A Kśiaże kápłáńskie rzekło do nie-
go: Poprzysiegam cie przez Bogá żywego/ ábyś nam powiedźiał/ ieslizes
64 ty iest Chrystus Syn Boży. Rzekł mu Jezus: Tyś powiedźiał. A wszá- Sup:16. ℣ 27
koż iednák powiádam wam/ iż od tychmiast vyzrzyćie Syná człowiecze- 1 Tes:4. ℣ 14
go śiedzacego ná práwicy mocy BOżey/ y przychodzacego w obłokách Rõa:14. ℣ 10
65 niebieskich. ❡ Tedy Kśiaże kápłáńskie rozdárło ná sobie odźienie swoie/
mowiac: Bluznił/ á coż wiecey potrzebuiemy świádkow? Oto teraz sły-
66 szeliśćie bluznierstwo/ co sie wam zda? A oni powiádáiac rzekli: Záwinił
67 śmierć. Tedy ieli plwáć ná oblicze iego/ y poszyykowáli go/ á drudzy po-
68 liczkowáli/ mowiac: Prorokuy nam Chrystuśie/ kto iest ktory ćie vderzył. Isai: 50. ℣ 6.
69 A Piotr śiedźiał ná dworze oneg páłacu/ y przystapiłá do niego iedná Mar:14 ℣ 65
70 dźiewká/ mowiac: Y tyś był z JEzusem Gálileyskim. Ale on záprzał sie Luc:22. ℣ 55
71 przed wszystkimi/ mowiac: Niewiem co powiádasz. A gdy wychodźił ze Ioã:18. ℣ 25.
drzwi/ vyzrzáłá go druga służebna dźiewká/ y rzekłá do onych ktorzy tám
72 byli. Y ten też był z Jezusem Názáráńskim. Y záś sie záprzał/ pod przysie-
73 gą mowiac: Nie znamći człowieká. A po máłey chwili przystapili ktorzy
stali/ y rzekli Piotrowi: Záprawde y tyś z nich iest/ bo y tá mowá twoiá
74 wydaie ćie. Tedy on iał sie przeklináć y przysiegáć/ zeby nie znał człowie-
75 ká. A hnet kur zápiał. Potym wspomionał Piotr ná słowo Jezusowe/ kto-
re mu był powiedźiał: Jż pierwey nizli kur zápoie/ trzykroć sie mnie zá-
przysz. Y wyszedszy precz/ płákał gorzko.

Kapit: 27.

❡ Ostátek Historyey o Mece Chrystusowey/ poczawszy od przywiedźienia do Pitatá/ áż do pogrzebienia y potym strzeżenia Ciáłá iego w grobie.

1 A Gdy było ráno/ weszli w ráde wszyscy Przełożeni
kápłáńscy/ y stárszy ludu/ przećiw Jezusowi/ áby go ná śmierć
2 wydáli. Y przywiedli go zwiazáneg/ y oddáli Pońskiemu Pi- Mar:15. ℣ 17
3 łatowi stárośćie. Ná ten czás widzac Judasz ten ktory go wydał/ że go Luc: 22. ℣ 61
iuż zdano/ żáłuiac tego co vczynił/ przyniosł záś one trzydźieśći srebrnych Luc: 23. ℣ 1.
4 Kśiażetom kápłáńskim/ y Stárszym/ mowiac: Zgrzeszyłem/ żem wydał Ioã: 18. ℣ 28.
krew spráwiedliwą. A oni mu odpowiedźieli: Co nam do teg/ ty vyrzysz.
5 Y porzućiwszy pieniądze w kośćiele/ szedł precz: á szedszy/ y obieśił sie ná Acto:1. ℣ 18
D powrozie.

Act: 1. v 19. powrozie. A Kśiążetá kápłáńskie wziąwszy pieniądze/ ták rzekli: Nie go- 6
dźić sie ich kłáść do kárbony/bo są zapłáta krwie. Ale náradźiwszy sie/ku- 7
pili zá nie rolą gárncárską ná pogrzeb pielgrzymow. A z tegoż názwáná 8
Zach: 11. v 12. byłá oná rolá/hálcedemá/to iest/rola krwie/áż do dźisieyszeğ dniá. Ná ten 9
czás sie wypełniło ono co było powiedźiano przez JEremiaszá Proroká/
mowiącego: A wźięli trzydźieśći srebrnych/zapłáte szácowánego/ktoreğ/
szácowáli v synow Izráelskich/ y dáli ie ná rolą gárncárzową/ ták iáko 10
mi postánowił Pan. ¶ Stánął tedy JEzus przed stárostą. A pytał go 11
Mar: 15. v 2. Stárostá/ mowiąc: Tyżeś iest krolem Zydowskim? Odpowiedźiał mu
Luc: 23. v 3. JEzus: Ty powiádasz. A gdy nań skárżyli Przełożeni kápłáńscy/y stár- 12
Ioã: 18. v 33. szy/nic nie odpowiedźiał. Tedy mu rzecze Piłat: Nie słyszysz iáko wielkie 13
przeciwko tobie powiádáią świádectwá. A nie odpowiedźiał mu ná żá- 14
dne słowo: ták że sie dźiwował stárostá niepomáłu. Ale ná on dźień vro- 15
czysty zwykł stárostá wypuszczáć ludu wolno iedneğ więźniá ktoregoby
chćieli: á ná ten czás miał znáczneğ więźniá/ktorego zwano Bárábaszem. 16
A przeto gdy sie zeszli Zydowie/rzekł do nich Piłat: Kogo chcecie że wam 17
wypuszczę/ Bárábaszá/ czyli Jezusá ktorego zowią Chrystusem? Bo do- 18
brze wiedźiał że go byli z nienawiśći wydáli. A gdy vśiadł Piłat ná stol- 19
cu sądowym/posłáłá do niego żoná iego/ mowiąc: Nic ty nie miey z tym
spráwiedliwym/ bomći wiele dźiś ćierpiáłá we śnie dla niego.

Mar: 15. v 11. Ale Przełożeni kápłáńscy y stárszy/námowili lud/ áby żądáli Bárába- 20
Luc: 23. v 18. szá/á JEzusá strácili. A odpowiádáiąc stárostá/ rzekł im: Kogoż wżdy 21
Ioã: 18. v 40. chcećie/ z tych dwu że wam wypuszczę? Oni potym rzekli: Bárábaszá.
Act: 3. v 14. Rzekł im Piłat: Coż tedy vczynię z Jezusem/ ktorego zową Chrystusem? 22
Odpowiedźieli wszyscy: Niechay będźie vkrzyżowan. Rzekł im Stáro- 23
stá: A coż złeğ vczynił? A oni tym więcey wołáli: Niechay będźie vkrzy-
żowan. Widząc tedy Piłat że temu nic nie pomagał/ále owszem że sie tym 24
więtsze zámieszánie stawáło: wźiąwszy wody vmył sobie ręce przed lu-
dem/mowiąc: Niewinienem ia krwie oto tego spráwiedliwego/ wy vy-
źrzyćie. Odpowiádáiąc ná to wszystek lud/rzekł: Krew iego ná nas/y ná 25
násze syny. Tedy im wypuśćił Bárábaszá/á JEzusá vbiczowánego dał 26
im áby był vkrzyżowan.

Mar: 15. v 16. Tedy Zołnierze Stárośćini/ wźiąwszy JEzusá ná ratusz/ zebráli do 27
Ioãn: 19. v 1. niego wszytkę hordę/á zewlokszy go/oblekli go w czyrwoną száte: á vplo- 28
tszy koronę z ćierniá/włożyli ná głowę ieğ/á w rękę práwą dáli mu trzći- 29
nę: y vklękáiąc przed nim ná koláno/ náigrawáli go/ mowiąc: Bądź po-
zdrowion krolu Zydowski. A pluiąc nań/bráli trzcinę/ y bili głowę iego. 30
A gdy sie ták náposmiewáli z niego/ zwlekli z niego onę czyrwoną száte? 31
á oblekli go zás w iego odźienie/ potym go wiedli áby był vkrzyżowány.

Mar: 15. v 21. A wychodząc nádeszli człowieká Cyreneyskiego/ imieniem SYmoná: 32
Luc: 23. v 26. tego przymiewolili áby niosł krzyż iego. A przyszli ná mieysce ktore zową 33
Mar: 15. v 21. Golgotá/co sie wykłáda/trupich głow mieysce. A dáli mu pić wino z żoł- 34
Luc: 23. v 33. ćią zmieszáne. A gdy go skosztował/ niechćiał pić.
Ioã: 19. v 17.

Mar: 15. v 24. A gdy go vkrzyżowáli/podźielili(miedzy śie) száty iego losy puśćiwszy/ 35
Luc: 23. v 34. áby sie wypełniło co rzeczono iest przez Proroká/mowiącego: Rozdźieli-
Ioã: 19. v 12. & 13. li sobie száty moie/y o odźienie moie miotáli los. A siedząc strzegli go. A 36
Psa: 21. v 19. wystáwili nád głowę iego spráwę iego nápisáną. Ten iest Jezus krol Zy- 37
Ioã: 19. v 24. dowski. Vkrzyżowano też z nim dwu łotrow/iednego po práwey/á dru- 38
Ioã: 2. v 19. giego po lewey ręce. ¶ A ći ktorzy chodźili mimo oń/bluźnili go/chwie- 39
iąc głowámi swemi/á mowiąc: Ach/ách ktory káziş kośćioł Boży/á trze- 40
ćiego dniá gi zás budujesz: zbaw sie sam iesliześ Syn Boży/ zstąp z tego
krzyżá.

ho Biblo
tha Eccles
Zaturensi

41 krzyżá. W tąż też y Kśiążetá kápłáńscy/prze-
garzáiąc go y z náucżyćielmi Zakonu / y z stár-
42 szymi/mowili: Insze zbawiał/á śiebie sámego Sap: 2. ✠ 18.
zbáwić nie może: Jesliż iest KRolem Izráel-
skim/niech teraz zstąpi z krzyżá/ tedy mu vwie-
43 rzymy. Duffa w BOgu/ niechże go teraz wy- Psal: 21. ✠ 9
swobodzi ieśli chce: bo wiec mowił / żem ia
44 iest Synem BOżym. Tymże też y oni łotro-
wie/ktorzy byli vkrzyżowáni z nim/vrągáli ie-
45 mu. ¶ Ale od szostey godźiny/záćmienie śie stá-
ło po wszytkiey źiemi/ áż do dźiewiątey godźi-
46 ny. A około dźiewiątey godźiny/zawołał Je-
zus głosem wielkim/ mowiąc: Eli/Eli/lama-
sabatani? to iest/Boże moy/Boże moy/cżemu- Psal: 21. ✠ 1
47 żeś mie opuśćił? A niektorzy z tych ktorzy tám
48 stali/słysząc to/ ieli mowić: Heliaszá ten woła. Y nátychmiast bieżawszy Psa:68. ✠ 22.
ieden z nich/wźiąwszy gebkę/ nápoił ią octem/ y włożywszy ią ná trzćinę/
49 dawał mu pić. A drudzy lepák mowili: Niech iedno / pátrzaymy przyy-
50 dźieli Eliasz wybáwić go. Ale Jezus powtore wołáiąc wielkim głosem/
51 wypuśćił duchá. A oto zasłoná kośćielna rozpádłá śie ná dwie cżęśći/od 2 Par:3. ✠ 14
52 wierzchu áż do doku/y źiemiá śie trzesłá/opoki śie pádáły/groby śie otwie-
53 ráły/ y wiele ćiał świętych ktorzy byli posnęli/ powstáło. Y wyszedszy
z grobow po iego zmartwych wstániu/ przyszli do miástá świętego/ y v-
54 kazáli śie wielom. ¶ Ale Setnik y ći ktorzy przy nim byli strzegąc JE-
zusá/vyźrzawszy ono drżenie źiemie/ y one rzecży ktore śie dźiáły/ polękáli
55 śie bárzo/mowiąc: Záiste to był Syn Boży. A było tám niewiast z dále- Mar:15. ✠ 40
ká bárzo wiele / ktore były szły zá JEzusem od Gálileiey posługuiąc mu:
56 miedzy ktoremi byłá Márya Mágdálená/ y Márya mátká Jakobowá/
y Jozeffowa/y mátká synow Zebedeuszowych.
57 A gdy było wiecżor/ przyszedł niektory człowiek bogáty z Arymátyey/ Mar:15. ✠ 42
58 ná imię Jozeff ktory też był Zwolennikiem JEzusowym. Ten przyszedł Luc:23. ✠ 50
do Piłatá/y prośił go o ćiáło Jezusowo. Tedy Piłat roskazał mu dáć ćiá- Ioã: 19 ✠ 38.
59 ło. A wźiąwszy ćiáło Jozeff /vwinął ie w prześćierádło cżyste/ y włożył
60 ie do swego grobu nowego/kthory był wykował w skále. Y przywálił ká-
61 mień wielki ku grobowym drzwiam/ y odszedł. Były tám tedy Márya
Mágdálená / y druga Márya śiedząc przećiwko grobowi. ☜
62 ☞ Názáiutrz/to iest w dźień ktory był po wielkim piątku/zeszli śie kśią-
63 żeta kápłáńskie/y Fáryzeuszowie do Piłatá/mowiąc: Pánie wspomnieli-
śmy że on zwodźićiel będąc ieszcże żyw powiedźiał : Po trzech dniách
64 zmartwychwstánę. Przetoż roskaż áby strzeżono grobu áż do trzećiego
dniá/by lepák nie przyszli Zwolennicy iegó/á nie vkrádli go/á potymby po-
wiedźieli ludu: Wstałci zmartwy/ tedyby był ostátecżny błąd gorszy
65 niżli pierwszy. Powiedźiał im Piłat: Wszák maćie straż/idźćie strzeżćie
66 iáko rozumiećie. Tedy oni szedszy / obwárowáli grob zápiecżętowawszy
kámień/ y osádźiwszy strażą. ☜

Kápit: 28.

¶ Chrystus zmartwychwstał/ Anioł stroże przestraszył/niewiástom mieysce vkazał/
ktore Jezusá vyźrzawszy odbieżały/strożowie od Żydow przenáięći/ináczey niżli
było powiádáią/á Pan CHRystus Apostolom śie vkazał.

Mar:16.v 6.
Ioã:20.v 11.

W Sobote tedy wieczor/ktory 1
sie rozedniewa w pierwszy dzień So
botni/przyszła Márya Mágdaleną/
y druga Márya oglądáć grob. A oto stáło sie 2
wielkie trzesienie ziemie. Abowiem Anyoł Páń=
ski stąpił z Niebá/ á przystąpiwszy/odwálił ká=
mień/y siedział ná nim. A było poyzrzenie iego 3
iáko łyskáwicá / á szátá iego iáko śnieg. A od wielkiego stráchu z niego/ 4
strożowie sie ták vlekli / że byli práwie iák vmárli. Odpowiedział te= 5
dy Angioł onym niewiástom y rzekł: Nie boycie sie wy/bo ia wiem że szu=
kácie Jezusá ktorego vkrzyżowano/ niemászci go tu boć zmartwychwstał 6
iáko był powiedział / á podzcie oglądaycie mieysce gdzie było położono
Páná. A szedszy co rychley/opowiedzcie to Zwolennikom iego/żeć wstał/ 7
á oto vprzedzi was do Gálileiey/tám go oglądácie/ otom wam opowie=
dział. ☞ Y wyszli rychło z grobu z strachem/ y z wielką rádością/ bie= 8
żąc co rychley chcąc to powiedzieć Zwolennikom iego. A oto JEzus zá= 9
szedł im w drogę/mowiąc: Bądzcie pozdrowione. A ony przystąpiwszy
vchwyciły sie nog iego/y dáły mu chwałę. Tedy im rzekł Jezus: Nie lę= 10
kaycie sie. Idzcie á powiedzcie bráciey moiey/áby szli do Gálileiey/tám
mie vyzrzą. Ktore gdy odeszły/ oto niektorzy z strożow przyszli do miá= 11
stá/ á oznaymili przełożonym kápłáńskim wszystkie rzeczy ktore sie stały.
A oni zszedwszy sie z stárszymi/y náradziwszy sie/dáli bárzo wielkie pienią 12
dze onym żołnierzom/mowiąc: Powiedaycie iż Zwolennicy iego w no= 13
cy przyszedszy/ vkrádli go nam kiedysmy spáli. A iesliby sie to doniosło 14
stárosty/my go ná to przywiedziemy/y bespiecznymi was vczynimy. A oni
wziąwszy pieniądze/ vczynili ták iáko ich było náuczono. Y rozgłosiło sie 15
to słowo v Zydow/áż do dzisieyszego dniá.
☞ A iedennaście Zwolennikow/poszli do Gálileiey ná onę gorę/ktorą 16
im był náznáczył Jezus. A gdy go vyzrzeli dáli mu chwałę/á drudzy wąt= 17
pili. Y przystąpiwszy Jezus mowił do nich mowiąc: Dana mi iest wszel 18
Ioã: 17. v 2. ka moc ná niebie/y ná ziemi. Szedszy tedy vczcie wszystkie narody/krzcąc 19
Heb: 2. v 8. ie/ w Jmię Oycá/y Syná/y Duchá świętego/vcząc ie záchowywáć 20
Mar:16 v 15 wszystkich rzeczy ktoremkolwie wam poruczył: á oto ia z wámi ie=
stem przez wszystki dni áż do skończeniá świátá.

☞ Koniec Ewángeliey ktorą nápisał S. Mátheus.

Przemowá ná Swietego Márká.

MArek Swięty Zwolennik Piotrá świętego/ná prośbę brá=
ciey w Pánie Chrystusie/kthorzy byli w Rzymie/ták iáko od Piotrá sły=
chał/Ewángelia święta krotko nápisał. Ktorą gdy Piotr widział/ták
iáko Klemens poświadcza/ y pochwalił ią/ y w kościele iáwnie czytáć
mocą swą roskázał. Ten był z narodu Zydowskiego z pokolenia Lewi/
okrzcon od Piotrá świętego/á przetoż go w iednym liście swoim/synem
swym być mianuie. Gdy nápisał á złożył Ewángelia/ posłał go Piotr do Egiptu/ tám
w Alexándryey kazac o Pánie Chrystusie/kościoł krześciáńskí postánowił/ták w nauce y
w státeczności żyćia kwitnąc/że wszystkie násládowce Chrystusowe áby sie ták sprawowá
li iáko y on swym przykłádem przyciągał. Jż też Filo Zyd á człowiek wymowny widząc
ták státeczne á święte postánowienie kościołá v Márká świętego/ iego wszystkie sprá=
wy swym pisanim wieczney pámiątce poświęcił. Vmárł Márek Ewángelistá ośmego
roku Cesarstwá Neronowego/y pogrzebion w Alexándryey: ná ktorego mieysce
w Alexándriyskim Biskupstwie Anianus stánął. Ták iáko o tym Hieronim
święty w poczcie kościelnych Pisarzow świádectwo dáie.

Swięta

SWieta Páná Iezu Chrystá Ewángelia/podług Márká Swietego/ ná xvj Kápituł rozdzielona.

Kápit: I.

Jan każe y krzci wodą/á Chrystus Duchem/Jan Páná Chrystusá okrzćił/Chrystus pośći cżterdźieśći dni/potym iest kuszon. Kázáć pocżął w Gálileiey/Zwolenniki k sobie wzywał/chore vzdrawiał/trędowáte ocżyśćiwszy do Káplanow odesłał/opętánych wiele wyświebodźił.

1 Ocżątek Ewángeliey Iezu Chrystá sy-
2 ná Bożego/ták iáko nápisano iest v Izáiaszá Proro- Máth: 3. v. 1.
ká: Oto ia posyłam Angiołá moiego przed oblicżem
twoim/ktory przepráwi drogę twoię przed tobą.
3 Głos wołáiącego ná pusżcży: Gotuycie drogę pań- Isai: 40. v. 3.
ską/proste cżyńcie ścieszki iego. Był Jan ná pusżcży Ioã: 1. v. 15.
4 krzcżąc/y każąc krzest Pokuty ku odpusżcżeniu grze- Luc: 3. v. 4. Mat: 3. v. 1.
5 chow. Y wychodźiłá do niego wszytká Zydowska krá- Mat: 3. v. 5.
iná/y wszyscy Jerozolimiánie: y byli od niego krzcżeni w Jordanie rzece/ Leu: 11. v. 22.
6 wyznawáiąc grzechy swoie. A miał Jan odźienie ná sobie z śierśći wiel- Mat: 3. v. 12.
błądowey/ y pás skorzány ná biodrách swoich: á iadał szárańcżą y leśny Luc: 3. v. 16. Ioã: 1. v. 27.
7 miod. A kazał mowiąc: Przyidźie mocnieyszy niżli ia po mnie: ktoremum Acto: 1. v. 5.
8 ia nie iest godźien vpadszy rozwiązáć rzemycżká v botow iego. Jam was & 2. v. 4. &
krzćił wodą/ále on będźie was krzćił Duchem świętym. 11. v. 16. & 19. v. 4.
9 Y stáło się iest onych dni: Przyszedł JEzus z Názáreth Gálileyskiego/ Mat: 3. v. 14.
10 y okrzcżon iest od Janá w Jordanie. A hnet wystąpiwszy z wody/vyrzał Luc: 3. v. 22.
niebá otworzone/y Duchá świętego/iáko gołębicę/á ono zstępuie/y zostawa Ioãn: 1. v. 32.
11 ná nim. Stał się też głos z niebá: Tyś iest Syn moy miły/ w tobiem so- Mat: 4. v. 1.
bie vlubił. Luc: 4. v. 1.

A wnet

A wnet Duch wypędził go ná puszczą. Y był ná puszczy czterdzieśći dni 12
y czterdzieśći nocy/y kuśił go tám Szátan/y był tám z zwierzęty/á Angio= 13
Mat:4. ℣ 12. łowie posługowáli mu. A gdy Janá było wydano/przyszedł JEzus do 14
Luc:4. ℣ 14. Gáliley/opowiedáiąc Ewángelią Krolestwá Bożego/mowiąc:że sie 15
Ioã: 4. ℣ 43. iuż czás wypełnił/á przybliżyło sie krolestwo Boże: Pokutuycie/ y wierz=
Mat:4. ℣ 18. cie Ewángeliey. A chodząc nád morzem Gálileyskim/vyźrzał Symoná 16
Luc:5. ℣ 2. y Andrzeiá brátá iego / á oni rzucáią śieci w

morze(bo byli rybitwy.) Y rzekł im JEzus: 17
Podźcie zá mną/á ia was poczynię rybitwy lu=
dźi. A oni nátychmiast zostáwiwszy śieci / szli 18
zá nim. A postąpiwszy z onąd nie dáleko/vyźrzał 19
Jakobá Zebedeuszowego/y Janá brátá iego/á
oni też skłádáią śieci w łodce : y wnet ich po= 20
wołał. A opuśćiwszy oycá swego Zebedeuszá
w łodźi z naiemnikámi/szli też zá nim.
Mat:4. ℣ 13. Y weszli potym do Káffárnaum/y nátychmiast w Soboty wszedszy do 21
Luc:4. ℣ 31. Bożnice/náuczał ie. A zdumiewáli sie náuce iego/ábowiem był náuczáiący 22
Mat:57. ℣ 28 ie/iáko ten ktory miał moc/á nie iáko w pismie vczeni. Y był w ich Bożni= 23
Luc:4. ℣ 32. cy człowiek z duchem nieczystym/ten záwołał mowiąc: Co nam z tobą Je= 24
zusie Názáráński? Przyszedłeś (przed czásem)

trácić nas? Wiem iżeś iest święty Boży. Y zá= 25
groził iemu Jezus/mowiąc: vmilkni/á wynidź
z człowieká. Y rozdzieráiąc go duch nieczysty/ 26
y wrzeszcząc głosem wielkim/ wyszedł od niego.
Y zdziwili sie wszyscy / ták iż pytáli sie miedzy 27
sobą/mowiąc: Coż wżdy to iest? Coż to zá no=
wa náuká? że też w mocy duchom nieczystym
roskázuie/ y posłuszni mu? Y rozeszłá sie powieść o nim nátychmiast po 28
wszystkiey kráinie Gálileyskiey.
Mat:8. ℣ 14 A wnet wyszedszy z Bożnice/przyszli do domu Symonowego y Andrze= 29
Luc:4. ℣ 42. iowego/z Jákubem y Janem. A leżáłá świekrá Symonowá ná febrę: te= 30
dy mu wnet powiedzą o niey. A on przystąpiwszy/ viął ią zá rękę/ y pod= 31
niosł : y tudźież opuśćiłá ią febrá/y służyłá im. A gdy był wieczor po zá= 32
sćiu słońcá / przynośili do niego wszystkie ktorzy sie nie dobrze mieli/ y
wszystkie opętáne : á wszystko práwie miásto zbiegło sie było do drzwi. 33
Luc:4. ℣ 41. Y vzdrowił tám wielu / ktorzy ná sie mieli rozmáite choroby / y dyabel= 34
stwá bárzo wiele wyrzucał / á nie dopuszczał im mowić / bo go ználi. A
wstawszy bárzo ráno/ wyszedszy szedł ná puste mieysce/ támże sie modlił. 35
Y szedł zá nim Symon / y ktorzy przy nim byli. A gdy go nálezli/ powie= 36
Luc:4. ℣ 43. dźieli mu/ że ćię wszyscy szukáią. Y rzekł im : Podźmy do tych tu bliskich 37
wśi/y miast/że też y tám będę kazał : bom ći ná to przyszedł. Y kazał w o= 38
nych bożnicách ich/ y po wszystkiey Gálileiey/dyabelstwá wyrzucáiąc. 39
Mat: 8. ℣ 2. Y przyszedł do niego trędowáty/prosząc go/ y poklęknąwszy/ rzekł mu: 40
Luc: 5. ℣ 12. Jesli chcesz/możesz mię oczyśćić. A Jezus vżaliwszy sie go/wyćiągnął rę= 41
kę swoię/ á dotknąwszy sie go/ rzekł mu : Chcę/ bądź oczyśćion. A gdy to 42
wymowił/nátychmiast odszedł trąd od niego/y oczyśćion iest. Y zágroził 43
mu / y wnet go puśćił/ á rzekł mu : Pátrzay byś tego nikomu niepowiá= 44
Leu:14. ℣ 3. dał/ále idź/vkáż sie przełożonemu kápłáńskiemu/ y ofiáruy zá oczyśćienie
twoie/co przykazał Moizesz/im ná świádectwo. A on wyszedszy iął opo= 45
Luc:4. ℣ 42. wiádáć/y sławić tę mowę/ták iż iuż nie mogł iáwnie wchodźić do miástá
ále precz ná pustych mieyscách być / (á przedśię) zchodźili sie do niego ze=
wsząd.
Kápit:

Kápit: 2.

¶ Skrybowie ná Páná ßemrza/że vzdrawiał Pan powietrzem záráżonego/mowiąc że mu odpuſzczone ſą grzechy/ßemrzą też że z iáwnogrzeßniki záſiádá/że Zwolennicy iego nie poßczą/ále Pan Chryſtus wymierza ſie im ze wßyſtkiego.

1 Záśie wßedł do Káffárnaum po ośmi dni. A vſły-
2 ßawßy ludzie że był w domu/tedy zeßło ſie ich wiele/ták że ſie Mat: 9. v 1.
zmieśćić nie mogli y przede drzwiámi/ y powiádał im ſłowo. Luc: 2. v 18.
3 Y przyßli do niego/nioſąc párálitykiem záráżonego/ktorego czterzey nieśli. A
4 gdy go niemogli wnieść do niego przed tłußczą/odárli dách tám gdzie był
Chryſtus/ á otworzywßy ſpuśćili łoże ná ktorym leżał on párálitykiem zá-
5 rážony. A gdy obaczył Jezus wiárę ich/ rzekł onemu párálitykiem zárážone-
6 mu : Synu/odpuſzczone ſą tobie grzechy twoie. A byli tám niektorzy z v-
7 czonych w piśmie ſiedząc/ y myślili w ſercách ſwoich. Coż to ten ták mo-
8 wi? oto bluźni. Ktoż może odpuſzczáć grzechy iedno ſam Bog? To wnet Iob: 14. v 4.
poznawßy Jezus duchem ſwoim że ták myślili ſámi w ſobie/rzekł im: Cze- Isai: 43. v 5.
9 muż te rzeczy myślicie w ſercách wáßych? Coż latwieyßego rzec párálity-
kiem záráżonemu : Odpuſzczone ſą tobie grzechy/czyli rzec: Wſtań weźmi
10 łoże twoie/á chodź? A żebyśćie wiedzieli iż ſyn człowieczy ma tę moc ná
11 ziemi odpuſzczáć grzechy/ rzekł párálitykiem záráżonemu : Tobie mowię w-
12 ſtań/ á weźmi łoże twoie/idźże do domu ſwego. A on nátychmiaſt wſtał/
á wziąwßy łoże ßedł precz przed wßytkiemi/tákże ſie dziwowáli wßyſcy
y chwalili BOgá/mowiąc: Iżeſmy nigdy ták nie widzieli.

13 Y wyßedł záſie do morzá/ á wßyſtka tłußcza przychodziłá do niego/ á Mat: 9. v [illegible]
14 on ie náuczał. A gdy ßedł mimo / vyźrzał Lewi Alfeuſowego ſyná/ á Luc: 5. v 25.
on śiedzi ná cle/ y rzecze mu : Podź zá mną. A on wſtawßy náſládował
15 go. Y ſtáło ſie/gdy ſiedział przy ſtole w domu iego/wiele iáwnogrzeßni-
kow y grzeßnikow ſiedziáło z Jezuſem/y z zwolenniki iego/bo ich było bár-
16 zo wiele ktorzy go náſládowáli. Vyźrzawßy to w piśmie vczeni y Fá-
17 ryzeußowie iż iadł z iáwnogrzeßniki y grzeßniki / mowili Zwolennikom
iego. Czemuż to z iáwnogrzeßniki y grzeßniki ie y pije Miſtrz wáß? To
vſłyßawßy JEzus/ rzekł im : Nie potrzebuią zdrowi lekárzá/ ále ći kto- 1 Tim: 1. v 15
rzy ſie nie dobrze máią : ábowiem nie przyßedłem wzywáć ſpráwiedli-
18 wych/ále grzeßnych. Y pośćili ſie Zwolennicy Janowi/y Fáryzeußow. Mat: 9. v 13.
Tedy przyidą/y rzeką mu: Czemuż Zwolennicy Janowi/y Fáryzeußow Luc: 5. v 32.
19 poßczą/á twoi Zwolennicy nie poßczą? Y rzecze im JEzus : Zaß mogą
ſynowie god małżeńſkich iáko długo oblubieniec z nimi ieſt/ pośćić? Do-
20 kąd máią z ſobą oblubieńcá/ nie mogą pośćić. Ale przyidą te dni/ gdy bę- Mat: 9. v 15.
21 dzie odięt od nich oblubieniec/tedy będą pośćić w one dni. Żaden nie przy Luc: 5. v 35.
ßywa płátá ſukná nowego do ſtárego odzienia/ gdzieby ináczey/tedy vy-
22 muie ſie nowe wypełnienie od wiotchego/y bywa więtße rozdárćie : ták
że też żaden nie leie nowego winá w ſtáre naczynie/gdzieby ináczey/ roz-
ſadzi nowe wino ſtáre naczynie/tedy y wino ſie rozleie/y naczynie zepſuie
ále nowe wino/ w nowe naczynie ma być lano.

23 Y ſtáło ſie zás/ gdy w Sobbotę chodził po zbożu/ á Zwolennicy iego/ Mat: 12. v 1.
24 poczęli iść drogą y vrywáć á wyćieráć kłośie. Tedy Fáryzeußowie mo- Luc: 6. v 1.
wili do niego : Wey/ coć czynią Zwolennicy twoi w Sobotę/ tho co ſie
25 nie godzi? On im odpowiedział : Albośćie nigdy nie czytáli co vczynił 1 Re: 21. v 6.
Dawid gdy tego potrzebę miał/á gdy łáknął y ſam y ći ktorzy z nim byli?
26 Jáko wßedł do domu Bożego/zá Abiátárá kśiążęćiá kápłáńſkiego/y iadł Exo: 29. v 33.
chleby pokłádne/ ktorych ſie nie godziło iádáć/ iedno ſamym Kápłanom/

Leu:8. ℣ 31. á dał tez y tym ktorzy z nim byli. Y powiedział im: Sobotá dla człowie- 27
& 24. ℣ 9. ká vczynioná ieſt/nie człowiek dla Soboty. A ták Pánem ieſt Syn czło- 28
wieczy/ tez y Soboty.

Kápit: 3.

J Vzdrowił Chryſtus reke człowiekowi w Sobote/Czártowie wyznawáią go być synem Bozym/dwánaście Zwolenników rozsyła áby kazáli/ dáwßy im moc nád chorobámi y dyabelſtwem/Fáryzeuße záwiązał wywodem mocnym/powiáda też o bluznierſtwie przeciwko Duchu świetemu.

JWßedł záśie do Boznice/á tám był człowiek kto- 1
Mat:12. ℣ 9. ry miał vſchła reke. A iuz go przyſtrzegáli/ ieſliżeby w Sobo- 2
Luc:6. ℣ 16. te vzdrowił/ chcąc go oſkárżyć. Tedy rzekł onemu człowieko- 3
wi ktory miał vſchła reke: Wſtań ná pośrzodek. Potym rzece do nich: 4
Godzili sie w Sobote dobrze czynić/ czyli zle? Duße záchowáć/ czyli ią
ſtráćić? A oni milczeli. Y pogladáiac ná nie z gniewem/záſmucił sie z one- 5
go záſlepienia ſercá ich/ y rzecze człowiekowi: Wyciagni reke twoie. A
wyćiagnał/ y przywroconá mu ieſt reká ku zdrowiu.
Mat: 12. ℣ 14 Wyßedßy tedy Fáryzeußowie/ wnet vczynili o nim ráde z ſłuzebniki 6
Ioã:10 ℣ 39. Herodowemi/iákoby go zátrácili. Ale JEzus ze Zwolenniki ſwemi od- 7
ßedł ku morzu/á wielka tłußcza od Gálileiey/ y Zydowſtwá ßłá zá nim/
tákże y od Jeruzálem/y od Idumeiey/y z zá Jordania/y ći ktorzy mießkáli 8
około Tyru/y Sydonu/mnoſtwo bárzo wielkie: ſłyßąc co czynił/ przyßli
do niego. Y rzekł Jezus Zwolennikom ſwoim/áby mu łodke ziednáli dla 9
oney tłußczey/by go nie ściſkáli. Bo ich wiele vzdrawiał/ ták iż tez wá- 10
lili sie nań/ áby sie go dotkneli ći ktorzy iákie choroby mieli. A duchowie 11
nieczyśći gdy go záyzrzeli/pádáli przed nim. Y wołáli mowiąc: Ty ieſteś 12
Syn Bozy. A on bárzo im groził/áby go nie obiawiáli.
Mat:10. ℣ 1. Potym wſtapiwßy ná gore/ powołał do śiebie te ktore on chćiał/ y 13
Luc:6. ℣ 13. przyßli do niego. Tedy ták ſpráwił/zeby ich dwánaśćie było z nim/ázeby 14
& 9. ℣ 1. ie poſłał kázáć. Y dał im moc áby vzdrawiáli choroby/y wyganiáli dyá- 15
Infr: 6. ℣ 7. belſtwá. Y dał imie Symonowi/Piotr/y Jákuba Zebedeußoweğ/y Ja- 16
ná brátá Jakobowego/ktorym tez dał imioná Boánerges/to ieſt/ſynowie 17
gromu: y Andrzeiá/y Filipá/y Bártłomieiá/y Mátheußá/y Thomáßá/ 18
y Jákobá Alffeußowego/y Thádeußá/y Symoná Kánáneyſkiego/y Ju- 19
dаßá Jßkáryote/ktory go y wydał. Y przyßli do domu/tedy sie záś zbie- 20
głá tłußcza/ ták ze nie mogli y troche chlebá zieść. Co gdy vſłyßeli iego 21
przyiaciele/wyßli chcąc go poimáć bo ſobie ták mowili/ iz odßedł od ro-
Mat:9. ℣ 34 zumu. A w piśmie vczeni ktorzy byli przyßli z Jeruzálem/mowili: Zeć Be 22
& 12. ℣ 24. elzebubá ma/áze mocą kśiażećiá dyabelſkiego/wymiáta dyabelſtwá. Te- 23
Luc:11. ℣ 15. dy wezwawßy ie/mowił do nich w przypowieśćiách: Jákoz moze ßátan
ßátáná wyrzucić? A gdzieby sie kroleſtwo ſamo w ſobie rozerwáło/ nie 24
moze ono kroleſtwo ſtáć. Y gdzieby sie dom ktory/ſam przećiwko ſobie/ro 25
zdwoił/niemoze on dom trwáć. Jeſlizby tez więc ßátan powſtał ſam prze 26
ćiwko ſobie/toć sie iuz rozdwoił/y nie będzie mogł ſtać/ále iuz koniec ma.
Mat:12. ℣ 31 Nie moze zaden naczynia á ſtátku mocarzá iákiego wßedßy do niego w 27
Luc 12. ℣ 10 dom rozerwáć/chybábypierwey oneğ mocarzá zwiazał/tedy dopiero dom
I Ioã:5. ℣ 16 iego wybierze. Zaprawde wam powiádam/ zeć wßelákie grzechy bę- 28
dą ſynom ludzkim odpußczone/y bluznierſtwá ktoremiby bluznieli: ále kto 29
by bluznił co przećiwko Duchowi Swietemu/nie będzie miał odpußcze-
nia ná wieki/ále winien będzie wiecznego wyſtępu. Abowiem mowili ze 30
duchá nieczyſtego ma. Potym przyßli mátká iego/ y brácia/ y ſtoiac ná
dworze/

31 dworze/postáli do niego wyzywáiąc go. A śiedźiáłá (ná ten czás) około Mat:12.v.40
32 iego tłuszczą/tedy mu powiedzą: Oto mátká twoiá/y brácia twoi szukáią Luc:8.v.19.
33 ćie tám ná dworze. Y odpowiedáiąc im rzekł: Ktoraż iest mátká moiá/
34 y brácia moi? A pátrząc po nich ktorzy około niego śiedźieli/rzekł: Oto má-
35 tká moiá/ y brácia moi. Abowiem kto będźie czynił wolą BOżą/ ten iest
brátem/śiostrą/ á mátká moiá.

Kápit: 4.

¶ Krolestwo Niebieskie pod przepowieśćią śiemion rozmáitych/y gorczycznego ziárná opowiedźiawszy/przez morze iádąc spi/á obudzony słowem náwáłnośći morzá vśmierza/z podźiwowánim wszystkich.

1 Jął záś náucżáć przy morzu: Mat:13.v.1.
tám tedy zgromádźiłá śię do niego tłu Luc:8.v.4.
szczą wielka/ tákże też w łodź wstą-
piwszy śiedźiał ná morzu/ á wszystká tłuszczą
2 przy morzu ná źiemi byłá: y náucżał ie w przy-
powieśćiách bárzo wiele/y powiádał im w o-
3 ney náuce swoiey. Słuchayćież: Oto wyszedł
4 ten ktory śieie ku śianiu. A gdy śieie/ iedno vpádło wedle drogi: á przy-
5 leciawszy ptacy niebiescy/poiedli ie. Drugie záś vpádło ná skálistą źiemię
gdźie nie miáło wiele źiemie: tedy hnet wzeszło/ iż nie miáło głęboko źie-
6 mie: á iáko skoro słońce wzeszło/vwiędło: á przeto że nie miáło korzenia/
7 tedy vschło. A drugie pádło miedzy ćiernie/á gdy śię wzniosło ćiernie/zá-
8 duśiło ie/y nie dáło owocu. Vpádło też drugie ná dobrą źiemię/y dáło o-
woc podnoszący śię y rosnący: y przyniosło iedno trzydźiestny/á drugie sześć
9 dźieśiętny/á drugie setny. Y mowił: Kto ma vszy ná słuchánie/niech słucha.
10 A gdy był sam/pytáli go ći ktorzy z nim byli dwánaśćie/o to podobień
11 stwo. Y powiedźiał im: Wamći dano iest wiedźieć táiemnice krolestwá
Bożego/ále tym ktorzy są tám zewnątrz/ wszystko śię w przypowieśćiách
12 podáie: áby widząc pátrzyli/ á nie widźieli: á słysząc słyszeli/ á nie rozu- Isaiæ 6.v.9.
mieli: By śię kiedy nie náwroćili/ á nie były im grzechy odpuszczone. Mat:13.v.14
13 Y rzekł im: Nie rozumiećież tey przypowieśći? á iákoż wszystki przypo- Luc:8.v.10.
14 wieśći poznaćie? Ten kto rozśiewa/słowo rozśiewa. A ći są ktorzy przy Ioã:12.v.40
15 drodze: gdźie bywa wśiáne słowo/á gdy ie vsłyszą/nátychmiast przycho- Act:28.v.26
16 dźi Szátan/ y bierze im słowo/ ktore wśiáne iest w ich sercách. Tákże też Rõa:11.v.8.
ći są ktorzy ná skálistey źiemi bywáią rozśiewáni. Ktorzy iáko skoro vsły-
17 szą słowo/hnet ie z rádośćią przyimuią/á nie máią w sobie korzenia/ále do-
cześni są: á potym gdy przyidźie iáki vćisk/ álbo prześládowánie dla sło-
18 wá/tudźież śię pogarszáią. A drudzy są ktorzy bywáią zásiani w ćiernių: á
19 ći są ktorzy słowá słucháią/á nędze tego świátá/y omylność bogactw/ y 1 Tim:6.v.17
około inych (rzeczy) żądliwośći wchodząc/záduszáią słowo/á ták stáie śię
20 bez vżytku. A ći są ktorzy ná źiemi dobrey bywáią zásiáni: ktorzy słuchá-
iąc słowá y przyimuiąc/ czynią owoc iedni trzydźiestni/ drudzy sześćdźie-
21 śiątny/á drudzy setny. ¶ Mowił im też: Izaż dla tego przynoszą świecę/ Mat:5.v.15.
żeby ią pod korzec wstáwiono? álbo pod łożem? Zaż nie przeto żeby ią ná Luc:8.v.16
22 lichtarzu postáwiono. Abowiem niemász nic ták skrytego/ coby nie było & 11.v.32.
23 obiáwiono: áni śię stáło ták táynego/coby ná iáwią nie przyszło. Jesli kto Mat:10.v.26
24 ma vszy ná słuchánie/niech słucha. Y mowił im: Báczćie czego maćie słu- Luc:8.v.17.
chác/ktorą miárą będźiećie mierzyć/ tą wam będźie odmierzono/ y ieszcze
25 wam przyczynią. Bo temu kto ma/będźie ieszcze dano: á temu kto nie ma/
26 y to ieszcze co ma/będźie wźięto od niego. Y mowił: Ták iest Krolestwo Mat:7.v.2.
BOże

Luc:6. ℣ 33 BOZE/ iáko gdyby człowiek wrzućił naśienie w ziemię/ y ſpał: á wſta= 27
Mat:13. ℣ 12. wał w nocy y we dnie/ y puſzczáłoby ſie naśienie/ y roſło ku gorze gdy on 28
& 25. ℣ 29. Luc:8. ℣ 18. niewie. Boć ſamá z śiebie dobrowolnie ziemiá owoc podáie/ napierwey
& 19. ℣ 25. trawę/ potym kłos/ á potym zupełne zboże w kłośie. A gdy z śiebie wyda 29
owoc/ nátychmiaſt poſyła z śierpem/ bo iuż przyſzło żniwo.
Mat:13. ℣ 21 Y mowił ieſzcże: Komu przypodobamy Kroleſtwo Boże/ álbo ktorey 30
Luc:13. ℣ 19 przypowieśći przyrownamy ie? Jáko ziárno gorczyczne/ ktore gdy wśieią 31
w ziemię/ namnieyſze ieſt ze wſzyſtkiego naśienia ktore ſą w ziemi. A gdy 32
ie ták wśieią/ wyráſta w drzewo/ y bywa więtſze niż wſzyſtkie iárzyny/ y
puſzcza gáłęzie wielkie/ ták iż mogą pod ćieniem iego ptacy powietrzni
mieſzkáć. A tákowemi przypowieśćiámi ktorych było wiele/ powiádał im 33
słowo/ ták iáko mogli słucháć. A krom przypowieśći nie mowił do nich: 34
Mat:13. ℣ 34 á oſobliwie Zwolennikom ſwoim/ wykłádał ono wſzyſtko.

Y rzekł im w on dzień/ gdzie iuż było wieczor: 35
Mat:8. ℣ 23. Luc:8. ℣ 22. Przewieźmy ſie ná onę ſtronę. A opuśćiwſzy 36
tłuſzczą/ wźięli go ták iáko był w łodzi/ ále y ine
łodzie były z nim. Y ſtáłá ſie ieſt burzká wielka 37
z wiátru/ ták że wáły wrzucáłá do łodzi/ że też
nápełniáłá ſie łodź. A on ná ten czás ná zádku 38
w łodzi ſpał ná węzgłowku: tedy go obudzą/
y mowią do niego: Miſtrzu/ nie tycze ſie to ćie= 39
bie/ że giniemy. Tedy wſtawſzy przygroził wiátrowi/ y rzekł morzu: V=
milkni/ á vpokoy ſie. Y przeſtał wiátr/ á ſtáło ſie vćiſzenie wielkie. Potym
rzekł do nich: Czemużeśćie ták boiáźliwi/ ieſzczeż nie macie wiáry? Y po= 40
lękáli ſie wielkim ſtráchem/ á mowili ieden ku drugiemu: Co mniemaſz/
co to zacz ieſt/ że y wiátr/ y morze poſłuſzni mu?

Kápit: 5.

§ Opętánego ode ćmy w kráinie Gerázeńſkiey wyſwobodził od Czártow/ ktorym dopuśćił wniść w wieprze. Niewiáſtę ktora krwáwą niemoc długo ćierpiáłá/ vzdrowił/ y Corkę vmárłą wſkrześił.

Mat:8. ℣ 28. Luc:8. ℣ 26. Y Przewieźli śie ná onę ſtronę morzá do kráiny Ge= 1
rázeńſkiey. A gdy wychodził z łodzi/ nátychmiaſt zábieżał mu 2
z grobow człowiek przy ktorym był duch nieczyſty/ ktory mieſz= 3
kánie ſwe miał w grobiech/ á iuż go żaden áni łáncuchámi mogł związáć:
bo częſto w pętá okowány/ y łáncuchámi związány/ łáncuchy porwał/ á 4
pętá połamał: á żaden go nie mogł vkroćić/ vſtáwicznie we dnie y w no= 5
cy w grobiech y ná gorách bywał/ wrzeſzcząc y rzeząc ſie kámieńmi. Ten
vyźrzawſzy Jezuſá z dáleká/ przybieżał y dał mu chwałę/ á krzycząc wiel= 6
kim głoſem/ mowił: Co mnie ſtobą Jezuśie/ Synu Bogá naywyżſzego? 7
Poprzyśięgam ćie przez Bogá/ ábyś mię nie trapił. Bo mowił do niego 8
JEzus: Wynidź duchu nieczyſty od człowieká tego. Y pytał go. Co zá 9
imię maſz? A on mu powiedział: Dzieią mi ćmá/ bo nas ſam wiele. Y pro= 10
Mat:8. ℣ 30. śił go wielce/ áby go nie wyganiał precz od oney kráiny. A było tám przy 11
Luc:8. ℣ 32. gorze ſtádo wieprzow wielkie ná paſzey. Y prośili go oni duchowie źli/ 12
mowiąc: Dopuść nam w te wieprze/ że w nie wnidziemy. A wnet im te= 13
go pozwolił JEzus. Tedy wyſzedſzy oni duchowie nieczyśći/ weſzli w
wieprze/ á potym wielkim pędem ono ſtádo wieprzow wſkoczyło w mo=
rze o dwá tyśiącá wieprzow/ y potonęli w morzu. A oni ktorzy ie páśli/ 14
vćiekwſzy powiedzieli tę rzecz w mieśćie/ y po wśiách. Tedy wyſzli lu=
dzie chcąc widzieć co ſie było ſtáło/ y przyſzli do Jezuſá/ á vyźrzawſzy o= 15
nego

nego opętánego/á on śiedźi vbrány/y zupełnego rozumu/polękáli się. Oni
16 tedy ktorzy ná to pátrzyli iáko się co działo z onym opętánym/powiedźieli
17 im wszystko/ y o wieprzách. Tedy ięli go prośić áby wyszedł z ich gránic. Luc: 8. v 37.
18 A gdy wstępował do łodźi/iął gō prośić on ktory był opętánym/áby mogł Act.16. v 39.
19 być z nim/y nie dopuśćił mu/ále mu rzekł: Idź do domu twegō do swoich/
opowiedzże im/iáko wielkie rzeczy tobie Pan vczynił/ á iáko się zlitował
20 nád tobą. Y odszedł / á począł opowiedáć w dźieśiąći miast / iáko z nim
wielkie rzeczy vczynił IEzus/ á wszyscy się temu dźiwowáli.
21 A gdy się zás przewiozł IEzus w łodźi ná drugą stronę morzá/ zeszłá
22 się tłuszcza wielka do niego/y był przy morzu. Tedy przyszedł ieden z prze- Matt.9. v 18.
łożonych w Bożnicy imieniem Iáirus/á vyzrzawszy go padł do nog iego Luc: 8. v 41.
23 y prośił go wielce/ mowiąc: żeć iuż corká moiá kona: przyiydź włoż ręce
24 swoię ná nię/żeby zdrową y żywá zostáłá. Y szedł z nim/á zá nim szłá tłu-
25 szcza bárzo wielka/y ściskáli go. A niewiástá ktora ćierpiáłá krwie płynie- Leui.15. v 24.
26 nie dwánaśćie lat/ y bárzo wiele vćierpiáłá od wielu lekárzow/ y byłá Mat.9. v 20.
wydáłá ná nie wszytko co miáłá/ á przedśię się iey nic nie polepszáło/ále o- Luc: 8. v 43.
27 wszem tym się gorzey miáłá. Tá gdy vsłyszáłá o IEzuśie/ przystąpiłá w
28 oney tłuszczey z tyłu/y dotknęłá się száty iego/bo ták sobie mowiłá/ że bym
29 też y száty się iego dotknęłá/tedy będę zdrową. Y tudźież wyschło zrzodło
krwie iey: y poczułá ná ćiele że byłá vzdrowioná od choroby.

30 Y tudźież IEzus poznawszy sam w sobie/że
wyszłá z niego moc/obroćiwszy się do tłuszczey
rzekł: Kto się dotknął odźienia mego. Y mo-
31 wili mu Zwolennicy iego: Widźisz że ćie tłu-
szcza ściska/á powiádasz kto się mnie dotknął?
32 Y oglądał się chcąc widźieć onę/ ktora to byłá
33 vczyniłá. Ale niewiástá boiąc się y drżąc/wie-
dząc co się z nią stáło / przyszłá y vpádłá przed
34 nim/y powiedźiáłá mu wszystkę prawdę. A on rzekł iey: Corko/ wiárá Luc:7. v 50.
twoiá tá ćiebie zdrową vczyniłá: Idź w pokoiu/y bądź zdrową od choro-
35 by twoiey. On tego domawiá/ álić przyiydą posłowie do onego przeło- Luc:8. v 49.
żonego w Bożnicy/powiedáiąc: żeć corká twoiá iuż vmárłá/co iuż wię-
36 cey gábasz Mistrzá? Ale IEzus vsłyszawszy to słowo ktore powiádano/
37 rzekł onemu Przełożonemu: Nie boy się iedno tylko wierz. Y niedopuśćił
nikomu iść zá sobą/ iedno Piotrowi/ Iákubowi/ y Ianowi brátu Iáku-
38 bowemu. Y przyszli do domu onego Przełożonego/y vyzrzał tám zgiełk
39 áno płáczą y lámentuią. A wszedszy rzekł im: Co się frásuiećie álbo plá- Matt.9. v 24.
40 czećie? nie vmárłá tá dźieweczká/ále śpi. Tedy się pośmiewáli z niegō. Ale
on wygnawszy wszystki / poiął oycá y mátkę oney dźieweczki/ y te ktorzy
41 z nim byli/ y weszli tám gdźie leżáłá dźieweczká. Y trzymáiąc rękę dźie- Act.9. v 40.
weczki/ rzekł iey: Tábitá kumi/ co się wykłáda/ dźieweczko tobie mowię
42 wstań. A nátychmiast wstáłá dźieweczká y chodźiłá: á byłá we dwu-
43 naśćie lat/y zumieli się zumieniem wielkim. Y przykazał im wielce/áby żá-
den tego niewiedźiał. A kazał iey dáć ieść.

Kápit: 6.

¶ Pan Chrystus w oyczyźnie náucząiąc nie czyni cud/ Zwolenniki po dwu śle/ pięć tysiecy ludźi karmi/po wodźie chodząc morze vspokoił/y wiele niemocnych vzdrowił.

1 A Wyszedszy ztámtąd/szedł do oyczyzny swoiey/y ná- Matt.13. v 54.
2 śládowáli go Zwolennicy iego. A gdy było w Sobotę/począł Luc:4. v 16.
vczyć w Bożnicy/y wiele ich słysząc dźiwowáli się náuce iego/ Ioā:4. v 44.
mowiąc:

mowiąc: Skądże ten ma te wßyſtkie rzeczy? y co to zá mądrość/ ktora
Ioã: 6. ℣ 42. mu ieſt dána/ y cudá tákie ktore ſie przez iego ręce dzieią? Izaż to nie Cie- 3
ſlá/ Syn Máryey/ brát Jákobow y Jozeffow/ y Judy/ y Symonow? záż
Mat: 13. ℣ 57 y śioſtry iego nie tu z námi ſą. Y gorßyli ſie w nim. Y mowił im JEzus: 4
Luc: 4. ℣ 24. Iż nie ieſt Prorok bez vczćiwośći/ chybá w oyczyznie ſwoiey/ y w domu
Ioã: 4. ℣ 44. ſwoim/ y miedzy rodziną ſwoią. Y niemogł tám żadnego cudá vczynić/ ie- 5
dno kilká chorych kłádąc ná nie ręce vzdrowił/ y dziwowáł ſie dla niedo- 6
Mat: 9. ℣ 35. wiárſtwá ich: ták że chodził po miáſteczkách okolicznych náucząiąc. 7
Luc: 13. ℣ 22 Y przyzwał dwunaśćie/ y począł ie rozſyłáć po dwu/ á dawał im moc nád 8
Mat: 18. ℣ 1. duchy nieczyſtemi. Y przykazał im áby niczego nie bráli ná drogę/ iedno
Sup: 3. ℣ 14. tylko laſkę/ áni kálety/ áni chlebá/ áni w trzoſie pieniędzy/ ále áby obuwßy 9
Luc: 9. ℣ 1. ſie w trzewiki tylko/ y dwu ſukien nie obłoczyli. Y mowił im: Gdziezkol- 10
Act: 12. ℣ 8. wie wnidźiecie do domu/ tám trwayćie/ áż ſtámtąd wynidźiecie. A ktorzy- 11
Mat: 10 ℣ 14 by was kolwiek nie przyięli/ áni chćieli ſłucháć/ wychodząc ſtámtąd obiyćie
Luc: 9. ℣ 5. proch z nog wáßych im ná świádectwo. Oni tedy wyßedßy kazali ludźiom 12
Act: 13. ℣ 51. & 18. ℣ 6. áby pokutę czynili/ y wyganiáli wiele dyabelſtwá/ y pomázowáli oleiem 13
Iac: 5. ℣ 14. wiele chorych/ á bywáli vzdrowieni. Vſłyßał to Krol Herod/ bo ſie by- 14
Mat: 14. ℣ 1. ło rozgłośiło imię iego/ tedy mowił: Iż Jan Krzćićiel wſtał zmartwych/
Luc: 9. ℣ 7. y przetoż dzieią ſie dziwy przezeń. A drudzy zás mowili: że to ieſt Heliaß/ 15
Mat: 14. ℣ 2. drudzi zás powiádáli: iż ieſt prorok/ álbo iáko ieden z prorokow. Co vſły- 16
Luc: 3. ℣ 19. ßawßy Herod/ rzekł: Jan ktoregom ia dał śćiąć/ ten oto zmartwych wſtał.

☞ Bo tenże to Herod/ poſławßy dał 17
był poimáć Janá/ y wſadził go do ćie-
mnice/ dla Herodyady żony Filipá brá-
tá ſwego/ że ią był poiął. Bo mawiał 18
Leu: 18. ℣ 16 Jan HErodowi: Nie godzi ſie tobie
mieć żony brátá twego. Stądże HE- 19
rodyádá czyháłá nań/ y chćiáłá go by-
łá zábić/ ále nie mogłá. Bo ſie HErod 20
obawiał Janá/ wiedząc go być mężem
ſpráwiedliwym y świętym/ y przyſtrze-
gał go/ á wiele rzeczy czynił vſłuchy-
wáiąc go/ á z chućią go ſłuchał. A gdy ſie tráfił dzień po temu/ że Hero- 21
des ná imieninách ſwych wieczerzą ná Kſiążetá/ Hetmány/ y co czelnieyße
w Gálileiey ſpráwował/ gdy weßłá corká tey Herodyády/ y táńcowá- 22
łá y podobáłá ſie Herodowi/ tudźieß y wßyſtkim ktorzy ſpołu śiedźieli/
rzekł Krol do dzieweczki: Proś odemnie co chceß/ á dámći/ y dołożył iey 23
Eſter 5. ℣ 6. tego przyſięgą: że czegokolwiek żądáć będźieß toć dam/ by więc połowi-
cę kroleſtwá moiego. Ktora wyßedßy/ rzekłá do mátki ſwoiey: Czego 24
mam prośić? Oná iey odpowiedziáłá: Proś głowy JAná krzćićielá.
A gdy zás weßłá nátychmiaſt z ſpośpiechem do krolá/ prośiłá mowiąc: 25
Chcę ábyś teraz dał mi ná miſie głowę JAná krzćićielá. Y záfráſował 26
ſie Krol dla oney przyſięgi/ y dla tych kthorzy poſpołu ſiedźieli/ niechćiał
iey záſmućić/ ále poſławßy kátá/ roſkazał przynieść głowę iego ná miſie. 27
Y śćiął go tám w ćiemnicy: y przynioſł głowę iego ná miſie/ y dał ią 28
dziewce/ á dzieweczká podáłá mátce ſwey. Co vſłyßawßy zwolennicy 29
iego/ przyßli/ y wźięli ćiáło iego/ y pochowáli ie w grobie ☜
A zßedwßy ſie Apoſtołowie do JEzuſá/ dáli mu ſpráwę o wßyſtkim 30
Mat: 14. ℣ 13 co czynili/ y czego vczyli. Y rzekł im: Podźćie oſobno ná puſte mieyſce/ á 31
Luc: 9. ℣ 10. odpoczyńćie máło. Abowiem ich było wiele ktorzy przychodzili/ y odcho-
dzili/ ták że y czáſu ku iedzeniu nie mieli. Y wßedßy do łodzi/ odiácháli ná 32
puſte

33 puſte mieyſce. Widząc tłuſzczę że odieżdżáią/y dowiedziáło ſie ich wiele:
34 tedy ze wſzyſtkich miaſt pieſzo zbieżeli ſie tám/y vprzedzili ie. A wyſzedſzy Mat:9. ℣ 36
JEzus/vyrzał tłuſzczę wielką/y zlitował ſie nád nimi: ábowiem byli iá- & 14. ℣ 14.
35 ko owce nie máiące páſterzá/ y począł ich náucżáć wielu rzeczy. A gdy te- Mat:14. ℣ 15
mu wielki czás był/ przyſtąpili Zwolennicy iego/ mowiąc: Puſtec tu ieſt
36 mieyſce/á iuż godziná minęłá: Opuść ie/ áby ſzedſzy do okolicżnych wśi y Luc:9. ℣ 12
37 miáſteczek/ nákupili ſobie pokármow ktoreby iedli. Odpowiedáiąc JE- Mat:14. ℣ 16
zus rzekł im: Daycie wy im ieść. Oni mu odpowiedźieli: Szedſzy kupimy Luc:9. ℣ 13.
38 zá dwie śćie groſzy chlebá/ tedy im damy ieść. Y rzekł im: Wiele chlebá Ioã: 6. ℣ 9.
macie/ idźcie ſpátrzćie. A gdy ſie dowiedźieli/rzekli: Pięcioro y dwie ry-
39 bie. Y roſkazał im/ áby kazáli śieść wſzyſtkim/ gromádámi ná zielonym
40 śienie. Y rozſadzili ſie ná częśći po ſtu y po pięćdźieśiąt. Tedy wziąwſzy
41 pięcioro chlebá/ y dwie rybie: weyzrzawſzy w niebo/ błogosłáwił/ y ła-
mał one chleby/y dawał Zwolennikom ſwoim/ áby kłádli przed nie/y ony
42 dwie rybie podźielił wſzyſtkim. Jedli tedy wſzyſcy y náſyćili ſie. Y názbie-
43 ráli oſtátkow odrobin/ dwánaśćie koſzow pełnych y z onych ryb. A było
44 tych ktorzy iedli pięć tyśięcy mężow. Potym przymuśił Zwolenniki ſwoie Mat:14. ℣ 21
45 żeby do łodzi wſtąpili/ áby przed nim iáchali zá morze do Betſaidy/ pokiby Ioã: 6. ℣ 10.
46 on nie roſpuśćił ludu. A gdy ie roſpuśćił/ ſzedł ná gorę ná modlitwę.
47 ☞ A gdy było wieczor/byłá łodź ná pośrzodku morzá/á on ſam ná zie-
48 mi. A widząc ie że prácuią wioſłámi/ bo im był wiátr przećiwny/tedy o-
koło czwartey ſtraży nocney/przyſzedł do nich chodząc po morzu/y chćiał
49 ie minąć. Ale oni gdy go vyzrzeli chodzącego po morzu/mniemáli żeby iá-
50 ka obłudá byłá: y krzyknęli. Abowiem wſzyſcy go widźieli/y zátrwożyli
ſobą. Y nátychmiaſt iął mowić do nich/ á rzekł im: Mieyćie dobre duffá-
51 nie/ iamći ieſt nie boyćie ſie. Thedy wſtąpił do nich do łodzi / y vćichnął
52 wiátr. Y tym więcey dziwowáli ſie ſami w ſobie/bo byli nie zrozumieli o
53 chlebiech. Bowiem było ſerce ich záſlepione. A gdy ſie przewiezli/przyiá- Mat:14. ℣ 34
54 cháli do ziemie Genezáreth/y ſtánęli v portu. Y wyſzedſzy iuż z łodzi/hnet
55 go poználi: á obiegáiąc wſzyſtkę one kráinę/ poczęli ná łożách znośić one
56 ktorzy ſie źle mieli/gdźie iedno o nim ſłyſzeli. A gdźiekolwiek wchodził do
miáſteczek/álbo do wśi/álbo do miaſt/po vlicách kłádli niemocne/ y pro-
śili go/żeby choć podołká odźienia iego mogli ſie dotknąć: á ilekolwiek ſie
dotykáło/ſtawáli ſie zdrowemi. ☜

Kápit: 7.

§ Ludzkie vſtáwy przećiwne Boſkim odrzuca/Corkę Kánáneyſkiey nie-
wiáſty/od Dyabłá wybawia. Głuchego y niemego vzdrawia.

1 Zeſzli śie do niego Fáryzeuſzowie/ y niektorzy w
2 piśmie vczeni przyſzedſzy od Jeruzálem. A gdy vyzrzeli niekto- Mat:15. ℣ 2.
rzy z zwolennikow ieg/á oni poſpolitemi rękomá/to ieſt nie vmy-
3 temi iedzą chleb/gánili ie z tego. Abowiem Fáryzeuſzowie y wſzyſcy Zy-
dowie/ ieſliby częſto rąk nie vmywáli / nie iedzą: trzymáiąc podánie ſtár-
4 ſzych. Z rynku też przyſzedſzy/by ſie nie vmyli/nie iedzą: y inych rzeczy wie-
le ieſt/ktore podáne im ſą ku chowániu/iáko/omywánie kielichow/y kru-
5 likow/y naczynia miedziáne/y łoż. Y ſpytáli go Fáryzeuſzowie y w piśmie
vczeni: Czemu Zwolennicy twoi nie chodzą według podánych vſtaw od
6 ſtárſzych/ ále owſzem poſpolitemi rękomá iedzą chleb? A on odpowiádá-
iąc rzekł im: Dobrze Prorokował Jzáiaſz o was pokrytych ludźiách/ták
iáko nápiſano ieſt: Ten lud vſty mię czći/ále ſerce ich dáleko ieſt ode mnie. Iſai:29. ℣ 13.
7 Ale poprożnicy mię chwalą/ náucżáiąc náuk y przykazánia ludzkiego.

Opuſćiwßy bowiem przykazánie Boże/trzymaćie podánia ludzkie/omy= 8
wánie kružlikow/ kielichow/ tákże inych wiele rzeczy tym podobnych czy=
nićie. Y mowił im: Dobrze odrzucaćie przykazánie Boże/ żebyśćie podá= 9
Exo:20.℣ 12. nia wáße chowáli. Abowiem Moizeß powiedział: Czći oycá twego/y 10
Deu:5. ℣ 16 mátkę twoie. A ktoby złorzeczył oycu ábo mátce/śmierćia niechay vmrze.
Eph: 6. ℣ 2. A wy zás powiádaćie: Rzeczeli człowiek Oycu álbo Mátce/ Korban/ 11
Exo:21.℣ 16 co ieſt dar/ktorykolwiek ieſt odemnie/ tobie będźie pożyteczen/á więcey 12
Leu:20.℣ 9. nic nie dopußczaćie mu czynić Oycu ſwemu/ álbo Mátce/ nißcząc ſłowo 13
Pro:20. ℣ 20 Boże przez podánę vſtáwę wáßę ktoraśćie wydáli/ y wiele inych rzeczy
Mat:15. ℣ 10 tym podobnych czynićie. Przyzwawßy zás tłußczą / mowił im: Słu= 14
chaycie mię wßyſcy y rozumieyćie: Nie ieſt nic zewnętrznych (pokármow) 15
człowieczych/co wchodząc weń miáłoby go ſplugáwić: ále te rzeczy ktore
z człowieká pochodzą / te ſą ktore nieczyſtym czynią człowieká. Jeſli kto 16
ma vßy ná ſłuchánie/niechay ſłucha. A gdy wßedł do domu od tłuß= 17
czey/ pytáli go Zwolennicy o przypowieść. Y rzekł im: Tákżeśćie y wy 18
bez wyrozumienia? Nie rozumiećieß/ że káżda rzecz zewnętrzna ktora w=
chodźi w człowieká/nie może go pokálić: bo nie wchodźi w ſerce iego/ále 19
idźie do żołądká/ á wychodźi ſwą drogą czyśćiąc wßyſtkie pokármy? A
powiádał im/że te rzeczy ktore z człowieká wychodzą/te ſplugáwiáią czło 20
Gen:6. ℣ 5. wieká. Bo zewnątrz/z ſerc ludzkich/złe myśli pochodzą/cudzołoſtwá/pſoty 21
& 8. ℣ 21. męzoboyſtwá/złodźieyſtwá/ łákomſtwá/złości/zdrády/niewſtydliwości/ 22
oko złe/bluźnierſtwo/ pychá/ głupſtwo. Wßyſtkie te rzeczy złe zewnątrz 23
Mat:15. ℣ 21 pochodzą/y pokaláią człowieká. A powſtawßy ztámtąd / ßedł do grá= 24
nic Tyrſkich y Sydońſkich: á wßedßy do domu/niechćiał áby kto o nim
wiedźiał: ále nie mogł ſię zátáić. Abowiem niewiáſtá iáko ſkoro vſłyßá= 25
łá o nim/ktorey corká miáłá duchá nieczyſtego/weßłá y vpádłá do nog ie=
go. Abowiem byłá niewiáſtá pogáńſka/Syroffenißká rodem. Y prośiłá 26
go o to/ áby wygnał dyabelſtwo z iey dźiewki. A on iey rzekł: Niech ſię 27
pierwey náſycą ſynowie/boć nie dobraby to rzecz byłá/ wźiąć chleb ſyno=
wſki/á rzucáć gi pſom. Tedy oná odpowiedźiáłá/y rzekłá mu: Y owßem 28
Pánie/ ále wżdyć y ßczenięta iedzą więc pod ſtołem odrobiny ſynowſkie.
Y rzekł iey: Dla tey mowy/idź iużći wyßło dyabelſtwo z corki twoiey. A 29
gdy poßłá do domu ſwego/ ználázłá dźieweczkę/á oná leży ná łożu/y dya= 30
belſtwo że od niey odeßło.

☞ Y wyßedßy zás z gránic Tyrſkich / ßedł 31
przez Sydon do morzá Gálileyſkiego/ śrzod=
kiem miedzy gránicámi Dekápolſkiemi. Tedy
Mat:9.℣ 32. mu przywiodą głuchego y niemego/ y prośili 32
Luc:11.℣ 14 go áby włożył nań rękę. A on odwiodßy go z 33
tłußcze oſobliwie / włożył pálce ſwoie w vßy
iego: á wyplunąwßy/ dotknął ſię ięzyká iego/
y weyzrzawßy w niebo weſtchnął/y rzekł mu: 34
Effetá/ to ieſt/ otworz ſię. Y nátychmiaſt otworzyły ſię vßy iego/ y roz= 35
wiązána ieſt zwiąſká ięzyká iego/ y mowił dobrze. Tedy przykazał im/áby 36
tego nikomu nie powiádáli. Ale im więcey tego im zákázował/ tym wię=
Gen:1. ℣ 31. cey opowiedáli/y tym więcey ſię dźiwowáli/mowiąc: Dobrze wßyſtko v= 37
Eccl:39.℣ 21 czynił/y głuche vczynił że ſłyßą/y nieme że mowią.

Kápit: 8.

¶ Nákarmiwßy Pan ſiedmiorgiem chlebá y trochą rybek czterzy tyſiące ludźi/ Fáryzeu=
ßom známienia niechce vkázáć/ſlepego oświeca/Zwolennikow zopytawßy coby o nim
trzymáli/mękę ſwoię przepowiáda/y náſládowcam ſwoim zapłátę obiecuie.

W one

1 WONE dni/gdy záśie byłá Mat:15.✠32
wielka tłuszcza z JEzusem/ á nie
mieli coby iedli: zezwawszy Zwo
2 lenniki/rzekł do nich: Mam litość nád tłu-
szczą: bo oto iuż trzy dni trwáią przy mnie/á
3 nie máią coby iedli/á ieślibym ie opuścił gło-
dnemi do domu swego/ vstáną ná drodze bo
4 niektorzy z nich z dáleká przyszli. Y odpowie-
dzieli mu zwolennicy iego: Skądżeby ich kto
5 mogł nákarmić tu chleby ná puszczey? Y spy-
tał ich: Wiele chlebow macie? Oni odpo
6 wiedzieli: Siedmioro. Y roskazał tłuszczey
vsieść ná ziemi. A wziąwszy siedmioro chlebá/vczyniwszy dzięki/łamał/
y podawał Zwolennikom swoim/ áby prze nie kłádli/ y kłádli przed tłu-
7 szczą. Mieli też y trochę rybek/y te też błogosłáwił/y kazał prze nie poło-
8 żyć. Jedli tedy/y byli násyceni/y zebráli co było odrobin zostáło siedm ko-
9 szow. A było tych ktorzy iedli/iákoby cztery tysiące/potym ie rospuścił.
10 A wnet wstąpiwszy do łodzi ze Zwolenniki swemi przewiozł sie do kra- Mat:15.✠39
11 in Dálmánutskich. Y wyszli Fáryzeuszowie/y ięli sie z nim gádáć/doma- Mat:16.✠1
12 gáiąc sie od niego známienia z Niebá/kusząc go. Y westchnąwszy duchem Luc:11.✠54
swym/rzekł: Coż ten rodzay domaga sie známienia? Záprawdę powiá-
13 dam wam. Jeśli będzie dano narodowi temu známię. Y opuściwszy ie/
wstąpił záśie do łodzi/y przewiozł sie ná one stronę morzá.
14 Y zápomnieli wziąć chlebá/ á nie mieli przy sobie w łodzi tylko ieden Mat:16.✠5.
15 chleb. Tedy przykázował im mowiąc: Báczcie/á strzeżcie sie kwásu Fá-
16 ryzeyskiego/ y kwásu Herodowego. Y myślili rzekszy ieden ku drugiemu:
17 Że chlebá nie mamy. Co poznawszy/rzekł im Jezus: Coż myślicie iż chle-
bá nie macie? Jeszczeż nie baczycie áni rozumiecie? Jeszczeż záślepione
18 macie serce wásze? Máiąc oczy nie widzicie/ y vszy máiąc nie słyszycie?
19 Ani pámiętácie kiedy ono pięcioro chlebá rozłamał miedzy pięć tysięcy/ á Sup:6.✠41.
wieleście koszow pełnych odrobin nábráli? Powiedzieli mu dwánaście. Ioã:6.✠11.
20 A gdym siedmioro chlebá podzielił miedzy czterý tysiące/ wieleście ko-
21 szow odrobin nábráli? Powiedzieli mu: Siedm. Potym im rzekł: Já-
22 koż więc dotychmiast nie rozumiecie? Y przyszli do Bethsaidy/tedy mu
23 przywiedli ślepego/y prośili go áby sie go dotknął. A poiąwszy zá rękę śle-
pego/wywiodł go precz ze wśi/á plunąwszy ná oczy iego/włożywszy też
24 ręce swoie/spytał go ieśliby co widział. A on poyzrzawszy rzekł: Widzę
25 ludzie iákoby drzewá chodzące. Potym záśię włożył ręce ná oczy iego/ y
począł widzieć/y przywrocon iest ku zdrowiu/ták iż iáśnie widział wszyt-
26 ko. Y posłał go do domu iego/ mowiąc: Idź do domu swego. A ieśli do
27 wśi wnidziesz/ nikomu nic nie powiáday. Y wyszedł iest Jezus y Zwo- Mat:16.✠13
lennicy iego do miásteczek Cesarey Filipowey: á w drodze będąc pytał
28 Zwolennikow swych/mowiąc: Kim mie być ludzie powiedáią? Oni mu Luc:9.✠18.
odpowiedzieli/rzekąc: Jedni Janem krzćicielem/drudzy Heliaszem/á dru-
29 dzy też iákoby iednym z Prorokow. Tedy im rzekł: A wy też kim mie być
powiádacie? Odpowiádáiąc Piotr/ rzekł mu: Ty iesteś CHRYstus.
30 Y zágroził im/ áby nikomu nie powiádáli o nim.
31 Y począł ich náucząć/że potrzebá áby syn człowieczy wiele ćierpiał/ żeby
był odrzucony sromotnie od stárszych/ y od nawyższych kápłanow y od w
piśmie vczonych/iże ma być zábit: á po trzech dnioch zmartwych wstáć.

A mowił to słowo iáwnie. Tedy odwiodszy go Piotr/ poczał go gromić. 32
A on obroćiwszy sie y widząc Zwolenniki swoie/ zágroził Piotrowi/ mo- 33
Mat:10 ℣ 32 wiąc: Podz mi w tył Szátánie/ bo nie rozumiesz co iest BOżego/ ále co
& 16. ℣ 24. iest ludzkieg. Y zezwawszy tłuszczę ze Zwolenniki swemi / mowił im: Je- 34
Luc:9. ℣ 23. śli kto chce mnie náśládowáć/ niech sie sam śiebie záprzy / niechże weźmie
& 14. ℣ 27. krzyż swoy / y náśláduie mnie. Abowiem ktoby chćiał dusze swoie zácho- 35
Lu: 17. ℣ 33. wáć/ ten ią stráci. Ale ktoby strácił dusze swą dla mnie/ y dla Ewángeli-
Ioã: 12. ℣ 25. ey/ ten ią záchowa. Bo á co zá pożytek vczyni człowiekowi/ by pozyskał wszy 36
stek świát/ á szkode duszy swey vczynił? Albo ktorą da człowiek zamiánę/ 37
Mat:10 ℣ 33 zá dusze swoie? Abowiem ktoby mnie wyznał/ y słowá moie miedzy tym 38
Luc:9. ℣ 26 narodem cudzołożnym y grzesznym: tedy y Syn człowieczy przyzna sie
& 12. ℣ 9. do niego/ gdy przyidźie w chwale oycá swego z Angioły świętymi.

Kápit: 9.

Pan gdy sie przemienił ná gorze przed Apostoły/ Eliasz y Moizesz vkazał sie im/ Eliaszowo przyszćie w Janie przeznámionuie/ Lunátyká vzdrawia/ pokory náucza/ zgorszenia broni/ ogień y sol záleca.

Mat:16. ℣ 27
Luc:9. ℣ 27.
Mat:17. ℣ 1.
Luc:9. ℣ 28.

I mowił im: Záprawdę 1
wam powiádam że są tu nie-
ktorzy z tych ktorzy tu stoią/
ktorzy nie vkuszą śmierći/ áż vyźrzą kro-
lestwo BOże przychodzące w mocy.
A po sześći dniách/ wziął z sobą JE- 2
zus Piotrá/ y Jákubá/ y Janá/ y wiodł
ie ná gorę wysoką sáme osobno/ y prze-
mienił sie przed nimi. Y stáło sie odźie- 3
nie iego łsniące/ á bárzo białe iáko śnieg/
ták iáko białego Fárbierz niemoże ná
źiemi vczynić. Vkazał sie im też Heliasz z Moizeszem/ ktorzy rozmawiáli 4
z JEzusem. A odpowiádáiąc Piotr/ rzekł JEzusowi: Mistrzu dobrze 5
tu nam być/ sprawmy tu trzy przybytki: tobie ieden/ Moizeszowi ieden/ á
Heliaszowi ieden. Bo nie wiedźiał co mowił/ á to iż sie byli boiáźnią po- 6
lekáli: Y stał sie iest obłok zásłániáiący ie: przyszedł też y głos z obłoku/ 7
mowiąc: To iest Syn moy namilszy słucháyćie go. Y nátychmiast obey- 8
źrzawszy sie/ nikogo inszego więcey nie widźieli/ iedno tylko Jezusá z sobą.
Mat:17. ℣ 9. A gdy zstępowáli z gory/ zákazał im/ áby nikomu nie powiádáli tego co 9
widźieli/ chybá gdźieby syn człowieczy zmartwychwstał. Y zátrzymáli to 10
słowo w sobie pytáiąc miedzy sobą coby to było: Gdźieby zmartwych-
wstał. Y pytáli go mowiąc: Coż tedy powiádáią Fáryzeuszowie y w 11
Mala: 4. ℣ 5. piśmie vczeni/ żeby pierwey HEliász miał przyść? On odpowiádáiąc/ 12
rzekł im: Heliasz kiedy przyidźie pierwey/ náprawi wszystki rzeczy. Y iá-
Isai: 53. ℣ 3. ko nápisano iest ná syná człowieczeg/ iżeby wiele rzeczy vćierpiał/ y był w-
Mala: 4. ℣ 5. zgárdzon. Ale powiádam ia wam/ żeć y Heliasz przyszedł/ y vczynili mu 13
Mat:17. ℣ 12 cokolwiek chćieli iáko nápisano iest o nim. Przyszedszy potym do Zwo- 14
lennikow swoich/ vyźrzał tłuszczą wielką przy nich/ ktemu y náuczone w
piśmie/ á oni sie gadáią z nimi. Tedy nátychmiast wszystek lud vyźrzaw- 15
szy Jezusá/ zdumiał sie/ y polekáli sie/ y przychodząc pozdrawiáli go. Y spy 16
tał ich: O co sie to miedzy sobą gadaćie?
Mat:17. ℣ 14 ☞ A odpowiedáiąc ieden z tłuszczey/ rzekł: Mistrzu/ przyniosłem syná 17
Luc:9. ℣ 37 swego do ćiebie/ ktory ma duchá niemeg: ktory gdźeżkolwiek go pochwyći 18
tłucze go/ á piány mu sie z vst toczą/ á zeboma zgrzyta/ á schnie. Y mowi-
łem

19 kiem Zwolennikom twoim/áby go wygnáli/ále nie mogli. A on odpowiá-
dáiąc im / rzekł : O niewierny narodźie/ długoż wżdy v was będę? dłu-
20 goż was ćierpieć będę? Przynieśćie go do mnie: y przynieśli go. A gdy
go vyzrzał/ nátychmiaſt im duch zámąćił : á gdy go rzućił ná ziemię/ wa-
21 lał ſie tocząc piány. Y ſpytał oycá iego: Jáko temu dawno/gdy ſie mu to
22 przydáło? A on odpowiedział: Z dźiećińſtwá/á bárzo częſto go miotał w
ogień/w wodę/chcąc ğ ſtráćić: ále możeſzli co rátuy nas/vlitowawſzy ſie
23 nas. Ale Jezus rzekł do niego : Możeſzli wierzyć/wſzyſtko podobno ieſt
24 wierzącemu. Tedy nátychmiaſt záwoławſzy oćiec onego dźiećięćiá/z płá
25 czem mowił: Wierzę Pánie/ rátuy niedowiárſtwá mego. A gdy vyrzał
Jezus tłuſzczą/á oná ſie zbiega/przygroźił Duchowi nieczyſtemu/mowiąc
do niego : Głuchy y niemy duchu/ ia tobie przykázuię wynidź od niego/ á
26 więcey nie wchodź weń. Tedy on krzycząc y bárzo go rozdźieráiąc wy-
ſzedł z niego/á on ſtał ſie iáko vmárły / ták że ich wiele mowiło/ iż vmárł.
27 Ale Jezus viąwſzy rękę iego/ podniosł go y wſtał. A gdy wſzedł do do-
28 mu/ Zwolennicy iego potáiemnie pytáli go/ mowiąc : Czemuſmy go my
29 nie mogli wygnáć? Y rzekł im: Ten rod ná żadną rzecz nie może wyniść/
iedno ná modlitwę y ná poſt. ☞
30 A z onąd wyſzedſzy/ſzli mimo Gálileą/áni chciał by kto o nim wiedźiał. Mat:17. v. 22
31 A náuczał Zwolenniki ſwoie y powiádał im/ żeć Syn człowieczy będźie Luc:9. v. 21.
wydan w ręce ludzkie/y zábiią go/ á będąc zámordowány trzećiego dniá
32 zmartwychwſtánie. Ale oni nie rozumieli tego ſłowá / á obawáli ſie go
33 pytáć. Potym przyſzli do Káffárnaum. A będąc w domu Jezus pytał ich.
24 Oczymeśćie ná drodze roſpráwiáli? A oni ná to milczeli. Abowiem ná
35 drodze miedzy ſobą rozmawiáli / ktoby z nich był więtſzym. Tedy on v-
śiadſzy wezwał do śiebie dwunaśćie Zwolennikow/y rzekł im: Jeſli kto Mat: 18. v. 1.
chce pierwſzym być/będźie wſzech naoſtáteczniéyſzym/y ſługą wſzyſtkich. Luc:9. v. 46
36 Y wziąwſzy dźiećię/ poſtáwił ie miedzy nimi/ á obłápiwſzy ie/rzekł im:
37 Ktokolwie iedno z tákich dźiatek przyimie wimię moie/ten mie przyimuie.
Y ktokolwiekby mnie przyiał/ten nie mnie przyimuie/ále tego kto mnie po-
38 ſłał. Odpowiedział mu Jan/mowiąc : Miſtrzu/ widźieliſmy iednego/á Luc:9. v. 49.
on w Jmię twoię wypadza dyabelſtwá/ktory nie chodźił zá námi/ y bro- Mat:9. v. 38.
39 niliſmy mu tego. Ale Jezus rzekł: Nie brońcie mu/boć żaden nie ieſt ktory- 1 Cor:12. v. 3
40 by czynił moc w Jmię moie/ żeby mogł łacwie źle mowić o mnie/ bo kto
41 nie ieſt przećiwko wam/tenći zá wámi ieſt. Abowiem ktoby wam dał ná- Mat:10. v. 42
pić ſie kubek źimney wody w Jmię moie : przeto że ieſteśćie Chryſtuſowi
42 Zápráwdę wam powiádam/ nie vtráci zapłáty ſwoiey. A ktobykolwiek Mat:18. v. 6
zgorſzył iednego z tych málutkich/ ktorzy w mię wierzą : lepieyby było ie- Luc:17. v. 2.
mu/áby był vwiązány v ſzyie iego kámień z żárná oſłowego/á był do mo-
43 rzá wrzucony. A gdźieby ćie gorſzyłá ręká twoiá/ odetni ią : bo lepieyći Mat:5. v. 30.
tobie vłomnym wniść do żywotá/ niżli dwie ręce máiąc iść do piekłá/ w & 18. v. 8.
44 ogień nieugáśiſty/ gdźie robak ich nie vmiera/ á ogień nie gáśnie. A ieſli Esa:66. v. 24
45 nogá twoiá ćiebie gorſzy/odetni ią: bo lepiey tobie chromym wniść ku ży-
wotowi wiecznemu/niżli máiąc obie nodze/być wrzucony do piekłá w o-
46 gień nieugáśiſty: gdźie robak ich nie vmiera/y ogień nie gáśnie. Jeſliż ćie
47 gorſzy oko twoie/ wyłup ie: lepieyći tobie wniść o iednym oku do Kro-
leſtwá Bożego/niżli obie máiąc być wrzuconym w piekielny ogień/gdźie
48 robak ich nie vmiera/y ogień nie gáśnie. Abowiem káżdy człowiek ogniem
49 będźie ſolon/y wſzelka ofiárá ſolą będźie ſoloná. Dobra ieſt ſol/á będźieli Levit:2. v. 13.
50 ſol nie ſłona/czym ią przypráwićie? Mieyćie w ſobie ſol/y mieyćie pokoy Mat: . v. 13.
miedzy ſobą. Luc:14. v. 34

Kápit: 10.

§ Rozwodu żadnym sposobem nie dopuszcza/ dźiatkam máłym dobrzeczy/ młodźieniec bogáty Páná niechce násládowáć/ co zá vżytek máią co dla Bogá wszystko opuszczáią/ swą mękę powtore opowiáda/ o przełożeństwie Zwolennikom każe/ ślepego oświeca.

Mat:19. ℣ 1. Wystawszy z onad/ przyszedł do gránic Zydowskich 1
zá Iordan. Y zeszły sie zás tłuszcze do niego/ á on iáko był zwykł
náuczał ie. Tedy przystąpiwszy Fáryzeuszowie pytáli go: Go= 2
Deu:24. ℣ 1. dźili sie mężowi żonę opuśćić? kusząc go. A on odpowiedaiąc/ rzekł im: 3
Co wam przykazał Moizesz? Oni mu rzekli: Moizesz dopuśćił list roz= 4
wodny pisáć/ y opuśćić. Ktorym odpowiádáiąc IEzus/ rzekł: Dla zá= 5
Gen: 1 ℣ 27. twárdźiáłośći sercá wászego nápisał wam to przykazánie. Ale od pocżą= 6
Mat: 19. ℣ 4 tku stworzenia/ męża y niewiástę vczynił ie Bog. A przetoż opuśći cżło= 7
Gen:2. ℣ 24. wiek oycá swego y mátkę/ á będźie sie dźierżał żony swoiey/ y będą dwá w 8
1 Cor:6. ℣ 16 Eph:5. ℣ 31. iednym ćiele. A ták iuż nie są dwoie/ ále iedno ćiáło. Co tedy Bog złącżył 9
1 Co: 7. ℣ 10 człowiek niechay nie rozłącża. Y záśie w domu pytáli go o to Zwolennicy 10
iego. Y rzekł im: Ktokolwie opuśći żonę swoię/ á inną poymie/ dopuszcza 11
sie cudzołostwá przećiwko niey. A opuśćili żoná męża swego/ y poydźie 12
zá inego/ cudzołoży. Y przywodźili do niego dźiatki máłe/ áby sie ich do= 13
tykał. Ale Zwolennicy groźili tym ktorzy ie ofiárowáli. Ktore gdy vyrzał 14
IEzus/ miał im zá złe/ y rzekł im: Dopuśććie dźiatkam przychodźić do
Mat:19. ℣ 13 mnie/ á nie zákázuyćie im/ boć tákich iest Krolestwo Boże. Záprawdę po= 15
Luc:18. ℣ 15. wiádam wam: Ktobykolwiek nie przyiął Krolestwá Bożego iáko má=
lutki/ nie wnidźie do niego. Y obłápiáiąc ie/ y kłádąc ná nie ręce/ błogosłá= 16
wił ie. A gdy potym wyszedł był ná drogę/ przybieżawszy ieden/ y klękną= 17
Mat:19 ℣ 16 wszy ná koláná przed nim/ pytał go mowiąc: Mistrzu dobry co mam czy=
Lu:18. ℣ 18. nić/ ábym żywotá wiecznego był vczesnikiem. IEzus tedy rzekł mu: Cże= 18
mu mie zowiesz dobrym? Zadny nie iest dobrym/ iedno ieden/ Bog. Vmiesz
Exo:20. ℣ 13 Przykazánia? Nie cudzołoż/ Nie zábijay/ Nie krádni/ Nie mow fálszywe= 19
go świádectwá/ Nie czyń zdrády/ Cżći oycá twego/ y mátkę. A on odpo= 20
wiádáiąc/ rzekł mu: Mistrzu/ te wszystkie rzeczy záchowałem od młodo=
śći moiey. A Iezus weyzrzawszy nań/ vmiłował go/ y rzekł mu: Iedne= 21
goć tedy nie dostawa: Idź rosprzedayże cokolwie masz/ á rozday vbostwu
tedy będźiesz miał skarb w niebie/ á przyszedszy/ chodź zá mną. Tedy on zá= 22
frásowawszy sie z tego słowá/ szedł precz smutny: ábowiem był tym ktory
miał wiele imienia. A obeyzrzawszy sie IEzus/ rzekł do Zwolennikow 23
swoich: Iáko zá trudnośćią ći co pieniądze máią do Krolestwá BOżego
wnidą? A Zwolennicy zdumieli sie z słow iego. Ale IEzus záśię rzekł im: 24
Synaczkowie/ iáko trudno iest tym ktorzy w pieniądzách dufáią/ wniść
do KROlestwá BOżego? ☞ Latwiey wielbłądowi przeyśc przez 25
vcho igielne/ niż bogátemu wniść do Krolestwá Bożego. Ktorzy więcey 26
sie ieszcze dźiwowáli/ mowiąc sami do śiebie: Y kthoż tedy może być zbá= 27
wiony? Y poyzrzawszy ná nie IEzus/ rzekł: V ludźi nie podobna iest/ ále
Mat:19. ℣ 27 nie v Bogá. Abowiem wszystkie rzeczy podobne są v BOgá. Potym iął 28
Lu:18. ℣ 28. Piotr mowić k niemu: Oto mysmy opuśćili wszytkie rzeczy/ á szlismy zá to 29
bą. Odpowiádaiąc IEzus/ rzekł mu: Záprawdę wam powiádam/ żaden
nie iest kthoryby opuśćił dom/ álbo brácią/ álbo śiostry/ álbo oycá/ álbo
mátkę/ álbo syny/ álbo role dla mnie/ y dla Ewángeliey/ żeby nie wziął sto 30
kroć ták wiele/ teraz tegoż czásu/ domow/ y bráciey/ y śiostr/ y mátek/ y sy=
Mat:19. ℣ 30 now/ y rol z prześládowánim: y w przyszłym wieku żywot wieczny. Ale 31
Lu:13. ℣ 30. wiele pierwszych będźie posledniemi/ á poslednich pierwszemi. ☞ Będąc 32
tedy w drodze gdy wstępowáli do IEruzálem/ szedł przed nimi IEzus/

ydźiwo=

y dziwowáli sie bárzo: á idąc zá nim báli sie. Y poiąwszy zás k sobie dwu- Matt:20. 17.
33 náście /począł im powiádáć / co miáło nań przyść: Iż oto wstępuiemy Luc:18. 31.
do IEruzálem / á SYN człowieczy będzie wydan Xiążętom kápłáń-
skim/ y w pismie vczonym/ y stárszym/ á zdádzą gi ná śmierć/ y wydádzą
34 pogánom/ y będą sie z niego nágráwáć/ vpluią go/ y vbiczuią/ y zábiyą/ á
35 trzeciego dniá powstánie. Y przystąpili do niego Iákub/ y Ian/ synowie Matt:20. 20
Zebedeuszowi/mowiąc: Mistrzu chcemy żebyś nam vczynił/o cokolwiek
36 bysmy cie prosili. A on im rzekł: Co chcecie ábym wam vczynił? Y rzekli:
37 Day nam ábysmy śiedzieli/ ieden ná práwicy twoiey/ á drugi ná lewicy
38 w chwale twoiey. Ale IEzus rzekł im: Niewiecie o co prośicie/ á może-
cie pić kielich ktory ia piię: álbo krztem ktorym sie ia krczę/możecie sie krz-
39 cić? A oni mu odpowiedzieli/możemy. A IEzus zás rzekł im: Bá kielichći
ktory ia piię będziecie pić/y krztem ktorym sie ia krczę będziecie okrzczeni/
40 ále siedzieć ná práwicy moiey/ álbo lewicy nie moiá rzecz iest dáć wam:
41 ále tym ktorym zgotowano iest. A vsłyszawszy to dziesięć / ieli mieć złą Matt:20. 24
42 wolą ná Iákubá/y ná Jáná. Ale Jezus przyzwawszy ich/rzekł im: Wie- Luc:22. 25.
cie że ći ktorzy sie zdádzą mieć przełożeństwo nád narody / pánuią nád ni-
43 mi/á Xiążetá ich máią moc nád nimi. Nie tákći będzie miedzy wámi/ále
44 ktorykolwiek zechce być więtszym / będzie wászym służebnikiem: á ktory-
kolwiek zechce być miedzy wámi pierwszym/będzie wszystkich sługą. Boć
45 też y Syn człowieczy nie przyszedł (ná to) áby mu służono/ále áby służył
46 y dał dusze swoie ná odkupienie zá wiele. Przyszli potym do Jerychá/ á Matt:20. 29
gdy zás on szedł z Jerychá/ y zwolennicy iego / y wielka wielkość ludźi/ Luc:18. 35.
álić syn Thymeuszow Bárthimeus slepy / siedział przy drodze żebrząc.
47 Ten gdy vsłyszał/iż Jezus Názáráński iest iął wołáć y mowić: Jezu Sy-
48 nu Dáwidow/ zmiłuy sie nádemną. Y gromiło go wiele ludźi każąc mu
milczeć/ále on tym więcey ieszcze wołał/Synu Dáwidow zmiłuy sie ná-
49 demną. Stánąwszy tedy Jezus/kazał go do siebie przyzwáć. Y przyzwá-
50 li slepego/mowiąc mu: Bądź lepszey myśli/wstań woła cie. A on porzuci-
51 wszy odzienie swoie/porwawszy sie przyszedł do niego. Y odpowiádáiąc
IEzus rzekł mu: Co chcesz ábychći vczynił? A slepy odpowiedział. Mi-
52 strzu nász ábym widział. A IEzus rzekł do niego: Idź wiárá twoiá zdro-
wym cie vczyniłá. Y tudźież przeyzrzał/ y szedł zá nim w drodze.

Kápit: II.

§ Pan Jezus ná Oślęciu do Jeruzálem wiáchał/do Kośćiołá wszedszy przedawáiące wygánia/w wieczor do Betániey sie wroćił. Názáiutrz wrácáiąc sie przeklął figę/ Kupce z Kośćiołá wygnał/czyiąby to mocą czynił nie powiedział Zydom.

1 Gdy śie przybliżáli ku Je- Matt 21. 1.
ruzálem / y do Betháníey ku gorze Luc:19. 29
Oliwney/posłał dwu zwolennikow
2 swoich/ y rzekł im: Idźcie do miásteczká ktore
przećiwko wam iest. A nátychmiast wchodząc
tám naydźiecie Oślątko przywiązáne / ná kto-
rym żadny ieszcze człowiek nie śiedział/odwie-
3 żcież ie/y przywiedźcie mi. A rzeczeli wam kto. Co czynićie? Powiedźcie
4 że go Pan potrzebuie/tedy hnet ie przepuśći tu. A szedszy/náleźli Oślątko
5 vwiązáne przed drzwiámi ná rozdrożu/ y odwiązáli ie. A niektorzy z tych
6 ktorzy tám stáli/mowili im: Coż czynićie odwiezuiąc Oślątko? A oni im Ioa: 12. 14.
7 powiedźieli ták/iáko im roskazał IEzus/y puśćili ie. Przywiedli tedy O-
ślątko do Jezusá y włożyli ná nie odzienie swoie/y wśiadł ná nie. A wiele

ich odzienie ſwoie ſtáli ná drodze: á drudzy záſie rozgi z drzewá vcinali/ y 8
rozſyláli ná drodze. A ci kthorzy przed nim ßli/ y co zá nim/ wołáli mo= 9
wiąc: Hoſanná/błogoſłáwiony ktory przychodzi w imie Páńſkie. Bło=
goſłáwione kroleſtwo oycá náßego Dawidá kthore przychodzi/Hoſanná 10
Mat:21. ℣ 9. ná wyſokości. Wßedł potym w JEruzalem do kościołá/y obeyźrzá= 11
Luc:19. ℣ 38 wßy wßyſtko/gdy iuz byłá wieczorna godziná/wyßedł do BEtániey ze
Pſa:117. ℣ 24 dwiemánaścią. A drugiego dniá gdy wychodźili z BEtániey/ łáknął. 12
Mar:21. ℣ 10 A vyźrzawßy zdaleká Figę á oná ma liście / przyßedł owa by ſną co ná 13
Luc:19. ℣ 45 niey nálaſł. A gdy kniey przyſtąpił/nie nálazł nic procz liśćia/ bo nie był
Mat:21. ℣ 19 czás figam. Tedy odpowiedáiąc JEzus/rzekł kniey: Juz więcey ná wie= 14
ki/niechay z ciebie nikt owocu nie pożywa. Y ſłyßeli to Zwolennicy iego.
Przyßli potym do JEruzalem. A gdy ßedł do kośćiołá/ począł wymiá= 15
táć przedawce y kupce z kośćiołá/ y ſtoły bánkierzkie/ y kátedry tych kto=
rzy przedawáli gołębice przewracał/ á nie dopußczał áby kto iákie náczy= 16
nie miał nieść przez Kośćioł / y náuczał / powiádáiąc im : Azaż nie ieſt 17
Iſai: 56. ℣ 7. nápiſano / że dom moy będzie názwan domem Modlitwy wßem náro=
Iere:7. ℣ 11. dom: A wyśćie vczynili z niego iáſkinię łotrowſką. Co vſłyßawßy/ kſią= 18
żętá Káplánſcy/ y náuczeni w piśmie/ około thego chodźili iákoby go zá=
tráćili/bo ſie go bali: ábowiem wßyſtká tłußcza dziwowáłá ſie náuce
iego. A gdy było wieczor wychadzał z Miáſtá. A gdy zás ráno ßli/ vy= 19
źreli figę áno vſchłá y z korzenim. Tedy wſpomniawßy Piotr / rzekł do 20
Mat:21. ℣ 19 niego : Miſtrzu oto oná figá ktorąś przeklął vſchłá. Odpowiedziawßy 21
JEzus rzekł im : Mieyćie wiárę Bożą. Záprawdę wam powiádam: iż 22
ktobykolwiek rzekł tey gorze/ wźiąwßy ſie wrzuć ſie w morze/ á żeby nie 23
wątpił w ſercu ſwoim/ále żeby wierzył iż cokolwiekby rzekł/áby ſie ſtáło/
Mat: 7. ℣ 7. ſtánie mu ſie. Dla tego powiádam wam : Wßytko o cokolwiek modląc 24
& 21. ℣ 22. ſie proſićie/wierzćie iż otrzymaćie/ thedy ſie wam ſtánie. A gdy ſtániećie 25
Luc:11. ℣ 9. ná modlitwę/ odpuśćie ieſli co maćie przećiwko komu/ áby y Oćiec wáß
Mat:5. ℣ 14. & 18. ℣ 35. ktory w niebieſiech ieſt/odpuśćił wam grzechy wáße Gdźie ieſli wy nie 26
Mat:21. ℣ 15 odpuśćićie/áni też oćiec wáß/ ktory w niebieſiech ieſt odpuśći wam grze
Luc: 20 ℣ 1. chy wáße. Y przyßli záſie do JEruzalem. A gdy chodźił w Kośćiele 27
przyſtąpili do niego naywyżßy Káplani/y náuczeni w piśmie/ y ſtárßy/
y rzekli do niego: Ktorą to mocą czyniß? Ktoż ci dał tę moc ábyś te rzeczy 28
czynił? Tedy JEzus odpowiádáiąc/rzekł im : Spytam ia was też o ie= 29
dno ſłowo/odpowiedzćie mi/á powiem wam czyią to mocą czynię. Krzeſt 30
Janow/z niebá był czyli z ludźi? Odpowiedzćie mi. Tedy oni myſlili ſo= 31
bie/ták mowiąc : Jeſli powiemy że z niebá/ rzecze nam : Czemużeśćie te= 32
dy mu nie wierzeli? Rzeczemyli też z ludźi : boiemy ſie ludźi/ bo wßyſcy
mieli Janá zá prawdziwego Proroká. Odpowiádáiąc tedy JEzuſowi 33
rzekli: Niewiemy. JEZVS też odpowiádáiąc/rzekł im: Ani ia też wam
powiem czyią te rzeczy mocą dziáłam.

Kápit: 12.

¶ Przepowieść o winnicy Pan Zydom powiádá/á oni bacząc że ná nie mowi/chćieli go podchwyćić w mowie/y poſłáli kniemu pytáć o czynß Ceſarſki/y o zmartwychwſtániu Saduceußow/nákoniec ſami o przykazánie pierwße pytáią/odpráwiwßy ie Pan/ wdowę vbogą bogaczom przekłada.

Mat:21. ℣ 33 POczął do nich mowić w przypowieśćiách. Je= 1
Luc: 20 ℣ 9. den człowiek náßczepił winnicę/ y ogrodził ią płotem/ wykopał
Iſaiæ 5. ℣ 1. też doł/ y zbudował Wieżę/ y náiął ią winogrodnikom/ á ſam
Iere: 2. ℣ 21. iáchał w cudze ſtrony. Poſłał potym czáſu vżytkow do winogrodnikow 2
ſłużebniká

3 służebniká/ áby od nich wziął owoce z oney winnice. Ale oni poimawszy
4 go/ybili gi: y puścili prożnego. Posłał zás do nich innego sługe/y tego też
5 ránili w głowe/y nieuczciwemi słowy zelżyli. Jeszcze tedy y drugiego po-
6 słał/ále y tego zábili y inych wiele/iedne bijąc/ á drugie zábijáiąc. Jeszcze
tedy máiąc iedynego Syná naymilszego/y tego jeszcze do nich posłał/ná-
7 ostátek/mowiąc: że wżdy będą sie wstydáć Syná mego. A oni zás Wi-
nogrodnicy rzekli ieden do drugieg: Toć iest dziedzic/podźcie zábiymy go:
8 tedy násze będzie dziedzictwo. Y záchwyciwszy go / zábili/ y wyrzucili
9 precz z winnice. Coż tedy vczyni Pan oney winnice? Przyidzie/y wytrá-
10 ci winogrodniki/ á poruczy winnicę innym. Zażeście pismá tego nie czy- Psa: 117 v 21.
11 táli? Kámień ktory odrzucili budownicy/ten sie stał głową v węgłá. Od Isa: 28. v 16.
12 Páná sie to stáło/á iest dziwna rzecz w oczu nászych. Y chodzili koło tego Act: 4. v 11.
iákoby go poimáli/ ále sie báli tłuszczey/ bo pobaczyli że to podobieństwo Rõa: 9. v 33.
k nim mowił. Y zostáwiwszy go szli precz. Y posłáli do niego niektore z 1 Pet: 2. v 8.
13 Fáryzeuszow/y z czeládzi Herodowey/áby go podchwycili w słowie. Kto Mat: 21. v 42
rzy przyszedszy/rzekli do niego: Mistrzu/wiemy to iżeś prawdziwy/á nied- Mat: 22. v 15
14 basz nikogo: bo ty nie pátrzasz ná osobę ludzką/ále w prawdzie drogi Bo- Luc: 20 v 20
żey náuczász. Godzili sie dáwáć trybut Cesarzowi/czyli nie mamy dáć? A
15 on wiedząc obłudność ich/ rzekł im: Czemu mie kuśićie? Przynieśćie mi
16 grosz że go oglądam. Tedy mu oni przynieśli. Y rzekł im: Czyy to iest ten
17 obraz y napis? Powiedzieli mu/Cesarski. Odpowiedziawszy tedy Jezus/ Rõa: 13. v 7.
rzekł im: Oddaycież tedy co iest Cesarskieg/Cesarzowi: á co iest Bożeg/
18 Bogu. Y dziwowáli mu sie. Przyszli potym do niego Sáduceuszowie/ Mat: 22. v 23.
ktorzy powiádáią żeby Zmartwychwstánie być nie miáło. Y pytáli go Luc: 20. v 27.
19 mowiąc: Mistrzu/Moizesz nam nápisał/iż iesliby komu brát vmárł/á zo- Deu: 25. v 5.
stáwił żonę/ á synowby nie zostáwił: áby brát poiął żonę iego/ y wzbu-
20 dził potomstwo brátu swemu. Było tedy śiedm bráciey/y poiął pierwszy
21 żone/vmárł potym nie zostáwiwszy potomká. Y poiął ią wtory/vmárł też
22 y ten/ále áni ten zostáwił potomká. Trzeci też tákież/ y ták ią poymowáli
wszystká śiedm. A nie zostáwili potomká/naposledz ze wszystkich vmárłá
23 iest y niewiástá. A ták przy wskrzeszeniu gdy Zmartwychwstáną: ktorego
24 z tych żona będzie? bo ią śiedm mężow mieli zá żone. Odpowiádáiąc Je-
zus/rzekł im: Izasz nie przeto błądźicie/ że nieumiećie pismá áni mocy Bo-
25 żey? Abowiem kiedy zmartwychwstáną/áni sie będą żenić/áni wydáwáć
26 zá mąż: ále są iáko Angiołowie Boży w niebieśiech. A o vmárłych żeby
mieli powstáć/nie czytáliście w księgách Moizeszowych/nád onym krza-
kiem iáko mu mowił Bog/mowiąc: Ja iestem Bog Abráhámow/y Bog Exo: 3. v 6.
27 Izáákow/y Bog Jakobow? Nie iestci Bog vmárłych/ ále żywych. Wy Mat. 22. v 32.
28 sie tedy bárzo mylićie. Y przystąpił ieden w pismie náuczony/ ktory sły- Luc: 20 v 37.
szał ie społecznie gadáiące. A widząc że im dobrze odpowiedział/ spytał
29 go: Ktoreby było Przykazánie ze wszystkich pierwsze. Ale JEzus odpo- Deu: 6. v 4.
wiedział mu: Iż pierwsze miedzy wszystkiemi przykazánie iest. Słuchay
30 Izráelu/Pan Bog twoy/Bog ieden iest. Y będziesz miłował Páná BO-
gá twego/z zupełneg sercá twego/y ze wszytkiey dusze twoiey/y ze wszyst-
kiego rozumu tweg/y ze wszytkiey mocy twoiey. To iest pierwsze przyka- Deutero: 14.
31 zánie. A wtore zás iest temu bárzo podobne. Będziesz miłował bliźniego Leu: 19. v 18
twego/iáko śiebie sameg. Więtsze Przykazánie nád to dwoie nie iest. Te- Mat: 22. v 39
32 dy mu rzecze w pismie vczony / Dobrześ Mistrzu á w prawdzie powie- Rõa: 13. v 9.
33 dział: że ieden iest Bog/á niemász inszeg procz niego. Izeby był miłowan Gala: 5. v 14
z zupełnego sercá/y ze wszystkiego rozumu/y ze wszystkiey dusze/y ze wszyt- Iaco: 2. v 8.
kiey możnośći: á miłowáć bliźniego iáko śiebie samego. Więtsza to iest/

nizli

nižli wßystkie zapálne y zbožne ofiáry. A Jezus widząc iž mądrze odpo- 34
wiedźiał/rzekł do niego: Nie iesteś dáleko od Krolestwá Božego. Y žá-
Mat:22.℣ 42 den go iuž więcey nieśmiał pytáć. Y odpowiádáiąc Jezus/ mowił náu- 35
Luc:20.℣ 41 czáiąc w Kośćiele. Jákož powiedáią w pismie vczeni / že Chrystus iest
Psa:109.℣ 1. Synem Dawidowym? Gdyž sam Dawid mowi Duchem Swiętym: 36
Rzekł PANku Pánu memu/ śiedź ná práwicy moiey/ áž położę nie-
przyiacioły twoie podnožkiem nog twoich. Sam tedy Dawid zowie go 37
Pánem/skądže tedy iest synem ieg? A wielka tłußcza rádá iego słucháłá.
Mat:23.℣ 6. Y mowił im w náucžániu swoim: Strzeżćie sie tych w pismie vczonych/ 38
Luc:11.℣ 43 ktorzy chcą w ßátách długich chodźić/ izeby ich pozdrawiano ná rynku/ á
& 20.℣ 46. w Božnicách w pierwßych stolcách śiádáć / y mieć pierwße mieyscá ná 39
wiečzerzách / ktorzy požyráią domy wdow / pod zasłoną długiey modlit- 40
wy/ ći będą mieć dłužßy sąd.
Luc: 21.℣ 1. ☞ A śiedząc JEzus przećiw skárbnicy Kośćielney/ pátrzał iáko tłuß- 41
cza miotáłá pieniądze do niey/ y wiele bogaczow bárzo wiele miotáli. A
gdy przyßłá iedná vboga wdowá / wrzućiłá dwá drobne pieniądzá/ co 42
wažy czwartą cżęść pieniądzá. Y wezwáwßy Zwolennikow swoich/ 43
rzekł im: Záprawdę powiádam wam/že tá vboga wdowká więcey wło-
žyłá nižli wßyscy ktorzy kłádli w tę skrzynię. Bo wßyscy z tego co im zby 44
wáło/kłádli : ále tá z niedostátku swego/ wßystko co miáłá to włožyłá/
wßystko požywienie swoie. ☜

Kapit: 13.

¶ Pan Chrystus z Jeruzálem idąc/ spytan od Zwolennikow o swym przyßćiu/ y o dokonániu świátá/ wiele rzeczy ktorychby sie strzedz mieli/ y ktorychby násládowáć mieli przepowiáda.

Mat:24.℣ 1. A Gdy zás wychodźił z Kośćiołá/ 1
Luc: 21.℣ 5. rzekł do niego ieden ze Zwolennikow ieg:
Luc:19.℣ 44 Mistrzu/ ogląday iákieć to kámienie/ y iá-
kie budowánia. Odpowiádáiąc JEzus / rzekł mu: 2
Widźiß to wßystko ták wielkie budowánia? Nie bę-
dźie zostáwion kámień ná kámieniu / ktoryby nie był
skážony. A gdy śiedźiał ná gorze Oliwney przećiw 3
kośćiołowi/ pytáli go osobliwie/Piotr/Jákub/Jan y Andrzey. Powiedz 4
nam kiedy to będźie ? á co zá znák tego będźie/ gdy sie te wßystkie rzečzy
Eph: 5.℣ 6. pocżną dźiać? Odpowiádáiąc JEzus/pocżął im powiádáć : Pátrzćie te- 5
2 Tes: 2.℣ 3. go by was kto nie zwiodł. Boć ich wiele przyidźie w Jmie moie powiá- 6
dáiąc/žem ia iest/y wiele ich zwiodą. Ale gdy vsłyßyćie walki/y mniemá- 7
nie o walkách/ nie lękayćie sie/ boć te rzečzy muszą być/áleć ießcže nie ko-
niec. Abowiem powstánie narod przećiwko narodowi/ y Krolestwo ná 8
krolestwo/á mieyscy będźie sie ziemiá trzęsłá: będą tež y głody/áleć te rze-
cžy pocżątkiem boleśći. A wy pátrzćie sami siebie : boć będą was wydá- 9
wáć ná Seymiech/ y będą was bić w Božnicách/ á przed Stárostámi y
przed Krolmi będźiećie stáwáć dla mnie/ im ná świádectwo. Ale po w- 10
Mat: 10 ℣ 19 ßytkich narodźiech pierwey muśi być opowiádána Ewángelia. A gdyby 11
Luc:12.℣ 11. was wiedźiono/wydawáiąc was : nic sie nie rozmyslayćie przed tym co-
& 21.℣ 14. byśćie mieli mowić. Ale co wam będźie dano w onę godźinę/to mowćie.
Abowiem nie wy iesteśćie ktorzy mowićie/ále Duch święty. Wyda brát 12
brátá ná śmierć/ y oćiec syná/ y powstáną synowie ná rodźice/ y będą im
śmierć zádáwáć. Y będźiećie v wßystkich w nienawiśći/dla imienia me- 13
go : á kto będźie trwał do końcá/ ten będźie zbáwiony. ☜

A gdyby-

14 ☞ A gdybyśćie vyźrzeli brzydliwość ſpuſtoſzenia/ á oná ſtoi gdźie nie Dan:9. v 27.
ma być (kto czyta niech rozumie) tedy ná ten czás ći ktorzy w żydowſtwie Mat:24. v 16
15 ſą/niechay vćiekáią ná gory/á kto ieſt ná dáchu/ niech nie zchodźi do domu Luc:21. v 21.
16 áni wchodźi áby co wźiął z domu ſwego. A kto będźie ná roli/ niech ſie
17 názad nie wraca/ chcąc wźiąć odźienie ſwoie. Ale biádá brzemiennym/y
18 tym ktorzy przy pierśiách trzymáią w one dni: Modlćie ſie wżdy áby te
19 rzeczy nie były zimie. Bo będą one dni vćiſki tákowemi/ iákie nie były od
20 początku ſtworzenia ktore ſtworzył Bog/áż do tych miaſt/áni będą. Aby
nie ſkroćił Pan onych dni/nie byłby zbáwion żaden człowiek/ále dla wy-
21 bránych ktore wybrał/ſkroćił dni. Y ná ten czás gdźieby wam kto rzekł: Mat:24. v 26
22 Owo tu ieſt Chryſtus/oto tám/nie wierzćie: boć náſtáną fałſzywi Chry- Luc:21. v 8.
ſtuſowie/y fałſzywi Prorocy/y będą czynić znáki y cudá/ku záwiedźieniu
23 możeli być też y wybránych. Przetoż wy baczćie ná to/ otom wam opo-
24 wiedźiał te wſzyſtkie rzeczy. Ale w one dni po onym vdręczeniu/Słońce Eze:32. v 7.
25 ſie záćmi/ y Kśiężyc nie poda świátłośći ſwoiey/ y Gwiazdy z niebá bę- Iſai:13. v 10.
26 dą pádáć/y mocy ktore w niebieśiech ſą poruſzą ſie. Tám ná ten czás vy- Ioel 2. v 10 & 31. & 3. v 15.
rzą Syná człowieczego przychodzącego w obłokách/ z wielką mocą y Mat:24. v 31
27 chwałą. Y ná ten czás poſle Angioły ſwoie/ y zgromádźi wybráne ſwoie
28 od czterzech wiátrow/od kráiu źiemie áż do wierzchu niebá. Od Figi te-
dy vczćie ſie podobieńſtwá. Gdy látoroſl iey odmłodnieie/ á puśći z śie-
29 bie liśćie/ poznawaćie iż bliſko iuż láto. Tákże y wy gdy vyźrzyćie/ że ſie
30 dźieią te rzeczy/wiedzćie iż bliſko ieſt we drzwiách. Záprawdę powiádam
31 wam/że nie przeminie ten rodzay áż ſie to wſzyſtko ſtánie. Niebo y źiemiá
32 przeminą/ále ſłowá moie nie przeminą. A o onym dniu álbo godźinie nikt
niewie/áni Angiołowie w Niebie/áni Syn/iedno Oćiec. Mat:24. v 42
33 ☞ Baczćie ná to/ czuyćie/ á modlćie ſie/ bo niewiećie kiedy czás będźie.
34 Iáko więc człowiek záiachawſzy w cudze ſtrony/opuśćił dom ſwoy/y dał
ſługam ſwoim moc nád kożdą ſpráwą/á odźwiernemu roſkazał áby czuł.
35 Czuyćież tedy/bo niewiećie kiedy Pan domu przyidźie/ w wieczor czyli o
36 pułnocy/czyli gdy kury poią/ czy ráno/ by (ná ten czás) gdy przyidźie ná-
37 gle/nie nálazł was á wy ſpićie. A coć wam mowię/toć wſzyſtkim mowię/
Czuyćie. ☜

Kápit: 14.

¶ Żydowie ſpiknęli ſie ná Páná IEzuſa/ktorego Mágdálená námázáłá/choćiaż Zwolennicy ſzemrzą/Wielkonocnego Báránká pożywa/ w Ogroycu ſie modli/ od Żydow zá Iudaſzową zdrádą poiman/ przed Káifaſzem oſkárżon/ Piotr ſie go záprzał trzy kroć.

1 BYłá tedy Wielkánoc/ Mat:26. v 2.
y dni Przáſznic po dwu dni. Luc:22. v 1.
Y ſzukáli nawyżſzy Kápłani
y w piſmie vczeni/iákoby go zdrádą po-
2 imáli/y zábili. Bo ták mowili: Nie w
dźień święty/by ſie ſná zámieſzánie nie-
3 ſtáło w ludu. A gdy był w Betániey w Mat:26. v 6
domu Symoná trędowátego/y śiedźiał: Ioan:12. v 1.
przyſzłá niewiáſtá ktora miáłá ſłoiek A-
lábáſtrowy/máśći Spiki Nardowey/
bárzo drogiey: á ſtłukſzy on ſłoiczek/
4 wylałá ná głowę iego. Y byli niektorzy co iey zá złe mieli/ ſami w ſobie Mat:26. v 8.
5 mowiąc: Y przecz ſtáłá ſie táka vtrátá tákiey máśći. Bo tá máść mogłá Ioan:12. v 4
być przedána więcey niż zá trzy ſtá groſzy/y rozdána być vbogim. Y mieli
wárch

wárch ná nie. Ale JEzus rzekł: Dayćie iey pokoy/ czemu śie iey vprzy= 6
krzaćie? Dobry vczynek spráwiłá nádemną. Abowiem vbogie záwzdy bę= 7
dźiećie mieć z sobą: á gdy będźiećie chćieli/ możećie im dobrze czynić/ ále
mnie nie záwzdy maćie. Co miáłá to vczyniłá. Vprzedźiłá áby námázá= 8
łá ćiáło moie ku pogrzebieniu. Záprawdę powiádam wam: Gdźiekol= 9
wiek będźie powiádaná tá Ewángelia po wszystkim świećie/ y to co tá
Mat:26.℣14 vczyniłá / będźie powiádano ná pámiątkę iey. Tedy Judás Jszkáriotes 10
Luc:22.℣4. ieden ze dwunaśćie/ szedł do nawyższych Kápłanow/ áby go im wydał.
Ktorzy to vsłyszawszy vrádowáli śie/ y obiecáli mu dáć pieniądze. A on 11
Mat:26.℣16 tego pátrzał iákoby go snádnie wydał. Pierwszego tedy dniá Przáśnic 12
Luc:22.℣6. kiedy Wielkonocnego báránká ofiárowáli/ rzekli do Jezusá Zwolennicy:
Gdźie chcesz żebyśmy szli/ y nágotowáli tobie/ ábyś pożywał BAránká
Wielkonocnego? Y posłał dwu Zwolennikow swoich/ rzekąc im: Jdźćie 13
do miástá/ á potka was człowiek dzban wody niosąc/ idźćież zá nim: A
gdźiekolwiek wnidźie/ mowćie GOspodarzowi onego domu / że mistrzći 14
ták powiáda: Gdźie iest Wieczernik moy/gdźiebym Wielkonocnego bá=
ránká z Zwolenniki swemi pożywał? A on wam vkaże wieczernik wielki 15
vsłány/ támże nam nágotuyćie. Y odeszli Zwolennicy iego/ á przyszli do 16
miástá/ y náleźli ták iáko im był powiedźiał. Y nágotowáli Wielkonoc=
Mat:26.℣20 nego Báránká. A gdy było wieczor/ przyszedł ze dwiemánaśćią. A gdy 17
Luc:22.℣14 oni śiedźieli zá stołem/y iedli/rzekł im Jezus: Záprawdę powiádam wam 18
Ioã:13.℣21. żeć mię ieden z was wyda/ten ktory zemną ie. Tedy oni poczęli śie fráso= 19
Luc:22.℣21. wáć/y mowić do niego káżdy z osobná. Aza ia Pánie? On im rzekł/ieden 20
Psa:40℣10. ze dwunaśćie / kthory zemną omacza rękę w miśie. A Syncí człowieczy 21
Act:1.℣16.
Mat:26℣24 idźie ták/iáko nápisano iest o nim. Ale biádá temu człowiekowi przez kto=
rego Syn człowieczy będźie wydan. Dobrze było iemu/ by śie był nigdy
nie národźił ten człowiek.

1 Cor:11.℣24

A gdy oni iedli/ wźiął JEzus chleb/ 22
y błogosłáwiąc łamał/y dał im/á rzekł
Bierzćie/ Toć iest Ciáło moie. Potym
wźiąwszy Kielich / dźięki czyniąc / dał 23
im. Y pili z niego wszyscy. Y rzekł im: 24
To iest Krew moiá nowego testámen=
tu / ktora zá wiele będźie wylána. Zá=
prawdę powiádam wam/że iuż nie bę= 25
dę pił z tego rodzáiu winney máćice/áż
do onego dniá/ gdy ie będę pił nowe w
Krolestwie Bożym. A chwałę Bogu 26
dawszy/ wyszli ná gorę Oliwną.

Ioã:16.℣32. Y rzekł do nich JEzus: Wszyscy śie zgorszyćie we mnie tey nocy. Abo= 27
Zach:13℣7. wiem ták nápisano iest. Vbiję Pásterzá/ á rozproszą śie owce. Ale kiedy 28
Infr:16.℣7. zmartwychwstánę/vprzedzę was do Gálileiey. Tedy Piotr rzekł do nie= 29
go: By śie też wszyscy zgorszyli/ále ia nic. Y rzecze mu Jezus: Záprawdę 30
powiádam tobie/że ty dźiś tey nocy/pierwey niż kur dwá kroć zápoie/trzy
kroć śie mnie zaprzysz. A on tym więcey mowił: Bym też miał pospołu 31
stobą vmrzeć/tedy śie ćiebie nie záprzę. W taż też tákież y wszyscy mowili.
Mat:26.℣36 Y przyszli potym do iednego Folwárku/ ktory názywano Gethsemani. 32
Luc:22.℣40 Y rzecze Zwolennikom swoim. Siedźćie tu/ że śie poydę pomodlę. Tedy 33
wźiął z sobą Piotrá/Jákubá/ y Janá: y iął śie lękáć y cnáć sobie. Y rzecze 34
do nich: Żałosna iest duszá moiá áż do śmierći. Potrwayćie tu/á czuyćie.
A gdy odszedł od nich máluczko/vpadł ná źiemię: modlił śie iż ieśliby mo 35
glo

gło być/ áby odeszłá od niego godziná/ y rzekł:
36 Abbá/ Oycze/ wszystkie rzeczy tobie są możne:
przenieś ten Kielich odemnie/ wszákoż nie co ia
37 chce/ ále co ty. Przyszedł potym/ y nálazł ie á
oni śpią. Y rzecze Piotrowi: Szymonie śpisz?
38 nie mogłeś iedney godziny czuć? Czuycie/ á
modlćie się/ byśćie nie przyszli ná pokuszenie.
Duchći wżdy iest pogotowiu/ ále ćiáło krewkie.
Y zásię odszedszy modlił się/ też słowá mowiąc:
39 A wroćiwszy się/ nálazł ie z nowu á oni śpią/ bo
40 były oczy ich obćiążone/ y niewiedźieli co mu
mieli odpowiedźieć. Przyszedł ieszcze po trze-
41 ćie/ y rzekł im: Spićie iuż/ y odpoczywayćie.
Iużći dosyć/ przyszłáć godziná: oto Syn czło-
42 wieczy będźie wydan grzesznikom w ręce. Wstańćież pódźmy: otoć ten
43 ktory mię wyda iuż blisko iest. On tego ieszcze domawiał/ przyszedł Iu- Mat:26 v. 47
dás Iszkáryothes ieden ze dwunaśćie/ á z nim tłuszczá wielka/ z mieczmi/ Luc:22. v. 47
z kiymi/ posłáni od naywyższych Kápłanow/ y w piśmie vczonych/ y Stár- Ioa. 18. v. 3.
44 szych. A on wydawcá dał im był znák/ mowiąc: Kogokolwie pocáłuię/
45 tenći iest/ trzymayćież go/ á wiedźćie ostrożnie. A gdy przyszedł/ nátych-
miast przystąpiwszy do niego/ rzekł: Bądź pozdrowion Mistrzu/ y pocáło-
46 wał go. Tedy oni rzućili się ná IEzusá rękomá/ y poimáli go. A ieden z
47 tych ktorzy około stali dobywszy mieczá/ vderzył sługę naywyższego Ká-
48 płaná/ y odćiął mu vcho. Y odpowiádáiąc IEzus/ rzekł do nich: Wyszli-
śćie ná mię iákoby ná łotrá z mieczmi/ z kiymi ábyśćie mię poimáli? ná ká-
49 żdym dźień bywał v was w Kośćiele náuczáiąc/ á nie poimáliśćie mię.
50 Ale áby się wypełniły pismá. Tedy Zwolennicy iego opuśćiwszy go/ Mat:26 v. 56
51 wszyscy vćiekli. Ale ieden młodźieniec szedł zá nim/ odźiawszy się ták ná
52 gołe ćiáło prześćierádłem/ y poimáli go. A on zrzućiwszy prześćierádło/
53 nágo od nich vćiekł. Przywiedli tedy IEzusá do naywyższego kápłaná: Luc:22. v. 54
54 y zeszli się wszyscy Kápłani/ y w piśmie náuczeni/ y stárszy. A Piotr szedł Ioa: 18. v. 15.
zá nim z dáleká/ áż ná dwor naywyższego kápłaná/ y śiedźiał tám z służe-
55 bnikámi v ogniá/ grzeiąc się. A naywyższy kápłani/ y wszystká rádá szuká- Mat:26. v. 59
li przećiw IEzusowi świádectwá/ áby go ná śmierć wydáli/ ále nienáy-
56 dowáli. A wiele ich dawáło fałszywe świádectwo przećiwko niemu/ ále
57 nie były zgodne one świádectwá. Potym niektorzy powstawszy/ wydáli
58 fałeszne świádectwo przećiwko niemu/ mowiąc: Słyszelismy my że ták
on mowił: Ia skáżę kośćioł ten ręką zbudowány/ á zá trzy dni zbuduię in- Ioa: 2. v. 19.
59 ny nie ręką vczyniony: ále y to świádectwo nie było zgodne. Tedy po-
60 wstawszy naywyższy kápłan ná srzodek/ pytał Iezusá/ mowiąc: Nic nie-
61 odpowiádasz ná te rzeczy/ ktore tobie oto ći zámiátáią? Ale on milczał/ y
nic nieodpowiedźiał. Potym zás pytał go naywyższy kápłan/ y rzekł k nie-
62 mu: Ty iesteś Chrystus Syn Bogá błogosłáwionego? A Iezus powie- Mat: 24 v. 30
dźiał mu: Ia iestem. Y vyzrzyćie Syná człowieczego śiedzącego ná prá-
wicy mocy Bożey/ y przychodzącego z obłoki niebieskiemi.
63 Tedy naywyższy kápłan rozdárszy ná sobie odźienie/ rzekł: Coż ieszcze
64 chcemy świádkow? Słyszeliśćie bluźnierstwo. Co się wam zda? A oni
65 wszyscy osądźili go być winnym śmierći. Y poczęli niektorzy nań plwáć/
y zákrywáć twarz iego/ y pięśćiámi go bić/ mowiąc mu: Prorokuy/ á słu- Mat:26 v. 69
66 żebnicy mu policzki dawáli. Y gdy był Piotr ná dworcu ná dole/ przy- Luc. 22. v. 55
67 szłá iedná dźiewká naywyższego kápłaná. A vyzrzawszy Piotrá/ á on się Ioa. 18. v. 17.

grzeie/ poyzrzawszy nań/rzekłá: Y tyś był z Jezusem Názáráńskim? A on
sie záprzał/mowiąc: Ani go znam/ áni wiem co mowisz. Y wyszedł precz 68
Mát:26. v 71 przed dwor/á kur zápiał. Powtore gdy go zás vyzrzáłá dziewká/iełá mo= 69
Luc:22. v 38 wić do tych ktorzy tám stali: że ten z nich iest. A on zás sie záprzał. A po 70
Ioá:18. v 25. máłey chwili zásie ktorzy też tám stali/ mowili Piotrowi: Záprawdę z
nich iesteś/boś też y Gálileyczyk iest. Ale on iał sie przeklináć/y przysięgáć: 71
Mat:26. v 75 żeć nie znam tego człowieká/ o ktorym powiádacie. A nátychmiast kur 72
Ioá:13. v 38. drugi raz zápiał. Y wspomniał Piotr ná ono słowo ktore mu był powie=
dział JEzus: że pierwey niż kur dwá kroć zápoie/ trzy kroć sie mnie zá=
przysz. Y począł płákáć.

Kápit: 15.

¶ Pan Jezus przed Pilatem postáwion/ po wypuszczeniu Bárábaszá/ná śmierć
zdan/vkrzyżowan/náigrawan/vmárł/z krzyżá ziet/poczciwie pogrzebion.

Mat: 27. v 1. GEdy nátychmiast ráno naiwyższy kápłani/ vczy= 1
Luc:22. v 66 niwszy rádę z stárszymi/y w piśmie vczonymi/y ze wszystka Rá=
Ioá:18. v 28. dą/zwiazawszy JEzusá/wiedli go y wydáli Piłatowi. Y spy=
tał go Piłat: Tyżeś iest Krolem Zydowskim? A on odpowiádáiąc/rzekł 2
Mat:27. v 12. mu: Ty powiádasz. Y skárżyli nań naywyższy kápłani o wiele rzeczy. Pi= 3
Luc: 23. v 6. łat zásię pytał go mowiąc: Nie odpowiádaszże nic? Obácz iáko w wiel= 4
Ioá:18. v 33. kich rzeczách cię winuią. Ale Jezus więcey nic nieodpowiedział: tákże sie 5
Piłat dziwował. Ale ná dzień święty zwykł im był wypuszczáć iedne= 6
go z więzniow/o ktoregobykolwiek prosili. Był tedy ktorego zwano Bá= 7
rábaszem/ ktory był w więzieniu z zwádliwymi/ ktory był w zwádzie v=
czynił meżoboystwo. A gdy weszłá wzgorę tłuszczá/ poczęłá prosić/ żeby 8
vczynił/iáko záwżdy zwykł im czynić. Ale Piłat odpowiedział im/y rzekł: 9
Chcecie wypuszczę wam Krolá Zydowskiego? Bo wiedział że go prze 10
zazdrość wydáli byli naywyższy kápłani. A Biskupowie pobudzili tłu= 11
Mat:27 v 22. szczą/ áby rácżey wypuścił im Bárábászá. Piłat zásię odpowiádáiąc/ 12
Luc:23. v 14 rzekł im: Coż tedy chcecie iż vczynię Krolowi Zydowskiemu? A oni zás 13
Ioá:18. v 39. záwołáli: Vkrzyżuy go. Ale Piłat mowił do nich: Coż wżdy złego vczy= 14
& 19. v 6. nił? A oni tym więcey wołáli/vkrzyżuy go. Tedy Piłat chcąc ludu dosyć 15
vczynić/wypuścił im Bárábaszá/y wydał Jezusá vbiczowánego/áby był
Mat:27. v 27 vkrzyżowan. Wiedli go tedy Zołnierze ná Ratusz do sieni/ y zwołáli 16
Ioá: 19. v 2. wszystkę rotę/potym oblekli go w Páwłokę/ á vplotszy włożyli nań cier= 17
niową koronę. Y poczęli go pozdráwiáć: Bądź pozdrowion Krolu Zy= 18
dowski. Y bili go w głowę trzciną á plwáli nań: y vklekáiąc ná koláná/ 19
vkłon mu czynili. A gdy sie z niego nágrawáli/ zewlekli go z páwłoki/ 20

Mat:27. v 32 y oblekli go w odzienie iego/y wywiedli go
Luc:23. v 26 áby go vkrzyżowáli. Y przymusili iednego 21
ktory mimo nie szedł/ imieniem SYmoná
Cyreneyskiego/idącego ze wsi/ oycá Alexán=
drowego y Rufá/ áby wziął krzyż iego. Y
Mat:27. v 33. przywiedli go ná Golgotá mieysce/ co sie 22
Luc:23. v 33. wykłáda/ mieysce trupich głow. Y dawáli 23
Ioá. 19. v 17. mu pić wino z mirrą zmieszáne/ále nie przy=
iął go. A ci ktorzy go krzyżowáli/ rozdzie= 24
Mat: 27. v 35 lili odzienie iego/ miecąc o nie los/ ktoby co
Luc: 23. v 34 miał wziąć. A było o trzeciey godzinie/y v= 25
Ioá; 19. v 23. krzyżowáli go. Y był napis spráwy iego ná= 26
pisany Krol Zydowski. Y vkrzyżowáli też

z nim

27 z nim dwu łotrow/iednego ná práwicy/á drugieg ná lewicy iego. A wy=
28 pełniło sie pismo ktore mowi. Y że złoczyńcámi policzon iest. Chodząc te= Isai: 53. v 12.
29 dy mimo bluźnili go/chwieiąc głowámi swemi/á mowiąc: Ach ktory ká= Ioãn: 2. v 19.
30 ziß Kościoł Boży/ y we trzech dniach gi budujeß. Wybaw sie sam zstą=
31 piwßy z krzyżá. Tákież też y naywyżßy kápłani nágrawáiąc sie mowili
ieden do drugiego z vczonymi w pismie. Inße wspomagał / á sam sobie
32 pomoc nie może. Chrystus Krol Izráelski / niechay teraz zstąpi z krzyżá/
niech to vyźrzymy/tedy vwierzymy. Oni też ktorzy z nim byli vkrzyżowá=
33 ni/vrągáli mu. A gdy byłá ßosta godziná/stáły sie ćiemności po wßyt=
34 kiey ziemi/ áż do dziewiątey godziny. A o dziewiątey godzinie záwołał Psal: 21. v 1.
JEzus głosem wielkim/mowiąc: Eloi/Eloi/ lámmá sabathani? Co iest Mat:27. v 46
35 wyłożono/ Boże moy/Boże moy przeczżeś mie opuśćił. A niektorzy z tych
36 ktorzy tám około stali/słyßąc to/ mowili: Oto Eliaßá woła. Bieżawß y Psa:68. v 22
tedy ieden/ y nápoiwßy gębkę z octem/y obwinąwßy ią ná trzćinę/poda=
wał mu pić/mowiąc: Dayćie pokoy. Obácżmy przyidzieli Eliaß zeymo=
37 wáć go. Ale Jezus záwołáwßy głosem wielkim/wypuśćił Duchá.
38 Tedy zasłoná Kośćielna rospádłá sie ná dwoie/od wierzchu áż do do=
39 łu. Widząc to Setnik ktory tám náprzećiwko stał/iż ták wołáiąc Duchá
40 wypuśćił/rzekł: Záprawdę ten człowiek był Synem Bożym. Były też Mat:27. v 5[illegible]
tám y niewiásty z dáleká pátrzáiąc/miedzy ktoremi byłá Mária Mágdá=
lená/ y Márya Jakubá mnieyßego/ y JOzeffowa mátká/ y Sálome. A Luc: 8. v 2.
41 gdy w Galileiey był chodziły zá nim/y posługowáły mu/ y innych wiele
ktore z nim pospołu były weßły do Jeruzálem.

42 ☞ A gdy iuż było wieczor/ (że był dzień Mat:27. v 57
gotowánia ktory iest przed Sobotą) przy= Luc:23. v 50.
43 ßedł Jozeff z Arymátyey zacny dziesiątnik/ Ioã: 19. v 38.
ktory też był oczekawáiący Krolestwá Bo=
żego: ten śmiele wßedł do Piłatá/ y prosił
44 o ciáło Jezusowe. A Piłat dziwował sie te=
mu/by iuż miał vmrzeć. Y przyzwawßy Se=
45 tniká/ pytał go/ iesliby iuż vmárł. A gdy sie
dowiedział od Setniká dárował ciáło Jo=
46 zeffowi. A JOzeff kupiwßy prześcierádło/
ziąwßy go vwinął w prześćierádło: y po=
łożył go w grobie / ktory był wykowány
47 w skále. Y przywálił kámień ná drzwi gro=
bowe. ☜ A Márya Mágdálená/ y Má=
rya Jozeffowa/pátrzáły gdzie był położon.

Kápit: 16.

¶ Gdy niewiásty do grobu ráno z máśćiámi przyßły/Angioł opowiáda im zmár=
twychwstánie Páná Chrystusowe/ ktory po częstym vkázániu/
przed Zwolenniki wstąpił w Niebo.

1 A Gdy iuż minęłá Sobotá/ Márya Mágdálená/ Mat:28. v 1.
y Mária Jákobowá/y Sálome nákupiły máśći wonnych/áby Luc: 24. v 1.
2 przyßedßy namázáły JEzusá. A bárzo ráno w pierwßy dzień Ioan:20. v 1.
3 po Sobocie przyßły do grobu/ano iuż słońce wzeszło. Y mowiły iedná do
4 drugiey: Y ktoż nam odwáli kámień ode drzwi grobowych. Tedy poy=
5 rzawßy/vyźrzały odwálony kámień. Bo był bárzo wielki. A wßedßy do Mat:22. v 5.

 grobu/

Luc:24. ℣ 4. grobu / vyźrzáły młodźieńcá śiedzącego po
Ioā:20. ℣ 14. práwey stronie /odźiánego w száte biáłą/ y
zdumiáły śie. Kthory im rzekł: Nie lekay- 6
cie śie. JEzuſa ſzukáćie Názáráńſkiego v-
krzyżowánego/ wſtałci/niemász go tu/ oto y
mieyſce gdźie go było położono. Ale idźćie/ 7
powiedźćie Zwolennikom iego/y Piotrowi/
żeć was vprzedźi do Gállileiey/tám go vy-
źrzyćie/iáko wam był powiedźiał.
Mat:26. ℣ 32 A oni wyszedszy/ vciekły z grobu/bo ie był 8
Sup:14. ℣ 28 zdiał ſtrách y zleknienie/y nikomu nic nie po-
Ioā:20. ℣ 16. wiedźiáły/bo śie bały. Wſtawszy tedy Je- 9
Luc: 8. ℣ 2. zus ráno pierwszego dniá po Sobocie/vká-
zał śie napierwey Maryey Magdálenie/ z ktorey był wygnał śiedmioro
dyabelſtwá. A oná szedszy opowiedźiáłá tym ktorzy z nim bywáli/łkáią- 10
cym y płáczącym. A oni słysząc iże był żyw/iże go widźiáłá/nie vwierzyli. 11
Luc:24. ℣ 36 Potym zás dwiemá z nich idącym vkazał śie w inney postáći/ gdy szli do 12
Ioā:20. ℣ 19. wśi: á oni szedszy opowiedźieli to drugim/ ále áni tym vwierzyli. 13

Náostátek vkazał śie Jedennaśćie śie- 14
dzącym/y wymawiał im niedowiárſtwo ich
y zátwárdźiáłość sercá ich / iż tym ktorzy go
widźieli zmartwychwſtáłego/ nie wierzyli.
Mat:28. ℣ 19 Y rzekł im: Szedszy ná wszyſtek świát/ 15
opowiedaycie Ewángelią kożdemu Stwo-
rzeniu. Kto vwierzy á okrći śie/zbáwion be- 16
dźie: ále kto nie vwierzy/bedźie potepion. A
Act:16. ℣ 18 tych ktorzy vwierzą te známioná bedą násłá- 17
Act:2. ℣ 4 dowáć: W Jmie moie dyabelſtwá bedą wy
& 10. ℣ 46. miátáć/ iezyki nowemi bedą mowić/weże be- 18
Act: 28. ℣ 5. dą bráć. A ieſliby co śmiertelnego pili/ nie
Act: 28. ℣ 8. bedźie im szkodźiło. Ná niemocne rece bedą
Luc:24. ℣ 51 kłáść/ á bedą śie dobrze mieć. Pan JEzus tedy gdy tego co mowił do- 19
konał/wźiet ieſt do Niebá/y śiedźi ná práwicy BOżey. A oni wyszedszy 20
kazáli wszedy/á Pan im pomagał / y powieśći potwierdzał/
cudy ktore zá nimi szły.

Koniec Ewángeliey S. Márká.

Przemowá ná Ewángelią S. Łukaszá.

SWiety LVkasz Lekárz y Málarz/ był Zwolennikiem Apoſtolſkim/ á nawiecey świetego Páwłá/ przy ktorym był áż do iego dokonánia. Ewángelią te nápiſał krześćiánom w Acháiey/ ktorą począł od kapłáńſtwá/ ná znamię/ iż od Zydow wźiete/ á Chryſtuſowi miano być dane/ iáko o nim nápiſano ieſt Ty ieſteś kápłan ná wieki według porządku Melchiſedechowego. Y piſał Ewángelią swoie przećiwko naukam fáłszywym Zydowſkim y kácerſkim. Zydowie mowili/ by Pan Chryſtus nie był kápłanem/ iż nie był z rodu kapłáńſkiego. Kácerzowie zásie mienili/ aby nie był zbáwićielem świátá. Ktore błedy świety Lukasz mocnie tłumi przez odpuszczánie grzechow ludźiom grzesznym iáko zależáło ná prawdźiwego Kápłáná y Zbáwićielá świátá y Lekarza duszneg. Przetoż też známionowan ieſt przez Cielcá.

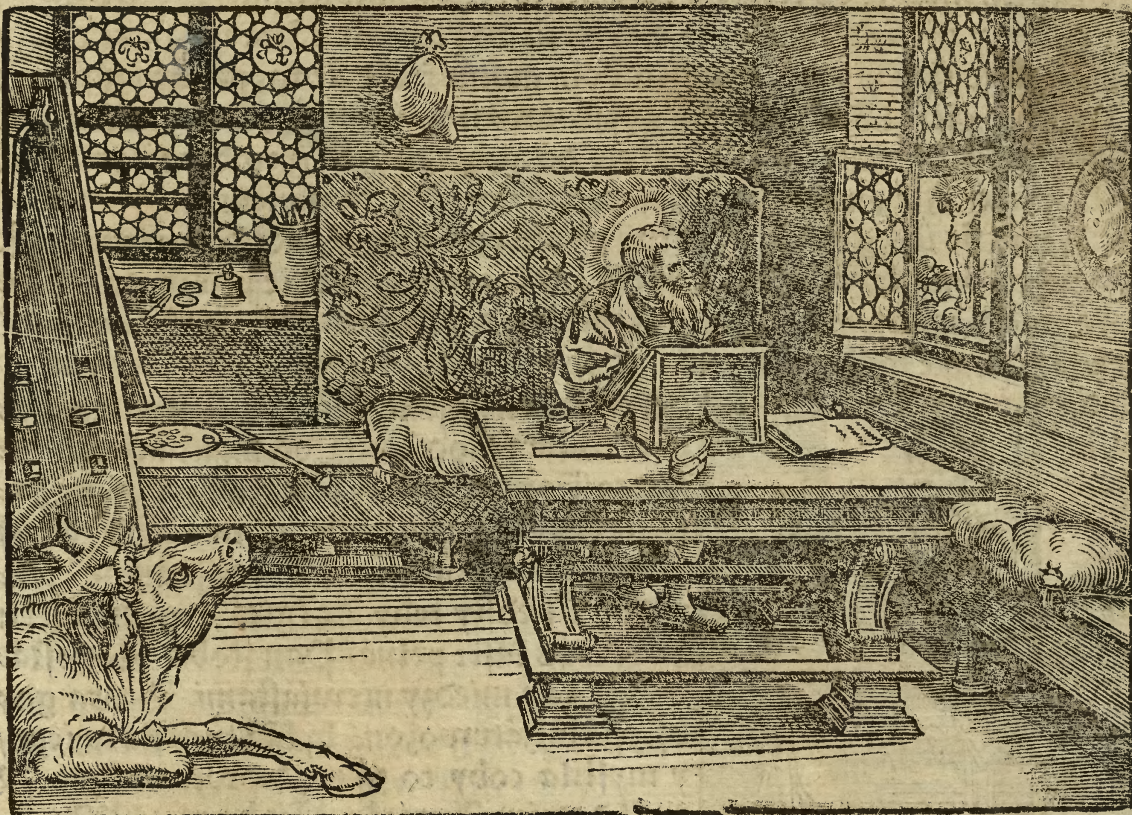

Swieta

SWieta Páná Jezu Chryſtá Ewángelia podług Lukaßá Swiętego/ ná xxiiii Kápituł rozdźielona.

Przemowá Swiętego Lukaßá do Theoffilá.

1 POniewaß wiele ich o to ſie kuśiło/ áby porządnie ſpiſali po-
2 wieść tych rzeczy ktore ſie w nas wypełniły: ták iáko nam po-
dáli ći co z początku ſámi widźieli/ y byli ſługámi tey mowy.
3 Zdáło mi ſie też iáko temu ktorym wßyſtkie rzeczy z początku dobrze poiął/
4 wypiſáć porządnie wßyſtko/tobie cnotliwy Theoffile: ábyś poznał tych Act: 1. v. 1.
słow ktorycheś ieſt náuczon/ ßczerą prawdę.

Kápit: I.

¶ Elżbietá poczáwßy Janá/ od Pánny Máryey z Duchá Swięte° brzemienney náwie-
dzoná/ vrodźiłá ſyná Zácháryaßowi przedtym niememu/ á potym prorokuiącemu.

BYł zá dni Herodá Krolá Judſkiego/ nie- 1 Par: 24. v. 10
5 ktory Kápłan imieniem Zácháryaß/ z porządku A-
biáßowego: á żoná ieg° z corek Aaronowych/á imię
iey Elżbietá. A byli oboie ſpráwiedliwych przed
6 Bogiem/ chodząc we wßyſtkich przykazániách y v-
ſpráwiedliwieniách Páńſkich bez przygány/ á nie-
7 mieli ſyná: przeto iż byłá Elżbietá niepłodna/ á o-
boie iuż byli podeßli w lećiech ſwoich.
8 Y ſtáło ſie gdy Zácháryaß vrząd kápłáńſki ſpráwował przed Bogiem/ Exo: 30. v. 7
9 w porządku przemiány ſwoiey/ według zwyczáiu vrzędu kápłáńſkiego/ zá Leu: 16. v. 17

losem wyszedł áby zapal kładł wszedszy do Kościołá Páńskieg. A wszyst 10
ko zebránie ludu było przed kościołem modląc sie w godzinę zapalu. Te-
dy vkazał mu sie Angioł Páński/ stoiąc po práwey stronie Ołtarzá zapál- 11
nego. Ktorego vyzrzawszy Zácháryasz/zátrwożył zsobą: y przypadł nań 12
wielki strách. Y rzekł do niego Angioł: Nie boy sie Zácháryaszu/boć wy- 13
Infra ℣ 63. słuchána iest prosbá twoiá/żoná twoiá Elżbietá porodzi tobie syná/y ná-
zowiesz go Jan: á będziesz miał rádość y wesele/y wiele sie ich będzie we 14
selić z iego národzenia/bo będzie wielkim przed Pánem. Winá y picia pi- 15
iánego pić nie będzie: á będzie nápełnion Duchá świętego iescze w ży-
wocie mátki swoiey. Y wiele synow Izráelskich náwroci ku Pánu Bogu 16
Mat:11. ℣ 14 ich. A on vprzedzi przed nim w duchu y w mocy Eliaszowey: żeby obro- 17
Mala:4. ℣ 6 ćił sercá Oycowskie ku synom / y niewierne ku rostropności spráwiedli-
wych/áby zgotował Pánu lud doskonáły. ☜
☞ Y rzekł Zácháriasz do Angiołá: Po czym to poznam? Abowiem ia ie- 18
stem stáry/y żoná moiá podeszłá w leciech swoich. Odpowiedáiąc Angioł 19
rzekł do niego: Ja iestem Gábryel ktory stoię przed Bogiem/ á iestem po-
słan ábym mowił do ciebie/á żebym ći te rzeczy powiedział. A oto będziesz 20
milczący/ y nie będziesz mogł mowić/ áż do tego dniá ktorego sie te rzeczy
stáną: zá to iżeś nie vwierzył słowom moim/ktore sie wypełnią czásu swe
go. A lud czekał Zácháryaszá/y dziwowáli sie iż długo trwał w kościele. 21
A gdy wyszedł nie mogł nic mowić do nich/y poználi iż widzenie widział 22
w kościele. Ale on im dawał tylko znáki/y ták trwał niemym.
Y stáło sie iest/gdy sie wypełniły dni vrzędu iego/ szedł do domu swego. 23
A po tych dniách poczęłá Elżbietá żoná iego/y kryłá sie przez pięć księży- 24
cow/mowiąc: Że mi ták Pan vczynił we dni ktorych weyzrzał/áby odiął 25
vrągánie moie miedzy ludźmi. ☜

Mat: 1. ℣ 8. ☞ Potym szostego Księżycá posłan iest An- 26
gioł Gábryel od Bogá/do miástá Gálliley-
skiego/ktoremu imię Názáret/do Pánny po-
ślubioney mężowi/ktoremu imię było Jozeff 27
z domu Dawidowego / á imię Pánnie Má-
rya. Wszedszy tedy ANgioł do niey/ rzekł: 28
Zdrowáś łáski pełná/ Pan zToba/ błogosłá-
wionáś ty miedzy niewiástámi. Ktora gdy 29
vsłyszáłá/zátrwożoná byłá z tych słow iego/
y myśliłá coby to zá pozdrowienie było. Y
Isai: 7. ℣ 11. rzekł do niey Angioł: Nie boy sie MAryá/ 30
Infr: 2. ℣ 21. ábowiem nálázłáś łáskę v Bogá. Oto pocz- 31
Mat:1. ℣ 21. niesz w żywocie/y porodzisz syná/y nzowiesz
Jmię iego IEZVS. Ten będzie Wielkim / y Synem Nawyższego 32
wezwan będzie: y da mu Pan BOG Stolec Dawidá oycá iego. Y bę-
Dan:7. ℣ 14. dzie krolował w domu Jakobowym ná wieki/á Krolestwu iego nie bę- 33
& ℣ 27. dzie końcá. Y rzekłá Márya do Angiołá. Jákoż to ma być/gdyż ia mężá 34
Mich:4. ℣ 7. nie znam? A odpowiedziawszy Angioł/rzekł iey: Duch Swięty zstąpi w 35
ćię/ á moc Naywyższego záćmi tobie. A przetoż y to co sie z ciebie náro-
dzi Swiętego/będzie wezwan Synem Bożym. A oto y Elżbietá powi- 36
nowáta twoiá/ y tá poczęłá syná w stárości swoiey/ oto ten księżyc szosty
iest oney ktorą zowią niepłodną. Bowiem nie będzie niepodobne v Bogá 37
żadne słowo. Y rzekłá Márya: Oto służebnicá Páńska/ niechay sie zemną 38
dzieie według słowá twego. Y odszedł Angioł od niey. ☜

39 ☞ Powſtawſzy tedy Márya w one dni/
poſzłá ná gory z kwápieniem do miáſtá Judz
40 ſkiego: y weſzłá do domu Zácháryaſzowego/
41 y pozdrowiłá Elżbiete. Y ſtáło ſie/iż iáko ſko
ro vſłyſzáłá Elżbietá pozdrowienie od Má-
ryey/ rozrádowáło ſie dzieciatko w żywoćie
iey. Y nápełnioná ieſt duchá świeteg̊ Elżbie-
tá : tákże záwołáłá głoſem wielkim/ y rzekłá:
42 Błogosłáwionáś ty miedzy niewiáſtámi/ y
43 błogosłáwiony owoc żywotá twego. Y ſkad
mi to/że przyſzłá do mnie mátká Páná mego?
44 Abowiem oto iáko ſkoro ſie ſtał głos pozdro-
wienia twego w vſzách moich/rozrádowáło
ſie wielką rádością dzieciathko w żywoćie
45 moim. A błogosłáwionáś ktoraś vwierzyłá/
ábowiem ſie to wſzyſtko wypełni/ co tobie ieſt powiedziano od Páná. Y
46 rzekłá Márya : Wielbi duſzo moiá Páná. Y rozrádował ſie duch moy
47 w Bodze zbáwicielu moim. Iż weyzrzał ná pokore ſłużebnice ſwoiey/bo
48 oto ſtad mie będą zwáć błogosłáwioną / wſzyſcy narodowie. Abowiem
49 vczynił mi wielkie rzeczy/ten ktory mocny ieſt/ y świete imie iego. A miło
50 ſierdzie iego od rodzáiu do rodzáiu/tym kthorzy ſie go boią Vczynił mo- Iſai: 51. ℣ 9.
51 cność w rámieniu ſwoim/roſproſzył pyſzne myſlą ſercá ſweg̊. Złożył mo- Pſal: 32. ℣ 10.
52 carze z ſtolcá / á wywyżſzył pokorne. Łáczne nápełnił dobrá / á bogacze Iſai: 29. ℣ 15.
53 prożne opuścił. Przyiął Izráelá ſługe ſweg̊/wſpomionął ná miłoſierdzie Pſa: 33. ℣ 11.
54 ſwoie. Ták iáko mowił ku oycom náſzym/Abráhámowi y potomſtwu ie- 1 Re: 2 ℣ 5.
55 go ná wieki. Mieſzkáłá tedy Márya z nią/iákoby przez trzy mieſiace: á po Iſai: 30. ℣ 18.
56 tym ſie wroćiłá do domu ſwego. ☜ & 41. ℣ 8. &
54. ℣ 5.
Iere: 31. ℣ 3.
57 ☞ A gdy Elżbiecie wypełnił ſie czás porodzenia/ porodziłá ſyná. Y v- & ℣ 20.
58 słyſzeli ſąſiedzi y powinowáci iey/ iż wielkie vczynił PAN miłoſierdzie Pſa: 131. ℣ 11.
59 ſwoie nád nią / tedy ſie z nią ſpołecznie rádowáli. Y ſtáło ſie ieſt oſmego Gen: 17. ℣ 19
dniá/zeſzli ſie obrzázowáć dzieciećiá/y miánowáli go imienim oycá ieg̊/Zá & 22. ℣ 16.
60 cháriaſzem. Y odpowiedziawſzy mátká ieg̊/rzekłá: Zadnym obyczáiem/ále Supr: ℣ 14.
61 będzie wezwan Janem. Y mowili do niey : Iż niemáſz żadnego w rodzie
62 twoim/ktoryby był zwan tym imieniem. Tedy vkázowáli przez znáki oycu
63 iego/ iákieby chciał mieć imie iego. On tedy żadał tabliczki/ y nápiſał ták : Sup: ℣ 13.
64 Jan ieſt imie iego. Y zdziwili ſie temu wſzyſcy. A nátychmiaſt po tym o-
65 tworzyły ſie vſtá iego/ y iezyk iego/ y mowił błogosłáwiąc Bogá. Y ſtał
ſie ieſt ſtrách miedzy wſzytkiemi ſąſiády ich/ y rozniosły ſie te wſzyſtkie ſło-
66 wá po wſzyſtkich gorách Zydowſkich. Y vważáli to w ſercách ſwoich w-
ſzyſcy ktorzy to ſłyſzeli/mowiąc: Coć ſie zda/ co to zá dziecie będzie? Abo-
67 wiem reká Páńſka byłá z nim. A Zácháriaſz Ociec iego nápełniony będąc
68 Duchá świetego/prorokował mowiąc: Błogosłáwiony Pan Bog Izrá- Infr: 2. ℣ 30.
elſki/iż náwiedził y vczynił odkupienie ludu ſwego. ☜ Mat: 1. ℣ 21.
69 Y wyſtáwił nam rog zbáwienia/ w domu Dawidá ſłużebniká ſwego: Pſa: 131 ℣ 17.
70 ták iáko mowił przez vſtá świetych/ktorzy ſą od wieku prorokow ſwoich/ Pſa: 73. ℣ 12.
71 wybáwienie z mocy nieprzyiaćioł náſzych/y z mocy tych ktorzy nas w nie- Iere: 23. ℣ 6.
72 nawiści máią. Aby vczynił miłoſierdzie z oycy náſzymi / á żeby wſpom- & 30. ℣ 10.
73 niał ná Teſtáment ſwoy świety/ y ná przyſiege ktorą przyſiągł Abráhá- Gen: 22. ℣ 16
74 mowi oycu náſzemu/że miał nam dáć : ábyſmy bez ſtráchu będąc wyſwo- Iere: 31. ℣ 33.
75 bodzeni z reki nieprzyiaćioł náſzych iemu ſłużyli. W świetobliwośći y Heb: 6. ℣ 13.
& ℣ 17.
76 ſpráwiedliwośći przed nim po wſzyſtkie dni náſze. Y ty dziecie będzieſz ná 1 Pet: 1. ℣ 15.

Mala:4.℣5. zwano Prorokiem Naywyższego: bo przeydźieſz przed oblicznośćia Páń
Supr: ℣17. ſka gotowáć drogi iego. Aby byłá dáná zbáwienna náuká ludu iego/ ná 77
Zac:3.℣9. odpuſzczenie grzechow ich. Przez wnetrznośći miłośierdźia Bogá náſze 78
&6.℣12. go/w ktorych náwiedźił nas/ wſzedſzy z wyſokośći. Aby rozświećił tym 79
Mala:4.℣2. ktorzy w ćiemnośćiách y w ćieniu śmierći śiedzą: ku ſpráwowániu nog
náſzych/ ná droge pokoiu. Rosło tedy dźiecie y było potwierdzone od 80
duchá/ y było ná puſzczách/ áż do czáſu okazánia ſwego/ miedzy ludem
Izráelſkim.

Kápit: 2.

Pan Chryſtus w Betleem národzon/ od páſterzow náwiedzon/ ośmego dniá obrzazan/w kośćiele ofiárowan/od Symeoná y Anny poznan/y dwánaſtego roku od rodźicow ſtrácony/w kośćiele nálezion.

STálo śie tedy w one dni/ że wyſzedł wyrok od Au 1
guſtá CEſarzá/żeby był popiſan wſzytek świát. Ten pierwſzy 2
popis/ſtał ſie od ſtároſty Syriyſkiego Cyryná. Tedy ſzli wſzy 3
ſcy ná popis/kożdy do ſweg miáſtá. Szedł też y Jozeff z Gálileiey z miá 4
Mich:5.℣2. ſtá Názáreth do ziemie Judſkiey/ do miáſtá Dawidowego/ ktore zową
Mat:2.℣6. Bethleem/ przeto iż był z domu á z pokolenia Dawidowego/áby też był 5
Ioan:7.℣42. popiſan z Márya poſlubioną żoną ſwoią/ktora byłá brzemienna. Stáło 6
ſie gdy tám byli/ wypełniły ſie dni Máryey áby porodźiłá. Y porodźiłá 7
ſyná ſwego pierworodneg/y vwináwſzy go w pieluchy/położyłá we żło
bie/ábowiem nie mieli inego mieyſcá w gośćinnym domu. A byli páſte 8
rze w oneyże kráinie czuiacy/ y ſtrzegacy ſtrazey nocney nád ſwą trzodą.
A oto Angioł Páńſki ſtánał przy nich/ y iáſnosć Boża oświećiłá ſie oko 9
ło nich/y polekáli ſie z wielkiego ſtráchu. Y rzekł im Angioł: Nie boyćie 10
ſie: ábowiem opowiedam wam weſele wielkie/ktore bedźie wſzyſtkiemu
ludu/że ſie wam dźiś národźił zbáwićiel ktory ieſt Chryſtus Pan w mie 11
śćie Dawidowym. A oto wam dáie zá znák: Naydźiećie máluczkie dźie 12
ćiatko w pieluchy vwinione/ y położone w żłobie. A nátychmiaſt ſtánełá 13
przy

13 przy onym Angiele wielkość rzeszey niebieskiey/ktorzy chwalili BOGA/
14 mowiac: Chwálá BOgu ná wysokośćiách/ á ná ziemi pokoy ludziom
dobrey woley. ☜
15 ☞ Y stáło sie iest/gdy odeszli od nich Angiołowie do niebá/ rozmawiá-
li pásterze miedzy soba: Podźmy áż do BEtleem/ y ogladaymy to słowo
16 ktore sie stáło/ktore vczynił Pan y okazał nam. Y przyszli z kwápienim/ y
17 náleźli Márya y Jozeffá/y dźieciatko położone we żłobie. A vyzrzawszy
dowiedźieli sie o Słowie ktore im było powiedźiano o tym dźiećieciu. A
18 wszyscy ktorzy vsłyszeli/dźiwowáli sie/y z onych rzeczy ktore im powiedá-
19 ne były od pásterzow. A Márya lepák záchowywałá wszystkie te słowá
20 vważáiac ie w sercu swoim. Potym sie zás wrocili pásterzowie / wiel-
biac y chwalac Bogá ze wszystkiego co słyszeli y widźieli/ ták iáko im by-
ło powiedźiano. ☜

21

☞ A gdy były wypełnione ośm dni/áby było Gen:17. ✠ 12.
obrzázano dźiećie/ názw[illegible]no iest imie iego I E- Leu: 12. ✠ 3.
Z V S. Ktore wezwano iest od Angiołá/pir- Sup: 1. ✠ 31.
wey niżli sie w żywoćie poczeło. ☜ Mat: 1. ✠ 21.
22 ☞ A gdy sie wypełniły dni oczyśćienia iey/ Leu:12. ✠ 6.
podług zakonu Moizeszoweg/ nieśli go do Je- Exo:13. ✠ 2.
23 ruzalem/áby go stáwili Pánu/iáko opisano iest Nũe:8. ✠ 16.
w zakonie Páńskim: Jż káżdy meżczyzná/ktory Leu: 12. ✠ 8.
sie kolwiek napierwey rodźi z żywotá mátki swey/ bedźie názwano świe-
24 tym Pánu: á żeby też oddáli ofiáre według opisania w zakonie Páńskim
25 pare Synogárlic/álbo dwoie Gołabiatek młodych. A oto człowiek był
w JEruzálem/ ktoremu imie było SYmeon / á był to
człowiek spráwiedliwy y bogoboyny/oczekawáiacy po-
26 ćiechy Jzráelskiey/ y Duch świety był w nim. Ten w-
źiał był odpowiedź od Duchá świetego/ że nie miał v-
mrzeć/ážby był pierwey ogladał Chrystusá Páńskiego.
27 Y przyszedł w Duchu do Kośćiołá. A gdy wwodźili
dźiećie JEzusá rodźicy iego/áby dosyć vczynili zań we-
28 dług powinnośći zakonney. Tedy wźiał dźiećie ná rece
swoie/ y błogosłáwił B O G A / rzekac:
29 TEraz iuż opuść sługe twego Pánie/według słowá twego w pokoiu.
30 BO iuż ogladáły oczy moie zbáwienie twoie. Ktores spráwił przed
31 oblicznośćia wszystkich ludźi. Swiátłość te ná obiáwienie narodom/y
32 chwałe ludu twego Jzráelskiego. ☜

33 ☞ A byli Oćiec iego / y mátká iego bárzo zádźiwieni w tych rzeczách
34 ktore o nim były powiádáne. Y błogosłáwił im Symeon / mowiac do Isai 8. ✠ 14
Máryey mátki iego: Oto ten postáwion iest ná vpádek y ná powstánie Rõ:9. ✠
35 wielom z ludźi Jzráelskich/y ná znák ktoremu sie sprzećiwia. Y twoie du- 1 Pet: 2.
sze przeniknie miecz/ áby były wielu serc myśli obiáwione.
36 A byłá Anná Prorokini corká Fánuelowá z pokolenia Aser/tá byłá ze-
szłá bárzo w lećiech/ y mieszkáłá z meżem swoim śiedm lat od pánieństwá
37 swego. A byłá wdowa áż do ośmidźieśiat y czterzech lat/ktora nigdy nie
wystepowáłá z kośćiołá/służac Bogu we dnie y w nocy/w pośćiech/y w
38 modlitwách: Tá teyże godźiny nádszedszy/chwaliłá Páná/ y powiádáłá
39 o nim wszystkim/ktorzy oczekawáli odkupienia Jzráelskiego. A gdy doko-
náli wszystkiego/ według zakonu Páńskiego/ wroćili sie do Gálileiey do
40 miástá swego Názáreth. A dźiećie rosło/ y vtwierdzáło sie w duchu peł- Exo:23. ✠ 15
41 ne mądrośći/y łáská Boża byłá w nim. Y chodźili rodźicy iego ná kożdy & 34. ✠ 17.
rok do Jeruzálem/ná dźień vroczysty Wielkonocny. ☜ Deu:16. ✠

☞ A gdy był we dwunaśćie lat/á oni wstępo- 42
wáli do JEruzálem według zwyczáiu dniá ś-
więtego/ y wypełniwszy dni święte gdy śię zás 43
wrácáli do domu/zostáło dźiećię Jezus w Jeru
zálem/á niewiedźieli tego rodźicy ieg. A spodźie- 44
wáiąc śię go być w inym towárzystwie / vszli
drogi dźień / y szukáli go miedzy powinowáte-
mi/ y znáiomemi. A nie nálazszy go/ wroćili śię 45
do Jeruzálem/szukáiąc go. Y stáło śię iest po trzećim dniu/ nálezli go w ko- 46
śćiele/ śiedzącego w pośrzodku w piśmie vczonych/ słucháiąc ich/ y pytá-
Mat:7. ℣ 28 iąc ich. A zumieli śię wszyscy ktorzy go słucháli/nád oną rostropnośćią y 47
Mar:1. ℣ 22. odpowiedźiámi iego. A widząc to dźiwowáli śię. 48
Infr: 4. ℣ 32. Y rzekłá mátká iego do niego : Synu y cożeś nam ták vczynił? Oto
Ioa: 7. ℣ 15. Oćiec twoy y ia z żáłośćią szukáliśmy ćię. A on im powiedźiał : Co iest 49
iześćie mię szukáli? á zażeśćie niewiedźieli/ że w tych rzeczách ktore Oycá
mego są/należy mi być? A oni nie rozumieli temu słowu/ ktore mowił do 50
nich. A potym szedł z nimi/y przyszedł do Názáreth/ y był im poddánym. 51
A mátká iego záchowywáłá te wszystkie słowá w sercu swoim. A JEzus 52
mnożył śię w mądrośći/ y w leciech/ y w łásce v Bogá/y v ludźi. ☜

Kápit: 3.

§ Jan pokutę káżąc Páná Chrystusá z łuszczámi krzći/ ktorego być synem Bo-
żym niebieskim znákiem poznawa/ktorego też tu rodzay wypisan iest.

ROku tedy piętnastego Pánowánia Tyberyusá 1
CEsárzá/gdy Pontski Piłat sprawował Judską źiemię/á Te-
trárchámi byli/ HErod Gálileyskiey/á Filip brát iego Jtury-
eyskiey / y Tráchonitskiey kráiny/ á Lisániasz Abileńskiey/ zá Kśiążąt ká- 2
płáńskich/Annaszá y Káyfaszá/stáło śię słowo Páńskie nád Janem synem
Math:3. ℣ 1. Zácháryaszowym ná puszczy. Y chodźił po wszystkiey kráinie JOrdáń- 3
Mar : 1. ℣ 4. skiey/opowiádáiąc krzest pokuty ná odpuszczenie grzechom/ iáko nápisano 4
iest w kśięgách proroctwá Jzáiaszá Proroká : Głos wołáiącego ná pu-
Isai: 40. ℣ 3. szczy/spráwuyćie drogę Páńską/ czyńćie proste śćieszki iego.. Káżdy pá- 5
Ioan:1. ℣ 23. doł będźie nápełniony/ káżda gorá y págorek będźie poniżon/ y będą krzy-
we rzeczy sproszczone/ á chropáwe drogą gládką/y vyźrzy wszelkie ćiáło 6
Zbáwienie BOże. ☜
☞ MOwił tedy ku łuszczam/ktore wychodźiły áby śię krzćiły od niego. 7
Math:3. ℣ 7. Jászczorcze plemię / ktoż wam to pokazał ábyśćie vćiekáli od przyszłego
gniewu? Czyńćież tedy owoce przystoyne pokućie/á nie poczynayćie mo 8
wić : Mamy oycá ABráhámá. Bo to wam powiádam : Jż mocen iest
BOg z oto tego kámieniá wskrześić syny ABráámowe. Abowiem iużći 9
śiekierá do korzeniá v drzewá przyłożona iest. A ták kożde drzewo ktore
nie czyni owocu dobrego / będźie wyćięte y w ogień wrzucone. Y pytáli 10
go łuszcze mowiąc: Coż tedy mamy czynić? Odpowiedáiąc tedy powie- 11
15. dźiał im: Kto ma dwie sukni/niechay da temu kto niema/á kto też ma po
17. kármy/tákież niechay vczyni. Przyszli potym y Jáwnogrzesznicy chcąc śię 12
krzćić/ y mowili do niego : Mistrzu/ co mamy czynić? Tedy on rzekł do 13
nich : Nic wiecey nie czyńćie/ nád to co wam iest postánowiono. Pytáli 14
go też y Zołnierze/mowiąc: A my też co mamy czynić? Y rzekł im : Niko-
go nie śćiskayćie / áni potwarzayćie / ále przestawayćie ná żołdźiech wá-
szych. A gdy śię ludźie nádźiewáli o Janie/ á práwie wszyscy myślili w 15
sercách swoich/nie onliby był Chrystusem. Odpowiedźiał Jan/mowiąc 16
ku wszyst-

ku wszystkim: Ja záiste krzcze was wodą/ álec przyidzie mocnieyszy niżli Mat: 3. v 11.
ia/ktoremum ia nie iest godzien rozwiązáć rzemyczká v botow iego/ten was Mar: 1. v 8.
17 będzie krzcił Duchem Swiętym/y ogniem: ktorego śierleczká w ręce ie- Ioan: 1. v 26.
go/y wyczyśći boiowisko swoie/á zgromádzi pszenicę do stodoły swoiey/ Acto: 1. v 5.
18 á plewy spali w ogniu nieugásistym. Wiele też y innych rzeczy nápomi- & 11. v 16. & 19. v 4.
19 náiąc opowiádał ludźiom. Ale Herod Tetrárchá gdy był od nie- Mat: 3. v 12.
20 go słowy karan/o Herodiádę żonę brátá iego/y o wszystkie złośći ktore czy- Mat: 14. v 3.
nił Herod/przydał ieszcze y to nád wszystko/iż wsádził Janá do ćiemnice. Mar: 6. v 17.
21 A stáło sie iest/gdy sie krzćił wszystek lud: Mat: 3. v 13.

że gdy Jezus był okrzczon/y modlił sie. O- Marc: 1. v 9.
22 tworzyło sie niebo/ y zstąpił nań Duch S- Ioan: 1. v 32.
więty w ćielesney osobie/iákoby Gołębicá/
y głos sie z niebá stał: Ty iesteś Syn moy
miły/ w tobie mi sie podobáło.
23 A JEzus poczynał być iákoby we trzy- Esa: 42. v 1.
dźieśći lat: y mniemano żeby był synem Jo- Mat: 3. v 17.
zeffowym/ ktory był HEliego/ ktory był & 17 v 5.
24 Mátthátow/ ktory był Lewiego/ktory był Infr: 9. v 35.
Melchiego/ ktory był Jannego/ ktory był 2 Pet: 1. v 17.
25 Jozeffow/ktory był Máthátyaszow/ktory Mat: 3. v 55.
był Amossow / ktory był Naumow / ktory
był HEslego/kthory był Náge/ kthory był
26 Máhathow/ kthory był Máthatyow/ kthory był SEmeiow/ktory był
27 Jozeffow/ktory był Judow/ktory był JOhánny/ktory był Resow/ktory
był ZOrobabelow/ ktory był Sálátyelow/ktory był NErego/ktory był
28 Melchiow/ktory był Addow/ktory był Chosanow/ ktory był Elmada- Mat: 6. v 3.
29 now/ktory był HErow/ktory był Jesow/ktory był Eliezerow/ktory był Infr: 4. v 22.
30 Jorymow/ktory był Máthatow/ktory był Lewiego/ ktory był Symeo- Ioan: 1. v 45.
now/ktory był Judow/ ktory był JOzeffow/ ktory był JOnassow/ktory & 6. v 42.
31 był Eliakimow/ktory był Melchow/ktory był Mennow/ktory był Má- Math: 1. v 6.
32 táthow/ktory był Natthánow/ ktory był Dawidow/ ktory był Jessego/
ktory był Obedow/ktory był BOosow/ktory był Salmonow/ ktory był
33 Naazonow/ktory był Aminadabow/ktory był Aramow/ ktory był Esro-
34 mow/ ktory był Fáresow/ ktory był Judow / ktory był Jakobow/ ktory
był Isaakow/ktory był Abráhámow/ktory był Thare/ktory był Nacho-
35 row/ktory był Sáruchow/ktory był Rágau/ktory był Fálechow/ ktory
36 był Háberow/ktory był Sálow/ktory był Cháinanow/ ktory był Arfa-
xadow/ktory był Semow/ktory był Noego/ktory był Lámechow/ktory
37 był Máthusalow/kthory był ENochow/ktory był Járedow/kthory był
38 Máláleelow/ ktory był Cháinánow/ktory był Enosow/ktory był SE-
thow/ktory był Jádámow/ktory był BOży.

Kápit: 4.

§ Pan Jezus ná puszczy pokusząc kusićielá zwycięża/ á wroćiwszy sie do Názáret w Bożnicy vczy/ wygnan ztámtąd/w Káffárnáum opętanego/ y Swiekrę Symonowę/ y inych wiele vzdrawia.

1 A Jezus będąc pełen Duchá świętego/wroćił śie od Mat: 4. v 1.
JOrdanu/ y był prowádzon od Duchá ná puszczą/ y był tám Mar: 1. v 12.
2 czterdźieśći dni/y był kuszon od dyabłá. A nic nie iadł przez one
dni/á gdy sie skończyły one dni łáczniał. Y rzekł mu dyabeł: Jesliś iest sy-
3 nem Bożym/ rzecz kámieniowi temu/ żeby sie chlebem stał. Tedy mu od-
4 powiedział Jezus: Nápisano iest/ iż nie samym chlebem żywie człowiek/ Deut: 8. v 3.
ále

Mat: 4. ℣ 4. ále w káżdym ſłowie Bożym. Y wiodł go 5
Dyabeł ná gorę wyſoką/y vkazał mu wßyt-
kie kroleſtwá okręgu ziemie we mgnieniu o-
ká/ y rzekł mu : Damći to wßyſtko w moc/y 6
chwałę tych rzeczy : bo mi ſą dáne / á komu
chcę temu ie dawam. A ták y ty ieſli mi daß 7
chwałę padßy przedemną/to wßyſtko będzie
twoie. Odpowiádáiąc Jezus rzekł mu: Ná- 8
Deu: 6. ℣ 13 piſano ieſt: Páná Bogá twego będzieß chwá-
& 10. ℣ 20. lił/ y iemu ſamemu ſłużył. Wiodł go po- 9
tym do Jeruzálem/ y poſtáwił go ná wierz-
chu kośćiołá/á rzekł mu : Jeſliś ieſt Synem
Bożym/ ſpuść ſie ztąd nádoł. Nápiſano bo- 10
Pſa:90. ℣ 11. wiem ieſt: Jż Angiołom ſwoim roſkazał o tobie/áby ćię ſtrzegli:że ná ręku 11
będą ćię noſili/ byś lepák nie obráził o kámień nogi ſwoiey. A odpowiá- 12
dáiąc JEzus/rzekł mu: Powiedziano : Nie będzieß kuśił Páná BOgá
Deu:6. ℣ 16 twego. Y dokonawßy wßyſtkiego kußenia Dyabeł/ odſtąpił od niego áż 13
Mat: 4. ℣ 12 do czáſu. Y wroćił ſie zás JEzus w mocy Duchá do Gálileiey/ á roze- 14
Mar: 1. ℣ 14. ßłá ſie o nim ſławá po wßyſtkiey kráinie. Y náuczał ich w Bożnicách ich/ 15
Ioa: 4. ℣ 43. á był chwalon od wßyſtkich. Y przyßedł do Názáreth gdzie był wycho- 16
Ma:13. ℣ 54 wan/y wßedł według zwyczáiu ſwego w dzień Sobotni do Bożnice : y
Mar: 6. ℣ 1. powſtał czytáć. Y podano mu kśięgi Jzáiaßá Prorocá. A gdy otworzył 17
Iſai: 61. ℣ 1. kśięgi/nálazł mieyſce gdzie nápiſano było. Duch Páńſki nádemną/ dla te- 18
go iż mie pomázał / poſłał mie ábych powiedział Ewángelią vbogim/
vzdráwiáć ſkruszone ſercá/opowiádáć ięćcom wypuszczenie/y ſlepym wz- 19
rok/ ábym wypuśćił znędzone ná świebodę / ábym opowiádał láto przy-
iemne Pánu/y dzień odpłáty. A gdy zámknął kśięgi/oddał ie ſłudze/y v- 20
ſiadł. A wßyſcy ktorzy byli w Bożnicy oczy weń wlepili. Y począł mo- 21
wić do nich: Ze ſie dziśia wypełniło to piſmo w vßách wáßych. A wßy- 22
ſcy mu tego poświadczáli: y dziwowáli ſie oney wdzięczności ſłow/kto-
re pochodziły z vſt iego/y mowili : Jzaż ten nie ieſt ſyn Jozeffow? Y rzekł 23
im: Owa ſnadź rzeczecie mi to podobieńſtwo. Lekárzu/ vzdrow ſie ſam.
☞ Jáko wielkie rzeczy ſłyßeliſmy / żeś czynił w Káffárnaum: vczyńże
też y tu w oyczyznie ſwoiey. Ale rzekł: Záprawdę powiádam wam/iż żá- 24
Ioa:4. ℣ 44. dny Prorok nie ieſt przyiemny w oyczyznie ſwoiey. Prawdziwie wam 25
3 Re:17. ℣ 9. mowię/żeć wiele wdow było zá czáſow Eliaßowych miedzy ludem Jzrá-
Iac: 5. ℣ 18. elſkim/ná ten czás gdy było zámknione niebo przez trzy látá y ßeść mieśię-
cy/gdy ſie był ſtał głod wielki po wßyſtkiey ziemi/á wżdy do żadney z nich 26
nie poſłan Eliaß był iedno do Sárepty Sydońſkiey/do niewiáſty wdo-
wy. Y wieleć też trędowátych było miedzy ludem Jzráelſkim/zá Elizeußá 27
4Re:5. ℣ 14. Prorocá/á żaden z nich nie ieſt oczyśćion/iedno Náámán Syrus. Y ná- 28
pełnieni byli wßyſcy w Bożnicy gniewu/ſłyßąc to. Y porwawßy ſie wy- 29
gnáli go z miáſtá/y wiedli go áż ná wierzch gory/ná ktorey miáſto ich by-
ło zbudowáne/chcąc go zrzućić. Ale on idąc przez pośrzodek ich/ßedł. ☜ 30
Y wſtąpił do Káffárnaum miáſtá Gálileyſkiego / támże ie náuczał w 31
Mat:4. ℣ 13. Soboty. Y zumieli ſie wßyſcy náuce iego/ bo w mocy byłá mowá iego. 32
Mar:1. ℣ 21. A był w Bożnicy człowiek ktory miał dyabelſtwo nieczyſte: ten záwo- 33
Mat:7. ℣ 28. łał głoſem wielkim / mowiąc : Niechay. Coż nam ſtobą JEzuśie Ná- 34
Mar:2. ℣ 23. záráńſki? przyßedłeś tráćić nas? Znam ćię coś ieſt? Swiety Boży. Y
zgromił go Jezus/mowiąc: vmilkni á wynidź od niego. A porzućiwßy go 35
Dyabelſtwo ná pośrzodek / wyßło z niego/ á nic mu nie ßkodziło. Tedy 36
przypadł ſtrách ná wßyſtkie / y rozmawiáli ſami z ſobą/ mowiąc: Coż to
tákie

tákie zá słowo? że ták z mocą y śiłą przykázuie nieczystym duchom/á wy-
37 chodzą? Y rozsławiłá śie sławá o nim/po wszystkim mieyscu oney kráiny.
38 ☞ Powstawszy tedy JEzus z bożnice/wszedł do domu Symonowegó. Mat.8.✗14.
39 A świekrá Symonowá ćierpiáłá wielką febrę: Y prośili go zá nią. A sto- Mar.1.✗30.
iąc nád nią/przykazał ogrązce/ y opuśćiłá ią. Y tudźież wstawszy/posłu-
40 gowáłá im. A gdy słońce záchodźiło/ wszyscy ktorzy mieli niemocne roz-
máitemi chorobámi/przywodźili ie do niego. A on ná káżdego z nich rece
41 kłádąc/vzdrawiał ie. Wychodźiły też Dyabelstwá od wielu/ wołáiąc y
mowiąc: Że ty iesteś Syn Boży. Ale fukáiąc ie/nie dopuszczał im mowić: Mar.1.✗34.
42 bo wiedźieli go być Chrystusem. A gdy śie stał dźień / wyszedszy szedł ná Mar.1.✗45.
puste mieysce/á tłuszcze szukáły go/y przyszły áż do niego/y zatrzymawáły
43 go/áby nie odchodźił od nich. Ktorym on rzekł:żeć ia muszę y drugim miá-
44 stam zwiastowáć Krolestwo BOże/ bom dla tego iest posłan. Y trwał
kazáiąc w bożnicách Gáliley skich.

Kápit: 5.

§ Ná przykazánie Páńskie wiele ryb vłowili/Tredowáty oczyśćion/Páráliżem záráżony vzdrowion/Mathcuszá wzywa/Żydom opowiáda/y Zwolenniki wymawia/ iż nie pośćili.

1 STáło śie tedy/ gdy śie tłusz-
cze ćisnęły k niemu/ áby słucháły sło-
wá Bożegó/á on stał przy iezierze Ge-
2 nezáreth. Y vyźrzał dwie łodce ktore stały przy Mat.4.✗18
brzegu/á rybitwi byli z nich wyśiedli/y płokáli Mar.1.✗16.
3 śieći swoie. A wstąpiwszy w iedne łodkę ktora
byłá Symonowá / prośił go áby go máluczko
4 odwiozł od źiemie. Y śiedząc w łodce náuczał tłuszcze. A gdy przestał
mowić/rzekł do Symoná: Wiedź ná głębią/ á rozrzuććie śieći wáße ná
5 łow. Y odpowiádáiąc Symon/rzekł mu: Náuczyćielu/cáłuchną noc prá-
6 cuiąc niceśmy nie vłowili: ále ná twe słowo ieszcze zárzućimy śieć. A gdy
7 to vczynili/záwárli ryb wielką wielkość/ták iż śie śieć rwáłá. Y dáli znáć
towárzyszom/ktorzy byli w inszey łodźi/żeby przyszli á pomogli im. Tedy
przybiegli y nápełnili obiedwie łodce / ták iż śie práwie pogrążáły. Co
8 gdy vyźrzał Symon Piotr/vpadł do kolan Jezusowych/ mowiąc: Wy-
9 nidź odemnie Pánie/bomći człowiek grzeszny. Bo go był strách ogárnął/
y wszystkie ktorzy z nim byli przy onym łowieniu ryb / ktorych byli poło-
10 wili. Tákże też y Jákubá/ y Janá syny Zebedeuszowe/ ktorzy byli towá-
rzyszmi Symonowemi. Y rzekł do Symoná Jezus: Nie boy śie. Odtych-
11 miast iuż będźiesz ludźie łowił. Y przypłáwiwszy łodźi do brzegu/ wszyst-
12 ko opuśćiwszy szli zá nim. Y stáło śie iest / gdy był w iednym mie- Mat.8.✗2.
śćie: á oto mąż pełen trędu vyźrzawszy Jezusá / vpadł ná oblicze swoie/ Mar.1.✗40.
13 y prośił go/mowiąc: Pánie ieśli chcesz/możesz mie oczyśćić. Y zćiągnaw-
szy rękę / dotknął śie go / y rzekł: Chcę / bądź oczyśćion. Y nátychmiast
14 trąd zszedł z niego. A on przykazał mu/ áby nikomu tego nie powiádał:
Ale idź/vkaż śie kápłanowi/y ofiáruy zá oczyśćienie twoie/ iáko przykazał Leui.14.✗4.
15 Moizesz/ im ná świádectwo. Tedy rozchodźiłá śie tym więcey powieść
o nim/y zchodźiły śie tłuszcze wielkie áby go słucháły/á iżby były vzdrowio-
16 ne od swych chorob. Ale on odchodźił więc ná puszczą/ á tám śie modlił.
17 ☞ Y stáło śie iest iednego dniá / á on śiedźiał náuczáiąc. Y śiedźieli też
tám Fáryzeuszowie / y w piśmie vczeni / ktorzy śie byli zeszli ze wszystkich
miásteczek Gáliley skich/y Judskich/y z Jeruzálem: á moc Páńska byłá ku
G vzdra-

Mat: 9. ✠ 2. vzdrawiániu ich. A oto mężowie ktorzy nieśli ná łożu człowieká páráli- 18
Mar: 2. ✠ 3. żem záráżonego: y prácowáli się iákoby go mogli wnieść / á postáwić
przed nim. A nienáyduiąc ktorą stroną by go mogli wnieść przed tłuszczą 19
wlezli ná dách/á przez dáchowkę spuścili go z łożem w pośrzodek przed Je-
zusá. A gdy obaczył wiárę ich / rzekł: Człowiecze / odpuszczone są tobie 20
grzechy twoie. Y ieli sobie myślić w piśmie vczeni / y Fáryzeuszowie/ mo- 21
wiąc: Coż to zacz iest/co to tákie bluźnierstwá mowi? Y ktoż może grze-
chy odpuszczáć iedno sam Bog. Ale gdy poznał Jezus myśli ich/odpowie- 22
dáiąc/rzekł do nich: Czemu myślicie złe rzeczy w sercách wászych? Coż
iest łatwiey rzec: Odpuszczone są tobie grzechy twoie: Czyli rzec: wstań 23
á chodź? A żebyście wiedzieli/ iż Syn człowieczy ma moc ná ziemi/ áby 24
odpuszczał grzechy. Rzekł páráliżem záráżonemu: Tobie mowię/wstań/
weźmi łoże twoie/á idź do domu swegó. A nátychmiast powstawszy przed 25
nimi/wziął łoże ná ktorym leżał/y szedł do domu swego/ wielbiąc Bogá.
A strách wielki ogárnął wszystkie/y wielbili BOgá: y nápełnili się strá- 26
chu mowiąc/iżeśmy widzieli dzisia dziwne rzeczy. ☞

Mat: 9. ✠ 9. A potym wyszedł y vyzrzał Jáwnogrzeszni- 27
Mar: 2. ✠ 14 ká imienim Lewi/á on siedzi na cle/y rzekł mu:
Podź zá mną. Y opuściwszy wszystko/wstaw- 28
szy náśládował go. Y spráwił nań gody wiel- 29
kie Lewi w domu swoim. Y byłá tłuszczá wiel
ka iáwnogrzesznikow/y inych ktorzy z nimi sie-
Mat: 9. ✠ 11. dzieli. Y szemráli Fáryzeuszowie y w piśmie v- 30
Mar: 2. ✠ 16 czeni ich/mowiąc do Zwolennikow iego: Cze-
muż z grzeszniki y z iáwnogrzeszniki iecie y pijecie? Ná co odpowiádáiąc 31
JEzus/rzekł do nich: Nie potrzebuią zdrowi lekárzá / ále ci ktorzy się nie
1 Tim: 1 ✠ 15 dobrze máią. Nie przyszedłemci ia wzywáć spráwiedliwych / ále grzesz- 32
Mat: 9. ✠ 14 nych ku pokucie. A oni rzekli k niemu: Czemuż Zwolennicy Janowi czę- 33
Mar: 2. ✠ 18. sto poszczą/y modlitwy czynią: tákże też y Fáryzeyscy/á twoi iedzą y piią?
Ktory on rzekł: Izaż możecie synom oblubieńcowym/poki z nimi iest Oblu 34
bieniec roskázáć pościć? Ale przyidą dni/ y gdy będzie oddalon od nich o- 35
blubieniec/tedy będą pościć w one dni. Y powiedział im też podobieńst- 36
wo. Iżci żaden płátá od nowego odzienia/nie wszywa w odzienie stáre:
á gdźieby ináczey vczynił/tedy y ono nowe drze/y wiotchemu nie przystoi
Mat: 9. ✠ 17 płát od nowego. Tákże żaden nie leie nowego winá w stáre naczynie: bo 37
Mar: 2. ✠ 22 vczynili to/tedy wino nowe rozedrze naczynie stáre/y samo się rozleie/y na-
czynie zepsuie. Ale nowe wino ma być láne w nowe naczynie: tedy się 38
oboie záchowa. A żaden piiąc stáre/nie wnet chce nowego/bo ták mowi: 39
Lepsze stáre.

Kápit: 6.

¶ Pan wymawia v Fáryzeuszow Zwolenniki/że w Sobotę kłosy tárgáią/w Sobotę sucha rękę vzdrowił: miánuie dwunaście Zwolennikow/błogosławieństwa náucza/ o pázdziorku w oku cudzym á tramie w swoim/ o drzewie złym iáko ie z owocu rozeznáwáć/ słuchácze słowá Bożego komu przyrownáni.

Mat: 12. ✠ 1. Stáło się w drugi dzień święty po pierwszym/gdy 1
Mar: 2. ✠ 23. szedł przez zboże/tárgáli Zwolennicy iegó kłosie/ y iedli wykru-
sząiąc rękámi. A niektorzy Fáryzeuszowie mowili im: Czemuż 2
to czynicie / czego się nie godzi czynić w Soboty? Tedy odpowiádáiąc 3
1 Reg: 21 ✠ 6. Jezus rzekł do nich: Y tegoście ieszcze nie czytáli co vczynił Dawid / gdy
Exo: 29. ✠ 32 łáknął sam y ci ktorzy z nim byli: iáko wszedł do domu Bożego/y wziął 4
Leu: 8. ✠ 31. chleby pokłádne/á iadł/y dawał onym ktorzy z nim byli/ktorych się nie go-
& 24. ✠ 9. dziło

5 dźiło pożywáć iedno samym kápłanom? A mowił do nich: Iż Syn cžło-
6 wieczy iest Pánem/też y Soboty. A stáło sie iest w drugą Sobotę/że też
wszedł do bożnice/ y náuczał. A był tám człowiek/ ktoremu byłá práwa
7 ręká vschłá. A podstrzegáli go w piśmie náuczeni y Fáryzeuszowie/ iesli- Mat:12. ✠ 10
8 żeby w Sobotę vzdrawiał/żeby mieli szczegoby go oskárżyli. Ale on wie- Marc:3. ✠ 1.
dział myśli ich/y rzekł człowiekowi ktory miał vschłą rękę: Wstań/á stań
9 w pośrzodku. A on wstawszy / stánął. A rzekł do nich IEzus: Pytam
was/godźili sie w Soboty dobrze czynić/czyli źle? Duszę zbáwić/ czyli
10 stráćić? A poyrzawszy po wszystkich/ rzekł człowiekowi: Rośćiągni rę-
11 kę swoię/y rośćiągnął/y przywrocona iest ku zdrowiu ręká ieg. A oni ná-
pełnieni byli szaleństwá / y rozmawiáli miedzy sobą/ coby mieli vczynić
12 IEzusowi. A stáło sie w one dni / wyszedł ná gorę modlić sie/ y trwáł
13 przez noc ná modlitwie Bożey. A gdy był dźień/przyzwał Zwolennikow Mat:10. ✠ 1.
14 swoich/y obrał z nich dwanáśćie/ktore y Apostoły názwał/Symoná kto- Mar:3 ✠ 13.
rego przezwał Piotrem/y Andrzeiá brátá iego/ Jákubá y Janá/ Filippá & 6. ✠ 7.
15 y Bártłomieiá/Máthеuszá y Tomaszá/Jákubá Alfeuszowego/y Symo- Infr: 9. ✠ 1.
16 ná co go zową Zelotes/y Judaszá Jákubowego/y Judaszá Iszkáryote kto
ry był wydawcą.
17 ☞ A zstąpiwszy z nimi z gory/ stánął w rownym polu/y zebránie Zwo-
lennikow iego/y wielkość wielka ludu pospolitego ze wszytkiey ziemie Zy-
18 dowskiey/y z IEruzalem/y z za morzá/y z Tyru/y z Sydonu/ ktorzy byli
przyszli áby go słucháli / á żeby byli vzdrowieni od chorob swoich. A ći
19 ktorzy byli gábáni od nieczystych duchow/bywáli vzdrowieni. A wszyst-
ká tłuszcza stáráłá sie oto áby sie go dotknęłá/ bo wychodźiłá z niego moc
20 y vzdrawiáłá wszytkie. Tedy on podniowszy oczy ná Zwolenniki swoie/ Mat: 5. ✠ 2.
mowił do nich: Błogosłáwieni vbodzy/bo wásze iest krolestwo BOże.
21 Błogosłáwieni ktorzy teraz łáczniecie/ bo będźiecie násyceni. Błogosłá- Isai: 65. ✠ 12.
22 wieni kthorzy teraz płaczecie/ bo sie będźiecie śmiać. Błogosłáwieni bę- Isai: 61. ✠ 3.
dźiecie / gdy was będą nienawidźieć ludźie/ y gdy was będą odłączáć/ y & 66. ✠ 10.
będą przymawiáć/y wyrzucáć imię wásze iákoby złe/dla syná człowiecze- Mat: 5. ✠ 11.
23 go. Weselćie sie w on dźień á ráduyćie sie / bo oto zapłátá wászá obfita
iest w Niebie. ☞ Boć też tym sposobem czynili Prorokom/oycowie ich.
24 A wszákoż biádá wam bogátym / że maćie pociechę wászę. Biádá wam Amos 6. ✠ 1
25 násyconym/bowiem będźiecie łáczneli. Biádá wam ktorzy sie teraz śmie- Eccl: 31. ✠ 8.
26 iećie/bo sie będźiecie smęćić y płákáć. Biádá wam gdyby wam dobrorze- Isai:65. ✠ 12.
czyli wszystcy ludźie/ boć tymże kształtem czynili Prorokom oycowie ich.
27 Alec wam powiádam ktorzy słuchaćie: Miłuyćie nieprzyaćioły wásze/ Mat:5. ✠ 44
28 czyńćie dobrze tym ktorzy was nienawidzą. Dobrze mowćie tym co wam
29 źle mowią/á modlćie sie zá te co was potwarzáią. A temu kto ćie vderzy Mat:5. ✠ 39
w policzek/ nástaw y drugiego. A temu ktoryć odeymuie płaszcz/ y suknię 1 Cor:6. ✠ 7.
30 nie broń. A kożdemu ktory ćie o co prośi/day/ á ktoryć odeymuie co twe-
31 go iest/nie vpominay sie. A iáko chcećie żeby wam ludźie czynili/ ták wy Mat:7. ✠ 12.
32 im też czyńćie. A ieśli miłuiećie tylko te ktorzy was miłuią/coż wam zá to Tob: 4. ✠ 16
33 zá dźieká? Boć też y grzesznicy miłuią te kthorzy ie miłuią. A ieślibyśćie Mat:5. ✠ 46
dobrze czynili tym ktorzy wam dobrze czynią / coż zá łáskę zá to będźiećie
34 mieć? gdyż też grzesznicy to czynią. A pożyczyćieli tylko tym od ktorych Mat: 5. ✠ 42
sie nádźiewaćie zás wziąć: coż wam zá to zá dźieká? Boć też y grzeszni Deu:15. ✠ 8.
35 grzesznym pożyczáią/ áby wzieli ilo pożyczyli. Wszákoż iednák miłuyćie Mat:5. ✠ 44.
nieprzyiaćioły wásze/czyńćie dobrze y pożyczayćie/niczego sie ztąd nie ná-
dźiewáiąc/ tedy będźie odpłátá wászá wielka / y będźiećie syny Naywyż-
szego/bo też on dobrotliwy iest nád niewdźięcznymi/y złymi.

Math: 7. ℣ 1. ☞ Badzćieß tedy Miłosierni/ iáko y Oćiec 36
wáß miłosierny iest. Nie posadzaycie/á nie be- 37
dziecie sadzeni. Nie potepiaycie/á nie bedziecie
potepieni. Odpußczaycie/á bedzie wam odpu-
Mat: 7. ℣ 2. ßczono. Dawaycie/á bedzie wam dano. Miá- 38
Mar: 4. ℣ 24. re dobra/ y nátłoczona/ y potrzesiona/ y opły-
Mat: 15. ℣ 14 wáiaca dádza w łono wáße. Abowiem taż
Mat: 10 ℣ 24 miára ktora bedziecie mierzyć/bedzie wam od-
mierzono. Y powiedział im podobieństwo: Izaż może ślepy ślepegó wieść? 39
zaż obádwá do iámy nie wpádna? Nie iest zwolennik nád mistrzá/ ále 40
Ioan: 13. ℣ 16. doskonáły kożdy bedzie/ iesliby był iáko mistrz iego. A czemuż widziß pá- 41
& 15. ℣ 20. zdziorko w oku brátá twegó/á bierzma ktore w oku twoim iest nie baczyß?
Math: 7. ℣ 3. Albo iáko ty możeß rzecz brátu swemu: Brácie/ dopuść żeć wyrzuce pá- 42
zdziorko z oká twegó/sam w swym oku bierzmá niewidzac? Pokryty czło-
wiecze/wyrzuć pierwey bierzmo z oká swego/toż dopiero przezrzyß żebyś
Mat: 7. ℣ 17. wyiał zdziebłko z oká brátá twoiego. ☞ Nie iestći to drzewo dobre/ 43
Mat: 7. ℣ 16. ktore rodzi złe owoce/ áni drzewo złe kthore dáie owoc dobry. Wßelkie 44
& 12. ℣ 33. bowiem drzewo/ z owocu swego bywa poznáne: boć wżdy z ciernia nie
zbieráia Fig/ áni z głogu zbieraia winnych iágod. Dobry człowiek z do- 45
brego skárbu sercá swego/ wynosi dobre rzeczy: á zły człowiek ze złego
Mat: 7. ℣ 21 skárbu przynosi złe. Bo z dostátku serdecznego vstá mowia. A przecz mie 46
Rom: 2. ℣ 13. zowiecie Pánie/Pánie/á nie czynicie co roskázuie? Kożdy ktory przychodzi 47
Iaco: 1. ℣ 22. do mnie/á słucha náuk moich/á pełni ie/ vkaże wam komuć iest podobny.
Podobny iest człowiekowi buduiacemu dom/ktory kopa głeboko/y zákłá- 48
da grunt ná opoce. A gdy sie powodź stáłá/obiłá sie rzeká o on dom/á nie
mogłá go ruszyć: bo był záłożony grunt ná opoce. Ale kto słucha/á nie czy- 49
ni: podobny iest człowiekowi/ktory buduie dom swoy ná ziemi bez grun-
tu/ná ktory przypádłá náwálność wody: y tudzieß vpadł/y stał sie vpad
wielki domu onego.

Kápit: 7.

§ Rotmistrzowego syná vzdrowiwßy/ do Naim idac syná vmárłego Wdowi wskrzeßa/ Zwolenniki Janowe potwierdza/ Jana záleca/ Fáryzeuße ktorzy Janowym krztem gárdzili/ gáni. V Fáryzeußá ná obiad bedac proßony od grzeßney białey głowy/ másciámi pomázany.

Mat: 8. ℣ 5. NGdy dokonał wßystkich słow swoich w vßách ludz- 1
Ioan: 4. ℣ 46. kich/ wßedł do Káffárnaum. A tám sługá iednego Setniká 2
bárzo sie źle máiac/ iuż miał vmrzeć: á tego sługe nie lekce so-
bie ważył. A gdy vsłyßał o Jezuśie/ posłał do niego stárße Zydowskie/ 3
proßac go áby przyßedł/y vzdrowił sługe iego. A oni przyßedßy do JEzu- 4
zusá/prosili go pilnie/mowiac mu: Zeć godzien tego iest/ábyś mu to vczy-
nił. Abowiem miłuie narod náß/ y onże nam bożnice zbudował. Tedy 5
JEzus ßedł z nimi. A gdy nie dáleko był od domu/posłał do niego Set- 6
Mat: 8. ℣ 2. nik przyiacioły/ mowiac: Pánie nie rácz sie trudzić. Abowiem nie iestem
godzien ábyś pod dách moy wßedł: y przetoć też y śiebiem samego nie po- 7
czytał byc godnym/żebym był ßedł do ciebie: ále rzec słowem y bedzie v-
zdrowion sługá moy. Abociem też y ia iest człowiek pod moca postáno- 8
wion/ktory też mam pod soba żołnierze/y rzeke temu idź/y idzie/ á drugie-
mu przydź/á przyidzie: á słudze memu/vczyń to/y vczyni. Co vsłyßawßy 9
Jezus zdziwił sie iest: y obrociwßy sie/ rzekł do onych tłußcz ktore ßły zá
nim. Záprawde powiádam wam/ áni w ludu Izráelskim nálazłem táka
wiáre.

10 wiárę. Y wrócili ſię oni ktorzy byli poſłáni do domu/y nálezli ſługę kto- Pſal:106.℣ 20
ry był niemocny/zdrowego. Sap.16.℣ 12
11 ☞ A ſtáło ſię potym/ ſzedł JEzus do miáſtá

ktore zową Naim/á ſzli z nim Zwolennicy iego
12 y tłuſzczą obfita. A gdy ſię przybliżał ku bronie
mieyſkiey : álić vmárłego wynoſzono ſyná ie-
dynego mátki ſwoiey/á tá Wdową byłá/y z nią
13 też ſzłá tłuſzcza wielka. Ktorą gdy vyźrzał Pan
zruſzony będąc miłoſierdziem ſwoim nád nią/
14 rzekł do niey : Nie płácz. Y przyſtąpiwſzy dot-
knął ſię mar. A ci ktorzy nieſli/ſtáneli. Y rzekł: Młodzieńcze tobie roſkázu-
15 ię ábyś wſtał. Alić vſiadł on ktory był vmárły/y iął mowić. Tedy go dał
16 mátce iego. A iął one wſzyſtkie ſtrách/ y chwalili Bogá/ mowiąc : Iże Luc:24.℣ 19
Prorok wielki powſtał miedzy námi/á iże BOg náwiedził lud ſwoy. ☞ Ioán.4.℣ 19.
17 Y rozniosłá ſię tá powieść o nim po wſzyſtkim Zydowſtwie/y po wſzyt- & 6.℣ 14.&
kich pogránicznych kráinách. 7.℣ 40.
18 ☞ Y zwiáſtowáli Janowi Zwolennicy iego te wſzyſtkie rzeczy. Tedy
19 wezwawſzy Jan dwu zwolenników ſwoich/poſłał ie do Jezuſá/mowiąc: Mat:11.℣ 2.
20 Y tyżeś ieſt ktory máſz przyść/ czyli innego czekamy? A gdy przyſzli do nie-
go oni mężowie/rzekli: Jan Krzciciel poſłał nas do ciebie/mowiąc: Y ty-
21 żeś ieſt ktory máſz przyść / czyli innego czekamy? A w te czáſy vzdrowił
był JEzus wielu od ich chorob/y niemoc rozmáitych/y od złych duchow/
22 y wielu ſlepym wzrok był przywrócił. A odpowiádáiąc rzekł im: Idźcie Eſai:29.℣ 18
powiedźcież to záś Janowi/to coście ſłyſzeli y widzieli. Zeć oto ſlepi wi- & 35.℣ 5.
dzą/ chromi zdrowo chodzą / trędowáci bierzą oczyſćienie/ głuſzy ſłyſzą/ Mat:15.℣ 30
23 vmárli powſtawáią / vbodzy Ewángelią przyimuią : á błogosłáwiony Eſai:61.℣ 1.
24 ieſt ten ktory ſię nie zgorſzy ze mnie. A gdy odeſzli oni poſłowie Janowi/ Mat:11.℣ 7.
począł o Janie mowić do tłuſzczey : Coście wyſzli ná puſzczą widzieć?
25 Trzćinę chwieiącą ſię od wiátru? Y coście wyſzli widzieć? Czyli czło-
wieká w miękkie ſzáty obleczonego. Oto ci ktorzy w drogim odzieniu cho-
26 dzą y ſą w roſkoſzách/ ná dworzech Krolewſkich przebywáią. Ale coście
wyſzli widzieć? czyli Proroká? Y owſzem powiádam wam/iż więcey niż
27 Proroká : tenci ieſt o ktorym nápiſano : Oto ſlę Angiołá moiego przed o- Mal:3.℣ 1.
28 bliczym twoim/ktory ſpráwi drogę twoię przed tobą. Abowiem powiá- Mat:11.℣ 10
dam wam/że miedzy ſyny niewieśćiemi niemáſz więczſzego Proroká nád Marc:1.℣ 2.
Janá Krzcicielá. Ale kto ieſt mnieyſzy w Kroleſtwie Bożym/ więtſzy ieſt
29 niżli on. ☞ Tedy ſłyſząc to wſzyſtek lud y iáwnogrzeſznicy/wielbili Bo-
30 gá/będąc okrczeni krztem Janowym. A Fáryzeuſzowie y w piſmie vczeni
rádę Bożą wzgárdzili ſami przećiwko ſobie/nie będąc okrzczeni od niego.
31 Y rzekł Pan : Komuż tedy przypodobię ludźie tego to narodu / y komu Mat:11.℣ 16
32 ſą podobni? Podobni ſą dziećiom ktore śiedzą ná rynku/á rozmawiáią ſpo
łem/á mowią : Igráliſmy wam ná piſzczałkách/ á nie táńcowáliśćie : lá-
33 mentowáliſmy / á nie płákáliśćie. Abowiem przyſzedł Jan Krzciciel/nie Mat:3.℣ 4.
34 iedząc chleba/ áni pijąc winá / á powiádacie Dyabelſtwo ma. Przyſzedł Mar:1.℣ 6.
Syn człowieczy iedząc y pijąc/á záś powiádacie: Oto człowiek obżercá/
35 y pijak winá/przyiaciel grzeſzników y iáwnogrzeſzników. Y vſpráwiedli-
wioná ieſt mądrość/ od wſzyſtkich ſynow ich.
36 ☞ Y prośił go ieden z Fáryzeuſzow/ áby z nim iadł. Y wſzedſzy do do-
37 mu Fáryzeuſzowego/vśiadł zá ſtołem. A oto niewiáſtá ktora byłá w mie- Mat:26.℣ 7.
śćie grzeſzna/ gdy ſię dowiedziáłá że Jezus ſiedział w domu Fáryzeuſzo- Mar:14.℣ 3.
38 wym/przyniosłá Alabaſtrowę báńkę máśći/y ſtoiąc z tyłu v nog iego/ro- Ioan:12.℣ 3.

czełá oblewáć łzámi nogi iego/y vćieráć
włoſámi głowy ſwoiey/y cáłowáłá no=
gi iego / á máśćia pomázowáłá. Oba= 39
czywßy to Fáryzeuß ktory go był wez=
wał/ myſlił ſam w ſobie/ mowiac: By
ten był Prorokiem/wiedziałby wżdy co
to/ á iáka ieſt niewiáſtá ktora ſie go do=
tyka/bo ieſt grzeßnicá. A odpowiádáiac 40
JEzus/rzekł do niego: Symonie mam=
ći nieco powiedźieć. Odpowiedźiał mu
Miſtrzu powiedz. Miał niekthory Li= 41
chwiarz dwu dłużnikow / ieden mu był
winien pieć ſet großow / á drugi piećdźieſiat. A gdy nie mieli ſkadby mu 42
byli zápłáćili/dárował obiemá. Ktoryż go tedy wiecey miłuie. Odpowiá 43
dáiac SYmon / rzekł: Mniemam iż ten komu wiecey odpuśćił. A on mu
rzekł: Dobrześ oſadźił. Obroćiwßy ſie tedy ku niewieśćie/rzekł Symono= 44
wi: Widźiś te niewiáſte? Wßedłem do domu twego/nie dałeś wody no=
gam moim: á tá łzámi pokropiłá nogi moie/y włoſámi ſwemi vtárłá. Nie
pocáłowałeś mie/ á tá iákożem wßedł/ nie przeſtáłá cáłowáć nog moich. 45
Nie pomázałeś mi głowy oleiem/á tá máśćia námázáłá nogi moie. A prze 46
toż powiádamći/odpußczone iey ſa wiele grzechow/iż vmiłowáłá wielce. 47
A komu mniey bywa odpußczono / mniey miłuie. Rzekł potym do niey: 48
Mar: 9. ℣ 2. Odpußczone ſa tobie grzechy. Y poczeli oni ktorzy poſpołu śiedźieli mowić 49
Mar: 5. ℣ 34. ſami w ſobie / coż to zacz/ co y grzechy odpußcza? Y rzekł ku niewieśćie: 50
Wiárá twoiá ćiebie zbáwiona vczyniłá. Idź w pokoiu.

Kápit: 8

❡ Pan Chryſtus przypowieść o roznym náśieniu wykłáda/márke y bráćia vkázuie/ przez morze ſie wiozac obudzony/wiátrom y morzu rozkázuie: ćme Dyabłow z człowieká w wieprze wpuśćił/wroćiwßy ſie Jáirowe corke wſkrzeßa/w tym ná drodze niewiáſte ktora ćierpiáłá krwie płynienie/vzdrawia.

Stáło śie ieſt potym / że JEzus chodźił po miá= 1
ſtách/ y miáſteczkách/ vczac y opowiádáiac Kroleſtwo BOże/
Mar: 16. ℣ 9 á dwánaśćie z nim/y niewiáſty niektore/ ktore były vzdrowio= 2
ne od Duchow złośliwych/y od chorob/ Márya ktora zwano Mágdále=
Mar: 13. ℣ 3. Mar: 4. ℣ 2. ná/z ktorey było wyßło śiedm czártow/y Johanna żoná Chuzego ſprawce 3
Herodowego/y Zuzánná/y inych wiele/ktore mu poſługowáły z máietno=
śći ſwoich.

A gdy ſie tłußcza wielka zchodźiłá/á z miaſt 4
kwápili ſie do niego/mowił pod podobieńſtwem:
Wyßedł ten ktory śieie/rozśiewáć naśienie ſwo= 5
ie: á gdy rozśiewał/iedno vpádło przy drodze/
á podeptano ieſt/ y ptacy niebieſcy wyzbieráli
ie. A drugie pádło ná opoke: á wzſzedwßy v= 6
ſchło/ bo nie miáło wilgotnośći. A drugie záś 7
wpádło miedzy ćiernie/y wzſzedwßy poſpołu
ćiernie zádusiło ie. A drugie vpádło ná dobra ziemie/á wzſzedwßy vczy 8
niło owoc ſtokrotny. Ty słowá powiedźiawßy/wołał: Kto ma vßy ná
Mat: 13. ℣ 10 ſłuchánie/niechay ſłucha. Pytáli go tedy Zwolennicy iego/ coby to byłá 9
Mar: 4. ℣ 10 zá przypowieść. Ktorym on odpowiedźiał: Wamći dano ieſt poznáć tá= 10
Isaiæ 6. ℣ 9. iemnice Kroleſtwá Bożego/ále inym pod podobieńſtwy/ áby widzac nie
widźieli

11 widzieli/ á słyszac nie rozumieli. Jest tedy tá przypowieść. Násienie/iest Mat:13.℣ 14
12 słowo Boże. A ktorzy przy drodze/toć sa ktorzy słucháia/á potym przycho- Mar:4.℣ 12.
dzi Dyabeł/ y wyymuie słowo z sercá ich/ áby wierzac nie byli zbáwieni. Ioā:12.℣ 40.
13 A ci ktorzy ná opoce sa/co gdy vsłysza/z chucia ie przyimuia/ á ci korzenia Act:28.℣ 26
14 nie máia: ábowiem ná czás wierza/ á czásu pokusy odstepuia. Ale ktore Rōa:11.℣ 8.
miedzy ćierznie wpádło/ ci sa ktorzy słucháli/ á od pieczliwośći y od bo-
gactw/ á roskoszy tego żywotá idac/bywáia zádusżeni/ y nie przynioſa o-
15 wocu. A ktore vpádło ná dobra ziemie/ci sa ktorzy sercem dobrym y cno-
tliwȳ słucháiac słowá trzymáia ie/y owoc przynosza w ćierpliwośći.
16 Żadenći zápaliwszy świece/nie zákrywa iey naczyniem/áni stáwia pod Mat:5.℣ 15.
łoże/ ále ia stáwia ná lichtarzu/ áby ci ktorzy wchodza widzieli świátło. Mar:4.℣ 21.
17 Boć nie iest rzecz ták táyna/ktoraby sie nie obiáwiłá/áni ták skryta/żeby sie Mat:10.℣ 26
18 o niey niedowiedziano: á żeby ná iáwia nie wyszłá. Báczćiesz tedy iáko Mar:4.℣ 22.
maćie słucháć. Bo temu kto ma/będzie iesżcze dano: á ktokolwiek nie ma/ Mat:13.℣ 12 & 25.℣ 29.
19 temu y to co mniema żeby miał/ będzie oddalone od niego. Przyszli tedy Mar:4.℣ 25.
20 do niego mátká y bráćia iego/y nie mogli go doydź przed tłuszcza. Tedy Mat:12℣ 46
mu to powiedziano: Mátká twoiá/ y bráćia twoi stoia przed domem/ Mar:2.℣ 31.
21 chcac sie stoba widźieć. A on odpowiedáiac rzekł do nich: Mátká moiá/
y bráćia moi ci sa/ ktorzy słowá Bożego słucháia/ á czynia ie.
22 Y stáło sie iednego dniá że wstapił do łodki/ á z nim Zwolennicy iego/y Mat:8.℣ 23
23 rzekł do nich: Przewieźmy sie zá to iezioro. Y puśćili sie ná iezioro. A gdy Mar:4.℣ 36
sie wieźli/ zásnał. Tedy przypádłá burza od wiátru ná iezioro/ ták że sie
24 zálewáli: y byli w wielkim niebespieczeństwie. Przystapiwszy tedy Zwo-
lennicy/ obudzili go/ mowiac: Przykázyćielu/ giniemy. A on wstawszy
zgromił wiátr/ y one nawáłność wody/ y przestáłá/ á stáło sie vćiszenie.
25 Tedy do nich rzekł: Gdzie iest wiárá wászá? Ktorzy polekawszy sie/dziwo
wáli sie społecznie/mowiac: Co mnimasz/ co to zacz iest/ iż y wiátrom y
26 morzu roskázuie/ á słucháia go? Y przewieźli sie do kráiny Gerázeńskiey/ Mat:8.℣ 28
27 ktora iest przećiwko Gálileiey. A gdy z łodzi wystapił ná ziemie/zábieżał Mar:5.℣ 1.
mu ieden maż ktory miał Dyabelstwo iuż od wielu czásow/ á nie chodził
28 w żadnym odzieniu/áni w domu mieszkał/ ále w grobiech. Ten skoro vy-
źrzał Jezusa/vpadł przed nim/y krzycżac głosem wielkim/rzekł: Coż mnie
stoba Jezusie/Synu Bogá Naywyższego? Prosżę ćie nie mecz mie. Abo-
29 wiem przykázował Duchowi nieczystemu/áby wyszedł od onego człowie-
ká. Bo go przez wiele czásow popadał/ y wiazano go w łáncuchy/ y osá-
dzono dla straży w petá: ále on połamawszy okowy/ bywał pedzon od
30 Dyabelstwá ná pustynie. Y spytał go JEzus/mowiac: Co zá imie masz?
31 A on odpowiedział: Cmá/ bo było weszło weń wiele dyabelstwá. Y pro-
32 śili go áby im nie przykázował iść do przepáśći. A było tám stádo wiel- Mat:8.℣ 30.
kie wieprzow/ ktore páśiono ná gorze: tedy go prośili áby im dopuśćił w Mar:5.℣ 11.
33 nie wniść. Y dopuśćił im. Wyszły tedy Dyabelstwá od onego człowie-
ká/ y weszły w wieprze: tedy pedem wielkim szło stádo/y wpádło ná szyia
34 w iezioro/y potoneli tám. Co gdy vyźrzeli oni ktorzy páśli/vćiekli: y dáli
35 znáć do miástá y do wśi. Tedy wybiegli ludzie ogledáć to co sie stáło. Y
przyszli do JEzusa y náleźli onego człowieká śiedzacego/od ktorego dya-
belstwá wyszły/y odziánego/y dobrego rozumu v nog iego/ y polekáli sie.
36 A powiedzieli im y ci ktorzy widzieli/ iáko sie stał vzdrowionym od ćmy.
37 Tedy prośiłá go wszystká wielkość ludzi kráiny Gerázeńskiey/ áby szedł
od nich precz: bo ich byłá wielka boiaźń ziełá. A on wstapiwszy do łodzi/
38 wroćił sie názad. Y prośił go on maż z ktorego Dyabelstwá wyszły/ áby
39 przy nim był. Ale go puśćił Jezus od śiebie/ mowiac: Wroć sie do domu

swego/ á powiáday iákie wielkie rzeczy tobie Bog vczynił. Y chodził po
wszystkim mieście powiádáiac : iákie mu wielkie rzeczy JEzus vczynił.
Y stáło sie iest / gdy sie zás wrocił JEzus / przyiełá go tłuszcza / bo go 40
Mat:9. ℣ 18. wszyscy czekáli. A oto przyszedł maz ktoremu imie było Jairus / á ten był 41
Mar:5. ℣ 22. przełozonym boznice Zydowskiey/ y vpadł v nog Jezusowych/ prosząc go
áby wszedł do domu iego. Bo iedyna corká iego ktora miał / á było iey o- 42
koło dwunaście lat/tá mu vmieráłá. A tráfiło sie gdy szedł/ cisnełá go o-
ná tłuszcza. Y byłá iedná niewiástá / ktora krwáwa niemoc cierpiac ode 43
dwunaście lat/iuz byłá ná Lekárze wydáłá wszystke máietność swoie/ á
przedsie iey zaden vzdrowic nie mogł : tá przystapiłá z tyłu/ y dotknełá sie 44
podołká odzienia iego : á tudziez stánelo iey ono płynienie krwie. Y rzekł 45
Jezus: Kto sie mnie teraz dotknał. A gdy sie wszyscy k temu nieználi/ rzekł
Piotr y oni co z nim byli: Mistrzu te tłuszcze cie vciskáia y tłocza/á ty mo-
wisz/kto sie mnie dotknał? Y rzekł JEzus/ dotknałci sie mnie ktoś : bo ia 46
czuie ze ze mnie moc wyszłá. Widzac to niewiástá ze to nie było táiemno 47
drzac przystapiłá/y pádłá przed nogámi iego/á dla ktorey przyczyny dot-
knełá sie iego/oznaymiłá przed wszystkim ludem : y iáko tez tám tudziez v-
zdrowioná byłá. Ale on rzekł iey : Corko wiárá twoiá ciebie zdrowa v- 48
czyniłá: Jdz w pokoiu. Jeszcze on tego domawiał/ przyszedł niektory do 49
Ksiazeciá boznice Zydowskiey/ powiádáiac mu : Jzci vmárłá iest corká
twoiá nie trudz go iuz. A JEzus to vsłyszawszy / odpowiedział Oycu 50
oney dzieweczki. Nie boy sie/ iedno wierz / tedyc bedzie zdrowá. A gdy 51
przyszedł do domu / nie dopuścił wnisć z soba nikomu / iedno Piotrowi/
Jakubowi/Janowi/á oycu y mátce dziewczynemu. A płakáli iey wszyt- 52
cy/y lámentowáli. Tedy im on rzekł: Nie płaczcie/nie vmárłác tá dziew-
ká/álec spi. Y náśmiewáli sie z niego/ wiedzac iz byłá vmárłá. A on via- 53
wszy reke iey/záwołał rzekac: Dzieweczko wstań. Y wrocił sie duch iey/ 54
y wstáłá tudziez. Tedy kazał iey dác ieść. Y zumieli sie rodzice iey : Kto- 55
rym przykazał/ áby nikomu nie powiádáli tego co sie stáło. 56

Kápit: 9.

§ Zwolenniki po dwu śle/ná puszczy pieć tysiecy ludzi karmi/ná gorze przemie-
niony : vzdrawia Lunátyká/y Zwolenniki o przełozeństwie náucza.

Mat:10. ℣ 1. Mar:3. ℣ 13. ZEzwawszy Jezus dwánaście Apostołow/dał im 1
władza y moc nad wszystkimi Dyabelstwy/ itez zeby choroby
vzdrawiáli. Y posłał ie áby opowiádáli Krolestwo BOze/y 2
Mat:10. ℣ 9 vzdrawiáli niemocne. Y rzekł do nich: Nic nie bierzcie ná droge/áni laski 3
Mar:6. ℣ 8. áni kálety/áni chlebá/áni pieniedzy/áni dwu sukien mieycie. A do ktorego- 4
kolwiek domu wnidziecie/támze mieszkaycie/ á z támtad nie wychodzcie.
A ktorzykolwiekby was nie przyieli/wychodzac z miástá onegó/ y proch ie- 5
Act:13. ℣ 51. szcze z nog wászych obiycie ná świádectwo przeciwko im. A oni wyszed- 6
szy chodzili po miásteczkách kazac/y vzdrawiáiac wszedzie.
Mat:14. ℣ 1. Y vsłyszał HErod Tetrárchá wszystko co sie działo od niego/ y watpil 7
Mar:6. ℣ 14 przeto ze było powiádano od niektorych/iz Jan wstal zmartwy. A od dru 8
gich zásie iz Heliasz sie vkazał. A od inszych tez/ iz Prorok ieden z stárych
powstał. Y rzekł Herod: Janám ci ia dał ściać/ y ktoz to zásie iest/ o kto- 9
rym ia tákowe rzeczy słysze? Y stał o to/ áby go był widział.
Mat:14. ℣ 13 A wrociwszy sie Apostołowie/powiedáli mu wszystkie rzeczy ktorekol- 10
Mar:6. ℣ 31. wiek vczynili: y poiawszy ie/vszedł z nimi osobliwie ná puste mieysce/ktore
zowa Bethsaidá. Czego gdy sie dowiedziáły tłuszcze/szły zá nim : y przy- 11
iał ie/á powiádał im o Krolestwie Bozym/á owe ktorzy vzdrowienia po-
trzebowáli/

12 trzebowáli/vzdrawiał. A iuż ſie był pocżął dźień Mar:14. v 15 Mar:6. v 36.
ku wiecżorowi chylić. Thedy przyſtąpiwſzy
dwánaśćie/mowili mu: Rozpuść tłuſzcże/áby
ſzedſzy do miáſteczek y do wśi okolicżnych/ ſtá=
neli ná goſpodách: y nábyli ſobie coby iedli/bo=
ſmy tu ná puſzcżey. Y rzecże do nich Jezus: Day=
13 ćie wy im ieść. A oni rzekli: Niemamy nic wię= Ioan: 6. v 9.
cey iedno pięćioro chlebá/ á dwie rybce: chybá
14 żebyſmy ſámi ſzli y kupili ná tę wſzyſtkę tłuſzczą pokármow. A było mę=
żow około pięći tyśiecy. Rzekł tedy do Zwolennikow ſwoich: Roſkáżćie
15 im vśieść gromádámi/w káżdey po pięćdźieśiąt. Y vcżynili ták/tákże kazá=
16 li wſzyſtkim vśieść. Wziąwſzy tedy pięćioro chlebá y dwie rybie/weyrzał
w niebo/y błogoſłáwił im/potym łamał: y rozdawał Zwolennikom ſwo
17 im/áby kłádli przed tłuſzcże: tákże iedli wſzyſcy/ y náſyceni ſą. Y zebráno
ieſt to co im było zbyło/ odrobin dwánaśćie koſzow.
18 A ſtáło ſie/ gdy był ſam modlący ſie/ byli też z nim y Zwolennicy/ tedy Mat:16. v 13
19 ich pytał/mowiąc: Kim mię być powiádáią tłuſzcże? A oni odpowiádá= Mar: 8. v 27.
iąc rzekli: Janem Krzćićielem/ á drudzy też Heliaſzem/ drudzy záśię po=
20 wiádáią/że ieden Prorok z onych ſtárych powſtał. Y rzekł do nich: A wy
kim mię też być mienićie? Odpowiádáiąc Symon Piotr/rzekł: Chryſtu=
21 ſem Bożym. A on zágroziwſzy im przykazał/áby nikomu nie powiádáli te=
22 go/powiedáiąc: Iż muśi Syn człowiecży wiele ćierpieć/y być wzgárdzo= Mat:17. v 23:
nym od ſtárſzych/ y Kśiążąt kápłáńſkich/ y w piſmie vcżonych: y być zábi= Mar: 8. v 31.
tym/ á trzeciego dniá záśię wſtáć.
23 ☞ Mowił też do wſzyſtkich: Jeſli kto chce zá mną przyść/ niech ſie ſá= Mat:10. v 38
mego śiebie záprzy/niechże bierze krzyż ſwoy ná káżdy dźień/á niech zá mną & 16. v 24.
24 idźie. Abowiem kto będźie chćiał duſzę ſwoię záchowáć/ſtráći ią. Ale kto= Mar: 8. v 34 Infr: 14. v 27
25 by ſtráćił duſzę ſwoię dla mnie/ ten ią záchowa. Bo á coby tym polepſzył & 17. v 33.
człowiek/gdyby pozyſkał wſzyſtek świát/á śiebie ſamego zátráćił/ y ſzko= Ioã: 12. v 25.
26 dę w ſobie vcżynił? Abowiem ktoby ſie wſtydał mnie y ſłow moich/tego Mat: 10. v 22
ſie też Syn człowiecży będźie ſromał/ gdy przyidźie w Máieſtaćie ſwoim Mar: 8. v 38. 2 Tim: 2. v 12
27 y Oycowym/y świętych Angiołow. A powiádam wam to prawdźiwie/ Mat:16. v 28
że ſą niekthorzy tu ſtoiący/ ktorzy nie vkuſzą śmierći/ áże vyzrzą KROle= Marc:9. v 1.
28 ſtwo BOże. ☞ Y ſtáło ſie po tych powieśćiách iákoby w ośm dni/ Marh:17. v 1.

że wziął z ſobą Piotrá/Jákubá/y Janá/ Marc: 9. v 2.
29 y ſzedł ná gorę/áby ſie tám modlił. Y ſtá
ło ſie ieſt gdy ſie modlił/ poſtáć oblicża
iego inákſza: y odźienie iego białe y łſnią
30 ce. A oto dwá mężowie mowili z nim.
Byli thedy MOYZEſz y HELYAſz/
31 widzeni z nim w Wielmożnośći. Y po=
wiedáli zeſzćie iego/kthore miał wypeł=
nić w JERVZAlem. Ale PJotr
32 y ći kthorzy z nim byli/ obćiążeni byli
ſnem. Y ocućiwſzy ſie/ vyzrzeli onę wiel
możność iego/ y dwu mężow kthorzy
33 ſtali z nim. Y ſtáło ſie/ gdy odchodźili od niego/ rzekł Piotr do JEzuſá:
Náucżyćielu/ dobrzeć nam tu być/ vcżyńmy tu trzy przybytki/tobie ieden/
34 Moizeſzowi ieden/á Heliaſzowi ieden: niewiedząc co mowił. A gdy on
te ſłowá mowił/ ſtał ſie ieſt obłok/ y záſłonił ie: y báli ſie/ gdy oni wcho= Mat: 3. v 17.
35 dźili w obłok. Stał ſie też głos z obłoku/ mowiący: Ten ieſt Syn moy
miły/

miły/teg słuchaycie. A gdy sie stał ten głos/náleziony iest Jezus sam. A oni 36
2. Pet:1 ✠ 17. milczeli/y nikomu nic nie powiádáli w one dni tych rzeczy/ktore widzieli.
Mat:17. ✠ 14 Stáło sie zás názáiutrz / że gdy z gory zchodzili / zábieżáłá im tłuszcza 37
Mar:9. ✠ 17. wielka. A oto ieden mąż z oney tłuszczey záwołał/mowiąc: Mistrzu/pro= 38
szę cię weyzrzy ná syná moiego / boć iedynaczek mi iest: á oto duch po= 39
pada mi go/y gwałtem krzyczy/á on go tłucze y rozdziera/ ták iż piány to=
czy/ á záledwie odstępuie nátárgawszy sie go: prosiłem ći był Zwolenni= 40
kow twoich áby go wyrzucili/ále nie mogli. Odpowiádáiąc tedy Jezus/ 41
rzekł: O niewierny á przewrotny narodzie / y dokądże wżdy będę v was/
y będę was ták cierpiał? Przywiedź tu syná twoiego. A gdy przychodził 42
vderzyło go Dyabelstwo/y miotáło. Tedy zgromił JEzus duchá nieczy=
stego/y vzdrowił ono dziecię/y oddał go oycu iego. A zumieli sie wszyscy 43
oney wielmożności Bożey. A gdy sie wszyscy dziwowáli temu wszyst=
kiemu co czynił/rzekł do Zwolennikow swoich: Włożcie sobie w sercá wá 44
sze te słowá. Abowiem to iest pewna rzecz/że Syn człowieczy będzie wy=
dan w ręce ludzkie. Ale oni nie rozumieli tego słowá/ á było im zástonio= 45
ne/áby go nie rozumieli/ á obawáli sie go pytáć o to słowo. Weszłá też 46
Infr:22. ✠ 24 w nie myśl/ktoby z nich był więtszym. Tedy Jezus widząc myśli sercá ich 47
Mat: 18. ✠ 1. viąwszy dzieciątko/ postáwił ie wedla siebie/ y rzekł im: Ktokolwiekby 48
Mar:9. ✠ 34 przyiął to dziecię w Jmię moie/ ten mnie przyimuie. A ktokolwiek mnie
przyymuie/ przyimuie onego ktory mnie posłał. Abowiem kto mnieyszym
iest miedzy wámi wszytkimi/ten zacnieyszy iest. Odpowiádáiąc tedy Jan/ 49
rzekł: Mistrzu/widzielismy iednego / á on w Jmię twoie wyrzuca Dya=
belstwo/ y zábroniliśmy mu: bo nie chodzi zá tobą z námi. Y rzekł do nie= 50
go JEzus: Nie brońcie nikomu: bo kto nie iest przeciwko wam/ zá wámi
iest. A stáło sie iest/gdy sie wypełniáły dni wzięcia iego/ że y sam oblicze 51
swoie vtwierdził/áby szedł do Jeruzálem. Tedy posłał posły przed obli= 52
cznością swoią/á oni szedszy/weszli do miástá Sámárytáńskiego/áby mu
gospodę ziednáli. Y nie przyięli go/iż był mocno postánowił iść do Jeru= 53
zálem. A gdy to vyzrzeli Zwolennicy iego / Jákub y Jan / rzekli: PAnie/ 54
chcesz że każemy áby ogień zstąpił z niebá/ y popalił ie? Y obroćiwszy sie/ 55
Joan:3. ✠ 17. zfukał ie/ mowiąc: Niewiecie czyiegoście duchá. Syn człowieczy nie 56
& 12. ✠ 47. przyszedł dusz trácić/ ále zbáwiáć. Y poszli do inego miásteczká.
Mat: 8. ✠ 19 Stáło sie tedy/gdy oni szli w drodze/rzekł ieden do niego: Poydę zá to= 57
bą gdziekolwiek poydziesz. Rzekł mu JEzus: Liszki máią iámy/ y ptacy 58
niebiescy gniazdá/ále Syn człowieczy nie ma gdzieby głowę swoie skło=
nił. Y rzekł do drugiego: Podź zá mną. A on rzekł: Pánie dopuść mi pir= 59
wey/że poydę pogrzebę oycá mego. Rzekł mu Jezus: Day pokoy/ niechći 60
vmárli grzebą swe vmárłe: á ty idź/á opowiáday krolestwo Boże. Rzekł 61
zás drugi: Poydę zá tobą Pánie/ále mi pierwey dopuść/że dam znáć tym
ktorzy domá są. Rzekł do niego Jezus: Zaden ktory przykłáda rękę swą 62
do pługá/á ogląda sie ná zad/ nie iest sposobny Krolestwu Bożemu.

Kápit: 10.

¶ Náznáczył siedmdziesiąt y dwu Zwolennikow/ bliźniego nam pod przy=
kłádem onego ktory miedzy łotry wpadł/vkazał. Od Marty przyięt/
Márya v nog siedząca wymawiał.

POtym tedy náznáczył Pan y inych śiedmdźieśiąt 1
y dwu/y słał ie para przed obliczym swoim do káżdego miástá/
Mat:9. ✠ 37. y ná káżde mieysce gdzie sam miał przyść. Y mowił im: Zniwoć 2
záiste wielkie/ále robotnikow máło. Proścież tedy Páná tego zniwá/áby
posłał

3 posłał robotniki ná żniwo swoie. Idźcie: Oto ia posyłam was iáko bá- Mat:10. ℣ 11
4 ránki miedzy wilki. Nie nośćie zsobą worká/ áni kálety/ áni botow/ y ni- Mar: 6. ℣ 8
5 kogo w drodze nie pozdrawiayćie. Do ktoregokolwiek domu wnidźiecie/ 4 Re:4. ℣ 29
6 napierwey mowćie: Pokoy temu domowi/ á będzieli tám syn pokoiu/
odpocżynie ná nim pokoy wász. Jesli nie będzie/ wroći sie zás do was. A
7 w tymże domu ostańćie iedząc y pijąc/ to co v nich iest. Abowiem godźien Mat:10. ℣ 10
iest robotnik zapłáty swoiey. ¶ Nie przechodźćie sie z domu do domu. A Deu:24 ℣ 14
8 do ktoregokolwiek miástá wnidźiecie/ á przyiętoby was/ iedzćie to co przed 1 Tim:5. ℣ 18
9 was położą: á vzdrawiaycie niemocne ktorzy tám są/ y powiádaycie im.
Przybliżyło sie do was Krolestwo Boże.
10 A do ktoregokolwiek miástá wnidźiecie/ á nie przyiętoby was/ wycho-
11 dząc ná vlice iego/ mowćie. Też y proch ktory ná nas przypadł z miástá Act:13. ℣ 51.
wászego/ oćieramy ná was: wszákże iednák to wiedzćie/ że sie przybliżyło
12 Krolestwo Boże. Powiádam wam/ iż w on dźień więtsza folgá będźie
13 Sodomie/ niż onemu miástu. Biádá tobie Chorozáim/ biádá tobie Beth- Mat:11. ℣ 21
saidá: bo by sie były te cudá dźiáły w Thyrze y w Sydonie/ ktore sie w
was dźiáły/ iużby byli dawno we włośieniu y w popiele śiedząc pokuto-
14 wáli. A wszákoż Tyrowi y Sydonowi lżey będźie ná sądźie niżli wam.
15 A ty Káffarnaum áż do niebá powyższone/ áż do piekłá będźiesz pogrążo-
16 ne. Kto was słucha/ mnie słucha. A kto wámi wzgardza/ mną wzgardza. Mat:10 ℣ 40
17 A kto mną gárdzi/ gárdzi onym ktory mie posłał. Wroćili sie potym oná Ioa: 13. ℣ 20
śiedmdźieśiąt y dwá z rádośćią/ mowiąc: Pánie/ y dyabelstwá tedy nam
18 są poddáne w Jmie twoie. Y rzekł im: Widźiałem Szátáná/ iáko bły-
19 skáwicę z Niebá spadáiącego. Otom wam dał moc deptánia po wężách/
y po niedźwiadkách/ y po wszelkiey mocy nieprzyiaćielskiey: á nic wam
20 nie zászkodźi. Wszákoż z tego sie nie ráduyćie/ że y Duchowie są wam pod-
dáni/ ále sie ráduyćie iż imioná wásze nápisane są w niebieśiech.
21 Teyże godźiny rozrádował sie JEzus w duchu/ y rzekł: Wyznawam Mat:11 ℣ 25.
tobie Oycże/ Pánie niebá y źiemie/ iżeś skrył te rzecży przed mądrymi y ro-
stropnymi/ á obiáwiłeś ie málutkim. A owszem Oycże/ bo sie ták vpodo-
22 báło przed tobą. Wszystkie rzecży dáne mi są od Oycá mego. A żaden nie-
wie ktoby był Syn/ iedno Oćiec. Y ktoby był oćiec/ iedno syn: á komuby
23 chćiał Syn obiáwić. Y obroćiwszy sie do Zwolennikow swoich/ rzekł:

Błogosławione ocży ktore widzą to co wy Mat:13 ℣ 16.
24 widźicie. Abowiem powiádam wam/ że wiele
Prorokow/ y Krolow/ prágnęli widźieć to co
wy widźicie/ á nie widźieli: y słyszeć to co wy
25 słyszyćie/ á nie słyszeli. A oto ieden w Zakonie
vczony powstał/ kusząc go á mowiąc: Mistrzu Mat:22. ℣ 35
co czyniąc żywot wiecżny otrzymam? Tedy Mar:12. ℣ 28
26 on rzekł do niego: A co nápisano iest w Zako-
27 nie? iáko czytasz? A on odpowiádáiąc/ rzekł: Będźiesz miłowáć PAná Deut:6. ℣ 5.
Bogá twego z zupełnego sercá twego/ y ze wszystkiey dusze twoiey/ y ze
wszystkich śił twoich/ y ze wszystkiego rozumu twoiego: á bliźniego twe-
28 go iáko śiebie sámego. Y rzekł mu: Dobrześ odpowiedźiał/ to czyń/ á bę-
29 dźiesz żył. A on chcąc vspráwiedliwić śiebie sámego/ rzekł do JEzusá:
30 Y ktoż iest moim bliźnim? Tedy poyźrzawszy JEZVS wzgore/ rzekł:
Człowiek ieden szedł z Jeruzálem do Jerychá/ y wpadł ná łotry. Ktorzy
go też y odárli/ á zádawszy mu rány/ odbiegli ná poły żywego ostáwiw-
31 szy. Y tráfiło sie/ że tąż drogą szedł ieden kápłan/ y vyrzawszy gi minął go.
32 Tákież też Lewitá/ będąc blisko onego mieysca/ y vyrzawszy gi/ przeminął.
Ale

Ale Sámárytan niektory iádac w droge/nádiáchał go: y vyzrzawszy go/ 33
zruszył sie miłosierdziem. Y przystapiwszy do niego/ záwiazał rány iego/ 34
wlawszy oleiu y winá/á potym włożywszy go ná swe bydle: záwiozł go
do Gospody/y miał o nim piecza. A názáiutrz wyiawszy dwá groszá/dał 35
ie Gospodarzowi/ y rzekł: Miey o nim stáránie / á cokolwiek nádzwysz
wyłożysz/ á ia kiedy sie wroce zápłácec. Ktoryż z tych trzech zdać sie być 36
bliźnim onemu ktory wpadł miedzy łotry? A on rzekł: Ten ktory vczynił 37
miłośierdżie nád nim. Y rzekł mu Jezus: Idź/czyńże też ty ták.
Y stáło sie gdy szli/że on wszedł do iedneg miásteczká: á niewiástá ie- 38
dná ná imie Martá przyiełá go do domu swego. A tá miáłá śiostre Má- 39
rya imieniem / ktora też śiedzac v nog Páńskich słucháłá słowá iego. A
Martá stáráłá sie około rozlicznych posług. Kthora tedy stánawszy rze- 40
kłá: Pánie/niemasz ty o tym stáránia/iż śiostrá moiá opuśćiłá mnie same 41
służyć? A przeto rzecz iey/ by mie wspomogłá. A pan odpowiedáiac rzekł 42
iey: Marto/ Marto troskliwaś á frásuiesz sie około wiele rzeczy. Ale ie- 43
dnegoć potrzebá iest. Márya co lepsza czastke obráłá/ktora od niey nie be-
dzie oddalona.

Kápit: II.

Vczy Zwolenniki iáko sie máia modlić przykłádem onego ktory w nocy troie
chlebá pożyczał/Fáryzeuszom o Dyabłow wypadzániu odpowiáda/y ich
potepienie wielkim przeklectwem obiáwia.

J Stáło śie/gdy był ná niektorym mieyscu ná mo- 1
dlitwie/ gdy przestał/ rzekł ieden ze Zwolennikow iego do nie-
go: Pánie náucz nas / iáko sie mamy modlić/ iáko też vczył Jan
Mat:6. ℣ 9. zwolenniki swoie. Y rzekł im: Gdy sie modlićie/mowćiesz: Oycze/ świec 2
sie Jmie twoie. Przydź Krolestwo twoie. Badź twa wola/iáko w nie- 3
bie/ y ná ziemi. Day nam dźiśia chlebá nászego powszedniego. Odpuść 4
nam grzechy násze: boć też y my odpuszczamy wszelkiemu winowáycy
nászemu. A nie wwodź nas ná pokuszenie.
Y rzekł do nich: Y ktory z was bedzie miał przyiaćielá/ á szedłby do 5
niego w pułnocy/y mowił mu: Przyiaćielu pożycz mi troygá chlebá: ábo-
wiem przyiaćiel moy przyszedł z drogi do mnie/á niemam co przedeń poło- 6
żyć: A onby we wnatrz bedac odpowiádáiac rzekł: Nie kołác ná mie/ á 7
toć iuż drzwi zámkniono / á dziatki moie sa zemna ná pokoiu: nie mogeć
teraz wstáć á dáć tobie. A onby przedsie kołátał nań / powiádam wam: 8
iż ácz potym wstawszy nie da mu z strony thego że mu przyiaćielem iest/
przedsie iednák dla vporności ieg wstánie/y da mu tyle ile mu ich potrze-
Mat:7. ℣ 7. bá. A ia powiádam wam: Prośćie/á bedzie wam dano: Szukaycie/tedy 9
& 21. ℣ 22. naydziecie: Kołáczćie/á bedzie wam otworzono. Abowiem káżdy kto pro- 10
Mar:11. ℣ 24 si/bierze: á kto szuka/náyduie/ á kołácacemu bedzie otworzono. Kto tedy 11
Ioá: 14. ℣ 13. & 15. ℣ 7. & z was oycá prośi o chleb: zasz mu poda kámień? Albo o rybe/izasz miásto
16. ℣ 23. ryby da mu weżá? Albo prośiłliby o iáie/zali mu poda niedzwiadká. Je- 12
Iaco: 1. ℣ 5. śliż tedy wy bedac złemi/vmiećie dobre datki dáwáć synom wászym: iáko 13
Mat: 7. ℣ 9. dáleko wiecey Oćiec wász niebieski da duchá dobrego/tym ktorzy go pro-
Mat: 9. ℣ 32 sza.
& 12. ℣ 22.
Mar: 3 ℣ 22. A był wyganiaiac Dyabelstwo / á ono było nieme. A gdy wyrzućił 14
dyabelstwo/ przemowił iest niemy/ y dziwowáły sie sa tłuszcze. A niekto- 15
rzy z nich mowili: Ze przez Beelzebubá Ksiaże Dyabelskie wygania dya-
belstwá. A drudzy kuszac/domagáli sie v niego znáku z niebá. Ale on gdy 16
vyzrzał myśli ich/ rzekł im: Káżde krolestwo samo w sobie rozerwáne/ 17
spustoszeie:

18 spustoszeie: ták że dom ná dom vpádnie. Jesliż
więc y Szátan przećiwko sobie rozdzielon iest/
iákoż będźie stáło Krolestwo iego? Jż powiá-
dáćie żebym w Beelzebubie wymiátał dyabel-
19 stwá? Ale ieslić ia w Beelzebubie wyrzucam
dyabelstwá/ synowie wászy przez kogo wyrzu-
20 cáią? A przetoż oni was będą sądźić. Ale ieslić
ia pálcem BOżym wyrzucam Dyabelstwá/
21 iśćieć przyszło ná was Krolestwo Boże. Gdy zbroyny mocarz strzeże pá-
22 łacu swego/tedy w pokoiu są wszystkie rzeczy ktore on ma. Ale iesliby mo-
cnieyszy niżli on nádszedwszy nań/ zwyćiężył go: wszystkie oręża iego w
23 ktorych duffał pobierze mu/y korzyśći iego rozda. Kto nie iest zemną/prze-
24 ćiwko mnie iest: á kto zemną nie zbiera/ten rosprasza. Gdy nieczysty duch
wynidźie od człowieká/ chodźi po mieyscách suchych szukáiąc odpoczynku.
25 A nie nálazszy/mowi: Wrocę sie ia do domu mego skądem wyszedł. A gdy
26 przyidźie/naydźie gi miotłámi vmiećiony y przyochędożony. Tedy idźie/y
bierze siedm inych Duchow gorszych niżli sam / á wszedszy mieszkáią tám.
A stawáią sie poslednie rzeczy człowieká onego/gorsze niżli pierwsze. ☞
27 ☞ A stáło sie iest gdy te słowá mowił: Wyniozszy sie z głosem iedná nie-
wiástá z tłuszcze/ rzekłá mu: Błogosłáwiony żywot ktory ciebie nosił/y
28 pierśi ktorycheś pożywał. A on rzekł: A owszem błogosłáwieni ktorzy słu-
29 cháią słowá Bożego/y strzegą go. ☞ A gdy sie tłuszcze zbiegáły/iął mo-
wić: Oto ten narod/ narod złosliwy iest/ známienia sie domaga/ á nie bę- Mat:12. ✝ 39
30 dźie mu znák dány/ iedno znák Jonaszá Proroká. Abowiem iáko był JO- Ioān: 2. ✝ 2.
nasz známieniem Niniwitom: ták też będźie y Syn człowiecży narodo-
31 wi temu. Krolowa od południá stánie ná sądźie z mężmi narodu tego/ 3 Re:10. ✝ 1.
y potępi ie: iż oná przyszłá od gránic ziemie/ słucháć mądrośći Sálomo- 2 Par:9. ✝ 1.
32 wey. A oto więtszy niżli Sálomon tu iest. Mężowie Niniwitscy stáną ná
Sąd z tym narodem/ y potępią gi: że wżdy oni stroili pokutę ná kazánie Ionæ 3. ✝ 5.
Jonaszowo/á oto więtszy niżli Jonasz tu.
33 ☞ Zadny nie zápala świece/á stáwia ią w skrytośći/áni pod korzec: ále Mat: 5. ✝ 15.
34 ná lichtarz / áby ći ktorzy wchodzą świátłosć widźieli. Swiecá ćiáłá Mar: 4. ✝ 21
twego/iest oko twoie. Będźieli oko twoie proste/tedy wszystko ćiáło twoie Mat:6. ✝ 22.
świetne będźie. Ale iesli będźie złosliwe/tedy y ćiáło twoie ćiemne będźie.
35 Pátrzayże tedy/áby świátłość ktora w tobie iest/nie byłá ćiemnośćiámi.
36 A ták będźieli wszystko ćiáło twoie świátłe/nie máiąc nikąská ćiemnośći/
będźie świátłe wszystko/á iákoby iásność łyskáwice oświeći ćię. ☞

37 A gdy to mowił/ prośił go niektory Fáryzeusz / áby v niego obiedwał.
38 A wszedszy do niego/śiedźiał zá stołem. Tedy on Fáryzeusz począł sam w
39 sobie to rozbieráć y mowić: Czemu sie był nie vmył przed obiádem. A rzekł
Pan do niego: Teraz wy Fáryzeuszowie co z wierzchu iest ná kielichu/ y Mat:23. ✝ 25
ná miśie to omywaćie: ále co iest v was wewnątrz/ to iest pełno drapie-
40 stwá y złośći. Głupi/ izasz nie tenże co vczynił/ to co iest z wierzchu/vczy-
41 nił też y to co iest wewnątrz? Wszákoż co wam zbywa/daway cie iáłmu-
42 żnę: á oto wszystkie rzeczy są wam czyste. Ale biádá wam Fáryzeuszom/
ktorzy wytykaćie miętkę/ rutę/ y wszelkie źiele / á opuszczaćie sąd y miłość
43 Bożą/áno to było trzebá czynić/ á onego nie opuszczáć. Biádá wam Fá-
ryzeuszom/ że sie kochaćie w pierwszych Stolicách w Bożnicách/y w po- Infr:20. ✝ 46
44 zdrawiániu ná rynku. Biádá wam/ że iesteśćie iáko groby/ktorych (we- Mat:23 ✝ 6.
wnątrz) niewidźieć/á ludźie po nich chodzą/niewiedzą co w nich. Odpo- Mar:12. ✝ 38
45 wiádáiąc ieden z Doktorow zakonnych/rzekł do niego: Mistrzu/te rzeczy
H mowiąc

Mat:23. ✠ 4. mowiąc: iedno nas lżyß. A on rzekł: Y wam w piśmie vczonym biádá/ 46
iż obciążacie ludzie brzemiony/ ktorych znośić nie mogą: á wy sami y ied-
nym pálcem wáßym nie tykacie sie tych brzemion.
☞ Biádá wam ktorzy buduiecie groby Prorockie/ á wáßy oycowie ie 47
pobili. Záiste poświadczacie/iż pozwalacie vczynkom oycow wáßych: bo 48
oni ich pobili/á wy im groby buduiecie. Przetoż y mądrość Boża rzekłá: 49
Pośle do nich Proroki y Apostoły/ á oni ie pobiją/ y prześládowáć będą/
áby byłá ßukána krew wßystkich Prorokow/ ktora wylána iest od postá- 50
Gene:4. ✠ 8. nowienia świátá / przez ten narod ode krwie Ablowey / áż do krwie Zá- 51
2 Par:24 ✠ 21 cháryaßowey / ktory zginął miedzy ołtarzem y domem Bożym. Ták po-
wiádám wam/będzie ßukána od tego narodu. Biádá wam w piśmie v- 52
czonym/żeście wzięli klucz vmieietności: samiście nie weßli/á tym ktorzy
wchodzili/zábroniliście. A gdy to do nich mowił: Poczęli Fárizeußowie 53
y w piśmie vczeni bárzo nań nálegáć/á vstá iego zátuláć w wielu rzeczách
czuháiąc nań/ y ßukáiąc w czymby go podchwyćili z vst iego/chcąc go o- 54
skárżyć. ☜

Kápit: 12.

§ Pan Chrystus podobieństwem kwásu Fáryzeyskiego/ przespiecznośćią śmierći/ dźieleniem dźiedźictwá/nápełnieniem gumná/opátrzeniem prástwá/okráßeniem Leliey/oczekawániem Páńskim/á ßáffowániem wiernym/Zwolenniki przećiwko Antychrystowi vmacnia.

A Gdy śie wiele tłußcz zbiegá- 1
ło/tákże sie też sami miedzy sobą tło-
czyli/ iął mowić do Zwolennikow
Mat:16. ✠ 6. swoich: Strzeżcie sie pilnie kwásu Fárizeyskie-
Mar:8. ✠ 15. go/ ktory iest obłudność. Bo niemáß nic skry- 2
Mat:10 ✠ 26 tego/żeby sie nie odkryło/áni ták táiemnego/ cze-
Mar: 4. ✠ 22 goby nie miano wiedzieć. Abowiem to cośćie 3
w ciemnośćiách mowili/ to ná świetle będzie powiádano/á cośćie w ko-
morze w vcho powiedzieli/to będzie przepowiádano po domiech. Ale po- 4
wiádam wam iáko przyiacielom swym. Nie stráchayćie sie tych kthorzy
zábijáią ćiáło/á potym nie máią co więcey czynić. Ale vkáżę ia wam kogo 5
sie maćie bać. Boyćie sie onego ktory zá biwßy/ießcze może posłáć do pie-
kielnego ogniá/ták wam powiádam tego sie boyćie. Azaż pięći wroblow 6
nie przedáią zá dwá pieniądzá: á ieden z nich nie iest w zápamiętániu przed
Bogiem. Aleć y włosy ná głowách wáßych policzone są. A ták nie boy- 7
ćieß sie / ważnieyßyśćie wy niźli bárzo wiele wroblow. Bo powiádam 8
Mat:10. ✠ 32 wam : Káżdy ktorykolwiek mie wyzna przed ludźmi/ y Syn człowieczy
Mar:8. ✠ 38. wyzna go przed Angioły Bożymi. ☜ Ale kto sie mnie záprzy przed lu- 9
2 Tim:2. ✠ 12 dźmi/záprze sie go też przed Angioły Bożymi. A káżdy ktory mowi słowo 10
Mat:12. ✠ 32 przećiwko Synowi człowieczemu/będzie mu odpußczono/ále temu ktoby
Mer:3. ✠ 28. przećiwko Duchowi świętemu bluźnił/ nie będzie odpußczono.
Mat:10. ✠ 19 A gdy was będą wwodzić do Bożnic/y przed Vrząd/y przed Potentá- 11
Mar:13. ✠ 11. ty/nie troßczcie sie/iáko álbo cobyśćie odpowiedzieć mieli/ álbo cobyśćie
mieli mowić. Abowiem Duch święty náuczy was w onęż godźinę/ coby- 12
śćie mieli mowić. A rzekł mu ieden z tłußczey : Mistrzu/ rzecz brátu me- 13
mu/áby zemną rozdźielił dźiedźictwo. A on mu odpowiedźiał: Człowie- 14
cze/ktoż mie postánowił Sędzią/ álbo dźielnikiem nád wámi: Y rzekł do 15
nich : Pátrzćie á strzeżćie sie wßelkiego łákomstwá. Abowiem nie w ob-
fitośći iednego káżdego żywot iego zależy/tych rzeczy ktoremi włádnie.

Y mowił

16 Y mowił też do nich podobieńſtwo/ mowiac: Jednego człowieká bo- Eccl:11.✠19
17 gátego rola/ hoyny vrodzay przyniosłá: Y myſlił ſam w ſobie/ mowiac:
Co mam czynic/ bo niemam gdziebym miał kláść zboża mego? Y rzekł:
18 Vczynie ia ták: Pokáże ſtodoły moie á pobuduie wietſze/ tedy do nich
19 zwoże/ y złoże wſzyſtko co mi ſie národziło: y dobrá moie/ á rzekne duſzy
moiey: Duſzo maſz wiele dobrá/nálożonego ná wiele lat. Odpoczywáy/
20 iedz/piy/vżyway. Ale rzekł mu Bog: Głupi/ tey nocy duſze twoiey beda
21 chćieć od ćiebie/ á te rzeczy ktoreś nágotował/ czyie beda? Táki ieſt ten
22 ktory ſobie ſkárbi/á nie ieſt ku Bogu bogáty. Rzekł też do Zwolennikow Pſa:54.✠25.
ſwoich: Przetoż powiádam wam: Nie troſzczćie ſie o duſzy wáſzey/coby- Ma:6.✠25.
23 śćie iedli/ áni o ćiele wáſzym czymbyśćie ie przyodziewáli: wietſza ieſt 1 Pet.5.✠7.
24 duſzá niż pokarm/ á ćiáło ważnieyſze niżli odzienie. Przypátrzćie ſie kru-
kom/że áni śieia áni żna/ktorzy nie máia áni ſpiżárnie/áni ſtodoły/ á wż-
25 dam ie Bog żywi. Jáko dáleko ieſteśćie wy ważnieyſzy niżli oni. A kto
z was myſlac może ſobie wzroſtu ſwego przyczynić ná ieden łokieć? Po-
26 niewaz tedy y tego co namnieyſzego ieſt/vczynić nie możećie/ czemuż ſie o
27 inne rzeczy troſzczećie? Pátrzćie ná Lilie iáko roſta/ nie robia/ nie prze-
da/á wżdy powiádam wam/ że áni SALOmon we wſzyſtkiey wielmo-
28 żnośći ſwoiey/ nie vbierał ſie ták/ iáko iedná z tych. A ieſliż trawe ktora
dźiśia ieſt ná polu/á názáiutrz do brogu bywa włożoná/ Pan BOG ták
29 przyodziewa/iáko dáleko wiecey was máłey wiáry? Przetoż wy nie ſtá-
raycie ſie cobyśćie iedli/ álbo cobyśćie pili/ y nie podnośćie ſie wzgore:
30 boć tego wſzyſtkiego narodowie świeccy ſzukáia. Ale Oćiec wáſz/wie iż
31 tych rzeczy potrzebuiećie. Wſzákoż ſzukaycie pierwey Kroleſtwá Boże-
go/y Spráwiedliwośći iego: á te wſzyſtkie rzeczy beda wam przydáne.
32 ☞ Nie boycie ſie máluczka trzodo/boć ſie ſpodobáło Oycu wáſzemu dáć Mat:19.✠21
33 wam Kroleſtwo. Przedawaycie co maćie/á dawaycie iáłmużne/czyńcie Mat:6.✠20.
ſobie worki ktore nie wietſzeią/ſkarb nieprzebrány w niebieśiech/gdzie zło-
34 dźiey nie dochodźi/áni mol káżi. Abowiem gdzie ieſt ſkarb wáſz/tám y ſer-
ce wáſze bedźie. ☜
35 ☞ Niechay beda biodrá wáſze przepáſane/y pochodnie goráiace w reku
36 wáſzych/á wy badźcie podobni ludźiom ktorzy czekáia páná ſwego/gdyby
ſie wroćił z god małżeńſkich: iż gdyby przyſzedł á zákołátał/nátychmiaſt-
37 by mu otworzyli. Błogosłáwieni ſłudzy oni/ ktore gdy przyidźie Pan/zá-
ſtánie ie á oni czuia: Záprawde powiádam wam/iż przepáſze ſie/y każe im
38 śiedźieć/á chodzac bedźie im poſługował. A przyſzedłliby o wtorey ſtrá-
żey/álbo przyidźieli też y o trzećiey ſtraży/á naydźie ie ták: błogosłáwieni
39 ſłudzy oni. A to też wiedzćie/iż by wiedźiał goſpodarz/ o ktoreyby godźi- Mat:24✠43
nie złodźiey miał przyść/ wżdamćiby czuł: á nie dopuśćiłby dźiuráwić Apo:16.✠15
40 domu ſwego. A ták y wy badźcie gotowi/bo ktorey ſie godźiny nie nádźie-
41 iećie/ Syn człowieczy przyidźie. ☜ Y rzekł mu Piotr: Pánie/ku namże
42 to podobieńſtwo mowiſz/czy ku wſzyſtkim. Tedy rzekł Pan: Co rozumieſz
ktory ieſt ſzáffarz wierny á roſtropny/ktorego poſtánowił Pan nád czelá-
43 dźia ſwoia/ áby im dał czáſu ſwego miáre pſzenice? Błogosłáwiony to
44 ſługá/ ktorego gdy przyidźie Pan/ naydźie á on ták czyni. Prawdźiwie
wam powiádam/że náde wſzyſtkim dobrym ſwoim ktore ma/ poſtánowi
45 go. A ieſliby rzekł on to ſługá w ſercu ſwoim: Omieſzkawa przyść moy
46 Pan/á począłby bić ſługi y ſłużebnice: y ieść/ pić/ á opiiáć ſie. Przyidźie
Pan onego ſługi w ten dźień kiedy ſie nienádźieie/ y w one godźine ktorey
47 niewie/y oddźieli go/y cząſtke iego z niewiernymi położy. A on záś ſługá
ktory vznał wola Páná ſweg/á nie nágotował ſie áni vczynił podług wo-

ley iego/niemáłą plagą będźie karan: ále ktory nie poznał/ á czynił rzeczy 48
godne karánia/niewiele plag będźie karan. A káżdemu ktoremu iest wie-
le dano/będźie też wiele od niego pożądano: á komu polecono wiele/wie-
cey będą chćieć od niego. Przyszedłem ogień pusczáć ná źiemię/ á czego 49
inego chce/iedno żeby sie rospalił? Krztem mam być okrzcżon/ á iákożem 50
Mat:10.✝34 ściśniony áżby sie skonał? Mniemaćie żebym pokoy przyszedł dáwáć ná 51
źiemię? Powiádam wam/że nie: ále owszem rozdźiał. Abowiem będźie 52
ich od tychmiast w iednym domu piećioro rozdźielnych/ trzey przećiwko
dwiemá/ á dwá przećiwko trzem: Rozerwą sie oćiec przećiwko synowi/ 53
á syn przećiwko oycu swemu/ mátká przećiwko corce/ á corká przećiwko
mátce/ świekrá przećiwko niewiastce swoiey/ á niewiastká przećiwko
Mat:16.✝2. świekrze swoiey. Mowił też y do tłuszcży: Kiedy vyźrzyćie chmurę á oná 54
idźie od zachodu/ hnet powiádaćie/ będźie wielki deszcż: y ták bywa. A
gdy baczyćie że wiátr od południá wieie/powiádaćie: Iż gorąco będźie/ 55
y bywa. Pokryći ludźie/położenie niebá y źiemie vmiećie rozeznáć: á tego 56
czásu iáko nie rozeznawaćie? A czemu też y od was samych nie sądźićie/co 57
Mat:5.✝25 spráwiedliwego iest. A gdy idźiesz z przećiwnikiem twoim do Kśiążećiá 58
stáray sie ná drodze iákobyś był wolen od niego/ by ćie lepák nie ciągnął
do Sędźiego/ á Sędźia dałby ćie oprawcy/ á oprawcá by ćie nie wsá-
dźił do ćiemnice. Toć powiádam/nie wynidźiesz ztámtąd/dokąd nie odło- 59
żysz też y ostátecznieyszy pieniądz.

Kápit: 13.

❡ Pan Jezus słysząc Gálileyczyki od Pilatá pobite/ vpomina wszystkie ku pokućie/niewiástę skurczoną vzdrawia pod podobieństwem gorczyce/kwásu/y fortki ćiásney/drogę do niebá vkázuie.

Byli tedy ná ten czás niektorzy/ktorzy powiedáiąc 1
mu o Gálileyczykách: ktorych krew Piłat zmieszał z ofiárámi
ich. Y odpowiedáiąc/rzekł im: Mniemaćie żeby ći Gálileyczy- 2
kowie nád wszystki Gálileyczyki grzesznymi byli/iż tákowe rzeczy ćierpie-
li? Powiádam wam/iż nie: ále nie będźiećieli pokuty czynić/ wszyscy ta- 3
kież poginiećie. Iáko oni ośmnaśćie/ ná ktore vpádłá wieżá w Syloe/ y 4
zábiłá ie: Mniemaćie by y ći winnieyszy byli niż wszyscy ludźie ktorzy w
Ieruzálem mieszkáli? Powiádam wam/ iż nie: ále nie będźiećieli czynić 5
pokuty/ tákież wszyscy poginiećie.
☞ Powiádał tedy to podobieństwo. Miał niekthory figowe drzewo 6
wsádzone w Winnicy swoiey: á przyszedł szukáiąc ná nim owocu/ y nie
nálazł. Tedy rzekł do Winogrodniká: Oto iuż trzy látá/ iáko chodzę szu- 7
káiąc owocu ná tey fidze/á nie náyduię. A ták wytnijże ią/bo á co po proż-
nicy źiemię zástępuie? A on odpowiádáiąc/ rzekł mu: Pánie/ niechay iey 8
ieszcże tęg roku/ áże ią okopam w około/y obłożę gnoiem/ owa snadź przy- 9
nieśie owoc: ieśliż wiec nie da owocu/tedy ią potym każesz wyćiąć. Y był 10
náucżáiąc w Soboty w ich bożnicách. A oto niewiástá kthora miáłá 11
chorobę przez ośmnaśćie lat: á iuż sie byłá zgárbiłá/ á żadnym sposobem
nie mogłá wzgorę poyźrzeć. Ktorą gdy vyźrzał IEzus záwołał iey do 12
śiebie/ y rzekł iey: Niewiásto/ opuśćiłá ćię niemoc twoiá. Y włożył ná 13
nię ręce/á tudźież hnet podniosłá sie wzgorę/y chwaliłá Bogá. Tedy Ar- 14
cybożnik odpowiádáiąc/gniewáiąc sie iż to IEzus w Sobotę vzdrowił:
mowił do tłuszczey. Sześć dni iest/ w ktorych ma być co dźiáłano/ w te
tedy przychodźćie/á bywayćie vzdrawiáni/á nie w dźień Sobotni. A od-
powiádáiąc mu PAN/ rzekł: Pokryty człowiecze/ á zaś káżdy z was w 15
Sobotę

Sobotę nie odwięzuie wołu swego/ álbo Osłá od żłobu/ á nie wodźi go
16 nápáwáć? A tę corkę Abráhámowę/ ktorą był związał szátan/ oto przez
ośmnaśćie lat nie było potrzebá rozwięzáć z tego więzienia w dzień So-
17 botni? A gdy to mowił: zápłonęli sie wßyscy przećiwnicy ieg: á wßystek
lud rádował sie ze wßystkich rzeczy/ktore sie chwálebnie dźiáły od niego.
18 Mowił przeto: Komu podobne iest Krolestwo Boże/ á ku czemu ie Mat:13. ✝ 31
19 przyrownam? Podobne iest ziárnu gorczycznemu/ ktore wziąwßy czło- Mar:4. ✝ 30
wiek wśiał w ogrodźie swoim/ y vrosło/ y stáło sie iest drzewem wielkim/
20 ták że ptacy niebiescy odpoczywáli ná gáłęziách iego. Y powtore rzekł: Mat:13. ✝ 33
21 Ku czemu przypodobam Krolestwo Boże? Podobne iest kwásowi/ktory
wziąwßy niewiástá/włożyłá we trzy korce mąki/áż sie zákwásiło wßy-
22 stko. A chodźił po miástách y miásteczkách náuczáiąc/y do Jeruzálem idąc.
23 Rzekł mu tedy niekthory: Pánie/ máło podobno tych ktorzy bywáią zbá-
24 wieni? A on mu odpowiedźiał: Vśiłuyćie wniść ćiásną fortką: bo to Mat:7. ✝ 13.
wam powiádam/ że wiele ich będą ßukáć áby weßli/ á nie będą mogli. A
25 gdy wnidźie Gospodarz/ y zámknie drzwi: á poczęlibyśćie stać przede- Mat:25. ✝ 10
drzwiámi/ y kołátáć we drzwi/ mowiąc: Pánie otworz nam/ on wam od
26 powiádáiąc powie: Nie znam was skądbyśćie byli/ tedy poczniećie mo-
wić: Jadáliśmy przed tobą y pili/ y ná vlicách náßych náuczałeś. Tedy
27 wam rzecze: Nie znam was skądeśćie/ idźćie precz odemnie wßyscy czy- Mat:7. ✝ 23.
28 niciele nieprawośći. Tám będźie płácz/ y zgrzytánie ząb/ gdy vyzrzyćie & 25. ✝ 41.
Abráhámá/ Izáaká/ y Jákobá/ y wßystkie Proroki w Krolestwie Bożym/ Psal: 6. ✝ 9.
29 á was że precz wygániáią. Y przyidą od wschodu słońcá/ y od zachodu/ y
30 od pułnocy/ y od południa/ y vśiedą w Krolestwie Bożym. A oto są ostá- Mat:19. ✝ 30
tnimi/ ktorzy byli pierwßemi: á są pierwßemi ći ktorzy byli ostátnimi. & 20. ✝ 16.
31 W onże dźień przystąpili niektorzy z Fáryzeußow/ mowiąc do niego: Mar:10. ✝ 31
32 Wynidź/ á idź ztąd precz/ bo ćię chce Herod zábić. Y rzekł im: Idźćie á po-
wiedźćie tey Lißce: Oto wyganiam Dyabelstwá/ y vzdrawiánia sprá-
33 wuię dziś y iutro/ á trzećiego dniá będę skonan. A wßákoż mußę ia dziś
y iutro/ y trzećieg dniá chodźić. Bowiem sie niegodźi prorokowi zginąć nie
34 w Jeruzálem. JEruzálem/ Jeruzálem/ ktore zábiiaß Proroki/ á kámionu- Mat:23. ✝ 37
ieß te ktore posyłáią do ćiebie. Jáko wielekroć chćiałem zgromádźić syny
35 twoie/ iáko ptak gniazdo swoie pod skrzydłá/ á niechćiáłoś? Oto zostánie
wam dom wáß pusty. A powiádam wam: Iż mię nie vyzrzyćie/ áż to przi-
ydźie gdy rzeczećie: Błogosłáwiony ktory idźie w Imię Páńskie. Infr:19. ✝ 38.

Kápit: 14.

¶ W domu Fáryzeußá opuchłego vzdrawia/ y okázuie że sie to godźi czynić/ náucza o obierániu sobie mieysca gdy gdźie kogo proßą: iáki ma być ten ktory chce Páná Chrystá násládowáć. Przepowieść budownika/ iáko ma wßystko rozráchowáć gdy co chce budowáć.

1 Nstáło śię iest gdy wszedł Je-
zus do domu niektorego Kśiążęćiá
Fáryzeyskiego w Sobotę/ áby iadł
2 chleb/ á oni go podstrzegáli. A oto człowiek ie-
3 den opuchły był przed nim. A odpowiádáiąc
Jezus rzekł do náuczonych w zakonie/ y do Fá-
ryzeußow/ temi słowy: Godźili sie w Sobotę
4 vzdrawiáć? Ale oni milczeli. A on viąwßy vzdrowił go/ y puśćił. Y od-
5 powiádáiąc do nich rzekł: Ktorego z was Ośieł álbo Woł wpádnie do
6 iámy/ á za go nie wnetże wyćiągnie w dźień Sobotni/ á nie mogli mu ná

to nie odpowiedzieć. Powiedział tedy y do Goſći proßonych te przypo= 7
wieść / obaczáiąc iáko ſie pierwßych mieyſc chwytáli/ mowiąc do nich:
Gdy będzieß proßony ná weſele/nie śiáday ná pierwßym mieyſcu/ by le= 8
pák nie był záproßon od niego poććiwßy niżli ty: tedyby przyßedßy ten 9
ktory ciebie y onego wezwał/rzekł do ciebie: Day temu mieyſce/ á ty po=
czałbyś z zápałánim mieć oſtátnie mieyſce. Ale gdy będzieß proßon/ 10
idź: vſiądźże ná poślednim mieyſcu/ iż gdy przyidzie ten ktory ćie wezwał
Pro: 25. ℣ 7. rzekł być: Przyiaćielu/poſiadź ſie wyżßey. Tedy będzieß miał cześć przed
Mat:23. ℣ 12 temi ktorzy ſtobą ſpołem śiedzą. Bo káżdy ktory ſie podwyżßa/będzie po= 11
Infr:18. ℣ 14 niżony: á kto ſie poniża/będzie podwyżßon. ☜
Tob: 4. ℣ 7. Mowił też y ku temu ktory go był wezwał: Kiedy ſpráwuieß obiad/ 12
Prou:3. ℣ 9. álbo wieczerzą/ nie wzyway przyaćioł twoich/áni bráciey twoiey/áni po=
winowátych/áni ſąſiádow/áni bogátych/by ćie też záś y oni nie odprośi=
li do śiebie/á ſtáłoby ſie oddánie. Ale gdy ſpráwuieß gody/ wzow vbo= 13
gich/vłomnych/ chromych y ſlepych/ á błogoſłáwiony będzieß/ ábowiem 14
nie máią czym oddáć tobie: ále będzie tobie to odpłácono czáſu Zmart=
wychwſtánia ſpráwiedliwych. To gdy vſłyßał ieden z tych ktorzy tám 15
ſpołu śiedzieli/rzekł do niego: Błogoſłáwiony ktory będzie iadł chleb w
Kroleſtwie Bożym. A on rzekł k niemu.

Mat:22. ℣ 2. ☞ Człowiek niekthory ſpráwił Wieczerzą 16
Apo:19 ℣ 9. wielką/y wezwał ich wiele. Y poſłał ſłużebni= 17
ká ſweg° gdy byłá godziná wieczerzy/ áby rzekł
proßonym żeby przyßli/ bo iuż nágotowáne ſą
wßyſtkie rzeczy. Y poczęli ſie ſpołem wßyſcy 18
wymáwiáć. Pirwßy mu rzekł: Kupiłem wieś
á muße iść y oględáć one / proße ćie/ miey mie
zá wymowioneg°. A drugi rzekł: Kupiłem pięć 19
iarzm wołow/á idę ich koßtowáć/proße ćie/miey mie zá wymowionego.
A drugi rzekł: Poiąłem żonę/ á ták nie mogę przyść. Wroćiwßy ſie tedy 20
ſługá/ powiedział to pánu ſwemu. Tedy rozgniewawßy ſie goſpodarz/ 21
rzekł ſłudze ſwemu: Wynidź co rychley ná vlice y przecznice mieyſckie/ á
vbogie/y chore/ślepe/y chrome wwiedź tu. Y rzekł ſługá: Pánie/ſtáło ſie 22
ieſt iákoś roſkazał: ále ießcze ieſt mieyſce. Y rzekł Pan ſłudze: Wynidź ná 23
drogi/y ná zapłotki: á przymuś wniść/ áby ſie nápełnił dom moy. A po= 24
wiádam wam/iż żaden z onych mężow ktorzy wezwáni ſą/nie vkuśi wie=
czerzy moiey. ☜ A ßły z nim tłußcze wielkie/ tedy obroćiwßy ſie rzekł 25
do nich: ☞ Jeſli kto idzie do mnie/á niema w nienawiśći oycá ſwego/ 26
Mat:10. ℣ 37 y mátki/y żony/y ſynow/y bráciey/y śioſtr: á nád to ießcze/y duße ſwoiey
Mat:10. ℣ 38 nie może być moim zwolennikiem. A kto nie nieśie krzyżá ſweg°/ á nie idzie 27
& 16. ℣ 24. zá mną/niemoże być moim zwolennikiem. Abowiem kto z was chcąc budo= 28
Mar:8. ℣ 34. wáć wieżę/záli nie pierwey vśiadßy obráchuie nakłádow ktore ſą potrze=
bne/ieſli ie będzie miał ku wykonániu/ áby lepák záłożywßy grunt/ á nie= 29
mogąc dokonáć/wßyſcy ktorzyby to widzieli/ ięli by ſie pośmiewáć z nie=
go/mowiąc: Jż ten człowiek począł budowáć/á nie mogł dokonáć. Albo 30
ktory krol chcąc wieść woynę z drugim krolem/nie vſiędzie pierwey y nie 31
myśli mogłliby z dźieśiąćią tyśięcy wypráwić ſie przećiwko onemu/ kto=
ry ze dwudźieſtą tyśięcy ćiągnie przećiwko niemu? co ieſli ináczey poki on 32
ießcze dáleko ieſt/poſyła do niego poſły/ proßąc o to co ieſt ku pokoiowi.
Tákci owßeki káżdy z was/ktory ſie nie wyrzeka wßytkich rzeczy ktore ma 33
Mat:5. ℣ 13. niemoże moim być zwolennikiem. ☜ Dobra ieſt ſol. Ale ieſliby ſol wy= 34
Mar:9. ℣ 50 wietrzáłá/czymże będzie ſolono? áni do ziemie/ áni do gnoiu pożyteczna 35
ieſt/ále precz będzie wyrzucona. Kto ma vßy ná ſłuchánie/niechay ſłucha.

Kápit: 15.

¶ Podobieństwo o sto owiec y o dziesiąci groszy srebrnych/ iáka też bywa rádość w niebie nád iednym pokutuiącym/ y o synu márnotrátnym.

1 Przybliżáli sie do niego grze
sznicy y iáwnogrzesznicy/ áby go słu-
2 cháli. Y szemráli Fáryzeuszowie y w
piśmie vczeni/ mowiąc: Że oto ten grzeszniki przi
3 ymuie/ y iada z nimi. Y rzekł do nich tę przypo-
4 wieść mowiąc: Ktory z was człowiek máiąc
sto owiec/ iesliby strácił iednę z nich/ izász nieo- Mat. 18.
puszcza dziewięćidziesiąt y dziewięći ná puszczy/ á nie idzie po onę kthora
5 zginęłá/ ták długo áż ią naydzie? A gdy ią naydzie / kłádzie ią ná rámio-
6 ná swoie ráduiąc sie? A przyszedszy do domu / wzywa przyiaćioł y sąsiá-
dow/ mowiąc im: Rozráduycie sie społu ze mną/ iżem nálazł owcę moię/ kto
7 ra mi byłá zginęłá. Powiádam wam/ iż tákie będzie wesele w niebie nád
iednym grzesznikiem/ ktory pokutuie/ dálecko więcey niżli nád dziewięćiądzie-
8 siąt y dziewięćią spráwiedliwych/ ktorzy niepotrzebuią pokuty. Albo kto-
ra niewiástá máiąc dziesięć groszow srebrnych / gdy zgubi ieden: izász nie
zápala świece/ á nie sprzewráca wszystkiego w domu/ á szuka z wielką pil-
9 nośćią ták długo áż naydzie? A gdy naydzie/ wzywa przyiaćiołek y sąsiá-
dek swoich/ mowiąc: Rozráduycie sie ze mną społu/ żem nálázłá grosz kto-
10 rym byłá strácił á. Tákże ia wam powiádam: Iż będzie wielkie wesele
przed Angioły BOżymi/ nád iednym grzesznikiem ktory pokutę czyni. ☜
11 ☞ Rzekł też: Niektory człowiek miał dwu synow. Y rzekł młodszy z nich
12 oycu: Oycze/ day mi część máiętności ktora ná mię przypáda: y rozdzie-
13 lił im máiętność. A w niewielu dni zebrawszy wszysthkie rzeczy swe on
młodszy syn/ iáchał w dálekie kráiny: y támże strawił wszysthkę máięt-
14 ność swą/ żywiąc rospustnie. A gdy wszystko potrawił/ stał sie głod wiel-
15 ki w oney kráinie/ on też począł niedostátek ćierpieć. Tedy szedł y przystał
do iednego mieszczániná w oneyże kráinie. On posłał go do swoiey wsi/
16 áby pásł wieprze. A żądał nápełnić żywot swoy onym młotem kthore
17 świnie iádły/ á żaden mu niedawał. Potym on przyszedszy sam k sobie/ iał
mowić: O iáko wiele naiemnikow w domu v oycá moiego máią dostátek
18 chlebá: á ia tu od głodu zdycham. Wstánę ia/ á poydę do oycá moiego: y
19 rzeknę mu. Oycze zgrzeszyłem przećiw niebu y przed tobą/ á iuż nie iestem
godźien/ ábym był zwan synem twoim/ vczyń mię iáko iednego z naiemni-
20 kow twoich. Y wstawszy/ szedł do oycá swego. A gdy iesżcze był dáleko/
vyźrzał go oćiec iego: y zruszony miłośierdźim/ przybieżawszy vwieśił mu
21 sie v szyie iego/ y pocáłował go. Tedy rzekł do niego syn: Oycze/ zgrzeszyłem
przećiwko niebu/ y przed tobą: iuż nie iestem godźien ábych był zwan sy-
22 nem twoim. Y rzekł oćiec do sług swoich: Co rychley przynieśćie száte na-
przednieyszą/ oblecżćiesz go/ á daycie mu pierśćień ná rękę iego/ y boty ná
23 nogi iego: przywiedźćiesz też y ćielcá karmnego á zábiyćie/ iedzmyż á vży-
24 waymy: bo oto ten syn moy vmárł był/ ále ożył: zginął był/ ále sie nálazł.
25 Y poczęli vżywáć. Był ná ten czás syn iego stárszy na roli/ á gdy przycho-
26 dził y przybliżał sie ku domowi/ vsłyszawszy áno gráią y śpiewáią: przy-
27 zwał iednego z sług/ y pytał coby to było. Tedy mu on powiedźiał: Brát
twoy przyszedł/ y kazał zábić oćiec twoy ćielcá karmnego/ iż mu sie zdro-
28 wo przywroćił. Y rozgniewawszy sie/ niechćiał tám wnidź. Wyszedszy
29 tedy oćiec iego/ począł go prośić. A on odpowiádáiąc rzekł oycu swemu:

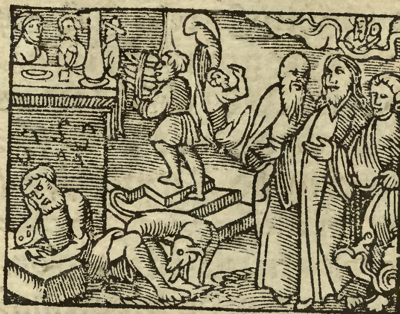
Oto ſłużec ták wiele lat/ á nigdym roſkazánia twego nie przeſtąpił/ á ni-
gdyś mi niedał koźlećiá/ ábym był z przyiaćioły ſwemi vżywał: á ſkoro 30
przyſzedł ſyn twoy/ten ktory ſwą wſzyſtkę máiętność ſtrawił z nierzadni-
cámi/ kazałeś zeń zábić ćielcá karmnego. Tedy mu on rzekł: Synu/tyś 31
záwzdy ze mną ieſt/á wſzyſtko co moie ieſt/to twoie/ ále vżywáć á weſelić 32
ſie dźiś godźiło: przeto iż ten brát twoy vmárł był/á záś ożył: zginął był/
y nálezion ieſt. ☞

Kápit: 16.

Z przepowieśćiámi o Włodárzu/ o Rozwodźie/ o Bogaczu
y Lázárzu/ náucza iáko Bogu ſłużyć.

MOwił też y do zwolennikow 1
ſwoich: Był ieden człowiek bogáty
ktory miał włodárzá/ á ten był oſkár-
żon v niego / iákoby roſproſzał dobrá iego. Y
przyzwał go/á rzekł do niego: Co to ſłyſzę o to- 2
bie? Odday liczbę włodárſtwá twego: bo iuż
więcey nie będźieſz mogł włodowáć. Y rzecze 3
Włodarz ſam w ſobie: Coż mam czynić/poniewaſz że Pan moy odeymu-
ie mi włodárſtwo? Kopáć nie mogę/żebráć ſie wſtydam. Wiem co vczy- 4
nię/ iż gdy będę złożon z włodárſtwá / przyięliby mię do ſwoich domow.
Wezwawſzy tedy káżdego z oſobná dłużnikow páná ſwego/rzekł do pier- 5
wſzego: Wieleś dłużen pánu memu? A on rzekł: Sto beczek oleiu. Tedy 6
mu rzekł: Weźmi cyrográff twoy/á ſiadz co rychley/nápiſzże pięćdźieſiąt.
Potym drugiemu rzekł: A ty wieleś winien? On powiedźiał: Sto kor- 7
cow pſzenice. Rzekł mu: Weźmi liſty twoie/ á nápiſz oſmdźieſiąt. Y po- 8
chwalił Pan Włodárzá złoſliwego/że ſobie roſtropnie począł: iż ſynowie
tego świátá roſtropnieyſzy ſą niżli ſynowie świátłośći / w rodzáiu ſwo-
im. Y ia wam powiádam: Czyńćie ſobie przyiaćioły z bogactw złoſli- 9
wych/iż gdybyśćie vſtáli/przyięliby was do wiecznych przybytkow. ☞
Kto wiernym ieſt ná máłe/y w więtſzym wierny ieſt: á kto ná máłe nie- 10
práwy ieſt/ y ná więtſzym niepráwy ieſt. Jeſliż tedy nie byliśćie wierny- 11
mi w nieſpráwiedliwych bogáctwách: ktore prawdźiwe (bogáctwo) ieſt/
kto wam zwierzy? A ieſliśćie ná cudzym wierni nie byli/ co wáſzego ieſt/ 12
Mat:6. ℣ 24 kto wam da? Zadny ſługá niemoże dwiemá pánom ſłużyć. Abowiem ál- 13
bo iednego będźie nienawidźiał/á drugiego będźie miłował/ álbo ſie ie-
dnego będźie dźierżał/ á drugiego wzgárdźi. Nie możećie BOgu ſłużyć/y 14
bogáctwu. A ſłyſzeli to wſzyſtko Fáryzeuſzowie ktorzy byli łákomi/y 15
śmiali ſie z niego. Tedy im rzekł: Wy ieſteśćie ktorzy ſie vſpráwiedli-
wiaćie przed ludźmi/ ále Bog zna ſercá wáſze: ábowiem co v ludźi wy- 16
Mat: 11. ℣ 12 ſokiego ieſt/to przed Bogiem obrzydnośćią ieſt. Zakon y Prorocy áż do Iá-
ná/á od tychmiaſt Kroleſtwo Boże bywa opowiádano/á káżdy przećiw 17
Mat: 5. ℣ 18. niemu gwałt czyni. Ale łatwiey ieſt niebu y źiemi przeminąć/niżli z Záko- 18
Mat:5. ℣ 32. nu iednemu słoweczku vpáść. Káżdy ktory opuſzcza żonę ſwoię/á drugą
Mar: 10 ℣ 11 poymuie/cudzołoży: á ktory od męzá opuſzczoną poymuie/ cudzołoży. 19
1 Cor:7. ℣ 10 ☞ Człowiek niektory był bogáty/ktory ſie obłoczył w páwłokę y w bi- 20
ſior/á vżywał ná káżdy dźień hoynie. Y był też ieden żebrak imieniem Lá- 21
zarz/ktory leżał v wrot iego/ pełen wrzodow/ chcąc być náſycon odrobi-
nami/co pádáły z ſtołu onego bogaczá: á żaden mu niedawał. Ale y pśi 22
przychodźili/á lizáli wrzody iego. Y ſtáło ſie ieſt/iż vmárł żebrak/y był nie-
śion od Angiołow ná łono Abráhámowe. Vmárł też y bogáty/y pogrze-
bion

23 bion iest w piekle. A bedac w mekách/ podnioz-
szy oczy swoie / vyzrzał Abráhámá z dáleká/ y
24 Lázárzá ná łonie iego/tedy wołáiac rzekł: Oy-
cze Abráhámie zmiłuy sie nádemna/á posli Lá-
zárzá / áby omoczywszy koniec pálcá swego w
wodzie / ochłodził iezyk moy : Bo ciezka meke
25 cierpie w tym płomieniu. Y rzekł mu Abráhám:
Synu / pámietay izes wiele dobrego wział zá
zywotá twego/ á Lázarz tákiez wiele złego : á ták tez teraz ten iest w po-
26 cieszeniu/á ty meki cierpisz/á w tym wszystkim miedzy námi á miedzy wá-
mi wielka odchłań mocnie postánowioná iest : iz ktorzyby chcieli zowad
27 przeydz do was niemoga/áni ztámtad do nas sie przepráwić. Y rzekł: Pro
28 sze cie tedy Oycze / ábys go posłał do domu oycá mego. Abowiem mam
pieć brátow/áby im swiadczył/ áby tez y oni nie przyszli do tego mieyscá
29 mak. Y rzekł mu Abráhám : Máiać Moizeszá y Proroki/ niechze ich słu-
30 cháia. A on rzekł : Nie Oycze Abráhámie/ ále iesliby kto z vmárłych szedł
31 do nich/ pokute beda czynili. Rzekł tedy iemu : Nie bedali MOYzeszá y
Prorokow słucháć/tedy chocby tez kto zmartwych wstał/nie vwierza.

Kápit: 17.

¶ Abysmy nikogo nie gorszyli/karáli tego ktoryby co wystapił/y odpuszczáli proszacemu/ dziesieć tredowátych oczyścił/ ále ieden tylko wdziecznosć vkázuie. Powiáda ze Krolestwo Boze iest w nas/ áze nie odpowiednie á niespodziale nas nawiedzi.

1 Rzekł ku zwolennikom swoim: Niepodobna rzecz Mat:18. ✠ 7.
iest by niemiáły przyść pogorszenia : ále biádá temu przez kogo Mar:9. ✠ 42.
2 przychodza. Pozytecznieysza iest iemu / gdyby kámień młyński
był záwieszon v iego szyie: á był wrzucon w morze/ nizliby miał zgorszyć
3 iednego z tych máluczkich. Mieycie sie ná dobrym baczeniu. Zgrzeszyli prze- Mat:18. ✠ 21
ciwko tobie brát twoy/zfukay go : á bedzieli tego záłował/odpuscze mu. Leu:19. ✠ 17.
4 A iesliby siedm kroć przez ieden dzień zgrzeszył przećiwko tobie / y siedm Eccl:19. ✠ 13
kroć iednego dniá náwroćiłby sie k tobie/ mowiac: Zal mi tego. Odpuść
5 mu. Y rzekli Apostołowie do Páná: Przysporz nam wiáry. Y rzekł Pan:
6 Byście mieli wiáre/iáko ziárno gorczyce/á rzeklibyście temu drzewu Fi- Mat:17. ✠ 20
dze leśney: wykorzeń sie/y przesadz sie w morze/ tedyby was vsłucháło.
7 Y kto tez z was máiac sługe ktoryby orał álbo pást woły/ktory gdy sie
8 wroci z polá rzekłby mu : Co rychley idz á siadz. A nie mowi mu: Gotuy
cobym wieczerzał. A przepásawszy sie słuz mi/ áz sie ia náiem y nápiie/ á
9 potym ty bedziesz iadł y pił : Izali dziekuie słudze onemu iz vczynił co mu
10 przykazał? Nie mniemam. Tákze y wy/ gdybyście vczynili wszysthko co
iedno wam roskazano/ mowcie : Nieuzytecznismy słudzy cosmy byli po-
winni czynić/ tosmy vczynili.

11 Y stáło sie iest / gdy szedł do JEruzálem/
chodził przez pośrzodek SAMáryey y Gá-
12 lileiey. A gdy wchodził do iednego miásteczká/
zábiezáło mu dziesieć mezow tredowátych/kto-
13 rzy stáneli z dáleká/ y podnieśli głosy swe/ mo-
wiac: JEzuśie Przykázycielu/ zmiłuy sie nád
14 námi. Ktore gdy vyzrzał/rzekł: Idzcie vkázcie
sie kápłanom. Y stáło sie iest gdy szli/ tedy byli
15 wszyscy oczyścieni. A ieden z nich obaczywszy iz oczyśion iest/wrocił sie/ Leu:24. ✠ 2.
16 wielkim głosem wielbiac Bogá/y vpadszy ná oblicze swe v nog iego/ dzie-
kował

kował mu: á ten był Sámárytanem. Odpowiedziawszy tedy JEzus/ 17
rzekł: Azaż nie dziesieć ich iest oczyścionych? á dziewięć gdzie są? Nie ná= 18
lazł sie żaden z nich kthoryby sie wrocił/ á dał chwałę BOGV/ iedno
oto ten cudzoziemiec. Y rzekł mu: Wstań/ idźże: bo wiárá twoiá cie= 19
bie zdrowym vczyniłá. ☞ A będąc potym spytány od Fáryzeuszow/ 20
kiedy przyidzie Krolestwo Boże. Odpowiádáiąc im/rzekł: Nie przycho=
dzi Krolestwo Boże z zachowywánim/áni rzeką: Oto tu iest/álbo oto on= 21
dzie. Bo oto Krolestwo Boże w was iest. Y rzekł potym do Zwolenni= 22
kow swoich: Przyidą te dni kiedy będziecie prágnąć widzieć ieden dzień
Mat:24. ℣ 23 Syná człowieczego/ á nie vyźrzycie. Y będą wam mowić: Oto tu/ y oto 23
Mar:13. ℣ 21 háyn. Nie chodźcie/áni násláduycie. Abowiem iáko łyskáwicá rozświe= 24
cáiąca sie pod niebem/ ná te rzeczy ktore pod niebem są świeci: ták będzie
Syn człowieczy dniá swoiego. Ale pierwey muśi wiele cierpieć/ y być 25
Mat:24. ℣ 37 odrzuconym od rodzáiu tego. Y iáko sie stáło czásu Noego/ták będzie y 26
Gene:7. ℣ 5. czásu Syná człowieczego: Jedli á pili/żony poymowáli/ y zá mąż wydá= 27
wáli/áż do tego dniá ktorego wszedł Noe do Korabia/á potym przyszedł
Gen:19 ℣ 24 potop/y zátrácił wszystkie. Tákież też iáko sie stáło czásu LOtá: Jedli/y 28
pili/kupowáli y przedawáli/szczepili y budowáli/á ktorego dniá wyszedł 29
Loth z Sodomy/spadł iáko deszcz ogień y śiárká z Niebá/ y wytrácił w=
szystkie. Tákież też będzie w ten dzień gdy sie syn człowieczy obiáwi. 30
W tám te godzinę kto będzie ná dáchu/ á sprzęty iego w domu/ niechay 31
ich bráć nie zchodzi/á kto będzie ná roley/tákież też niech sie názad niewra
ca: Pámiętaycie ná żonę LOtową. Ktokolwiek będzie oto stał áby zá= 32
Sup:9. ℣ 24. chowywał dusze swą/ stráci ią/ á ktokolwiek ią stráci/ ożywi ią. Powiá= 33
Mat:10. ℣ 39 dam wam/ tám tey nocy/będą dwoie w iednym łożu/ ieden będzie wźięt/ 34
Mar:8. ℣ 35 á drugiego zostáwią. Będą dwie mleć pospołu/iednę wezmą/á drugą zo= 35
Ioã: 12. ℣ 25. stáwią. Będą dwá ná roley/ ieden będzie wźięt/ á drugi zostáwion. Od= 36
Mat:24 ℣ 40
1 Tes:4. ℣ 17. powiádáiąc rzekli k niemu: Gdzie Pánie? On im rzekł: Gdziekolwiek 37
będzie ciáło/ tám sie zbiorą y Orłowie.

Kápit: 18.

¶ Okázuie to przykłády/ iż vstáwiczną modlitwę Pan Bog wysłucha/Pan Chrystus máłe dźiatki do siebie tuli/bogacze strászy/opowiáda vmęczenie swe Zwolennikom/ ślepego żebraká oświeca.

Eccl:18. ℣ 22 MOwił też y tę przypowieść do nich: iż potrzebá sie 1
1 Tes:5. ℣ 17. záwżdy modlić/á nie vstáwáć/mowiąc: Był w iednym mieśćie 2
Sędzia/ktory sie Bogá nie bał/y człowieká sie też nie wstydził.
Byłá też iedná wdowá w tymże mieśćie/ tá przychadzáłá do niego/ mo= 3
wiąc: Wyswobodź mie od przećiwniká mego. Y niechćiał przez niemáły 4
czás. Ale potym rzekł sam w sobie. Acz sie Bogá nie boię/ áni sie człowie=
ká wstydam: wszákże iż mi vprzykrza sie tá wdowá/ wyswobodzę ią: by 5
lepák náostátek przyszedszy nie vszczypáłá mie słowy. Y rzekł k temu Pan: 6
Słuchaycie co ten Sędzia niesprawiedliwy mowi: A więc Bog nie bę= 7
dzie sie mśćił wybránych swoich/ktorzy do niego wołáią we dnie y w no=
cy: y będzie ćierpliwość miał nád nimi? Powiádam wam: iż w rychle 8
sie ich pomśći. Wszákoż Syn człowieczy gdy przyidzie/co mniemasz nay=
dźieli wiárę ná ziemi?
☞ Rzekł też ku niektorym/ ktorzy w sobie duffáli iákoby byli spráwie= 9
dliwemi/á gárdzili inemi/tę przypowieść/mowiąc: Dwá człowieki wstę= 10
powali do kośćiołá/áby sie modlili: ieden z nich Fáryzeusz/á drugi Jáw=
nogrzesznik. Fáryzeusz stoiąc ták sie sam w sobie modlił: Boże/ dziękuię 11
żem

zem nie iest iáko inni z ludzi/ drapiezni/ niesprá-
wiedliwi/cudzołoznicy/ iáko tez y ten Jáwno-
12 grzeszník. Poszczę dwákroć do tego dniá/ dzie-
śieciny dawam ze wszystkiego co mam. A on
13 tez Jáwnogrzesznik z dáleká stoiąc/niechćiał á-
ni oczu ku niebu podnieść : ále sie bił w pierśi
swe mowiąc : Boze badz miłośćiw mnie grze-
14 sznemu. Powiádam wam : Jz oto ten szedł v-
sprá wiedliwion do domu swego/ od Fáryzeuszá. Abowiem kázdy ktory Sup:14. v. 11
sie powyzsza/bedzie ponizon:á kto sie poniza/bedzie powyzszon. ☞ Przy- Mat:23 v. 12.
15 nośili tez do niego y máłe dźiateczki/ áby sie ich dotykał. Co gdy vyzrzeli Mat:19. v. 13
16 Zwolennicy/fukáli ná nie. A JEzus záwoławszy ich/ rzekł : Niechayćie Mar:10. v. 13
ze dźiatki przychodzą do mnie / á nie brońcie im tego: bo tákich ći iest kro-
17 lestwo Boze. Záprawde powiádam wam : Ktokolwiekby nieprzyiał Mar:19. v. 16
18 Krolestwá Bozego iáko dziecie/nie wnidzie do niego. A pytáło go niektore Mar:10 v. 17.
kśiaze/mowiąc: Mistrzu dobry/co czyniąc zywot wieczny otrzymam? Te-
19 dy mu rzekł Jezus : Czemu mie zowiesz dobrym? Zaden nie iest dobry ie-
20 dno sam Bog. Vmiesz Przykazánia? Nie bedzie zábijał/ Nie bedziesz cu- Exo:20 v. 13
dzołozył/Nie bedziesz kradł/Nie bedziesz mowił fálszywego świádectwá/
21 Czći oycá twego/y mátke? On mu rzekł: Tegom wszystkiego przystrzegał
22 z młodośći moiey. Co vsłyszawszy Jezus/ rzekł mu : Jeszczeć iedney rze-
czy niedostawa. Wszystko cokolwiek masz/ poprzeday/ á rozday vbogim/
23 tedy bedziesz miał skarb w niebie : á przydz / chodzze zá mną. To on vsły-
24 szawszy/zásmućił sie : ábowiem był bárzo bogáty. Obaczywszy tedy Je-
zus/ze był smućien/rzekł : Jáko zá trudnośćią ći ktorzy pieniądze máią/do
25 Krolestwá Bozego wnidą? Abowiem łatwiey iest wielbłądowi przez
vcho igielne przeydz/ niz bogátemu wniść do Krolestwá Bozego. Y rze-
26 kli oni kthorzy to słyszeli : Y kthoz tedy moze być zbáwion ? Rzekł im :
27 Co iest niepodobnego v ludźi / to iest podobna v BOGá. Potym rzekł
28 Piotr: Oto mysmy wszystko opuśćili/á szlismy zá tobą. Odpowiedźiał im
29 JEzus : Záprawde wam powiádam / zaden nie iest ktory opuśćił dom
álbo rodzice/álbo bráćią/ álbo zone/ álbo syny/dla Krolestwá BOzego/
30 zeby nie wźiął dáleko wiecey w tym czáśie/ y w przyszłym wieku zywo-
tá wiecznego.
31 ☞ Y wźiął potym Jezus dwunaśćie/ á rzekł im: Oto idźiemy do Jeru- Mat:20 v. 17
zálem/á skończą sie wszystkie rzeczy ktore nápisane są przez Proroki o Sy- Mar:10 v. 32
32 nu człowieczym. Abowiem bedzie wydan pogánom/y bedzie náygrawan
33 y biczowan/y vplwan : potym gdy go vbiczuią/ zámorduią go/ á on trze-
34 ćiego dniá zmartwych wstánie. A oni tego nic nie rozumieli/á było to sło-
wo zákryto od nich/ y nie rozumieli tego co im powiádano.

35 A stáło sie iest/gdy sie przyblizał do Jerychá/ Mat:20 v. 29
ślepy iákiś śiedźiał przy drodze zebrząc. Ten Mar:10 v. 46
36 gdy vsłyszał/ ze mimo oń tłuszcza idźie/ pytał
37 coby to było: y powiedźiano mu/ze Jezus Ná-
38 zárański mimo oń idźie. Y záwołał/mowiąc:
JEzuśie Synu Dawidow/zmiłuy sie nádem-
39 ną. A ći ktorzy w przod szli/fukáli nań kazac mu
milczeć. Ale on tym wiecey wołał: Synu Da-
40 widow/ zmiłuy sie nádenmą. Stánawszy tedy JEzus / kazał go przy-
41 wieść do śiebie. A gdy sie przyblizał/ spytał go/ mowiąc : Co chcesz ze-
42 bymći vczynił? Tedy on rzekł: Pánie ábym widźiał. A Jezus zás rzekł do
niego:

niego: Przeyźrzy/wiárá twoiá ćiebie zdrowym vczyniłá. Y tudźież przey- 43
rzał/y náśládował go chwaląc Bogá. A wßystek lud gdy to vyzrzał/
dał chwałę BOgu.

Kápit: 19.

§ Pan Jezus Jerycho przechodząc/ do Zácheußá sie skłonił/polecenim
dźieśiąći grzywien/srogość Sądu vkázuie. Ná Oślęciu do Jeruzá-
lem wiáchawßy/Kupce z Kośćiołá wypądza.

WSzedßy/przechadzał Jerycho. 1
A oto mąż imieniem Zácheuß/á ten był kśią- 2
żęciem Záwnogrzeßnikow/y bogáty. Y żą-
dał widźieć JEzuſá/coby zacz był/ále niemogł przed 3
tłuſzczą/bo był wzrostu niewielkieg. Y bieżawßy ná- 4
przod/wstąpił ná leśną Figę/chcąc go widźieć: bo
tám tedy miał iść. A gdy przyßedł ná ono mieysce/ 5
weyźrzawßy Jezus vyrzał go/y rzekł do niego: Zácheußu/zstąp co rych-
ley/ábowiem dźiś ia muszę przemießkáć w domu twoim. A on z kwápie- 6
niem zstąpił/y przyiął go z rádośćią. Co gdy widźieli wßyscy/ßemráli/ 7
mowiąc: iż do człowieká grzeßnego sie skłonił. Stoiąc tedy Zácheuß/ 8
rzekł do Jezuſá. Oto połowicę dobr moich Pánie/dáię vbogim: á ieślim
kogo w czym oßukał/nágradzam czworáko. Rzekł Jezus do niego: Iż sie 9
dźiś zbáwienie temu domowi stáło: przeto że y on iest synem ABráhá-
Mat:18. ℣ 11. mowym. Abowiem Syn człowieczy przyßedł ßukáć/y zbáwiáć co było 10
zginęło. To gdy oni słyßeli/dokłádáiąc powiedźiał przypowieść/ 11
przeto iż blisko było Jeruzálem: á iż mniemáli żeby sie rychło miáło obiá-
wić Krolestwo Boże. Powiedźiał tedy.

Mat:25. ℣ 14 Człowiek niektory zacny odßedł do dále- 12
kiey kráiny: áby sobie otrzymał Krolestwo/y
wroćić sie. Ten zwoławßy dźieśięć służebni- 13
kow swych/dał im dźieśięć grzywien/mowiąc
do nich: Hándluyćie áż ia przyidę. A mießczá- 14
nie iego nienawidźieli go/y posłáli poselstwo
zá nim/mowiąc: Niechcemy żeby ten miał kro-
lowáć nád námi. Y stáło sie iest/gdy sie názad 15
wroćił otrzymawßy Krolestwo/kazał wezwáć służebnikow swoich kto-
rym był rozdał pieniądze/chcąc wiedźieć iáko ktory wiele zárobił nimi.
Przyßedł tedy pierwßy/mowiąc: Pánie/grzywná twoiá dźieśięć grzy- 16
wien nábyłá. Y rzekł mu: Nieyże go dźięk sługo dobry/iżeś ná tym máłe 17
był wiernen/będźieß miał władzą nád dźieśiąćią miast. Przyßedł też y 18
drugi/mowiąc: Pánie/grzywná twoiá vczyniłá pięć grzywien. Rzekł mu 19
Pan: y ty bądź nád pięćią miast. A drugi przyßedßy/iął mowić: Pánie/ 20
oto grzywná twoiá/ktoram miał záwiązáná w chuśćie/bom sie bał ćiebie 21
iżeś człowiek srogi iest/bierzeß czegoś nie położył/á żnieß czegoś nie śiał.
Rzekł do nieg: Z vst ćie twoich zły sługo osądzę. Wiedźiałeś iżem ia czło- 22
wiek srogi/że biorę czego nie położył/á żnę czegom nie śiał: czemużeś tedy 23
nie dał pieniędzy moich ná stoł/á ia przyßedßy/wzdybym ie był y z lichwą
wyćiągnął. Y rzekł do tych ktorzy tám stali: Weźmćie od niego tę grzy- 24
wnę/á dayćie ia temu kthory ma dźieśięć grzywien. Y rzekli mu: Pá- 25
Sup:8. ℣ 18. nie/mać iuż dźieśięć grzywien. Ale ia powiádam wam: iż káżdemu ktory 26
Mat:13. ℣ 12 ma będźie dano/y będźie obfitował: á od tego ktory nie ma/y to co ma od-
& 25. ℣ 29. ięto będźie od niego. A wßákoż nieprzyiaćiele moie/ktorzy mie niech-
Mar:4. ℣ 25.
ćieli

27 cieli mieć Krolem nád ſobą/przywiedźcie tu/ y
28 pobiycie przedemną. A te rzeczy powiedziá-
29 wßy/ßedł przodkiem idąc do Jeruzálem. Y ſtá-
ło ſie ieſt/ gdy ſie przybliżył do Bethfáge/ y ku Mat:21. ✠ 1.
30 Betániey/do gory ktorą zową Oliwną/poſłał Mar:11. ✠ 1.
dwu Zwolennikow ſwoich / mowiąc : Jdźcie
do miáſteczká ktore przeciwko wam ieſt / gdzie
wchodząc naydźiećie Oſlątko przywiązáne: ná
ktorym żaden z ludźi nigdy nie śiedźiał.: odwiążćież ie / y przywiedźcie.
31 A ieſliby was kto pytał : Czemu odwiezuiećie/ ták mu rzeczećie : Jż Pan
32 poſługi iego potrzebuie. Szli tedy oni ktorych poſłano/ y náleźli ták iáko
33 im powiedźiał/Oślątko ſtoiące : á gdy oni odwiązáli Oślątko/rzekli pá-
34 nowie iego do nich: Czemu Oślę odwiezuiećie? A oni rzekli : Jż go Pan
35 potrzebuie. Y przywiedli ie do Jezuſá/ y włożywßy ßáty ſwoie ná Oślę/ Ioá:12. ✠ 14.
36 wſádźili Jezuſá. A gdy on iáchał/pomiotáli ßáty ſwoie ná drodze. A gdy
37 ſie iuż przybliżał ku zeßćiu gory Oliwney / poczęły wßyſtkie tłuſzcze zſtę-
puiące z rádośćią chwálić Bogá głoſem wielkim/ zá wßyſtkie cudá ktore
38 widźieli/mowiąc : Błogoſłáwiony ktory przychodźi Krol w Jmię Páń-
39 ſkie. Pokoy ná niebie y chwałá ná wyſokośći. A niektorzy Fáryzeußowie
z tłußcz onych mowili do niego : Miſtrzu/ poſułay te Zwolenniki twoie.
40 Ktorym on rzekł: Powiádam wam/iż ieſliżeby ći milczeli/kámienie będą
wołáły.
41 ☞ A gdy ſie przybliżył / widząc miáſto/ płákał nád nim/ mowiąc : Jż
42 gdybyś poznáło/y ty/á zwłaßczá w ten dźień twoy/ktory tobie ieſt ku po-
43 koiowi : áleć teraz zákryto ieſt od oczu twoich. Abowiem przyidą dni ná
ćie/że obtoczą ćię nieprzyiaćiele twoi wáłem/y oblęgą á okrążą ćię/ y śći- Mat:24. ✠ 2.
44 sną ćię ze wßech ſtron : á ná ziemię ćię porzucą/ y ſyny twoie ktorzy w to- Mar:13. ✠ 2.
bie ſą. A nie zoſtáwią w tobie kámienia ná kámieniu: przeto iżeś nie pozná- Infr: 21. ✠ 6.
45 ło czáſu náwiedzenia ſwego. A wßedßy do kośćiołá / pocżał wygániáć Mat:21. ✠ 12
46 przedawáiące/y kupuiące w nim/mowiąc: Ná- Mar:11. ✠ 15

piſano ieſt/ iż dom moy/ dom modlitwy ieſt : á Iſai: 56. ✠ 7.
47 wy vczyniliśćie gi iaſkinią łotrowſką. Y był w Iere: 7. ✠ 11.
kośćiele nauczáiąc ná káżdy dźień. ☜
Kſiążętá tedy Kápłáńſcy/y w piſmie vczeni/
48 y czelnieyßy z ludu / ßukáli iákoby go ſtráćić
mogli/ále nie náydowáli coby mu vczynili. A-
bowiem wßyſtek lud bárzo pilnie ſłuchał go.

Kápit: . 20.

¶ Pytáią Licemiernicy Jezuſá o moc iego/á on ie też o Krzeſt Janow/
Pan przypowieść powiáda o Winogrodnikoch : kußą zás Páná o
Czynß Ceſárſki/y o Zmartwych wſtániu.

1 Y Stáło śie ieſt w ieden dźień/ gdy ták Jezus náu- Mat:21. ✠ 23
czał lud w kośćiele/y opowiádał Ewángelią/ że ſie zeßli kſią- Mar:11. ✠ 27
2 żętá kápłáńſcy / y w piſmie vczeni z ſtárßymi/ y rzekli mowiąc
do niego: Powiedzże nam/czyiąż to mocą czyniß? Albo kto ieſt ktoryć dał
te moc? Odpowiádáiąc JEzus/ rzekł do nich: Spytam ia was też o ie-
3 dno ſłowo/odpowiedźcie mi: Krzeſt Janow z niebá był/czyli z ludźi? Te-
4 dy oni myſlili ſami w ſobie/mowiąc: Jż ieſli powiemy że był z niebá/tedy
5 rzecze: Czemużeśćie mu tedy nie vwierzyli? Rzeczemyli że był z ludźi/po-
6 ſpolity lud wßyſtek vkámionuie nas : bo tego pewni ſą/ iż Jan był Pro-

rokiem. Y odpowiedźieli mu/ że niewiedźieli skądby był. A JEZVS im 7
rzekł: Ani ia wam też powiem czyią to mocą czynię. Y począł mowić do 8
Mat:21. ℣ 33 pospolitego ludu tę przypowieść. Człowiek niektory násadźił winnicę/ 9
Mar:12. ℣ 1. y náiął ią Winogrodnikom/ á on sam był w cudzych kráinách przez wiele
Isaiæ 5. ℣ 1. czásow. A gdy był czás/ posłał do Winogrodnikow służebniká/ áby mu 10
Iere: 2. ℣ 21. dáli owocu z oney winnice. Oni vbiwszy go/ puśćili go prożnego. Y po= 11
słał potym y drugiego sługę: ále oni y tego też vbiwszy / y zelżywszy po=
twarzą/puśćili prożnego. Posłał ieszcze y trzećiego/ oni y tego ránïwszy/ 12
wyrzućili. Y rzekł Pan oney winnice: Co mam czynić? Poślę syná swego 13
miłego/ snadź gdy tego vyźrzą / będą sie wstydźić. Ktorego gdy vyźrzeli 14
Winogrodnicy/ pomyślili sámi w sobie/ mowiąc: Toć iest dźiedźic/ zábiy=
my go: áby násze było dźiedźictwo. Y wyrzućiwszy go z winnice/ zábili. 15
Coż tedy vczyni im Pan oney winnice? Przyidźie/ y potráći te Winogro= 16
dniki/ á poruczy winnicę inym. Co vsłyszawszy rzekli mu: Boże vchoway.
Psal:117. ℣ 21. Ale on poyźrzawszy ná nie/ rzekł: Coż to tedy iest co nápisano: Kámień 17
Act:4. ℣ 11. ktorym wzgárdźili budownicy/ ten sie stał głową węgielną. Káżdy kto= 18
Rõa: 9. ℣ 33 1 Pet: 2. ℣ 8. ry vpádnie ná ten kámień/ rostrąci sie: á ná kogo też vpádnie/ zetrze go. Y
Isai: 28. ℣ chodźili Kśiążętá kápłáńscy/ y w piśmie vczeni około tego/ oneyże godźiny/ 19
Mat:21 ℣ 42 iákoby nań ręce włożyli: ále sie bali ludu. Bo pobaczyli że thę przypo=
Mat:22. ℣ 15 wieść ná nie mowił. A iuż go podstrzegáiąc/ posłáli śpiegierze/ ktorzyby 20
Mar:12. ℣ 13 sie spráwiedliwemi okázowáli: áby go podchwyćili w mowie/ á żeby go
wydáli Przełożeństwu á mocy Stárośćiney. Y pytáli go mowiąc: Mi= 21
strzu/ wiemy iż dobrze powiádasz y vczysz/ á nie brákuiesz osobámi/ ále dro=
gi Bożey w prawdźie náuczasz. Godźili sie nam dań dáwáć Cesárzowi/ 22
czyli nie? Obaczywszy tedy zdrádę ich/ rzekł do nich. Czemu mie kuśićie? 23
Vkáżćie mi grosz. Czyy to obraz y napis? Odpowiedáiąc/ rzekli mu. Ce= 24
Rõa: 13. ℣ 7 sárski. Y rzekł im: Oddayćiesz tedy co iest Cesárskiego/ Cesárzowi/ á co 25
iest Bożego/ Bogu. Y nie mogli słowu ieg przygánić przed ludem. A zdźi= 26
wiwszy sie odpowiedźi iego/ vmilknęli.

Mat:22 ℣ 23 Przystąpili potym niektorzy z Sáduceuszow 27
Mar: 12 ℣ 18 ktorzy powiádáią niebyć zmartwych wstánia/
Deu:25. ℣ 5. y pytáli go/ mowiąc: Mistrzu/ MOizesz nam 28
nápisał. Gdyby czyy brát vmárł máiąc żonę/
á dźiatek z nią niemiał/ áby ią brát iego poiął:
á żeby zbudźił potomstwo brátu swemu. Było 29
tedy brátow śiedm/ y poiął pierwszy żonę/ y v=
márł bez dźieći: y poiął ią ten ktory był po nim/ y 30
ten też vmárł bez syná. Poiął ią trzeći/ ták iż y wszystká śiedm: á nie zostá= 31
wiwszy potomká/ pomárli. Ná ostátek po wszystkich vmárłá też y niewiá 32
stá. A ták przy Zmartwych wstániu/ ktorego z nich będźie żoną? gdyż ią 33
wżdy śiedm mieli zá żonę. Y rzekł im JEzus: Synowie tego świátá o= 34
żeniáią sie / y wydáią zá mąż: ále oni ktorzy będą godni onego świátá/ y 35
powstánia z vmárłych/ áni zá mąż idą/ áni żon poymuią/ áni więcey vm= 36
rzeć będą mogli. Abowiem rowni są Angiołom/ y synowie są Boży/ gdyż
Exo: 3. ℣ 6. są synowie Zmartwych wstánia. Ale żeby wstawáli vmárli/ y Moizesz 37
Mat:22. ℣ 32 vkazał przy krzu/ kiedy zowie Páná/ Bogiem Abráhámowym/ y Bogiem
Mar:12 ℣ 26 Izáákowym/ y Bogiem Jákobowym. A Bog nie iestći vmárłych/ ále ży= 38
wych. Abowiem wszyscy żywią iemu. A odpowiádáiąc niektorzy w pi= 39
śmie vczeni/ rzekli mu: Mistrzu/ dobrześ powiedźiał. Y nieśmieli go wię= 40
cey nicz pytáć. Rzekł potym do nich: Jákoż powiádáią Chrystusá być 41
Synem Dawidowym / á sam Dawid mowi w kśięgách Psalmowych: 42

Rzekł

43 Rzekł Pan Pánu memu/ śiądź ná práwicy moiey/ áż położę nieprzyiacio- Mat:22 ℣ 44
44 ły twoie podnożkiem nog twoich? Dawid tedy zowie go Pánem: iákoż Mar:12 ℣ 36
45 tedy Synem iego ieſt? A gdy wſzyſtek lud słyſzał/ rzekł zwolennikom Pſa: 109 ℣ 1.
46 ſwoim: Strzeżćie ſie tych w piſmie vczonych/ ktorzy chcą chodźić w ſzá- Mat: 23. ℣ 6
tách długich/ y kocháią ſie w pozdrawiániách ná rynku/ y w pierwſzych Mar:12. ℣ 38
47 ſtolicách w bożnicách/ y w pierwſzych mieyſcách ná godźiech. Ktorzy poże- Sup: 11. ℣ 43
ráią domy wdow/ pod zamysłem długich modlitw. Ci wezmą potępie-
nie więtſze.

Kápit: 21.

§ Wdowę vbogą bogátym przekłáda. Kośćiołá y miáſtá ſkáźenie przepowiáda/ y známioná dniá Sądnego/ okázuie.

1 A Poyźrzawſzy/ vyźrzał one bogacze/ ktorzy kłádli
2 dáry ſwoie do ſkrzynie. Vyźrzał też y iákąś wdowę vbożuch- Mat:12. ℣ 41
3 ną/ ktora kłádłá dwá pieniądzá drobne. Y rzekł: Prawdźiwie
wam powiádam/ że tá vboga wdowá więcey włożyłá/ niż ći wſzyſcy. A-
4 bowiem ći wſzyſcy z tego co im zbywáło kłádli zá dar Bogu: ále tá z te-
go co iey nie doſtawa/ wſzyſtko pożywienie ſwoie ktore miáłá/ włożyłá.
5 A gdy niektorzy powiádáli o kośćiele/ iáko dobrym kámieniem/ y dáry
6 nádan był/ rzekł: To co widźićie/ przyidą te dni kiedy nie będźie zoſtá- Mat:24. ℣ 1.
7 wion kámień ná kámieniu ktoryby nie był ſkáżony. Y pytáli go mowiąc: Mar:13. ℣ 1.
Przykáżyćielu kiedy te rzeczy będą? á co zá znák kiedy ſie to pocznie dźiać. Sup:19 ℣ 44
8 A on rzekł: Pátrzayćie byśćie nie byli zwiedźieni. Abowiem wiele ich
przyidźie w Imię moie/ mowiąc: Żem ia ieſt/ czás ſie przybliżył/ á ták nie-
chodźćie zá námi.
9 ☞ A gdy vſłyſzyćie bitwy y rozruch/ nielękayćie ſie/ muſzą te rzeczy pir-
10 wey być/ ále nie wnet koniec. Tedy im powiádał: Powſtánie narod prze-
11 ćiwko narodowi/ y Kroleſtwo przećiwko Kroleſtwu/ á mieyſcy będźie
wielkie drżenie źiemie/ y mory/ y głody/ y ſtráchy z niebá/ y znáki wielkie
12 będą. Ale przed tym wſzyſtkim/ wrzucą ná was ręce ſwoie/ y będą was
prześládowáć: wydawáiąc do bożnic y ſtrażey/ poćiągáiąc do krolow/ y
13 do ſtároſtw/ dla imienia moiego/ á potka was to ná świádectwo. Przetoż
14 włożćie to ſobie w ſercá wáſze/ ábyśćie ſie nierozmyſláli iákobyśćie odpo-
15 wiádáć mieli: ábowiem ia wam dam vſtá y mądrość/ ktorey ſie nie będą
16 mogli przećiwić/ áni odeprzeć wſzyſcy przećiwnicy wáſzy. A będźiećie wy-
dawáni od rodźicow/ y bráćiey/ y powinowátych/ y od przyiaćioł: y przy-
17 práwią was o śmierć/ y będźiećie w nienawiśći v wſzyſtkich ludźi dla
18 imienia mego/ á włos z głowy wáſzey nie zginie. W ćierpliwośći wá-
19 ſzey/ odźierżyćie duſze wáſze. ☜
20 A gdybyśćie vyźrzeli że otaczáią woyſkiem miáſto IEruzalem/ tedy Mat:24 ℣ 15.
21 wiedzćie/ iż ſie przybliżyło ſpuſtoſzenie iego. Ná ten czás ktorzy w Żydo- Mar:13. ℣ 14
wſtwie ſą/ niechay vćiekáią ná gory/ á ktorzy w nim/ niechay wynidą/ á kto- Dan: 9. ℣ 27
rzy ſą w kráinách/ niechay nie wchodzą do niego: ábowiem dni te pomſty
22 ſą/ áby ſie wypełniły wſzyſtkie rzeczy ktore nápiſane ſą. Ale biádá brze-
23 miennym/ y przy pierśiách dźierżącym w tám te dni/ bo będźie wielki śćiſk
ná źiemi/ y gniew nád tym ludem. A vpádną od mieczá/ y powiodą ie wię-
24 źniámi do wſzech narodow. A Ieruzalem będźie podeptáne od pogánow
ták długo/ áż ſie wypełnią czáſy narodow.
25 ☞ A będą znáki ná Słońcu/ y Kśiężycu/ y ná gwiazdách/ á ná źiemi vći- Mat:24 ℣ 29
śnienie wielkie w ludźiech/ prze wzbudzenie ſzumu morſkiego/ y náwałno- Mar:13. ℣ 14
26 śći iego/ ták że ludźie będą ſchnąć przed ſtráchem/ y oczekawánim tych rze- Iſai:13. ℣ 10.

Eze:32. ℣ 7. czy ktore przyidą ná wßystek świát. Abowiem
Ioel:3. ℣ 15. mocy niebieskie będą wzruszone / á w ten czás 27
wyzrzą Syná człowieczego przychodzącego w
obłoku/ z mocą wielką/ y z Máiestátem. A gdy 28
Rõa:8. ℣ 23. sie te rzeczy poczną dziać / pátrzaycie á podnie-
ście głowy wáße: bo sie przybliża odkupienie
wáße. Y powiedział im podobieństwo: Pá- 29
trzcie ná figowe drzewo/ y ná wßystkie drzewá
gdy iuż z siebie podawáią owoc / wiecie iż iuż blisko láto. Tákże y wy/ 30
gdy vyzrzycie iż sie te rzeczy dzieią / wiedzcieß iżeć blisko iest Krolestwo 31
BOże. Záprawdę powiádam wam/ iż nie przeminie rodzay ten áż sie to 32
wßytko stánie. Niebo y ziemiá przeminą/ ále słowá moie nie przeminą. 33
Rõa:13 ℣ 13. Wáruycie sie áby snadź nie były obciążone sercá wáße obżárstwem/ y 34
pijáństwem/ á prácámi teß żywotá/ á przypádłby ná was nagły ten dzień.
Abowiem iáko sidło przypádnie ná wßystkie/ ktorzy mießkáią ná wierz- 35
chu wßystkiey ziemie. A ták czuycie modląc sie ná káżdy czás/ ábyśćie byli 36
náleziem godnemi vyść tego wßystkiego co ma przyść / á stánąć przed sy-
nem człowieczym. Y bywał JEzus we dnie vcząc w kośćiele / á ná noc 37
wychadzáiąc/ przebywał ná gorze ktorą zową Oliwną. A lud ná świtá- 38
niu przychodził k niemu do kośćiołá słucháć go.

Kápit: 22.

¶ Judaß z Zydy zmowę czyni / o wydániu Krystusá/ Zydowie mu pieniądze obiecuią/ Pan Krystus wieczerzą skończywßy/ ná modlitwę wyßedł do Ogroycá/ tám od Judaßá wydány/ wiedzion do Káyffaßá/ Piotr sie go trzykroć zaprzał/ á z Páná sie náśmiewáią/ nágráwáią/ synem Bożym sie przedsie być wyznawa.

PRzybliżał śie tedy dzień święty Przaśnic/ ktory 1
Mat:26. ℣ 2. zową Wielkanocą / y szukáli Kśiążętá kápłáńscy/ y w Piśmie 2
Mar:14. ℣ 1. vczeni/ iákoby go zábili/ iedno że sie báli pospolitego ludu. Te-
Mat:26 ℣ 14 dy wßedł ßátan w Judaßá/ ktorego zwano Jßkáryoth/ iednego ze dwu- 3
Mar:14 ℣ 10 náśćie/ y ßedł á iał mowić z Kśiążęty kápłáńskimi/ y z vrzędniki/ iákoby go 4
im wydał. A vrádowáli sie/ y zmowili sie mu pieniądze dáć. A on też im 5
przyrzekł/ y iuż pátrzył przystoynego czásu/ áby go im wydał bez tłuszczey. 6
Mat:26. ℣ 17 A gdy przyßedł dzień Przáśnic / w ktory było trzebá zábić Báránká 7
Mar:14. ℣ 12 Wielkonocnego. Tedy posłał Piotrá y Janá/ mowiąc: Szedßy nágo- 8
tuycie nam báránká Wielkonocnego/ ábyśmy iedli. A oni mu odpowie- 9
dzieli: Gdzie chceß iż zgotuiemy? Y rzekł do nich: Oto kiedy będziecie w- 10
chodzić do miástá/ potka sie z wámi człowiek dzban wody niosąc/ idźcieß
zá nim do ktorego domu wnidzie/ tám rzeczecie Gospodarzowi onego 11
domu: Wskázuieć Mistrz: Gdzie iest gospodá / w ktoreybych Báránká
Wielkonocnego ze zwolenniki moimi pożywał? Thedy on wam vkaże 12
Wieczernik wielki vsłány/ támże nágotuycie. A oni ßedßy/ nálezli ták iá- 13
ko mu powiedział: y nágotowáli báránká wielkonocnego.
Mat:26 ℣ 20 Y gdy przyßłá godziná/ siadł zá stołem/ á dwánaśćie zwolennikow ie- 14
Mar:14. ℣ 17 go z nim. Y rzekł im: Zadzą wielką pożądałem pożywáć z wámi tego bá- 15
ránká/ pierwey niżlibym ćierpiał: ábowiem powiádam wam/ iż od tych- 16
miast nie będę go wiecey pożywał / dokąd sie nie wypełni w Krolestwie
Bożym. Y wziąwßy kielich/ podziękowawßy/ rzekł: Weźmicie/ á podziel- 17
ćie miedzy śie/ bo to wam powiádam/ iż nie będę pił z rodzáiu tey máćice/ 18
1 Cor:11 ℣ 24 áżby Krolestwo Boże przyßło. Y wziąwßy chleb/ podziękował/ y łamał 19
á dawał im/ mowiąc: To iest ćiáło moie/ ktore zá was dáne będzie: To

czyńćie

20 czyńcie ná pámiatke moie. Tákież y kielich/
gdy ſie náwieczerzał/ mowiac: Ten ieſt kie-
lich nowy Teſtáment we krwi moiey/ ktora
21 zá was bedzie wylaná. Wſzákże iednák oto Mat:26. ✠ 26
reká teg ktory mie wydáie/ zemna ieſt ná ſto- Mar:14 ✠ 20
22 le. A záiſte Syncí człowieczy wedlug tego Ioá: 13. ✠ 18
iáko ieſt poſtánowiono/idzie: Ale wżdy biá Pſa:40. ✠ 10
dá temu/przez ktorego bedzie wydan. Tedy
23 oni poczeli bádáć miedzy ſoba / ktoby z nich
24 był ktoryby to miał vczynić.
☞ Stał ſie tedy y poſwarek miedzy nimi/ Mat:20 ✠ 25
25 ktoby z nich zdał ſie być wietſzy. Ale im rzekł Mar:10. ✠ 42
Krolowie narodow pánuia nád nimi / á ci
26 ktorzy moc máia nád nimi/ dobrodzieymi bywáia názywáni. Ale wy nie
ták/ále ktory wietſzy ieſt miedzy wámi/niechay bedzie iáko mnieyſzy. A kto
27 pierwſzy/niechay bedzie iáko ſłużebnik. Abowiem kto wietſzy ieſt/ten ktory
śiedzi/czyli ten ktory ſłużyː Za nie ten co śiedzi: A ia ieſtem miedzy wámi/
28 iáko ten co ſłuży. A wy ieſteście ktorzyście trwáli zemna w pokuſach mo-
29 ich. Y ia zrzadzam wam/iáko y mnie zrzadził Ociec moy Kroleſtwo/áby-
30 ście iedli y pili ná ſtole moim/ w Kroleſtwie moim. Y żebyście śiedzieli
31 ná ſtolcách/ſadzac dwánaście pokolenia Izráelſkie. ☞ Y rzekł PAN
do Symoná: Symonie oto Szátan domagał ſie / áby was prześiał iá-
32 ko pſzenice: ále ia prośiłem zá toba/áby nie vſtálá wiárá twoiá: á ty nie-
33 gdy náwrociwſzy ſie/ potwierdzay Bráty twoie. A on mu rzekł: Pánie/
34 gotowem z toba y do ciemnice/y ná śmierć iść. A on rzekł: Powiádamci Mat:26 ✠ 34
Pietrze: Nie zápoie dziś kur/dokad ſie trzykroć nie záprzyſz/żebyś mie znał. Mar:14 ✠ 30
35 Potym rzekł do nich: Kiedym was poſyłał bez worká/bez kálety/y bez bo- Mat:10. ✠ 9.
36 tow: izaż wam kiedy czego nie doſtawáło: A oni rzekli: Niczego. T[illegible]że
im rzekł: Ale teraz/ kto ma worek wezmi gi/tákże też y kálete: á kto nie ma/
37 niechay przeda ſuknia ſwoie/á niechay kupi miecz. Abowiemci powiádam Iſai:53. ✠ 12.
wam/ żeć ieſzcze ſie to muśi wypełnić we mnie co nápiſano ieſt. Y że zło-
czyńcámi policzon ieſt. Abowiem te rzeczy ktore ſa o mnie / iuż koniec má-
38 ia. Tedy oni rzekli: Pánie oto tu ſa dwá mieczá. A on im rzekł: doſyć ieſt.

39 Potym wyſzedſzy/ ſzedł podług zwyczáiu Mat:26. ✠ 36
ná gore Oliwna. A ſzli też zá nim y Zwolen- Mar.14. ✠ 32
40 nicy. A gdy przyſzedł ná mieyſce / rzekł im:
Modlcie ſie byście nie przyſzli ná pokuſzenie. Ioá: 18. ✠ 1.
41 A ſam odſzedł od nich iákoby ná rzucenie ká- Mat:26 ✠ 39
mienia. Y poklekn0wſzy ná koláná modlił ſie Mar:14 ✠ 35
42 mowiac: Oycze/ ieſli chceſz oddal then kie-
lich odemnie. Wſzákoż iednák nie ſtaway ſie
43 moiá wola/ále twoiá. Y vkazał ſie mu An-
ioł z niebá pośiláiac go. Y bedac w onym
44 boiu/ przydłuzſzym ſie modlił. Y ſtał ſie pot
iego/ iáko krople krwie płynacey ná ziemie.
45 A powſtawſzy z modlitwy / przyſzedł do
46 ſwych Zwolenników/y nálazł ie á oni ſpia od ſmutku. Y rzekł im: Czemu
47 ſpicie: Wſtańcie/modlcie ſie ábyście nie przyſzli ná pokuſzenie. On tego
ieſzcze domawia/ álić oto tłuſzcza/ y ten ktorego zwano Iudaſzem / ieden Mat:26 ✠ 47
ze dwunaście/ſzedł przed nimi/y przyſtapił ſie do IEzuſa/ áby go pocáło- Mar:14 ✠ 43
48 wał. Ale IEzus rzekł do niego: Iudaſzu/ pocáłowánim Syná człowie- Ioán:18. ✠ 3.

czego wydawaß? Widzac to oni ktorzy przy Jezuśie byli/ co ſie miáło 49
dziáć/ rzekli do niego: Pánie/ mamyli bić mieczem. Y vderzył ieden z nich 50
ſługe Kſiażeciá kápłáńſkiego/ á odciął mu vcho práwe. Odpowiádáiac
mu JEzus/ rzekł: Niechaycie/ áż do tad. Y gdy ſie dotknał vchá iego/vz- 51
drowił go. Tedy rzekł JEzus do tych co byli nań przyßli/do Kſiażat ká- 52
płáńſkich/ y do vrzednikow kośćielnych/ y do ſtárßych: By ná łotrá wy-
ßliśćie z mieczmi/y z kiymi? Gdyż ná káżdy dzień bywałem z wámi w ko- 53
śćiele/á nie wyćiagneliśćie reku ná mie: ále tá ieſt godziná wáßá/y moc
Mat:26.℣ 57 ćiemnośći. Poimawßy tedy Jezuſá/ wiedli go do domu Kſiażeciá ká- 54
Mar:14 ℣ 43 płáńſkiego/á Piotr ßedł też zá nim z dáleká. A gdy nániecili ogień w po- 55
Ioã:18. ℣ 12. śrzod dworu: y gdy ſie koło niego vſádźili/ był też y Piotr miedzy nimi/
& 24. ktorego gdy vyźrzáłá dźiewká ſłużebna ſiedzaceg v świátłá/á gdy ſie mu 56
Mat:26 ℣ 69 przypátrzyłá/rzekłá: Y ten z nim był. A on záprzał ſie go/mowiac: Niewiá 57
Mar:14℣ 66 ſto nie znam go. A po máłey chwili drugi vyrzawßy go/rzekł: Y ty ieſteś 58
Ioã:18. ℣ 25. z nich. A Piotr rzekł: O człowiecze nie ieſtem. Potym pochwili iákoby 59
Mat:26. ℣ 73 w godźinie/drugi iákiś twierdźił to/mowiac: Záprawde y ten z nim był/
Mar:14 ℣ 70 boć też y Gálileyczyk ieſt. Y rzekł Piotr: Człowiecze/niewiem co mowiß. 60
Ioã:18. ℣ 26. A nátychmiaſt ießcze on teg domawiał/ kur zápiał. A obroćiwßy ſie Pan/ 61
Mat:26 ℣ 34 weyzrzał ná Piotrá. Tedy wſpomniał Piotr ná słowo Páńſkie/ ták iáko
Mar:14 ℣ 30 był powiedźiał: Iż pierwey niż kur zápoie/ trzy kroć ſie mnie záprzyß. Y
Ioã:13. ℣ 38. wyßedßy Piotr przed dwor gorzko płákał. A mężowie kthorzy trzymáli 62
JEzuſá/náigráwáli go/bijac/y zákrywßy go/bili gi w twarz/y pytáli go/ 63
mowiac: Prorokuy/ktory ieſt/kto ćie vderzył? Y wiele inßych rzeczy bluź- 64
niac mowili przećiw iemu. A gdy ſie ſtał dźień/ zeßli ſie ſtárßy ludu/ y 65
Mat:27. ℣ 1. Kſiażetá kápłáńſcy/y w piśmie vczeni/y wwiedli go do rády ſwoiey/mo- 66
Mar:15. ℣ 1. wiac: Powiedz nam/ieſliś ty ieſt Chryſtus. Y rzekł im: Powiemli wam 67
Ioã:18. ℣ 28. nie bedźiećie mi wierzyć/ bedeli was też pytał nie odpowiećie mi/ áni mie 68
wypuśćićie. A od tychmiaſt bedźie Syn człowieczy śiedzacy ná práwicy 69
mocy Bożey. Tedy rzekli wßyſcy: Toś ty wżdy ieſt Syn BOży? On im 70
rzekł: Wy powiádaćie/iż ia ieſtem. A oni rzekli: Coż wiecey potrzebu- 71
iemy świádectwá/ boſmy ſámi słyßeli z vſt iego.

Kápit: 23.

¶ Pan JEzus Piłatowi ráno wydan/ wypytan/niewinnym náleźion/
wßákże Bárábaß wypußczon/á Pan ná śmierć oſadzon/vkrzyżo-
wan/nágrawan/vmárł/y z krzyżá z źiet/y pogrzebion.

Mat: 27. ℣ 2. TEdy powſtawßy wßyſtko ono mnoſtwo/wiedli go 1
do Piłatá. Y poczeli nań żáłowáć/mowiac: Tegoſmy náleźli 2
á on podwráca lud náß/ y zákázuie trybut dáwáć Ceſárzowi/
Mat:22. ℣ 21 y powiáda ſie być Kryſtuſem krolem. Tedy Piłat pytał go/mowiac: Ty 3
Mar:12 ℣ 17. ieſteś Krol Żydowſki? A on odpowiádáiac/rzekł: Ty mowiß. Rzekł tedy
Mat:27. ℣ 11 Piłat do Kſiażat kápłáńſkich/y ſtárßych/y do tłußcz: Ja żadney przyczy- 4
Mar:15. ℣ 2. ny nie náyduie w tym człowiecze. A oni tym ſie wiecey śilili/ mowiac: 5
Ioã:18. ℣ 33. Zrußył lud/náuczáiac po wßyſtkim Żydowſtwie/ poczawßy od Gálilei/
áż dotad. Piłat potym gdy vſłyßał o Gálileiey/ pytał ieſliby był czło- 6
wiekiem z Gálileiey. A gdy ſie dowiedźiał/ iż z Herodowey mocy był/ o- 7
deſłał go do Herodá/ ktory też był onych dni w Jeruzálem. A Herod vy- 8
rzawßy Jezuſá/rozrádował ſie bárzo/bo go żadał od dawnego czáſu wi-
dźieć: przeto iż ſłychał o nim wiele/ y nádźiewał ſie że miał vyzrzeć iáki
dźiw od niego vczyniony. Y pytał go wiela słow. A on mu nic nie odpo- 9
wiedźiał. Stali tedy kśiażetá kápłáńſcy/y w piſmie vczeni/ſtale nań ſkár- 10
żac.

11 żac. Y wzgárdźił nim Herod z ſwym woyſkiem: y poſmiewał ſie z niego/
12 oblokßy go w białe odźienie/potym go odeſłał do Piłatá. Y ſtáli ſie przy=
iaćielmi Piłat z Herodem w on dźień: bo przedtym byli ſobie z obu ſtron
13 nieprzyiaćielmi. A Piłat zezwawßy Kſiążetá kápłáńſkie/ y vrzedniki/y
14 lud/rzekł do nich: Przywiedliśćie mi tego człowieká / iákoby on odwrá=
cał lud: á oto ia pytáiąc go przed wámi/nie nálazłem żadney w tym czło= Ioã: 18. v 38.
15 wiecze przyczyny/ z tych o ktore mu winę dáiećie. Ale áni Herod/ bom & 19. v 4.
16 was był odeſłał do niego/á oto nic godnego śmierći nieſtáło ſie mu. A ták
17 ſkarawßy go ia/ wypußczę gi. A byłá tego potrzebá wypuśćić im ná
18 dźień świety iednego. Tedy krzyknąwßy záraz wßyſtká tłußcza/rzekłá:
19 Zágub tego/á wypuść nam Bárábaßá: ktorego było dla nieiákiego roz=
ruchu/ktory był w mieśćie vczynił/y dla mężoboyſtwá wſadzono do ciem=
20 nice. Piłat záſię mowił do nich/chcąc wypuśćić Jezuſá. A oni tym bárźiey
21 wołáli/mowiąc: Vkrzyżuy/ vkrzyżuy go. On ießcze y po trzecie rzekł do Mat: 27 v 23.
22 nich: Coż wżdy ten złego vczynił? Żadney przyczyny śmierći w nim nie Mar: 15. v 14
23 náyduię/á ták ſkarzę go ia/á wypußczę. Ale oni tym więcey przytyſkowáli
wielkiemi głoſy/żądáiąc áby był vkrzyżowan/y tym więcey powſtawáły
24 głoſy ich. Potym Piłat przyſądźił áby ſie ſtáło ná żądánie ich. Y wypu=
25 śćił im onego ktory dla mężoboyſtwá/y dla trwogi wſadzon był do ciem=
nice/ktorego żądáli: á JEzuſá dał im ná wolą.
26 A gdy go wiedli/ vchwyćili nieiákiego Symoná Cyreneyſkiego idące= Mat: 27 v 32.
27 go ze wśi/y włożyli náń krzyż/ áby niosł zá JEzuſem. Tedy ßłá zá nim Mar: 15. v 21
wielka tłußcza ludu y niewiaſt/ kthore rzewno płákáły y lámentowáły
28 nád nim. Y obroćiwßy ſie do nich JEzus/rzekł: Corki JEruzolimſkie/
nie płączćie nádemną: ale płączćie ſame nád ſobą/y nád ſyny ſwemi: ábo=
29 wiem oto przyidą dni/ w kthore będą mowić: Błogoſłáwione niepłodne/
30 y żywoty kthore nie rodźiły/y pierśi ktore nie karmiły. W ten czás poczną Isai: 2. v 19.
mowić goram: Obálćie ſie ná nas / á pagorkam: Przykryćie nas. Bo Oseæ 10. v 8 apocalip cap 6. v 16
31 ieſliż the rzeczy ná zielonym drzewie czynią/ná ſuchym co ſie ſtánie? Wie= Apo: 6. v 16. & 9. v 6.

32 dźiono też inych dwu złoczyńcow z
33 nim ná śmierć. A gdy przyßli ná Mat: 27. v 33
mieyſce/ktore zowią łyſą gorą/ tám Mar: 15. v 22
go vkrzyżowáli: y łotry/ iednego Ioã: 19. v 17.
po práwey/ á drugiego po lewey
34 ręce. Ale JEZVS mowił: Oy=
cze/odpuść im/boć niewiedzą co czy=
nią. A rozdźieliwßy odźienie iego/
35 rzucili loſy. A ſtał lud czekáiąc/y po
śmiewáli ſie z niego/ Kſiążetá z ni=
mi / mowiąc: Inße zachowywał/
niechże ſie też ſam záchowa ieśli tho
ieſt Kryſtus BOży wybrány. Ná=
36 grawáli ſie też z niego y Żołnierze/
przyſtępuiąc y podawáiąc mu ocet/
37 y mowiąc: Jeſliś ty ieſt Krol Ży=
dowſki / wybawże ſie ſam. Nápi=
38 ſano thez było y nápis nád nim/ po=
Grecku/po Łáćinie/y po Żydowſku.
Ten ieſt Krol Żydowſki. Jeden
39 też z onych łotrow kthorzy wiśie=
li / bluźnił przećiwko niemu/ mo=

wiąc: Jesliś ty iest Chrystus/wybawże siebie samego/y nas. Odpowie- 40
dziawßy drugi/ fukał nań/rzekąc: Ani sie ty Bogá boiß/ będąc w tymże
potępieniu. A myć iednák spráwiedliwie/ bośmy wźieli godną zapłátę zá 41
náße vczynki: ále ten nic złego nie vczynił. Y mowił do Jezusá: Pánie/ 42
wspomni ná mię gdy przyidzieß do KRolestwá swego. Tedy mu rzekł 43
Jezus: Záprawdę powiádam tobie/dziś zemną będzieß w Ráiu. A było 44
práwie o ßostey godzinie: tedy stáły sie ciemności po wßystkiey ziemi/áż
do dziewiątey godziny. Y záćmiło sie Słońce/y zasłoná kościelna rospá- 45
Psal: 30. ✠ 6 dłá sie ná poły. A wołáiąc wielkim głosem JEzus/ rzekł: Oycże/ w ręce 46
twoie poruczam Duchá moiego. A to rzekßy/ wypuścił Duchá. Widząc 47
ono Setnik co sie stáło/chwalił Bogá/mowiąc: Záprawdę był to czło-
wiek spráwiedliwy. A wßystká tłuszcza onych ludzi ktorzy sie tám byli 48
pospołu zeßli ná to pátrzyć/widząc to co sie dźiáło/bijąc sie w piersi swo-
ie/wrácáli sie do domow. Stali też tám wßyscy iego znáiomi z dáleká: 49
y niewiásty ktore go były náśládowáły/ od Gálileiey pátrząc ná to. ☞
Mat:27. ✠ 57 ☞ A oto mąż ná imię Jozeff ktory był Dziesiątnikiem/dobry y spráwie- 50
Mar:15. ✠ 43 dliwy mąż: ten był nie przyzwolił rádzie y vczynkom ich/z Arymáthyey 51
Ioá:19. ✠ 38 miástá Zydowskiego/ktory też oczekawał KRolestwá BOżego/ ten był 52
ßedł do Piłatá/ y prosił o ciáło JEzusowe: y ziąwßy ie/ obwinął w 53
prześcierádło/y położył ie w grobie wykowánym/do ktorego ießcże było
nikogo nigdy nie włożono. ☞ A był dzień Gotowánia/á Sobotá sie 54
zácżynáłá. Szedßy tedy niewiásty ktore z nim przyßły były z Gálileiey/ 55
oglądáły grob/y iáko było położono ciáło iego. A wroćiwßy sie/ nágo- 56
towáły ziołá wonne y máśći: ále w Sobotę podług przykazánia dáły
wßystkiemu pokoy.

Kápit: 24.

§ Pan Chrystus wstawßy zmartwych/ vkazał sie Zwolennikom idącym do Emaus/ y o iego Wniebo wstąpieniu.

Mat:28. ✠ 1. A Pierwßego dniá Soboty bárzo ráno/przyßły do 1
Mar:16. ✠ 2. grobu/niosąc one máśći y ziołá ktore były nágotowáły/y nálá- 2
Ioá: 20. ✠ 1. zły kámień odwálony od grobu. A wßedßy do grobu/nie nálá- 3
zły ciáłá páná Jezusowego. Y stáło sie/gdy były struchláły ná myśli z tegó/ 4
oto dwá mężowie stáneli przy nich/ w odzieniu łsnącym. A gdy sie báły/ 5
y schylili oblicże swe ku ziemi/ rzekli do nich:
Y przecż ßukácie żywegó z vmárłemi: Nie máßci 6
go tu/álec wstał: rozpomnicie sobie iáko wam
powiádał/gdy ießcże był w Gálileiey/mowiąc
Mat:16. ✠ 21 Iż potrzebá tego/áby Syn człowiecży był wy- 7
& 17. ✠ 23 dan w ręce ludzi grzeßnych/y był vkrzyżowan:
Mar:9. ✠ 31. á dniá trzećiego zmartwych wstał. Y wspom- 8
Sup:9. ✠ 22. niáły ná słowá iego. Tedy wroćiwßy sie od 9
grobu/zwiástowáły te wßystkie rzecży onym iedennaśćie/y inym wßyst-
kim. A byłá to Márya Mágdálená/ y Johánná/ y Márya Jákobowá/ 10
y inne ktore z nimi były ktore powiádáły te rzecży Apostolom. Y zdáły sie 11
te słowá v nich/iákoby iedne plotki/y nie wierzyli im. A Piotr porwawßy 12
sie/bieżał do grobu: y schyliwßy sie/vyźrzał prześćierádłá tylko same le-
żące/y odßedł/sam w sobie sie dziwuiąc temu co sie było stáło.
Mat:16. ✠ 12 ☞ A oto dwá z nich ßli onego dniá do miásteczká/ ktore było ná ßeść- 13
dziesiąt stáien od Jeruzálem/imieniem Emaus: ci rospráwiáli miedzy so- 14
bą o tych wßystkich rzecżách/ ktore sie przygodziły. Y stáło sie gdy sie roz- 15
mawiáli/

mawiáli/ y miedzy ſobą pytánia mieli / że y ſam JEzus przybliżywßy ſie
16 ßedł z nimi/á oczy ich były zátrzymáne/áby go nie poználi. Y rzekł do nich:
17 Co to zá rozmowy ſą ktore macie miedzy ſobą idąc/ á ieſteśćie ſmutni? A
18 odpowiádáiąc ieden ktoremu imię Kleofas/rzekł do niego. Ty ſam ieſteś
pielgrzymem w Jeruzálem/á nie dowiedziałeś ſie tego/ co ſie w nim tych
19 dni ſtáło? Ktorym on rzekł: A co? Y rzekli: O Jezuſie Názárańſkim/kto-
ry był mąż Prorokiem/mocny w vczynku y w mowie przed Bogiem/y w-
20 ßyſtkim ludem. A iáko go wydáli nawyżßy Kápłani y Kſiążetá náßy/
21 áby był oſądzon ná śmierć/y vkrzyżowáli go/ á myſmy ſie ſpodziewáli że
on miał odkupić lud Jzráelſki: á teraz nád to wßyſtko trzeci dzień ieſt dzi-
22 ſia/iáko ſie te rzeczy ſtáły. Ale y niewiáſty niektore z náßych przeſtráßyły
23 nas/ktore przede dniem były v grobu/y nie nálazßy ćiáłá iego/ przyßły po-
wiádáiąc/iż też widzenie Angielſkie widziáły/ktorzy powiádáią żeby był
24 żyw. Y ßli też byli niektorzy z náßych do grobu/y ták nálezli iáko niewiá-
25 ſty powiádáły/ále ſámego nie nálezli. Tedy on rzekł do nich: O głupi/
á leniwego ſercá ku wierzeniu/temu wßyſtkiemu co powiádali Prorocy.
26 Jzaß tych rzeczy nie muśiał ćierpieć Chryſtus / y ták wniść do chwały
27 ſwoiey? Y począwßy od Moizeßá/po wßyſtkich Prorocech/wykłádał im
28 wßyſtkie piſmá ktore o nim były. Potym byli bliſko onego miáſteczká do
29 ktorego ßli/á on zámyſlił iákoby miał dáley iść. Y przymuſzáli go/mowiąc:
Zoſtań z námi Pánie / boć ſie ma ku wieczorowi / á dzień ſie iuż ſkłonił. Y
30 wßedł z nimi. Y ſtáło ſie gdy z nimi śiedział v ſtołu/wziąwßy chleb/bło-
31 goſłáwił/y łamał/y podawał im. Y otworzyły ſie oczy ich/ á poználi go/
32 ále on zniknął z oczu ich. Y rzekli ieden do drugiego : Jzaß ſerce náße nie
33 gorzáło w nas/gdy mowił ná drodze/ y wykłádał nam piſmá? A wſtaw-
ßy teyże godziny wroćili ſie do Jeruzálem/y nálezli w gromádzie iede-
34 naśćie/y ony ktorzy z nim byli/ktorzy też powiádáli: Jż wſtał Pan praw-
35 dziwie/á vkazał ſie Symonowi. Tedy też y ći powiádali to co ſie dziáło
ná drodze/ á iáko go poználi w łamániu chlebá.

36 ☞ A gdy te rzeczy mowili: Stánął Jezus w Mar:16 ℣ 14
pośrzod nich/y rzekł im: Pokoy wam/ia ieſtem Ioã:20 ℣ 19.
37 nie boyćie ſie. Ale oni záſmęceni/ y przeſtráßeni
będąc/mniemáli żeby duchá widzieli. Tedy im
38 rzekł: Czemu ſobą trwożyćie/á przecż myſli w-
ſtępuią w ſercá wáße? Oglądayćie ręce moie
39 y nogi/iżem ia tenże ieſt. Dotykayćie ſie/y oglą-
dayćie : boć duch ćiáłá y kośći nie ma/iáko wi-
40 dźićie że ia mam. A gdy to rzekł: vkazał im ręce y nogi. Ale gdy oni ießcze
41 niewierzyli/y dziwowáli ſie od wielkiey rádośći/rzekł do nich: Macie tu
42 co ku iedzeniu? A oni przynieſli mu ßtukę ryby pieczoney/y pláſtr miodu.
43 A gdy iadł przed nimi/wziąwßy oſtátek dał im. A rzekł do nich: Te ſą ſło
44 wá ktorem mowił do was gdym ießcze był z wámi/iż muśiáło ſie wßyt-
ko wypełnić cokolwiek nápiſano ieſt w Zakonie Moizeßowym/y w Pro-
45 rocech/y w Pſalmiech o mnie. Tedy im otworzył zmyſł/áby rozumieli pi-
46 ſma/á rzekł im: Jż ták nápiſano ieſt/y ták muśiał Chryſtus vćierpieć/y po- Pſa: 18. ℣ 7.
47 wſtáć od vmárłych trzećiego dnia/ á żeby kazano w Jmię iego pokutę/ y Act: 1. ℣ 8.
odpußczenie grzechow miedzy wßyſtkimi narody/ począwßy od Jeruzá- Ioã:14. ℣ 26. & 15. ℣ 26.
48 lem. ☞ A wy świádkowie ieſteśćie tych rzeczy. A ia poſlę obiecáne- Act: 1. ℣ 4.
49 go od Oycá moiego ná was : á ták wy śiedźćie w mieśćie / áż będźiećie Ioãn: 15.
50 przyobleczeni mocą z wyſokośći. Y wywiodł ie precż do Betániey/á pod- Mar:16 ℣ 19
51 niozßy ręce ſwoie / dał im pożegnánie. A ſtáło ſie gdy im pożegnánie da- Acto:1 ℣ 9.
wał/

wał/odszedł od nich/y był niesion do niebá. A oni chwałe dawaiąc wro- 52
cili sie do Jeruzálem z radością wielką: y byli záwżdy w kośćiele/chwa- 53
ląc y błogosławiąc BOgá/ AMEN.

☞ Koniec Ewángeliey według Swiętego Łukaszá.

Przemowá ná Ewángelią S. Janá.

SWięty Jan Ewángelistá/gdy sie z wyspu Páthmos do Efezu wroćił/miał sto lat swego żywotá/y był potym żyw dwádźieśćiá lat. Czásu niektorego będąc w łáźni/ vsłyszał iż tám był Cheryntus Kácerz/ nátychmiast rzekł do towárzyszow swoich: Podźmy co rychley ztąd/by łáźnia nie vpádłá/y nie zábiłá nas pospołu z Kácerzem. Abowiem czásu onego poki ieszcze był żyw/powstáli byli kácerzowie ktorzy vczyli/iż Chrystus nie był Bogiem/ ále prostym człowiekiem. Przeto prosili Biskupi świętego Janá/ áby przećiwko im pisał. A on ná prośbę ich zámknął sie przez trzy dni w komorze poszcząc y modląc sie. Potym począł Ewángelią pisáć/ w ktorey dowodźi Bostwá Páná Chrystusowego: iásnie vkázuiąc iż Chrystus był prawdźiwym BOgiem y Człowiekiem. Dla czegoż od Grekow był názwan Theologos: to iest ten ktory sie gáda álbo rozmawia o BOdze. Y dla tegoż przez Orłá bywa známionowan.

Wieta Páná Jezu Chrystá Ewángelia według Swietego Janá/ná dwádzieściá Kápituł y iedno rodzieloná.

Kápit: I.

¶ Mowi o Bostwie Chrystusowym/ Jan Krzćiciel świádectwo dawa o Chrystusie/że iest Báránkiem Bozym. Andrzey Symoná/powołáni od Chrystusá/á Filip Nátánáelá przywiodł do Chrystusá.

1 NA początku było Słowo/á Słowo było
2 v BOgá:á Bog był Słowo. To było ná początku
3 v BOgá. Wszystkie rzeczy przez nie sie stáły/ á bez
4 niego niestáło sie nic co sie stáło: w nim był żywot/
5 á żywot był świátłośćia ludzka: á świátłość w
ćiemnośćiach świeći/á ćiemnośći iey nie ogárnęły.
6 Był człowiek posłány od Bogá/ktoremu imie było Jan. Mat: 3. v 1.
7 ło Jan. Ten przyszedł ná świádectwo / áby świá- Marc: 1. v 2
8 dectwo wydał o świátłośći: áby wszyscy wierzyli przezeń. Nie byłći on
9 świátłośćia / ále áby świádectwo wydał o świátłośći. Byłáć świát- Infr: 3. v 19.
łość prawdziwa / ktora oświeca káżdego człowieká przychodzącego ná Heb: 11. v 3.
10 ten świát. Ná świecie był/y świát przezeń sie stał/á świát go nie poznał.
11 Do własnośći przyszedł/ á swoi go nie przyieli. A ktorzy go kolwiek przy-
12 ieli/dał im moc/być syny Bożemi/tym ktorzy wierzą w Imie iego: ktorzy
13 nie ze krwie/áni z woli ćiáłá/ áni zwoli meżá/ále sie z BOgá národzili. A
14 Słowo ćiáłem stáło sie iest/y mieszkáło w nas. Y widzielismy chwałe ie- Mat: 1. v 18.
go/chwałe iáko iednorodzonego od Oycá/pełnego łáski y prawdy. Lucæ 2. v 7.
15 Jan świádectwo dáie o nim/y woła/mowiąc: Tenći był o ktorymem
powiádał/ ktory po mnie ma przyść / przedemną sie stał: bo był pierwszy
16 niżli ia. Y z pełnośći iego / mysmy wszyscy wzieli / y łáske zá łáske. Abo- 1 Tim: 6 v 17
17 wiem Zakon przez Moizeszá dan iest/łáská y prawdá przez JEzu Chrystá
18 stáłá sie iest. Bogá żaden nigdy nie widział: iedyny Syn/ktory iest w ło- 1 Ioã: 4. v 12.
nie v Oycá/ten wypowiedział. 1 Tim: 6 v 16

19 A to iest świádectwo Janowe / gdy po- Infr: 3. v 26.
słáli Zydowie z Jeruzálem Kápłany y Lewi-
ty do niego/áby go spytáli: Ktoś ty iest? A on
20 wyznał / y nie záprzał / á wyznał że nie iestem Infr: 3. v 28.
21 ia Chrystus. Tedy go oni pytáli: Cożeś tedy?
Heliászemeś? Y rzekł: Nie iestem. Tedyś iest
22 Prorokiem? Y odpowiedział: Nie. Rzekli mu
tedy: Ktożeś iest / ábysmy vmieli dáć odpo-
23 wiedź tym ktorzy nas posłáli? Coż powiádasz o sobie? A on rzekł: Ja Isai: 40. v 3.
głos wołáiącego ná puszczy/Sprawuycie droge Páńską/iáko powiedział Mat: 3. v 3.
24 Izáiasz Prorok. A ktorzy byli posłáni/ byli z Fáryzeuszow. Tedy spytáli Marc: 1. v 3.
25 go/y rzekli: Czemuż tedy krzćisz ponieważeś nie iest Chrystusem/áni He- Luc: 3. v 4.
26 liászem/áni Prorokiem? Odpowiedział im Jan/mowiąc: Jać krzcze wo- Mat: 3. v 11.
27 dą/ ále w pośrzod was stánął/ ktorego wy nie znaćie. Tenći iest ktory po Marc: 1. v 7.
mnie ma przyść) ktory sie przedemną stał: ktoremum ia nie iest godzien/ Luc: 3. v 16.
28 bym rozwiązał rzemyczek v botá iego. Te sie rzeczy w Betániey działy z Acto: 1. v 5. & 2. v 2. &
one strone Jordáná gdźie był Jan krzcząc. 11. v 16. & 19. v 4.

A dru-

☞ A drugiego dniá vyzrzał Jan Jezuſá/á on idzie do niego/y rzekł: Oto 29
Báránek Boży/oto ten ktory gládzi grzechy świátá. Ten ieſt o ktorymem 30
powiádał/zá mna idzie mąż/ktory ſie przedemna ſtał: bo był pierwſzy ni=
zli ia/á iam go nie znał/ále żeby był obiáwion w Izráelu/przetom ia przy= 31
Mat:3. ℣ 15. ſzedł krzcząc wodą. Y dał świádectwo Jan/ mowiąc: Iżem widział 32
Mar: 1. ℣ 10 Duchá zſtępuiącego iáko gołębicę z niebá / y trwał nád nim. A iamci go 33
Luc: 3. ℣ 22. nie znał/ále ktory mie poſłał krzćić w wodzie/ ten mi powiedział. Ná ko=
gobym vyzrzał Duchá zſtępuiącego/y trwáiącego ná nim/ tenci ieſt ktory
krzci w Duchu świętym. Y widziałem ia:y świádectwom wydał/że oto 34
ten ieſt Syn Boży. ☜
☞ Drugiego dniá záſię/ſtał Jan y dwá Zwolennicy iego. A vyzrzaw= 35
ſzy JEzuſá/á on idzie/rzekł: Oto Báránek Boży. Y vſłyſzawſzy oni dwá 36
Zwolennicy iego mowiącego / ſzli zá Jezuſem. A obrociwſzy ſie JEzus/ 37
y widząc ie á oni zá nim idą/rzekł im: Czego ſzukacie? Odpowiedzieli mu 38
Rabbi/co ſie wykłáda Miſtrzu/gdzie mieſzkaſz. Rzekł im: Podźcie/ á o= 39
glądaycie. Przyſzli / y oglądáli gdzie mieſzkał / y trwáli v niego przez on
dzień: á godziná byłá iákoby dzieſiąta. A był Andrzey brát Symoná 40
Piotrá/ieden z onych dwu/ ktorzy byli ſłyſzeli od Janá/ y ſzli byli zá nimi.
Ten nálaſł napierwey brátá ſwego SYmoná / y rzekł mu: Náleźliſmy 41
Meſyaſzá/co ſie wykłáda Chryſtus. Y przywiodł go do Jezuſá. A wey= 42
rzawſzy nań JEzus/ rzekł: Ty ieſteś Symon ſyn Jony/ ty będzieſz zwan
Cefas/ co ſie wykłáda Piotr. Názáiutrz chciał wynijść do Gálileiey/ 43
y nálazł Filipá. Y rzekł mu Jezus: Podź zá mną. A ten Filip był z Bet= 44
ſaidy/z miáſtá Andrzeiowego y Piotrowego. Nálazł ten Filip Nátáná= 45
Gen:3. ℣ 15. elá/y rzekł mu: O ktorym nápiſał Moizeſz w Zakonie y Prorocy tegoś=
& 49. ℣ 10. my náleźli/ Jezuſá Syná Jozeffowego z Názáret. Y rzekł mu Nátánáel: 46
Deu: 18. ℣ 18 Od Názáreth może co dobrego być? Rzekł mu Filip: Podź á oglą day.
Iſai:40. ℣ 10 Vyzrzał tedy JEzus Náthánáelá/á on idzie do niego/y rzekł o nim: Oto 47
& 45. ℣ 8. prawdziwie Izráelczyk/ w ktorym zdrády niemáſz: Rzekł mu Nátánáel: 48
Iere: 23. ℣ 5. Skąd mie znaſz? Odpowiedział Jezus/y rzekł mu: Pierwey niż ćie Filip
Eze:34. ℣ 23 wezwał/gdyś był pod Figą/widziałem ćie. Odpowiedział mu Nàthá= 49
& 37. & 24. ℣ 25. náel/y rzekł: Rabbi. Ty ieſteś Syn Boży/ ty ieſteś Krol Izráelſki. Od=
Dan:9. ℣ 24 powiedział JEzus/ y rzekł mu: Iżemći rzekł: Widziałem ćie pod Figą/ 50
przeto wierzyſz: więtſze rzeczy niżli to vyrzyſz. Y rzekł do niego: Zápraw= 51
Mat:24 ℣ 30 de záprawdę powiádam wam: Vyzrzycie niebo otworzone/ y Angioły
& 22. ℣ 12. Boże wſtępuiące/y zſtępuiące ná Syná człowieczego. ☜

Kápit: 2.

¶ Pan Chryſtus ná Weſelu z wody wino vczynił/Mencarze z Ko=
śćiołá wygnał/ Mękę ſwą opowiáda.

A Trzećiego dniá były gody 1
Małżeńſkie w Chanie Gálilejſkiey:
y byłá też tám mátká JEzuſowá.
Prozſono też tám było y Jezuſá ze Zwolenniki 2
iego ná te gody. A gdy nie doſtawáło winá/ 3
rzekłá mátká Jezuſowá do niego: Winá niemá=
ią. Rzecze iey Jezus: Co mnie y tobie niewiá= 4
ſto? Jeſzcze nie przyſzłá godziná moiá. Rzekłá tedy mátká iego ſłużebni= 5
kom: Coć wamkolwiek rzecze/ czyńćie. A było tám ſześćioro naczynia ká= 6
miennego/ktore ſtáło wedla oczyśćienia Zydowſkiego/biorące w ſię káżde
z nich

7 z nich dwie álbo trzy wiádrá. Tedy im rzecze JEzus: Náleycie w to ná-
8 czynie pełno wody. Y nápełnili ie áż do wierzchu. Y rzekł im Jezus: Czer-
9 paycież teraz/á nieście sprawcy wesela. Y nieśli. A gdy skosztował sprá- Infr:4. ℣ 46.
wcá onego wesela wody w wino obroconey/ y niewiedział skądby było/
ále służebnicy wiedzieli/ ktorzy czerpáli wodę. Przyzwał sprawcá Páná
10 młodego/y rzekł do niego: Káżdy człowiek/ naprzod dobre wino stáwia:
á gdy sobie goście podpiją/tedy to ktore podleysze iest. A ty chowałeś wi-
11 no dobre áż do tychmiast. Ten vczynił początek znákow Jezus w Chánie
Gálileyskiey/ y obiáwił chwałę swoię. Y vwierzyli weń Zwolennicy ie-
12 go. ☞ Potym zstąpił do Káffárnáum/y sam y mátká iego/ y brácia ie-
go/y Zwolennicy iego/ y mieszkáli tám nie wiele dni.

13 ☞ A byłá blisko Wielkánoc Zydowska/tedy
14 wstąpił Jezus do Jeruzálem/ y nálazł w Ko-
ściele áno przedáią owce/y woły/ y gołębice/y
15 bánkierze siedzące. Y vczyniwszy iákoby bicz
z powrostkow / wszystki wygnał z Kościołá/
owce też y woły: y pieniądze bánkierzkie rozsy-
16 pał/á stoły poprzewrácał. A tym ktorzy gołę-
bie przedawáli/rzekł: Wynieście to ztąd/ á nie
17 czyńcie domu Oycá moiego/domem kupieckim. Y wspomnieli Zwolenni-
cy iego iż nápisano iest. Zawisna miłość domu twego gryzłá mie. Psal:68. ℣ 10
18 Tedy odpowiedzieli Zydowie: Y rzekli do niego: Y coż nam zá znák v-
19 kázuiesz? że tákowe rzeczy czynisz? Odpowiedział Jezus/ á rzekł im: Zep-
20 suycie ten Kościoł / á we trzy dni wzbudzę gi? Rzekli tedy Zydowie: Mat:26. ℣ 16.
Czterdzieści y sześć lat budowano Kościoł ten / á ty we trzy dni wzbu- & 27. ℣ 40.
21 dzisz gi? Ale on powiedział o kościele ciáłá swoiego. Przetoż gdy zmar- Mar:14 ℣ 58
22 twychwstał/wspomnieli Zwolennicy iego iż to powiádał/y vwierzyli pi- & 15. ℣ 29.
23 smu/y słowam ktore mowił Jezus. A gdy był w Jeruzálem/ ná Wielká- Psa: :3. ℣ 6.
noc w dzień święty/wiele ich vwierzyło w Jmię iego/ widząc cudá iego & 59. ℣ 9.
24 ktore czynił. Ale JEzus nie zwierzał im siebie sámego / przeto iż on znał
25 wszystki/ á nie trzebá mu było/żeby mu kto był świádectwo dawał o czło
wiecze: bo on wiedział co było w człowiecze. ☞

Kápit: 3.

§ Nykodemá około odrodzenia vczy/chodząc po Zydowskiey ziemi krzci/
Jan swoie Zwolenniki Pánu Chrystusowi gotuie.

1 Był tedy człowiek z Fáryzeuszow / imieniem Ny-
2 kodem/Książe Zydowskie. Ten przyszedł do JEzusá w nocy/y
rzekł do niego: Rabbi/ wiemy iżeś przyszedł od Bogá Mistrz.
Abowiem żadny niemoże tych znákow czynić ktore ty czynisz / chybá żeby
3 był Bog z nim. Odpowiedział Jezus/y rzekł mu: Záprawdę záprawdę

powiádam tobie: Jesli sie kto nie odrodzi z no-
wu / nie może oglądáć KRolestwá BOżego.
4 Rzekł do niego Nykodem. Jákoż sie człowiek
może z nowu rodzić gdy będzie stáry? Zaś mo-
że w żywot mátki swey zásie wniść/ y národzić
5 sie? Odpowiedział JEzus: Záprawdę zápra-
wdę powiádam tobie. Jesli sie kto nie odrodzi
z wody y z Duchá świętego/niemoże wniść do
6 Krolestwá Bożego. Coć sie z ciáłá národziło / ciáło iest: á co sie náro-
7 dziło z Duchá/Duch iest. Nie dziwuy sie iżem ći powiedział: Potrzebá sie

K wam

Pſa: 134 ℣ 8. wam rodźić z nowu. Duch gdźie chce/tchnie/ á głos iego ſłyßyß/ále nie- 8
wieß ſkąd przychodźi/ álbo dokąd idźie. Tákći ieſt káżdy/ ktory ſie náro-
dźił z Duchá. Odpowiedźiał Nykodem/y rzekł do niego: Jákoż to mo- 9
że być? Odpowiedźiał Jezus y rzekł mu: Tyś ieſt Miſtrzem w Izráelu/ 10
á tego nie vmieß? Záprawdę záprawdę powiádam tobie/że to co wiemy 11
mowimy: á cośmy widźieli to świádczymy / á świádectwá náßego nie
przyimuiećie. Jeſliż nie wierzyćie gdym wam ziemſkie rzeczy powiedźiał: 12
á iáko ieſlibym wam powiedźiał niebieſkie/vwierzyćie. A żaden nie wſtą- 13
pił do niebá / iedno ten ktory zſtąpił z niebá: Syn człowieczy ktory ieſt w
Nu: 21. ℣ 9. niebie. A iáko Moizeß powyżßył węża ná pußczy/ ták muśi być powyż- 14
ßon Syn człowieczy / żeby káżdy ktory weń wierzy/ nie zginął/ ále żeby 15
miał żywot wieczny.
1 Ioã: 4. ℣ 9. ☞ Abowiem ták vmiłował Bog świát / że też Syná ſwego iedynego 16
dał/áby wßelki ktory wierzy weń/ nie zágınął: ále miał żywot wieczny.
Boć nie poſłał Bog Syná ſweg ná świát/áby ſądźił świát: ále żeby był 17
zbáwion świát przezeń. Kto weń wierzy/ nie ſądzą go: ále kto nie wierzy/ 18
iuż oſądzon ieſt: iż nie vwierzył w Imię iedynego Syná Bożego. A toć 19
Sup: 1. ℣ 9. ieſt Sąd: Iż świátłość przyßłá ná świát/á ludźie miłowáli więcey ćie-
mności niżli świátłość: bo były vczynki ich złe. Abowiem wßelki ktory 20
źle czyni/nie nawidźi świátłá/y nie chodźi ná świátłość/áby ſie nie oká-
záły vczynki iego: ále kto czyni prawdę/ chodźi ná świátłość/ áby ſie ob- 21
iáwiły vczynki iego/ iż wedle Bogá vczynione ſą. ☜

Potym przyßedł JEzus y Zwolennicy iego do źiemie Zydowſkiey / á 22
Infr: 4. ℣ 1. tám przebywał z nimi/y krzćił. A był też y Jan/ krzcząc w Ennon podle 23
Salim/bo tám wiele wody było/ á ludźie przychodźili y krzćili ſie. Abo- 24
wiem ießcze było Janá nie wſadzono do ćiemnice. Y ſtáło ſie pytánie mię- 25
dzy vczniámi Janowemi y miedzy Zydy około oczyśćiánia. Y przyßli do 26
Janá/mowiąc do niego: Miſtrzu/on ktory ſtobą był zá Jordanem/o kto-
Sup: 1. ℣ 19. rymeś ty świádectwo wydał: Otożći ten krzći/ á wßyſcy ſie gárną do
niego. Odpowiedźiał Jan y rzekł: Nie może człowiek nic wźiąć/ieſliby 27
Sup: 1. ℣ 20. mu nie było dano z niebá. Wy ſámi będźiećie mi świádki/ żem ći ia 28
powiedźiał: Nie ieſtem ia Chryſtuſem/ ále iż ieſtem poſłan przed nim.
Ktoć ma oblubienicę/ oblubieniec ieſt: á przyiaćiel oblubieńcow/ ktory 29
ſtoi á ſłucha go/wielce ſie ráduie dla głoſu oblubieńcowego. Tá tedy rá-
dość moiá wypełniłá ſie. Onći muśi rość / á ia muße zchodźić. Kto z 30
wierzchnich ſtron przyßedł/nád wßyſtki ieſt. Kto ieſt z źiemie/z źiemie ieſt 31
y o źiemi mowi: Kto z niebá przyßedł/nád wßyſtkie ieſt. A co widźiał y 32
co ſłyßał/o tym świádczy/á świádectwá ieg żaden nie przyimuie. A kto- 33
Rõa: 3. ℣ 4. ry przyiął iego świádectwo/ ten zápieczętował że Bog prawdźiwy ieſt.
Infr: 8. ℣ 26. Bo kogo Bog poſłał/ten ſłowá Boże mowi. Abowiem nie pod miárą dá- 34
1 Ioã: 5. ℣ 10 wa Bog duchá. Oćiec miłuie ſyná/y wßyſtko dał w iego ręce. Kto wie- 35
rzy w Syná/ ma żywot wieczny: ále kto nie dowierza Synowi/ nie vy- 36
rzy żywotá/ále gniew Boży mießka nád nimi.

Kápit: 4.

§ Pan Jezus ſprácowany z drogi/rozmawia z Sámárytánką w Chánie
Gálileyſkiey/Syná Krolikowego vzdrawia.

GDy ſie tedy dowiedźiał Jezus/że vſłyßeli Fáry- 1
zeußowie/iż Jezus więcey Zwolennikow czyni y krzći niżli Jan:
ácżkolwiek Jezus nie krzćił/iedno Zwolennicy ieg/ opuśćiwßy 2
Sup: 3. ℣ 22. Zydowſką źiemię ßedł záśię do Gálileiey. Ale muśiał iść przez Sámáryą. 3
Y przyßedł

5 ☞ A przyßedł do miáſtá Sámáriyſkiego / ktore zową Sychár podlé Gen:33. ✗ 19
6 dziedziny ktorą był dał Jakob / Jozeffowi ſynowi ſwemu. A byłá tám & 48. ✗ 22.
ſtudniá Jakobowá. Tedy JEzus ſprácowány z drogi / śiedział ták nád Iosu:24. ✗ 32
7 ſtudnią. A byłá godziná málem ßoſtá. A przyßłá niewiáſtá z Sámáriey
8 po wode. Tedy iey rzecze JEzus: Day mi ſie nápić/bo zwolennicy iego
9 ßli byli do miáſtá / áby nákupili pokármow. A rzecze mu oná niewiáſtá
Sámárytáńſka. Jákoż ty/ponieważeś ieſt Zyd/chceß odemnie pić/ktoram
ieſt niewiáſtá Sámárytáńſka? Abowiem nie poſpolituią Zydowie z Sá-
10 márytany. Odpowiedział JEzus/y rzekł iey: Byś wiedziáłá dar Boży/
á kto ieſt kto mowi tobie: Day mi pić/ podobno byś ty żądáłá od niego/ á
11 dałciby wode żywą. Rzekłá do nieg niewiáſtá: Pánie/áni maß czymbyś
12 náczerpał/á ſtudniá też gleboka ieſt: ſkądże tedy maß wode żywą? Zażeś
ty wietßy niż Oćiec náß Jakob/ ktory nam dał ſtudnią/ y ſam z niey pił/
13 y ſynowie iego/ y bydłá iego? Odpowiedział Jezus/ y rzekł iey: Káżdy
ktory te wode pije/bedzie záś prágnął: ále ktoby ſie nápił tey wody ktorą
14 ia dam iemu/náwieki nie bedzie prágnął. A oná wodá ktorą ia dam iemu
ſtánie ſie w nim zrzodłem wody ſkaczącey ku żywotowi wiecznemu. Rze-
15 kłá do niego niewiáſtá: Pánie/ day mi tey wody/ábym nie prágnełá/ áni
16 chodziłá tu po wode. Rzekł iey JEzus: Jdź przyzow meżá twego/przy-
17 dźże tu. Odpowiedziáłá mu niewiáſtá/ y rzekłá: Nie mam meżá. Rzekł
18 iey Jezus: Dobrześ powiedziáłá/iż nie maß meżá: boś pięć meżow miá-
łá/y ten ktoreg teraz maß/nie ieſt twoy mąż/ toś prawdźiwie powiedziá-
19 łá. Rzekłá do niego niewiáſtá: Pánie widze żeś ty ieſt Prorok. Oyco-
20 wie náßy ná tey gorze modłę czynili / á wy powiádaćie/ iż w Jeruzalem Deu:12 ✗ 6.
21 ieſt mieyſce gdźie ma być modłá czynioná. Rzekł iey JEzus: Niewiáſto
wierz mi/ iż przyidźie tá godziná/ kiedy áni ná tey gorze/ áni w JEruzá-
22 lem/bedźiecie modłę czynić oycu. Wy chwalicie co nie wiećie/my chwá- 4 Re:17. ✗ 28
23 lemy co wiemy/ábowiem zbáwienie z Zydow ieſt. Ale przychodźi godźi- & ✗ 36.
ná y teraz ieſt/kiedy prawdźiwi chwalce/ będą chwalić Oycá w duchu y 2 Cor:3 ✗ 17
24 w prawdźie. Bo y Oćiec tákich ßuka/ktorzyby go chwalili. Duchći ieſt
BOG/á ći ktorzy go chwalą/ muſzą go w duchu y w prawdźie chwalić.
25 Rzekłá do niego niewiáſtá: Wiem iż MEſyaß przyidźie/ ktorego zową
Kryſtuſem/á ták gdy przyidźie/ on nam zwiáſtuie wßyſtkie rzeczy. Rzekł
26 iey JEzus: Ja ieſtem ktory mowie ſtobą. A tudźieß przyßli zwolennicy
27 iego/y dziwowáli ſie iż z niewiáſtą gadał/ wßákże żaden nie rzekł: O co
28 iey pytaß/ álbo co z nią gadaß? ZOſtáwiłá tedy oná niewiáſtá dzban
29 ſwoy/y ßłá do miáſtá/y powiedziáłá tám tym ludźiom: Chodźćie/á ogla
daycie człowieká/ ktory mi powiedźiał wßyſtko comkolwiek czyniłá/ nie
30 ieſtli to Chryſtus? Wyßli tedy z miáſtá/y przychodźili do niego.
31 Zátym proſili go zwolennicy mowiąc: Miſtrzu/ Jedz. A on im rzekł:
32 Ja mam pokármu pożywáć/o ktorym wy nie wiećie. Mowili tedy zwo-
33 lennicy miedzy ſobą/ álboć mu tu kto przyniosł ieść? Rzekł im JEzus:
34 Moy pokarm ieſt/ábym czynił wolą tego ktory mie poſłał/ábym dokonał
35 ſpraw iego. Izaß wy nie powiádaćie/iż ießcze czterzy kśieżyce ſą/nim żni- Mat:9. ✗ 37.
wo doydźie. Oto powiádam wam/podnieśćie oczy wáße/ á oglądaycie Luc:10. ✗ 2.
36 kráiny/ żeć iuż zbieláły ku żniwu. A kto żnie zapłate bierze / y zgromadza
owoc do żywotá wiecznego / áby ſpołu y ten ktory śieie/ y ktory żnie byli
37 weſeli. Bo w tymći ieſt słowo prawdźiwe/iż iny ieſt ktory śieie/á iny ieſt
38 ktory żnie. Jam was poſłał żąć/około czegośćie nie robili/ ini robili/á wy
39 śćie ná robotę ich wſtąpili. Z miáſtá tedy oneg/wiele ich vwierzyło weń
Sámárytanow/dla słowá oney niewiáſty/ktora o nim świadczyłá: Iż

powiedział mi wszystkie rzeczy ktoremkolwiek czyniłá. Gdy przyszli tedy 40
do niego Sámárytanowie/ prosili go áby tám mieszkał. Y mieszkał tám
dwá dni. A dáleko wiecey vwierzyło ich weń dla mowy ieg̊. A oney nie= 41
wieście mowili: Iż iuż nie dla twey powieści wierzymy/bosmy sámi sły 42
szeli/y wiemy że to iest prawdziwie zbáwiciel świátá ☞ A po dwu dni 43
Mat:13. ℣ 57 wyszedł stámtad/ y szedł do Gálileiey: bo sámże IEzus o tym świádec= 44
Mar:6. ℣ 4. two dał/iż Prorok w swey oyczyznie/poććiwośći nie ma. A ták gdy przy= 45
Luc:4. ℣ 24. szedł do Gállileiey przyieli go Gálileyczykowie/gdyż wszytkie rzeczy wi=
Mat:4. ℣ 12. dzieli ktore vczynił w Ieruzálem/w dzień świety: bo też byli y oni przy=
Mar:1. ℣ 14. szli ná dzień świety. Przyszedł tedy zás do Chany Gálileyskiey/ gdzie v= 46
Luc:4. ℣ 14
Sup:2. ℣ 9. czynił z wody wino.

☞ A był nieiáki Krolik ktorego syn był nie=
mocen w Káffárnaum. Ten gdy vsłyszał że 47
IEzus idzie z Żydowstwá do Gálilcey/ szedł
do niego/y prosił go/ áby wstąpił y vzdrowił
mu syná ieg̊/bo iuż poczynał konáć. Tedy rzekł 48
Iezus do niego: Byście znákow y cud niewi=
dzieli/tedybyście nie vwierzyli. Rzekł do nieg̊ 49
Krolik: Pánie/wstep pierwey niżli vmrze syn
moy. Rzekł mu IEZVS: Idź/ syn twoy żywie. Vwierzył człowiek 50
słowom ktore do niego mowił IEzus/y szedł. A gdy on iuż przychodził/ 51
wybieżeli przećiwko niemu sludzy/y dáli mu znáć/powiádáiac iżby syn ie= 52
go był żyw. Pytał ich tedy o godzine/ktorey sie lepiey miał. Y powiedzie= 53
li mu: Iż wczorá o śiodmey godzinie/ ominełá go ograszká. Poznał tedy 54
oćiec/iż táż godziná byłá/w ktora mu rzekł Iezus. Syn twoy żywie/ y v=
wierzył on y dom iego wszystek. ☞ To zásie wtory znák vczynił Iezus/ 55
gdy przyszedł z Żydowstwá do Gálileiey.

Kápit: 5.

¶ Niemocny nád sadzawka vzdrowiony/Żydom to opowiáda/
á Pan Chrystus iż to od Oycá ma/dowodzi.

Leui:23. ℣ 5. BYlo potym świeto Żydowskie / y wstąpił Iezus 1
Deu:16. ℣ 1 do Ieruzálem. A iest w Ieruzálem bydleca sadzawká/ktora zo= 2
wa po żydowsku Bethseda/ ktora miáłá piec kruzgankow. W
tych leżáłá wielka wielkość niemocnych/ślepych/chromych/vschłych/ocze= 3
kawáiac zruszenia wody. Abowiem Anyoł Páński zstepował wedle czá= 4
su do sadzawki/ y zruszáłá sie wodá. A kto napierwszy wstąpił do sadza=
wki/po wzruszeniu wody/bywał zdrow od wszelkiey choroby ktora ná sie
miał. Y był tám ieden człowiek/ ktory leżał trzydzieśći y ośm lat w cho= 5
robie swoiey. Tego gdy vyrzał Iezus leżacego / y poznał że przez niemáły 6
czás był niemocny/rzekł do niego: Chcesz być zdrow? Odpowiedział mu 7
on chory: Pánie/ nie mam człowieká/ ktoryby mie gdy sie wzruszy wodá/
wpuśćił do sadzawki: bo gdy ia ide / tedy inny przedemna zstepuie.

Rzekł mu Iezus: Wstań/ weźmi łoże swoie/ 8
á chodź. Y nátychmiast stał sie zdrowym on isty 9
człowiek/y wziawszy łoże swoie/chodził. A był
w on dzień Sábbát. Mowili tedy Żydowie 10
Exo:20 ℣ 11 onemu ktory sie stał zdrowym: Sobotá to dziś
Iere:17. ℣ 24. niegodzi sie tobie nośić łożá twego. Odpo wie= 11
dział im. Ten ktory mie zdrowym vczynił/rzekł
mi: Weźmi łoże swoie/á chodź. Pytáli go tedy: 12

Ktory to ieſt człowiek/ coć ták rzekł: Weźmi łoże ſwoie/ á chodź? A ten
13 ktory ſie ſtał zdrowym/ niewiedział kto był. Abowiem Jezus odßedł był
14 od tłußczey ktora zoſtáłá ná mieyſcu. Potym nálazł go zás JEzus w
Kościele/y rzekł mu: Otożeś ſie iuż ſtał zdrowym/ iuż wiecey nie grzeß/
15 by cie co gorßeḡ niepotkáło? Odßedł potym on człowiek/y opowiedział
16 Żydom/że to był Jezus/ ktory go zdrowym vczynił. Y przetoż prześládo-
wáli Żydowie JEzuſa/iż te rzeczy czyni w Sobote.
17 A Jezus im odpowiedział: ☞ Oćiec moy áż do tychmiaſt dziáła/y ia
18 dziáłam. ☜ Dla teḡ tedy tym wiecey ßukáli Żydowie/ iákoby go zábili/
że nie tylko iż zgwałćił Sobote/ ále ießcze y oycem ſwym powiádał być
19 Bogá/rownym ſie czyniac Bogu. Odpowiedział tedy Jezus/ y rzekł im:
Záprawde záprawde wam powiádam: Nie może Syn ſam od śiebie nic
vczynić/iedno coby vyźrzał áno Oćiec czyni: bo cobykolwiek on vczynił/
20 to y Syn takież czyni. Abowiem Oćiec miłuie Syná/ á wßyſtkie rzeczy
mu pokázuie/ktoreko lwiek on czyni/y wietße niż to vkaże mu vczynki/żeby-
śćie ſie wy dziwowáli.
21 ☞ Bo iáko Oćiec wſkrzeßa vmárłe y ożywia / ták y Syn ktore chce o-
22 żywia. Abowiem Oćiec nie ſadzi nikogo: ále wßyſtek ſad dał Synowi/
23 áby wßyſcy czćili Syná/ták iáko czcia Oycá. Kto nie czći Syná/nie czći
24 Oycá ktory go poſłał. Záprawde záprawde powiádam wam/ że ten kto
słowá mego ſłucha/á wierzy onemu ktory mie poſłał/ ma żywot wieczny
y nie przychodzi ná ſad: ále poydzie z śmierći do żywotá. ☜
25 Záprawde záprawde powiádam wam / że przychodzi godziná y teraz
ieſt/ gdy vmárli vſłyßa głos Syná Bożego: á ktorzy vſłyßa/ beda żywi:
26 Abowiem iáko Oćiec ma żywot ſam w ſobie/ták dał y Synowi áby miał
27 żywot w ſamym ſobie: y dał mu też y moc czynić Sad / iż Synem czło-
28 wieczym ieſt. Nie dziwuyćie ſie temu: boć przychodzi godziná/ w ktora
29 wßyſcy ktorzy w grobiech ſa/vſłyßa głos Syná Bożego/ y poyda ći kto- Mat:25 ✠ 46
rzy dobrze czynili/ná zmartwychwſtánie żywotá: á ći lepák ktorzy źle czy-
nili/ná zmartwychwſtánie Sadu.
30 ☞ Nie mogeć ia ſam od śiebie nic czynić. Jáko ſłyße/ták ſadze/á Sad
moy ſpráwiedliwy ieſt. Bo nie ßukam woley ſwey/ále woley onego ktory Mat:3. ✠ 17.
31 mie poſłał. Jeſli ia świádectwo dáie ſam o ſobie/ świádectwo moie nie
32 ieſt prawdziwe. Jeſt inny ktory świádectwo wydáie o mnie: á wiem że
33 prawdziwe ieſt świádectwo iego/ktore dáie o mnie. Wy poſłáliśćie do Supr:1 ✠ 15.
34 Janá/y świádectwo wydał prawdzie. Ale ia nie od człowieká świáde- & ✠ 19.
35 ctwá biore: ále tho powiádam / ábyśćie wy zbáwieni byli. Onci był
świeca goráiaca á świecaca. A wyśćie chćieli ná godzine porádowáć ſie
36 w świátłośći iego. Alec ia mam świádectwo wietße niż Janowo. Abo-
wiem vczynki ktore mi dał Oćiec ábym ie wykonał: ſame vczynki ktore ia
37 czynie/świádectwo wydawáia o mnie/ że mie Oćiec poſłał. A ten ktory Mat:3. ✠ 17.
mie poſłał Oćiec/on świádectwo wydał o mnie/á głoſuśćie ieḡ nigdy nie & 17. ✠ 5.
38 ſłyßeli/ániśćie oſoby iego widźieli/y słowá ieḡ nie macie w ſobie mießká- Deu:4. ✠ 12
39 iacego: bo temu ktorego on poſłał/ temu wy nie wierzyćie. Pytayćie ſie
pilnie ná piſmá/bo wy mniemaćie że w nich żywot wieczny maćie/y teć też
40 ſa ktore świádectwo dawáia o mnie/á niechcećie przyść do mnie/ábyśćie
41 żywot mieli. Obiáśnienia od ludzi nie biore/álem was poznał/że miłośći
42 Bożey nie maćie w ſobie. Jam przyßedł w imie Oycá moiego/á nie przyy-
43 muiećie mie/przyidźielić iny w imie ſwoie/tedy go przyymiećie. Jákoż wy
44 możećie wierzyć/ktorzy chwałe ieden od drugiego bierzećie/á chwały kto-
45 ra od ſamego Bogá ieſt nie ßukaćie? Nie mniemayćie żebym ia miał ná

Gen: 3. ✠ 15 was skárżyć przed Oycem/iestći ten ktory ná was skárży/ Moizesz w kto-
& 22 ✠ 18. & rym wy nádzieię macie ? Abowiem byśćie Moizeszowi wierzyli / snadź- 46
49. ✠ 10. byśćie y mnie wierzyli/boć on o mnie pisał. Ale iesliż pismu iego nie wie- 47
Deu: 18 ✠ 15 rzycie/ iákoż słowam moim wierzyć będźiecie ? ☞

Kápit: 6.

¶ Pan Christus pięćiorgiem chlebá/pięć tysiecy ludźi nákarmił/gdy go chćiano krolem obráć y vczynić/vszedł/naucza o chlebie niebieskim/y o ćiele swoim/ y o krwi swey/ Zwolennicy niektorzy od niego odstáli/ále Apostołowie ći przy nim trwáli.

Mar: 14 ✠ 13 WOtym odszedł JEzus zá 1
Mar: 6. ✠ 32 morze Gálileyskie/ktore iest Thy-
Luc: 9. ✠ 10. beryadskie : á náśládowáłá go 2
wielkość wielka/że widźieli známioná ktore
czynił nád onymi ktorzy bywáli niemocne-
Exo: 12. ✠ 15 mi. Wszedł tedy JEzus ná gore/y śiedźiał 3
Leu: 23. ✠ 5. tám ze Zwolenniki swoimi. A byłá blisko 4
Deu: 16. ✠ 2 Wielkánoc / dźień świety Żydowski. Gdy
tedy podniosł Jezus oczy/ á vyźrzał iż wiel- 5
kość wielka idźie do niego/rzekł do Filipá:
Skąd kupiemy chlebá/áby ći iedli? A to mo- 6
wił kusząc go: ábowiem on wiedźiał co miał
czynić. Odpowiedźiał mu Filip: Zá dwie śćie groszow chlebá nie dostár- 7
czy im/żeby iácy káżdy z nich máło co wźiął. Rzekł do niego ieden z Zwo 8
Mat: 14. ✠ 17 lennikow iego/Andrzey brát Symoná Piotrá : Jest tu iedno dźiećię/kto- 9
Mar: 6. ✠ 38 re ma pięćioro chlebá ięczmiennego/á dwie rybie : ále co to iest miedzy ták
Luc: 9. ✠ 13 wiele. Rzekł tedy Jezus : Káżćie ludźiom śiedźieć. A było śiáná wiele 10
ná onym mieyscu. Vśiádło tedy mężow w liczbie / iákoby pięć tysiecy.
Wźiął tedy Jezus chleby/á gdy dźięki vczynił/rozdał śiedzącym: tákież y 11
z ryb iáko wiele chćieli. A gdy sie násyćili / rzekł Zwolennikom swoim: 12
Zbierzćie co zbyło odrobin/áby nie zginęły. Zebráli tedy/y nápełnili dwá- 13
naśćie koszow odrobin z pięćiorgá chlebá ięczmiennego/y ze dwu ryb/kto-
re zbyły tym ktorzy iedli. Oni tedy ludźie vyźrzawszy on znák ktory Je- 14
zus vczynił/mowili: Iż ten iest prawdźiwie Prorok / ktory ma przyść ná
świát. ☞ Jezus tedy gdy poznał iż mieli przyść/y vchwyćić go/ chcąc 15
Mat: 14 ✠ 23. go krolem vczynić / vszedł zásię ná gorę sam szczegulny. A gdy było wie- 16
Mar: 6. ✠ 46 czor/zstąpili Zwolennicy iego do morzá. A wstąpiwszy do łodźi/przewie- 17
źli sie ná onę stronę morzá do Káffárnaum/ á iuż sie było zmierzkło/ á nie
przyszedł był do nich Jezus. A morze zá wianiem wielkiego wiátru zru- 18
száło sie. A gdy sie odwieźli iákoby ná pięć y dwádźieśćiá álbo trzydźie- 19
śći stáiánia/vyźrzeli Jezusá chodzącego po morzu : á iż przychodźił blisko
ku łodźi/y polękáli sie. Ale on rzekł k nim. Ja iestem nie boycie sie. Chćie- 20
li go tedy wźiąć do łodźi/ á nátychmiast łodź przybiegłá ku ziemi/do kto- 21
rey sie wieźli. A drugiego dniá/ tłuszcza ktora stáłá zá morzem/widźiá- 22
łá iż łodká insza nie byłá tám iedno iedná/á iż nie wstąpił był z zwolenni-
ki swoimi Jezus w łodź/ále że sie sámi Zwolennicy iego byli przewieźli w
łodźi. A insze łodźi nádiácháły były od Thyberyady ku onemu mieyscu 23
gdźie byli iedli chleb/dźiękuiąc Bogu. Gdy tedy vyźrzáłá tłuszcza/ iż tám 24
Jezusá nie było/áni Zwolennikow iego wstąpili w łodki/ y przewieźli sie
do Káffárnaum/szukáiąc JEzusá. A gdy go náleźli zá morzem/ rzekli do 25
niego: Mistrzu/y kiedyżeś tu przyszedł. Odpowiedźiał im Jezus/y rzekł: 26
Záprawdę záprawdę powiádam wam: Szukaćie mie/nie iżeśćie widźieli
známioná

27 známioná/ále iżeście iedli chleb/y byliście náſyceni. Spráwuyćie nie ten
pokarm ktory ginie/ ále ktory trwa ku żywotowi wiecznemu/ ktory wam
28 da Syn człowieczy/ ábowiem ten Oćiec Bog náznáczył. Rzekli potym Sup: 1. ℣ 32.
29 do niego: Coż mamy czynić/ábyśmy czynili vczynki Boże? Odpowiedział Mat: 3. ℣ 17.
Jezus/y rzekł im: Toć ieſt vczynek Boży/ ábyśćie wierzyli w tego ktorego & 17. ℣ 5. 1 Ioá: 3. ℣ 23.
30 on poſłał. Tedy mu rzekli: A coż zá známie ty czyniß/ żebyśmy ie vyżrzá- Exo: 16. ℣ 4.
31 wßy/wierzyli tobie? Coż ty ſpráwuieß? Oycowie náßy pożywáli mán- & ℣ 14.
ny ná puſzczey/ták iáko nápiſano ieſt. Chleb z niebá dał im áby iedli. Rzekł Nũe: 11. ℣ 7.
32 im tedy Jezus: Zápráwdę záprawdę powiádam wam/ żeć nie Moizeß Pſa: 77. ℣ 24.
wam dał chleb z niebá/ ále Oćiec moy dáie wam chleb z niebá prawdzi- Sap: 16. ℣ 20.
33 wy. Chleb bowiem prawdziwy ieſt/ ktory z niebá zſtąpił/á dawa żywot
34 świátu. Rzekli tedy do niego: Pánie/ záwżdy nam day tego chlebá. Ale
35 rzekł im Jezus: Jaćiem ieſt chleb żywota: kto przychodźi do mnie/ nie bę- Eccl: 24 ℣ 29
36 dźie łáknął/ á kto w mie wierzy nie będźie nigdy prágnął. A powiedzia-
łem wam/żeśćie mie y widźieli/ á nie vwierzyliśćie.
37 ☞ Wßyſtko co mi dawa Oćiec/ do mnie przyydźie: á tego ktory przy-
38 chodźi do mnie/ precz nie wyrzucę/ bom zſtąpił z niebá/ nie żebych czynił
39 wolą ſwoię/ále wolą onego ktory mie poſłał. Abowiem tá ieſt wola one-
go ktory mie poſłał/Oycá: żebym ze wßyſtkiego co mi dał/nic nie ſtráćił/
ále żebym wſkrzeſił to w oſtáteczny dźień. ☜
40 A tá ieſt wola Oycá mego/ktory mie poſłał/żeby káżdy ktory widźi Sy-
ná/á wierzy weń/ miał żywot wieczny/ á ia go wſkrzeßę w oſtátni dźień.
41 Szemráli tedy Żydowie o nim/ iż powiedźiał: Ja ieſtem chleb żywy
42 ktorym z niebá zſtąpił/y mowili: Zaß to nie ieſt Jezus ſyn Jozeffow/ kto- Mat: 13 ℣ 55.
rego my y oycá y mátkę znamy? Jákoż tedy ten powiáda/iżem z niebá zſtą-
43 pił. Odpowiedźiał tedy JEzus/y rzekł im: Nie ßemrzyćie miedzy ſobą.
44 ☞ Żadny nie może przyść do mnie/chybáby go Oćiec ktory mie poſłał/
45 przyćiągnął: á ia go wzbudzę w oſtáteczny dźień. Jeſtći nápiſano w Pro- Iſa: 54. ℣ 13.
rocech. Y będą wßyſcy ſpoſobni ku náuce Bożey. Káżdy ktory ſłyßał od
46 Oycá á náuczył ſię/przychodźi do mnie. Nie iżby Oycá widźiał kto/iedno
47 ten ktory ieſt od Bogá/ten widźiał Oycá. Záprawdę záprawdę powiá- Mat: 11 ℣ 27.
48 dam wam: Kto w mie wierzy/ ma żywot wieczny. Ja ieſtem chleb ży-
49 wotá. Oycowie wáßy pożywáli mánny ná puſzczy/á pomárli. Tenci ieſt Exo. 16. ℣ 15
50 chleb z niebá zſtępuiący/ iż ieſliby go kto pożywał/ áby nie vmárł. Ja ie-
51 ſtem chleb żywy/ ktorym z Niebá zſtąpił. Jeſli kto będźie pożywał tego
chlebá/będźie żył ná wieki: á chleb ktory ia dam/ćiáło moie ieſt/ zá żywot
52 świátá. ☜ Mieli tedy poſwarek Żydowie miedzy ſobą/ mowiąc: Já-
53 koż ten może nam dáć ćiáło ſwoie ku iedzeniu? Rzekł im tedy Jezus: Zá-
prawdę záprawdę powiádam wam: Jeſlibyśćie nie pożywáli ćiáłá Sy-
ná człowieczego/á nie pili krwie iego/nie będźiećie mieli żywotá w ſobie.
54 Kto pożywa ćiáłá mego/ á piie krew moię/ ma żywot wieczny/ á ia go
wzbudzę w oſtáteczny dźień.
55 ☞ Abowiem ćiáło moie prawdziwy ieſt pokarm/ y krew moiá praw- 1 Cor: 11 ℣ 27
56 dziwy ieſt napoy. Kto pożywa mego ćiáłá/á piie krew moię/on we mnie
57 mießka/ á ia w nim. Jáko mie poſłał żywy Oćiec/ y ia żywę dla Oycá:
58 á kto mie pożywa/ y on będźie żył dla mnie. Tenci ieſt chleb ktory z niebá
zſtąpił. Nie ták iáko iedli oycowie wáßy mánnę/á pomárli. Kto pożywa
tego chlebá/ będźie żył ná wieki. ☜
59 To mowił w Bożnicy náuczáiąc w Káffárnaum. Tedy wiele ich ze
60 Zwolennikow iego vſłyßawßy to/mowili: Twárda to ieſt mowá/á ktoż
61 iey może ſłucháć. Wiedząc tedy Jezus ſam w ſobie/iż ßemráli około tego

Sup:3. ℣ 13. Zwolennicy iego/ rzekł im: Wiec was to zgarſza? A coż ieſlibyśćie vy= 62
rzeli Syná człowieczeģ/á on wſtepuie tám gdźie był pierwey? Duch ieſt 63
ktory ożywia/ćiáło nic nie ieſt pożyteczne. Słowá ktorem ia wam mo=
wił/duchći ſą y żywot. Ale ſą niektorzy z was/ktorzy nie wierzą. Bo wie= 64
dział z poczatku Jezus / ktorzy byli niewierzacy/ y ktory go miał wydáć.
Y mowił przetomći wam rzekł: Iż żaden nie może przyść do mnie/chybá= 65
by mu było dano od Oycá moiego. A od tego czáſu wiele ich z Zwolen= 66
nikow iego odeſzli ná zad/y iuż z nim nie chodźili. Rzekł tedy JEzus do 67
dwunaśćie. A wiec y wy chcećie odeydź? Odpowiedział ná to Symon 68
Piotr: Pánie/do kogoż poydźiemy/ ſłowá żywotá wiecznego máſz/ á my 69
Mat:16 ℣ 16 to wierzymy/ y vználiſmy: iżeś ty ieſt Chryſtus Syn Boży. Odpowie= 70
Marc:8. ℣ 29 dział im Jezus: Izażem nie ia was dwunaśćie obrał/á ieden z was dyá=
Luc:9. ℣ 20. błem ieſt? A to rzekł o Judaſzu Symoná Iſzkáryoty: bo go ten miał wy= 71
dáć bedac iednym ze dwunaśćie.

Kápit: 7.

¶ Kryſtus ná dźień Kuczek świecenia vczy Żydy w Bożnicy/przyśćie Duchá świetego opowiáda/ Licemiernicy ſie z Nikodemem gadáia.

POtym ſzedł JEzus do Gálileiey / bo niechćiał 1
iść do ziemie Żydowſkiey/że go Żydowie ſzukáli áby go zábili.
A był bliſko dźień świety żydowſki Kuczek. Tedy rzekli k nie= 2
Leu:23. ℣ 34 mu brácia iego: Wynidź ſtad/á idź do Żydowſtwá/ żeby też y Zwolenni= 3
cy twoi widźieli vczynki twoie ktore czyniſz. Boć záiſte żaden nic nie czy= 4
ni w ſkrytośći/ á ſam ſzuka być obiáwionym. Ponieważ tedy te rzeczy
czyniſz/okaż á obiaw ſie tu świátu. Bo áni brácia iego wierzyli weń. 5
Rzekł im tedy JEzus: Jeſzcze moy czás nie przyſzedł/ ále wáſz czás záw= 6
żdy ieſt gotowy. Niemożeć was świát nienáwidźieć/ ále mnie nienáwi= 7
dźi/iż ia świádectwo dáie o nim/że vczynki iego ſą złe. Wy tám idźćie ná 8
ten świety dźień/ ále ia nie poyde ná ten dźień świety / iż ſie ieſzcze moy
czás nie wypełnił. To im powiedźiawſzy/zoſtał ſam w Gálileiey. A gdy 9
odeſzli brácia iego/ tedy też y on wſtapił ná dźień świety/ nie iáwnie/ ále 10
iákoby potáiemnie. Tedy go Żydowie ſzukáli w dźień świety/y mowili: 11
Gdźież on ieſt? Y było wielkie ſzemránie o nim miedzy tłuſzczą. Bo iedni 12
mowili/iż dobry ieſt. A drudzy mowili: Nie/ále zwodźi tłuſzcze. Wſzá= 13
koż żaden o nim iáwnie nie mowił/dla boiáźni Żydow.
☞ A gdy iuż był śrzodek dniá świetego/ wſtapił JEzus do kośćiołá/y 14
nauczał. Y dźiwowáli ſie Żydowie/mowiac: Jákoż ten piſmo vmie/gdyż 15
ſie go nie vczył? Odpowiedźiał im JEzus/ y rzekł: Moiá náuká nie ieſt 16
moiá/ále onego ktory mie poſłał. Bedźieli kto chćiał wolą ieģ czynić/do= 17
wie ſie o náuce/ieſli z BOgá ieſt/álbo ieſli ia ſam od ſiebie mowie. Kto 18
ſam od ſiebie mowi / ſwey włáſney chwały ſzuká / ále ktho ſzuká chwały
onego ktory go poſłál/ten prawdźiwy ieſt/ á nieſprawiedliwośći w nim
niemáſz. Azaż wam Moizeſz nie dał zakonu/ á żaden z was nie pełni zá= 19
Exo:20 ℣ 10 konu? Czemu mie ſzukaćie zábić? Odpowiedźiáłá tłuſzcza/y rzekłá. Dy= 20
& 24. ℣ 3. abelſtwo máſz/ ktoż ćie ſzuka zábić? Odpowiedźiał JEzus/ y rzekł im: 21
Sup:5. ℣ 18. Leu: 12. ℣ 3. Jedenem vczynek vdźiáłał/ á wſzyſcy ſie dźiwuiećie. Dla tego MOizeſz 22
Gen:17 ℣ 10 dał wám obrzezánie/nie że od MOYzeſzá ieſt/ ále z oycow/á w Sábbát
obrzezuiećie człowieká. Jeſliż tedy obrzezowánie bierze człowiek w Sá= 23
bát/áby nie był przeſtapion zakon Moizeſzow/á mnie czemu zá złe máćie/
Deu:1. ℣ 16 żem zupełnego człowieká vzdrowił w Sobote? Nie ſadźćie wedle zdá= 24
nia/ále ſprawiedliwy ſad ſadźćie. Tedy mowili niektorzy z JEruzolim= 25
czykow

25 ćźykow: Nie tenże to iest ktorego szukáli zábić? Otoszći im iáwnie mowi
26 á nic mu nie mowią. Aboc prawdźiwie poználi Kśiążetá/że to iest Chry-
27 stus? Ale oto tego wiemy skąd iest. A Chrystusći gdy przyidźie/nikt nie-
28 wie skądby był. Wołał tedy Jezus w kośćiele náuczáiąc/ y mowiąc: Y
mnie znaćie/y skądbym był wiećie: á nie przyszedłem od śiebie samego/ále
29 iest prawdźiwy ktory mie posłał/ktoreg wy nie znaćie. Jać go znam/á ie-
slibym rzekł/że go nie znam/będę wam podobny kłamcá. Ale go znam/żem
30 od niego iest/y on mie posłał. Chodźili tedy koło tego áby go poimáli: á
żaden nie śćiągnął nań ręku / bo ieszcze nie przyszłá byłá godźiná iego. A
31 z tłuszczey wiele ich vwierzyli weń. ☞ Y mowili: Chrystus kiedy przyi-
dźie/izasz więcey známion będźie czynił/niż ktore oto ten czyni?
32 Słyszeli Fáryzeuszowie/że o nim tłuszczá te rzeczy szemrze. ☞ Y posłáli
Kśiążetá y Fáryzeuszowie sługi áby go poimáli. Tedy im rzekł JEzus:
33 Jeszcze nie wielki czás iestem z wámi: á idę do tego ktory mie posłał. Bę-
34 dźiećie mie szukáć á nie naydźiećie: á gdźie ia iestem/ tám wy nie możećie Infr:13. ✠ 33
35 przyść. Mowili tedy Zydowie sámi do śiebie: Gdźiesz ten ma iść/ że go
nie naydźiemy? czyli miedzy rosproszenie pogánow ma iść/ á náuczáć po-
36 gány? Coż to iest zá powieść ktora powiedźiał. Będźiećie mie szukáć á
37 nie náydźiećie / á gdźie ia iestem wy niemożećie przyść? A w ostáteczny Leu:23. ✠ 27
dźień wielkiego świętá/ stał Jezus y wołał/ mowiąc: Jesli kto prágnie/
38 przydź do mnie/ á nápiy śię. Kto w mie wierzy / ták iáko powiáda pismo: Deu:18 ✠ 15
39 Poćieką rzeki z żywotá iego żywey wody. A to mowił o Duchu/ ktorego Ioel 2. ✠ 28. Act:2. ✠ 17.
mieli wźiąć ći ktorzy wierzą weń. ☞ Bo ieszcze duch nie był dan/ iż Je-
zus ieszcze nie był vwielbiony.
40 ☞ Tedy z oney tłuszczey gdy vsłyszeli te słowá iego/ mowili: To iest
41 prawdźiwy Prorok. A drudzy mowili: To iest Chrystus. Niektorzy też
42 powiádáli: Azasz od Gálileiey przychodźi Chrystus. Zasz pismo nie po-
wiáda/ iż z náśienia Dawidowego / á z Bethlehem miásteczká gdźie był Mich:5. ✠ 2. Mat:2. ✠ 26.
43 Dawid/ma przyść Chrystus? Y stáłá śię rożnicá miedzy tłuszczą dla nie-
44 go. A niektorzy z nich chćieli go poimáć / ále żaden nie śćiągnął nań rąk.
45 Przyszli tedy służebnicy do Biskupow y Fáryzeuszow/ á oni im rzekli:
46 Czemużeśćie go nie przywiedli? Odpowiedźieli służebnicy: Nigdy ták
47 człowiek nie mowił iáko ten człowiek. Odpowiedźieli im tedy Fáryzeu-
48 szowie/czyli y wy dáliśćie śię zwieść. Azasz ktory z Kśiążąt vwierzył weń
49 álbo z Fáryzeuszow? Ale tá oto tłuszczá/ ktora nie vmie zakonu/przeklęći
50 są. Rzekł Nykodem do nich/on ktory był przyszedł do niego w nocy/ktory Supr:3. ✠ 2.
51 też ieden był z nich. A zasz Zakon nász sądźi człowieká pierwey niżliby od Deu:17. ✠ 8.
52 niego vsłyszał/y dowiedźiał śię coby czynił? Odpowiedźieli y rzekli mu: & 19. ✠ 15.
Czyliś y ty iest Gálileyczykiem? Báday śię w piśmie/á obácz/żeć od Gáli
53 leiey prorok nie powstawa. Y wroćili śię káżdy do swego domu. ☞

Kápit: 8.

§ Chrystus Jezus po rozgrzeszeniu niewiásty w cudzołostwie záchwyconey/powiáda śię być świátłośćią/początkiem/Fáryzeusze też nie z oycá Abráhámá/ ále z Czártá/ á śiebie być dáleko pierwey niżli Abráhámá.

1 A Jezus poszedł ná gore Oliwną/y záśie o świtá-
2 niu przyszedł do kośćiołá/á wszystek lud przyszedł do niego/á on
3 śiedząc náuczał ie. Y przywiedli do nieg w piśmie vczeni y Fá-
ryzeuszowie niewiástę w cudzołostwie záchwyconą: y postáwili ią w po-
4 śrzodku/y rzekli do niego: Mistrzu/tá niewiástá teraz záchwyconá iest ná
5 cudzołostwie. A w zakonie Moizesz przykazał nam tákowe kámionowáć. Leu:20 ✠ 10
A ták

A ták ty co powiádasz? A to mowili kusząc go áby go mogli oskárżyć. A 6
Deu:17. ℣ 7. Jezus skłoniwszy sie ku ziemi/pisał pálcem ná ziemi. Ale gdy nie przestáli 7
go pytáć/podniosł sie/ y rzekł im: Ktory z was iest bez grzechu/ pierwszy
niechay rzući ná nie kámień. A potym sie zás schyliwszy ku ziemi pisał ná 8
niey. A oni vsłyszawszy to/ieden zá drugim wychodzili/pocżawszy od stár 9
szych: y został sam Jezus/á niewiástá w pośrzodku stoiąca. Podniozszy sie 10
potym JEzus rzekł iey: Niewiásto gdzie są ći ktorzy ćie oskárżali? żaden
ćie nie potępił? A oná rzekłá: Zaden Pánie. Tedy rzekł JEzus: Ani ia 11
ćiebie potępię. Idź/á iuż wiecey nie grzesz.
1 Ioá:1. ℣ 5. Potym záśie mowił im Jezus/rzeknąc: Ja iestem świátłość świátá/ 12
Kto zá mną idzie / nie chodźi w ćiemnośćiách/ ále będzie miał świátłość
żywotá. Rzekli mu tedy Fáryzeuszowie: Ty sam o sobie świádectwo dá- 13
wasz / świádectwo twoie nie iest prawdźiwe. Odpowiedźiał JEzus/y 14
rzekł im: Acżći ia świádectwo dáię sam o sobie/ świádectwo moie pra-
wdźiwe iest: bo wiem skądem przyszedł/y dokąd idę/ále wy niewiecie skąd
przychodzę/álbo gdźie idę. Wy podług ćiáłá sądźićie/á ia nie sądzę nikogo: 15
á ieśli ia sądzę/Sąd moy prawdźiwy iest/że nie iestem sam/ ále ia y ktory 16
Deu:17. ℣ 6. mie posłał/Oćiec. A w Zakonie wászym nápisano iest/ iż dwu człowieku 17
& 19. ℣ 15. świádectwo prawdźiwe iest. Ja iestem ktory świádectwo dáię sam o 18
Mat:18 ℣ 16 sobie: y dáie też o mnie świádectwo/ten ktory mie posłał/ Oćiec. Y mo-
2 Cor:13. ℣ 1 wili do niego: Gdźież iest twoy Oćiec? Odpowiedźiał Jezus: Ani mnie 19
Heb:10 ℣ 20 znaćie/áni Oycá moiego: byśćie mnie ználi/ snadźbyśćie y Oycá moiego
ználi. Te słowá mowił Jezus w Skárbnicy náuczáiąc w kośćiele/ á zá- 20
den go nie poimał: bo ieszcże byłá nie przyszłá godźiná iego.
Rzekł zás potym do nich Jezus: Ja idę / á będźiećie mie szukáć/ y w 21
grzechu wászym pomrzećie. Dokąd ia idę/ (tám) wy nie możećie przyść.
Mowili tedy Zydowie: Czyli sie sam zábije/ iż powiáda: Gdźie ia idę/ 22
wy nie możećie przyść? Y mowił im: Wy iesteśćie z dołu/ á ia iestem z- 23
wierzchu. Wy iesteśćie z tego świátá/ia nie iestem z tego świátá. Powie- 24
dźiałem wam tedy iż pomrzećie w grzechách wászych: bo ieśliże nie vwie-
rzyćie iżem ia iest/ zemrzećie w grzechu wászym. Mowili tedy do niego: 25
Ktożeś ty iest? Rzekł im JEzus: Pocżątek ktory/y mowię wam. Wiele 26
Sup:3. ℣ 33. mam o was mowić y sądźić/ále ten ktory mie posłał/prawdźiwy iest/y ia
Rõa:3. ℣ 4. com słyszał od niego/ to powiádam ná świećie. Y nie poználi iż OYcá 27
swego powiádał być BOgá. Rzekł im tedy JEzus: Gdy powyższyćie 28
Syná człowieczego/tedy poznaćie iże ia iestem/á od śiebie samego nic nie
czynię/ ále iáko mie náuczył Oćiec/ to mowię/ á ten ktory mnie posłał/ ze- 29
mną iest/á nie zostáwił mie samego/ábowiem ia to co sie iemu podoba/zá-
wżdy czynię. A gdy te słowá mowił/wiele ich vwierzyło weń. 30
Mowił tedy JEzus do tych Zydow/ktorzy weń vwierzyli. Będźie- 31
ćieli wy trwáć w słowách moich/prawdźiwie moimi Zwolenniki będźie-
ćie/y poznaćie prawdę/ á prawdá was wybáwi. Y odpowiedźieli mu: 32
Jesteśmy Abráhámowe naśienie/ á nigdyśmy nikomu nie służyli/ iákoż ty
tedy powiádasz/będźiećie wolnemi? Odpowiedźiał im JEzus: Zápra- 33
wdę / záprawdę powiádam wam /że kożdy ktory czyni grzech/ sługą iest 34
Rõa:6. ℣ 14 grzechu. A sługá nie mieszka w domu wiecznie/syn mieszka ná wieki. A 35
2 Pet:2. ℣ 19 ták wybáwilić was syn/ prawdźiwie wolnemi będźiećie. Wiem żeśćie 36
synowie Abráhámowi/ále szukaćie mnie zábić/ iż słowo moie nie imuie sie
was. Ja com widźiał v Oycá/mowię/á wy cośćie widźieli v oycá wá- 37
szego/czynićie. Odpowiedźieli/y rzekli mu: Oćiec nász iest Abráám. Rzekł 38
im JEzus: Jeśliżeśćie są synowie Abráhámowi/ vczynki Abráhámowe 39
czyńćie.

40 czyńćie. Ale teraz chcećie mie zábić człowieká/ ktorym wam prawdę mo-
41 wił/ktoramem słyszał od Bogá/tegoć Abráhám nie czynił. Wy czynićie
vczynki oycá wászego. Rzekli tedy do niego: My nie rodźiliśmy śie z cu-
42 dzołostwá/iednegoż Oycá mamy: Bogá. Rzekł im tedy JEzus: Być był
BOG oycem wászym/ wżdybyśćie mie miłowáli/bomći ia z BOgá po-
szedł/ y przyszedłem: ábowiem nie przyszedłem sam od śiebie/ ále mie on
43 posłał. Czemuż mowy moiey nie poznawaćie? Iż nie możećie słucháć
44 mowy moiey. Wy ieśteśćie z oycá Dyabłá/á żądze oycá waszego chcećie 1 Ioã:3. ✗ 8.
czynić? On mężoboyca był od początku/á w prawdźie nie stał/bo niemász
w nim prawdy/gdy mowi kłamstwo/z swego włásnego mowi/bo kłam-
45 ca iest/y oćiec iego. A ia iż prawdę powiádam niewierzyćie mi. ☜

46 ☞ Kto mie z was będźie karał z grzechu?
Jesliż wam prawdę powiádam/czemu mi nie
47 wierzyćie? Kto iest z BOGá/ słow BOżych 1 Ioã:4. ✗ 6.
słucha. Przetoż wy nie słuchaćie/ że nie ieśteś-
48 ćie z BOgá. Odpowiedźieli tedy Zydowie/y
rzekli mu: Wiec my nie dobrze powiádamy/
iżeś thy iest Sámárytanem / á Dyabelstwo
49 masz? Odpowiedźiał JEzus: Jać Dyabel-
50 stwá niemam/ále czćię Oycá moiego/ á wyśćie mie nie vczćili. Jać iśćie
51 nie szukam chwały moiey/iest ten ktory szuka y sądźi. Záprawdę zápraw-
dę powiádam wam/ będźieli kto chowáł mowy moie/ nie vyźrzy śmierći
52 ná wieki. Tedy rzekli Zydowie: Teraześmy poználi że Dyabelstwo masz.
Abráhám vmárł/tákże y Prorocy/á ty powiádasz: Będźieli kto záchowy-
53 wał słowá moie/ wiecznie śmierći nie vkuśi. Czyliś ty więtszy iest niżli
oćiec nász Abrahám/ ktory vmárł/ y Prorocy też pomárli? Czymże śie ty
54 czynisz. Odpowiedźiał Jezus: Jesliżeć ia chwalę sam śiebie/chwałá mo-
iá nic nie iest. Jestći Oćiec moy/ ktory mie vwielbia/ ktorego wy powiá-
55 daćie/ że Bogiem wászym iest: á nie poználiśćie go wy/ á ia go znam. A
rzekłlibym iż go nie znam / będę wam podobnym kłamcą. Ale znam go/y
56 słowá iego chowam. Abrahám oćiec wász pożądał tego/áby był widźiał
57 dźień moy: widźiał/ y rádował śie. Rzekli potym Zydowie do niego:
58 Pięćdźieśiąt lat ieszcze nie masz/á Abrahámáś widźiał? Rzekł im Jezus:
Záprawdę záprawdę powiádam wam: Pierwey niżli był Abráhám/iam
59 iest. Porwáli tedy kámienie áby nań ćiskáli. Ale Jezus skrył śie/y wyszedł
z Kośćiołá. ☜

Kápit: 9.

§ Pan ślepo vrodzonego vzdrowił w Sobotę/ktory znák Licemiernicy chćieli zá-
tłumić: á przetoż onego vzdrowionego/że iáwnie to co śie z nim stáło wyzna-
wał/ z Bożnice wyrzućili/ á PAN go do śiebie przytulił.

1 IDąc Jezus mimo/vyźrzał człowieká ślepego od
2 narodzenia/y pytáli go Zwolennicy iego: Mistrzu/kto zgrzeszył
3 ten czyli rodźicy iego/áby śie ślepym národźił? Odpowiedźiał
Jezus: Ani ten zgrzeszył/áni rodźicy iego: ále żeby śie okazáły spráwy Bo-
4 że w nim. Jać muszę czynić vczynki tego ktory mie posłał/ poki dźień iest.
5 Przyiydźieć noc/ kiedy nikt nie będźie mogł spráwowáć. Jáko długo iestem
6 ná świećie/iestem świátłośćią świátá. To powiedźiawszy / wyplunął
7 ná źiemię/y vczynił błoto z śliny/y rozmázał błoto po oczu iego/y rzekł do
niego: Idź/á vmyy śie w sadzawce Syloe/co śie wykłáda/Posłány. Te-
8 dy on szedł/ y vmył śie/ y przyszedł zás widząc. Tedy sąśiedźi y ći ktorzy
go przedtym widźieli/że był żebrakiem/mowili: A tenże to iest/co śiedźiał
á żebrał.

á żebrał. Tedy iedni powiádáli: Iż ten ieſt. A drudzy: Nikaki/ále onemu 9
podobny. Ale on powiádał: Iż iam ieſt. Pytáli go tedy/iákożći ſie otwo- 10
rzyły oczy twoie? Odpowiedział: On człowiek co go zowa Iezuſem/ v- 11
czynił błoto/ y pomázał mi oczy/ y rzekł mi: Idź do ſadzawki Syloe/ v-
myyże ſie. Szedłem/omyłem ſie/y przeyźrzałem. Y rzekli do nieg: Gdzież 12
on ieſt? Odpowiedział im: Niewiem. Przywiedli onego ktory był ſle- 13
pym do Fáryzeuſzow. A byłá ná ten czás Sobotá/ kiedy IEzus vczynił 14
był błoto/y otworzył oczy iego. Pytáli go tedy powtore Fáryzeuſzowie/ 15
iákoby przeyźrzał. A on im powiedział: Włożył mi błoto ná oczy/ á omy-
łem ſie/y widze. Mowili tedy z Fáryzeuſzow niektorzy: Nie ieſt ten czło- 16
wiek od Bogá/ktory Soboty nie przyſtrzega. A drudzy záś mowili: Iá-
koż może grzeßny człowiek tákie cudá czynić? Y było rozerwánie miedzy
nimi. Tedy rzekli y powtore do ślepego: Ty co powiádaß o tym ktoryć 17
otworzył oczy twoie? A on rzekł/że ieſt Prorok. Tedy Zydowie nie wie- 18
rzyli o nim/ żeby był ślepym/á żeby przeyźrzał/ áż przyzwáli rodzicow o-
nego ktory przeyźrzał/y pytáli ich mowiąc: To ieſt ſyn wáß/o ktorym wy 19
powiádacie/że ſie ślepo národził? Iákoż tedy teraz widzi? Odpowie-
dzieli im rodzicy iego / y rzekli : Wiemy że to ieſt Syn náß/ á iż ſie ślepo 20
národził: ále iáko teraz widzi nie wiemy/álbo kto mu oczy iego otworzył 21
my niewiemy. Pytayćie ſamego/wßák ma látá/ ſam niechay o śie mowi.
To mowili rodzicy ieg/bo ſie báli Zydow. Abowiem iuż ſie byli ſpikneli 22
Zydowie/ iż ieſliby go kto wyznawał być Chryſtuſem/ áby z Bożnice był
wyłaczon. Przetoż rodzicy iego rzekli : Iż ma látá/ſamego pytayćie. 23
Wezwáli tedy záſie człowieká onego ktory był ślepym/ y rzekli mu: Day 24
chwałe Bogu / my wiemy iż ten człowiek ieſt grzeßny. Tedy im on rzekł: 25
Ieſli ieſt grzeßny tego ia niewiem: to iedno wiem że gdyżem był ślepym/ 26
teraz widze. Rzekli mu tedy: Cożći vczynił? Iákoć wzdy oczy otworzył?
Odpowiedział im: Iużem wam powiedział/y ſłyßeliście: coż ießcze chce 27
cie ſłyßeć? Czyli y wy chcecie być zwolenniki iego? Tedy mu łáiáli/á mo- 28
wili: Badźże ty Zwolennikiem iego. Ale my ieſteſmy Zwolenniki Moize-
ßowemi. My wiemy iż Moizeßowi mowił BOg : ále o tym niewiemy 29
ſkad ieſt. Odpowiedział on człowiek/y rzekł im: To w tym iście dziwna 30
rzecz ieſt/że wy niewiecie ſkadby był/ á otworzył moie oczy. A to wiemy/ 31
że grzeßnych Bog nie ſłucha: ále ieſli kto bożym chwalca ieſt/ á wola ie-
go czyni/tego wyſłuchywa. Od wieku nie ieſt ſłychána rzecz/żeby ktho o- 32
tworzył oczy ślepo národzonemu. Być ten nie był od BOgá/ nie mogłby 33
nic vczynić. Odpowiedzieli y rzekli mu: Wßyſtekeś ſie w grzechách vro- 34
dził/á ty nas vczyß. Y wypchneli go precz. Y vſłyßał to Iezus/że go precz 35
wypchneli/á gdy go nálazł/rzekł do niego : Ty wierzyß w Syná Bożeg. 36
Odpowiedział on y rzekł/á ktory ieſt Pánie/żebym vwierzył weń. Y rzekł 37
mu Iezus: Y widziałeś go/á ktory mowi ſtoba/tenći ieſt. A on rzekł: wie- 38
rze Pánie. A vpadßy dał mu chwałe. ☞ Y rzekł mu IEzus : Ná ſadem 39
ia przyßedł tu ná ten świát/áby ći ktorzy nie widza / widzieli : á kthorzy
widza ślepemi ſie ſtali. Y vſłyßeli niektorzy z Fáryzeuſzow/ ktorzy z nim 40
byli/tedy mu rzekli: A wiec y mychmy ślepi. Rzekł im Iezus: Byście by- 41
li ślepi/ nie mielibyście grzechu : ále teraz powiádacie iż widzimy : prze-
toż grzech w was trwa.

Kápit: 10.

¶ Opiſuie Pan Chryſtus prawdziwego páſterzá/ śiebie y páſterzem/y drzwiámi ná-
zywa. Zydowie go chca vkámionowáć/ktory ſie odzywáiąc do vczynkow ſwoich/
powiáda ſie być iednym z Bogiem Oycem/y być Synem Bożym.

1 ZAprawde záprawde powiádam wam/ kto nie wcho
dzi drzwiámi do owczárniey owczey / ále inedy wstepuie / ten
2 iest złodziey y łotr. Ale kto wchodzi drzwiámi / iest pásterzem
3 owiec. Temu odźwierny otwarza/ á owce głosu ieg̊ słucháia/ á właſnych
4 owiec wzywa właſnemi przezwiski / y wywodzi ie. A gdy właſne owce
5 wypuśći/ przed nimi idzie/ á owce zá nim ida/ iż znáia głos iego. Ale cu-
dzego nie náśláduia/ á owszem vciekáia od niego : bowiem nie znáia gło-
6 su cudzych. Te przypowieść powiedział im Jezus. Ale oni nie pobaczyli
7 coby im mowił. Przetoż powiedział im powtore JEzus. Záprawde zá-
8 prawde powiádam wam: Jż ia iestem drzwiámi do owiec. Wszyscy co
ich kolwiek przyszło/ złodzieie sa y łotrowie : ále nie słuchały ich owce. Ja
9 iestem drzwiámi. Przez mie ieśli kto wnidzie/ bedzie zbáwion: y wnidzie/
10 y wynidzie/ á pasze naydzie. Złodziey nie przychodzi/ iedno áby kradł/ á zá-
bił/ y zátráćił. Jam przyszedł/ áby żywot mieli y obfićiey mieli. ☚

11 ☞ Ja iestem pásterz dobry. Dobry pásterz Isai:40 ℣ 11.
12 dusze swoie dawa zá owce swoie. A naiemnik/ Eze:34 ℣ 23.
y ten ktory nie iest pásterzem / kthorego nie sa &37. ℣ 24.
owce właſne/ widzi wilká przychodzacego: te-
13 dy opuszcza owce/ y vcieka/ á wilk łápa/ y roz-
prasza owce. A naiemnik vcieka/ iż naiemnikiem
14 iest/ á nic mu do owiec. Ja iestem pásterz dobry
15 á znam owce moie/ y znáia mie moie. Ták iáko Mat:11. ℣ 27
16 mie zna Oćiec/ y ia znam Oycá/ y dusze moie kłáde zá owce moie. A ine też Luc: 10 ℣ 22
owce mam/ ktore nie sa z tey owczárniey : y tám te musze też przywieść / á Mat:28 ℣ 19
beda głosu mego słucháć : y bedzie iedná owczárnia/ y ieden pásterz. ☚ Mar:16 ℣ 15
Luc:24. ℣ 47
17 Przetoż mie Oćiec miłuie/ iż ia kłáde dusze moie ábym ia zásie wział. Ża- Act:10. ℣ 35
18 den iey niebierze odemnie/ ále ia pokłádam ia sam od śiebie/ mam moc po- & 13. ℣ 47.
łożyć ia / y mam też zás moc wziać ia. Tom roſkazánie wział od Oycá & 15. ℣ 7.
mego. Gala: 1. ℣ 9.
19 Stáło sie tedy zás rozerwánie miedzy Żydy dla tych słow. Y mo- Eze:37. ℣ 23
20 wiło ich wiele z nich: Dyabelstwo ma/ á száleie/ czemu go słuchacie? Dru- Esa : 53. ℣ 7.
21 dzy mowili: Te słowá nie sa tegȯ coby miał dyabelstwo: á zasz może dya-
belstwo oczy slepym otwieráć?

22 ☞ Y było poświacánie Kośćiołá w Jeruzálem / á byłá źimá. Y cho- 1 Mach:4. ℣
23 dził JEzus w kośćiele/ w kruzganku Sálomonowym. Obstapili go te- 56. & 59.
24 dy Żydowie/ y mowili mu: Pokiż násze dusze trzymasz? Jeslizes ty iest
25 Chrystus/ powiedz nam iáwnie. Odpowiedział im JEzus : Mowieć
wam á nie wierzycie. Vczynki ktore ia czynie w Jmie Oycá moiego/ teć
26 wam świádectwo dáia o mnie : ále wy nie wierzyćie/ że nie iesteśćie z o-
27 wiec moich/ iákom wam powiedział. Owce moie głosu mego słucháia/ y
28 ia znam ie/ y chodza zá mna/ á ia im żywot wieczny dawam: y nie zgina ná
29 wieki/ y nie wydrze ich nikt z reki moiey. Oćiec moy co mi dał/ wietszy ná-
30 de wszystko iest : á żaden nie może wydrzeć z reki Oycá moiego. Ja y O-
31 ćiec iednosmy. Porwáli tedy Żydowie kámienie / chcac go vkámiono-
32 wáć. Odpowiedział im Jezus: Wiele dobrych vczynkow vkazałem wam
33 od Oycá moiego/ dla ktorego z tych vczynkow kamienuiećie mie? Odpo-
wiedzieli mu Żydowie: Dla dobrego vczynku nie kámienuiemy cie/ ále dla
34 bluźnierstwá/ iż ty człowiekiem bedac/ czyniß sie Bogiem. Odpowiedział
im Jezus: A zasz nie nápisano iest w Zakonie wászym. Jż iam rzekł: ieste- Psal: 81 ℣ 6.
35 śćie Bogowie? Poniewazze názwał te Bogámi/ do ktorych sie mowá
36 Boża stáłá/ á nie może być skázone pismo/ ktorego Oćiec poświećił/ y po-
słał ná świát: wy powiádaćie/ iż bluźniß/ żem rzekł: Jestem Syn Boży?

Jesli nie czynię vczynkow Oycá moiego/nie wierzćie mi. Ale iesliż czynię/ 37
á nie chcecie mnie wierzyć / wżdam vczynkom wierzćie : żebyśćie poználi 38
y wierzyli/że Oćiec we mnie iest/ á ia w Oycu. Chćieli go tedy poi- 39
máć/ ále wyszedł z rąku ich. Y szedł záśie zá Jordan ná ono mieysce gdzie 40
Jan krzćił pierwey : támże mieszkał / á wiele ich przychodźiło do niego/ 41
y mowili : że Jan znáku żadnego nie vczynił. Ale wszystko cokolwiek po-
wiádał Jan o tym/prawdźiwe było. Y wiele ich weń vwierzyło. 42

Kápit: XI.

Lázárzá Pan Chrystus wskrzesił/co przywiodło iuż Żydy iż weszli w rádę/iákoby Chrystusá Páná strácili/gdźie Káiffas prorokuie/á. Jezus ná chwilę vstąpił.

Był niektory chory imieniem Lázárz 1
z Betániey / z miásteczká Máriey y Marty
śiostr iego. A Márya byłá/ ktora pomázáłá 2
Páná máśćią / y vtárłá nogi iego włosy swemi : tey to
brát Lázárz był niemocen. Posłáły tedy śiostry iego do 3
Mat: 26 ✠ 7. Luc: 7. ✠ 37. Infr: 12. ✠ 3. Páná/mowiąc: Pánie/oto ten ktorego miłuiesz/choruie.
Vsłyszawszy to Jezus/ rzekł im: Tá niemoc nie iest ná 4
śmierć/ ále ku chwale Bożey/ áby był vwielbion Syn
Boży przez nię. A miłował Jezus Martę/ y śiostrę iey 5
Márya/y Lázárzá. A ták iáko skoro vsłyszał że niemogł/tedy otrzymał się 6
ná onymże mieyscu dwá dni / ále potym rzekł do Zwolennikow swoich: 7
Podźmy zás do Żydowstwá. Rzekli mu Zwolennicy: Mistrzu/dopiero 8
cię żydowie szukáli vkámionowáć/á ty zás tám idźiesz? Odpowiedźiał Je 9
zus: Izaż nie dwánaśćie godźin dniá? Jesli kto chodźi we dnie/nie obrá-
żá się: bo świátłość tego świátá widźi/ále będźieli chodźił w nocy/obrá 10
żá się: bo świátłość nie iest w nim. To rzekł : á potym powiedźiał im: 11
Lázárz przyiaćiel nász śpi / ále idę ábym go ze snu wzbudźił. Rzekli tedy 12
Zwolennicy ieg. Pánie/ieslić śpi/ będźieć zdrow. Ale Jezus rzekł o śmier- 13
ći iego : á oni mniemáli / żeby o spániu záśnienia mowił. Tedy potym Je- 14
zus powiedźiał im iáwnie: Lázárz zmárł/á rádem temu dla was/ábyśćie 15
wierzyli: iżem tám nie był/ ále podźmy do niego. Rzekł tedy Thomás 16
ktorego zową Bliźniakiem/do drugich zwolennikow : Podźmy też y my/
że pomrzemy z nim. Przyszedł tedy Jezus/ y nálazł go czterzy dni iuż po- 17
chowánego w grobie. A byłá Bethánia blisko Jeruzálem/iákoby ná piet- 18
naśćie stáian. A wiele z Żydow przyszli byli do Marty y Máryey/áby ie 19
ćieszyli po bráćie ich. Tedy Martá iáko skoro vsłyszáłá / iż JEzus idźie/ 20
wybieżáłá przećiw niemu / á Márya domá śiedźiáłá. Rzekłá potym 21
Martá do Jezusá: Pánie/byś tu był/ nie vmárłby był brát moy/ ále y te- 22
raz wiem/że ocokolwiek będźiesz żądał Bogá/dać to Bog. Rzekł iey Je- 23
Sup: 5. ✠ 29. zus: Wstánieć brát twoy. Odpowiedźiáłá mu Martá: Wiem żeć wstá- 24
Luc: 14 ✠ 14 nie czásu zmartwychwstánia w ostáteczny dźień. Rzekł iey Jezus: Ja iestem 25
Sup: 6 ✠ 33. & 47. zmartwychwstánie/y żywot : ten kto w mię wierzy/by też y vmárł/będźie
żył. A káżdy ktory żyw/á wierzy w mię/nie vmrze ná wieki. Wierzysz te- 26
mu? Odpowiedźiáłá mu : Y owszem Pánie. Jam vwierzyłá / iżeś ty iest 27
Chrystus Syn Bogá żywego/ ktoryś ná ten świát przyszedł. A gdy to 28
rzekłá : Bieżáłá/y záwołáłá Máryey śiostry swoiey po cichu/ mowiąc:
Mistrz tu iest / á woła ćię. Oná gdy to vsłyszáłá/ porwáłá się/ y szłá do 29
niego: bo był iescze nie wszedł JEzus do miásteczká/ ále był iescze ná o- 30
nym mieyscu/gdźie mu byłá zábieżáłá Martá. A ták Żydowie ktorzy byli 31

z nią w domu/á cieszyli ią: gdy vyźrzeli Márya/ iż rychło wstáłá y wy-
32 szłá/szli zá nią/mowiąc: Iż idzie do grobu/ żeby tám płákáłá. Márya te-
dy gdy przyszłá gdzie był Jezus/vyźrzawszy go/vpádłá mu do nog/ y rze-
33 kłá mu: Pánie byś tu był/nie vmárłby był brát moy. Tedy Jezus vyrza-
wszy ią/á oná płácze/y one Zydy ktorzy byli z nią przyszli/że też płáczą: roz-
34 rzewnił sie w duchu/y záffrásował sie sam/á rzekł: Gdzieście go położy-
35 li? Powiedzieli mu: Pánie/podź á oglądáy. Y płákał Jezus. Rzekli tedy
36 Zydowie: Wey iákoć go miłował. A niektorzy z nich mowili: Niemogłże Sup: 9. ℣ 6.
37 ten ktory otworzył oczy ślepo národzonego vczynić/żeby ten był nie vmárł?
38 Tedy Jezus po wtore zárzewniwszy sie sam w sobie/przyszedł do grobu.
39 A byłá iáskiniá/y kámień zwierzchu był ná niey położony. Y rzekł JEzus
Zdymćie ten kámień. Rzekłá mu Mártá/ siostrá onego ktory był zmárł:
40 Pánie/iużci śmierdzi/boć iuż czterÿ dni w grobie leży. Rzekł iey JEzus:
Zażemći nie powiedział/ iż będzieszli wierzyłá/ vyźrzysz chwałę BOżą?
41 Zdieli tedy kámień. A JEzus podniozszy ku gorze oczy/rzekł: Oycze/dzię-
42 kuię tobie iżeś mie wysłuchał: wiedziałciem ia to/że ty mnie záwżdy słu-
chasz/ álem dla ludu ktory około stoi/ rzekł: áby wierzyli żeś ty mnie po-
43 słał. To gdy wyrzekł/ wielkim głosem záwołał: Lázárzu/wynidź stám-
44 tąd. Y nátychmiást wyszedł/ten ktory był vmárł/będąc związány/y ná rę-
ku y ná nogách chustkámi pogrzebnemi/y twarz też iego byłá chustką zwią-
záná. Rzekł im Jezus: Rozwiążcie go/á dopuśćcie mu wolnie iść. Wie-
45 le tedy Zydow/ktorzy byli przyszli do Máryey y Márty/ gdy vyźrzeli co
46 vczynił JEzus/vwierzyli weń. ☞ A niekthorzy z nich szli do Fáryzeu-
szow/y powiedzieli im te rzeczy ktore vczynił JEzus.
47 ☞ Zebráli tedy Biskupowie y Fáryzeuszowie rádę/y mowili: Coż czy-
48 nimy? że oto ten człowiek wiele cud czyni. Jesli że go ták puścimi/wszyst-
cy weń vwierzą/ y przyidą Rzymiánie/ á wezmą mieysce násze y lud. A
49 ieden z nich Káyfasz imieniem/będąc Biskupem roku onego/rzekł im: Wy
50 nic nie wiecie/ áni myslicie/ iż pożyteczno nam iest/ áby ieden człowiek v- Infra 18. ℣ 14
51 márł zá lud / áby wszystek lud nie zginął. A tego sam od siebie nie rzekł:
ále iż był Biskupem onego roku/prorokował: Iż JEzus miał vmrzeć zá
52 narod/á nie tylko zá narod/ále áby syny Boże ktorzy byli rosproszeni/ zgro-
53 mádził w iedno. A ták od tego dniá myslili áby go zábili. Przetoż JE-
54 zus nie chodził iuż iáwnie v Zydow/ále szedł do kráiny podle pusczey/ do
miástá ktore zową Effrem/támże mieszkał z Zwolenniki swoimi. ☞
55 A byłá blisko wielkanoc Zydowska/ y szło ich bárzo wiele z kráiny do Je-
56 ruzalem przed wielką nocą/áby sie poświęcili. Szukáli tedy Jezusá/y ro-
zmawiáli społecznie/stoiąc w kośćiele. Co rozumiećie/czemu nie przyszedł
ná ten dzień święty? A dáli byli Biskupowie y Faryzeuszowie mándat/
iż ieśliby kto obaczył gdzieby był/áby oznáymił/żeby go poimáli.

Kápit: 12.

§ Márya Mágdálená pomazátá nogi Chrystusowe/ o co Judasz márkoce/ Pan ná O-
ślicy iedzie do JEruzalem/o ziárnu pszenicznym obumorzonym w ziemi/stał sie
nad nim głos z Niebá/o kśiążęciu tego świátá/o zaslepiepieniu Zydow.

1 PRzed sześćią tedy dni Wielkonocnych/ przyszedł Mat: 26 ℣ 6.
Jezus do Bethániey/ gdzie był Lázarz vmárł/ ktorego wskrze- Mar. 14. ℣ 3.
sił Jezus. Y nágotowáli mu tám wieczerzą/á Mártá służyłá.
2 Lázarz lepák był ieden z tych ktorzy z nim śiedzieli zá stołem. Tedy Máriá
3 wziełá funt máśći Nárdowey czystey/drogiey/ y pomázálá nogi Jezuso-
we/ y vtárłá nogi iego włosy swoimi/ y nápełnion był dom woniey oney

máśći. Rzekł tedy ieden z Zwolennikow iego Judás Iſkáryotes/ktory go 4
miał wydáć: Czemu tego oleyku nie przedano zá trzy ſtá großow/ á nie 5
dano ieſt vbogim? A to mowił/ nie iżeby miał ſtáránie o vbogich/ ále że 6
był złodźieiem / á máiąc worki / te rzeczy ktore im bywáły ſyłáne/ nośił.
Rzekł tedy Jezus: Day iey pokoy / áby ná dźień pogrzebu mego to zcho= 7
wáłá. Abowiem vbogie záwżdy macie z ſobą/ále mnie nie záwżdy będźie 8
ćie mieć. Dowiedźiáłá ſie tedy tłußczá wielka z Żydow/iż tám ieſt: y przy= 9
ßli nietylko dla Jezuſá/ále żeby Łázárzá widźieli/ktorego był wſkrześił z
vmárłych. ☜

☞ A myſlili Kśiążętá kápłáńſcy/by y Łázárzá zábili: bo wiele Żydow 10
dla niego odchodźiło/y vwierzáli w Jezuſá. A názáiutrz tłußczá wielka 11
ktora ſie byłá zeßłá ná dźień świety/gdy vſłyßeli że idźie Jezus do Jeru= 12
zálem/wźięli rożeżki pálmowe/y wyßli przećiwko iemu/y wołáli: Zbaw 13
nas/ Błogosłáwiony ktory iedźie w Jmię Páńſkie/ Krol Izráelſki.

A nálazßy Jezus Ośiełká/wśiadł nań/ták iá= 14
Mat:21. ℣ 7. ko nápiſano ieſt. Nie boy ſie corko Syońſka: 15
Mar:11. ℣ 7. Oto krol twoy iedźie do ćiebie/ śiedząc ná O=
Luc:19. ℣ 35 ślątku. Tego nie wyrozumieli byli Zwolenni= 16
Zach:9. ℣ 9 cy iego z pierwu: ále kiedy vwielbion ieſt Je=
zus / tedy wſpámiętáli/ iż tho było nápiſano o
nim/ y to mu vczynili. Swiádczyłá tedy tłu= 17
ßczá ktora byłá przy nim / gdy Łázárzá wyz=
wał z grobu/y wſkrześił go zmartwych. Przetoż y wyßłá przećiwko nie= 18
mu tłußczá/iż ſłyßeli że vczynił cud tákowy. Rzekli tedy Fáryzeuſzowie 19
ieden do drugiego: Widźićie że nic nie polepßamy? Oto wßyſtek świát
zá nim ſie vdał. A byli iácyś Pogáńſcy ludźie miedzy temi ktorzy byli 20
przyßli/ áby chwałę dáli BOgu w dźień świety. Tedy ći przyſtąpili do 21
Filipá/ktory był z Bethſáidy Gálileyſkiey/y prośili go/ mowiąc: Pánie/
chcemy Jezuſá widźieć. Przyßedßy Filip/ powiedźiał te rzecz Andrzeio= 22
wi: á Andrzey záś y Filip powiedźieli Jezuſowi. A Jezus im odpowie= 23
dźiał/mowiąc: Przyßłá godźiná áby obiáśnion był Syn człowieczy.
☞ Záprawdę záprawdę powiádam wam: Jeſli ziárno pßeniczne v= 24
padßy ná źiemię/nie obumrze/ſamo tylko zoſtawa. Ale ieſliby obumárło/
Mat:10 ℣ 39 tedy owoc wielki przynośi. Kto miłuie duße ſwoię/ſtráći ią: á kto nie= 25
& 16. ℣ 25. nawidźi duße ſwoię ná tym świecie/ku żywotowi wiecznemu iey ſtrzeże.
Mar:8. ℣ 35. Jeſli mi kto ſłuży/niechay zá mną idźie: tedy gdźie ia ieſtem/ tám y ſługá
Luc: 9 ℣ 24. moy będźie. Jeſli mi kto będźie ſłużył/vczći go Oćiec moy. ☜ 26
& 17. ℣ 33. Teraz dußá moiá zátrwożoná ieſt. A coż mam rzec? Oycze/ wyzwol 27
mię z tey godźiny. Ale dla tegom przyßedł ná tę godźinę. Oycze/ obiáśń 28
imię twoie. A w tym przyßedł głos z niebá/mowiący: Y obiáśniłem/y ie=
ßcze obiáśnię. Thedy oná tłußczá ktora ſtáłá á ſłyßáłá/ mowiłá/ iż zá= 29
grzmiáło. A drudzy mowili: Angioł do niego mowił. Ale odpowiedźiał 30
Jezus/y rzekł: Nie dla mnie ćię ten głos przyßedł/ ále dla was.

☞ Teraz ieſt Sąd tego świátá/teraz Kśiążę tego świátá będźie precz 31
wyrzucono. A ia ieſli będę podwyżßon od źiemie/wßyſtkie rzeczy przyćią= 32
gnę do śiebie ſamego. A to mowił/dáiąc znáć ktorą śmierćią miał vmrzeć. 33
Pſa:109. ℣ 4 Odpowiedźiáłá mu tłußczá: Myſmy ſłyßeli z Zakonu/iż Chryſtus trwa 34
& 116. ℣ 2. ná wieki. A iákoż ty powiádaß/ że muśi być podwyżßon Syn człowie=
Iſai:40. ℣ 6. czy? Y ktoryż to ieſt Syn człowieczy? Rzekł im tedy Jezus: Jeßcze nie 35
Eze:37. ℣ 25 wielka świátłość w was ieſt. Chodźćie poki świátłość maćie/áby was
ćiemności nie ogárnęły. Ktho chodźi w ćiemnośćiách/ niewie dokąd
idźie.

36 idźie. Poki świátłość maćie/wierzćie w świátłość ábyśćie byli synowie
świátłośći. Te rzeczy mowił Jezus/y odszedł/á skrył sie przed nimi.
37 A gdy ták wielkie cudá vczynił przed nimi/nie wierzyli weń/áby sie sło
38 wá Izáiaszowe ziśćiły / ktore mowił: Pánie/ y kto vwierzył temu cośmy Isai: 53. 1. Rom: 10. 16
39 słyszeli? A rámię Páńskie komu obiáwiono iest? Przetoć niemogli wierzyć
40 bo powiedźiał zás Izáiasz. Záślepił oczy ich/y zátwárdźił serce ich/áby o- Isaiae 6. 9. & 10.
czymá nie widźieli/ á sercem nie rozumieli/ á nie náwroćili sie / ábym ich Mat: 13. 14.
41 nie vzdrowił. To mowił Izáiasz/ kiedy widźiał chwałę iego / y mowił o Mar: 4. 12.
42 nim. A wszákoż y Kśiążąt wiele vwierzyło weń/ále dla Fáryzeuszow nie Luc: 8. 10.
43 wyznawáli/áby nie byli z bożnic wyrzuceni. Abowiem więcey miłowá- Act: 28. 27.
44 li chwałę ludzką/niżli chwałę Bożą. A Jezus záwołał/y rzekł. Kto w Rom: 11. 8.
45 mie wierzy/ nie wierzy w mie / ále w tego kthory mie posłał. A kto mnie
46 widźi / widźi y onego kthory mie posłał. Ja świátłość przyszedłem ná
47 świát/żeby káżdy ktory w mie wierzy/w ćiemnośćiách nie mieszkał. A ie-
śliby kto słuchał słow moich/á nie strzegł ich/ia go nie sądzę/bom nie przy-
48 szedł żebym sądźił świát/ále żebym zbáwił świát. Kto mną gárdźi/á nie
przyimuie słow moich/ma kto go będźie sądźił. Słowá ktorem ia mowił Mar: 16. 16.
49 te go będą sądźić w ostáteczny dźień. Bom ia sam od śiebie nie mowił/
ále ten ktory mie posłał/Oćiec: ten mi dał roskazánie/cobym miał powiá-
50 dáć/y co mowić. A wiem iż roskazánie iego/ żywot wieczny iest. A ták te
rzeczy ktore ia mowię/ iáko mi Oćiec powiedźiał/ták mowię.

Kápit: 13.

¶ Pan Chrystus po wieczerzy/ nogi Zwolennikom/dáiąc im pokory przykład vmywá.
Judaszá zdrayce vkázuie/ y Zwolennikow vćieczenie od śiebie/przepowiáda.

1 PRzede dniem świętym Mat: 26. 2. Mar: 14. 1. Luc: 22. 1.
Wielkonocnym/wiedząc Je-
zus iż przyszłá godźiná iego/
áby szedł z tego świátá do Oycá: gdyż
2 miłował swe ktorzy byli ná świećie/áż
do końcá ie miłował. Gdy tedy wiecze-
rzáli/á iuż był dyabeł wpuśćił w serce
3 Judaszá Symoná Jskáryothy/ áby go
wydał: wiedząc iż wszystkie rzeczy dał
mu Oćiec w ręce/á iż od Bogá wyszedł
4 y do Bogá idźie. Wstał od wieczerzy/
5 y położył odźienie swoie/á wziąwszy prześćierádło/przepásał sie. Potym
nálał wody w miednicę/y począł vmywáć nogi Zwolennikom/ á vćieráć
6 prześćierádłem ktorym sie był przepásał. Przyszedł tedy do Symoná
Piotrá. Y rzekł do niego Piotr: Pánie/ tyż mi to nogi vmywasz? Odpo-
7 wiedźiał Jezus/y rzekł mu: Co ia czynię/ty teraz niewiesz/ále będźiesz po-
tym wiedźiał. Powiedźiał mu Piotr: Nie będźiesz mi vmywał nog ná
8 wieki. Odpowiedźiał mu Jezus: Nie vmyieli ćię/ częśći zemną mieć nie
9 będźiesz. Rzekł do niego Symon Piotr: Pánie/nie tylko nogi moie/ále y
10 ręce/y głowę. Rzekł mu Jezus: Kto vmyty iest/nie potrzebá mu iedno że-
by nogi vmył/bo iest wszystek czysty. Y wy czyśći iesteśćie/ále nie wszyscy.
11 Bo wiedźiał ktory był / co go miał wydáć/ y przetoż rzekł: Nie iesteśćie
12 wszyscy czyśći. Gdy tedy vmył nogi ich/ wźiął ná śię odźienie swoie/ á
13 śiadszy/mowił zás do nich: Wiećież com wam vczynił? Wy zowiećie
14 mie Mistrzem y Pánem/á dobrze mowićie/bo iestem. Więc iesliż ia vmy-

kem nogi wáſze/ bedac Pánem y Miſtrzem/ tedy y wy winniście ieden
drugiemu nogi vmywáć. Abowiem dałem wam przykład/zebyście iákom 15
Infr:15.✠20 ia vczynił wam/ták y wy czynili. ☞ Záprawde záprawde powiádam 16
Mat:10✠24 wam: Nie ieſtći ſługá wietſzy nád páná ſwego/áni Apoſtoł wietſzy nizli
Luc:6.✠40 ten ktory go poſłał. Jeſli te rzeczy wiecie/bedziecie błogoſłáwieni/bedzie= 17
cieli ie czynić. Nie mowieć o wſzyſtkich was/iać wiem ktorem obrał. Ale 18
Pſa:40✠10. zeby ſie wypełniło piſmo. Kto pozywa zemna chlebá/podnieśie przeciw=
ko mnie piete ſwoie. Odtychmiaſt powiádam wam/przedtym nizby ſie to 19
Mat:10✠40 ſtáło: iz gdyby ſie to ſtáło / ábyście wierzyli/ iz ia ieſtem. Záprawde zá= 20
Luc:10✠16 prawde powiádam wam: Kto przyymuie gdy kogo pośle/ten mnie przyy
muie: á kto mnie przyymuie/ przyymuie onego ktory mnie poſłał.
Mat:26.✠13 A gdy to powiedział Jezus: záſmucił ſie w duchu/y oświadczył/y rzekł: 21
Mar:14✠18 Záprawde záprawde powiádam wam / iz ieden z was mie wyda. Po=
Luc:22✠21 gladáli tedy po ſobie zwolennicy/niewiedzac okim by to mowił. Y był te= 22
Infr:21.✠20 den ze Zwolennikow iego ktory lezał ná pierśiách Jezuſowych / ktorego 23
miłował Jezus. Skinał tedy ná tego Symon Piotr/y rzekł mu: Kto to 24
ieſt o kim mowi? Tákze gdy lezał on ná pierśiách Jezuſowych/ rzekł mu: 25
Pánie/ kto to ieſt? Odpowiedział JEzus: Ten ieſt ktoremu ia zmaczány 26
chleb podam. A potym rozmoczywſzy chleb podał Judaſzowi Symono=
wemu Jſkáryocie. A zá ona ſztuczka wſzedł weń ſzátan. Y rzekł do nie= 27
go Jezus: Co czyniſz/czyń co rychley. A tego zaden z tych co śiedzieli nie= 28
wiedział/k czemuby to mowił. Bo niektorzy mnimáli/iz Judaſz miał wor 29
ki/ zeby mu rzekł Jezus: Nákup tego czego nam trzebá ná dzień świety/
álbo zeby co dał niedoſtátecznym. Gdy thedy on wziął ſztucżke chlebá/ 30
wnet precz wyſzedł. A byłá noc. A ták gdy wyſzedł / rzekł Jezus: Teraz 31
obiáśnion ieſt Syn człowieczy/ y Bog obiáśnion ieſt w nim. Jeſli Bog 32
obiáśnion ieſt w nim/y Bog obiáśni go ſam w ſobie/á nátychmiaſt obiá=
Sup:7✠34. śni go. Synaczkowie / nie długo ieſzcze ieſtem z wámi. Bedziecie wy 33
mnie ſzukáć/ á iákom Zydom powiedział: Dokad ia ide/ wy nie mozecie
Leu:19.✠18 przyść. A wam teraz mowie: Przykazánie nowe dáie wam/ ábyście ſie 34
Mat:22✠39 zobopolnie miłowáli/iákom ia was miłował/ábyście ſie y wy miłowáli
Infr:15✠12. ſpołecznie. Potymći poznáia wſzyſcy / zeście zwolennicy moi/ bedziecieli 35
mieć ieden ku drugiemu ſpołeczna miłość. Rzekł do niego Symon Piotr: 36
Pánie/dokadze idzieſz? Odpowiedział Jezus. Gdzie ia ide/nie mozeſz ty
teraz zámna iść/ále poydzieſz zá mna potym. Rzekł mu Piotr: Czemu nie 37
Mat:26✠35 moge teraz zá toba iść. Duſze moie połoze zá cie. Odpowiedział mu Je= 38
Mar:14✠29 zus: Zywot ſwoy zá mie połozyſz? Záprawde záprawde powiádam tobie
Luc:22.✠33 Nie zápoie Kur/ áz ſie mnie trzy kroc záprzyſz.

Kápit: 14.

§ Pan JEzus od Zwolennikow boiaźń oddaláiac/powiáda ſie być Prawda/
Droga/y Zywotem/y z Oycem iedney Jſtnośći/nauke ſwoie chowáć káze.

I Rzekł do Zwolennikow ſwoich: Niech śie nie frá= 1
ſuie ſerce wáſze. Wierzyćie w Bogá/y w mie wierzćie. W do= 2
mu Oyca mego mieſzkánia ieſt wiele / By było ináczey/ powie=
działbym wam. Abowiem ide ábych wam zgotował mieyſce. A odeydeli 3
y nágotuie wam mieyſce/przyydeć záśie/ y wezme was do śiebie/ ábyście
gdzie ia ieſtem/tám y wy byli. A gdzie ia ide wiecie/y droge wiecie. 4
Rzekł mu Thomás: Pánie/niewiemy gdzie idzieſz/á iáko mozemy dro= 5
ge wiedzieć? Rzekł mu JEzus: Ja ieſtem Drogá/y Prawdá/y Zywot: 6
Zaden nie przychodzi do Oycá/iedno przez mie. Byście mie poználi/wzdy= 7
byście

byśćie y Oycá megé poználi / á od tychmiast poznaćie go / y widźieliśćie
8 go. Rzekł mu Filip: Pánie/ vkáż nam Oycá/ á dosyć nam ná tym. Rzekł
9 mu Jezus. Ták długi czás iestem z wámi/ á nie poználiśćie mie ? Filipie/
kto mnie widźi/widźi y Oycá? Jákoż ty powiádasz/vkáż nam Oycá? Nie
10 wierzysz iż ia w Oycu / á Oćiec we mnie iest ? Słowá ktore ia mowie
wam/ nie mowiec ich sam od śiebie. Ale Oćiec we mnie mieszkáiacy/sam
11 czyni vczynki. Nie wierzyćie iżem ia w Oycu/á Oćiec we mnie iest? Jesli
12 iáko/tedy wżdy dla samych vczynkow wierzćie. Záprawdę záprawdę po-
wiádam wam. Kto w mie wierzy/vczynki ktore ia czynie/y on będźie czy-
13 nił/y więtsze niżli te czynić będźie : ábowiem ia do Oycá ide. A o co kol- Infr:16 v 23.
wiek będźiećie prośić Oycá w Jmie moie / to vczynię/ áby był osłáwion Mat:7. v 7.
14 Oćiec w Synie. Jesli czego będźiećie prośić w Jmie moie/to vczynię. & 21. v 22.
15 ☞ Jesli mnie miłuiećie/ chowaycie przykazánia moie. A ia będę prośił Mar:11 v 24.
16 Oycá/á da wam innego poćieszyćielá/áby z wámi mieszkał ná wieki/Du-
17 chá prawdy/ktorego świát niemoże wźiać/iż go nie widźi/áni go zna/ále
18 wy go poznaćie : ábowiem v was będźie mieszkał/y w was będźie. Nie
19 zostáwięć was śierotámi/przyidęć do was. Jeszcze máluczki czás/á świát
mnie iuż nie widźi/ ále wy mnie widźićie/ że ia żywę/ y wy żyć będźiećie.
20 W on dźień wy poznaćie/że ia iestem w Oycu moim/ á wy we mnie/y ia
21 w was. Kto ma Przykazánia moie/á chowa ie/ten iest ktory mie miłuie:
á kto mie miłuie/ będźie go miłował Oćiec moy/ y ia go będę miłował/y
22 obiáwię śie mu. ☜ Rzekł do niego Judás/ nie on Jszkáryoth: Pánie/
23 coż śie to stáło/że śie nam masz obiáwić/á nie świátu? Odpowiedźiał Je-
zus/y rzekł do niego:

☞ Jesli mnie kto miłuie/słowá moie chowáć
będźie/y Oćiec moy będźie go miłował/á przy-
dźiemy do niego/ á mieszkánie sobie v niego vczy-
24 nimy/á kto mnie nie miłuie/słow moich nie cho-
wa. A słowá ktoreśćie słyszeli/nie są moie/ ále
25 onego ktory mie posłał/Oycá. Tem rzeczy ma-
26 wiał wam/mieszkáiac v was. Ale poćieszyćiel
Duch święty ktorego ześle Oćiec w imię moie
ten was náuczy wszystkiego/y przypomni wam wszystkie rzeczy/ktore wam
27 kolwiek powiem. Pokoy wam zostáwiam/pokoy moy dáię wam/nie ták
iáko świát dawa/ia wam dáię. Niechże śie nie frásuie serce wásze/áni śie
28 niech lęka. Słyszeliśćie iżem ia wam powiedźiał : Jdę/ y przychodzę do
was. Byśćie mie miłowáli/wżdambyśćie śie rádowáli/że idę do Oycá:
29 bo Oćiec więtszy iest niżli ia. A terazem wam powiedźiał/pierwey niżeby
30 śie stáło : Jżgdźieby śie iuż stáło/ábyśćie wierzyli. Już nie wiele z wámi
31 będę mowił/bo idźie Kśiążę tego świátá/á we mnie nic nie ma. Ale áby Act:2. v 22.
poznał świát/iż miłuie Oycá : á iáko mi dał Oćiec poruczeństwo/ták czy-
nię. ☜ Wstańćie podźmy z tąd.

Kapit: 15.

¶ Pod máćice winney podobieństwem Zwolennikom przykazánie swoie záleca/
y przećiw prześládowániu przyszłemu/ dobrą myśl czyni.

1 JA iestem prawdźiwa máćicá winna/ á Oćiec moy
2 iest Winogrodnikiem. Káżda látorośl we mnie/ktora owocu
nie przynośi/oderznie ią:á káżda ktora dáie owoc/ ochędoży: ai
3 áby tym więcey owocu przynośiłá. Już wy iesteśćie czyśći / dla mowy Sup:13. v 10
4 ktoram wam mowił. Trwayćie we mnie/á ia w was. Jáko látorośl nie

może podáć owocu sámá od siebie/chybáby trwáłá w máćicy/ tákżeć áni
wy chybábyśćie we mnie trwáli.
☞ Ja iestem winná máćicá/á wy látorośli. Kto mieszká we mnie/á ia 5
w nim / ten przynośi owocu wiele : bo beze mnie nic nie możećie czynić.
Nie będźieli kto we mnie mieszkał / będźie precz wyrzucony iáko látorośl/ 6
y vschnie/y zbierzą go/á wrzucą do ogniá/ y zgore. Będźiećieli trwáć we 7
mnie/á słowá moie będąli w was trwáć/o cokolwiek będźiećie chćieć/bę-
dźiećie prośić/y stánie śię wam. ☜ W tym iest obiáśnion Oćiec moy/ 8
ábyśćie owoc obfity przynieśli/ á stáli śię Zwolenniki moimi. Jáko mnie 9
Oćiec vmiłował/ták y iam was vmiłował. Mieszkayćie w miłośći mo-
iey. Będźiećieli przykazánie moie chowáć / będźiećie mieszkáć w miłośći 10
moiey/ iáko y ia chowałem przykazánia Oycá moiego / y trwam w miło-
śći iego. Te rzeczym wam mowił/ áby rádość moiá byłá w was/ á rá- 11
dość wászá/ áby śię nápełniłá. ☜
Sup:13.✗34 ☞ To iest Przykazánie moie/ábyśćie śię społecznie miłowáli/ták iákom 12
Ephe:5.✗9. ia was miłował. Większey miłośći nád tę nikt nie ma/żeby kto położył ży 13
1Tes:4.✗9. wot swoy zá przyiaćiele swoie. Wy iesteśćie przyiaćiele moi/ieśli będźiećie 14
czynić to co ia wam przykázuię. Już was nie będę názywał sługámi/ bo 15
sługá niewie co czyni Pan iego. Alem was názwał przyiaćioły/iż wszyst-
kie rzeczy ktoremkolwiek słyszał od Oycá mego/ oznaymiłem wam. Nie 16
Mat:28.✗19 wyśćie mie wybráli/ álem ia was wybrał / y postáwiłem was/ ábyśćie
szli/y przynieśli owoc/á owoc wász żeby trwał/że o cokolwiekbyśćie pro-
śili Oycá w Jmie moie/ áby wam dał. ☜
1Ioa:3.✗1. ☞ TO wam roskázuię/ ábyśćie śię społecznie miłowáli. JEśli was 17
& 4.✗7. świát nie nawidźi/wiedźćieſz że pierwey mnie niżli was miał w niena- 18
wiśći. Byśćie byli z świátá miłowałby świát to co iego było/ále że nie 19
iesteśćie z świátá/álem ia was wybrał z świátá/ przeto was świát nie-
nawidźi. Pámiętayćie ná moie słowá/ktorem ia wam mowił. Nie iestći 20
Sup:13.✗16 sługá większy nád Páná swego. Ponieważ żeć mie prześládowáli/y wasći
Mat:10.✗24 będą prześládowáć. Jeśliżeć słowá moie chowáli/y wásze będą chowáć.
Luc:6.✗40 Ale to wszytko będą wam czynić dla imienia mego/bo nie znáią onego kto- 21
Mat:24.✗9. ry mie posłał. Bym był nie przyszedł/á nie mowił im/grzechuby nie mie- 22
li/ále teraz wymowki nie máią z grzechu swego. Kto mnie nienawidźi/ y 23
Oycá mego nienawidźi. Bym był vczynkow nie czynił miedzy nimi/kto- 24
rych żaden inszy nie czynił/ grzechuby byli nie mieli/ále teraz y widźieli/á
Psal:24.✗19. máią w nienawiśći/ y mnie/ y Oycá mego. Ale áby śię nápełniły słowá/ 25
Luc:24.✗49 ktore w zakonie ich nápisane są: Iż mie w nienawiśći mieli dármo. ☜
☞ A gdy przyidźie poćieszyćiel/ ktorego ia wam poślę od Oycá/Duchá 26
prawdy / ktory od Oycá pochodźi/ on świádectwo wyda o mnie/ y wy 27
świádectwo wydaćie/bo od początku zemną iesteśćie.

Kápit: 16.

¶ Pan JEzus swoie ćieszy przed swoim odeśćiem/ktorym też od
świátá prześládowánie przyszłe opowiáda.

TEm wam rzeczy mowił / ábyśćie śię nie gorszyli. 1
Będą was wyłączáć z bożnic/ ále przychodźi godźiná/iż kożdy 2
ktory was zábije/będźie mnimał/żeby posługę/vczynił BOgu/
á toć wam będą czynić/iż nie ználi Oycá áni mnie. Alem wam to powie- 3
dźiał/ ábyśćie gdyby przyszłá godźiná wspomnieli/ iżem ia wam powiá- 4
dał. A tegomći wam z przodku nie powiádał/iżem zwámi był. ☜

A teraz

5 ☞ A teraz ide do tego ktory mie poſłał/á żá-
6 den mie z was nie pyta: Dokąd idźieß? Ale
7 iżem wam te rzeczy mowił/ſmutek nápełnił ſer-
ce wáße. Alec ia wam prawde powiádam/
pożytecżno wam to/ábym ia odßedł/bo gdźie
bym nie odßedł/ Poćießyćiel nie przyidźie do
8 was/ ále ieſli odeyde/ poſle go do was. A gdy
przyidźie on/ bedźie karał świát z grzechu / y z
9 ſpráwiedliwośći/y z ſądu. Z grzechu mowie/ iż nie vwierzyli w mie: á z
10 ſpráwiedliwośći/iż do Oycá ide/á iuż mie nie vyżrzyćie: á z ſądu iż Kſią-
11 że tego świátá iuż ieſt oſądzone. Jeßcże wam wiele rzeczy mam powiá-
12 dáć/ále nie możećie teraz znośić. A gdy przyidźie on Duch prawdy/náu-
13 czy was wßelákiey prawdy/boć nie bedźie ſam od ſiebie mowił/ále cokol
14 wiek vſłyßy/bedźie mowił/y rzeczy przyßłe zwiáſtuie wam. On mnie ob-
15 iáśni/bo z moiego weźmie y opowie wam. ☞ Wßyſtkie rzeczy ktorekol-
wiek ma Oćiec/moie ſą: przetom powiedźiał/iż z mego weźmie/y opowie
wam.

16 ☞ Máluczko/ á iuż mie nie vyżrzyćie: á záś
máluczko/ á vyrzyćie mie/ábowiem ide do Oy-
17 cá. Mowili tedy Zwolennicy iego ieden do
drugiego. Coż to ieſt/że nam powiáda: Málu-
czko á nie vyrzyćie mie:y záſie máluczko/ á vy-
18 rzyćie mie/á iż ide do Oycá? Mowili tedy/coż
to ieſt/ że nam mowi/ máluczko? niewiemy co
19 powiáda. Pobaczył tedy JEzus/ iż go chćieli
ſpytáć/y rzekł im: O tym gádaćie miedzy ſobą/ iżem rzekł: Máluczko/ á
20 nie vyzrzyćie mie/ y záſie máluczko y vyrzyćie mie. Záprawde záprawde
powiádam wam/że wy bedźiećie płákáć y łkáć/ále świát bedźie ſie rádo-
wał: wy ſie bedźiećie fráſowáć/ále ſmutek wáß obroći ſie w rádość. Nie
21 wiáſtá gdy rodźi/mać fráſunek/ iż przyßłá iey godźiná: ále gdy porodźi
dźiećie/ iuż nie pámieta vćiſku od rádośći/ że ſie národźił człowiek ná
22 świát. A ták y wy teraz ſmutek maćie/ ále was záſie vyżrze/ y rozrádnie
23 ſie ſerce wáße/á rádośći wáßey żaden nie odeymuie od was. ☞ A w on Sup:14 ℣ 13.
dźień nie bedźiećie mie pytáć nicż. Mat: 7. ℣ 7.
& 21. ℣ 22.

☞ Záprawde záprawde powiádam wam Mar:11 ℣ 24.
Bedźiećieli o co prośić Oycá w Jmie moie/ Luc: 11. ℣ 9
24 da wam. Dotychmiaſt nie prośiliśćie nicż Iacob:1. ℣ 5.
w Jmie moie. Prośćie/á weźmiećie/áby rá-
25 dość wáßá byłá zupełna. Tem wam rzeczy
w przypowieśćiách mowił. Przychodźi go-
dźiná/ gdy do was bede nie w przypowieś-
ćiách mowił / ále iáwnie wam zwiáſtuie o
26 Oycu moim. W on dźień bedźiećie prośić w
Jmie moie: á nie mowiec wam/ że ia Oycá
27 bede prośił zá was / bo was ſam Oćiec mi-
łuie/ iżeśćie wy mnie miłowáli: y vwierzy-
28 liśćie żem od Bogá wyßedł. Wyßedłem od
Oycá/ á przyßedłem ná świát: záś też opußcżam świát/ á ide do Oycá.
29 Rzekli mu Zwolennicy iego: Oto teraz iáwnie mowiß/ á żadnego przy-
30 ſłowia nie powiádaß. Teraz wiemy że wßyſtko wieß/á nie trzebáć żeby
31 ćie kto pytał. Stąd wierzymy iżeś od Bogá wyßedł. ☞ Odpowie-
dźiał

dział im JEzus: Dopiero wierzyćie? Oto przychodźi godźiná/y iuż przy- 32
ſzłá/żebyśćie ſię rozpierzchnęli/ káżdy do ſwego właſnego/ á mnie ſámego
Ma:26 ✠ 31. zoſtáwili: ále nie ieſtem ſam/ bo Oćiec zemną ieſt. Tem wam rzeczy mo- 33
Mar:14 ✠ 27. wił/ ábyśćie we mnie pokoy mieli. Ná świećie będźiećie mieć vćiſk / ále
bądźćie dobrey nádźieie/ iamći zwyćiężył świát.

Kápit: 17.

¶ Modlitwá Chryſtuſowá do Oycá/ á obiáśnienie obudwu/ y zá Zwolenniki/ y zá te ktorzy mieli weń vwierzyć/ áby byli záchowáni ode złego/ á żeby wſzyſcy byli wiednośći/ iżeby świát poznał/ iż był posłány od Oycá.

TErzeczy mowił Jezus: potym podniozſzy oczy ku 1
niebu/rzekł: Oycże/przyſzłá godźiná/ obiáśń Syná ſwego/áby
Mat:28 ✠ 18 ćie Syn twoy obiáśnił. Jákoś mu dał moc nád wſzelkim ćiá- 2
łem/áby wſzyſtkim ktoreś dał iemu/dał im żywot wieczny. A ten ieſt ży- 3
wot wieczny/áby ćię poználi ſámego Bogá prawdźiwego/y ktoregoś po-
ſłał JEzuſá CHRyſtuſá. Jam ćiebie obiáśnił ná źiemi/ſpráwym doko- 4
nał ktorąś mi był poruczył czynić. A teraz obiáśń mię ty Oycże v ſámego 5
śiebie/ iáſnośćią ktorąm miał / przedtym niż świát był v ćiebie. Oznay- 6
miłem Jmię twoie ludźiom ktoreś mi dał z świátá. Twoi byli/ y mnieś
ie dał/y ſłowá twoie chowáli. Teraz poználi/iż wſzyſtkie rzeczy ktoreś mi 7
dał/od ćiebie ſą: bom im dał ſłowá ktoreś ty mnie dał/á oni przyięli/y po 8
ználi prawdźiwie/iżem od ćiebie wyſzedł/y vwierzyli żeś ty mnie poſłał:
Ja zá nimi proſzę. Nie proſzę zá świátem/ ále zá temi ktoreś mi dał/ ábo- 9
wiem twoi ſą. A moie wſzyſtkie rzeczy twoie ſą/y twoie moie ſą: y ieſtem 10
obiáśnion w nich. Y iuż nie ieſtem ná świećie/ á ći ná świećie ſą/ y ia do 11
ćiebie idę. ☞ Oycże święty/ záchoway ie w imię twoie/ ktoreś mi dał/
Infr:18. ✠ 9. áby byli iedno iáko y my. Gdym był z nimi/ iam ie chował w imię twoie. 12
Pſa:40 ✠ 10. Ktoreś mi dał/ſtrzegłem ich/ y żaden z nich nie zginął/ chybá ſyn zátráce-
& 108. ✠ 8. nia/áby ſię piſmo wypełniło. A teraz do ćiebie idę/ á te rzeczy mowię ná 13
świećie/áby mieli rádość moię wypełnioną w ſobie. Jam im dał ſłowá 14
twoie/á świát ie w nienawiśći miał/iż nie ſą z świátá/iáko y ia nie ieſtem
z świátá. Nie proſzę ábyś ie wźiął z świátá / ále ábyś ie záchował ode- 15
złego. Nie ſąć z świátá/ iáko y ia nie ieſtem z świátá. Poświęć ie w pra- 16
wdźie. Mowá twoiá/ prawdá ieſt. Jákoś ty mnie poſłał ná świát/ ták 17
y ia poſłałem ie ná świát. Aza nie ia ſię poświęcam ſámego/áby y oni by- 18
li poświęceni w prawdźie. A nie tylko zá nie proſzę/ále y zá one ktorzy má- 19
ią vwierzyć w mię przez ſłowo ich/żeby wſzyſcy iedno byli/ iáko ty Oycże 20
we mnie/á ia w tobie: áby też y oni w nas iedno byli/áby wierzył świát 21
iżeś ty mnie poſłał. Y ia dałem im obiáśnienie ktoreś ty mnie dał: áby 22
byli iedno/iáko y my iedno ieſteśmy. Ja w nich/á ty we mnie/áby byli do- 23
konáni w iedno/á żeby poznał świát/iżeś ty mnie poſłał/iżeś ie miłował/
iákoś y mnie miłował. Oycże/te ktoreś mi dał/chcę/ áby gdźie ia ieſtem 24
y oni byli zemną. Aby widźieli iáſność moię ktorąś mi dał/iżeś mię miło-
wał przed poſtánowienim świátá. Oycże ſpráwiedliwy/ świát ćię nie 25
poznał/ álem ia ćiebie poznał: y ći poználi iżeś ty mnie poſłał. Y oznay- 26
miłem im Jmię twoie/y oznaymię: żeby miłość ktorąś ty mnie vmiłował
w nich byłá/ á ia w nich.

Kápit: 18.

¶ Hiſtorya Męki Páná Chryſtuſowey/od wydánia y poimánia w Ogroycu/áż do wypuſzczenia Bárábaſzá zbrodniá.

Te

1 TE rzeczy wymowiwszy Je-
zus / wyszedł z Zwolenniki swoi- Mat:26. ℣ 36
mi zá strumień Cedron / gdzie był Mar:14 ℣ 32
ogrod/do ktorego wszedł sam y Zwolennicy Luc:22. ℣ 39 2 Reg:15. ℣ 23
2 iego. A wiedział y Judasz ktory go wydał/ Mat:26 ℣ 47
ono mieysce: że często Jezus zchadzał sie tám Mar:14 ℣ 43
3 z Zwolennikámi swoimi. Judasz tedy wziá- Luc:22 ℣ 47
wszy rotę/y od Biskupow y Fáryzeuszow słu-
żebniki/przyszedł tám z láterniámi/y pochod-
4 niámi / y z oreżem. Wiedząc tedy JEzus
wszystkie rzeczy ktore nań miáły przyść/wy-
5 stąpił y rzekł do nich: Kogo szukacie? Odpo-
wiedzieli mu: JEzusá Názáráńskiego. Rzekł im Jezus: Ja iestem.
6 A stał też y Judasz ktory go wydawał z nimi. Gdy im tedy rzekł: Ja ie-
7 stem/poszli wstecz/y popádáli ná ziemię. Spytał ich záś powtore. Kogo
8 szukacie? A oni rzekli: Jezusá Názáráńskiego. Odpowiedział Jezus: Po-
wiedziałem wam/ że ia iestem/ á ták ieśliż mnie szukácie/ dopuśćcież tym
9 odeyść. Aby sie wypełniły słowá ktore mowił: Iż ktoreś mi dał/nie strá- Sup:17. ℣ 12
ciłem z nich żadnego.

10 Tedy Symon Piotr máiąc miecz/dobył go
y vderzył ná Biskupiego sługę/y vciął mu vcho
práwe. A było imię słudze Málchus. Tákże
11 JEzus rzekł do Piotrá: Włoż twoy miecz w
poszwy. Kielichá ktory mi dał Oćiec/niechceszże
12 bym gi pił? Rotá tedy/ y Rotmistrz/y służe-
bnicy Żydowscy poimáli JEzusá/ y związáli
13 go/y przywiedli napierwey do Annaszá. Abo-
wiem był świekier Káiffaszow/ktory był Bi- Luc: 3. ℣ 2
14 skupem onego roku. A był Káiffasz/ on ktory Sup:11. ℣ 49
był dał rádę Żydom/ iż potrzeb iest áby ieden
15 człowiek vmárł zá lud. Szedł też zá Jezusem
Symon Piotr/y drugi zwolennik. A ten zwo-
16 lennik był znáiomy Biskupowi/y wszedł z Je- Mat:26 ℣ 58
zusem do dworu Biskupiego. A Piotr stał prze- Mar:14 ℣ 54
de drzwiámi. Wyszedł tedy on drugi Zwolennik ktorego znał Biskup/ á Luc:22. ℣ 54
17 rzekł odźwierney/ y wwiodł Piotrá. Tedy rzekłá Piotrowi dziewká o-
dźwierna. Aboś y ty z Zwolennikow tego człowieká? Rzekł on: Nie ie-
18 stem. Stali tedy służebni y słudzy v węgla/ bo było zimno: y grzali sie/ á
19 Piotr też stał y grzał sie z nimi. Tedy Biskup pytał Jezusá o Zwolenniki
20 y o náuce iego. Odpowiedział mu Jezus: Ja mowiłem świátu iáwnie/
iam záwsze náuczał w Bożnicy/ y w Kościele/ tám gdzie sie wszyscy Ży-
21 dowie zchodzą/á táyniem nic nie mowił. Czemu mię pytasz? Pytay tych
22 ktorzy słucháli com im mawiał / oto ći wiedzą com ia mowił. A gdy te
słowá wymowił / ieden z tych co tám stali służebnikow / wyćiął policzek
23 JEzusowi/mowiąc: Ták to odpowiádasz Biskupowi? Odpowiedział
mu Jezus: Jeślim źle mowił/day świádectwo o złym: á ieśli dobrze/cze-
24 mu mię bijesz? Odesłał go tedy Annasz związánego/do Káiffaszá Bisku- Mat:25. ℣ 57
25 pá. Y stał Symon Piotr/á grzał sie. Rzekli tedy do niego: Czyliś y ty Mar:14 ℣ 53
iest ze Zwolennikow iego. Záprzał Piotr/ á rzekł: Nie iestem. Potym mu Luc:22 ℣ 34
Mat:26 ℣ 69
26 rzekł ieden z Biskupich sług/powinowáty onego ktoremu vciął Piotr vcho: Mar:14 ℣ 67
á zażem Luc:22. ℣ 56

á zazem ia ciebie nie widział z nim w Ogroycu? Zás sie tedy záprzał 27
Mat:27. ℣ 2. Piotr/á nátychmiast kur zápiał. A przywiedli zás Jezusá od Káiffaszá ná 28
Mar:15. ℣ 1. Ratusz/á było to ráno/ále sami nie weszli ná Ratusz/áby sie byli nie splu-
Luc: 23 ℣ 1. gáwili/ á to żeby pożywáli Báránká wielkonocnego. A dla tego wyszedł 29
Act:10. ℣ 28 do nich Piłat z Ratuszá/y rzekł: Co zá żałobę przynośićie ná tego człowie-
& 11. ℣ 3. ká? Odpowiedźieli/y rzekli mu: Być ten nie był złoczyńcá/nie wydálibyś- 30
myć go tobie. Tedy im rzekł Piłat: Weźmićiesz wy go/ á wedle wászego 31
práwá/osądźćie go. Rzekli mu Żydowie: Nam sie nie godźi nikogo zábić.
Mat:20 ℣ 19 Aby sie wypełniły słowá JEzusowe / ktore powiádał / dáiac znáć ktorą 32
Mat:27. ℣ 11 śmierćią miał vmrzeć. Potym Piłat wszedł zás ná Ratusz/y przyzwá- 33
Mar: 15. ℣ 2. wszy Jezusá/ rzekł mu: Tyżeś iest krol Żydowski? Odpowiedźiał Jezus: 34
Luc:23. ℣ 4. Sam to od śiebie mowisz/ czyli ći inni powiádáli o mnie. Odpowiedźiał 35
Piłat: Azam ći ia Żyd? Narod twoy/y Biskupowie wydáli mi ćie/ coś
vczynił. Odpowiedźiał Jezus: Krolestwo moie nie iest z tego świátá: być 36
z thego świátá było Krolestwo moie / wżdyćby byli służebnicy moi bili
sie o mie/ ábym nie był wydan Żydom / ále teraz Krolestwo moie nie iest
z tąd. Rzekł mu tedy Piłat: Owaś ty wżdy Krol? Odpowiedźiał mu 37
Jezus: Ty powiádasz/ iżem ia iest Krolem. Jam sie ná to národźił/ y ná
tom przyszedł ná świát/ábym świádectwo wydał prawdźie. Káżdy kto
iest z prawdy/ słucha głosu moiego. Rzekł mu Piłat: Co iest prawdá? A 38
rzekszy to/wyszedł zásie do Żydow/y rzekł im: Ja w nim żadney przyczy-
Mat:27. ℣ 15 ny nie náyduie. Ale iest ten zwyczay v was/ żebym wam iednego wypu- 39
Mar:15. ℣ 6. śćił ná Wielkanoc. Chcećiesz tedy że wam wypuszczę Krolá Żydow-
Luc: 23. ℣ 17 skiego? Záwołáli zásie wszyscy/mowiąc: Nie tego/ále Bárábaszá. A był 40
to Bárábasz łotr.

Kápit: 19.

¶ Od biczowánia áż do z Krzyżá zdięćia Męki Páńskiey/historya.

Mat:27. ℣ 27 TEdy Piłat wziawszy Jezusá/ vbiczował go. A 1
Mar:15 ℣ 16 żołnierze vplotszy korone z ćierniá/włożyli ná głowę iego/y o- 2
dźiali go w száte páwłocżáną. Potym przystępowáli k niemu/ 3
y mowili: Bądź pozdrowion Krolu Żydowski/ y wyćináli mu policzki.
Wyszedł potym zás Piłat z Ratuszá/y rzekł im: Oto go wam wywodzę 4
ná dwor/ábyśćie wiedźieli/żeć w nim żadney przyczyny nie náyduie. Wy
szedł tedy JEzus ná dwor/niosąc korone ćierniową/y páwłocżáne odzie- 5
nie. A rzekł im Piłat: Oto człowiek. A gdy go vyźrzeli Biskupowie y 6
służebnicy/krzyczeli/mowiąc: Vkrzyżuy/ vkrzyżuy go. Rzekł im Piłath:
Weźmićie go wy/vkrzyżuyćiesz: bo ia w nim nie náyduie przyczyny. Od-
powiedźieli mu Żydowie: My mamy Zakon/ á według Zakonu ma vm- 7
rzeć. Bo sie Synem Bożym czynił. Gdy vsłyszał Piłat te słowá/tym sie 8
więcey zląkł. Tedy wszedł zás ná Ratusz/y rzekł do Jezusá. Skądżeś ty? 9
Ale Jezus nie dał mu odpowiedźi. Rzekł mu tedy Piłat: Nie mowisz do 10
mnie? niewiesz że mam moc ciebie vkrzyżowáć/y mam moc wypuśćić ćie?
Odpowiedźiał Jezus: Nie miałby mocy przećiwko mnie żadney/być nie 11
było dano z wierzchu. A przetoż ten ktory mie tobie wydał/wietszy grzech
ma. A od tego czásu stárał sie Piłat/ áby go wypuśćił. Ale Żydowie wo- 12
łáli/mowiąc: Jeśli tego wypuśćisz/ nie iesteś przyiaćiel Cesárski. Káżdy
kto sie krolem czyni/ przećiwia sie Cesárzowi. A Piłat potym gdy vsły- 13
szał te słowá/wywiodł ná dwor JEzusá/y vsiadł ná stolcu sądowym/ná
mieyscu ktore zową Litostratos/ á po Żydowsku Gábbátá. A było goto- 14
wánie

wánie Wielkonocne/iákoby o szostey godźi-
15 nie/y rzekł do Zydow: Oto krol wász. A oni
wołáli: Wezm/ wezm/ vkrzyżuy go. Rzekł
im Piłat: Krolá wászego vkrzyżuie? Od-
powiedźieli Biskupi: Nie mamy Krolá/tyl
16 ko Cesarzá. Tákże tedy wydał go im / áby
był vkrzyżowan. Wźieli tedy JEzusá/ y
17 wywiedli go. A niosąc sobie krzyż/ wyszedł
ná ono mieysce/ktore zową Trupią głową/
18 á po Zydowsku Golgotá/támże go vkrzyżo- Mat:27.℣33.
wáli/á z nim innych dwu/y z tąd y z owąd/
19 á we śrzodku Jezusá. Nápisał też y napis Mar:15.℣22
Piłat / y postáwił ná krzyżu. A było nápi- Luc:23.℣33.
20 sano/ JEzus Nazaránski Krol Zydowski. Ten napis czytáło wiele Zy-
dow: bo blisko miástá było mieysce/ná ktorym vkrzyżowano Jezusá. Aby
21 ło nápisano po Zydowsku/ po Grecku/y po Lácinie. Tedy Biskupowie
Zydowscy mowili Piłatowi: Nie pisz Krol Zydowski / ále iż on powie-
22 dźiał: Jestem Krolem Zydowskim. Odpowiedźiał Piłat: Com nápisał
23 tom nápisał. Zołnierze lepák gdy go vkrzyżowáli/ wźieli odźienie iego/
y vczynili czterzy częśći/ káżdemu żołnierzowi część /y sukniá. A byłá su-
24 kniá nie zszyta/ále od wierzchu byłá wszystká vtkána. Mowili tedy ieden
do drugiego: Nie rozrzynaymy iey/ále rzućmy o nię los/czyiáby byłá. Aby
sie wypełniło pismo/ ktore mowi: Rozdźielili miedzy się odźienia moie/ Mat:27.℣35.
á o odźienie moie rzucżáli los. A żołnierze tedy te rzeczy vczynili. Mar.15.℣24
Luc:23.℣34.

25 Stali też wedle krzyżá Jezusowego/ má- Psal:21.℣19.
tká iego/ y śiostrá mátki iego/ Márya Kleo-
ffásowá/ y Márya Mágdálená. A ták gdy
26 vyźrzał Jezus mátkę/ y Zwolenniká stoiące-
go ktorego miłował/ rzekł do mátki swoiey:
27 Niewiásto / oto syn twoy. Potym rzekł do
Zwolenniká: Oto mátká twoiá. Y od teyże
godźiny wźiął ią Zwolennik zá swoię.
28 Potym wiedząc Jezus/ że sie iuż wszystko Psal:68.℣22.
wykonáło/áby sie skonáły pismá/rzekł: Prá-
29 gnę. Leżáło tedy tám naczynie pełne octu.
Tákże oni wźiąwszy gębkę nápoioną octem/
obłożywszy ią Hizopem/przytulili do vst ie-
30 go. A gdy Jezus skosztował octu/rzekł: Dokonáło sie iest. Y nákłoniwszy
31 głowę/ podał duchá. Tedy Zydowie/iż był dźień gotowánia/áby nie zo-
stáły ná krzyżu ćiáłá ná Sobotę/bo był to dźień wielki Sobotni/ prosili
32 Piłatá/áby były połamáne ich kośći/á potym ie zdięto. Tákże przyszli żoł-
nierze/ y połamáli w pierwszym kośći/y onego drugiego ktory vkrzyżowan
33 był z nim. Ale gdy przyszli do Jezusá / iáko pobaczyli iż iuż vmárł/ nie ká-
34 máli w nim kośći/ ále ieden z żołnierzow otworzył włocznią bok iego/ á
35 nátychmiast wyszłá krew y wodá. A ten kto widźiał/świádectwo dał/ á
prawdźiwe iest świádectwo iego. Y ten wie / iż prawdźiwe rzeczy po-
36 wiáda: ábyśćie y wy wierzyli. Abowiem te sie rzeczy stáły/żeby sie pismo Exo:12.℣46
37 wypełniło. Kośći w nim nie złamiećie. Y zás drugie pismo powiáda: Num:9.℣12
Vyźrzą w ktorego bodli. ☜ Zac:12.℣10.
38 ☞ A potym prośił Piłatá Jozeff z Arymátyey/przeto że był Zwolenni- Mat:27.℣57. Mar:15.℣42
kiem Jezusowym/ále potáiemny/ dla boiáźni Zydow/ áby zdiął ćiáło Je- Luc:23.℣50.

zusowe.

zusowe. A dopuścił mu Piłat. Tákże przyszedł/ y zdiał ćiáło Jezusowe.
Sup: 3. ✠ 1. & 7. ✠ 50. Przyszedł też y Nykodem/ ktory był przyszedł do Jezusá w nocy pierwey/ 39
niosąc zmieszánie Mirry y Aloes/ iákoby sto funtow. Wźieli tedy ćiáło 40
Jezusowe/ y owineli ie w prześćierádłá z zioły wonnemi/ iáko iest obyczay
chowáć sie Zydom. A był ná onym mieyscu gdźie go ukrzyżowano ogrod 41
á w ogrodźie grob nowy/ w ktorym ieszcze nikt nie leżał. Tám tedy/ dla 42
dniá gotowánia Zydowskiego/ iż blisko był grob/ włożyli Jezusá.

Kápit: 20.

¶ Chrystus po swym zmartwychwstániu obiáwił/ á ukazał sie wielom/ Zwolennikom Duchá świetego dáie/ ku odpuszczániu grzechow/ Tomás dotknawszy sie ćiáłá Chrystusowego/ uwierzył.

Mat: 28. ✠ 1. Mar: 16. ✠ 1. Luc: 24. ✠ 1. PJerwszego tedy dniá po So 1
boćie/ Márya MAGdálená przy-
szłá ráno do grobu/ poki ieszcze ciem-
no było: y vyzrzáłá że odieto kámień od grobu.
Bieżawszy tedy/ przyszłá do Symoná Piotrá/ 2
y do drugiego Zwolenniká/ ktorego miłował
Jezus/ y powiedźiáłá im. Wźielić Páná z gro-
bu/ á niewiemy gdźie go położyli. Wyszedł tedy Piotr/ y on drugi Zwo- 3
lennik/ y przyszli do grobu. A bieżeli obá pospołu. A on drugi Zwolennik 4
vprzedźił biegiem Piotrá/ y przyszedł pierwey do grobu. A gdy sie náchy- 5
lił/ vyzrzał położone prześćierádłá/ wszákże iednák nie wszedł. Przyszedł 6
potym Symon Piotr idąc zá nim/ y wszedł do grobu/ y vyzrzał prześćie-
rádłá położone/ y chustke ktora byłá ná głowie iego/ nie z prześćierádły 7
położona/ ále osobno zwiniona ná iedno mieysce. Tedy potym wszedł y 8
on drugi zwolennik/ ktory był pierwey przyszedł do grobu/ y widźiał/ y v-
wierzył: bo ieszcze niewiedźieli pismá/ że miał zmartwych wstáć. 9
Odeszli tedy zás Zwolennicy do sámych śiebie. 10
Mat: 28. ✠ 1. Mar: 16. ✠ 5. Luc: 24. ✠ 4. A Márya stáłá v grobu zewnątrz/ płácząc. A gdy ták płákáłá/ ná- 11
chyliłá sie/ y poyzrzáłá do grobu: y vyzrzáłá dwu Angiołow w bieli śie- 12
dzących/ iednego w głowách/ á drugiego w nogách/ gdźie było położone
ćiáło Jezusowo. A rzekli oni k niey: Niewiásto czemu płáczesz? Rzekłá 13
im: Iż wźieli Páná moiego/ á niewiem gdźie go położyli. To gdy rzekłá/ 14
obroćiłá sie zá sie/ y vyzrzáłá Jezusá stoiącego/ á niewiedźiáłá by był Je-
zus. A rzekł do niey Jezus: Niewiásto czemu płáczesz? Kogo szukasz? Oná 15
máiąc zá to żeby Ogrodnik był/ rzekłá do niego: Pánie/ iesliś go ty wźiął
powiedz mi gdźieś go położył/ á ia go wezmę. Rzekł iey Jezus: Márya. 16
A oná sie obroćiwszy/ rzekłá mu: Rábboni/ co sie wykłáda Mistrzu. Rzekł 17
iey Jezus: Nie tykay sie mnie/ bom ieszcze nie wstąpił do oycá moiego. Ale
idź do bráćiey moiey/ á powiedz im. Wstępuię do Oycá mego/ y do Oycá
wászego. Bogá moiego/ y Bogá wászego. Przyszłá tedy Márya Mág- 18
dálená opowiádáiąc Zwolennikom/ żem ci widźiáłá Páná/ á te mi rzeczy
powiedźiał.
Mar: 16. ✠ 14 Luc: 24. ✠ 36 1. Cor: 15. ✠ 5. Gdy było wieczor onego dniá pierwszego po Sobocie/ á drzwi były 19
zámknione/ gdźie sie byli Zwolennicy zebráli/ boiąc sie Zydow. Przyszedł
Jezus/ y stánął w pośrzodku/ á rzekł im: Pokoy wam. A gdy to rzekł/ vká- 20
zał im ręce/ y bok. Rozrádowáli sie tedy Zwolennicy/ vyrzawszy Páná.
Rzekł potym zás do nich: Pokoy wam. Jáko mie posłał Oćiec/ ták y ia 21
was posyłam. To rzekszy/ tchnął ná nie/ á rzekł im: Bierzćie Duchá świe- 22
Mat: 18. ✠ 18. tego: Ktorym odpuśćićie grzechy/ będą im odpuszczone: á ktorymbyśćie 23
zátrzymáli/ zátrzymáne będą.

A Tho-

☞ A Thomaſz ieden ze dwunaśćie/ rzeczony
24 Bliźniec/ nie był z nimi kiedy przyſzedł JEzus.
Powiedźieli mu tedy drudzy zwolennicy: Wi⸗
25 dźieliſmy Páná. A on im rzekł: Nie vyzrzeli w
ieg rekú przebićia gwoźdźioweg/ á nie wpuſzcze
pálcá meg tám gdźie były gwoźdźie/ á nie wło⸗
26 że reki mey w bok iego/ nie vwierze. A po ośmi
dniách/ byli też zás Zwolennicy iego wewnatrz
y Thomaſz z nimi. Przyſzedł tedy Jezus drzwiámi zámknionemi/ y ſtánał
27 we śrzodku/ y rzekł im: Pokoy wam. Potym rzekł Thomaſzowi: Włoż
tu pálec twoy / á ogladay rece moie/ y wyćiagni reke ſwoie/ wpuśćze w
28 bok moy/ á nie badź niedowiárkiem / ále wiernym. Odpowiedźiał Tho⸗
29 maſz/ y rzekł mu: Pan moy/ y Bog moy. Rzekł mu JEzus: Jżeś mie wi⸗
dźiał Thomaſzu/ vwierzyłeś: Błogosłáwieni ktorzy nie widźieli/ á vwie⸗
30 rzyli. ☜ Wiele y inych známion czynił Jezus przed oblicznośćia Zwo⸗ infra 21. ✠ 25
31 lennikow ſwoich / ktore nie ſa nápiſane w tych kſiegách. A te nápiſane ſa/
ábyśćie vwierzyli / iż JEzus ieſt Chryſtus Syn Boży: á żebyśćie wie⸗
rzac żywot mieli w Jmie iego. ☜

Kápit: 21.

§ Pan Chryſtus ſie Zwolennikom v morzá Tyberyadſkiego okazał/ Piotrá
trzy kroć ſpytawſzy iákoby go miłował/ poruczył mu trzode ſwoie.

1 POtym śie zás obiáwił JEzus Zwolennikom v
2 morzá Tyberyadſkiego. A obiawił ſie ták. Byli poſpołu Sy⸗ Sup: 1. ✠ 45.
mon Piotr/ y Thomaſz rzeczony Bliźniakiem/ y Náthánáel kto⸗ Mat: 4. ✠ 21.
ry był z Chany Gálileyſkiey / y ſynowie Zebedeuſzowi/ y drudzy dwá ze Marci 1. ✠ 19
Zwolennikow iego. Y rzekł im Symon Piotr: Poyde ryb łowić. Rzekli
3 do niego: Poydźiemy y my ſtoba. Szedſzy tedy/ wſtapili w łodź: á oney

4 nocy nic nie poimáli. A gdy było ráno/
ſtánał Jezus ná brzegu/ wſzákoż nie po⸗
ználi Zwolennicy żeby był Jezus. Y rze⸗
5 cze do nich JEzus: Dźieći/ maćie co ku
iedzeniu? Odpowiedźieli mu: Nie.
6 Rzekł im: Zárzuććie ná práwa ſtrone
łodźi śieć/ tedy naydźiećie. Zárzućili te⸗ Luc: 5. ✠ 5.
dy/ y niemogli iey iuż ciagnać przed wiel⸗
7 kośćia ryb. Rzecze tedy on Zwolennik
ktoreg miłował Jezus do Piotrá: Pan
ieſt. Vſłyſzawſzy Symon Piotr / iż
Pan ieſt/ okrył ſie ſukniа: bo był nági/
y puśćił ſie w morze. Ale drudzy Zwo⸗
8 lennicy przypłáwili ſie ná łodźi / bo nie
dáleko byli od brzegu / ále iákoby ná
dwie śćie łokći/ ćiagnac z ſoba śieć z ry⸗
bámi. Jáko tedy ſkoro wyśiedli ná źie⸗
9 mie/ vyzrzeli wegle nákłożone/ y rybe ná
10 nim położona/ y chleb. Rzekł im JEzus: Przynieśćie tych ryb/ ktoreśćie
11 poimáli teraz. Wſtapił Symon Piotr/ y wćiagnał śieć ná brzeg/ pełna
wielkich ryb/ ſto piećdźieſiat y trzy. A choć ich ták wiele było/ przedſie nie
12 rwáłá ſie śieć. Rzekł im Jezus: Chodźćie/ obiedwayćie. A żaden z tych
ktorzy tám śiedźieli/ nieśmiał go ſpytáć: Ktoś ty ieſt? Wiedzac iż Pan

 ieſt.

iest. Y przyszedszy IEzus/ wziął chleb/y dawał im/y rybe takież. To iuż 13
trzeci raz obiáwił sie iest IEzus Zwolennikom swoim / po zmartwych= 14
wstániu swoim. ☞
Ioh. c. 21 ☞ Gdy było po obiedzie/rzekł Symonowi Piotrowi IEzus: Symo= 15
nie Janow/miłuieß mie wiecey niżli ci? Rzekł mu: Owßem Pánie/ ty
wieß że cie miłuie. Rzekł mu: Pás báránki moie. Rzekł zás do niego: 16
Symonie Janow/miłuieß mie? Rzekł Piotr: Owßem Pánie/ty wieß że
2. Petr. 1. b. 14. cie miłuie. Rzekł mu Jezus: Pás báránki moie. Rzekł do niego trzeci raz: 17
Symonie Janow/miłuieß mie? Zásmucił sie Piotr/ że mu to rzekł trzeci
raz: Miłuieß mie? Y rzekł mu: Pánie/ ty wßystko wieß/ ty wieß iż cie
miłuie. Rzekł mu IEzus: Pásże owce moie. Zaprawde zápráwde po= 18
wiádam tobie / gdyś był młodßym / opásowałeś sie / y chodziłeś gdzieś
chciał: ále gdy sie stárzeieß/podnieśieß rece twoie/á drugi cie opáße/y po=
wiedzie gdzie ty niezechceß. A to mowił/ dáiac znáć ktora śmiercia miał 19
obiáśnić Boga. ☞
Sup. 13. b. 23. ☞ A gdy to powiedział/rzekł mu: Podź zá mna. Obroćiwßy sie Piotr/ 20
vyźrzał onego Zwolenniká ktorego miłował Jezus/á on idzie zá nim/kto=
ry też leżał przy Wieczerzy ná pierśiách iego / y ktory mowił: Pánie/ kto
iest co cie wyda? Tego tedy gdy vyźrzał Piotr/ rzekł do IEzusa: Pánie/ 21
á ten co? Rzekł mu Jezus: Ták chce áby trwał dokad nie przyyde/ co to= 22
bie do tego / ty podź zá mna. Wyßłá thedy tá rzecz miedzy bráćia/ że on 23
Zwolennik nie miał vmrzeć. Ano nie rzekł mu Jezus/żeby niemiał vmrzeć:
ále chce áby ták trwał dokad nie przyyde/ co tobie do tego? Tenci to iest 24
Zwolennik/ktory świádectwo dáie o tych rzeczách/ y nápisał ie/ á wiemy
iż prawdziwe iest świádectwo ieg. ☞ A iest inych wiele rzeczy ktore czy 25
Sup. 20. b. 30 nił IEzus. Ktore by miano pisać káżda z osobná/mam zá to/żeby áni sam
świát mogł w sobie zámknać ksiag/ ktoreby miáły być pisane.

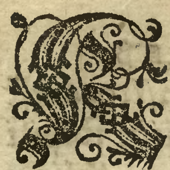
☞ Koniec Ewángeliey Swietego Jana.

Przedmowá ná Dzieie Apostolskie.

LVkaß z Antyochiey narodu SYriyskiego/ ktorego pochwa=
lenie opiewa Ewángelia/ był w Antyochiey wybornym á zacnym leká=
rzem/tudzieß y Zwolennikiem Apostołow Chrystusowych. Potym aż do
wyznánia/náśládował Páwłá Apostołá/bez wßey przygány w dziewic=
twie trwáiac/wolał ták BOgu służyć. Ten maiac ośmdziesiat y cztery
látá/vmárł w Bityniey/bedac peten Duchá świetego. Tenże też za po=
wodem Duchá świetego / w Grecyey pisac Ewángelia Grekom/ tym ktorzy byli vwie=
rzyli/wćielenie Páná Chrystusowe/ prawdziwym á wiernym opisániem/vkazał/ y do=
wiodł że z pokolenia Dawidowego poßedł. Potym słußnie mu to było pozwolono/ áby
też pisał dzieie Apostolskie/iáko po wstapieniu Chrystusowym do Niebá/ y po zginieniu
syná Zátrácenia/ za modlitwa swa Apostolska/ losem wybránia Pańskiego wypełnił sie
poczet. Aby sie potym Páwłem dzieie Apostolskie zámknety / ktorego Pan sobie obrał/
gdy długo ná ościen wierzgał. To wßystko Lukaß wolał tym co w Bogá wierza krotko
okazáć y wypisáć/niż sie długo tym báwić/wiedzac iż oracz ten co robi/ pierwey z swych
vżytkow ma pożywáć. Tego Lukáßá ták łáská Pańska zewßad nasládowáłá/ że nie
tylko ćiáłam ludzkim/ále y dußam/były iego lekárstwá pomocne á vżyteczne.

Siegi Dzieiow Apostolskich napisane od świetego Lukaszá Ewángelisty.

Kápit: I.

§ Opisuie Lukaß Wstapienie Chrystusowe do niebá / á Pan przykázuie Apostolom nie odchodźić z Jeruzálem: Apostolowie wroćiwszy sie do Jeruzálem / obráli ná mieysce Judaszowo Máćieiá Apostolá.

1 Jerwsze pisánie záiste vczyniłem o tych
wszystkich rzeczách Teofile/ ktore począł Jezus czy-
2 nić y vczyć/áż do tego dnia/ w ktory przykázuiąc A-
postołom przez Duchá świeteg/ktore wybrał/wziet
3 iest: ktorym też y vkazał sie sámego żywego po męce
swoiey wiela dowodow/vkázuiąc sie im przez czter-
4 dzieśći dni / y mowiąc o Krolestwie Bożym. Nie- Luc:24.✠49
dząc z nimi pospołu/przykazał im/áby od Jeruzálem
nie odchodźili/ále żeby czekáli obietnice Oycowskiey/ktoraśćie powiádá
5 słyszeli przez vstá moie. Bo wżdy JAN krzćił wodą/á wy będźiecie okrz- Joan:14.✠26
6 czeni Duchem świetym nie po wielu tych dni. A ták ći ktorzy sie byli zeszli/ Mat:3.✠11.
pytáli go/mowiąc: Pánie/ieśli tego czásu przywroćiß Krolewstwo Jzrá- Marci 1.✠8.
7 elskie: Ale im rzekł: Nie wászá iest rzecz wiedźieć czásy álbo chwile/ ktore Luc:3.✠16.
8 Ociec położył w swey mocy: ále weźmiećie moc Duchá świetego przy- Joan:1.✠26.
chodzącego ná was/á będźiecie mi świádkámi w Jeruzálem/á po wszyst- infra 12.✠16.
9 kim Żydowstwie/y Sámáryey/ y áż ná kray ziemie. A te rzeczy powie- & 19.✠4.
dźiawszy gdźie oni ná to pátrzyli / podnieśion iest/ y obłok przyiał go od infra 2.✠2. & 4.
10 ich oczu. A gdy pilnie pátrzáli nań idącego do niebá: Oto dwá meżowie Luc:24.✠48
11 stáneli wedle nich w odźieniu białym/ ktorzy też rzekli: Meżowie Gáli- infra 2.✠32.
leyscy/co stoićie pátrząiąc w niebo? Ten Jezus/ ktory wziet iest od was Mar:16.✠19. Luc:24.✠51.

do niebá/ ták przyidzie iákoście go widzieli idącego do niebá. ☜
Tedy sie wrocili do Jeruzálem/od gory ktorą zową Oliwną/ktora iest 12
niedáleko Jeruzálem/ máiąc drogę dzień Soboty. A gdy weszli/wstąpili 13
do Wieczerniká gdzie mieszkáli Piotr y Jan/ Jákob y Andrzey/ Filip y
Thomasz/Bártlomiey y Mátheusz/Jákob Alfeuszow/y Symon Zelotes/
y Judás Jakobow / ci wszyscy trwáli iednostáynie ná modlitwie z nie- 14
wiástámi/y z Máryą mátką Jezusową/y z brácią iego.
☞ W one dni/ powstawszy Piotr w pośrzodku bráciey / rzekł: á byłá 15
Psal:40.✠ 9. tłuszcza ludzi pospołu/iákoby sto y dwádzieściá. Mężowie brácia/musi 16
Ioan:13.✠18. sie wypełnić pismo / ktore przedtym powiedział Duch świety przez vstá
& 18. ✠ 3. Dawidowe o Judaszu/ktory był wodzem tych ktorzy poimáli Jezusá/kto- 17
ry był policzon miedzy nas/y stał mu sie był los posługowánia teg. A ten 18
Mat:27.✠ 7. iednák otrzymał rolą z złośliwey zapłáty/y obiesiwszy sie/ rospukł sie ná-
Mat:27.✠ 5. poły/y wytoczyły sie wszystkie wnętrza iego. Y stáłá sie tá rzecz wiádoma 19
wszystkim obywátelom Jerozolimskim : ták iż názwano onę rolą ich iezy-
Psal:68.✠26. kiem/Halcedemá/ to iest/ rola krwie. Abowiem nápisano iest w księgách 20
Psal:108.✠8. Psalmow : Niechay będzie mieszkánie ich puste / y niech nie będzie ktoby
mieszkał w nim. A Biskupstwo iego niechay weźmie inszy. Trzebá tedy 21
z tych mężow ktorzy sie z námi zgromádzili po wszystek czás/ktoreg wszedł
y wyszedł miedzy nas Pan JEzus/poczawszy od krztu Janowego/ áż do 22
tego dniá/ktorego wziet iest od nas/áby był świádkiem iego zmartwych-
wstánia pospołu z námi/ ieden z tych. Y postáwili dwu/ Jozeffa ktorego 23
zwano Barsabas/ktorego przezywano spráwiedliwym/y Máciciá. A mo 24
dląc sie/mowili: Ty Pánie/ ktory sercá znasz wszystkich/okáż ktoregobyś
obrał z tych dwu iednego/ áby wziął mieysce posługi tey/y Apostolstwá/ 25
z ktorego wykroczył Judasz/ áby szedł ná mieysce swoie. Y dáli im losy/ á 26
padł los ná Máciciá/ y policzon iest z iedennaściá Apostołow. ☜

Kápit: 2.

§ Zesłan Duch świety ná Apostoły / ktorzy rozlicznemi mowili iezyki ná dziw wszystkim. Piotr stale z podziwieniem Zydowskim wszystki ku wierze nápomina/okrzcono ich około trzech tysiecy.

1 AGdy śie wypełniły dni Swiateczne/byli wßyscy
2 spolnie ná tymże mieyscu. Y stał sie nagle ßum z niebá/iáko przy Math:3.℣ 11
chodzacego wiátru gwałtownego / y nápełnił wßystek dom Marci 1.℣ 8.
3 gdzie byli śiedzacy. Y vkazáły sie im rozdzielne iezyki iákoby ogień. Y v= Luc:3.℣ 16.
4 śiadł ná káżdym z nich: á nápełnieni sa wßyscy Duchem świetym/ y po= Sup: 1.℣ 8.
czeli mowić rozlicznemi iezyki / ták iáko Duch świety dawał im wymá= infra 11.℣ 15.
& 19.℣ 6.
5 wiáć. Y byli w Jeruzálem mießkáiacy Zydowie/meżowie nabożni ze w= Ioan:7.℣ 39.
6 ßego narodu/ktory pod niebem iest. A gdy sie stał ten głos/ zeßło sie mno=
stwo ludzi/ y zátrwożeni byli ná myśli: bo słyßał káżdy/ á oni mowia ie=
7 zykiem iego. A zdumieli sie wßyscy/y dziwowáli sie/mowiac miedzy soba:
8 Zaß oto ci wßyscy ktorzy mowia/nie sa Gálileyczykowie: á iákoż tedy ká=
9 żdy z nas słyßelismy iezyk náß/ w ktorymesmy sie rodzili? Pártowie/ y
Medowie/Elámitowie/y ci ktorzy mießkáia w Mezopotániey/ w Zydo=
10 wskiey ziemi / y w Kápádocyey/ w Poncie/ y w Azyey / w Frygiey/ y w
Pámfiliey/ w Egipcie/ y w stronách Libiyskich/ ktora iest przy Cyrenie/
11 y przychodniowie z Rzymá/Zydowie też y nowo náwroceńcy/y z Krety/
y z Arábiey/słyßelismy ie mowiac náßymi iezyki/wielkie rzeczy Boże.
12 A zdumiewáli sie temu wßyscy / y dziwowáli sie mowiac ieden do dru=
13 giego. Coż wżdy to chce być? A drudzy posmiewáiac sie z tego/mowili:
Ze sie oto ci Moßczem popili.
14 ☞ Ale stoiac Piotr z iedennaścia podniosł głosu swego / y mowił do
nich: Meżowie Zydowscy/ y wßyscy ktorzy mießkacie w Jeruzálem/ to
wam badz wiádomo/ á słuchaycie vßymá słow moich. Abowiem oto ci
15 nie sać piiáni iáko wy mniemacie / poniewaß żeć teraz trzecia godziná ná
16 dzień: ále toć iest co powiedziano iest przez Joelá Proroká. Y bedzie w
17 ostáteczne dni/mowi Pan. Wyleie z Duchá sweg ná wßelkie ciáło: y beda Ioel 2.℣ 28.
prorokowáć synowie wáßy/ y corki wáße/ á młodzieńcy wáßy widzenia Isaie 44.℣ 3.
18 beda widáć/á stárcowie wáßy beda we śnie sny miewáć. A iście ná sługi
moie/y ná służebnice moie/ w one dni wyleie Duchá moiego/ y beda pro=
19 rokowáć/y vczynie cudá ná niebie wzgore/ á znáki ná ziemi ná dole/krew
20 y ogień/ y páre dymowa. Słońce sie w ciemności obroci / á Ksieżyc w
21 krew/ pierwey niżli dzień Páński przyidzie wielki y iáwny. Y bedzie to iż Ioel 2.℣ 32.
káżdy ktorybykolwiek wzywał Jmienia Páńskiego/zbáwion bedzie. Rom:10.℣ 13
22 ☞ Meżowie Jzráelscy posłuchaycie tych słow: JEzusá Názáráńskie=
go/meżá pochwalonego od BOgá miedzy wámi/ mocámi/ cudy/ y znáki/
23 ktore czynił BOg przezeń miedzy wámi / iáko y wy sámi/ wiecie: Tego z
postánowioney rády/ y przewiedzenia BOżego wydánego/ przez rece nie=
24 cnotliwych przybiwßy/zábiliście. Ktorego Bog wskrzesił rozwiazawßy
boleści piekielne / ták iáko niemożna rzecz byłá / áby miał być trzyman od
25 niego. Bo ták Dawid mowi o nim: Obaczałem Páná przed soba záwżdy Psal:15.℣ 8.
26 ábowiem ná práwicy mi iest/żebym sie nie porußył. A przetoż rozweseli=
ło sie serce moie / y rozrádował sie iezyk moy: nád to y ciáło moie bedzie
27 odpoczywáć w nádziei. Abowiem nie zostáwiß duße moiey w piekle/áni
28 daß świetemu twoiemu widzieć skáżenia. Oznaymiłeś mi drogi żywo=
tá/nápełniß mie weselim z obliczem twoim.
29 Meżowie brácia/ niech sie godzi śmiele mowić do was/ około Pátry= 3.Reg:2.℣ 10
árchy Dawidá/że on vmárł/y pogrzebion iest/y grob iego iest v nas áż do Psal:131.℣ 11.
30 dziśieyßeg dniá. A ták iż był prorokiem/y wiedział/iż pod przysiega przy=
31 siagł mu Bog z płodu biodr iego/że miał śiedzieć ná stolcu iego/przewie=
dziawßy to/ mowił o Zmartwychwstániu Chrystusowym / iż áni zostá=
32 wion iest w piekle/ áni ciáło iego widziało zepsowánia. Tego JEZVsá

Pſal:15.℣10. wſtrzeſił Bog. Czego my wſzyſcy ieſteſmy świádkowie. Práwicą tedy 33
infra 13.℣25. Bożą powyżſzony będąc/y obietnice Duchá świętego wziąwſzy od Oycá
Sup: 1. ℣8. wylał tego ktorego wy widźićie y ſłyſzyćie. Abowiem Dawid nie wſtą= 34
pſal:109.℣1. pił ći do niebá/á ſamże powiáda: Rzekł Pan Pánu moiemu/śiadź ná prá=
wicy moiey/ áż położę nieprzyiaćioły twoie/ podnożkiem nog twoich. 35
Niechże tedy wie pewnie wſzyſtek dom Izráelſki/ że go y Pánem y Chry= 36
ſtuſem Bog vczynił/ tego Jezuſá/ ktoregośćie wy vkrzyżowáli.
A vſłyſzawſzy te rzeczy/ſkruſzenie mieli ná ſercu/y rzekli do Piotrá/y do 37
inſzych Apoſtołow: Coż mamy czynić mężowie bráćia? A Piotr do nich 38
rzekł: Pokutuyćie/á niech ſie káżdy z was okrzći w Jmię Jezu Chryſtá ná
odpuſzczenie grzechow wáſzych/ á weźmiećie dar Duchá świętego. Bo
wamći ieſt obietnicá/y ſynom wáſzym/y wſzyſtkim ktorzy dáleko ſą/ktore= 39
kolwiekby przyzwał Pan Bog náſz. Jnnemi też wielą słow świadczył 40
im/y nápominał ie/mowiąc: Bądźćie zbáwieni od tego narodu złego. A
ták ktorzy przyieli słowá iego/ okrzczeni ſą: y przybyło do nich w on dzień 41
ludzi około trzech tyśięcy. Y byli trwáiąc w náuce Apoſtolſkiey/y w ſpo= 42
łeczności łamánia chlebá/y ná modlitwách. A byłá ná káżdym człowieku 43
boiaźń/ y dźiáło ſie też przez Apoſtoły w Jeruzálem wiele cud y znákow/ y
był wielki ſtrách miedzy wſzytkimi. Oni záś ſię wſzyſcy ktorzy wierzyli/byli 44
poſpołu/y mieli wſzyſtkie rzeczy ſpolne. Jmienie y máietności przedawáli 45
y podzieláli ie miedzy wſzyſtkie/ ile komu było potrzebá. A ták ná káżdy 46
dzień trwáiąc iednoſtáynie w kośćiele/y łamiąc przy domiech chleb/bráli
pokarm z rádośćią/ y w proſtośći ſercá chwaląc Bogá/ y máiąc łáſkę v 47
wſzyſtkiego ludu. A Pan przymnażał ná káżdy dzień tych ktorzyby mieli
być zbáwieni do zboru.

Kápit: 3.

§ Piotr vzdrowiwſzy chromego ku pokutowániu/ wſzyſtki nápomina/
Páná Chryſtuſowe zmartwychwſtánie y oſłáwienie opowiáda.

PIotr tedy y Jan ſzli do kośćiołá ná godzinę mo= 1
dlitwy dziewiątą. A niektory mąż ktory był chromy z żywotá 2
mátki ſwoiey/ bywał przynoſzon: á kłádli go więc ná káżdy
dzień v drzwi kośćielnych/ ktore zwano Ozdobne/ áby prośił iáłmużny
od tych ktorzy wchodzili do kośćiołá. Ten gdy vyźrzał Piotrá y Janá/ 3
á oni wchodzą do kośćiołá/ prośił ich by iáłmużnę wziął. Poyźrzawſzy 4
tedy náń Piotr z Janem/rzekł: Weyźrzy ná nas. Tedy on pilnie pátrzał 5
ná nie/ nádziewáiąc ſie wziąć co od nich. Ale Piotr rzekł: Srebrá áni 6
złotá nie mam/ ále to co mam toć dawam. W Jmię JEzuſá Chryſtuſá
Názáráńſkiego wſtań/á chodź. Y viąwſzy go zá rękę práwą/podnioſł go: 7
á nátychmiaſt vtwierdzone ſą goleni y ſtopy iego. Y wyſkoczywſzy ſtánął 8
y chodził/y wſzedł z nimi do kośćiołá/chodząc y ſkacząc/y chwaląc Bogá.
Y widział go wſzyſtek lud chodzącego/y chwalącego Bogá. A poznawá= 9
li go/że to on był ktory ná iáłmużnie śiádał v Ozdobnych drzwi kośćiel= 10
nych. Y nápełnieni ſą dziwu y zdumienia wielkiego/ z tego co ſie mu było
przygodziło. ☞ Gdy ſie tedy vzdrowiony dzierżał Piotrá y Janá/zbie= 11
żał ſie do nich wſzyſtek lud/do portyku ktory zową Sálomonowym/bár=
zo ſie dziwuiąc.
☞ Widząc to Piotr/iął mowić do ludu: Mężowie Jzráelſcy/czemu ſie 12
dziwuiećie temu? álbo czemu ná nas ták pilnie pátrzyćie? iákobyſmy to ná=
ſzą śiłą álbo możnośćią vczynili/ żeby ten chodził? BOG Abráhámow/ 13
y Bog Jzáákow/y Bog Jákobow/ Bog oycow náſzych vwielbił Syná

ſwego

ſwego JEzuſa/ ktoregośćie wzdy wy wydáli/ y záprzeliśćie ſie go przed
14 obliczem Piłatowym/ gdyż go on ſadząc chćiał wypuśćić. Ano wy zá- Mat:27.v.20.
przeliśćie ſie świetego y ſpráwiedliwego/ á żadáliśćie áby wam było dá- Marci 15.v.11.
15 rowano meżá meżoboyce/ á zábiliśćie dawce żywotá/ ktoreg Bog wſkrze Luc:23.v.18.
16 śił od vmárłych/ czego my ieſteſmy świádkowie/ y w wierze imienia iego/ Ioan:18.v.40.
tego ktorego wy widźićie y znaćie/ potwierdźił imie iego: á wiárá ktora
przezeń ieſt/ dáłá mu to zupełne zdrowie/ przed obliczności wſzyſtkich
17 was. A teraz bráćia/ wiem iżeśćie to z niewiádomośći vczynili/ iáko y
18 Kſiażetá wáſze. Ale Bog ktory przepowiedźiał przez vſtá wſzyſtkich pro-
rokow ſwoich/ że miał ćierpieć Chryſtus iego/ ták ziśćił á wypełnił. A ták
19 pokutuyćie á náwroććie ſie/ áby były zgłádzone grzechy wáſze. ☞ Iż
20 gdyby przyſzły czáſy ochłody od oblicza Páńſkiego/ á gdyby poſłał wam
21 onego/ ktory opowiádan ieſt Jezuſa Chryſtuſa/ ktoregoć záiſte muśi nie-
bo przyiąć/ áż do przywrocenia wſzyſtkich rzeczy/ ktore mowił Bog przez
vſtá Swietych ſwoich/ od wieku Prorokow.
22 Moizeſz iśćie mowił: Iż proroká wzbudźi wam Pan Bog wáſz z brá- Deu:18.v.15.
ćiey wáſzey podobnego mnie: tego będźiećie ſłucháć/ według wſzyſtkiego
23 co wam będźie mowił. A to będźie/ iż káżda duſzá ktoraby nie ſłucháłá te-
24 go Proroká/ będźie wygłádzoná z ludu. Y wſzyſcy Prorocy od Sámuelá
25 y porząd ktorzy mowili/ opowiádáli te dni. Wy ieſteśćie ſynowie Pro- Gene:12.v.3.
rocy/ y Teſtámentu ktory ſpráwił BOg do oycow náſzych/ mowiąc do & 21.v.12.
Abráhámá: Y w plemieniu twoim/ będą błogoſłáwione wſzyſtkie poko- & 22.v.18.
26 lenia ziemſkie. Wam naprzod BOg/ wſkrześiwſzy Syná ſwego/ poſłał & 26.v.4.
go dobrorzeczącego wam: áby ſie náwroćił káżdy od złośći ſwoiey.

Kápit: 4.

§ Przełożeni Zydowſcy ná Apoſtoły pobudzeni/ precz ie wyrzucáią/ á oni poſpołu mieſzkáiąc Pánu Bogu dźiękuiąc/ wſzyſtkie rzeczy mieli ſpołeczne.

1 NGdy ták mowili do ludu/ nádeſzli Kápłani y vrze-
2 dnicy Kośćielni/ y Sáduceuſzowie/ żáłuiąc tego iż náuczáli
3 lud/ á opowiádáli w Jezuśie zmartwychwſtánie: y rzućili ſie
ná nie z rękomá/ y wſadźili ie do ćiemnice/ áż do iutrá: bo iuż było wie-
4 czor. A wiele z tych ktorzy ſłyſzeli słowo/ vwierzyli: y ſtáłá ſie liczbá mę-
5 żow pięć tyśięcy. Y ſtáło ſie názáiutrz/ iż ſie zgromádźiły Kſiążetá ich/ y
6 Stárſzy/ y w piſmie vczeni w Jeruzálem/ y Annas Kſiążę Kápłáńſkie/ y
7 Káifaſz/ y Jan/ y Alexánder/ y co ich iedno było z rodu kápłáńſkieg. Y po-
ſtáwiwſzy ie miedzy ſobą/ pytáli: Czyią mocą/ ábo w ktorym imieniu vczy-
8 niliśćie wy to? Tedy Piotr nápełniony Duchá świetego/ rzekł do nich:
9 Kſiążetá ludu/ y ſtárſzy Izráelſcy/ ſłuchayćie. Ponieważ że nas dźiś po-
ciągáią do Sądu/ o dobrodźieyſtwo człowiekowi choremu (vczynione)
10 ktorymby ſie ſpoſobem ten zdrowym ſtał. Bądź to wam wſzyſtkim wiá-
domo/ y wſzyſtkiemu ludu Izráelſkiemu/ iż w Imię JEzuſa Chryſtuſa Pſal:117.v.22.
Názáráńſkiego/ ktoregośćie wy vkrzyżowáli/ ktorego Bog wſkrześił od Mat:21.v.42.
vmárłych/ przez tego ten ſtoi zdrow przed wámi. Tenći to ieſt kámień/ kto- Mar:12.v.10.
11 ry wzgárdzon ieſt od was budownikow/ ktory ſie ſtał głową węgłową:
12 y nie ieſt w żadnym innym zbáwienie. Abowiem nie ieſt ine imię pod nie- Luc:20.v.17.
bem dáne ludźiom/ przez ktorebyſmy mieli być zbáwieni. Iſaie 28.v.16.
13 A widząc Piotrowę ſtáłość y Janowę/ wiedząc że to byli nieukowie 1.Pet:2.v.7.
y proſtacy dźiwowáli ſie/ y poználi ie/ iż z Jezuſem bywáli: á widząc też Rom:9.v.33.
14 człowieká przy nich ſtoiącego ktory był vzdrowion/ nie mogli im nic ode-
15 przeć. Potym kázáli im wyſtąpić z rády/ y rozmawiáli miedzy ſobą/ mo-
wiąc:

wiac: Co vczynim tym ludziom? Poniewaß żeć iáwny znák śie stał przez 16
nie/wßystkim ktorzy mießkáią w Jeruzálem/ iáwnać rzecz iest/ przeć nie=
możemy. Ale áby śie to wiecey nie głośiło miedzy ludźmi/ zágroźmy im/ 17
áby wiecey niemowili o tym imieniu żadnemu człowiekowi. Y przyzwá= 18
wßy ich/ przykazáli im áby żadnym sposobem nie mowili/ áni sámi vczyli
w Imie Jezusowe. A Piotr y Jan odpowiádáiac/rzekli do nich: Sprá= 19
wiedliwali to rzecz iest przed oblicżym BOżym/ was ráczey słucháć niż
Bogá/ osądźćie. Abowiem nie możemy tego nie mowić/ cośmy widźieli y 20
słyszeli. A oni grożąc im/wypuśćili ie/nie náyduiac iákoby ie mieli skáráć 21
dla ludu: bo wßyscy wielbili Bogá z tego co śie było stáło. Bo iuż miał 22
wiecey niż czterdźieśći lat on człowiek/ ná ktorym śie był stał ten cud v=
zdrowienia. A gdy ie wypußczono/przyßli do swoich/y opowiedźieli im/ 23
iáko wiele do nich mowili Kśiażetá kápłáńscy y stárßy. Ktorzy vsłyßá= 24
wßy iednostáyna myśla podnieśli głos do Bogá/y rzekli: Pánie/ty ktoryś
vczynił niebo y ziemie/ morze y wßystko co w nim iest/ ktoryś Duchem 25
świetym przez vstá Oycá náßego Dawidá sługi swego/mowił: Czemu
Psal:2. ℣ 1. śie wzburzyli narodowie/y ludźie myślili prozne rzeczy? Stáneli Krolo= 26
wie ziemscy/y Kśiażetá zebráli śie w iedno/przećiwko Pánu/y przećiwko
Chrystusowi iego. Bo záprawdę zeßli śie w tym mieśćie przećiwko świe= 27
temu dźiećieciu twemu JEzusowi/ ktoregoś pomázał: Herod y Pontski
Piłat/ z Pogány/ y z ludźmi Izráelskiemi/ áby vczynili to co reká twoiá 28
y rádá twoiá postánowiłá/áby śie stáło. A teraz Pánie weyrzy ná grozby 29
ich/y day sługam twoim z wßeläkim duffániem powiádáć Słowo two=
ie/ w tym żebyś reke swoie wyćiagnał ná to áby śie vzdrowienia/ y znáć 30
mioná/y cudá dźiáły/przez Imie świetego syná twego JEzusá. A gdy śie 31
modlili/ zrußyło śie mieysce ná ktorym byli zgromádzeni/ y byli wßyscy
nápełnieni Duchá świetego/ y mowili słowo BOże śmiele.
☞ A oney wielkośći ludźi ktorzy wierzyli/ było iedno serce/y dußá ie= 32
dná/áni żaden z nich nie powiedźiał/ żeby to iego było/ co miał/ ále mieli
wßytkie rzeczy społecznie. Y moca wielka wydawáli Apostołowie świá= 33
dectwo zmartwychwstánia JEzusá Chrystusá Páná náßego/ á łáská
wielka byłá w nich wßystkich. Bo nie był żaden niedostátecżnym miedzy 34
nimi. Abowiem ile ich iedno było ktorzy mieli role álbo domy/przedawá=
iac/przynośili pieniadze zá ktore ie przedawáli/ y kládli przed nogi Apo= 35
stolskie. A rozdźielano kázdemu/iáko komu trzebá było. ☞ Jozeff záś 36
ktory przezwan iest od Apostołow Bárßabaßem/ co śie wykłada syn po= 37
ćiechy Lewitá/z Cypru rodem/máiac rola/przedał ia/ y przyniosł pienia=
dze/á położył przed nogi Apostolskie.

Kápit: 5.

§ Anániaß z żona swoia Záfira iáwnie skarány/ Apostołowie wsadzeni przez Angiołá wybáwieni/ Gámáliel rádę Żydowską roztárgnął.

Mąż tedy niektory imieniem Anániaß/z Záfira żo= 1
na swoia przedał rola/y vczynił zdrádę ná tym zacz przedał ro= 2
la/zá wiádomośćia żony swoiey/iż przyniozßy cześć płacey/po=
łożył ia v nog Apostolskich. Tedy Piotr rzekł do Anániaßá: Anániaßu/ 3
czemu to skuśił ßátan serce twoie/ ábyś ty skłámał Duchowi świetemu/
á żebyś zdrádę vczynił ná płacey zá rola? Azaß (tá rolá) nie mogłá zo= 4
stáć tobie? y gdy byłá przedána/ zaß w twoiey mocy nie byłá? Czemuś
te rzecz położył w sercu twoim? Nie skłámałeś ludźiom/ále Bogu. Sły= 5
ßac Anániaß te słowá/padł y vmárł. Y stáłá śie boiazń wielka nád wßyst

kiemi

6 kiemi ktorzy to słyszeli. A wstawszy mło-
dzieńcy odięli go/á wyniozszy pogrzebli.
A stáło sie pochwili/iákoby we trzech
7 godzinách / że też żoná iego niewiedząc
co sie stáło / przyszłá. Y rzecze do niey
8 Piotr : Powiedz mi niewiásto/iesliście
tylko zá to rolę przedáli? Tedy oná rze-
kłá: Ták iest/zá to. A Piotr rzekł do niey
9 Coż wżdy/zaś przystoi wam kusić du-
chá Páńskiego? Oto nogi tych ktorzy po
grzebli męża twoieğ v drzwi/á wyniosą
10 cię. A natychmiast pádłá przed nogámi iego/ y vmárłá. Wszedszy mło-
11 dzieńcy/náleźli ią vmárłą/y wynieśli : á pochowáli v męża iey. Y stał sie
wielki strách we wszystkim kościele/y miedzy wszystkiemi ktorzy to słysze-
12 li. A przez ręce Apostolskie dziáło sie znákow y cud wiele miedzy ludem.
13 Y byli iednostáyni wszyscy w portyku Sálomonowym. A z inszych żá-
14 den sie nieśmiał przyłączáć do nich/ále ie wielbił lud. A tym więcey przy-
15 mnażáło sie wiernych w Pánie / mnostwo mężow y niewiast/ ták iż y ná
vlice wynośili niemocne/á kłádli ie ná łożkách/y ná noszách/iż gdyby szedł
Piotr/tylko cień iego doszedł ktorego z nich/á żeby byli wybáwieni wszy-
16 stcy od niemocy swoich. Y zbiegáło sie też mnostwo ludzi z miast okolicz-
nych do Jeruzálem/ktorzy przynośili chore/ y od nieczystych duchow gá-
báne/ ktorzy wszyscy bywáli vzdrowieni.
17 ☞ Powstawszy potym Książę kápłáńskie / y wszyscy ktorzy z nim byli/
18 z strony kácerstwá Sáduceyskieğ/nápełnieni są nienawiści/y rzucilisie ná
19 Apostoły/á wsadzili ie do ciemnice pospolitey. Ale Anyoł Páński w nocy
20 otworzywszy drzwi v ciemnice/y wywiodszy ie/rzekł: Idźcie/á stoiąc po-
21 wiádaycie ludziom w kościele wszystkie słowá żywota tego. Ktorzy to
vsłyszawszy/weszli ná świtániu do kośćiołá/y náuczáli. ☞ Przyszedszy
tedy Książę kápłáńskie / y ći ktorzy z nim byli/ wezwáli rádę/ y wszystkie
Stársze synow Izráelskich : potym posłáli do ciemnice/ áby ich przywie-
22 dziono. A gdy przyszli sludzy / y otworzywszy ciemnice / nie náleźli ich:
23 wroćiwszy sie powiedzieli/ mowiąc : Ciemnicesmyć náleźli zámknioną z
wielką pilnością / y straż stoiącą przede drzwiámi : ále otworzywszy/ni-
24 kogośmy w niey nie náleźli. A gdy vsłyszeli te słowá vrzędnicy kościelni/
25 y książętá kápłáńscy/wątpili o nich coby sie dziáło. A w tym przyszedł nie-
ktory/y powiedział im/mowiąc: Że oto ći mężowie ktoreście wsadzili do
26 ciemnice/ stoiąc tám w kościele/náuczáią lud. Tedy szedł vrząd z sługá-
mi/ y przywiodł ie bez wszego gwałtu : bo sie báli ludu / by nie byli vká-
27 mionowáni. A przywiodszy ie/postáwili w rádzie. Tedy ich spytáło ksią-
28 żę kápłáńskie/mowiąc: Roskázuiąc roskazáliśmy wam/byście nie vczyli w
tym imieniu : á oto nápełniliście Jeruzálem náuką wászą/y chcećie przy-
29 wieść ná nas krew tám tego człowieká. Odpowiádáiąc tedy Piotr y A-
postołowie/ rzekli: Trzebá więcey BOgu być posłusznym niż ludziom.
30 Bog oycow nászych wskrzesił JEzusá / ktoregośćie wy zábili/záwieśi-
31 wszy ná drzewie. To Książę y tego Zbáwićielá Bog wywyższył práwi-
cą swą/áby byłá daná pokutá ludu Izráelskiemu/y grzechom odpuszczenie
32 á my iesteśmy świádkowie tych słow/y Duch święty ktorego dał BOG
33 wszystkim ktorzy mu są posłuszni. To gdy vsłyszeli / kráiáło sie im serce/
34 y myślili ie zábić. Powstawszy potym ieden z rády Fáryzeusz/ imieniem
Gámáliel/Doktor zakonny poczćiwy v wszystkiego ludu/kazał ná chwilę
ludu

ludu y Apoſtołom precz wyſtąpić/ potym rzekł do nich: Mężowie Izrá= 35
elſcy / pilnie rozważcie cobyśćie mieli czynić z tymi ludzmi. Abowiem 36
przed temi dni był Theodás/ powiádáiąc ſie też być czym: do ktorego
przyſtáło mężow około czterzech ſet/ten zábit ieſt/y wßyſcy ktorzy mu wie
rzyli roſproßyli ſie/ y wniwecz ſie obróćili. Po nim był Judas Gáliley= 37
czyk czáſu onego gdy był popis / ten też obróćił był zá ſobą lud / ále y ten
zginął/y wßyſcy ilekolwiek mu ich przyzwoliło/ rozpierzchnęli ſie. A ták 38
y teraz wam powiádam/odſtąpćie od tych ludźi/á daycie im pokoy: bo ie=
ſlić z ludźi ieſt tá rádá álbo ſpráwá/rozchwieiee ſie: ále ieſlić z Bogá ieſt/ 39
nie będźiećie mogli iey zepſowáć/byśćie lepák nie byli w tym náleźieni/że=
byśćie ſie Bogu przećiwili. Y pozwolili mu. ☞ Wezwawßy tedy A= 40
poſtołow/ubiwßy ie/zákazáli áby nic nie mowili w Imię Jezuſowo/y pu=
śćili ie. Tedy oni ßli z rádośćią od oblicznośći oney rády/że ſą godni ná= 41
leźieni/ áby ćierpieli zelżywość dla Imienia Jezuſowego. A nie przeſtá= 42
wáli ná káżdy dzień w Kośćiele/ y przy domiech náuczáć / y opowiádáć
Chryſtuſá JEzuſá.

Kápit: 6,

§ Szczepan po obrániu śiedmi Dyakonow przed Zydy oſkárżon.

W Tám te dni gdy śie mnożyłá liczbá Zwolennikow 1
ſtáło ſie ßemránie Grekow przećiwko Zydom/z tego że gárdzili
wdowámi ich w powßednim poſługowániu. Tedy zezwá= 2
wßy oná dwánáśćie wielkość zwolennikow/rzekli: Nie ſłußna rzecz ieſt
żebyſmy mieli my opuśćić ſłowo Boże/á poſługowáć ſtołom. A ták wy= 3
báczćie bráćia/miedzy wámi mężow śiedm z dobrym świádectwem/peł=
ne Duchá świętego y mądrośći/ ktore poſtánowimy nád tą pracą. A my 4
modlitwy y kazánia ſłowá pilni będziemy. Y podobáłá ſie tá rzecz wßyt= 5
Infra 21.b.8. kiemu zboru. Tedy obráli Szczepáná mężá pełnego wiáry y Duchá świe=
tego/y Filipá/y Prochorá/y Nikánorá/y Thymoná/y Pármene/y Miko=
łáiá przychodnią z Antyochiey. Te poſtánowili przed oblicznośćią Apo= 6
ſtolſką/á modląc ſie włożyli ná nie ręce. A ſłowo Boże roſło/ y bárzo ſie 7
mnożyłá liczbá Zwolennikow w Jeruzálem/y wielka tłußcza kápłanow
byłá poſłußna wierze.
☞ Ale Szczepan będąc pełen łáſki y mocy/czynił cudá y známioná wiel 8
kie miedzy ludem. Y powſtáli potym niektorzy z bożnice / ktorą zową Li= 9
bertyńſka/ y Cyreneyſka / y Alexándryńſka / y tych ktorzy byli z Cylicyey/
y z Azyey/gadáiąc ſie z Szczepanem: á nie mogli ſie przećiwić mądrośći 10
y Duchowi/ktory mowił. ☞ Tedy podwiedli męże ktorzyby powiádáli 11
iż go ſłyßeli/á on mowi ſłowá bluźnierſkie/przećiwko Moizeßowi y Bo=
gu. Porußyli tedy lud/ y Stárße/ y Doktory zakonne/ á zbiegßy ſie/por= 12
wáli go/y przywiedli gi do rády/y poſtáwili fáłßywe świádki/ ktorzyby 13
mowili: Ten człowiek nie przeſtawa mowić ſłow bluźnierſkich przeći=
wko mieyſcu temu świętemu/y przećiw zakonowi. Boſmy ſłyßeli gdy on 14
mowił: Iż Jezus Názáráńſki ten ſkáźi to mieyſce/y odmieni podánia kto=
re nam podał Moizeß. Y pátrząc pilnie nań wßyſcy ktorzy śiedźieli w 15
rádźie/widźieli oblicże iego/ iáko oblicże Anyelſkie.

Kápit: 7.

§ Szczepan po długim ſtárych táiemnic powiádániu/
z [illegible]

Tedy

1 GEdy rzekło Kśiąże kápłáńskie: Tákli śie to ma? A
2 on rzekł: Mężowie bráćia y oycowie/ posłuchayćie. Bog chwa-
ły vkazał śie oycu nászemu Abráhámowi gdy był w Mezopo-
3 támiey/ pierwey niż mieszkał w Charán/ y rzekł do niego: Wynidź z ziemie Gen:12. ℣ 1.
twoiey / y z rodźiny twoiey / á podź do ziemie ktorą ia vkáżę tobie. Tedy
4 wyszedł z ziemie Cháldeyskiey/ y mieszkał w Charán. A potym gdy vmárł
oćiec iego/ przewiodł go do tey ziemie/ w ktorey wy teraz mieszkaćie. Y nie
5 dał mu dźiedzictwá w niey / áni ná ieden krok: ále obiecał mu ią dáć w
6 dźierżáwę/ y potomstwu iego po nim/ gdy nie miał syná. Mowił tedy zás Gen: 15. ℣ 13
Bog do niego: Iż będźie plemię iego obcym w cudzey źiemi/ y w niewolą
7 ie podbiją/ y będą ie źle częstowáć przez czterzy stá lat/ á narod ktoremu bę-
dą służyć/ ia będę sądźił/ mowi Pan: A potym wynidą/ y będą mi służyć Gen:17 ℣ 10
8 ná tym mieyscu. Y dał mu zakon obrzezowánia: á ták zrodźił Izáaká/ y o- Gen:21. ℣ 2.
brzázał go osmego dniá/ á Izáák Iakobá: á Iakob dwánaśćie Pátryár- & ℣ 4.
9 chow. A Pátryárchowie zayzrząc Iozeffowi/ przedáli go do Egiptu/ y był Gen:25. ℣ 24 & ℣ 26.
10 z nim Bog/ y wyrwał go ze wszystkich vćiskow iego/ y dał mu łáskę y mą- Gen:29 ℣ 32
drość przed oblicznośćią Fáráoná krolá Egiptskiego / y vczynił go vrzę- & 30. ℣ 35.
dnikiem pierwszym nád Egiptem / y nád wszystkim domem swoim. & ℣ 23.
11 Przyszedł potym głod ná wszystek Egipt / y ná ziemię Chánáán/ y Gen:37 ℣ 28.
12 ućisk bárzo wielki / y nie mieli pokármow oycowie nászy. A gdy vsłyszał Gen:41 ℣ 37.
IAkob / że było zboże w Egipćie: posłał napierwey oyce násze / á we Gen:42. ℣ 2.
13 wtorym przyśćiu poznan iest Iozeff od bráćiey swoiey / y obiáwił śie iest Gen:45. ℣ 3. & ℣ 4.
14 Fáráonowi rod iego. Posławszy potym Iozeff/ przyzwał Iakobá oycá
swego/ y wszystkę rodźinę swoię/ w śiedmdźieśiąt y pięći osobách. Tedy Gene: 46. ℣
15 ziáchał Iakob do Egiptu/ y vmárł tám y sam y oycowie nászy. Y przenie- 1. & ℣ 5.
16 śieni są do Sychem/ y położeni są w grobie/ ktory kupił Abráhám zá srebro Gen:49. ℣ 32
17 v synow Hemor syná Sychemowego. A gdy śie przybliżał czás obietnicy/ Gen:50. ℣ 7.
ktorą był vczynił Bog Abráhámowi/ rosł lud y rozmnożył śie w Egipt- Gen:23. ℣ 16 & 50. ℣ 13.
18 ćie/ áż nástał inszy Krol w Egipćie/ ktory niewiedźiał o Iozeffie. Ten Iosu:24. ℣ 32
19 podchodząc rod nász vtrapił oyce násze/ áby wykłádáli dźiatki swoie/ á że- Exo: 1. ℣ 7.
20 by nie były żywione. Tegoż czásu národźił śie Moizesz/ y był wdźięczny Exo: 2. ℣ 2.
21 Bogu/ ktorego chowano trzy kśiężyce w domu oycá swego. A gdy go wy- Heb:11 ℣ 23.
łożono/ wźiełá go corká Fáráonowá/ y chowáłá go sobie zá syná. Y náu-
22 czon był MOIzesz wszelkiey mądrośći Egiptskiey: y był możny w sło-
23 wiech y w vczynkách swoich. A gdy mu dochodźiło czterdźieśći lat/ wpá-
24 dło w serce iego/ áby náwiedźił bráćią swoię/ syny Izráelowe. A gdy vy-
źrzał iednego/ á on ćierpi krzywdę/ obronił go/ á pomśćił śie zá onego ktory
25 krzywdę ćierpiał/ zábiwszy Egiptczyká. Y mniemał żeby rozumieli bráćia
26 iż Bog przez ręce iego dawał im zbáwienie/ ále oni nie rozumieli. Potym
y drugiego dniá/ vkazał śie im gdy śie wádźili/ y iednał ie w pokoiu/ mo- Exo:2. ℣ 13.
wiąc: Mężowie/ iesteśćie bráćia: czemu ieden drugiemu bezpráwie czy-
27 ni? A ten ktory krzywdę czynił bliźniemu/ odpędźił go/ mowiąc: Ktoż ćię
28 postánowił kśiążęćiem y sędźią nád námi? czyli mię chcesz też zábić/ iákoś
29 wczorá zábił Egiptczyká? Ná to słowo Moizesz vćiekł/ y był przychod-
30 niem w źiemi Mádyáńskiey / gdźie zrodźił dwu synow. A gdy śie wy- Exo: 3. ℣ 2.
pełniło czterdźieśći lat/ vkazał śie mu ná puszczey gory Synai Anioł w
31 ogniu płomiennym we krzu. Moizesz widząc/ dźiwował śie temu widze-
niu. A gdy przystępował chcąc obaczyć/ stał śie iest do niego głos Páński/
32 mowiąc: Ia iestem Bog oycow twoich/ Bog Abráhámow/ Bog Izáá-
33 kow/ Bog Iakobow. Zádrżawszy Moizesz nieśmiał oględowáć. Y rzekł
mu Bog: Zdiym boty z nog twoich: bo to mieysce ná ktorym stoisz/ ziemiá

swieta iest. Widzac widziałem vtrapienie ludu mego/ktory iest w Egi- 34
ptcie/y słyszałem łkánie á wzdychánie ich / y zstapiłem ábym ie wybáwił.
A ták teraz podz/poślę cie do Egiptu. Tego Moizeszá ktorego sie záprzeli 35
mowiac: Ktoż cie vstánowił ksiażeciem y wodzem? tego Bog Ksiażeciem
y Odkupicielem posłał z reka Anyelską/ktory mu sie vkazał w krzaku. Ten
ie wywiodł czyniac cudá / y znáki w ziemi Egiptskiey/ y w czyrwonym 36
Exo:7. 8. 9. morzu/y ná puszczey przez czterdzieści lat. Ten iest Moizesz/ktory powie- 37
10. 11. 14. dział synom Izráelskim. Proroká wzbudzi wam Bog z bráciey wászey
Exo: 16. ✠ 1. Deu:18. ✠ 15 podobnego mnie/ tegoż słucháć bedziecie. Ten to iest ktory był w koście- 38
Exod: 19. ✠ le ná puszczey z Angiołem/ktory mawiał do niego ná gorze Syná/y z oycy
3. & ✠ 19. nászymi/ktory wział słowá żywotá áby nam dał. Ktoremu niechcieli być 39
posłuszni oycowie nászy/ ále wzgárdzili/ y odwrocili sie sercy swoimi do
Exo:32. ✠ 1. Egiptu/mowiac do Aaroná: Vczyń nam Bogi ktorzyby szli przed námi/ 40
bo Moizeszowi temu ktory nas wywiodł z ziemie Egiptskiey/niewiemy
co sie stáło. Y vczynili cielcá w tám te dni/ y ofiárowáli ofiáre báłwáno- 41
Amos. ✠ 25 wi/y kocháli sie w vczynkách rak swoich. A Bog odwrocił sie/y wydał 42
ie áby służyli rycerstwu niebieskiemu / ták iáko nápisano iest w księgách
Prorockich: Izażeście mi ofiárowáli zupełne y krwáwe ofiáry przez czter
dzieści lat ná puszczy/domie Izráelski? Y przyieliście przybytek báłwáná 43
Molochá/y gwiazdy Bogá wászego Remfam/ y figury ktorycheście ná-
Exo:25 ✠ 40 czynili/ ábyście modłe im czynili. A záprowádzę was zá Bábilon. Przy- 44
Hebr:8. ✠ 5. bytek świádectwá był z oycy nászymi ná puszczy/ iáko spráwił im BOg/
Iosu:3. ✠ 14. mowiac do Moizeszá/áby gi vczynił podług kształtu ktory widział. Ktory 45
wziawszy oycowie nászy wnieśli gi z Jezusem do dzierżáwy Pogáńskiey/
ktore wygnał BOg od oblicza oycow nászych/ áż do dni Dawidowych/
ktory nálazł łáskę przed Bogiem/y prosił żeby nálazł przybytek Bogu Ja 46
2 Re:16. ✠ 13 kobowemu. A Sálomon zbudował mu dom. Ale Nawyższy nie mieszka 47
Psa: 131. ✠ 5. w budowánych reka/iáko Prorok powiáda: Niebo mi iest stolcem/ á zie- 48
3 Re: 6. ✠ 1. miá podnożkiem nog moich. Coż mi zá dom zbudujecie/mowi Pan: álbo 49
1 Par:17 ✠ 12 Infr: 1. ✠ 24. ktore iest mieysce odpoczywánia moiego? Zaś nie reká moiá tego wszyst- 50
Isai: 66. ✠ 1. kiego vczyniłá? Twárdey krzczyce/á nie obrzezánych serc y vszy/ wyście 51
3 Re:8. ✠ 27. sie záwżdy Duchowi S. sprzeciwili/iáko oycowie wászy/ták y wy. A kto- 52
2 Par:6. ✠ 18 rego Proroká nie prześládowáli oycowie wászy? Y pozábijáli te/ ktorzy
opowiádáli o przyszciu spráwiedliwego. Ktoregoście wy teraz zdraycá- 53
mi y mezoboycámi byli / ktorzyście wzieli zakon z rzadzenim Anyelskim/ á
nie strzegliście go. ☞ Słyszac to/kráiáło sie im serce ich/y zgrzytáli nań 54

zebámi. A on bedac pełen Duchá świe- 55
tego/pilno pátrzac w niebo/widział chwałe Boża y JEzusá stoiacego ná prá-
wicy mocy Bożey. Y rzekł: Oto widzę 56
niebiosá otworzone / á Syná człowie-
czego stoiacego ná práwicy mocy Bożey.
Krzyknawszy tedy głosem wielkim / zá- 57
tkáli sobie vszy/ á iednostáynie sie nań o-
borzyli. Y wyrzuciwszy go z miástá/ v- 58
Infr:22 ✠ 20. kámionowáli: á świádkowie złożyli by
li száty swoie v nog młodzieńcá/ktorego
zwano Saulus. Y kámionowáli Szczepaná wzywáiacego BOgá/y mo- 59
wiacego: Pánie Jezusie/przyimi duchá moiego. A poklęknawszy ná koláná/ 60
wołał głosem wielkim/ mowiac: PAnie/ nie poczytay im tego zá grzech.
A gdy to wymowił / zásnał w Pánie. ☞ A Száwel też pozwalał ná
śmierć iego.

Kápit:

Kápit: 8.

¶ Po prześládowániu Zwolennikow/y po pogrzebie Szczepanowym/ Filip Symoná Czárnoksieżniká/y Podskárbiego Krolowey Murzyńskiey/ku wierze náwrocił: przetoż Piotr z Janem do Pogánow poßli.

1 Ståło śie w on dźień prześládowánie wielkie w ko-
ściele / kthory był w JEruzálem / y rozpierzchneli sie wßyscy
po kráinách Zydowskich/y Sámáriyskich/procz Apostołow. O-
2 pátrzyli tedy Szczepaná meżowie bogoboyni/y vczynili płácz wielki nád
3 nim. A Száwel pustoßył też kościoł/chodząc po domiech/y biorąc gwał- Infra 22. & 4
4 tem meże y niewiásty/ dawał do ciemnice. Tedy ci ktorzy sie byli rozbie- & 19.
5 gli/chodzili kazac słowo Boże. ☞ A Filip wßedßy do miástá Sámá-
6 ryey/opowiedział im Chrystusá. Y słucháły pilnie tego tłußcże co im Fi-
lip powiádał iednostáynie słucháiąc / y widząc cudá ktore czynił. Abo-
7 wiem z wielu tákowych ktorzy mieli duchy nieczyste/wychodzili krzyczac
wielkim głosem. Wiele też párálizem záráżonych / y chromych/ zdrowie
8 bráło. Przeto stáłá sie rádość wielka w onym mieście. ☜
9 A nieiáki mąż imieniem Symon/ ktory przedtym był w mieście Czár-
nokśieżnikiem/zwodząc lud Sámáriyski/powiádáiąc o sobie/że był nieiá-
10 kim wielkim: ktorego słucháli wßyscy od namnieyßego do naiwietßego
11 mowiąc: Toć iest moc Boża / ktora zową wielka. Y pilnie go słucháli/
12 przeto iż ie był przez niemáły czás Czárnokśieska náuka zmamił. A ták gdy
vwierzyli Filipowi gdy kazał o Krolestwie Bożym/ á w Imie JEzusá
13 Chrystusá/ krzczono meże y niewiásty: tedy y sam też Symon vwierzył.
A gdy sie okrzcił/trzymał sie Filipá. Widząc też znáki y mocy wielkie kto-
re sie działy/zdumiawßy práwie dziwował sie.
14 ☞ A gdy vsłyßeli Apostołowie ktorzy byli w Jeruzálem / iż przyięłá
15 Sámárya słowo Boże/posłáli do nich Piotrá y Janá. Ktorzy gdy przy-
16 ßli/modlili sie zá nimi/ áby wzięli Duchá świetego. Bo ießcże był ná żá-
dnego z nich nie przyßedł/ iedno tylko byli okrzczeni w Imie Páná Jezu-
17 sá. Tedy wkłádáli ná nie ręce/ y bráli Duchá świetego. ☜
18 A gdy vyzrzał Symon/iż przez kłádzienie rąk Apostolskich/dawan był
19 Duch świety / przyniost im pieniedzy mowiąc: Daycie mi też tę moc / że
20 nákogobychkolwiek włożył rece / áby brał Duchá świetego. Ale Piotr
rzekł do niego: Pieniądze twoie niechay będą stobą ná zátrácenie/ żeś ták
21 mnimał áby dar Boży mogł być kupion zá pieniądze. Nie maß ty cześci
áni losu w tey mowie. Abowiem serce twoie nie iest práwe przed Bo-
22 giem. A ták czyń pokutę z tey złości twoiey/ á proś BOgá/ owaby snadź
23 byłá odpußczoná tá myśl sercá twoiego. Abowiem ia widze/żeś ty iest w
24 żołci gorzkości / y obowiązce nieprawości. Odpowiádáiąc Symon/
rzekł: Modlćie sie wy zá mną do Páná/áby ná mie nic nie przyßło z tych
25 rzeczy ktoreście powiedzieli. A oni świadczywßy y powiedziawßy sło-
wo Páńskie/wrácáli sie do Jeruzálem/y w wielu kráinách Sámárytáń-
skich kazáli Ewángelią.
26 ☞ Angioł lepák Páński mowił do Filipá / rzekąc: Wstań/ á idź ku po-
łudniu/ná onę droge ktora bieży od Jeruzálem do Gázy miástá/tá iest pu-
27 sta. Y wstawßy ßedł. A oto Murzyn rzezániec / vrzednik Kándácyey
Krolowey Murzyńskiey/ktory był przełożonym nád wßytkimi skárby iey/
28 przyiáchał był modłę czynić do Jeruzálem: y wrácał sie zás siedząc ná
29 wozie swoim/á czytał Izáiaßá Proroká. Y rzekł duch Filipowi: Przystęp
30 á przyłącz sie do tego wozá. Przybieżawßy tedy Filip/vsłyßał go czytá-

iac Izáiaßá Proroká/ y rzekł: Co mniɛ
maß/ rozumießli to co czytaß? A on mu 31
rzekł: A iáko moge rozumieć iesliby mi
kto nie okazał? Y prosił Filipá áby do
niego wśiadł/y śiedział z nim. A mieyɛ 32
Isai: 53. ℣ 7. sce pismá onego ktore czytał/to było. Jáɛ
ko owcá wiedźion iest ná zábićie/ y iáko
báránek przed tym co go strzyże/bez głoɛ
su/ták nie otworzył vst swoich. W poniɛ 33
żeniu sąd iegͦ wywyżßon iest. Rodzenie
iegͦ kto wysłowi? Abowiem ziety bedźie
z ziemie żywot iego. Odpowiádáiac on rzezániec Filipowi/rzekł: Proßę 34
ćię/o kim to Prorok mowi? o sobie/czy o kim inßym? Tedy otworzywßy 35
Filip vstá swoie/y począwßy od tego pismá/kazał mu o Jezuśie. A iádąc 36
w drodze/nádiácháli nieiáką wodę/ y rzecze on Trzebieniec: Oto wodá/
coż ná przekáźie ábyś mie niemiał okrzćić? Tedy rzecze Filip: Jesliż wieɛ 37
rzyß z zupełnym sercem/ godźi śię. A on odpowiádáiąc rzekł: Wierzę być
Synem Bożym Jezusá Chrystusá. Potym kazał stánąć wozowi/y wstąɛ 38
pili obádwá do wody/ Filip y Trzebieniec/y okrzćił go. A gdy wyßli z 39
wody/Duch Páński porwał Filipá/y nie widźiał go wiecey Trzebieniec.
Y iáchał swą drogę z rádośćią. A Filip náleźion iest w Azoćie/á chodząc 40
kazał wßystkim miástam/áż przyßedł do Cezáryey.

Kápit: 9.

¶ Saulus Páná Chrystusá prześláduiąc náwrocon y okrzćzon/Chrystusá wyznawa/Zydowskich zdrad vßedł. Od Bárnábaßá wiedźion do Apostołow. A Piotr Eneaßá vzdrowił/ y Tabithę wskrześił.

A Száwel ießcze tchnąc 1
pogrozki y morderstwá przeɛ
ćiw Zwolennikom Páńskim/
przyßedł do kśiążećiá kápłáńskiegͦ/ y żąɛ
dał od niegͦ listow do Dámáßku do Boɛ 2
Galat: 1. ℣ 13. żnic: iż iesliby ktore nálazł tey drogi męɛ
Infr: 22. ℣ 5. że / álbo niewiásty / áby ie związawßy
przywiodł do Jeruzálem. A gdy był w 3
Infr: 22. ℣ 6. drodze / przydáło śię że śię przybliżał ku
1 Cor: 15 ℣ 8. 2 Cor: 12 ℣ 1 Dámáßkowi: álić nátychmiast oświeɛ
ćiłá go światłość z niebá. A gdy padł ná ziemię/ vsłyßał głos do niego/ 4
mowiąc: Száwle/ Száwle/ czemu mie prześláduieß? A on rzekł: Ktoś 5
iest Pánie? A on: Jam iest JEzus/ ktorego ty prześláduieß. Trudno toɛ
bie przećiwko ośćieniowi wierzgáć. Tedy on drżąc y ztrwożywßy/rzekł: 6
Pánie/co chceß ábym czynił? A Pan do niego: Wstań/ á wnidź do miáɛ 7
stá/támći powiedzą cobyś miał czynić. A oni mężowie ktorzy z nim w
drodze iácháli/stáli zdumiawßy śię/słyßąc głos/á nikogͦ niewidząc. Wstał 8
tedy Száwel z ziemie/ y otworzywßy oczy/ niczego nie widźiał. Y wioɛ
dąc go zá ręce/przywiedli go do Dámáßku. Y był tám trzy dni nie widząc 9
y nie iadł áni pił. A był nieiáki Zwolennik w Dámáßku/imieniem Anáɛ 10
niaß: tedy rzekł do niego w widzeniu Pan: Ananiaßu. A on rzekł: Owo
ia Pánie. A Pan do niego: Wstań/á idź ná vlicę ktorą zową Prostą/y ßuɛ 11
kay w domu Judowym Saulá imieniem Thárßeńczyká: ábowiem otoć
śię modli. Y widźiał (w widzeniu) mężá Anániaßá imieniem wchodząɛ 12
cego

13 cego y kłádącego nań ręce áby wzrok wźiął. Odpowiedźiał tedy Anáni-
áſz: Pánie/od wielam ſłyſzał o tym mężu/iáko wiele złego poczynił świę-
14 tym twoim w Jeruzálem/ y tuć ma moc od Kśiążąt kápłáńſkich/ powią-
15 záć wſzyſtkie ktorzy wzywáią Imienia twego. Y rzekł do niego Pan. Idź/
ábowiem ten ieſt mi naczynim wybránym: áby nośił Imię moie przed
16 Pogány/y Krolmi/y ſyny Izráelſkimi: bo vkáżę mu ia/iáko wiele on mu-
17 śi ćierpieć dla Imienia moiego. Szedł tedy Ananiaſz/ y wſzedł do do-
mu/y włożywſzy nań ręce/ rzekł: Száwle bráćie/ Pan Jezus mię poſłał/
ten ktoryć śię vkazał ná drodze ktorąś iáchał/ábyś przeyźrzał/y był nápeł-
18 niony Duchá świętego. Y nátychmiáſt ſpádły z oczu iego iákoby łuſki/ y
19 wźiął záś wzrok: á wſtawſzy okrzczon ieſt. A gdy wźiął pokarm/pośilił
20 śię. A był z Zwolennikámi ktorzy byli w Dámáſzku przez kilká dni. Y ná-
tychmiáſt wſzedſzy do Bożnic/ kazał o JEzuśie/ iż on ieſt SYnem BO-
21 żym. Y zdumieli śię wſzyſcy kthorzy go ſłucháli/ y mowili: Izaſz nie ten
ieſt/ ktory wykorzeniał te ktorzy wzywáli tego Imienia w Jeruzálem? Y
tu ná to przyſzedł áby ie ſkrępowawſzy przywiodł do kśiążąt kápłáńſkich?
22 A Száwel tym więcey śię zmacniał/ y pohańbiał Zydy ktorzy mieſzkáli
23 w Dámáſzku/twierdząc iż ten ieſt Chryſtus. A gdy śię wypełniło
24 wiele dni/vczynili Zydowie o tym rádę ſpołeczną/áby go zábili. Ale obiá- 2 Cor: 11 b 32
wione były Saulowi zdrády ich. Strzegli tedy y bron we dnie y wnocy
25 áby go zábili. Ale wźiąwſzy go Zwolennicy w nocy/ ſpuśćili go z muru/
26 ſpuſzczáiąc go w koſzu. A gdy przyſzedł do Jeruzálem/ pokuśił śię ztowá-
rzyſzyć ze Zwolenniki/ále śię go wſzyſcy báli/nie wierząc áby był Zwolen-
27 nikiem. Tedy Bárnabaſz poiąwſzy go/ przywiodł do Apoſtołow/ y po-
wiedźiał im iáko ná drodze widźiał Páná/á iż do niego mowił/y iáko w
28 Dámáſzku śmiele czynił w Imię Jezuſowo. Y był z nimi wchodząc y wy-
29 chodząc w JEruzálem/śmiele czyniąc w Imię Páńſkie. Rozmawiał śię
30 też z Pogány/y gadał śię z Greki: ále oni chćieli go zábić. Czego śię bráćia
31 dowiedźiawſzy/doprowádźili go do CEzáryey/ y wyſłáli do Tárſu. A
Kośćioł po wſzytkim Zydowſtwie/y Gálileiey/y Sámáryey miał pokoy/
y budował śię chodząc w boiáźni Páńſkiey/ y poćiechą Duchá świętego
32 bywał nápełnion. Y ſtáło śię/iż gdy Piotr obchadzał wſzyſtki/przyſzedł
33 do świętych ktorzy mieſzkáli w Liddźie. Y nálazł tám nieiákiegoś człowie-
ká imieniem Eneaſzá/ ktory leżał ná łożu od ośmi lat/ będąc powietrzem
34 zárázony. Y rzekł do niego Piotr: Eneaſzu/vzdrow ćię Pan JEZVS
35 Chryſtus: Wſtań/á pośćiel ſobie. Y tudźieſz wſtał. Y vyźrzeli go wſzyſcy
co mieſzkáli w Liddźie/ y w Sáronie/ y ći náwroćili śię do Páná.
36 A w Joppen byłá iedná Zwolenniczká/imieniem Tábitá/ co śię wykłá-
da Dorkás. Tá byłá pełna dobrych vczynkow/y iáłmużn ktore czyniłá. Y
37 ſtáło śię/iż w one dni rozniemogſzy śię/vmárłá. Ktorą gdy omyli/położy-
38 li ią w wieczerniku. A iż Liddá byłá nie dáleko Joppe/ Zwolennicy vſły-
ſzawſzy że Piotr w niey był/ poſłáli dwu mężow do niego/ proſząc ábyś
39 śię nie lenił przyść do nas. Powſtawſzy Piotr/ przyſzedł z nimi. A gdy
przyſzedł/ wwiedli go do wieczerniká/ y obſtąpiły go wſzyſtkie wdowy
płácząc/y vkázuiąc mu ſuknie/y odźienia/ktore im czyniłá Dorkás. Káza-
40 wſzy tedy Piotr wyniść wſzyſtkim precz/poklęknąwſzy modlił śię/y obro-
ćiwſzy śię do ćiáłá/rzekł: Tábito/wſtań. Tedy oná otworzyłá oczy ſwoie
41 y vyźrzawſzy Piotrá/śiádłá. A on dawſzy iey rękę/podnioſł ią. Y wezwa-
42 wſzy świętych/y wdow/okazał ią im żywą. Y rozgłośiło śię to po wſzyt-
43 kiey Joppie/y vwierzyło ich wiele w Páná. A ſtáło śię/ iż przez wiele dni
mieſzkał w Joppie v niektorego Symoná gárbárzá.

Kápit: 10.

❡ Angioł Boży vczy Korneliuszá/ktory posłał po Piotrá/ktory przez widzenie
naucżon ßedł do Korneliuszá/y nawroconego ze wßyſtka czeladźia okrzćił.

BYł tedy niektory mąż w Cezáryey/imieniem Kor= 1
nelius/ Setnik w Roćie ktorą zową Włoſka/nabożny y bogo= 2
boyny ze wßytkim domem ſwoim/ktory rozdawał wielkie iáł=
mużny ludu/ y záwżdy ſie BOgu modlił. Ten widźiał w widzeniu iá= 3
wnie iákoby o dźiewiątey ná dźień godźinie/Angiołá Bożeğ do śiebie w=
chodzącego/y mowiącego k ſobie: Korneliuszu. A on pátrzáiąc nań/zdięty 4
ſtráchem/rzekł: Ktoś ieſt Pánie? A on rzekł mu: Modlitwy twoie/y iáł=
mużny twoie/ wſtąpiły ná pámięć przed oblicżnośćią Bożą. A ták teraz 5
poſli męże do Joppy/y przyzow niektorego Symoná/ktorego przezywáią
Piotrem. Ten ma goſpodę v Symoná niektorego Gárbárzá/ktorego dom 6
ieſt nád morzem/ tenći powie/ coć trzebá vcżynić. A gdy odßedł Angioł/ 7
ktory mowił do niego/wezwał dwu czeládnikow ſwoich/y Żołnierzá bo=
goboynego/z tych ktorzy pod iego mocą byli. Ktorym gdy roſpowiedźiał 8
wßyſtko/posłał ie do Joppen. A názáiutrz gdy oni ná drodze ßli/y przy= 9
bliżáli ſie do miaſtá/ wſtąpił Piotr ná wierzchnie mießkánie/ áby ſie mo=
dlił około ßoſtey godźiny. A gdy łáknął/ chćiał też cżego vkuśić. W tym 10
gdy oni gotowáli/ przypádło nań záchwycenie rozumu: y vyrzał niebo 11
otworzone/ y zſtępuiące iákieś nacżynie iákoby prześćierádło wielkie/ zá
cżterzy końce że ie ſpußcżáią z niebá ná źiemię / w ktorym były wßyſtki 12
zwierzętá o cżterzech nogách / y robáctwá czołgátne źiemſkie/ y ptáſtwá
niebieſkie. Y ſtał ſie głos do niego : Wſtań Pietrze/ zábiiay á iedz. Tedy 13
Piotr rzekł: Vchoway tego pánie/bociem nigdy nie iadł żadney rzecży po 14
ſpolitey y niecżyſtey. A głos záśię powtore do niego: Co Bog ocżyśćił/te= 15
go ty poſpolitym nie zow. A to ſie ſtáło po trzy kroć. Potym nátychmiaſt 16
wzięte ieſt nacżynie do niebá. A gdy Piotr rozbierał to ſam w ſobie/co= 17
by to było zá widzenie: Oto mężowie ći ktorzy byli posłáni od Korneli=
ßá/ßukáiąc domu Symonowego/ſtáneli v drzwi. A záwoławßy pytáli 18
ieſliżeby Symon co gi przezywáią Piotrem/ miał tám goſpodę. A gdy 19
Piotr myślił o onym widzeniu/rzekł do niego duch : Oto cię ßukáią trzey
Infr: 15. ✝7. mężowie. A ták wſtań á zeydź/ idźże z nimi nic nie wątpiąc o tym/ żem ia 20
ie posłał. Zſtąpiwßy tedy Piotr do mężow/rzekł : Otom ia ieſt ten ktore= 21
go ßukacie/ co zá przycżyna ieſt dla ktoreyeśćie przyßli? Tedy oni rzekli: 22
Kornelius Setnik/ mąż ſpráwiedliwy y bogoboyny/ y świádectwo do=
bre máiący od wßyſtkiego narodu Zydowſkiego / odpowiedź wźiął od
Angiołá świętego/áby cię przyzwał do ſwego domu/y słuchał słowá od
ćiebie. Tedy ie wwiodł do śiebie/ y przyiał do goſpody. 23
A názáiutrz wſtawßy ßedł z nimi/ á niektorzy z bráćiey z Joppe / ßli z 24
nim. A drugieğ dniá wßedł do Ceſaryey. A Kornelius cżekał ich/zezwa=
wßy k ſobie powinowátych y przyrodnych przyiaćioł ſwoich. Y ſtáło ſie/ 25
gdy wßedł Piotr/ wyßedł przećiw niemu Korneliusz / y padßy v nog ie=
go/dał mu chwałę. Ale Piotr podniosł go/mowiąc: Wſtań/y iaćiem ſam 26
ieſt człowiekiem. Y gadáiąc z nim wßedł/y nálazł ich wiele ktorzy ſie by= 27
li zeßli/ y rzekł do nich : Wy wiećie iáko rzecz mierźiona ieſt mężowi Zy= 28
dowſkiemu/ przyłącżyć ſie álbo przyść do cudzoźiemcá : álec mi vkazał
Bog/ábych żadnego człowieká poſpolitym álbo niecżyſtym nie powiádał
przetoż bez wßego wątpienia przyßedłem przyzwány. Pytam tedy dla 29
korey przycżyny wezwáłeś mię? A Korneliusz rzekł: Jáko dźiś cżwarty 30
dźień

dzień áż do tey godziny/ modliłem sie o dziewiątey godzinie w moim do-
31 mu: álić oto mąż stánął przedemną w białym odzieniu/ y rzekł: Korneli-
usie/ wysłuchána iest modlitwá twoiá/ y iáłmużny twoie wspomnione są
32 przed oblicznośćią Bożą. Przeto posli do Joppy/ á przyzwi Symoná
ktoreg przezywáią Piotrem/ ten ma gospode w domu Symoná gárbárzá
33 nád morzem. Tedy ia wnet posłałem do ciebie: á tyś dobrze vczynił/ iżeś
przyszedł. Oto teraz my wszyscy przed oblicznośćią twoią iesteśmy goto-
wi słucháć/ wszystkich rzeczy ktore tobie są przykazáne od páná.
34 Otworzywszy Piotr vstá swoie/ rzekł: W prawdźiem tego doznał/ iż Deu:10 ꝟ 17
35 Bog nie bráknie personámi: ále w káżdym narodźie kto sie go boi/ y czyni 2 Par:19 ꝟ 17
36 spráwiedliwość/ iest mu wdźięczny. Słowo posłał Bog synom Izrá- Iob 34. ꝟ 19. Sapi: 6. ꝟ 8.
elskim/ opowiádáiąc pokoy przez Jezusá Chrystusá: tenći iest wszystkiego Eccl:35 ꝟ 16
stworzenia pánem. Rõa:2. ꝟ 11.
37 ☞ Wy wiecie/ ktore sie stáło iest słowo po wszystkim Zydowstwie/ bo Gala:2. ꝟ 6.
38 począwszy od Gálileiey/ po krzćie ktory kazał Jan/ Jezusá z Názáret/ iáko Eph: 6. ꝟ 9.
go Bog pomázał Duchem świętym y mocą/ ktory chodził dobrze czyniąc/ Col: 3. ꝟ 25. 1 Pet: 1. ꝟ 17
39 y vzdrawiáiąc wszystkie ściśnione ode Dyabłá/ iż był Bog z nim. A my Mat: 4. ꝟ 18
iesteśmy świádkámi wszystkich rzeczy/ ktore czynił w kráinie Zydowskiey Luc: 4. ꝟ 14
40 y w Jeruzálem/ ktorego oni zábili obieśiwszy ná drzewie. Tego BOG
41 wskrzesił trzeciego dniá/ y obiáwił á oznaymił go nie wszystkiemu ludu/
ále świádkom ná to zrządzonym od Bogá/ nam: ktorzyśmy z nim iedli y
pili/ potym gdy był zmartwych wstał.
42 ☞ Y przykazał nam przepowiádáć to ludu/ y świádczyć/ iż on iest ktory
43 postáwionym iest od Bogá Sędźią żywych y vmárłych. Temu wszyscy Iere:31. ꝟ 34
Prorocy świádectwo dawáią/ iż odpuszczenie grzechow wezmą przez J- Mich:7. ꝟ 18
44 mię iego/ wszyscy ktorzy weń wierzą. ☜ Jeszcze tych słow Piotr domá-
45 wiał/ zstąpił Duch święty ná wszystkie ktorzy słucháli słowá. Y zdumieli Infr: 15. ꝟ 8.
sie ći ktorzy z obrzezánych vwierzyli/ ktorzy byli przyszli z Piotrem/ iż y ná
46 Pogány łáská Duchá świętego wylaná iest. Abowiem słyszeli ie/ á oni
47 mowią iezykámi/ y że chwalą Bogá. Tedy odpowiedział Piotr: Izaż kto
wody zábronić może/ áby nie byli okrzczeni ći ktorzy Duchá świętego wzię-
48 li iáko y my? Y kazał ie okrzćić w Jmię Páná JEzusá Chrystusá. ☜
Tedy go prosili áby mieszkał v nich przez kilká dni.

Kápit: II.

¶ Zydom náwroconym Piotr powiáda widzenie/ Zwolennicy sie rozeszli/ Agábus Prorok głod przyszły opowiáda.

1 VSłyszeli to Apostołowie/ y bráćia ći ktorzy byli w
2 Zydowstwie/ że też y Pogáni przyięli słowo Boże. A gdy Piotr
przyszedł do Jeruzálem/ zpieráli sie przećiwko niemu/ ći ktorzy
3 byli z obrzezánia/ mowiąc: Czemuś chodził do mężow nie obrzezánych/ y
4 iadłeś z nimi? Począwszy tedy Piotr/ powiádał im porządek/ mowiąc:
5 Jam był w mieśćie Joppe modląc sie/ y widziałem w záchwyceniu myśli
moiey widzenie/ zstępuiące iákieś naczynie iákoby prześćierádło wielkie/
6 áno ie zá czterzy kráie spuszczáią z niebá/ y przyszło áż do mnie. Ná ktore
pátrząiąc obaczałem/ y vyzrzałem zwierzętá ziemskie o czterzech nogách/
7 bestye/ y robáctwá/ y ptástwo niebieskie. Vsłyszałem też y głos ku mnie
8 mowiący: Wstań Pietrze/ biy/ á iedz. A iam rzekł: Nikaki Pánie/ bo nigdy
9 nic pospolitego álbo nieczystego nie weszło w vstá moie. A odpowiedział
10 mi głos powtore z niebá. Co Bog oczyśćił/ ty pospolitym nie zow. A to
sie stáło po trzy kroć/ y wzięte są záśię wszystkie rzeczy do niebá.

Alić wnet trzey mężowie stali w domu/w ktorymem był: posłáni z Ce= 11
zárzyey do mnie. A rzekł mi Duch/ábym szedł z nimi nic nie wątpiąc. Szli 12
tedy ze mną y ći sześć brácia/y weszliśmy do domu oneg męża. Tedy nam 13
powiedział iáko widział Anyołá w domu swoim/ stoiąceg y mowiącego
do niego: Pośli do Joppy/y przyzwi Symoná ktorego przezywáią Pio= 14
trem/ tenći powie słowá/ z ktorych zbáwion będziesz ty y wszystek dom
twoy. A gdym począł mowić/ zstąpił Duch święty ná nie/ iáko y ná nas 15
zprzodku. Y wspomniałem ná słowo Páńskie / iáko wiec mowił : Janći 16
Supr: 1. ℣ 5. krzcił wodą/ále wy będziecie okrzczeni Duchem świętym. Ponieważ żeć 17
Mat: 3. ℣ 11. też łáskę dał im BOg/ iáko y nam ktorzyśmy vwierzyli w Páná JEzusá
Mar: 1. ℣ 8. Chrystusá : iá czymżem był/żebych mogł zábronić Bogu? To vsłyszaw= 18
Luc: 3. ℣ 16. szy/vmilknęli : y chwalili Bogá mowiąc : Tedyć y Pogánom dał BOG
Ioã: 1. ℣ 26. pokutę ku żywotowi. Oni lepák ktorzy sie byli rozpierzchnęli/przed vci= 19
Infr: 19. ℣ 4. śkiem ktory sie dział od śmierći Szczepanowey/przyszli áż do Feniki/y Cy
pru/y Antyochyey/ nikomu nie powiádáiąc słowá/ iedno samym Zydom.
A byli niektorzy z nich mężowie z Cypru/y z Cyreny/ktorzy gdy weszli do 20
Antyochiey/ mowili y do Grekow/ opowiádáiąc Páná JEzusá. Y byłá 21
ręká Páńska z nimi/y wielki poczet wierzących náwroćił sie do Páná.
Przyszłá potym powieść do vszu kośćiołá ktory był w Jeruzálem/o tych 22
rzeczách: tedy posłáli Bárnábaszá áż do Antyochiey. Ktory gdy tám przy 23
szedł/y vyzrzał łáskę Bożą/rozrádował sie y nápominał wszystkie/áby w
przedsięwzięciu sercá (swego) trwáli przy Pánie. Abowiem był mąż do 24
bry/y pełen Duchá świętego y wiáry. Y przybyłá wielka tłuszcza Pánu.
Szedł potym ztąd do Társu/ áby szukał Saulá : ktorego nálazszy/ przy= 25
wiodł do Antyochiey. Y mieszkáli tám cáły rok w kośćiele/y náuczáli tłu= 26
szczą wielką/ ták iż napierwey w Antyochiey názwáni byli Zwolennicy
Krześćiánmi. A w one dni/przyszli z Jeruzálem Prorocy do Antyochiey/ 27
y wstawszy ieden z nich imieniem Agábus / oznáymował przez Duchá że 28
miał przyść wielki głod ná wszystek okrąg ziemie/ktory sie stał pod Klau=
Infr: 12. ℣ 24 dyuszem Cesarzem. A Zwolennicy káżdy wedle przemożenia sweg/vmy= 29
ślili : áby posłáli ku posłudze bráciey mieszkáiącey w Zydowstwie : co y 30
vczynili/posławszy do stárszych przez ręce Bárnábaszá y Saulá.

Kápit: 12.

§ Herod ná Apostoły wążąc/Jákubá zábił/Piotrá wsádził/ktory przez Anyołá
wywiedziony. A Herod w Cezáryey będąc od Anyołá skarány/zdechł.

TEgoż czásu posłał Krol Herod zastępy/áby vdrę= 1
czył niektore zzboru. Y zábił Jákubá brátá Janoweg mieczem. 2
Potym widząc że sie to podobáło Zydom / vmyślił poimáć y 3
Piotrá. A były dni Przáśne. Ktorego poimawszy/ wsádził do ciemnice/ 4
y poruczył go po czterzy kroć czterzem żołnierzom/áby go strzegli/chcąc go
po wielkiey nocy wywieść ludu : chowano tedy Piotrá w ciemnicy. Ale 5
bywáłá vstáwiczna modlitwá od kośćiołá do BOgá zá nim. A gdy go 6
miał Herod dáć wywieść/támteyże nocy spał Piotr miedzy dwiemá żoł=
nierzmi / skrępowány dwiemá łáncuchy / á strożowie przede drzwiámi
strzegli ciemnice. A oto Angioł Páński stánął/y świátłość rozświećiłá 7
sie w ciemnicy/y vderzywszy Piotrá w bok/obudził go/ mowiąc: Wstań
co rychley/tedy odpádły łáncuchy z rąk iego. Potym rzekł Angioł do nie= 8
go : Opász sie/á obuy sie w vbránie twoie. Y vczynił ták. Tedy mu rzekł:
Obwiń sie odzienim swoim / á idź zá mną. A wyszedszy násládował go/ 9
y niewiedział by to od prawdy było/co sie dziáło przez Angiołá: bo mnie=
mał

10 mał żeby widzenie widział. A gdy przeßli pierwßą y wtorą ſtraż/przyßli
do żeláznéy brony/ ktora wiedzie do miáſtá/ á tá ſie im ſámá otworzyłá.
Wyßedßy przeßli iedne vlice/á nátychmiaſt odßedł Angioł od niego.
11 Tedy Piotr przyßedßy k ſobie/rzekł : Teraz wiem po prawdzie/ iż poſłał
Pan Angiołá ſwego/ y wyrwał mie z ręki Herodowey/ y ze wßego ocze-
kawánia ludu Zydowſkiego. ☞
12 A obaczywßy ſie/ przyßedł do domu Máryey mátki Janowey/ktoreğ
13 zwano Márkiem/gdzie ſie ich było niemáło zebráło/ y modlili ſie. A gdy
zákołátał we drzwi v wrot/ wybieżáłá dzieweczká imieniem Rode/ áby
14 ſie dowiedziáłá. Poznawßy tedy głos Piotrow/od rádośći nie otworzy-
15 łá drzwi/ále bieżawßy do domu/dáłá znáć że Piotr ſtoi przed wroty.Ale
oni rzekli do niey : Száleieß. A oná twierdziłá iż ták ieſt. Tedy oni mo-
16 wili : Angioł iego ieſt. A Piotr przedſie kołátał. Potym otworzywßy
17 drzwi/vyźrzeli go/y zdumieli ſie. Kinawßy tedy ná nie ręką żeby milczeli/
powiedział im/iáko go Pan wywiodł z ciemnice. Y rzekł: Powiedzćie tę
rzecz Jakobowi y bráciey. A wyßedßy ßedł ná ine mieyſce.
18 A gdy było we dnie/było niemáłe zámießánie miedzy żołnierzmi (oko-
19 ło tego) co ſie było ſtáło z Piotrem. Herod lepák pytáiąc ſie o nim/ gdy
go nie nálazł vczyniwßy dowiádowánie o ſtrożách/kazał ie wieść/á wy
20 iáchawßy z Zydowſtwá do Cezáryey/tám mießkał. A gniewał ſie w ten
czás ná Tyriyczyki y Sydończyki. Tedy oni iednoſtáynie przyßli do nie-
go/y námowiwßy Bláſtuſá/ktory był Podkomorzym krolewſkim/żądáli
21 pokoiu : przeto iż ich kráiny miáły pożywienie od niego. Pewnego dniá
vbrawßy ſie Herod w krolewſkie ßáty/vśiadł ná Krolewſkim Stolcu/
22 y czynił rzecz do nich. A lud záwołał/ Boże głoſy/á nie człowiecze. Tedy
23 nátychmiaſt vderzył go Angioł Páńſki : przeto iż nie dał czći Bogu/ ſto-
24 czony od chrobáctwá zdechł. A ſłowo Páńſkie roſło y mnożyło ſie. Bár-
25 nábaß też y Száwel/wroćili ſie z Jeruzálem wypełniwßy poſługę/wziá- Sup:11.ỽ 29
wßy k ſobie Janá ktorego przezwano Márkiem.

Kápit: 13.

§ Páwel y Bárnábaß wezwány od Bogá ná to/áby kazáli Pogánom w Cyprze/y w Antiochiey Chryſtuſá opowiádáli/dla czego Zydowie przećiwko im powſtáli.

1 A Byli w kośćiele ktory był w Antyochiey Prorocy
y Doktorowie / miedzy ktoremi był Bárnábaß y Symon/kto- Infr:14.ỽ 25.
rego przezywano czarnym/ y Lucius Cyreneyſki/y Mánáhen/
ktory był Herodá Tetrárchy ſpolny wychowániec/y Száwel. A gdy ták
2 ći ſłużyli Pánu/y pośćili ſie/rzekł im Duch świety: Odłączćie mi Száw- Rõa: 1.ỽ 1.
3 łá y Bárnábaßá ná tę ſpráwę/ ná kthorąm ie obrał. Tedy poßcząc ſie/y
4 modląc/y kłádąc ná nie ręce/puśćili ie. Oni tedy będąc poſłáni od Duchá
świetego/ßli do Seleucyey/ y ztámtąd puśćili ſie morzem do Cypru. A
5 gdy przyiácháli do Sáláminy/opowiádáli ſłowo Boże w bożnicách Zy-
6 dowſkich. A mieli też Janá ná poſłudze. Schodziwßy tedy wßyſtek wy-
ſep áż do Páffu/nálezli niektorego męża Czárnokſiężniká fáłeßnego Pro-
7 roká Zydowiná / ktoremu imie było Báryehu / ktory był przy Stároſćie
Sergiuſzu Páwle mężu mądrym. Ten przyzwawßy Bárnábaßá y Sau
8 lá/żądał ſłyßeć od nich ſłowo Boże.Ale przećiwił ſie im Elimás czárno-
kſiężnik/bo ſie ták wykłáda imie iego/chcąc odwieść Stároſtę od wiáry.
9 Tedy Száwel ktorego też Páwłem zowią/ nápełniony Duchá świętego
10 pátrząc pilnie nań/rzekł: O pełny wßelkiey zdrády/y wßeląkiey fáłeßno-
ści

ści ſynu dyabelſki/ nieprzyiacielu wßelkiey ſpráwiedliwośći/ ießcze nie
przeſtawaß wywrácáć Páńſkich drog proſtych? A teraz oto reká páńſka 11
nád toba : á bedzieß ślepym/ nie widzac słońcá do czáſu. Y tudzieß przy⸗
pádło nań zácmienie y ślepotá/ á chodzac to tám to ſam ßukał ktoby mu
reke dał. Tedy on Stároſtá vyzrzawßy to co ſie ſtáło/vwierzył dziwu⸗ 12
iac ſie náuce páńſkiey. A gdy ſie od Páffu przewozil Páwel / y ći ktorzy 13
z nim byli/przyßli do Pergen w Pámfiliey. A Ian odßedßy od nich/wro⸗
ćił ſie do Ieruzálem. A oni chodzac po Pergen/przyßli do Antyochiey Pi⸗ 14
ſideyſkiey : y wßedßy do Bożnice w Sobote/ śiedzieli tám. A gdy było 15
po czytániu Zakonu y Prorokow/ poſtáli vrzednicy bożnice do nich / mo⸗
wiac : Mężowie brácia/ ieſli w was iáka mowá nápominánia do ludu/
mowcie. Powſtawßy tedy Páwel/y kinawßy reka o pomilczenie/ rzekł: 16
Mężowie Izráelſcy/ y ktorzy ſie boićie Bogá/ poſłuchayćie : BOg ludu 17
Izráelſkiego wybrał ſobie oyce náße/y wywyzßył lud gdy mießkáli w zie
Exo:1. ỽ 1. mi Egiptſkiey : á w rámieniu wyſokim wywiodł ie z niey / y przez czter⸗ 18
Exo:15 ỽ 16 dzieśći lat obyczáie ich ćierpiał ná pußczey. A pokáziwßy śiedm naro⸗ 19
& 14. ỽ 22. & 20. dom w ziemi Chánáneyſkiey/podzielił miedzy nie loſem ziemie ich/iákoby
Exo:16. ỽ 2. we czterzy ſtá y piecdzieſiat lat/á potym dał Sedzie áż do Sámuelá Pro 20
Ioſu: 14. ỽ 2. roká. Od tego czáſu proſili o krolá/y dał im Saulá ſyná Cyſowego/me⸗ 21
Iudic:3. ỽ 9. żá z pokolenia Beniáminowego przez czterdzieśći lat. A zrzućiwßy tego 22
1 Re: 8. ỽ 5. wzbudził im Dawidá krolá/ktoremu świádectwo wydawáiac/mowił:
1 Re: 9 ỽ 16 & 17. ỽ 10. Nálazłem Dawidá ſyná Ieſſego / meżá podług ſercá mego / ktory bedzie
1 Re: 16 ỽ 1. & 13. czynił wßyſtkie woli moie. Z iegoż náśienia Bog podług obietnice wy⸗ 23
wiodł Izráelowi zbáwićielá Iezuſá/ przed ktorego przyśćim kazał Ian 24
Pſa:88. ỽ 21. krzeſt pokuty wßyſtkiemu ludu Izráelſkiemu. A gdy Ian wypełnił bieg 25
Iſaiæ 11. ỽ 1. ſwoy/powiedział: Kim wy mnie być rozumiećie/ nie ieſtem : ále oto przy⸗
Math:3. ỽ 1. chodzi do mnie/ ktoremu ia nie ieſt doſtoien rozpiać botow ná nogách.
Mar : 1. ỽ 2. ☞ Mężowie brácia/ſynowie rodu Abráhámowego/y ktorzy z was bo⸗ 26
Lucæ 3. ỽ 3. ia ſie Bogá/wam słowo zbáwienia tego poſłáne ieſt. Abowiem ći ktorzy 27
Ioán:1. ỽ 20 Mat:3. ỽ 11 mießkáli w Ieruzálem/y Kſiażetá iego nie poznawßy go/y głoſow Pro⸗
Marc 1. ỽ 7. rockich ktore ná kázda Sobote czytawáia: oſadziwßy wypełnili/á nie ná 28
Lucæ 3. ỽ 16 lazßy w nim zadney przyczyny śmierći / proſili od Piłatá áby go zábili.
Ioán:1. ỽ 17. A gdy ſkończyli wßyſtko co o nim nápiſano było / ziawßy go z drzewá/ 29
Math : 27. ỽ 20. & 22. włożyli do grobu. A Bog wzbudził go zmartwych trzećiego dniá. Kto⸗ 30
Mar:15. ỽ 13 rego widzieli przez wiele dni / ći ktorzy poſpołu z nim przyßli z Gálileiey 31
Luc:23. ỽ 21. do Ieruzálem/ ktorzy áż do tychmiaſt ſa świádkámi iego do ludu. Y my 32
Ioán: 19. ỽ 6 wam opowiádamy te ktora ſie byłá do oycow náßych ſtáłá obietnice/ że 33
Mat:28. ỽ 6. Mar.16. ỽ 6 te Bog wypełnił ſynom wáßym/wſkrześiwßy Iezuſá. ☜
Luc:24. ỽ 5. Iáko y w Pſalmie wtorym ieſt nápiſano : Ty ieſteś Syn moy/ iam ćie
Ioán: 20. ỽ 1 & 10. ỽ 19. dziś vrodził. A iż go wzbudził od vmárłych/że iuż wiecey nie ma ſie wro⸗ 34
Pſal : 2. ỽ 7. ćić ná ſkáżenie/ ták powiedział. Ze dam wam świete rzeczy wierne Da⸗
Hebr: 1. ỽ 5. & 5. ỽ 5. widowe. Przetoż y ná drugim mieyſcu mowi : Nie daß świetemu twe⸗ 35
Iſai : 55. ỽ 3. mu widzieć ſkáżenia. Abowiem Dawid w ſwym rodzáiu gdy ſpráwo⸗ 36
Pſa: 15. ỽ 10 wał Kroleſtwo woley Bożey/záſnał : y przyłożon ieſt do oycow ſwoich/
Sup:2. ỽ 31. y widział ſkáżenie. Ale ktorego BOg wzbudził zmartwych / nie widział 37
3 Re:2. ỽ 10. ſkáżenia. A ták niech wam to bedzie wiádomo mężowie brácia/iż przez te⸗ 38
go opowiáda ſie wam grzechom odpußczenie / á to od wßyſtkich od kto⸗
rycheśćie nie mogli być przez Zakon Moizeßow vſpráwiedliwieni. W
tym káżdy ktory wierzy/bywa vſpráwiedliwion. Pátrzayćieß tedy by ná 39
Aba : 1. ỽ 5. was nie przyßło to/co powiedziano ieſt w Prorocech. Pátrzayćie gárdzi⸗ 40
ćielowie á dziwuyćie ſie/y badźcie roſproßeni: ábowiem ia ſpráwe czynie 41
zá dni

zá dni wáßych/ spráwe ktorey wy nie vwierzyćie/ bedźieli ia wam kto po-
42 wiádał. A gdy wychodźili/ prośili áby w przyßła Sobote mowili im
43 te słowá. Y gdy rospußczono Božnice á Zbor/ ßło ich bárzo wiele Zydow/
tych ktorzy BOgá chwalili/ zá przychodniámi Páwłem y Bárnábaßem/
ktorzy rozmawiáiac náwodźili ie/ áby trwáli w łásce Bożey.
44 ☞ A w drugą Sobote práwie wßystko miásto zeßło sie słucháć słowá
45 Božeǵ. Vyzrzawßy tedy tłußcze oni Zydowie/ byli pełni zawiśći/ y prze-
46 ćiwili sie tym rzeczam ktore powiádał Páweł/ bluzniac. TEdy Páweł
y Bárnábaß stale rzekli: Wamći było napierwey trzebá powiádáć sło-
wo BOże/ ále iże ie odrzucaćie/ y osadzaćie sie sami być niegodnemi ży-
47 wotá wiecznego: otoż sie obrácamy do Pogánow: bo nam ták PAN
przykazał. Położyłem ćie zá świátłość Pogáńska/ ábyś był ku zbáwieniu Isai: 46. ✗ 6.
48 áż do kráiu ziemie. Słyßac to Pogáni/ byli temu rádźi y wielbili słowo
Páńskie: á vwierzyli ile ich kolwiek było zrzadzonych ku żywotowi wie-
49 cznemu. Y rozsiewáło sie słowo páńskie po wßystkiey kráinie. Ale Zydo-
50 wie/ podußczyli niewiásty nabożne y poczćiwe/ y co czelnieyße mießczá-
ny/ y zbudźili prześládowánie przećiw Páwłowi y Bárnábaßowi/ y wy- Mat: 10. ✗ 14
51 gnáli ie z gránic swoich. A oni otrzaßßy proch z nog ná nie/ przyßli do I- Mar: 6. ✗ 11.
52 koniey. A zwolennicy bywáli nápełnieni rádośći/ y duchá świetego. ☜ Luc: 9. ✗ 5.

Kápit: 14.

¶ Zydowie wzburzyli Pogány przećiw Krześćiánom/ Páweł z Bárnábaßem vćiekáiac do Listru/ chromego vzdrowił: á gdy im ofiáry czynić chćieli/ bronili im tego. Potym gdy Páweł vkámionowan był/ y z miástá wywleczon/ nie przestał Chrystusá przepowiádáć.

1 WStáło śie w Ikonie/ że weßli pospołu do Božni-
ce żydowskiey/ y ták mowili: że wielka wielkość żydow y Gre-
2 kow vwierzyłá. Ale Zydowie ktorzy byli niewierni/ podußczyli
y ku gniewu wzrußyli duße Pogáńskie przećiwko bráciey. Mießkáli te-
3 dy tám długi czás/ śmiele sobie poczynáiac w Pánie/ ktory świádectwo
wydawał słowu łáski swoiey/ y dawał áby znáki y cudá bywáły przez
4 ich rece. Y rozdwoiłá sie wielkość miástá/ ták iż niektorzy wżdy byli z Zy-
5 dmi/ á niektorzy z Apostołmi. A gdy sie ná nie oborzyli Pogáni y Zydo-
6 wie z swemi Ksiażety/ chcac ie zelżyć y kámionowáć: zrozumiawßy to/
vćiekli do miast Likáońskich/ Listry/ y Derben/ y do wßystkiey okoliczney
7 kráiny/ y támże byli przepowiádáiac Ewángelia. Y poruszyło sie wßytko
mnostwo náuka ich. A Páweł y Bárnabaß mießkáli w Listrách. Tám w
tym mieśćie był iákiś mąż chory ná nogi/ y śiedźiał chromy z żywotá má-
8 tki swoiey/ ktory przedtym nigdy nie chodźił. Ten słuchał Páwłá gdy mo-
wił: Tedy Páweł pátrzac nań/ y widzac iż wiáre miał żeby był vzdro-
9 wion/ rzekł wielkim głosem: Wstań ná twych nogách prosto. A on sie por-
10 wał/ y chodźił. Tedy tłußcze vyzrzawßy to co vczynił Páweł/ podnieśli
głos swoy po Likáońsku/ mowiac: Bogowie/ stawßy sie ludźiom podo-
11 bni/ zstapili do nas. Y zwáli Bárnábaßá Iowißem/ á Páwłá Merkury-
12 ußem/ że on był wodzem słowá Božego. Kápłan też Iowißow/ ktory był
przed miástem/ przywiodł byki/ y przyniosł wieńce przed brone/ chćiał im y
13 z ludem ofiárowáć. Co gdy vsłyßeli Apostołowie Bárnábaß y Páweł/
rozdárwßy suknie swoie/ wbieżeli miedzy tłußcze/ wołáiac y mowiac:
14 Mężowie/ coż to czynićie? Teżeśmyć y my śmiertelni/ wam podobni lu- Psal: 145. ✗ 6
dźie ktorzy wam opowiádamy/ ábyśćie sie od tych márnych rzeczy náwro- Apo: 14 ✗
ćili do Bogá żywego/ ktory vczynił niebo y ziemie/ y morze/ y wßystko co Psal: 8. ✗ 1.

w nich

w nich iest: ktory w przeszłych rodzáioch dopuśćił wszem narodom / áby 15
chodzili po swych drogách. Acz przedsię nie zániechał sam śiebie krom 16
świádectwá/ czyniąc dobrze z niebá / dawáiąc dżdże/ y czásy vrodzáyne/
nápełniáiąc pokármem y weselim sercá ich. Te rzeczy powiádáiąc/ zále= 17
2 Cor: 11. ℣ dwie vkoili tłuszcze áby im nie ofiárowáli. W tym nádeszli niektorzy Zy= 18
24. ℣ 25. dowie z Antyochiey / y z Ikoniey/ y námowiwszy tłuszcze/ vkámionowá=
wszy Páwłá/wywlekli go z miástá/máiąc go zá vmárłego. A gdy go ob= 19
stąpili zwolennicy/wstawszy wszedł do miástá/á názáiutrz szedł z Bárná=
baszem do Derben. A gdy Ewángelią przepowiádáli miástu onemu/y ná= 20
vczáli wielu/wrocili się do Listry/y do Ikony/ y do Antyochiey potwier= 21
dzáiąc Zwolenniki/y nápomináiąc áby trwáli w wierze: á iż przez wiel=
kie vćiski muśiemy wniść do Krolestwá Bożego. Potym postánowiwszy 22
im przy káżdym kośćiele kápłany/y modlili się z posty/polecáli ie Pánu w
ktorego vwierzyli. A przeszedszy Pizydią/przyszli do Pámfiliey/ y powiá= 23
dáiąc słowo Boże w Pergen/szli do Attáliey/y ztámtąd przewieźli się do 24
Sup: 13. ℣ 1. Antyochiey/skąd byli poddáni łásce Bożey ná vczynek ktory wypełnili. A 25
gdy przyszli/y zebráli Zbor/dáli im spráwę iáko wielkie rzeczy Pan vczy= 26
nił z nimi/á iż otworzył Pogánom drzwi wiáry. A mieszkáli przez niemá= 27
ły czás ze Zwolennikámi.

Kápit: 15.

¶ Dla rosterku o chowániu Ceremoniey stárego zakonu/ Concilium w Jeruzálem było. Ná ktorym około tego vstáwiono. Bárnabasz się od Páwłá odłączył.

Gala: 5. ℣ 2. NIektorzy wyszedszy z Zydowstwá/ náuczáli brá= 1
ćią/ iż ieśli się nie będźiecie obrzezowáć według obyczáiu Mo=
izeszowego nie możecie być zbáwieni. Gdy się tedy stał rozruch 2
niemáły/bo się im Páweł y Bárnábasz zápieráli/ná tym stáneło/ áby Pá=
weł y Bárnábasz / y niektorzy inni z innych szli do Apostołow / y do stár=
szych do Jeruzálem/ o to pytánie. Tedy oni będąc przyprowádzeni od ko= 3
śćiołá/szli przez Fenicen y Sámáryą/powiádáiąc o náwroceniu Pogán=
skim: y vczynili rádość wielką wszystkiey bráciey. A gdy przyszli do Je= 4
ruzálem/przyięći są od kośćiołá/y od Apostołow/y stárszych/ oznáymuiąc
im iáko wiele dobrego Bog vczynił z nimi. Tedy powstáli niektorzy z ká= 5
cerstwá Fáryzeyskiego/ ktorzy wierzyli/ mowiąc: że ie potrzebá obrzezo=
wáć/ á ktemu y záchowáć zakon Moizeszow. Zeszli się tedy Apostołowie 6
Sup: 10 ℣ 20 y stárszy/áby o tym słowie rozmawiáli. A gdy było miedzy nimi niemáłe 7
gadánie/powstawszy Piotr/ rzekł do nich: Mężowie bráćia/ wy wiećie/
że od dáwnych dni obrał Bog miedzy námi/ áby z vst moich słucháli Po=
gáni słowá Ewángeliey/y vwierzyli. A BOg ktory wie sercá świádec= 8
Sup: 10. ℣ 45 two wydał/dáiąc im duchá świętego/iáko y nam/á żadney roznice nie v= 9
czynił miedzy námi/y miedzy nimi/ wiárą oczyśćiáiąc sercá ich. A ták cze= 10
muż teraz kuśićie Bogá (chcąc) włożyć iárzmo ná szyie Zwolennikom/
ktorego áni my/áni oycowie nászy nie mogliśmy nośić. Ale przez łáskę Pá= 11
ná nászego IEzusá Krystusá/wierzymy że będźiemy zbáwieni/iáko y oni.
Tákże vmilkło wszystko mnostwo/ á słucháło Bárnábaszá y Páwłá kto= 12
rzy powiádáli/iáko wielkie Bog vczynił známioná/y cudá miedzy Pogá=
ny przez nie. A gdy oni vmilkli / odpowiedźiał Jákub/ mowiąc: Mężo= 13
wie bráćia/posłuchayćie mię: Symon powiedźiał/iáko naprzod Bog ná= 14
wiedźił/áby wźiął lud z Pogánow imieniu swemu. A z tym się zgadzáią 15
Amos 9 ℣ 11 słowá Prorockie/ták iáko nápisano iest. Potym się wrocę/y zbuduię zásię 16
przybytek Dawidow/ktory vpadł/y rozwálenie iego zásię zbuduię/y pod=
niosę

17 mioſę gi: áby ßukáli drudzy ludzie Páná/y wßyſcy narodowie nád ktore=
18 mi wzywáne ieſt imię moie/mowi Pan ktory te rzeczy czyni. Wiádomá
19 ieſt od wieku Pánu ſpráwá ieg. Przetoż ták ia ſądzę/áby nie gábano tych
20 ktorzy ſie z Pogánow náwracáią ku BOgu/ ále nápiſáć do nich/ áby ſie Infr:15. ℣ 29.
wśćiągáli od plugáwośći báłwáńſkiey/y od nieczyſtoty/y od zádußone= & 21. ℣ 25.
21 go/y od krwie. Abowiem MOYZESZ z ſtárádawnych czáſow ma
w káżdym mieśćie/ ktoby go opowiádał w bożnicách/ gdzie go ná káżdą
22 Sobotę czytáią. Tedy ſpodobáło ſie Apoſtołom/ y Stárßym ze wßyſt=
kim kośćiołem/zeby wybráli z porządku ſwego męże/ y poſłáli do Antyo=
chiey z Páwłem y Bárnábáßem/Judę/ktorego przezywano Bárſabáſem/
23 y Sylę/męże przednieyße miedzy brácią/ nápiſawßy przez ręce ich.
Apoſtołowie y Stárßy brácia/ tym ktorzy ſą w Antyochiey/ y w Sy=
24 ryey/y w Cylicyey bráciey z Pogánow/pozdrowienie. Izeſmy ſłyßeli/ że
niektorzy z nas wyßedßy zátrwożyli was słowy/ záwodząc duße wáße/
25 ktorymeſmy teg nie poruczyli: á ták podobáło ſie nam zebránym w iedno/
żebyſmy obráli męże/y poſłáli do was z namilßemi náßemi Bárnábáßem
26 y z Páwłem/ ludźmi temi ktorzy wydáli duße ſwoie dla Imienia Páná
27 náßego Jezuſá Chryſtuſá. Poſłáliſmy tedy Judę y Sylę/ktorzy też wam
28 toż vſtnie słowy powiedzą. Abowiem zdáło ſie ták Duchowi świętemu/
y nam/ábyſmy ná was nic więcey nie kłádli ćiężey/iedno te potrzebne rze=
29 czy: ábyśćie ſie ſtrzymawáli od tych rzeczy ktore ofiárowano báłwánom Sup:15. ℣ 20
y ode krwie/y od zádußonego/y od nieczyſtoty/ktorych rzeczy ſie ſtrzegąc/ Infr:21. ℣ 25.
30 dobrze vczynicie. Mieycie ſie dobrze. Tedy oni gdy ie pußczono/ ßli do
31 Antyochiey: y zgromádziwßy Zbor/oddáli liſt. Ktory gdy przeczćili/roz=
32 rádowáli ſie z poćießenia. A Judás y Sylás/ że też byli Prorocy/ wielą
33 słow ćießyli brácią/y potwierdzáli. A pomießkawßy tám przez niektory
34 czás/puśćili ie brácia w pokoiu do tych ktorzy ie byli poſłáli. Y widziá=
35 ło ſie Sylę/ áby tám zoſtał: tedy Judás ſam ßedł do Jeruzálem. A Pá=
weł y Bárnábáß mießkáli w Antyochiey / náuczáiąc y przepowiádáiąc z
36 wielą inßych słowo páńſkie. Po kilko záſię dni/ rzekł Páweł do Bárná=
báßá: Wroćiwßy ſie/náwiedzmy brácią po wßyſtkich miáſtách w ktory=
37 cheſmy kazáli słowo páńſkie/iákoli ſie máią. Tedy Bárnábáß chciał z ſo=
38 bą wziąć y Janá/ktorego zwano Márkiem. Ale Páweł prośił áby go nie
brał/iáko tego ktory był odßedł od nich z Pámfiliey / á nie ßedł był z nimi
39 ná ſpráwę/ná ktorą byli poſłáni. Y ſtáłá ſie miedzy nimi niezgodá/ ták że
ſie od śiebie rozeßli: ále Bárnábáß wziąwßy z ſobą Márká / iáchał do
40 Cypru: á Páweł obrawßy ſobie Sylę/ßedł precz/poruczony łáſce Bożey
41 od bráciey. A chodził po Syryey/ y Cilicyey / potwierdzáiąc Kośćioły:
przykázuiąc im/ áby przyſtrzegáli przykazánia Apoſtolſkieg y ſtárßych.

Kápit: 16.

Páweł z Sylą do Derben y do Liſtryey przyßedßy/Tymoteußá obrzázuie. Obßedßy wiele miaſt kazac/w mieśćie Filippis iż vzdrowił opętáną dźie=wkę/miotłámi śieczon/y do ćiemnice wſadzon/ále wybáwion.

1 PRzyßedł tedy do Derben y do Liſtry. A oto tám
był ieden Zwolennik imieniem Tymoteuß/ſyn niewiáſty żydo=
2 wki wierney/ále z oycá Pogánina. O tym świádectwo dobre
3 dawáli/ći ktorzy w Liſtrách byli/ y w Ikonie/ brácia. Tego chciał Pá=
weł/ áby z nim ßedł: y wziąwßy go/ obrzázał go dla Zydow ktorzy byli
w onych mieścách. Abowiem wiedźieli to wßyſcy/ że oćiec iego był Po=
4 gáninem. A gdy chodzili po mieśćiech/ przykázowáli im áby ſtrzegli nánk

ktore były poſtánowione od Apoſtołow/ y Stárſzych tych ktorzy byli w
JERVZALEM. A kościoły potwierdzáły ſie w wierze/y rozmnażáli 5
ſie w liczbie ná káżdy dzień. A gdy ſzli do Frygiey/y do kráiny Gálátſkiey 6
zábronił im Duch święty powiádáć słowo Boże w Azyey. A gdy przyſzli 7
do Miſyey/kuśili ſie iść do Bityniey/ále niedopuśćił im Duch Jezuſow.
A gdy przeſzli Miſyą / wſtąpili do Troády / y vkazáło ſie Páwłowi wi= 8
dzenie w nocy. Jákoby mąż ieden Mácedończyk ſtał y prośił go/mowiąc: 9
Przyſzedſzy do Mácedoniey / wſpomoż nas. A gdy to widzenie vyźrzał/ 10
nátychmiaſt chćieliſmy iść do Mácedoniey/pewni tego będąc/że nas Bog
wezwał ábyſmy im opowiádáli Ewángelią. A ták gdyſmy ſie wiezli od 11
Troády/ proſtoſmy przybiegli do Sámotrácyey/ á drugiego dniá do Ne=
ápolim / á ztámtąd do Filippis / ktore ieſt głowne miáſto kráiny Máce= 12
dońſkiey/ludźmi obcemi oſadzone. Y ſtáliſmy w tym mieśćie kilká dni. A
w Sobotę wyſzliſmy precż z brony ku rzece/gdźie ſie nam zdáło być mie= 13
śce modlitwy: y śiedząc tám mowiliſmy do niewiaſt ktore ſie tám były
zeſzły. A niektora niewiáſtá imieniem Lidya ktora przedawáłá iedwáb= 14
ne rzecży z miáſtá Thyátyrſkieg/á chwaliłá y ſłucháłá Bogá: tey był Pan
otworzył ſerce/áby pilná byłá tego co od Páwłá było powiádano. A gdy 15
byłá okrzconá y z domem ſwym/prośiłá/ mowiąc: Jeſliżeśćie mie oſądzi
li być wierną Pánu/wnidźćie do mego domu/y mieſzkayćie. Y przymuśi=
łá nas. Y ſtáło ſie/gdyſmy ſzli ná modlitwę/ że ſie z námi potkáłá nieiáka 16
dziewecżká/ktora miáłá duchá wieſzczego/ktora wielki pożytek przynośi=
łá pánom ſwoim / przyſzłe rzecży oznáymuiąc. Tá idąc zá Páwłem y zá 17
námi/wołáłá mowiąc: Ci ludźie/ſłudzy Bogá Nawyżſzego ſą/ktorzy o=
powiádáią wam drogę zbáwienną. A to cżyniłá przez wiele dni. Záłuiąc 18
tego Páweł/tedy obroćiwſzy ſie/rzekł duchowi: Przykázuię tobie w imię
Jezuſá Chryſtuſá/ábyś z niey wyſzedł. Y wyſzedł teyże godźiny.

Obacżywſzy to pánowie iey/iż wyſzłá nádźieiá zyſku ich/záchwyćiwſzy 19
Páwłá y Sylę/wywiedli ie ná rynek do Kśiążąt/y ofiáruiąc ie vrzędni= 20
kom/rzekli: Ci ludźie trwożą Miáſto náſze/będąc ŻYdy / y opowiádáią 21
zwycżay ktorego ſie nam nie godźi przyiąć/ áni cżynić/poniewaſz że ieſte=
ſmy Rzymiánie. Zbiegł ſie lud poſpolity przećiwko im/á vrząd poſzárpa= 22
2 Corin: 11. ℣ 25. wſzy ná nich ſuknie/kazał ie miotłámi bić. A gdy ie niepomáłu vbicżowá= 23
li/wſadźili ie do ćiemnice/przykázuiąc ſtrożowi/áby ich pilnie ſtrzegł: kto=
1 Teſ:2. ℣ 2. ry wźiąwſzy tákie roſkazanie/wpuśćił ie do głębſzey ćiemnice/ á nogi ich 24
Phili:1. ℣ 13. & ℣ 29. wſadźił w kłodę. A o pułnocy Páweł y Sylás modląc ſie/ chwalili 25
BOgá/y ſłyſzeli ie ći ktorzy też w ćiemnicy śiedźieli. Alić nagle ſtáło ſie 26
drżenie źiemie/ ták że ſie poruſzyły fundámenty ćiemnice. A nátychmiaſt
otworzyły ſie wſzytkie drzwi/y ze wſzyſtkich okowy opádáły. Tedy ocu= 27
ćiwſzy ſie ſtroż ćiemnice/ y vyźrzawſzy otworzone drzwi v ćiemnice/ do=
bywſzy miecżá chćiał ſie zábić/ mniemáiąc żeby więźniowie vćiekli. Zá=
wołał tedy Páweł głoſem wielkim/ mowiąc: Nie cżyń ſobie nic złeg/ ie= 28
ſteſmy ſam wſzyſcy. A pożądawſzy świece/wſzedł/á drżąc vpadł do nog 29
Páwłowych y SYle/ y wywiodſzy ie precż/ mowił: Pánowie/co mam 30
cżynić żebym był zbáwiony? Tedy oni rzekli: Wierz w Páná JEzuſá/á 31
będźieſz zbáwiony ty y dom twoy. Y powiádáli mu słowo Páńſkie/y onym 32
wſzyſtkim ktorzy byli w domu ieg. A wźiąwſzy ie oneyże godźiny w no= 33
cy/omył rány ich: á okrzćił ſie/y ſam/y wſzyſtek dom iego tudźieſz. A gdy 34
ie przywiodł do ſwego domu/nágotował im ſtoł/y był weſoł ze wſzytkim
domem ſwoim wierząc Bogu. Potym gdy było we dnie/ poſłał Vrząd 35
Cekłarze/ mowiąc: Wypuść tám te ludźie. Tedy powiedźiał on ſtroż 36

ćiemnice

ćiemnice te rzecz Páwłowi. Iż posłał Vrząd/ ábyśćie byli wypuszczeni:
37 á ták teraz wyszedszy/idźćie w pokoiu. Ale Páweł rzekł im: Vbiwszy nas
iáwnie niewinne ludźie Rzymiány/ wsadzili do ćiemnice/ á teraz potáie-
mnie nas wyganiáią. Nie ták to/ále niechay przyyda/á sami nas wyżoną.
38 Powiedźieli tedy Ceklarze te słowá vrzednikom. Y polekáli sie/ vsłyszá-
39 wszy że Rzymiánie byli: á przyszedszy przeprászáli ie/y wywiodszy/prosili
40 áby z miástá wyszli. A wyszedszy z ćiemnice/ weszli do Lidiey/ y vyźrzá-
wszy brácią ćieszyli ie/ y szli dáley.

Kápit: 17.

Páweł w Tesalonice y w Berze wielki owoc w wierze Páńskiey czyni/ ále go Zydowie wyganiáią. Potym w Athenách z Filozofy sie gada/ á Dyonizyuszá z Areopagu ku Chrystusowi náwroćił.

1 KGdy zchodźili Amfipolim y Appolonią/ przyszli
2 do Tesaloniki/gdźie też byłá bożnicá Zydowska. Tedy według
zwyczáiu/wszedł też Páweł do nich/á po trzy soboty wykłádał
3 im pismá/otwarzáiac y wtłaczáiac/iż Chrystus miał ćierpieć/ y wstáć od
vmárłych: á iż ten iest Jezus Chrystus/ktorego ia wam opowiádam. Te
4 dy niektorzy z nich vwierzyli/ y przyłaczyli sie do Páwłá/ y Syle/ á z ná-
bożnych Pogánow wielkość wielka/y niewiast zacnych niemáło.
5 Zayźrzac tedy im Zydowie/wziawszy z ludu pospolitego meże niektore
złe/ á tłuszczą zebrawszy/ zburzyli miásto/ y nádszedszy na dom Jasonow/
6 chćieli ich wywieść do ludu. A gdy ich nie náleźli/ ćiagneli Jázoná z nie-
ktorą brácią do przełożonych mieyskich/ krzycząc: Bowiem ci są ktorzy
7 miásto burzą/á tu przyszli: ktore przyiał Jázon/y ci wszyscy przećiw vstá-
8 wam Cesárskim czynią/ powiádáiac być inszego Krolem/ Jezusá. A ták
9 pobudźili lud pospolity/y przełożone miástá ktorzy to słyszeli. Tedy wźia-
10 wszy dosyć vczynienie od Jázoná/y od inszych/puśćili ie. A brácia nátych-
miast w nocy wypuśćili Páwłá y Syle do Berey. Ktorzy gdy tám przy-
11 szli/weszli do Bożnice Zydowskiey. A ci byli zacnieyszy z tych ktorzy są w
Thesalonice/ y przyieli słowo ze wszystką chućią/ pytáiac sie ná pismá ná
12 káżdy dźień/ iesliby to ták było. A wiele ich z nich vwierzyło/ y z Pogáń-
13 skich niewiast poććiwych/ y meżow niemáło. A gdy sie dowiedźieli Zy-
dowie ći ktorzy byli w Thesalonice/że y w Berze opowiádano było sło-
wo Boże od Páwłá/przyszli y tám pobudzáiac y burząc mnostwo. Tedy
14 nátychmiast wypuśćili Páwłá brácia/áby szedł áż do morzá: á Sylás/
15 y Thymoteusz tám zostáli. A ći ktorzy prowádźili Páwłá/przywiedli go
áż do Ateny/ y wźiawszy porucżeństwo od niego do Syle y Tymoteuszá/
16 áby co narychley przyszli do niego: poszli záśię. A gdy ich Páweł cze-
kał w Atenách/wzbudzał sie w nim duch iego/widząc że sie miásto vdáło
17 ná bál[...]ochwálstwo. Gadał sie tedy w Bożnicy z Zydy/ y z temi ktorzy
chwali[...]Bogá/ y ná rynku ná káżdy dźień (mowiąc) do tych ktorzy tám
18 bywáli[...]edy niektorzy Epikurowie/y Stoikowie Filozoffowie gadáli
sie z nim[...]owili iedni: Coż ten śieiosłowcá chce powiádáć? A drudzy:
Zda sie[...]wych Dyabłow opowiádáczem. Iż im opowiedał Jezusá
19 y Zma[...]stánie. A poiąwszy go/ wiedli go do swego Kollegium/
mowi[...]myli wiedźieć co to zá nowa náuká iest/ ktorą ty powiá-
20 dasz[...]kieś rzeczy nam do vszu przynosisz. Chcemy tedy wie-
21 dźieć[...]a być. Bo Ateniński lud wszystek/y ktorzy przychodźi-
li go[...]ego sie ták nie wydawáli/ iedno áby powiádáli álbo
22 słuch[...] Stoiąc tedy Páweł w pośrzodku Kollegium/

rzekł: Mężowie Atheńscy/ ná wßystkim widzę was być wßetecznemi.
Abowiem przechodząc się y oględuiąc obrázy wáße/ nálazłem ołtarz ná 23
ktorym nápisano było: Nieznáiomemu Bogu. Co wy tedy nieznáiąc chwalicie/to ia wam oznáymuię. BOG ktory stworzył świát/y wßystkie 24
Genen. 1. wálicie/to ia wam oznáymuię. BOG ktory stworzył świát/y wßystkie 24
Sup. 7. 48. rzeczy ktore w nim są/ten będąc niebá y ziemie Pánem/nie mießka w Kościelech rękomá zpráwionych/ áni bywa czcion ludzkiemi rękomá/ iákoby 25
czego potrzebowął: gdyż on sam dawa wßystkim żywot/ y oddychánie/
y wßystkie rzeczy/ y vczynił z iednego człowieká wßystek rodzay ludzki/ 26
áby mießkáli po wßystkiey ziemi/ zámierzáiąc postánowione czásy/ y gránice mießkániá ich/áby ßukáli Bogá/ owaby go snádź mogli námácáć álbo náleść: ácżkolwiek nie dáleko iest od káżdego z nas. Bo w nim żywie- 28
my/y ruchamy się/ y iesteśmy: iáko też y niektorzy z wáßych Poetow mowili: że też y rodzay iego iesteśmy. A ták będąc narodem Bożym/nie ma- 29
my mnimáć/by to co iest Bog/złotu álbo śrebru/álbo kámieniowi/wyrzezániu Rzemieśniczemu y wymysłowi człowieczemu/podobno było.
A ták przeglądáiąc BOg czásy tey ludzkiey niewiádomości/ teraz opo- 30
wiáda ludziom/ áby wßyscy á wßędy pokutę czynili: przeto iż postánowił dzień w ktory będzie sądził wßystek świát w spráwiedliwości przez 31
męża/ktorego ná to wysádził/wiárę dawáiąc wßystkim/ wskrzeßáiąc go
od vmárłych. Ale gdy vsłyßeli o Zmartwychwstániu vmárłych/iedni się 32
náśmiewáli/ ále drudzy mowili: Będziem cię o tym drugi raz słucháć. A 33
ták Páweł wyßedł z pośrzodku ich. A niektorzy mężowie trzymáiąc się 34
go/ vwierzyli miedzy ktoremi był y Dyonizyus Areopágitá/ y niewiástá
imieniem Dámárys/ y drudzy z nimi.

Kápit: 18.

Páweł w Korynćie/w Acháiey y w Efezie każąc/wiele cierpiąc/wiele ich nawrocił ku Pánu Chrystusowi.

Otym Páweł wyßedßy z Aten przyßedł do Ko- 1
ryntu/ y nálazßy tám iednego Zydá imieniem Aquillę/z Pontu 2
rodem/ kthory niedawno był przyiáchał z Włoch/ y Pryscillę
żonę iego/ przeto iż był roskázał KLaudyuß wyniść wßystkim Zydom z
Rzymu: przystąpił do nich/ á iż był tegoż rzemiesłá/ mießkał v nich y ro- 3
bił. A byli tego rzemiesłá co namioty robią. Y gadał się w bożnicy ná ko- 4
żdą Sobotę/wkładáiąc imię Páná Iezusowo/y náwodził Zydy y Greki.
A gdy byli przyßli z Mácedoniey Sylás y Tymoteus/był pilen słowá 5
BOżego Páweł/ świádectwo wydáiąc Zydom/ że IEzus iest Chrystu-
sem. A gdy mu się oni sprzećiwiáli y bluźnili/wytrząsáiąc odzienie swoie/ 6
rzekł do nich: Krew wáßá bądź ná głowę wáßę/ nie będę wam winien/ iż od tych miást do pogánow poydę. A idąc stámtąd wßedł do do- 7
mu iednego człowieká/imieniem Tytusá spráwiedliwego/ ktory chwalił
BOgá/ktorego dom był podle bożnice Zydowskiey. Ale Kryspus Arcy- 8
bożnik vwierzył Pánu/ ze wßystkim domem swym/ y wiele Koryntczykow słucháiąc vwierzáli y krzćili się.
Y rzekł Pan w nocy w widzeniu Páwłowi: Nie boy się/ále mow/á 9
nie milcz/przeto że ia iestem stobą/á żaden się ná cię nie oborzy/ żeby miał 10
zászkodźić: bo tu mam wiele ludzi w tym mieście. Y mießkał tám rok y 11
ßeść mieśiecy/ náuczáiąc ich słowá Bożego. A gdy był Gállion Stáro- 12
stą w Acháiey/ powstáli iednomyślnie Zydowie ná Páwłá/y przywiedli
go do sądu/powiádáiąc że ten przećiwko zakonowi namawia ludźie áby 13
chwalili BOgá. A gdy poczynał Páweł otwieráć vstá/ rzekł Gállio do 14
Zydow

Zydow: By wzdy było co niesłusznego/ álbo iáki sprosny vczynek á bárzo
15 zły/o mężowie żydowie/słusznieby[m] was ścierpiał. Ale iż to iest gadká o
słowie y o imionách zakonu wászego/wy sami to opátrzćie/ia niechce być
16 sędźia tych rzeczy/y odegnał ie od sądu. Tedy oni wszytcy pochwyćiwszy
17 Sostená Przełożonego bożnice/bili go przed sądowym mieyscem/á Gál-
18 lion nic sie o to nie stárał. A Páweł potrwawszy ieszcze przez wiele dni
pożegnawszy sie z bráćią/pusćił sie wodą do Syryey/á z nim Pryscyllá y Nu[m]e:6. ✠ 18
Akwillá/ktory mu był ostrzygł głowę w Cenchrách/bo miał obietnicę. Infra:21 ✠ 24.
19 A przyszedł do Effezu/y tám ie zostáwił. A sam wszedszy do bożnice/ gá-
20 dał sie z żydy. A gdy go prośili áby przez dłuższy czás v nich pomieszkał/
21 nie przyzwolił/ ále sie z nimi pożegnawszy/ y powiedziawszy: Wroce sie
22 zásie do was/będzieli Bog raczył/ szedł precz z Effezu. Idąc tedy do Ce-
23 záryey/wstąpił y pozdrowił kośćioł/á potym szedł do Antyochiey. A po-
mieszkawszy tám przez niektory czás/szedł chodząc porząd po Gálátyskiey
kráinie/y Frygiey/potwierdzáiąc wszystkie Zwolenniki.
24 A Zyd niektory imieniem Apollo/ rodem z Alexándryey/ mąż wymow-
25 ny/ przyszedł do Effezu/ vczony w pismiech. Tego było náuczono drogi
Páńskiey/y gorącym duchem mowił/ y náuczał tych rzeczy pilnie ktore są
26 Jezusowe/ wiedząc tylko o krzćie Janowym. Ten tedy począł śmiele so-
bie poczynáć w bożnicy: ktoreg[o] gdy vsłyszeli Pryscyllá y Akwillá/wźięli
27 go do siebie/y powiedźieli mu tym pilniey drogę páńską. A gdy chćiał iść
do Achaiey/nápomnieni będąc bráćią/pisáli do Zwolennikow áby go k so-
bie przyięli. Ktory gdy przyszedł/vczynił niemáło pożytku/tym ktorzy by-
28 li vwierzyli. Bo gwałtownie przezwyćiężał Zydy/ iáwnie okázuiąc pi-
smem/że JEzus iest Chrystusem.

Kápit: 19.

Páweł w Effeźie kázac y známioná czyniąc/gdy sie brał do Jeruzálem/ Demetryus przećiwko iemu lud zburzył.

1 Stáło śie/gdy Apollo był w Koryncie/iż Páweł
zchodziwszy wierzchnie kráiny/ przyszedł do Effezu/ y nálazł
2 tám niektore Zwolenniki/ y rzekł do nich: Wźieliżeśćie Duchá
świętego gdyśćie vwierzyli? A oni mu odpowiedźieli: Anismy słyszeli/
3 ieśli iest Duch święty. Tedy on rzekł: W kimżeśćie tedy pokrzczeni? Oni
4 powiedźieli: W Janowym krzćie. Páweł potym rzekł: Jánci krzćił lud Mat:3. ✠ 11.
Krztem pokuty/powiadáiąc: áby w tego ktory miał przyść po nim/wie- Mar:1. ✠ 8.
5 rzyli: to iest/w JEzusá. To vsłyszawszy/pokrzczono ie w Jmie Páná Je- Luc:3. ✠ 16.
6 zusá. A gdy Páweł włożył ná nie ręce/ przyszedł Duch święty ná nie/ y Ioa:1. ✠ 26.
7 mowili ięzyki/ y prorokowáli. A było wszystkich mężow podobno dwá- Supr:1. ✠ 5.
8 naśćie. Wszedszy potym do Bożnice/z duffánim kazał przez trzy mieśiące & 11. ✠ 16.
gadáiąc y námawiáiąc o Krolestwie Bożym. ☞ & 19. ✠ 14. Supr:2. ✠ 4.
9 A gdy sie niekthorzy zátwárdzáli/ y niewierzyli / przeklináiąc drogę
páńską przed rzeszą: wyszedszy od nich/odłączył Zwolenniki/ná káżdy dźień
10 sie gadáiąc w Szkole Tyránná niektorego. A to sie dźiało przez dwie le-
ćie/ták iż wszyscy ktorzy mieszkáli w Azyey/słucháli słowá Páńskiego/Zy-
11 dowie y Pogáni. A cudá nie ládá iákie czynił Bog przez ręce Páwłowę/
12 ták iż też ná chore noszono od ciáłá iego chusty y opáśnice/á odchodziły od
nich choroby/y źli duchowie wychodźili. A niektorzy Zydowie z tych kto-
13 rzy obchodzą á z záklinánim sie obieráią / kusili sie też wzywáć nád tymi
ktorzy mieli złe duchy/imienia Páná Jezusoweg[o]/mowiąc: Poprzysięgam
14 was przez Jezusá ktorego Páweł opowiáda. A byli iednego Zydá/ imie-

niem Scewy Ksiażeciá kápláńskiego śiedm synow/ktorzy to czynili. Te=
dy odpowiedziawszy duch zły/ rzekł im: JEzusá znam/y o Páwle wiem: 15
ále wy coście zacz? Y wskoczywszy ná nie on człowiek w ktorym było 16
dyabelstwo bárzo złe/y opánowawszy obudwu/wziął moc przećiwko im
ták iż nádzy á zránieni vciekli z domu oneg. Y obiáwiłá sie tá rzecz wszyt= 17
kim Zydom y Pogánom ktorzy mieszkáli w Effezie/ á przypadł strách ná
one wszystki/y wielbione było imie Páná Jezusowe. A wiele z tych ktorzy 18
wierzyli przychodzili wyznawáiac sie y oznáymuiac vczynki swoie. Y wie 19
le też y tych ktorzy rzeczy dwornych náśládowáli/ znieśli księgi/ y spalili
ie przed wszystkimi/y oszácowawszy zaczby stały/nálezli zá piećdziesiat ty=
siecy groszow. Ták mocnie rosło słowo Boże/y mocniło sie. Te rzeczy wy 20
konawszy/postánowił był Páweł w duchu/zchodziwszy Mácedonia/y A= 21
cháia/ iść do Jeruzálem/ mowiac: Gdy tám bede/ potrzebá mi y Rzym
widzieć. A posławszy do Mácedoniey dwu z tych ktorzy mu posługowá= 22
li/Tymoteuszá y Erástá/ sam do czásu został w Azyey.
Y stáło sie onego czásu niemáłe zátrwożenie o drodze páńskiey. Bo nie= 23
iáki Demetryus imieniem/Złotnik ktory czynił namioty srebrne báłwáno= 24
wi Dyánie/ y dziáłał niemáły zysk á pożytek rzemieślnikom/ te wezwa= 25
wszy/tudzież y one ktorzy tegoż rzemiestá byli/mowił: Mezowie/ wiećie
że z tego rzemiestá mamy niemáły zysk: á widzicie y słyszycie/że iuż nietyl 26
ko w Effezie/ ále też prawie po wszystkiey Azyey/ oto ten Páweł nama=
wiáiac odwráca wielka rzesze/powiádáiac: Zeć to nie sa bogowie/ktorzy
rekomá bywáia czynieni. A nie tylkoć nam o to idzie/ áby tá cześć ku wz= 27
gárdzie nie przyszłá/ále też wielkiey Dyany kośćioł zá nic nie bedzie mian/
y pocznie sie kázić máiestat iey/ktora wszystká Azya/y okrag ziemie chwa=
li. To vsłyszawszy nápełnieni sa gniewu/ y záwołáli mowiac: Wielka 28
iest Dyaná v Effezow. Y było pełne wszystko miásto zámieszánia: tedy 29
oborzyli sie iednym vmysłem ná Teatrum/ pochwyćiwszy Gáiusá y Ary=
stárchá Mácedończyki/towárzysze Páwłowe. A gdy Páweł chciał wniść 30
miedzy lud/ nie dopuśćili mu Zwolennicy. A niektorzy też y z Ksiażat A= 31
ziyskich/ktorzy mu byli przyiaćielmi/ posłáli do niego/ prosząc: áby sie nie=
opuszczał ná Teatrum/ á drudzy co inego wołáli. Abowiem był kośćioł 32
zámieszány: á wiecey ich niewiedziáło z ktoreyby sie przyczyny zeszli. A z
tłuszczey wyćiagneli Alexándrá/zá popychániem go Zydow. Ale Alexán= 33
der reka pomilczenia zadawszy/ chćiał sie spráwić przed ludem. Ktorego 34
gdy poználi być Zydem/stał sie iest iednostáyny głos wszystkich/ktorzy wo
łáli iákoby przez dwie godzinie. Wielka iest Dyaná v Effezow.
A gdy Pisarz vskromił tłuszcza/ rzekł: Mezowie Effezcy/ y ktoż wżdy 35
iest miedzy ludzmi/zeby niewiedział iż miásto Effeskie iest chwalca wiel=
kiey Dyány/y Jowiszowego płodu? A ták ponieważ że temu nie może sie 36
nikt sprzećiwić/musićie sie vpokoić/ á nic nie czynić popedliwie. Bo przy= 37
wiedliśćie oto tych ludzi/ áni świetokrayce/ áni te ktorzyby bluźnili Bo=
ginia wásze. Jesliż wiec Demetryus y ći ktorzy przy nim sa Rzemieslni= 38
cy/ máia z kim iáka spráwe: wszák sie dzieia iáwne sady/ sa też Stáro=
stowie/niech sie práwem rozpieráia. Jesliż wiec o ktore inne rzeczy zada= 39
ćie/może sie tá rzecz ná porzadnym zebrániu Seymu odpráwić. Bo nie ie=
steśmy przespieczni by nas nie karano o rozruch dźisieyszy: ponieważ że ża= 40
den winny nie iest/kimbyśmy sie mogli wypráwić/z tego zbieżenia dźisiey
szego. A te rzeczy powiedziawszy/rozpuśćił Zbor.

Kápit: 20.

Páweł

¶ Páwel ná wielu mieyscách w Grecyey kázac/ bierze sie do Jeruzálem.

1 AGdy vstálá zburzka/ wezwawßy Páwel zwolen-
nikow/ á vpomionawßy ich/ pożegnał sie z nimi/ y wyßedł: áby
2 ßedł do Mácedoniey. A gdy przeßedł one strony/ y nápominał
3 ie wiele słow/ przyßedł do Grecyey: tám bedac trzy ksieżyce/ Żydowie
násadzili nań byli ná zdrádzie/ gdy sie miał wieść do Syriey: y miał te
4 ráde áby sie wrocił przez Mácedonia. Tedy ßedł z nim w droge Sosy-
páter Pirrá Berończyk: á z Tesalonicensow Arystárchus/ y Secundus/
y Gáius Derbeyczyk/ y Thymoteuß/ á z Azyey Tichikus/ y Trofimus. Ci
5 nas vprzedziwßy/ czekáli nas w Troádzie: á my puścilismy sie woda po
6 Prząßnicách z miástá Filippis/ y bylismy v nich w Troádzie zá pieć dni:
á támesmy mießkáli siedm dni.

7 Jednego tedy dniá soboty/ gdysmy sie
zeßli ná łamánie chlebá/ Páwel rozma-
wiał z nimi/ chcac wyniść názáiutrz/ y
8 przedłużył kazánia áż do pułnocy. A by-
ło bárzo wiele kágáńcow ná onym wie-
9 czerniku/ gdziesmy sie byli zgromádzili.
Tedy siedzac meiáki młodzieniec imie-
niem Eutychus/ ná oknie/ gdy go zdiał
cießki sen/ w tym gdy Páwel długo ka-
zał: vsnawßy/ spadł ná doł z trzeciego
10 pietrá/ y wzieto go vmárłego. Do ktore-
go gdy zßedł Páwel/ vkładł sie ná nim/ y obiawßy go/ rzekł: Nie trwoż-
11 cie soba: boć dußá iego w nim iest. Y wßedßy zás ná one sień/ łamiac
12 chleb/ y iedzac/ námowiwßy sie dosyć áż do dniá/ potym ßedł precz. Przy-
wiedziono potym páchole ono żywe/ y pocießyli sie niepomáłu.
13 A my wstapiwßy do łodzi/ wiezlismy sie do Assonu/ máiac z támtad
14 wziać Páwłá: bo ták był sam rozłożył/ máiac iść ziemia. A gdy nas ná-
15 lazł w Azonie/ wziawßy go/ przyßlismy do wyspu Mityleny. A z támtad
sie wiozac/ názáiutrz przyiácháliśmy przeciwko Chium/ y potym drugiego
dniá przybylismy sie do Sámu/ zás názáiutrz przyiácháliśmy do Miletu/
16 bo był vmyslił Páwel wiozac sie/ minać Effez/ by go co nie omießkáło w
Azyey. Abowiem kwápił sie/ iesliby rzecz można mu byłá/ być ná dzień
17 Swiateczny w Jeruzálem. A z Miletá posławßy do Effezu/ wezwał
18 k sobie Stárßych kościelnych: ktorzy gdy przyßli do niego/ y byli pospołu
rzekł im: Wy wiecie od pierwßeg dniá ktoregom wßedł do Azyey/ iákom
19 z wámi przez wßystek czás był/ służac Pánu z wszeláka pokora/ y łzámi/ y
20 w pokusach/ ktore mi sie trafiáły z zasadzek Żydowskich/ iákom wam nic
nie vial rzeczy vżytecznych/ żebym wam nie miał opowiedzieć: á iákom
21 was náuczał iáwnie y po domiech/ oświadczáiac Żydom y Pogánom ku
22 Bogu o pokucie/ y o wierze w Páná náßego Jezusá Chrystusá. A oto te-
raz ia zwiazány duchem/ ide do Jeruzálem/ niewiedzac co tám ná mie ma
23 przyść/ iedno to iż Duch świety po wßystkich miástách świadczy mi mo-
24 wiac: że wiezienie y vciski czekáia mie w Jeruzálem. Ale sie tego nic nie-
boie/ áni czynie żywotá mego droższego niż sam siebie/ ábym tylko doko-
nał biegu mego/ y posługi w słowie/ ktorem wział od Páná Jezusá/ ábym
25 świadczył o Ewángeliey łáski Bożey. Y teraz oto ia wiem/ iż wiecey nie
vyzrzycie oblicza moiego wy wßyscy/ miedzy ktoremim chodził opowiá-
26 dáiac Krolestwo Boże. A przeto oświadczam wam dzisieyßego dniá/

iże ia ieſtem czyſty od krwie wſzyſtkich. Abowiemem ſie nie zchraniał/ á- 27
bych niemiał opowiádáć wam wſzelákiey rády BOżey. Czuycie pilnie o 28
ſobie/ y o wſzyſtkiey trzodzie/w ktorey was Duch świety poſtánowił Bi-
ſkupy ábyście rzadzili Kościoł Boży/ ktorego on nábył krwia ſwoia. Ja 29
wiemiż po moim odeſzciu/wnida wilcy drapieżni miedzy was/nie przepu-
ſzczáiac trzodzie. Y z was ſamych powſtána meżowie/ mowiac przewro- 30
tne rzeczy/áby odwiedli Zwolenniki zá ſoba. Dla tegoż czuycie/ máiac w 31
pámieci/ iżem przez trzy látá we dnie y w nocy nie przeſtawał z płáczem
nápominác káżdegọ z was. A teraz porucżam was Bogu/y Słowu łáſki 32
iego/ ktory mocen ieſt zbudowáć / y dáć dziedzictwo we wſzyſtkich po-
świeconych. Srebrá y złotá/ álbo odzienia niczyiegom nie pożadał/ iáko 33
2 Cor:4. ℣ 12 ſami wiecie/ żem tegọ co mi było potrzebá/y tym ktorzy zemna ſa/ dodawá- 34
2 Teſ:2. ℣ 9. ły rece oto te. A tom wam wſzyſtko przeto vkazał / iż ták prácuiac/ máia 35
2 Teſ:3. ℣ 8. być przyimowáni niemocni/ á pámietáć ná słowo Páná Jezuſowo/ iż on
ták powiedział: Błogosłáwieńſza rzecz ieſt dáwáć / niżli bráć. A gdy to 36
rzekł: pokleknawſzy ná koláná ſwoie modlił ſie z nimi wſzyſtkiemi. Y ſtał 37
ſie wielki płácz od wſzyſtkich/y vkładáiac ſie ná ſzyie Páwłowa/cáłowá-
li go/żáłuiac nawiecey tego słowá ktore rzekł: iż wiecey oblicza iego nie- 38
mieli widzieć. Y prowádzili go do okretu.

Kápit: 21.

¶ Páweł do Tyru przybył/y ſtad do Cezáryey gdźie od Filippá przyiet. Agábus
Prorok powiáda mu co ma w Jeruzalem ćierpieć/y co ſie potym ſtáło.

A Gdy śie ſtáło żeſmy śie wieźli / rozdźieliwſzy śie z 1
nimi/proſtym biegiem przyſzliſmy do Choum/ á drugiego dniá
do Rhodu/y ztámtad do Patáry. A nálazſzy okret ktory bieżał 2
do Feniki/ wśiadſzy weń puściliſmy ſie ná morze. A gdy ſie nam vkázo- 3
wał Cypr/ zoſtáwiwſzy gi po lewey (rece) wieźliſmy ſie do Syryey / y
przyiácháliſmy do Thyru: bo tu miano ſkłádáć towar z okretu. A nálaz- 4
ſzy Zwolenniki / trwáliſmy tám śiedm dni. Kthorzy Páwłowi mowi-
li przez Duchá/ áby nie iáchał do Jeruzálem. A wypełniwſzy te dni/ wy- 5
ſzedſzy/ſzliſmy/á prowádzili nas wſzyſcy/z żonámi/z ſynmi/áż precz zá miá-
ſto: y pokleknawſzy ná koláná ná brzegu modliliſmy ſie. A gdyſmy ſie ſpo 6
łecznie pożegnáli/ wſtapiliſmy w okret/ á oni ſie wroćili do ſwego.
My lepák przepráwiwſzy ſie od Thyru/ iácháliſmy do Ptolomáidy/ á 7
pozdrowiwſzy ſie z brácia/mieſzkáliſmy ieden dzień v nich. A drugiegọ dniá 8
iáchawſzy/przyſzliſmy do Cezáryey. Y wſzedſzy do domu Filippá Ewán
Supr:6. ℣ 5. geliſty/ktory był ieden z śiedmi / mieſzkáliſmy v niego. A ten miał czterzy 9
pánny ſwe/Prorokinie. A gdyſmy mieſzkáli przez kilká dni/nádſzedł niekto- 10
ry maż z Zydowſtwá Prorok/ imieniem Agábus. Ten przyſzedſzy do nas/ 11
wział pás Páwłow / y zwiazał ſobie nogi y rece / mowiac: To mowi
Duch świety / że tego meżá ktorego ieſt oto ten pás/ ták zwiaża Zydowie
w Jeruzálem/y wydádza gi w rece Pogánom. Co gdyſmy vſłyſzeli/pro- 12
śiliſmy go/y ci też ktorzy byli w támtym mieyſcu/áby nie chodził do Jeru-
zálem. Tedy odpowiedział Páweł/y rzekł: Coż to czynicie płácżac/á tra- 13
piac ſerce moie. Bo ia nie tylko być wiazan/ále y vmrzeć w Jeruzálem ie-
ſtem gotow dla imienia Páná Jezuſowego. A gdyſmy go námowić nie- 14
mogli/ przeſtáliſmy/ mowiac: Stań ſie wola Páńſka. A po tych dnioch 15
nágotowawſzy ſie / wſtepowáliſmy do Jeruzálem. A ſzli też z námi nie- 16
ktorzy Zwolennicy z Cezáriey / wiodac z ſoba (v ktoregobyſmy mieli go-
ſpode) niektorego Jázoná z Cypru rodem/ſtáregọ Zwolenniká. A gdyſmy
przyſzli

17 przyszli do Jeruzálem/ rádzi nas przyieli brácia. A názáiutrz szedł z námi
18 Páwel do Jákubá/ y zebráli sie tám wszyscy stárszy. Ktore gdy pozdro=
19 wił/powiedział im wszystko co Bog vczynił w Pogániech przez posługe
20 iego. A oni gdy to słyszeli/wielbili Bogá/y rzekli mu: Widziß brácie iá=
ko wiele tysiecy iest Zydow ktorzy vwierzyli? á wszyscy sa náśládowce
21 Zakonu. Ale słyszeli o tobie/żebyś ty odwodził od Zakonu Moizeszowego/
one Zydy ktorzy sa miedzy POgánmi / powiádáiac żeby niewinni byli o=
22 brzázowáć synow swoich / áni podług zwyczáiu chodzić. Coż tedy iest?
Wżdyć sie musi zyść wielkość ludzi / bo iednák vsłysza iżeś tu przyszedł.
23 Vczyńże tedy to coć powiemy. Mamy tu czterzech meżow / ktorzy máia
24 obietnice nád soba: te poiawszy oczyść sie z nimi/ y nákoż z nimi/ áby ogo= Nũe:6. ℣ 18
lili głowy: tedy beda wiedzieli wszyscy/iż to co o tobie słucháli/fałsz iest: Sup:18. ℣ 8.
25 ále że y ty chodziß strzegac zakonu. A o tych ktorzy z Pogánow vwierzy= Sup:15. ℣ 20
li/mysmy pisali/ osadziwszy : áby sie powściagáli od tego co ofiárowano & ℣ 29.
26 bałwánom/y od krwie/y od zádawionego/y od nieczystoty. Tedy Páwel Infr:24 ℣ 18.
wziawszy z soba meże drugiego dniá/oczyściwszy sie z nimi/wszedł do ko=
ściołá/opowiádáiac wypełnienie dni oczyścienia/ážby ofiárowaná byłá
27 zá káždego z nich ofiárá. A gdy sie wypełniło siedm dni / ci Zydowie kto=
rzy byli z Azyey/gdy go vyźrzeli w kościele/pobudzili wszystek lud/y ścia
28 gneli nań rece/wołáiac: Meżowie Izráelscy/rátá : owoć iest ten człowiek
ktory przeciwko ludu temu/y Zakonowi/y mieyscu temu/wszystki wszedzie
náucza : nád to y Pogány przywiodł do kościołá / y zgwałcił to świete
29 mieysce. Bo widzieli z nim Trosimá z Effezu w mieście / o ktorym thez
30 mniemáli żeby gi wiodł Páwel do kościołá. R zruszyło sie wszystko miá=
sto/y stáło sie zbieżenie ludu. A poimawszy Páwłá/ciagneli go z kościołá
31 á wnet zámkniono drzwi. A gdy go szukáli zábić/dano znáć Rotmistrzo=
32 wi / że sie burzy wszystko JEruzálem. Ktory wnet wziawszy służebne/ Infr:26. ℣ 20
y Setniki / zbieżał do nich. A gdy owi vyźrzeli Rotmistrzá y służebne/
33 przestáli bić Páwłá. Tedy przystapiwszy Rotmistrz/ poimał go/ y kazał
34 gi zwiezáć dwiemá łáncuchy/ y pytał ktoby był/á co vczynił. Ale drudzy
coś innego wołáli w tłuszczy. A gdy sie nie mogł pewney rzeczy dowie=
35 dzieć dla zgiełku/ kazał go wieść ná zamek. A gdy przyszedł do stopniow/
36 tráfiło sie iż był niesion od służebnych dla gwałtu wszego ludu : bo szłá
zá nim wielkość ludu/krzyczac: Zgładz go.
37 A gdy poczynano wwodzić Páwłá w zamek/ rzekł do Rotmistrzá:
Godzili mi sie mowić nieco do ciebie? A on odpowiedział : Vmieß po
38 Grecku? Zażeś ty nie iest on Egiptczyk / ktory przed tymi dniámi vczynił
39 trwoge/y wywiodłeś ná puszcza czterzy tysiace meżow meżoboiec?A rzekł
do niego Páwel : Jestemci ia człowiek Zydowin z Társu/ obywátel miá= Infr:22. ℣ 23
40 stá záwołánego Cylicyey. Ale proße cie/ dopuść mi mowić do ludu. A
gdy mu dopuścił / Páwel stoiac ná stopniách / skinał reka ná lud : á gdy
sie stáło wielkie pomilczenie/mowił do nich po Zydowsku/mowiac.

Kápit: 22.

§ Páwel od Zydow poimány/spráwuie sie náuki swoiey/ záchowánie potym
y náwrocenie swoie im powiáda/y Rzymiáninem sie być wyznawa.

1 MEżowie brácia y oycowie/ posłuchayćie tey ktora
2 teraz wam powiem spráwy. A gdy vsłyszeli iż Zydowskim ie=
zykiem mowił do nich/tym wiecey vczynili pomilczenie. R rzekł
3 Ja iestem maż Zydowin/ rodziłem sie w Thársie Cyliciyskim/ á wycho= Sup:21 ℣ 39
wanem tu w tym mieście/v nog Gámálielowych/wyuczony podług pra=
wdy

wdy oycowſkiego zakonu/ bylem miloſnikiem Zakonu/ iáko y wy wſzyſcy
Sup: 8. ℣ 3. dziś ieſteście: ktorym te droge przeſládowal áż do śmierci/wiążąc/y dá- 4
wáiąc do ćiemnice męże y niewiáſty/ták iáko mi tego poświadcza Kśią- 5
Sup: 9. ℣ 2. że Kápłáńſkie/y wſzyſcy ſtárſzy/y od ktorych y liſty wziąwſzy do Bráciey/
Sup: 9. ℣ 3. iáchalem byl do Dámáſzku/ábym ztámtąd przywiodl ſkrepowáne do Je-
ruzálem/áby byli karáni. Y ſtálo ſie gdym iáchal/ á przyblizalem ſie do 6
Dámáſzku o południu/nagle z niebá oświećilá mie świátłość wielka: y 7
vpadſzy ná ziemię/vſlyſzalem głos ktory do mnie mowil: Száwle/Szá-
wle/czemu mie przeſláduieſz? A iam odpowiedział: Ktoś ieſt Pánie? Y 8
rzekł do mnie: Ja ieſtem Jezus Názáráńſki/ktorego ty przeſláduieſz. A ći
ktorzy zemną byli/ widzieli ć świátłość/ ále głoſu nie ſlyſzeli onego ktory 9
zemną mowil: Y rzekłem: Coż mam czynić Pánie? A Pan rzekł do mnie: 10
Wſtawſzy idź do Dámáſzku/ á támći powiedzą o wſzyſtkim/ cobyś miał
czynić. A iżem nie widział przed iáſnośćią świátłá onego/zá reke przywie- 11
dziony od towárzyſzow/przyſzedłem do Dámáſzku. A był tám mąż nieiá- 12
ki Ananiaſz/ bogoboyny/ y ktory chodził wedle Zakonu/ y ten ktory miał
świádectwo od wſzyſtkich tám mieſzkáiących Zydow/ ten przyſzedſzy do 13
mnie/ y ſtoiąc rzekł mi: Száwle bráćie/ przeyzrzy. Tedy teyże godźiny
przeyzrzalem nań. A on mi rzekł: BOg oycow náſzych przeyzrzał ćiebie/ 14
ábyś vznał wolą iego/á żebyś widział ſpráwiedliwego/ y ſluchał głoſu
z vſt iego: bo bedźieſz świádkiem iego v wſzyſtkich ludźi/w tych rzeczách 15
ktoreś widział y ſlyſzał. A teraz co wiecey mieſzkaſz? Wſtań á okrzći ſie/ 16
á omyy grzechy ſwoie wzywáiąc Jmienia iego. Y ſtálo ſie ieſt/gdym ſie 17
wrácał do Jeruzálem/y gdym ſie modlił w kośćiele/ żem był w záchwy-
ceniu rozumu/y widziałem go/á on mowi do mnie: Pośpieſz ſie/á wynidź 18
co rychley z Jeruzálem/boć nie przyymą świádectwá twoiego o mnie. A
Sup: 8. ℣ 3. iam rzekł: Pánie/wiedząć to oni/żemći ia dawał do ćiemnice/y zábijał po 19
Sup: 7. ℣ 58. bożnicách/ te ktorzy w ćie wierzyli. A gdy rozlewano krew Szczepaná 20
świádká twego/iam też tám ſtał/y przyzwalałem: á ſtrzegłem ſzat onych
ktorzy go zábijáli. Y rzekł do mnie: Jdź/bo iá ćiebie miedzy Pogány dále- 21
ko poślę. A ſluchali go áż do tego ſłowá/ y podnieśli głos ſwoy/ mo- 22
wiąc: Zgładź z ziemię tákowego: boć nie ſluſzna ieſt rzecz/áby był żyw. A
gdy oni wołáli/y miotáli odzienie ſwoie/ y proch ſypáli ná powietrze/ka- 23
zał go Rotmiſtrz wwieść do zamku/ á biczmi vśiec/ y męczyć: áby wie- 24
dział dla ktoreyby przyczyny ták nań wołáli. A gdy go ſkrepowáli rze- 25
mieńmi/ rzekł Páwel Setnikowi/ ktory przy nim ſtał: Godźili ſie wam
Rzymiániná nie przekazánego biczowáć? Co vſlyſzawſzy Setnik/przy- 26
ſtąpił do Rotmiſtrzá/y powiedział mu/mowiąc: Coż bedźieſz czynił? bo
oto ten człowiek ieſt mieſzczánin Rzymſki. Przyſzedſzy tedy Rotmiſtrz/ 27
rzekł do niego: Powiedz mi/ieſliś ty ieſt Rzymiánin? Tedy on rzekł: Ták
ieſt. Odpowiedział Rotmiſtrz. Jam zá wielką ſummę tego mieſzczáńſtwá 28
doſtał. A Páwel rzekł: á iam ſie (w nim) y národźił. Y wnet odſtąpili od 29
niego ći ktorzy go mieli męczyć. Y Rotmiſtrz ſie też zlekł gdy ſie dowie-
dział/iż był Rzymſkim mieſzczáninem/że go był kazał związáć. A drugie- 30
go dniá/ chcąc ſie pilniey wywiedźieć o coby nań ſkárżyli Zydowie/ roz-
wiązał go/ á kazał ſie kápłanom zyść/ y wſzyſtkiey rádźie: y wywiodſzy
Páwłá poſtáwił go miedzy nimi.

Kápit: 23.

¶ Dla Páwłá Fáryzeuſzowie roztárgnieni z Sáduceuſzámi/ktoremu nowe zalogi
zr zadzone od Zydow/przez wnuká obiáwione/dla czego poſłan do Cezáryey.

Tedy

1 GEdy Páwel pátrząc pilnie ná rádę/rzekł: Mężo-
wie brácia/ ia we wßelkim sumnieniu dobrym spráwowałem
2 się przed Bogiem/áż do dźisieyßeg dniá. Tedy Xiążę kápłáń-
3 skie Ananiaß/kazał tym ktorzy tám stali áby go policzkowáli. Páwel po-
tym rzekł do niego: Skarze cię Bog ściáno pobielona. Bo śiedząc sądźiß
4 mię podług zakonu/y przećiwko Zakonowi kazeß mię bić. A ci ktorzy tám
5 stali rzekli: Nawyżßemu kápłanowi Bożemu złorzeczyß? Tedy rzekł Pá Exo:22.℣ 21
weł: Niewiedziałem brácia/áby był Xiążęciem kápłáńskim. Abowiem
nápisano iest: Xiążęciu ludu swego nie będzieß złorzeczył.
6 A wiedząc Paweł/ iż iedná część byłá Sáduceußow/ á druga Fáry- Phil:3.℣ 5:
zeußow/záwołał w rádźie: Mężowie brácia/iam iest Fáryzeuß/syn Fá-
7 rizeußow/mnie tu sądzą o nádźieię/y o Zmartwychwstánie. A gdy to rzekł
stał się rozterk miedzy Fáryzeußmi y Sáduceußmi/y rozdźieliło się mno Infr:24.℣ 22
8 stwo. Bo Sáduceußowie powiádáią/ że niemáß Zmartwychwstánia/ Mat:22.℣ 23
áni Angiołá/áni Duchá. A Fáryzeußowie lepák oboie wyznawáią. Y stał
9 się krzyk wielki. Y powstawßy niektorzy z Fáryzeußow/zástáwiáli się oń
mowiąc: Nie náleźlismy nic złego w tym człowiecze/ coż ieśli mowił mu
10 Duch álbo Angioł? A gdy się stał wielki rozruch/ boiąc się Rotmistrz/by
nie rozstárgáli miedzy sobą Páwłá/kazał służebnym zbieżeć/y wydrzeć go
11 z pośrzodku ich/y wwieść go ná zamek. A przyßłey nocy stánawßy Pan
przy nim/ rzekł: Bądź stały. Abowiem iákoś świádczył o mnie w Ieru-
12 zálem/ták też maß y w Rzymie świádczyć. A gdy było we dnie/zebráli
się niektorzy z Zydow/ y zprzysięgli się / mowiąc : że nie mieli pierwey áni
13 ieść áni pić/áżby Páwłá zábili. A było więcey niż czterdźieśći mężow/kto
14 rzy byli to spiknienie vczynili : ći przystąpili do Xiążęciá Kápłáńskiego/
y do Stárßych/á rzekli: Obietnicą oddáliśmy się/ że nie mamy nic vkuśić
15 áż zábijemy Páwłá. A ták wy teraz oznaymićie Rotmistrzowi z ráda/áby
go wywiodł do was/iákobyśćie nieco pewnieyßego mieli dowiedźieć się
od niego. A my/pierwey niż do was przyydźie/ gotowiśmy go zábić.
16 Gdy vsłyßał syn śiostry Páwłowey tę zdrádę / przyßedł/ y wßedł ná
17 zamek/ y opowiedźiał Páwłowi. Przyzwawßy tedy Páweł iednego z
Setnikow/rzekł : Młodźieńcá tego dowiedź do Rotmistrzá : bo mu ma
18 nieco powiedźieć. Tedy on poiawßy go/ wiodł do Rotmistrzá/ y rzekł:
Więźień Páweł/prośił mię żebym do ćiebie przywiodł młodźieńcá tego/
19 ktory ma nieco mowić do ćiebie. A Rotmistrz viawßy go zá rękę/odßedł
20 z nim ná stronę/ y pytał go. Co iest co mi maß oznaymić? Tedy on rzekł:
Zydowie się zmowili áby ćię prośili/ ábyś dniá iutrzeyßego przywiodł
Páwła do Rády/iákoby co pewnieyßego mieli się dowiádowáć od niegó:
21 ale ty niewierz im/boć się nań násadźiło ich więcey niż czterdźieśći mężow
ktorzy to obiecáli pierwey nie ieść áni pić/ áżby go zábili : á teraz gotowi
22 są/czekáiąc ná obietnicę twoię. Tedy Rotmistrz puśćił onego młodźień-
cá/przykázuiąc mu áby nikomu nie powiádał żeby mu to oznaymił. Po-
23 tym przyzwawßy dwu Setnikow/ rzekł im : Nágotuyćie dwie śćie słu-
żebnych/ ktorzyby ßli áż do Cezáryey/ á konnych śiedmdźieśiąt/ y z włocz-
24 niámi dwie śćie/ o trzećiey godźinie w noc : y bydłá też nágotuyćie/ áby
wsadźiwßy Páwłá / doprowádźili go we zdrowiu do Felixá Stárosty/
25 (bo się bał / by go lepák Zydowie nie záchwyćili y nie zábili / á onby po-
tym ku obmowisku przyßedł/iákoby pieniądze od nich wźiął) nápisawßy
26 do niego List o to temi słowy. Klaudyus Lisiás/ cnotliwemu Stáro-
27 śćie Felixowi/Pozdrowienie. Mężá tego poimánego od Zydow/á ktore-
go iuż byli poczęli zábijáć / nádbieżawßy z woyskiem/ wydárłem go/ do-
wiedzi

wiedziawszy sie iż Rzymiánin iest/ y chcąc sie wywiedzieć przyczyny kto- 28
rąby go obwiniáli/przywiodłem go do rády ich/y nálazłem że nań skárży- 29
li o gadki á o pytánia zakonu ich:ále nie miał żadnego grzechu/dla ktoregoż
by był godzien śmierci/álbo więzienia. A gdy mi powiedziano o zdrádli 30
wych zakogách/ktore nań byli náśtálowáli/posłałem go do ciebie/przyká-
zuiąc y tym co nań skárżyli áby przed tobą tám żałowáli. Miey sie dobrze.
Tedy oni żołnierze według tego co im roskazano / wziąwszy Páwłá/ 31
prowádzili go nocą do Antypátridy. A názáiutrz posławszy konne/ áby z 32
nim iácháli/ wrocili sie do zamku. Ktorzy gdy przyiácháli do Cezáryey/ 33
oddawszy List Stároście/postáwili przed nim y Páwłá. A gdy przeczedł 34
spytał z ktoregoby powiátu był / dowiedziawszy sie iż z Cylicyey / rzekł:
Będę cie słuchał gdy twoi przećiwnicy przyyda. Y kazał go strzec ná Ra- 35
tuszu Herodowym.

Kápit: 24.

¶ Páweł v Felixá Stárosty oskárżon/ meżnie swey rzeczy broni.

Otym w piąći dni/zstąpiło Kśiążę kápłáńskie A- 1
nániasz/ z niektoremi z stárszych/y z nieiákim Tertullusem rzecz-
nikiem ktorzy przyszli do Stárosty przećiwko Páwłowi. Y po-
zwawszy Páwłá/począł nań żałowáć Tertullus/ mowiąc: Gdyż o na- 2
lepszy Felixie/ w wielkim pokoiu żywiemy przez cie/ y wiele sie rzeczy po-
práwia przez opátrzność twoię / á záwsze y wszedy przyimuiemy to ze w- 3
szem dziękowániem. Ale ábym cie dłużey nie zábáwiał/proszę krotce wy- 4
słuchay nas podług twey dobroći. Náleźlismy człowieká tego zárázliwe 5
go y wzbudzáiącego trwogi miedzy wszystkiemi Zydy po wszytkim świe-
cie/áże iest powodem rozruchow Sekty Názáráńskiey/ktory y kośćioł v- 6
śilnie chćiał zgwałćić: tegoż tedy poimawszy/chćielismy gi podług záko-
nu nászego sądźić. Ale zbieżawszy ná nas Rotmistrz Lisyas / gwałtem 7
wielkim wyrwał go z rąk nászych/roskázuiąc áby ći ktorzy nań skárżyli szli 8
do ćiebie/od ktorego sie sam tu sądząc możesz o tych wszystkich rzeczách do-
wiedźieć/ o ktore my iemu winę dáiemy. Przydáli też potym y Zydowie/ 9
powiádáiąc/ iż sie ták te rzeczy máią: Odpowiedział tedy Páweł / gdy 10
mu Stárostá dał znáć/zeby mowił: Wiedząc ia od wielu lat/ żeś ty iest
sędźia ludu tego/z dobrą myślą sam o śie będę mowił. Abowiem możesz to 11
dobrze wiedźieć/że niemász temu więcey dwunaśćie dni / iákom przyszedł
modłę czynić do Jeruzálem / áże mie áni w kośćiele zeszli ábym sie z kim 12
gadał/álbo żebym czynił zebránia tłuszczey/ áni w bożnicách/ áni w mie-
śćie/ánić tego mogą teraz dowieść/o co ná mie żáłuią. Ale do tego sie sam 13
przyznawam/iż według tey sekty/ktorą mienią być Kácerską/ták służę oy- 14
cowskiemu Bogu memu/ wierząc wszystkiemu co w Zakonie y w Proro-
cech nápisano iest/nádźieię máiąc w Bogu: ktorey y ći sami oczekawáią/ 15
o przyszłym Zmartwychwstániu spráwiedliwych y niepráwych. W tym 16
y sam sie stáram/ábych bez obráženia sumnienie miał v Bogá y v ludźi zá-
wzdy. Potym po wielu lat/przyszedłem miedzy lud swoy/máiąc iáłmu- 17
Sup:21. ℣ 26 żny czynić/y ofiáry/y obietnice/w ktorych rzeczách náleźli mie w kośćiele/ 18
á ia sie oczyśćiam / nie z tłuszczą áni też z rozruchem. Y poimáli mie krzy-
cząc/y mowiąc: Zgładź nieprzyiaćielá nászego. Byli też (tám) niektorzy 19
Zydowie z Azyey/ktorzy też tu mieli stánąć przed tobą/y skárżyć/ieśliby co
Sup:23. ℣ 6. mieli przećiwko mnie: álbo wżdy ći sami niechay powiedzą/ieśli co zá nie 20
práwość náleźli we mnie / poniewaž że teraz stoię przed rádą/ chybá o to 21
iedno słowo/ ktorem záwołał miedzy nimi stoiąc/ że mie wy dziś sądźićie

22 o powstánie vmárłych. Tedy odłożył im Felix/ pewnie wiedząc o tey
drodze/mowiąc: Kiedy Rotmistrz Lisyás przyiedzie/ będę was słuchał.
23 Y roskazał Setnikowi áby go strzegł/á żeby miał pokoy/y żeby też nie bro
24 nił żadnemu z przyiaćioł iego/posłużyć mu. A po kilko dni/przyszedszy Fe-
lix z Druzylą żoną swoią/ ktora byłá Zydowka/ przyzwał Páwłá/ y słu-
25 chał od niego wiáry kthora iest w Chrystusá JEzusá. A gdy sie roz-
spráwiał o spráwiedliwośći/czystośći/y o sądzie przyszłym/wezdrżawszy
Felix odpowiedział/co sie teraz dotycze/idź: ále gdy będzie czás po temu/
26 przyzwę ćię. Przytym spodziewał sie/że mu miano dáć od Páwłá pienię-
27 dzy/tedy dla tego częstokroć wzywáiąc go/rozmawiał z nim. A gdy wy-
szły dwie lećie/miał Felix namiestniká Porcyusá Festusá. A chcąc łáskę v-
czynić Zydom Felix/zostáwił Páwłá w więzieniu.

Kápit: 25.

§ Páweł oskárżon przed Festusem odwołał sie do Cesarzá/ Agryppá Krol nádszedł.

1 A Ták gdy Festus przyiáchał do oney Kráiny / po
2 trzech dnioch wiáchał do Jeruzálem z Cezáryey. Y przyszli do
niego Kśiążetá kápłáńscy/y pierwszy z Zydow/ skárżąc ná Pá-
3 włá: y prośili go/ żądáiąc łáski przećiw niemu/ áby go kazał przywieść
4 do Jeruzálem / myśląc záśadźić nań/ áby go zábili ná drodze. Ale Festus
odpowiedźiał/że Páweł muśi być strzeżon w Cezáryey/ áże sam co rych-
5 ley miał tám iácháć. A ták ktorzy z was (powiáda) możni są/ iáchawszy
pospołu/ieśli iest ktora w mężu winá/ niechay go obwinuią.
6 A pomieszkawszy miedzy nimi/ nic więcey iedno ośm álbo dźieśieć dni/
Przyiáchał do Cezáryey/á názáiutrz vśiadł ná Sądzie: y kazał Páwłá
7 przywieść: ktorego gdy przywiedźiono/obstąpili go Zydowie/ktorzy by-
li przyiácháli z Jeruzálem/wiele y ćięszkich win nań kłádąc/ktorych niemo-
8 gli dowieść: zwłasczá że Páweł dawał przyczyny/ iż nic áni przećiwko
Zakonowi Zydowskiemu/áni przećiw Kośćiołowi/áni przećiw Cesarzo-
9 wi nie zgrzeszył. A Festus chcąc Zydom łáskę vkázáć/odpowiádáiąc Pá-
włowi/rzekł: Chcesz do Jeruzálem iść/á tám o te rzeczy być sądzon prze-
10 demną? A Páweł rzekł:Przed stolcem Cesarskim stoię/ tám muszę być są-
11 dzon. Zydomem nic nie zászkodźił/iáko ty lepiey wiesz. Bo ieślim co zászko
dźił/álbo godnego śmierći vczynił: nie odmawiam vmrzeć. Ale iesliż nic
niemász z tych rzeczy o ktore ći ná mię skárżą/żaden mię nie może im dáro-
12 wáć/biorę sobie do Cesarzá. Tedy Festus z rádą pomowiwszy/odpowie-
13 dźiał. Wziąłeś sobie do Cesarzá / do Cesarzá poydźiesz. A gdy minęło
14 kilká dni/ Agrypá Krol y Bernice przyiácháli do CEzáryey / ná pozdra-
wiánie Festusá. A mieszkáiąc tám niemáły czás/ Festus Krolowi oznay-
mił / á opowiedźiał o Páwle/ mowiąc: Jest tu ieden mąż ostáwiony od
15 Felixa w więzieniu: o ktorego gdym był w Jeruzálem/byli v mnie Kśią-
żetá Kápłáńscy/y stárszy Zydowscy/żądáiąc przećiw niemu Sentencyey:
16 ktorymem odpowiedźiał/iż niemász tego zwyczáiu v Rzymiánow/by mie-
li osądźić ktorego człowieká/ pierwey niżliby ten ná ktorego skárżą/ miał
obliczne te ktorzy nań żáłuią: y pierwey niżliby mieysce miał/áby sie bro-
17 nił á wywiodł z tego o co nań żáłuią. A ták gdy sie tu byli zeszli/bez wszel-
kiey odwłoki / názáiutrz vśiadszy ná mieścu Sądowym / kazałem przy-
18 wieść támtego mężá. O ktorym/ gdy stáneli ći co nań żáłowáli/ żadney
przyczyny nie przynośili tákowey / iákichem sie spodźiewał że miáły być
19 bárzo złe: iedno pytánia iákieś o swoiey wierze mieli przećiwko iemu/y o

ſákimś Jezuśie vmárłym/y o ktorym to Páweł twierdzi/iż ieſt żyw. A ia 20
wątpiąc o tákowym pytániu/powiedziałem: chciałliby iść do Jeruzálem
á tám być ſądzon o tych rzeczách. A gdy Páweł áppellował/ żeby był zá- 21
chowan do Auguſtá Ceſarzá rozeznánia / kazałem go chowáć / dokąd go
nie poſzle do CEſarzá. Tedy Agrypá rzekł do Feſtuſá: Chćiałem y ſam 22
ſłyſzeć tego człowieká. Rzekł: iutro go vſłyſzyſz. A názáiutrz gdy przy-
ſzedł Agrypá/ y BErnice z wielką pompą/ y weſzli ná mieyſce słuchánia 23
ſpraw z vrzedniki y z mężmi przedniyeyſzymi z miáſtá/ná roſkazánie Feſtu-
ſowo/przywiedzion ieſt Páweł. Y rzekł FEſtus: Agrypá Krolu/y wſzy- 24
ſcy meżowie ktorzy tu poſpołu ieſteśćie z námi/widźićie tego człowieká/o
ktorego mie wſzyſtko mnoſtwo Zydow prośiło w Jeruzálem / żądáiąc y
wołáiąc/ iżby dáley nie miał być żyw. Alem ia doznał/ że nic tákiego nie 25
zbroił co było śmierći godnego. A gdyż ſam odwołał ſie do Ceſarzá/ v-
myśliłem go tám poſłáć. O ktorym cobym pewnego pánu piſał/nie mam. 26
Przetoż przywiodłem go przed was/ á nawiecey przed cie Krolu Agry-
pá/áby wypytawſzy ſie/miałbym co piſać. Bo mi ſie to zdá być rzecz bez- 27
rozumna/poſłáć więzniá/ á przyczyn iego nie oznaymić.

Kapit: 26.

¶ Przed Agryppą y FEſtuſem dowodźi niewinnośći ſwey Páweł/y zá tákie-
go mian/byiby wypuſzczon/by ſie był do Rzymu nie odwołał.

Y Rzekł AGrypá do Páwłá: Dopuſzczáiąc tobie 1
mowić o siebie ſamego. Tedy Páweł wyćiągnąwſzy rękę/po-
czął ſie ſpráwowáć. We wſzyſtkich tych rzeczách o ktore mi 2
winę dáią Zydowie/Krolu AGrypá/ poczytam ſie być ſzczęſliwym: po-
niewaſz że ſie dziś mam bronić przed tobą/á nawiecey iż ty wieſz wſzyſtkie 3
zwyczáie y pytánia ktore ſą miedzy Zydy: przetoż proſzę/ábyś mie ćierpli-
wie poſłuchał. A ták żywot záprawdę moy od mey młodośći / ktory z 4
przodku iednak był miedzy narodem moim w Jeruzálem: wiedzą wſzyſcy
Zydowie/wiedząc też ze mnie od począdku/gdyby chćieli świádectwo wy- 5
dáć/żem podług napewnieyſzey Sekty náſzego Zakonu/żyłem będąc Fá-
ryzeuſzem. A teraz w nádziei obietnice / ktora ſie ſtáłá oycom náſzym od 6
Bogá/ſtoię Sądowi będąc poddány/do ktorey dwoienaśćie náſzego po- 7
kolenia/ we dnie y w nocy Bogu służąc / nádziewáią ſie przyść. O ktorą
nádzieię ſkárżą ná mie Zydowie/o Krolu. Y cożá niepodobna rzecz ieſt ku 8
wierzeniu v was/żeby Bog vmárłe wſkrzeſzał? Y iaćiem mniemał/żem 9
Supr: 8. ℣ 3. miał przećiwko imieniu Jezuſá Názáráńſkiego wiele przećiwnego czynić/
& 9. ℣ 2. & com iednák y czynił w Jeruzálem: bo wiele świętych iam do ćiebie wſá- 10
22. ℣ 4. dzał/ wziąwſzy moc á dozwolenie od Kśiążąt Kápłáńſkich: y gdy ie zá-
bijano/iam przynośił ortel. A po wſzyſtkich bożnicách częſtokroć ie karząc 11
przymuſzałem ie áby bluznili: y ieſzcze więcey oſzálawſzy ná nie/ prześlá-
Sup: 9. ℣ 3. dowałem ie áż do obcych miaſt. Miedzy ktoremi gdym iáchał do Dámá- 12
& 22. ℣ 9. ſzku/z mocą y dopuſzczenim Kśiążąt Kápłáńſkich/w południe/ ná drodze/
widźiałem KRolu / z niebá świátłość iáśnieyſzą niż słońce/ ktora mie o- 13
świećiłá ze wſząd/ y te ktorzy poſpołu ze mną byli. A gdyſmy wſzyſcy ná 14
źiemię vpádli/ ſłyſzałem głos ktory do mnie mowił Zydowſkim ięzykiem:
Száwle/Száwle/czemu mie prześláduieſz? Trudno ć ieſt tobie wierzgáć
ná ośćień. A iam rzekł: Ktoś ieſt Pánie? A Pan rzekł: Jam ieſt JEzus 15
ktorego ty prześláduieſz. Ale wſtań/ y ſtoy ná ſwych nogách. Abowiem 16
ná tomći ſie vkazał / bym cie poſtánowił ſłużebnikiem/ y świádkiem tych
rzeczy ktoreś widźiał/y tych ktoremić ſie vkáżę/wybawiáiąc ćie od ludźi/ 17
y od Po-

18 y od Pogánow/ do ktorych ia ciebie teraz posyłam/ ábyś otworzył oczy
ich/ áby sie náwrocili od ciemności ku świátłości/ y od mocy szátáńskiey
ku Bogu: áby wzieli odpuszczenie grzechow/y cząstke miedzy Swietemi/
19 przez wiáre ktora iest we mnie. Stadże/ Krolu Agripá/ nie byłem nie-
20 wiernym niebieskiemu widzeniu: ále tym napierwey ktorzy są w Dámá- Sup:4.✠ 20.
szku/y w Jeruzálem/y po wszystkiey Zydowskiey krainie/y Pogánom opo- & ✠ 22. & 13
wiádałem/áby pokutę czynili/y náwrocili sie ku Bogu/czyniac przystoyne ✠ 14. & 14.
✠ 1.
21 vczynki pokucie. Dla tey przyczyny Zydowie gdym był w kościele/poima- Sup:21.✠ 32
22 wszy mie / kusili sie o to áby mie byli zábili. Ale podpomożony pomocą
Bożą/áż do dniá dzisieyszego stoie/ świadcząc máłemu y wielkiemu/ nic
inszego niepowiádáiąc/iedno to co Prorocy powiádáli/ że miáło przyść/
23 y Moizesz: Jesli miał cierpieć Chrystus / iesli pierwey powstawszy z v-
24 márłych/ miał opowiádáć świátłość ludziom y Pogánom. To gdy on
mowił/ á gdy te spráwe dawał/ Festus rzekł głosem wielkim: Száleiesz
25 Páwle/wiele pismá przywodzicie w szaleństwo. A Páweł rzekł: Nie szá-
leie cnotliwy Festusie/ále prawdy y trzezwości słowá powiádam. Boć
26 wie o tych rzeczách Krol/do ktorego też śmiale mowie: bo rozumiem że mu
żadna rzecz z tych táyna nie iest/ á też sie żadna z nich pokatnie nie dziá-
27 ła. Wierzysz Krolu Agrypá Prorokom? Wiem iż wierzysz. A Agrypá
28 rzekł do Páwłá: Máłą rzeczą námowisz mie/ żebym był Krześciáninem.
29 A Páweł: Zadam od Bogá y w máłe/y w wielu/ á nie tylko ciebie: ále y
wszystkie ktorzy dziś tego słucháią/ áby sie tákiemi stáli/ iákim y ia iestem/
30 wyymuiąc to więzienie. Tedy powstał Krol/y Stárostá/y Bernice/ y ći
31 ktorzy przy nich siedzieli. A gdy odeszli/ rozmawiáli miedzy sobą/ ták mo-
wiąc: Że ten człowiek nic tákiego nie vczynił/przecoby álbo śmierci álbo
32 więzienia był godzien. Agrypá zás rzekł do Festusá: Mogł był ten czło-
wiek być wypuszczon/by był nie áppellowal do Cesarzá.

Kápit: 27.

§ Páweł do Rzymá morzem iádąc/trudności wiele podiął. Anioł mu sie vkazał: potym ziemie z swemi doplynął.

1 A Gdy było osądzono/ że miał Páweł iecháć do
Włoch/ áże miał być oddan z inemi więźniámi Setnikowi/ i-
2 mieniem Juliuszowi/roty Cesárskiey: tedy wstąpiwszy w okręt 2 Cor:11 ✠ 25
Adrumentski: poczynáiący sie wieść około mieysc Azyey/ puścilichmy sie
3 ná morze/á był przy nas Arystárchus Mácedończyk z Tesáloniki. Drugie-
go dniá przybieglismy do Sydonu. Tedy Juliusz ludzkie sie obchodząc z
4 Páwłem/dopuścił mu iść do przyiaciół/y stáránie mieć o sobie. A ztámtąd
sie puściwszy przyiácháliśmy pod Cypr: przeto iż nam były wiátry prze-
5 ciwne. Y wiozac sie po morzu Cylicyyskim y Pámfiliyyskim/przyiácháli-
6 śmy do Listry/ktora iest w Licyey/á tu Setnik nálazszy okręt Alexándriy-
7 ski/á on idzie do Włoch/przewiodł nas do niego. A gdyśmy sie przez wie-
8 le dni leniwo wiezli/ y záledwieśmy przyiácháli przeciwko Gwidowi/ że
nam wiátr nie dopuszczał/przybylichmy ku Krecie/wedle Sálmony/á zá-
ledwie wedle niego sie wiozac/przyiácháliśmy ná iedno miesce/ktore zo-
9 wą/ Dobry Port / od ktorego nie dáleko było miásto Tálássa. Strawi-
wszy tedy wiele czásu/ á gdy iuż nie było przespieczne żeglowánie: przeto
10 iż post iuż był minął/cieszył ie Páweł/mowiąc: Mężowie/widze iż z krzy-
wdą y z szkodą wielką/nie tylko nakłádu y Okrętu/ ále y dusz nászych po-
11 czyna być to iáchánie. Ale Setnik więcey wierzył Márynarzowi y żegla-
12 rzowi/ niżli temu co Páweł powiádał. A gdy sposobnego portu nie było

ná zimowánie/wiele ich vmyslilo ztámtad iácháć/owaby mogli iáko przy
iácháć do Feniki ná zimowánie/ v portu wyspu Krety/ktory leży ku wiá-
trom zachodnym Afrykowi y Chorowi. A gdy powiewał wiátr z połu- 13
dniá/mniemáiac by mieli to co chćieli/gdy sie puśćili z Assu/żeglowáli do
Kretu. Ale nie długo potym vderzył náprzećiwko niemu wiátr gwałto- 14
wny/z Pułnocy ktory zowa Euroakwilo. A gdy porwał okret/y niemogł 15
zdołáć przećiwko wiátrowi/puśćiwszy okret wiátrom/tosmy ták sie wie-
zli. Tedy przybieżawszy do iedneg wyspu/ktory zowa Klaudá/záledwie- 16
smy mogli okret zátrzymáć. Ktory zádzierżawszy vżywáli pomocy/ opá- 17
sawszy okret / boiac sie by ná Syrtym nie wpádli/ spuśćiwszy iedno ná-
czynie tákesmy sie wiezli: á gdy ták námi gwałtownie sie burzliwość 18
morska námiotáłá/drugiego dniá wymiátawáli co mieli w okrećie: á trze 19
ćiego dniá swemi rekomá naczynie w okrećie potrzebne wymiátywáli. A
gdy iuż áni słońcá áni gwiazd było widáć przez wiele dni/á burza niemá- 20
łá nádchodziłá/iuż odietá byłá nádzieiá wszystká zdrowia nászego.

A gdy wielkie poszczenie było/ thedy Páwel stoiac miedzy nimi / rzekł: 21
Trzebá było o meżowie vsłuchawszy mnie / nie pusczáć sie od Krety/ á
mieć w zysku te krzywde y szkode. A teraz rádze wam być dobrey mysli. 22
Abowiem żadna duszá z nas nie zginie/procz samego okretu. Bo stánał tey 23
nocy przy mnie Angioł Boży/ ktoregom ia iest/ y ktoremu służe / mowiac:
Nie boy sie Páwle przed Cesarzem musisz stánac: á oto dárowałći Bog 24
ty wszystki ktorzy sie z toba wioza. Przetoż badźćie dobrey mysli Meżo- 25
wie/ bo ia wierze Bogu moiemu / iż ták bedźie iáko mi iest powiedziano.
Ale muśiemy pierwey przybyć do nieiákiego wyspu. 26

Gdy tedy czternasta noc nádeszłá / á mysmy sie wiezli po morzu Adry- 27
átskim o pułnocy/domniemawáli sie Żeglarze/żeby sie im vkázowáłá iáka
kráiná. Tedy oni spuśćiwszy line z ołowem do morzá / nálezli głebia ná 28
dwádzieśćiá sążeni / á odiáchawszy nie dáleko ztámtad / nálezli głebia ná
pietnaśćie sążeni : y boiac sie bysmy nie wpádli ná mieyscá miáłkie á ostre 29
puśćiwszy z tyłu okretowego czterzy kotsice/żadáli áby dźień był. A gdy 30
oni Żeglarze chćieli z okretu vćiec/puśćiwszy barke ná morze/ rzekomo iá-
koby poczynáli od przodku okretu kotsice wyciagáć. Rzekł Páweł Set- 31
nikowi/ y onym służebnym. Jesli ći w okrećie nie zostána/ wy záchowáni
być nie możećie. Tedy służebni obćieli powrozy od barki/ y dopuśćili iey[c] 32
vpłynać. A gdy iuż poczynáło świtáć / prośił Páweł wszystkich áby co 33
ziedli/mowiac: Już to dziś czternasty dźień/iáko trwaćie poszczac sie/á nie
Mat:10 ✠ 30 iedliśćie nic. Przetoż was proszę r ábyśćie pokarm wźieli/ dla záchowá- 34
Luc: 12 ✠ 7. nia zdrowia wászego: boć żadnemu z was włos z głowy nie zginie. A gdy 35
to rzekł: wźiawszy chleb/ podziekował BOgu przed oblicznośćia wszyst-
kich : y łamiac/ począł ieść. A stawszy sie lepszey mysli wszyscy / y oni też 36
iedli. A było nas w okrećie wszystkich ludzi dwie śćie / śiedmdźieśiat y 37
sześć. Potym náiadszy sie/vlżywáli okretu wyrzucáiac pszenice do morzá. 38

A gdy sie stał dźień/ ziemie nie mogli doyzrzeć/ ále obaczyli nieiáka od- 39
noge obtoczona brzegiem/do ktorey myslili iesliby iáko mogli wbić okret.
A gdy wyciagneli kotsice/pusczáli sie ná morze/rozpuśćiwszy też spoienia 40
rudlow/ á podniozszy wznieśli żagle podług wiania wiátru/ y wiezli sie
ku brzegowi. A gdysmy wpádli ná mieysce gdźie sie dwoie morze zbiega/ 41
vwiazili okret : tedy przodek okretu vwiaznawszy/stał nie ruszáiac sie/ ále
zádni koniec łamał sie od gwałtowney burzey. Tedy onych służebnikow 42
tá rádá byłá/áby ony wieźnie pozábiiáli/by ktory wypłynawszy nie vćiekł
Ale Setnik chcac záchowáć Páwłá/zákazał tego. A kazał tym ktorzy mo- 43
gli pły-

44 gli pływáć/áby sie naprzod puścili/ y wyszli ná ziemie: á one insze ná de-
szczkách przewozili/ á drugich ná onych obłomkách okretowych. Y ták sie
stáło/ że wyszły wszystki dusze ná ziemie.

Kápit: 28.

§ Páwel vszedszy trudnośći morskich/ ná wyspie cudá dźiáła: potym
do Rzymu przyszedszy z rádośćia przyiet.

1 NGdysmy tego niebespie
czeństwá vszli/ tedysmy po-
ználi/iż on wysep Mitylene zo
2 wa. A ludźie Pogáńscy oneg wyspu/nie-
máło nam ludzkość okazáli. Abowiem
zápaliwszy gromáde drew/ rozgrzewáli
nas wszytkie/dla dżdżu ktory ná ten czás
3 lał/ y dla źimná. A gdy Páweł názbie-
rał niemáło gromáde chrostu/y kładł ná
ogień: zmija vciekáiac przed goracem/
4 vchwyciła sie reki iego. Co obaczywszy oni Pogáni/ że wisiáłá bestya o-
ná v reki iego/ mowili miedzy soba. Muśi ten człowiek być mezoboyca/
5 ktory wyszedszy z morzá/ pomstá nie da mu żyć. Ale on otrzasnawszy one
6 bestya w ogień/nic złego nie vćierpiał. A oni mniemáli by miał opuchnać/
y nagle padwszy vmrzeć. A gdy ná to długo czekáli/widzac że sie mu nic
złego nie stáło/obroćiwszy sie/ powiádáli go być Bogiem.
7 A ná tych mieyscách były folwárki Ksiażećiá onego wyspu/ imieniem
Publiuszá/ktory nas przyiawszy/ przez trzy dni łáskáwie podeymował. Y
8 tráfiło sie/iż oćiec Publiuszow chorował ná goraczke/y ná biegunke w te
czásy. Tedy wszedł do niego Páweł: y pomodliwszy sie/włożył nań rece/
9 y vzdrowił go. To gdy sie stáło/ tedy wszyscy ći ktorzy ná onym wyspie
10 chorowáli/przychodźili/ y bywáli vzdrowieni: ktorzy nas też w wielkiey
czći mieli/y kiedysmy od nich odieżdżáli/ nákłádli nam co było trzebá.
11 A po trzech kśieżycách/ iáchálismy w okrecie Alexándriyskim/ ktory ná
12 wyspie zimował/ná ktorym był herb gwiazdy Bliźniecey. A gdysmy przy
13 iácháli do Syrákus/ mieszkálismy tám trzy dni. Ztad obieżdżáiac/przyiá-
chálismy do Rhegia: á po iednym dniu/gdy wiał z południá wiátr/wto-
14 rego dniá przybieglismy do Puteolow/ tám nálazszy Bráćia/ prośili nas
ábysmy v nich pomieszkáli przez śiedm dni: á potym przyiáchálismy do
15 Rzymá. Z ktorego gdy vsłyszeli Bráćia/o nas/zábieżeli nam áże do rynku
Appiuszowego/y do trzech kárczm. Ktore Páweł vyźrzawszy/ dziekuiac
16 Bogu/wźiał śmiáłość. A gdysmy przyszli do Rzymu/ dopuszczono Pá-
włowi mieszkáć sobie z iednym Zołnierzem/ ktory go przystrzegał.
17 Po trzećim lepák dniu/ zezwał przednieysze z Zydow. A gdy sie zeszli/
mowił do nich: Ja/ Mezowie bráćia/nic nie czyniac przećiwko pospolst-
wu/álbo przećiwko obyczáiom oycowskim/ bedac poimánym w Jeruzá-
18 lem/iestem podan w rece Rzymiánom: ktorzy gdy mie wypytáli/á wysły-
szeli/chćieli mie wypuśćić: przeto iż żadney przyczyny śmierći nie było we
19 mnie. A gdy sie temu sprzećiwiáli Zydowie/ muśiałem sie do Cesarzá od-
20 wołáć: nie przeto żebym miał ná lud moy o co skárżyć. Dla tey tedy przy-
czyny/prośiłem o to/ żebym was mogł widźieć/ y do was mowić: Abo-
wiem ći dla nádźieie ludu Izráelskiego iestem oto tym łáncuchem zwiazá-
21 ny. Tedy oni rzekli do niego: My ánismy listu o tobie z Zydowstwá mie-

 li/áni

li/ áni przyßedßy ktory z Bráciey oznaymił nam/ álbo mowił o tobie co
złego. Ale żadamy od ciebie słyßeć/co ty rozumieß: Bo o tey Sekcie wie- 22
my dobrze/że sie iey wßedzie przeciwia. Potym złożywßy mu dzień/przy- 23
ßło ich do nieg⁰ ná gospode niemáło: ktorym on wykłádał(pismá) świad-
cząc o Krolestwie Bożym/y dowodząc im o Jezusie z Zakonu Moizeßo-
wego/ y z Prorokow/ od zaránia áż do wieczorá. Y niektorzy vwierzáli 24
onemu co Páweł powiádał/á drudzy zás nie wierzyli. A gdy sie ták mie- 25
dzy sobą nie zgadzáli/ rozchodźili sie/ do ktorych Páweł mowił iedno sło-
wo: Iż dobrze Duch S. mowił przez Izáiaßá Proroká/ do oycow ná-
Isaiæ 6. ✠ 9. ßych/mowiąc: Idź do ludu tego/ á powiedz mu: Vßymá bedziecie słu- 26
Mat:13. ✠ 14 cháć/á nie bedźiecie rozumieć: á widząc bedziecie widźieć/á nie vyzrzycie.
Mar:4. ✠ 12. Abowiem zgrubiáło serce ludu tego/á vßymá cießko słyßeli/y oczy swoie 27
Luc:8. ✠ 10. zámrożyli: by lepák oczymá nie widzieli/á vßymá nie słyßeli/y sercem nie
Ioã: 12. ✠ 40 rozumieli/á nie náwrocili sie/ábym ie vzdrowił. Bądźże wam tedy świá- 28
Rõa:11. ✠ 8. domo/iż Pogánom posłano iest to zbáwienie Boże/ á oni vsłucháią. A to 29
powiedziawßy/wyßli od niego Zydowie/ máiąc miedzy sobą wielkie ga-
dánie. Y mießkał Páweł cáłe dwie lecie w swey gospodzie: á przyimo- 30
wał wßystkie ktorzy przychodzili do niego/każąc im o Krolestwie Bo- 31
żym/ y náuczáiąc tych rzeczy ktore są o Pánu IEzusie Chry-
stusie/z wßelkim dufánim/ krom zábronienia.

☞ Dźieiow Apostolskich Koniec.

Przedmowá

Przedmowá świętego Hieronimá/ ná List S. Páwłá do Rzymiánow.

Rzymiánie są ktorzy z Zydow y z Pogánow vwierzyli. Ci sie pysznym swarem chćieli iedni nád drugie przekłádáć. Abowiem Zydowie mowili: My iestesmy lud BOży/ ktore od początku vmiłowáł BOG y wychowáł. My obrzezáni z rodu Abráámowego/ z świętego rodu wyszlismy. Z czásow przeszłych tylko w Zydowstwie znáiomy był BOG. My z Egiptu známiony Bożemi/ y mocámi wybáwieni/ przeszlismy morze nogą sucha/ gdy násze nieprzyiaćiele wáły morskie zagárnely. Nam dał Pan Mánnę ná puszczy/ y iákoby syny swoie niebieskim pokármem karmił. Nas we dnie y w nocy w słupie obłoku y ogniá vprzedzał/ by nam gdźie drogi nie było/ drogę vkázował. A ták izbysmy inne iego dobrodźieystwa ku nam milczeli. My sami godni bylismy zakon iego przyiąć y głos BOgá mowiącego słyszeć/ y iego wolą vznáć. W ktorym zakonie nam obiecan iest Krystus. Do kthorych też on sam swiádczył sie przyść/ mowiąc: Nie przyszedłem iedno do owiec kthore zginęły z domu Izráelowego/ gdyż was psy ráczey niż ludźmi názywał. Słusznoli tedy iest/ áby báłwány dźisia opu ciwszy ktorymeśćie od początku służyli nam byli przyrownáni ? á nie ráczey ná mieysce przychodniow byli policzeni podług zakonney vstáwy y obyczáiu. A ániśćie tego byli zástu yli/ iedno iż szczodra záwsze BOska dobroć chćiáłá was ku nászemu násládowániu d puśćić.

Pogáni też náprzećiwko temu odpowiádá i: Imbyśćie więtsze BOskie dobrodźieystwá wam vdźiáłáne wyliczáli/ tym ćięższym grzechem sie być winnemi vkażećie. Abowiem záwżdy tego wszystkiego byliśćie niewdźięczni. Onemi nogami kthoremi przeszliśćie suche morze/ táńcowáliśćie prz d báłwány ktorycheśćie sobie náczynili. Z onymi vstámi ktorymiśćie dla potępienia nieprzyiaćioł wászych Pánu śpiewáli/ żądáliśćie by wam báłwáná spráwiono. Onemi oczymá ktoremiśćie byli zwykli Bogá w obłoku albo w ogniu widáć/ pátrzáliśćie ná báłwány. Mánná wam też byłá omierzłá. A záwżdyśćie ná puszczey przećiw Pánu szemráli/ żądáiąc wroćić sie do Egiptu/ skąd was był ręką mocną wyrwał. Z co wiecey ták Oycowie wászy częstym pobudzenim Páná drażnili/ iż wszyscy ná puszczy pomárli/ áni więcey z stárszych ich iedno dwoie ludźi do źiemie obiecáney weszło. A co stáre rzeczy wspominamy gdyżbyśćie też tego nigdy byli nie vczynili/ dla tego samego żadnyby nie rzekł was godnemi odpuszczenia/ iżeśćie Páná Chrystusá wam przez Proroki obiecánego/ nie tylko przyiąć niechćieli/ ále śmiercią hániebną zábili. Ktorego skorosmy poználi/ tudźieżesmy weń vwierzyli/ gdyż nam o nim przedtym nigdy nie powiádáno. Skąd może być dowiedźiono/ iż cosmy báłwánom służyli/ nie zátwárdźiáłośći vmysłu/ ále niewiádomośći ma być przypisano. Abowiem ktorzy teraz poznawszy go násláduiemy/ dawnobysmy byli násládowáli/ bysmy przedtym byli poználi. A wy ták sie z Sláchectwá rodu przechwalaćie/ iákoby nie násládowánie dobrych obyczáiow więcey niżli ćielesne národzenie czyniło was synmi świętych. Wszako Ezau y Izmáel gdyż są z rodu Abráámowego/ nie bywáią miedzy synmi policzeni.

Gdyż sie ták rospieráli/ Apostoł miedzy nie włożywszy sie/ ták oboie stronę rowną/ áby dowiodł że żadny z nich swą spráwiedliwośćią nie zásłużył zbawienia. Ale iż oboy lud wiádomie y ćięszko grzeszył: Zydowie iż przez przestępstwo zákonu nie vććili BOGá: á Pogáni iż gdyby poznawszy z stworzenia stworzyćielá mieli czestowáć/ chwałę iego odmienili w báłwány ręką vczynione. Iż też oboy lud iednáko odpuszczenie otrzymał rozumem dowodźi/ zwłaszczá iż w tymże zákonie przepowiedźiano było iż y Zydowie y Pogáni ku wierze Chrystusowey mieli być wezwáni/ dla tego oboie stronę vniżáiąc/ ku pokoiowi y zgodźie nápomina.

ist Swietego Páwłá Apostołá do Rzymiánow.

Kápit: I.

§ Vkázuie miłość swoie ku Rzymiánom/ y iáko nienawidźi złośći ich.

Awel sługá JEzu Chrystusow/ powo- 1
Acto:13. ✠ 2 łány Apostoł/ odłączony ná Ewángelią Bożą/ kto-
ra był przed tym obiecał przez Proroki swe w świe- 2
tych pismiech/ o synu swoim/ ktory mu sie stał z na- 3
sienia Dawidowegō według ćiáłá/ ktory okazan iest 4
że iest Synem BOżym w mocy/ podług duchá po-
świecenia/ że powstał z vmárłych JEzus Krystus
Pan nász przez kthoregośmy wźieli łáskę y Apostol- 5
stwo/ ku posłuszeństwu wiáry miedzy wszystkiemi Pogány dlá imienia
iego/ miedzy ktoremi iesteśćie też y wy/ powołáni JEzusowi Chrystuso- 6
wi/ tym wszystkim ktorzy są w Rzymie miłym Bożym/ wezwánym świe- 7
tym. Łáská wam y pokoy/ od BOGA Oycá/ y Páná nászego JEzusá
Chrystusá. Naprzod tedy dźiekuię BOgu moiemu/ przez JEzusá Chry- 8
stusá zá was wszystkie/ iż wiárá wászá bywa opowiádána po wszystkim
świećie. Abowiem świádek mi tego BOG/ ktoremu ia służę w duchu 9
moim w Ewángeliey Syná iego/ iż bez przestánku zmiánkę o was czynię
záwżdy w modlitwách moich/ prosząc owábym wżdy iáko niegdy mogł 10
mieć szczęsną drogę z woli Bożey/ przyść do was. Abowiem prágnę was 11
widźieć/ ábym wam nieco vdźielił łáski duchowney/ ku wászemu potwier
dzeniu/ to iest/ ábyśmy sie społu poćieszyli/ przez tę ktorą spolnie mamy wiá 12
rę wászę y też moię. A niechcę byśćie tego nie mieli wiedźieć Brácia/ iżem 13
częstokroć postánawiał ábych przyszedł do was (á nie dopuszczono mi áż
do tych miast) ábym iáki owoc miał też y w was/ iáko y w inszych pogá
niech. Grekom y Pogánom/ mądrym y nie mądrym iestem powinien: ták 14
iż ile ze mnie iest gotowem iest/ y wam ktorzy iesteśćie w Rzymie Ewán- 15
gelią opowiádáć. Abowiem nie wstydam sie Ewángeliey/ bo iest moc 16
BOża/ ku zbáwieniu káżdemu wierzącemu/ Żydowi naprzod y Grekowi
Aba: 2. ✠ 4. Abowiem spráwiedliwość BOża obiáwia sie w niey/ z wiáry w wiárę/ 17
Heb: 10 ✠ 38 ták iáko nápisano iest: A spráwiedliwy z wiáry żywie. Obiáwia sie bo- 18
Gala: 3. ✠ 11 wiem gniew BOży z Niebá/ ná wszelką niepobożność y niespráwiedli-
wość tákowych ludźi/ ktorzy prawdę BOżą w niespráwiedliwośći zá-
dźierżáią: iż to co wiádomo iest o BOgu/ iáwno iest miedzy nimi/ bo im 19
BOG obiáwił. Abowiem rzeczy iego niewidome/ od stworzenia świá- 20
tá/ mogą być poięte rozumem/ przez te rzeczy ktore są vczynione: wiekui-
Eph: 4. ✠ 17. sta też iego moc y Bostwo/ ták/ że nie mogą sie wymowić. Abowiem po- 21
& ✠ 18. znawszy BOgá/ nie chwalili go ták iáko BOgá/ áni mu dźiękowáli: ále
nikczemnemi sie stáli w myślách swoich/ y záćmione iest szalone serce ich/
bo powiádáiąc sie być mądremi/ stáli sie głupiemi. Y odmienili chwałę 22
nieskáżitelnego BOGá/ w podobieństwo obrázu skáżistego człowieká/ y 23
ptákow/ y zwierząt czwornogich/ y wężow. Przetoż też podał ie BOg w 24
żądośći sercá ich/ w nieczystość/ áby zelżyli ćiáłá swe sámi w sobie/ iż zá-
mienili

25 mienili prawdę BOżą w kłamstwo / á chwałę dawáli y służyli ráczey
stworzeniu niż stworzycielowi/ktory iest błogosłáwiony ná wieki Amen.
26 Przetoż tedy wydał ie BOg w namiętności sromotne. Abowiem nie-
wiásty ich odmieniły przyrodzony zwyczay/w ten bieg ktory iest przeciw
27 przyrodzeniu. Tákże też y mężczyzná/ opuściwszy przyrodzony zwyczay
z niewiástą / zápalili się w żądzách swoich ieden ku drugiemu/ mężczyzná
z mężczyzną sprosność płodząc/ á biorąc zapłatę obłędliwości swoiey sá-
28 mi ná sobie/ták iáko przystáło. A iáko niedbáli Bogá mieć w wiádomo-
ści/ wydał ie też BOg w przewrotny smysł/áby czynili te rzeczy ktore nie
29 przystoią: będąc pełni wszelkiey nieprawości / złości/ nałożney nieczy-
stoty/łákomstwá/niecnoty/ y będąc pełni zazdrości/mężoboystwá/swaru/
30 zdrády/ złośćiwości/ podszczuwacze/ naśmiewce/BOgá nienawidzące/
potwarce/pyszne/nádęte/ wynalesce złych rzeczy/ rodzicom nieposłuszne/
31 niemądre/nieukłádne/bez litości/bez pokoiu/ bez miłośierdzia/ ktorzy poz-
32 nawszy spráwiedliwość Bożą nie rozumieli/iż ći ktorzy tákie rzeczy dziá-
łáią/ godni są śmierći/ nie tylko ktorzy ie czynią : ále thez y ći ktorzy przy-
zwaláią czyniącym.

Kápit : 2.

¶ Skaráwszy Rzymiány/karze złości Zydowskie/ powiádáiąc ie być podo-
bne Pogánom/co Bogá nie znáią : y vpomina ie ku vznániu.

1 PRzetoż niemożesz być wymowion/o człowiecze ká-
żdy ktory sądzisz. Bo w tym o co drugiego sądzisz / sam śiebie Mat: 7. ℣ 2.
2 potępiasz : ábowiem toż dziáłasz / co w inszym sądzisz. Wiemy
bowiem iż Sąd BOży iest/ według prawdy przeciwko tym ktorzy tákie
3 rzeczy czynią. A mniemasz(podobno)o człowiecze/ktory sądzisz te ktorzy tá-
4 kie rzeczy czynią/y sam ie czynisz/iż ty vydzieśz Sądu Bożego? Czyli hoy-
ność dobroci iego/y ćierpliwości/y nieskwápliwości gárdzisz? Niewiesz
5 iż dobrotliwość Boża/ciebie ku pokućie przywodzi? Ale podług twárdo
śći twey / y niepokutuiącego sercá twego / skárbisz sobie gniew / w dzień
6 gniewu/y obiáwienia spráwiedliwego Sądu Bożego/ktory odpłáci ká- Mathei 16.
7 żdemu podług vczynkow iego. Tymći wżdy ktorzy trwáiąc w dobrym v
czynku/szukáią chwały y czći/y nieskáżitelności/odda żywot wieczny: ále
8 tym zásię ktorzy są w poswarkách/ y ktorzy nie przyzwaláią prawdzie/ále
9 wierzą nieprawości (będzie) gniew y niełáská. Trapienie y vćisk ná w-
szelką duszę człowieczą ktory złe czyni: Zydá naprzod y Greká/ále chwałá
10 cześć/y pokoy káżdemu ktory czyni dobrze/ naprzod Zydowi y Grekowi.
11 Abowiem niemász przyymowánia osob v Bogá. Bo wszyscy ktorzy bez
12 Zakonu zgrzeszyli/bez Zakonu też poginą : á ktorzykolwiek w Zakonie zgrze Deu: 10. ℣ 17.
13 szyli/przez Zakon będą sądzeni. Bo nie słuchácze Zakonu/spráwiedliwi są 2 Paralip: 19. ℣ 7.
14 v Bogá : ále ći ktorzy Zakon pełnią/ będą vspráwiedliwieni. Abowiem Iob 34. ℣ 19.
gdyż Pogáni ći ktorzy Zakonu nie máią/z przyrodzenia to co Zakon vkázu- Act: 10. ℣ 34.
15 ie/czynią: tákowi Zakonu nie máią/sami sobie są Zakonem/ ktorzy vkázuią Mat: 7. ℣ 21.
sprawę Zakonną nápisaną w sercách swoich/zá poświadczánim sumnienia Iaco: 1. ℣ 22.
16 ich/ y mysli miedzy sobą oskarżáiących / álbo też wymawiáiących/ w on
dzień gdy będzie sądził Bog táyne rzeczy ludzkie/podług Ewángeliey mo
17 iey/ przez Jezusa Chrystusa. Jesliż więc ciebie Zydowinem názywáią/
18 y spuszczasz się ná Zakon/á przechwalasz się w Bogu/y wiesz wolą iego/y
19 pochwalasz rzeczy vżytecznieysze/sprawiony będąc z Zakonu/ tuszysz sobie
żebyś był przewodnikiem ślepych/ y świátłością tych ktorzy w ćiemnoś-
20 ćiách są / náuczycielem niemądrych/ mistrzem dziećinnym : kthemu żebyś
miał

miał ſpoſob náuki y prawdy w Zakonie. A ták ty ktory inſzego náuczaſz/á 21
ſam śiebie nie náuczaſz/ktory każeſz nie kráść/krádnieſz: ktory powiádaſz 22
nie cudzołożyć/cudzołożyſz: ktory przeklinaſz Báłwány/świetokrádziec-
twá czyniſz: ktory ſie z Zakonu chlubiſz/ przez przeſtepſtwo Zakonu Bogá 23
Isai:52. ✠ 5. nie czciſz. Bo imie Boże przez was bluźnione bywa miedzy pogány/ták iá- 24
Eze:36 ✠ 20 ko nápiſano ieſt. Obrzezánie ieſtći pożyteczne/ieſlibyś zakon záchował: ále 25
bedzieſzli przeſtepca Zakonu/ obrzezánie twoie ſtáłoć ſie nieobrzezánim. A 26
ták ieſliżeby nie obrzezány ſpráwiedliwośći Zakonu przyſtrzegał/ á zaſz
nieobrzázánie iego/nie bedźie poczytáne zá obrzázánie? Y bedźie ſądźił ten 27
ktory z przyrodzenia ieſt nie obrzázánym/pełniac Zakon/ćiebie ktoryś przez
litere/y przez obrzázánie/ ieſt przeſtepca zakonu. Abowiem nie to ieſt Zyd/ 28
ktory ieſt iáwnie Zydem/ áni to obrzazánie ieſt/ ktore iáwnie ná ćiele ieſt:
ále ten ieſt práwym Zydem/ ktory potáiemnie ieſt Zydem/ y to ieſt práwe 29
obrzezánie ktore ieſt ná ſercu w duchu/nie według litery/ ktorego chwałá
nie z ludźi ále z BOgá ieſt.

Kápit: 3.

Zydowie dla Zakonu od BOgá dánego/nie ſą nád Pogány doſtoynieyſzy/
ále potrzebuią iáko y oni łáſki BOżey.

COż tedy wiecey má Zydowin? álbo co zá pożytek 1
obrzezánia? Wiele/wſzelakim ſpoſobem: Naprzod iż im zwie- 2
rzone ſą słowá Boże. Bo á co ná tym/ iż niektorzy z nich nie v- 3
2 Tim:2 ✠ 13 wierzyli? A wiec niedowiárſtwo ich wiáre BOżą wyniſzczyło? Vcho- 4
Ioa: 3. ✠ 33. way BOże. Ale ieſtći BOG prawdźiwy/á wſzelki człowiek kłamcá/ták
Psa: 115. ✠ 11 iáko nápiſano ieſt: Abyś ſie ſtał ſpráwiedliwym w powieśćiách twoich/
Psal:50. ✠ 6. iżebyś zwyćieżył kiedy bywaſz ſądzon. A ieſliż wiec niepráwość náſzá/ 5
ſpráwiedliwość Boſką záleca/coż rzeczemy? Czyli nieſpráwiedliwy ieſt
BOG/ktory gniew przywodźi? (obyczáiem ludzkim mowie) vchoway 6
Boże. Bo ieſliby ták/ iákoż bedźie ſądźił Bog ten świát? Abowiem ieſli 7
prawdá Boża w moim kłamſtwie rozmnożyłá ſie ku chwale iego/czemuż
ieſzcze y ia iáko grzeſzny/bywam ſądzon? á nie ráczey ták czynie (iáko nas 8
niektorzy ſromocą/y iáko powiádáią drudzy/ żebyſmy mowili:) Czyńmy
złe rzeczy/áby przyſzły dobre? Ktorych (ludźi) potepienie/ſpráwiedliwe
ieſt. Coż tedy? przewyſzamyſz my ie? Zadnym ſpoſobem. Abowiem okazá- 9
Gala:3. ✠ 22. liſmy przyczyny/iż Zydowie y Grekowie wſzyſcy ſą pod grzechem/iáko ná- 10
Psalm:13. ✠ 1 piſano ieſt. Iż niemáſz nikogo ſpráwiedliweg/niemáſz rozumnego/niemáſz
& 52. ✠ 3. ktoby ſzukał Bogá. Wſzyſcy ſie náchylili/tudźież wſzyſcy ſie ſtáli nieuży- 11
tecznymi: niemáſz ktoby czynił dobrze/nie ieſt áż do iednego. Grob otwo- 12
Psal:5. ✠ 11. rzony/ieſt gárdło ich/iezykámi ſwemi zdrádliwie czynili: iad wrzećiennic 13
Psa: 139. ✠ 4 pod wárgámi ich. Ktorych vſtá pełne przeklinánia y gorzkośći/ predkie 14
Psal: 9. ✠ 7. nogi ich ku rozlaniu krwie. Skruſzenie y nieſzcześćie ná drogách ich/ á 15
Isai: 59. ✠ 7. drogi pokoiowey nie vználi/ niemáſz boiáźni Bożey przed oczymá ich. 16
Pro: 1. ✠ 16.
Psal: 35. ✠ 2. ☞ A wiemy to/iż cokolwiek Zakon mowi/mowi tym ktorzy w Zakonie 17
Gala: 2. ✠ 16. ſą/ áby káżde vſtá były zátulone/ á żeby wſzyſtek świát był poddány Bo- 18
gu: bo z vczynkow Zakonnych nie bedźie vſpráwiedliwiono przed nim w- 19
Gala:2. ✠ 16. ſzelkie ćiáło. Abowiem przez Zakon/ieſt poznánie grzechu. Ale teraz bez Za 20
konu ſpráwiedliwość Boża ieſt obiáwioná / o ktorey świadczą Zakon y 21
Prorocy. A ſpráwiedliwość Boża przez wiáre Jezuſá Chryſtuſá (przy- 22
chodźi) w ty wſzyſtki y ná wſzyſtki ktorzy weń wierzą. Abowiem nie-
máſz żadney rozności: bo wſzyſcy zgrzeſzyli/y potrzebuią chwały Bożey. 23
Vſpráwiedliwieni dármo przez łáſke iego / przez odkupienie ktore ieſt w 24

Chryſtuśie

25 Chrystusie Jezusie/ktorego Bog wystáwił Vbłagálnikiem/przez wiárę
we krwi ieg̃/ku okazániu spráwiedliwośći swoiey/dla odpuszczenia prze=
26 szłych grzechow/ ktore BOg ćierpiał/ ku okazániu spráwiedliwośći iego
ná ten czás/ áby on był spráwiedliwym/tym ktory vspráwiedliwia oneg̃/
ktory iest z wiáry JEzusa Chrystusá. ☞ Gdzież tedy iest przechwalá=
27 nie twoie? Wyrzucone iest precz. Przez ktory Zakon/podobno vczynkow?
28 Nie: Ale przez Zakon wiáry. Bo zá to mamy/że człowiek bywa vspráwie
29 dliwion przez wiárę / bez vczynkow Zakonnych. Czyli tylko Zydom iest
30 Bog? A za też nie Pogánom? Y owszem y Pogánom. Boć wzdy ieden
iest Bog/ ktory vspráwiedliwia obrzezánie z wiáry / á nieobrzezánie przez
31 wiárę. Tedy Zakon kazimy przez wiárę? Nykaki: ále owszem Zakon stá=
nowiemy.

Kápit: 4.

¶ Zydowie nie máią się przechwáláć z obrzezánia Abráhámowi dánego/
y z inszych Zakonu stárego vczynkow. Abráhám bowiem przez wiárę
przed obrzezánim był vspráwiedliwionym od Bogá.

1 COż tedy rzeczemy / coby nálazł Abráhám oćiec
2 nász podług ćiáłá? Bo ieslić Abráhám z vczynkow Zakonnych Gen:15. ℣ 6
3 vspráwiedliwion iest: ma chwałę/ ále nie v Bogá. Abowiem Gala:3. ℣ 6.
co powiáda pismo? Vwierzył Abráhám Bogu/ y było mu to poczytano Iaco:2. ℣ 23.
4 ku spráwiedliwośći. Ale temu ktory co czyni/zapłátá nie bywa poczytána
5 podług łáski: ále według powinowáctwá. A zaś temu ktory nie dźiała/
ále wierzy w onego ktory vspráwiedliwia grzesznego / bywa poczytána
wiárá iego ku spráwiedliwośći/podług postánowienia łáski Bożey. Já=
6 ko też y Dawid powiáda/ błogosłáwieństwo (być) człowiecze/ktoremu
7 Bog poczyta spráwiedliwość krom vczynkow. Błogosłáwieni są ći kto= Psal:31. ℣ 1
8 rych odpuszczone są niepráwośći / y ktorych grzechy są zákryte. Błogosłá=
wiony to mąż/ ktoremu nie poczytał Pan grzechu.
9 To tedy błogosłáwieństwo/ w obrzezániu tylko trwa: czyli też w nie=
obrzezániu? Abowiem powiádamy/ iż poczytána iest Abráhámowi wiá=
10 rá ku spráwiedliwośći. Jakoż tedy iest poczytána? w obrzezániu/ czyli w
11 nie obrzezániu? Nie w obrzezániu/ále w nieobrzezániu. Y známię obrzezá= Gen:17 ℣ 10.
nia wziął/ pieczęć spráwiedliwośći wiáry ktora iest w nieobrzezániu: áby & ℣ 11.
był oycem wszytkich wierzących przez nieobrzezánie/ áby y im było też po=
12 czytano ku spráwiedliwośći: tákże też áby był oycem obrzezánia/nie tyl=
ko tym ktorzy są z obrzezánia/ ále y tym ktorzy náśláduią śládow wiáry/
13 ktora iest w nieobrzezániu oycá nászego Abráhámá. Abowiem nie przez
Zakon (stáłá się) obietnicá Abráhámowi / álbo plemieniu iego/ áby był
14 dziedzicem świátá/ ále przez spráwiedliwość wiáry. Bo iesliby tylko ći
byli dziedzicmi ktorzy są z Zakonu: zniszczona iest wiárá/zgłádzona iest o=
15 bietnicá. Abowiem Zakon gniew spráwuie. Bo gdźie niemász Zakonu/
16 tám niemász y przestępstwá. Przetoż tedy/są dziedzicowie/z wiáry/áby po
dług łáski / byłá pewna obietnicá wszystkiemu nasieniu: nie tylko temu
ktore iest z Zakonu/ ále też y temu ktore iest z wiáry Abráhámowey/ktory
17 iest oycem nas wszystkich/ták iáko nápisano iest. Jż postánowiłem ćię oy= Gen:17. ℣ 4.
cem wiele narodow/przed Bogiem/ ktoremuś vwierzył/ ktory ożywia v=
márłe/ á zowie te rzeczy ktorych niemász/iáko te ktore są.
18 Ktory przećiwko nádziei/ w nádźieię vwierzył/ áby był oycem wielu ná=
rodow/podług tego co mu iest powiedziano. Ták będźie nasienie twoie/ Gen:15. ℣ 5.
19 iáko gwiazdy niebieskie/y piasek morski. Y nie chwiał się w wierze/áni pá=

trzał

trzał ná ciáło ſwoie zmartwione/ gdyż iuż málem był we ſtu lat / áni pá-
trzał ná zmartwiáłość żywotá żony ſwey Sary. Tákże też nie wątpił w 20
obietnicy Bożey iáko nie wiárą / ále poſilon będąc wiárą/ dáiąc chwałę
Bogu : zupełnie wiedząc/iż cokolwiek obiecał Bog/ to mocen ieſt y vczy- 21
nić. Przetoż y poczytano mu ieſt to ku ſpráwiedliwości. A nie nápiſano 22
tego tylko dla niego/iż mu to poczytano ku ſpráwiedliwości : ále też y dla 23
nas/ktorym też będzie poczytano ku ſpráwiedliwości/ktorzy wierzymy w 24
onego/ktory wſkrzeſił IEzuſá Chryſtuſá Páná náßeğ od vmárłych/kto-
ry ieſt wydány dla grzechow náßych/á wſtał z martwych dla vſpráwie- 25
dliwienia náßego.

Kápit: 5.

¶ Przez łáſkę Páná Chryſtuſowę/y záſługę śmierći iego/bywamy wybáwieni
od grzechu pierworodnego : á iáko śmierć przez pierwßego Adámá pá-
nowáłá/ ták przez wtorego żywot y ſpráwiedliwość.

A Ták będąc vſpráwiedliwieni z wiáry/mieymy po- 1
Ephe:2.✠ 18 koy z Bogiem/przez Páná náßego Jezuſá Chryſtuſá/przez kto- 2
reğ też mamy przyſtęp przez wiárę do tey łáſki/ w ktorey ſtoimy
Iacob: 1. ✠ 3. y chlubimy ſie/w nádziei chwały ſynow Bożych. Ale nie tylko w nádziei/ 3
ále ſie też chwalimy w vciſkách/ wiedząc iż vciſk ſpráwuie w nas cierpli-
wość/á cierpliwość doświadczenie/á doświadczenie nádzieię/ á nádzie- 4
Heb: 9.✠14. iá nie pohańbia : á to iż miłość Boża rozláłá ſie w ſercách náßych/ przez 5
Heb:9.✠ 18. Duchá świętego/ktory nam ieſt dan. ☞ Bo á przecż Chryſtus/ ponie- 6
& ✠ 28.
1 Petr.3.✠ 18. waż byliſmy ießcże niemocnemi / podług cżáſu vmárł zá bezbożne : Abo- 7
wiem ledwie kto zá ſpráwiedliwego vmrze. Bo zá dobrą rzecż ſnadźby
wżdy kto śmiał vmrzeć. Ale záleca miłość ſwoię Bog w nas/że wżdy ie- 8
ſli ná ten cżás gdyſmy byli ießcże grzeßnemi według cżáſu / Chryſtus zá
nas vmárł : dálekoć więcey teraz będąc vſpráwiedliwieni we Krwi iego/ 9
będziem od gniewu zbáwieni prze zeń. Abowiem ieſlić ná on cżás gdyſmy 10
byli nieprzyiacielmi/ieſteſmy poiednáni z Bogiem przez śmierć Syná ieğ:
dálekoć więcey iuż będąc poiednani/ będziemy zbáwieni w żywocie iego.
A nie tylko/ále ſie y chlubimy w Bodze przez Páná náßego Jezuſá Chry- 11
ſtuſá/przez ktoregoſmy teraz wzięli ziednánie. Dla tegoż/iáko przez iedne- 12
go cżłowieká grzech ná ten Swiát wßedł/á przez grzech śmierć : á potym
ták ná wßyſtki ludzie śmierć przyßłá / w ktorym cżłowiecże pierwßym
wßyſcy zgrzeßyli. Abowiem áż do Zakonu/grzech był ná świecie: ále nie 13
był grzech pocżytan/poki Zakonu nie było. Ale krolowáłá śmierć od Adá- 14
má áż do MOyzeßá/też y nád tymi ktorzy nie zgrzeßyli/ná podobieńſtwo
przeſtępſtwá Adámowego/ktory był fizerunkiem Adámá przyßłego. Ale
nie iáko wyſtępek ták y dar. Bo ieſliże ich wiele pomárło dla iedneğ cżło- 15
wieká grzechu : dálekoć więcey łáſká Boża y dar/w łáſce iedneğ cżłowie-
ká IEzuſá Chryſtuſá / nawięcey ſie rozláłá. Ani ták iáko przez iednego 16
grzech/ ták y dar. Abowiemći Sąd Boży z iednego grzechu poſtępuie ku
potępieniu/ álec łáſká z wielu grzechow poſtępuie ku vſpráwiedliwieniu.
Bo ieſlić w iedneğ grzechu/śmierć krolowáłá przez iednego/dálekoć wię- 17
cey ludzie ktorzy przyymuią obfitość łáſki/ y obdárowánia/y ſpráwiedli-
wości/będą krolowáć w żywocie przez iednego Jezuſá Chryſtuſá. A ták 18
iáko przez iednego wykrocżenie wßyſcy ludzie przyßli ná potępienie: ták y
przez iednego ſpráwiedliwość wßyſcy mogą przyść ku vſpráwiedliwie-
niu żywotá. Bo iáko przez nieposłußeńſtwo iednego cżłowieká/wiele ſie 19
ich ſtáło grzeßnemi ; ták też przez iednego posłußeńſtwo ſpráwiedliwych
ſie zſtá-

20 ſie ſtánie wiele. A Zakon nádßedł áby ſie rozmnożył wyſtep. A gdzie ſie
21 grzech obfitßym ſtał/ tám obfitßa ſie ſtáłá łáſká. Aby ták iáko krolował
grzech ku śmierći : táko żeby też y łáſká krolowáłá przez ſpráwiedliwość
ku żywotowi wiecznemu przez JEzuſá Chryſtuſá Páná náßego.

Kápit : 6.

§ Z łáſki Páná Chryſtuſowey/mamy moc zgłádzenia przeßłych grzechow/y vwiárowánia przyßłych/y wydánia ná Boża służbe/odmieniwßy żywot pierwßy.

1 COż tedy rzeczemy? Bedziemy trwáć w grzechu/
2 áby łáſká byłá obfitßa? vchoway BOże.. Bo my ktorzyſmy
vmárli grzechowi/iákoż ießcze bedziemy w nim żyć?
3 ☞ Czyli nie wiećie Bráćia/iż ktorzyſmy kolwiek okrzceni w Chryſtuśie Gala:3 ✠ 27.
4 JEzuśie/ ieſteſmy okrzceni w śmierći iego : ábowiem ieſteſmy z nim po- Col: 2. ✠ 12.
grzebieni przez krzeſt ná śmierć/áby iáko Kryſtus wſtał zmartwych przez
chwałe oycowſke : ták żebyſmy też y my chodzili w odnowieniu żywotá.
5 Bo ieſliżeſmy ſie ſtali poſpołu wßczepieni ku podobieńſtwu śmierći iego/ Ephe:4 ✠ 23
6 tákże też poſpołu y zmartwychwſtániu bedziemy. To wiedząc/iż ſtáry czło Colo:3. ✠ 10
wiek náß poſpołu z nim vkrzyżowan ieſt/áby było zepſowáne ćiáło grzechu Heb.9 ✠ 14.
& 12. ✠ 2.
7 ábyſmy wiecey nie ſłużyli grzechowi. Bo kto vmárł vſpráwiedliwion ieſt 1 Pet: 2. ✠ 1.
8 od grzechu. A ieſliſmy vmárli z Chryſtuſem/wierzymy że też poſpołu be-
9 dziemy żyć z Chryſtuſem/wiedząc iż Chryſtus wſtawßy zmartwych/iuż
10 wiecey nie vmiera/śmierć mu wiecey nie bedzie pánowáłá. Bo iż vmárł
11 grzechowi/vmárł raz/á iż żywie/żywie BOgu. Tákże też y wy rozumiey
ćie/żeśćie też pomárli grzechowi/á żywiącemi BOgu w Chryſtuśie Je-
12 zuśie. ☞ Niechże tedy nie kroluie grzech w wáßym śmiertelnym ćiele
13 byśćie mieli być poſłußni żądośćią iego. Ale áni wydawayćie członkow
wáßych ná oręża niepráwośći grzechowi/ále oddawayćie ſie BOGV
iáko z vmárłych bedąc żywemi/á członki wáße ná oręża ſpráwiedliwo-
14 śći BOgu. Bo wam grzech nie bedzie pánował/iż nie ieſteśćie pod Zako-
15 nem/ále pod łáſką. Coż tedy? bedziemże grzeßyć/że nie ieſteſmy pod Za-
16 konem/ále pod łáſką? vchoway BOże. A zaż nie wiećie/że komu ſie ofiá- Ioan: 8. ✠ 34
ruiećie być ſługámi ku poſłußeńſtwu/tego ieſteśćie ſługámi komuśćie po- 2 Pet:2. ✠ 19
ſłußni/bądź grzechowi ku śmierći/bądź poſłußeńſtwu ku ſpráwiedliwo-
17 śći? A chwałá Bogu/iżeśćie bedąc ſługámi grzechu/vſłucháli z ſercá tego
18 ſpoſobu náuki/przez ktory ieſteśćie przywiedzieni. A bedąc wyſwobodze-
ni od grzechu/ſtáliśćie ſie ſługámi ſpráwiedliwośći.
19 ☞ Ludzkim ſpoſobem wam mowie dla krewkośći ćiáłá wáßego/iż iá-
kośćie wydawáli członki wáße/áby ſłużyły nieczyſtośći y niepráwośći/
ku niepráwośći : ták záś teraz/ wydawayćie członki wáße áby ſłużyły
20 ſpráwiedliwośći ku poświęceniu. Bo gdyśśie byli ſługámi grzechu/
21 wolnymiśćie byli ſpráwiedliwośći. Cożeśćie tedy zá vżytek mieli ná on
czás z onych rzeczy ktorych ſie teraz wſtydźićie? ábowiem koniec ich/śmierć
22 ieſt. Teraz lepák bedąc wyſwobodzeni od grzechu / á ſtawßy ſie ſługámi
Bogu/ maćie owoc wáß ku poświęcániu/ á koniec żywot wieczny. Bo
23 wyſługá grzechu/śmierć. A łáſká Boża/ żywot wieczny/ w Chryſtuśie
JEzuśie Pánie náßym. ☜

Kápit: 7.

§ Przez łáſke Páná Chryſtuſowe otrzymáliſmy wyzwolenie od Zakonu/ choćiaż Zakon dobry/y rozumowi zgodny/dał grzechu poznánie.

AZaſz niewiećie Bráćia/boć do tych mowię ktorzy 1
Zakon vmieią/ iż Zakon pánuie w człowiecze iáko długo żyw?
1 Cor:7.✗39 Bo niewiáſtá ktora ieſt zá mężem / poki mąż żyw / obwiązána 2
ieſt Zakonowi : ále gdy vmrze mąż iey/iuż ieſt rozwiązána od Zakonu mę=
żá. A ſtadże poki mąż żyw/ byłáby cudzołożnicą názwána/ieſliby byłá z i= 3
nym mężem : ále gdyby iey mąż vmárł / iuż ieſt wolná od Zakonu mężo=
wego/że nie byłáby cudzołożnicą/ieſliby byłá z inym mężem.
Tákże też y wy bráćia moi ieſteśćie vmartwieni Zakonowi przez ćiáło 4
Chryſtuſowo/ żebyśćie byli inego/ tego ktory zmartwych wſtał/ ábyſmy
czynili owoc Pánu Bogu. Bo pokiſmy byli w ćiele/namiętności grzecho= 5
we/ktore przez Zakon były/dokázowáły w członkách nászych/áby vczyniły
owoc śmierći : ále teraz ſtáliſmy ſie wolnymi od Zakonu śmierći/ w kto= 6
rym nas trzymano/ták żebyſmy ſłużyli w odnowieniu Duchá/á nie w ſtá=
rości litery. Coż tedy rzeczemy/tedy Zakon ieſt grzech? Boże vchoway. 7
Ale grzechum nie poznał/iedno przez Zakon. Bom niewiedział o pożądli=
Exo:20 ✗ 17 wośći/by mi był Zakon nie powiedział. Nie będzieſz pożądał. Ale grzech 8
Deu:5.✗21. wziąwszy powod przez przykazánie / ſpráwił we mnie wszeláką pożądli=
wość. Bo bez Zakonu/grzech martwym był. A iam był bez zakonu niekie= 9
dy. Ale gdy przyſzło przykazánie/ grzech ożył. A iam vmárł/ y nálázło mi 10
ſie przykazánie ktore miáło być ku żywotowi / że było ku śmierći. Abo= 11
wiem grzech wziąwszy powod przez przykazánie/zwiodł mie/y przez nie zá
1 Tim:1 ✗ 8. bił mie. A ták Zakon ći ieſt święty/y przykazánie święte/y ſpráwiedliwe/ 12
y dobre. Co tedy dobrego ieſt/mnie ſie ſtáło śmierćią? Vchoway Boże/ 13
ále grzech/áby ſie vkazał grzechem/ przez dobrą rzecz ſpráwił mi śmierć/
áby grzech przez przykazánie był náder wielkim grzechem. Bo to wiemy 14
iż Zakon duchowny ieſt/á ia ieſtem ćieleſny/ záprzedány pod grzech : bo to
co czynię/nie rozumiem. Abowiem nie to czynię/co chcę czynić dobreg°/ále 15
to czynię co nie nawidzę złego/ono czynię. A ieſliż więc to czynię czeg° czy= 16
nić niechcę/przyzwalam Zakonowi/ że ieſt dobry. A teraz iuż nie ia czynię 17
támto/ ále ktory we mnie mieszka/grzech. Bo to wiem/ iż nie mieszka we 18
mnie/to ieſt w ćiele moim/co dobrego : ábowiem chuć mam/ále wykonáć
co dobrego/ tego w ſobie nie náyduię. Bo nie to czynię/co chcę czynić do= 19
brego/ále ono złe czynię/czego niechcę. A ieſliż to czynię/czego czynić nie= 20
chcę: iuż nie ia to czynię/ále grzech ktory we mnie mieszka. Náyduię tedy 21
Zakon/gdy ia chcę co dobreg° czynić/iż mi złe przyległo. Abowiem kocham 22
ſie w Zakonie BOżym/ według wnętrznego człowieká. Ale widzę inszy 23
Zakon w członkách moich/ktory ſie przećiwi zakonowi rozumu meg°/á kto=
ry mie zniewala w zakon grzechu/ ktory ieſt w członkách moich. Nieszczę= 24
ſny ia człowiek/ kto mnie wyſwobodzi z ćiáłá śmierći tey? łáſká BOża 25
przez JEzuſá Chryſtuſa Páná nászego. A ták ia ſam/ſłużę vmyſłem zako
nowi BOżemu/á ćiáłem zakonowi grzechu.

Kápit : 8.

¶ Láſká Paná Chryſtuſowa one od potępienia wybawia/ ktorzy przez wiárę y miłość k niemu przyſtawáią/ á nie one ktorzy wedle ćiáłá chodzą / kthore ku żywotowi zrządzą.

NIemász tedy teraz żadnego potępienia tym ktho= 1
rzy ſą w Chryſtuśie JEzuśie/ktorzy nie według ćiáłá chodzą.
Abowiem Zakon duchá żywotnego w Chryſtuśie JEzuśie/ 2
wyzwolił mie od zakonu grzechu y śmierći. Bo to co było zakonowi nie= 3
podobnego

podobnego/ w czym był mdł przez ciáło/ zesławszy BOg Syná swego/
w podobieństwie ciáłá grzesznego/z grzechu potępił grzech w ciele/áby v-
4 spráwiedliwienie Zakonu wypełniło się w nas/ ktorzy nie według ciáłá
5 chodzimy/ále według duchá. Bo ci ktorzy według ciáłá są (żywi) to co
cielesnego iest rozumieią. A ci ktorzy według duchá (żywi są) to co du-
6 chownego iest rozumieią. Abowiem rostropność cielesna/śmierć iest: ále
7 rostropność duchowna/żywot y pokoy. Bo mądrość cielesna nieprzyiacie
8 lem iest Bogu: bo Zakonowi Bożemu nie iest poddána/áni też może. A ci
9 ktorzy są w ciele/ Bogu się nie mogą podobáć. Wy lepák nie iesteście w
ciele/ále w duchu / wszákże iesli Duch Boży mieszka w was. Ale iesli kto
10 Duchá Chrystusowego nie ma/ten nie iest iego. A ieslíż Chrystus w was
iest/ciáłoć martwe iest dla grzechu/ ále duch żywie dla vspráwiedliwie-
11 nia. Ieslíż duch onego ktory wskrzesił Iezusá zmartwych mieszka w was
tedy ten ktory wzbudził Iezusá Chrystusá z martwych/ożywi y śmiertel-
ne ciáłá wásze/ dla przemieszkawáiącego w was duchá iego.
12 ☞ A ták Bráciá iesteśmy powinni/nie ciáłu żebyśmy według ciáłá żyli.
13 Bo iesli będziecie żyć według ciáłá/zemrzecie: ále będziecieli duchem sprá
14 wy cielesne morzyli/żyć będziecie. Abowiem ktorzykolwiek Duchem Bo-
15 żym bywáią rządzeni/ ci są syny BOżemi. Bo nieprzyieliście zás duchá 2 Tim: 1 b 7.
niewolstwá w boiázni/áleście przyieli duchá sposobienia synow Bożych/ Gala: 4. b 5.
16 w ktorym wołamy/Abbá/Oycze. Samci bowiem duch poświadcza du-
17 chowi nászemu/iż iesteśmy synowie BOży. A ieslić synowie/ tedyć y dzie-
dzicy: dziedzicy Boży/á społeczni dziedzicy Chrystusowi. ☜ Wszákże
ták iesli też pospołu cierpiemy/ábyśmy pospołu byli y vwielbieni.
18 ☞ Boć wżdy mam zá to/iż nie są godne vtrapienia ninieyszego czásu/ do
19 przyszłey chwały/ ktora będzie w nas obiáwioná. Abowiem oczekawá-
20 nie stworzenia/ oczekawa obiáwienia synow BOżych. Márności bo-
wiem stworzenie poddáne iest/ niechcąc/ále dla onego ktory ie poddał w
21 nádziei. Bo y ono stworzenie będzie wyzwolone z niewoli skáżenia/ná
świebodę chwały Synow BOżych. ☜
22 ☞ Wiemy to bowiem/iż wszelkie stworzenie wzdycha/ y iákoby rodząc
23 boleie áż do tych miast. A nie tylko ono/ ále y my sami ktorzy pierwośći
ducha mamy/y my sami w sobie łkamy/oczekawáiąc sposobienia Synow
24 Bożych / odkupienia ciáłá nászego. ☜ Abowiem nádzieią stalismy się
zbáwieni. A nádzieiá ktora bywa widziána / nie iest nádzieiá: bo co kto
25 widzi/czego się nádziewa? Ale iesli się tego nádziewamy/czego nie widzi-
26 my: máiąc cierpliwość oczekawamy. Tákże też y duch podpomaga nie-
mocy nászey: bo o cobyśmy się modlili iáko ma być/ tego niewiemy: ále
27 sam duch przyczynia się zá námi wzdychánim niewymownym. A ten kto-
ry się serc ludzkich wywiáduie/wie czegoby pożądał duch/iż według Bo-
gá przyczynia się zá świętemi.
28 ☞ Wiemy też to/iż tym ktorzy miłuią Bogá/ wszystkie rzeczy dopoma-
gáią ku dobremu/tym ktorzy według postánowienia wezwáni są święci.
29 Abowiem ktore przewiedział / te y przeyzrzał/ áby się stali podobni obrá-
zowi syná swoiego: áby on był pierworodnym miedzy wielą bráciey. A
30 ktore przeyrzał/te y wezwał: á ktore wezwał/te y vspráwiedliwił/á kto-
31 re vspráwiedliwił/tám te y vwielbił. Coż tedy ná to rzeczemy? iesli Pan
32 Bog zá námi/ktoż przeciwko nam? Ktory y Synowi swemu własnemu
nie przepuścił/ále go wydał zá nas zá wszytkie: iákoż też nie dárował nam
33 z nim wszystkich rzeczy? Ktoż będzie skárżył ná wybráne Boże? Bog kto-
34 ry vspráwiedliwia? Ktoż iest kto będzie potępiał? Chrystus IEzus kto-

ry ieſt vmárł/ á owßem ktory y zmartwychwſtał: ktory ieſt ná práwycy
Bożey/ ktory też y przyczynia ſie zá námi. A ták ktoż nas tedy odłączy od 35
miłośći Chryſtuſowey? Vtrapienie? czyli vćiſk? czyli głod? czyli nágo=
tá? czyli niebeſpieczeńſtwo? czyli prześládowánie? czyli miecz? (iáko ná=
Pſal.43. ℣ 23 piſano ieſt: Iż dla ćiebie martwieni bywamy cáły dzień/ poczytano nas 36
iáko owce ná zábićie.) Ale w tych wßyſtkich rzeczách przezwyciężamy/ dla 37
onego ktory nas vmiłował. Bo ieſtem tego pewien/ iż áni śmierć/ áni ży= 38
wot/ áni Angiołowie/ áni przełożeńſtwá/ áni śiły/ áni mocárſtwá/ áni rze=
czy ninieyßze/ áni przyßłe/ áni mocność/ áni wyſokość/ áni głębokość/ áni 39
żadne inße ſtworzenie/ będzie nas mogło odłączyć od miłośći Bożey/ kto=
ra ieſt w Chryſtuśie IEzuśie Pánie náßym.

Kápit: 9.

Żáłuiąc zátwárdzenia Żydowſkiego/ tego dowodźi/ że nie z Zakonnych vczynkow mieli być zbáwieni: k temu też y Pogáni z ßczerey łáſki Bożey ſą ná Wiárę prawdziwą powołáni.

PRawdę powiádam w Chryſtuśie IEzuśie/ nie 1
kłámam: czego mi poświadcza ſumnienie moie w Duchu świę=
tym/ iż mam wielki fráſunek/ y vſtáwiczną boleść ná ſercu mo= 2
Acto.9. ℣ 2. im. Abowiem żądałem ia ſam być odrzuconym od Chryſtuſá dla bráćiey 3
1 Cor.15. ℣ 9 moiey/ ktorzy mi ſą powinowáći wedle ćiáłá/ ktorzy ſą Izráelczyki/ ktorych 4
ieſt ſpoſobienie zá ſyny/ y chwáłá/ y Teſtáment/ y dánie Zakonu/ y poſłu=
żeńſtwo/ y obietnice/ ktorych oycowie (ſą ći) z ktorych ieſt Chryſtus po= 5
dług ćiáłá/ ktory ieſt nád wßyſtko Bog błogosłáwiony ná wieki/ Amen.
Nie żeby ſie wniwecz obroćiło ſłowo Boże: boć nie wßyſcy ktorzy ſą 6
z obrzezánia Izráel/ ći ſą Izráelitowie: áni wßyſcy ktorzy ſą plemieniem 7
Gen.21. ℣ 12 Abráhámowym/ ſą ſynowie Abráhámowi. Ale w Izááku názwáne tobie
Gal.4. ℣ 28. będźie naśienie: to ieſt/ nie ći ktorzy ſą ſynowie ćiáłá/ ći ſynowie Boży: ále 8
Gen.18. ℣ 10 ći ſą ktorzy ſynowie obietnice/ tych poczytáią w naśieniu. Abowiem to 9
ieſt ſłowo obietnice. O tym czáśie przyydę/ á będźie Sará miáłá ſyná.
Gen.25. ℣ 2. A nie tylko oná/ ále y Rebeká máiąca z iednego złączenia Izáaká oycá 10
náßego. Abowiem gdy ſie ießcze byli nie národźili/ áni ießcze co dobrego 11
álbo złego vczynili (áby według obránia poſtánowienie Boże trwáło)
Gen.25. ℣ 23 nie z iákich vczynkow/ ále z tego ktory wzywał/ rzeczono ieſt iey/ że ſtárßy 12
Mala.1. ℣ 2. będźie ſłużył młodßemu. Ták iáko nápiſano ieſt: Iákobám vmiłował/ á 13
& ℣ 3. Ezau nie nayźrzał. Coż tedy rzeczemy? Zali nie práwość v Bogá? V= 14
Exo.33. ℣ 19 choway Boże. Abowiem ták do Moizeßá mowi: Zmiłuię ſie nád tym/ 15
ktorego mi żal: á miłośierdźie okażę nád tym/ nád ktorym ſie zlituię. A
ták nie nátym ieſt kto chce/ áni kto bieży/ ále ná Bogu ktory ſie zmiłuie. Bo 16
Exo.9. ℣ 16 ták mowi piſmo Fáráonowi/ że ná tom ćie wzbudźił/ ábym okazał ná to= 17
bie moc moię/ á żeby było ſłáwione imię moie po wßyſtkiey źiemi. A ták 18
nád kim chce/ nád tym ſie zmiłuie: á kogo chce/ zátwárdza.
Rzeczeß mi tedy: Czemuż ſie wiec ießcze vſkarża? bo á kto ſie woli iego 19
Iſai.45. ℣ 9. może ſprzećiwić: O człowiecze/ ktoś ty ieſt żebyś miał odpowiádáć Bo= 20
Iere.18. ℣ 6. gu? Izaß może rzec gárniec gárncárzowi/ czemuś mię ták vczynił? Azaß 21
Sapi.15. ℣ 7. gárncarz nie ma gliny w mocy/ áby z iedney bryły vczynił iedno naczynie
ku poczćiwośći/ á drugie ku zelżywośći. Ieſliż też BOG chcąc vkázáć 22
gniew/ y obiáwić moc ſwoię/ znośił w wielkiey ćierpliwośći naczynie
gniewu godne zátrácenia áby okazał hoyność chwały ſwoiey/ nád naczy= 23
Oſee.2. ℣ 23 niem miłośierdźia/ ktore zgotował ku chwale. Ktore też y wezwał/ to ieſt 24
1 Pet.2. ℣ 10 nas/ nie tylko z Żydow/ ále y z Pogánow/ ták iáko przez Ozeáßá Proroká/ 25
mowi:

mowi: Wzowę nie lud moy/ludem moim: á nie vmiłowány/ vmiłowá-
nym: y ten ktory nie otrzymał miłośierdzia/tym ktory otrzymał miłośier-
26 dzie. A będzie/ iż ná tym mieyscu gdzie im powiedziano/ wy nie iesteśćie Oseæ 1. ✠ 10
27 ludem moim/tám będą názwáni syny Bogá żyweg. A Izáiasz iáwnie mo Isai: 10. ✠ 22.
wi o ludu Izráelskim: by byłá liczbá synow Izráelskich iáko piasek mor- Oseæ 1. ✠ 10
28 ski/ostátki będą zbáwione. Abowiem słowo skonawáiąc / y vkracáiąc w
29 spráwiedliwośći: bo słowo skrocone vczyni Pan ná ziemi/ á iáko przed- Isaiæ 1. ✠ 9.
tym powiedział Izáiasz. By był Pan zastępow nie ostáwił nam naśienia/
stálibyśmy śię byli iáko Sodomá/ á bylibyśmy byli podobni Gomorze.
30 Coż tedy rzeczemy? Że wżdy Pogáni ktorzy nie náśládowáli spráwie-
dliwośći / dostáli spráwiedliwośći / á spráwiedliwośći tey ktora iest z
31 wiáry: á lud zás Izráelski náśláduiąc Zakonu spráwiedliwośći/ ku Za-
32 konowi spráwiedliwośći nie przyszedł. Dla czegoż? Iż nie z wiáry/ ále
33 iákoby z vczynkow. Abowiem obráźili śię o kámień obráżenia/ iáko nápi- Isaiæ 8. ✠ 14.
sano iest: Oto ia kłádę ná Syonie kámień obráżenia/ y opokę zgorszenia: & 28. ✠ 16.
á kożdy ktory vwierzy weń/nie będźie pohánbiony. 1 Petr: 2. ✠ 7.

Kápit: 10.

§ Modli śię Apostoł zá Żydy/ okázuiąc że spráwiedliwość ktora ku wiecznemu ży-
wotowi wiedźie/nie iest z Zakonu/ále tylko z wiáry Páná Jezusá Chrystusá.

1 Bráćia/chuć iśćie sercá moiego/y modlitwá do Bo-
2 gá/vstáwicznie śię dźieie zá nimi ku zbáwieniu. Bo tego im po-
świádczam / żeć chutliwą miłość máią ku BOgu/ ále nie we-
3 dług wiádomośći. Abowiem nie wiedząc spráwiedliwośći Bożey/á swą
4 chcąc postánowić/ spráwiedliwośći Bożey nie są poddáni. Gdyż koniec
Zakonu Chrystus iest/ ku spráwiedliwośći kożdemu kto wierzy. Bo ták
5 Moizesz nápisał: Iż ktoryby człowiek czynił one spráwiedliwość/ ktora Leu: 18. ✠ 5.
6 z Zakonu iest/będźie w niey żyw. Ale spráwiedliwość ktora iest z wiáry/ Eze: 20. ✠ 11
ták powiáda: Nie mow w sercu twoim/ Ktoż wstąpi do niebá? to iest/ Deu: 30 ✠ 12
7 Chrystusá z niebá śćiągáć. Albo kto zstąpi w przepáść? to iest Chrystusá
8 z martwych zás wywodźić. Ale co mowi pismo? Blisko iest słowo w v- Deu: 30. ✠ 14
stách twoich/ y w sercu twoim. Toć iest słowo wiáry / ktore opowiáda-
9 my. Bo iesliby wyznawał vsty swoimi Páná JEzusá/á w sercu swym-
byś wierzył/że go BOG wzbudźił od vmárłych/zbáwion będźiesz.
10 Sercem bowiem bywa wierzono ku spráwiedliwośći / á vsty wy- Isai: 28. ✠ 16.
11 znawánie bywa ku zbáwieniu. Mowi bowiem pismo: Kożdy ktory weń
12 wierzy/nie będźie pohánbiony. Abowiem niemász rozności miedzy Żydem
y Grekiem. Bo tenże iest Pánem wszystkich/bogáty ná wszystkie ktorzy go
13 wzywáią. Abowiem káżdy ktokolwiek będźie wzywał Imienia Pánskie- Ioel 2. ✠ 32.
14 go/zbáwion będźie. Jáko tedy będą wzywáć/ w ktorego nie vwierzyli? Acto: 2. ✠ 22
álbo iáko będą wierzyć onemu ktorego nie słucháli? Ale iákoż będą słu-
15 cháć bez káznodźieie? A zás iákoż będą kázáć/ ieśli nie będą posłáni? iáko
nápisano iest. O iáko piękne są nogi tych ktorzy opowiádáią pokoy/ y kto-
16 rzy opowiádáią dobra? Ale nie wszyscy są posłuszni Ewángeliey. Abo- Isai: 52. ✠ 7.
17 wiem Izáiasz powiáda: Pánie/ ktoż vwierzył słuchániu nászemu? A ták Nahū 1. ✠ 15
18 wiárá z słuchánia/á słuchánie przez słowo Chrystusowo. Ale powiádam Isaiæ 53. ✠ 1.
á zaż nie słyszeli? Owszem po wszystkiey źiemi rozszedł śię głos ich/ y ná Ioā: 12. ✠ 38.
kray okręgu źiemie słowá ich. Ale powiádam / á zaż Izráel nie po- Psal: 18. ✠ 5.
19 znał? Pierwszy z nich Moizesz powiáda: Ja was przywiodę ku zawiśći Deu: 32. ✠ 21
20 przez nie narod/ przez narod niemądry w gniew was pusczę. A Ezáiasz Isai: 65. ✠ 1.
śmie y mowi: Náleziony iest od tych ktorzy mie nie szukáli/tym ktorzy śie

Isai: 65. ℣ 1. o mnie nie pytáli iáwniem sie vkazał. A do Izráelá mowi: Cáły dźień 21
wyciągałem ręce moie do ludu niewiernego/ále przećiwiáiącego mi sie.

Kápit: 11.

¶ Zámuie Pogány áby sie niewynośili nád Zydy/iż ie Pan przyiał á Zydy odrzućił/ bo ácż zydowie ná czás odrzuceni/przedśie potym máią sie náwroćić do Páná/ á dźiwuie sie hoynośći y nie ogárnioney mądrośći Bożey.

POwiádám tedy: Zali BOG odrzućił lud swoy? 1
Vchoway BOże. Bo y ia też iestem Izráelczyk z naśienia A-
bráhámowego/ z pokolenia BEniáminowego. Nie odrzućił 2
BOG ludu swoiego/ktory przeyźrzał. Aza nie wiećie o HEliaszu co po-
wiáda pismo/iáko sie przyczynia do BOgá przećiwko ludu Izráelskiemu
3 Re: 19 ℣ 10 mowiąc: Pánie Proroki twoie pobili/ołtarze twoie poborzyli/á iam tyl- 3
3 Re: 19 ℣ 18 ko sam został/á szukáią duszę moiey. Ale co mu odpowiedź BOża mowi: 4
Zostáwiłem sobie śiedm tyśięcy mężow ktorzy sie nie kłániáli przed bał-
wánem Báálem. Tákże też y tego czásu / ostátki według obránia łáski 5
BOżey/ zbáwione sie stały. A ieslić z łáski tedyć iuż nie z vczynkow/ bo 6
gdźieby ináczey/łáská iuż nie iest łáská. Coż tedy? Czego szukał lud Izrá- 7
Isaiæ 6. ℣ 9. elski/tego nie dostał/á wybránie tego doszło/á drudzy tedy są záślepieni/ták 8
Mat: 13. ℣ 14 iáko nápisano iest: Dał im Bog duchá vrzeráżáiącego/oczy áby nie widźie-
Ioã: 12. ℣ 40. li/vszy áby nie słyszeli áż do dźisieyszego dniá. A Dawid powiáda: Bądź 9
Act: 28. ℣ 26
Psal: 60 ℣ 23. stoł ich przed nimi ná śidło/ y ná vłowienie/ y ná pogorszenie/y ná oddá-
nie im. Niech będą zácmione oczy ich áby nie widźieli/á grzbietá ich záw- 10
żdy nákrzywiay. Powiádam tedy: Czyli ták szwánkowáli żeby vpádli? 11
Vchoway BOże: ále zá ich wykroceniim/ przyszło zbáwienie pogánom/,
áby im tego zayźrzeli. Ponieważ tedy ich wykroczenia są bogactwem świá- 12
tu/ y vmnieyszenie ich/ bogáctwo Pogánom/ iáko dáleko więcey pełność
ich? Bo to wam Pogánom mowię/ poki ia iestem Apostołem pogáńskim 13
posługę moię vczczę/ owabym iáko przywiodł á wzruszył ku zayźrzeniu 14
ćiáło moie/á niektore z nich przywiodł ku zbáwieniu. Abowiem ieslić od- 15
rzucenie ich iest ziednaniem świátu: przyięćie ich/czym/ iedno żywotem z
vmárłych będźie. Ieslić więc záczynienie święte iest/ tedy y ćiásto/ á iesli 16
korzeń święty/tedyć y gáłęźie. A iesli sie niektore gáłęźi złamáły/ á ty bę- 17
dąc pierwey leśna oliwą/iesteś wszczepion w nie/y stałeś sie vcześnikiem
korzenia y tłustośći Oliwney/ nie chlubże sie przećiwko gáłęźiom. Ieśliż 18
sie więc chlubisz/nie ty korzeniá nosisz/ále korzeń ćiebie. Powiádász tedy 19
połamáne są gáłęźi/ábym ia był wszczepion. Dobrze: álec dla niedowiár- 20
stwá połamáne są / á ty wiárą stoisz/ nie rozumieyże wysoko/ ále sie boy.
Bo iesliżeć BOG przyrodzonym gáłęźiom nie przepuśćił/byc lepak y to- 21
bie też nie przepuśćił. Obaczże tedy dobroć y srogość Bożą/ná ony zwłá- 22
szczá ktorzy vpádli/srogość: á nád tobą dobroć BOżą/ będźieszli trwał
w dobroći: bo iesli ináczey/ tedy y ty będźiesz wyćięt. Ale y oni/nie będąli 23
trwáć w niedowiárstwie/ tedy będą wszczepieni/boć mocen iest B O G
wszczepić ie zásię. Abowiem iesliś ty z przyrodzoney leśney oliwy iest wy- 24
ćięty/á przećiw przyrodzeniu iesteś wszczepion w dobrą oliwę/iáko dále-
ko więcey ći/ ktorzy są przyrodzonemi/ będą wszczepieni w swą oliwę?
Bo niechcę bráćia ábyśćie nie wiedźieli o tey táiemnicy (byśćie nie by- 25
li sami w sobie mądrymi) żeć ślepotá/z niektorey strony przygodźiłá sie lu-
Isai: 59. ℣ 20. du Izráelskiemu/ áżby zupełność Pogánow weszłá / á ták żeby wszystek 26
Izráel był zbáwiony. Iáko nápisano iest: Przyidźie z Syonu/ kthoryby
oderwał/ y odwroćił niezbożność od Iákobá. A to máią odemnie zá te- 27
stáment/

28 stáment/gdy zgłádzę grzechy ich. Według ci Ewángeliey nieprzyiaćiele
29 są dla was/ále według obránia/námilszy są dla oycow. Abowiem bez ly-
30 towánia są dáry y powołánia BOże. Bo iákośćie y wy niekiedy niewie-
31 rzyli Bogu/á teraz otrzymáliśćie miłosierdźie przez ich niewiernosć/ ták y
ći teraz nie vwierzyli ná wásze miłosierdźie/áby tez y oni miłosierdźie o-
32 trzymáli. Abowiem zámknął B O G wszystko w niewierze/ áby sie nád
wszystkimi zmiłował.
33 ☞ O głębokośći bogactw mądrośći y wiádomośći BOżey ? iáko są
34 nieogárnione sądy iego/y niedoszłe drogi iego? Bo kto poznał vmysł Pán- Sapi:9. v 13.
35 ski ? álbo kto był porádnikiem iego ? álbo kto mu pierwey dał/ á będźie mu Isai: 40 v 13.
36 oddano ? Abowiem z niego / y przez zeń/ y w nim iest wszystko/ iemu bądź 1 Cor: 2. v 6.
cześć/y chwałá/ná wieki wiekom. AMEN. ☜

Kápit : 12.

§ Nápomina Rzymiány iáko ku B O G V/ iáko ku
bliźniemu máią sie spráwowáć.

1 PRosze was tedy Bráćia przez miłośierdźie Bo- Phil: 4. v 18
że/ábyśćie wydawáli ćiáłá wásze ofiárę żywiącą/świętą/Bo-
2 gu przyiemną/rozumną posługę wásze. A nie porownywayćie
sie z tym to świátem/ále odnawiayćie sie w odnowieniu smysłu wászego/
ábyśćie doświadczáli/ktoraby byłá wola BOża dobra/ mile wdźięczna Ephe: 5. v 17
3 y doskonáła. Abowiem to powiádam przez łáskę ktora mi iest daná / w- 1 Tes: 4. v 3.
szystkim ktorzy są między wámi. Aby nie więcey rozumiał niżli trzebá ro- 1 Cor: 12 v 12
zumieć/ále żeby rozumiał do trzeźwośći : ile káżdemu z was Bog oddźie- Ephe: 4. v 7.
4 lił miárę wiáry. Bo iáko w iednym ćiele mamy członkow wiele/á wszyt-
5 ki członki nie iedne spráwę máią ; tákżeć też wiele iesteśmy iedno ćiáło w
Chrystusie/á kożdy z osobná ieden drugiego członkámi. ☜
6 ☞ A máiąc obdárowánia rozne podług tey łáski/ ktora nam iest dána/
7 choć Proroctwo podług wywodu wiáry / choć posługowánie w posłu-
8 dze/ bądź też że kto náucza w náuczániu/ ktho nápomina w nápominániu/
kto rozdawa w prostośći/kto przełożonym iest w pieczliwośći/kto sie zmi-
9 łuie z weselem : miłość bez obłudnośći. Nienawidząc co złe/á trzymáiąc Amos 5 v 15
10 sie dobrego. Miłość bráterską wespołek miłuiąc. Czćią sie z obopolnie Ephe: 4. v 3.
11 vprzedzáiąc. Troskliwośćią nie leniwi. Duchem goráiąc. Pánu służąc. 1 Pet: 2. v 22. & 2. v 17.
12 Nádźieią sie ráduiąc. W vćiskách będąc ćierpliwi. Modlitwy pilni. Po- Heb: 13. v 1.
13 trzebam świętych vdźieláiąc. Przyymowánia gośćiow násláduiąc. Do- 1 Petr: 5. v 5.
14 brorzeczćie tym ktorzy was prześláduią/ dobrorzeczćie á nie przeklinayćie Heb: 13. v 2.
15 ich. Ráduyćie sie z tymi ktorzy weseli/ płáczćie z tymi ktorzy płáczą. Jed- 1 Pet: 4. v 9.
16 nostáynie wszyscy rozumieiąc. Nie wysokich rzeczy rozumieiąc/ ále niskim Math: 5. v 4.
przyzwaláiąc. 1 Cor: 3. v 13.
17 ☞ Nie bądźćie rostropni sámi v śiebie. Nikomu złego zá złe nie odda- Prou: 3. v 7.
wáiąc. Opatrzáiąc rzeczy dobre/nie tylko przed Bogiem/ ále też przed w- Isaiæ 5. v 21.
18 szystkimi ludźmi. Jesli może być/ile z was iest/ że wszystkiemi ludźmi po- Pro: 20. v 22.
19 koy mieyćie. Nie mśćićie sámi śiebie namilszy/ ále dayćie mieysce gnie- 1 Per: 3. v 9.
wowi : boć ták nápisano iest : Mnie pomstá/ á ia ią odpłácę/mowi Pan. 2 Cor. 8. v 21
20 Ale będźieli łáknął nieprzyiaćiel twoy/nákarm go: prágnieli/day mu pić/ Heb: 12. v 14
21 bo ták czyniąc/węgle ogniste nágárnieß ná głowę iego. Nie day sie zwy- Eccl: 28. v 1.
ćiężyć złemu/ ále zwyćiężay w dobrym złe. ☜ Mat: 5. v 39.
Deu: 32. v 35
Heb: 10. v 30.
Pro: 25. v 21.

Kápit: 13.

§ Człowiek ku Przełożonym poddánie ku wszystkim miłość/
sam sobie ma mieć obyczáiow poczćiwość.

Sup: 6. v. 4. Wszelka dusza mocam wyższym niechay bedzie pod- 1
Titũ 3. v. 1. dána. Boć nie iest żadna moc/ iedno od BOgá : á ktore są/ od
1 Pet:2. v. 13. Bogá zrzadzone są. A ták kto sie mocy przeciwi/ zrzadzeniu sie 2
Bożemu przeciwi : á ktorzy sie iey zástáwiáią/ sami sobie potepienia náby-
wáią. Abowiem Przełożeni nie są stráchem dobremu vczynkowi/ ále złe- 3
mu. A chcesz sie nie bać Przełożeństwá? czyń dobrze: á bedziesz miał cześć
od niego. Boć on iest służebnikiem Bożym/ ná twe dobro. Ale bedzieszli 4
złe czynił/ boy sie/ boć nie bez przyczyny miecz nosi. Abowiem służebnikiem
Bożym iest/ ktory sie mści ná skaránie tego ktory złe czyni. Przetoż z po- 5
winności bądźcie poddáni/ nie tylko vchodząc gniewu/ ále też dla summie-
nia. Boć dla tego y popłatki dawacie/ iż służebnicy są Bożý/ w tym tylko 6
Mat:22. v. 21 służąc. A ták płaćcie káżdemu długi/ komu dań/ temu dań. Komu cło/ te- 7
mu cło. Komu boiaźń/ baiaźń. Komu cześć/ cześć.
☞ Nikomu nic nie bądźcie dłużni / tylko żebyście sie z obopolnie miło- 8
Exo:20. v. 4. wáli : bo kto miłuie bliźniego/ Zakon nápełnił. Abowiem/ Nie bedziesz cu- 9
Deu:5. v. 18. dzołożył/ Nie bedziesz zábijał/ Nie bedziesz kradł/ Nie bedziesz fałszywego
Mat:19. v. 18 świádectwá mowił/ Nie bedziesz pożądał/ y iesli iest ktore insze przykazá-
Leu:19. v. 18. nie/ w tym sie słowie zámyka : Bedziesz miłował bliźniego swego / iáko
Mat:22. v. 39 siebie samego. Miłowánie bliźniego/ nie czyni nic złego. A ták zupełność 10
Mar:12. v. 31. Zakonu/ iest miłowánie. ☜
Gala:5. v. 14. ☞ A to/ wiedząc ten czás/ że iuż nam czás y godziná powstáć ze snu. Bo- 11
Iacob:2. v. 8. wiem iuż teraz bliższe iest násze zbáwienie / niż kiedysmy vwierzyli. Noc 12
przeszłá/ á dzień sie przybliżył. A ták odrzućmysz iuż vczynki ciemności/ á
Luc:21. v. 34 obleczmy sie we zbroie świátłości. Jáko we dnie/ ták chodźmy poćciwie/ 13
Gala:5. v. 16 nie w obżerstwách/ y w pijáństwie/ nie w psotách/ y we wszetecznościách/
1 Pet: 2 v. 11. nie w poswarkách/ y zawiści : ále przyoblieczcie ná sie Páná Jezusa Chry 14
stusa. ☜ A stáránia o ciele nie mieycie ku pożądliwościam.

Kápit: 14.

§ Doskonáli máią znosić niedoskonále/ nimi nie gárdzić/
áni ich zgárszáć/ áni ich też sądzić.

Natlego w wierze przyimuycie nie sądząc mysli iego. 1
Bo wiec ieden wierzy / że sie mu godzi ieść wszystko : ále kto 2
krewki iest/ iárzyn pożyway. Ten tedy kto ie/ niech nie gárdzi o- 3
Iaco:4. v. 12. nym ktory nie ie : á ktory nie ie/ onego co ie/ niech nie sądzi. Boć go BOg
przyiął. Ty czymeś iest/ ktory posądzasz cudzego sługe? Pánu swemu ál- 4
bo stoi/ álbo vpada/ ále bedzie stał: bo mocen iest Bog postáwić go. Abo- 5
wiem ieden czyni rozsądek miedzy dniem á dniem/ á drugi sądzi káżdy dzień
Káżdy tedy w swym zmyśle niechay ma dosyć. Ktory rozeznawa dzień/ 6
Pánu rozeznawa. Y kto ie/ Pánu ie/ bo dziekuie Bogu. A kto nie ie/ Pánu
nie ie/ y dziekuie Bogu. Abowiem żaden z nas sobie samemu nie żywie/ y ża- 7
den sobie nie vmiera. Bo chocia żywiemy/ Pánu żywiemy/ choć vmiera- 8
my/ Pánu vmieramy. A ták chociaż żywiemy/ chociaż vmieramy/ Páńscy
iestesmy. Ná toć bowiem Chrystus vmárł/ y zmartwychwstał/ áby pá- 9
1 Cor: 5 v. 10 nował y nád żywemi/ y nád vmárłemi. Ale ty czemu sądzisz brátá two- 10
iego? álbo też ty czemu gárdzisz brátem twoim? Gdyż wszyscy stániemy
Isai: 45. v. 23. przed Stolec Chrystusow / bo ták nápisano iest: Żywe ia / mowi Pan. 11
Phili:2. v. 10. Że sie mnie bedzie kłániáło wszelkie koláno / y wszelki iezyk bedzie wyzna-
wał Bogu. A ták káżdy z nas zá sie liczbe bedzie dawał Bogu. Przetoż 12
tedy nie sądźmy wiecey ieden drugiego/ ále to ráczey sądźcie/ ábyście nie 13
dawáli

14 dawáli obráženia brátu álbo pogorszenia. Wiem/y pewienem tego przez
Páná Jezusá/iż niemász nic pospolitego prze zeń/ iedno onemu ktory mnie⸗
15 ma co być pospoliteg/temu pospolite iest. Wszákże iesli dla pokármu brát
twoy zásmuca sie/ iuż nie według miłosci chodzisz. Nie zátrácay twym
16 pokármem onego/zá ktoreǵ Chrystus vmárł. Niechaż tedy nie będzie blu⸗
17 źnierstwu poddáne dobro násze. Boć nie pokarm/nie picie/iest krolestwem
18 Bożym : ále spráwiedliwość/pokoy/y rádość w Duchu świetym/bo kto
w tych rzeczách służy Chrystusowi / podoba sie BOgu/ á v ludzi iest go⸗
19 dzien chwały. A ták ktore rzeczy są ku pokoiowi tych násláduymy/y ktore
20 są ku zbudowániu/tych z obopolnie przystrzegaymy. Nie psuy dla pokar⸗
mu stworzenia Bożego: áczći wszystkie rzeczy są czyste/ále przedsie nie do⸗
21 bra rzecz iest człowiekowi / ktory czego z pogorszeniem pożywa. Dobrze
nie ieść mięsa/y nie pić winá/ áni tego czymby brát twoy obráźił sie/álbo
22 gorszył/álbo watlił. Masz ty wiárę? mieyże ią przy sobie/przed Bogiem.
23 Błogosłáwiony ktory nie sądzi sam śiebie/w tym co zá dobre ma. Ale ten
ktory czyni roznosć/iesliby iadł/potępion iest : bo to czyni iuż nie z wiáry.
A káżda rzecz ktora nie iest z wiáry/grzech iest.

Kápit: 15.

❡ Stárszy máią przykłádem Páná Chrystusowym znośić niedostátki młodszych
wymawia sie święty Páweł/iż ie karał/ y nierychło náwiedził.

1 MY mocnieyszy/mamy krewkośći niemocnych zno
2 śić/á nie sami sie sobie podobáć. Káżdy z was niech sie podoba
3 bliźniemu swemu w dobrym/ku zbudowániu. Abowiem y Chry Psal:68.✠ 10
stus nie sobie samemu sie podobał/ ále iáko nápisano iest : Vrągánia tych/
ktorzy tobie vrągáli/vpádli ná mie.
4 ☞ Bo ktorekolwiek rzeczy nápisane są/ku nászey náuce nápisane są: áby⸗
5 smy przez ćierpliwość y poćieszenie pisma nádźieie mieli. A Bog ćierpli⸗ 2 Cor:1 ✠ 10
wośći y poćieszenia/ day wam iednoż rozumieć zobopolnie miedzy sobą/
6 według JEZVsá Chrystusá/ ábyśćie iednomyslnie y iednymi vsty czćili
7 Bogá/y Oycá Páná nászego JEzusá Chrystusá. Przetoż tedy przyymuy⸗
8 ćie sie zobopolnie/iáko y Chrystus przyiął was ná cześć Bogu. Bo to po⸗
wiádam/iż Jezus Chrystus był służebnikiem obrzezánia dla prawdy Bo⸗
9 żey/ku potwierdzeniu obietnic oycowskich. A Pogáni z miłośierdzia má⸗
ią czćić Bogá/iáko nápisano iest. Dla tego będę ćie chwalił miedzy pogá⸗ Psal: 17.✠ 50
10 ny Pánie/ á Jmieniu twemu będę śpiewał. Y záśię mowi : Weselćie sie 2 Re:22✠ 50.
11 Pogáni z ludem ieg. Y záśie/Chwalćie Páná wszyscy Pogáni/á wielbćie Psal: 116 ✠ 1
12 go wszyscy ludzie. Záś też Jzáiasz mowi: Będzie korzeń Jesse/y ktory po⸗ Isai:11. ✠ 10
13 wstánie rządzić Pogány/ w nim Pogáni będą nádźieię mieli. A Bog ná⸗
dźieie niech was nápełni wszelkiey rádośći y pokoiu w wierzeniu/ábyśćie
obfitowáli w nádźiei/ y mocy Duchá świętego ☜
14 A ia iestem tego pewien brácia moi/ y ia sam o was/ żeśćie y wy pełni
miłośći/ nápełnieni wszelkiey vmieietnośći/ ták iż moglibyśćie ieden dru⸗
giego nápominać. Ale pisałem wam przyśmielszym brácia moi poniekąd
15 iákoby ná pámięć wam przywodząc / dla łáski tey ktora mi iest dana od
16 Bogá/ ábym był służebnikiem JEZVsá Chrystusá miedzy Pogány / po⸗
święcáiąc Ewángelią BOża / áby byłá ofiárá Pogáńska wdźięczna/ y
17 y poświecona w Duchu świetym. A przeto mam sie czym chlubić w Chry
18 stusie Jezusie przed Bogiem. Bo nieśmiem nic powiádáć tákowych rze⸗
czy/ktorych przez mie nie czyni Chrystus/ku posłuszeństwu Pogáńskiemu/
19 áni słowem/áni vczynkámi w mocy známion/y cud/przez moc Duchá świe
tego/

tego/ ták żem od Jeruzálem w koło áż do Illiryku nápełnił Ewángelią
Chrystusową. A tákem kazał te Ewángelią / nie tám gdźie był miáno- 20
Isai:52. ℣ 13. wan Chrystus/ábych ná cudzym grunćie nie budował: ále ták iáko nápi- 21
sano iest: Iż ktorym nie iest powiádano o nim/vyźrzą: á ktorzy nie słuchá-
li o nim/wyrozumieią. Skądże tedy miałem wielkie przenágábánia/ábym 22
nie przyszedł do was / y do tychmiast nie dopuszczą mi do was. Ale teraz 23
iuż dáley mieyscá nie máiąc w tych kráinách/á máiąc chuć przyść do was
od wielu iuż przedeszłych lat/gdy sie ruszę do Hiszpániey mam nádźieie/iż 24
tám tedy idąc vyźrzę sie z wámi/áże mie wy tám doprowádźićie/kiedy sie
pierwey z wámi po częśći nábędę. A ták teraz idę do Jeruzálem/posłu- 25
gowáć świętym. Bo sie to spodobáło Mácedoniey y Acháiey/áby vczy- 26
nili iákie złożenie / ná vbogie święte ktorzy są w Jeruzálem. A podobáło 27
1 Cor:9.℣ 11 sie im ták/y są im też winni. Abowiem ieśli duchownych rzeczy ich stáli sie
Pogáni vcześniki: tedy powinni im w ćielesnych posługowáć. Tego te- 28
dy gdy dokonam/y gdy im zápieczętuię ten owoc/poydę przez was do Hi-
szpániey. A wiem iż przyszedszy do was / w obfitośći błogosłá[wie]ństwá 29
Chrystusowego przyydę. Proszę was tedy brácia przez Páná nászego 30
Jezusá Chrystusá/y przez miłość Duchá świętego/ábyśćie mie rátowáli
w swych modlitwách v Páná BOgá / ábym był wybáwion od niewier- 31
nych ludźi tych ktorzy są w Zydowstwie/á żeby posługi moiey ofiárá przy
iemna byłá w Jeruzálem świętym / ábym sie wroćił do was w rádośći/ 32
zá wolą Bożą/ ábym sie ochłodźił z wámi. A Bog pokoiu niechay będźie 33
ze wszystkimi wámi/Amen.

Kápit: 16.

¶ Zaleca Apostoł niektore Rzymiány przykłádne/y żąda by byli pozdrowieni/ niektorych też każe sie wystrzegáć.

Zálecam wam Febe śiostrę nászę / ktora iest ná 1
posłudze Zboru ktory iest w Cenchrách / ábyśćie ią przyięli w 2
Pánie/ iáko ná święte należy/ á żebyśćie iey posłużyli w czym-
kolwiek was potrzebowáłá. Boć też y oná posługowáłá wielu/y mnie
Act: 18. ℣ 2. samemu. Pozdrowćie Pryszkę y Akwilę/ pomocniki moie w Chrystusie 3
& ℣ 26. JEzusie (ktorzy dla żywotá mego szyie swoiey nástáwili/ktorym nietyl- 4
ko ia dźiękuię/ ále y wszystkie kośćioły Pogáńskie) y zgromádzenie ktore 5
iest w domu ich. Pozdrowćie Epenetá mego miłego/ktory iest pierwiasn-
kiem w kośćiele Assyyskim w Chrystusie Jezusie. Pozdrowćie też Má- 6
ryą/ ktora sie wiele stáráłá o nas. Pozdrowćie Andronika y Juliuszá po- 7
winowáte moie/y społeczne ze mną więźnie. Ktorzy są zacnemi miedzy A-
postołmi / ktorzy y przede mną byli w Chrystusie JEzusie. Pozdrowćie 8
Ampliatá mnie námilszego w Pánie. Pozdrowćie Vrbáná pomocniká ná- 9
szego w Chrystusie JEZVsie/y Stáchiuszá mnie miłego. Pozdrowćie
Apellę cnotliwego w Chrystusie. Pozdrowćie też one ktorzy są z domu 10
Arystobolá. Pozdrowćie Herodyana powinowátego mego.Pozdrowćie 11
te ktorzy są z domu Nárcyssowego ktorzy są w Pánie. Pozdrowćie Try- 12
fenę y Tryfozę ktore prácuią w Pánie. Pozdrowćie Persydę námilszą/
ktora wiele prácowáłá w Pánie. Pozdrowćie Ruffá wybránego w Pá- 13
nie/y mátkę iego y moię. Pozdrowćie Asynkrytá/y Flegontá/Hermá/Pá- 14
trobę/Hermená/y te brácia ktorzy są z nimi. Pozdrowćie Filologá/y Ju- 15
lią/Nereuszá/y śiostrę iego/y Olimpiádę/ y wszystki ktorzy z nimi są świę-
te. Pozdrowćie sie społecznie w pocáłowániu świętym. Pozdrawiáią 16
was wszystkie kośćioły Chrystusowe. A proszę was brácia/ ábyśćie sie 17
strzegli

strzegli tych ktorzy czynią rozsterki y pogorszenia/kromia tey náuki ktorey-
18 ieście sie wy náuczyli/á chrońcie sie ich. Abowiem tákowi Chrystusowi
Pánu námszemu nie służą/ále swemu brzuchowi/á łágodnemi namowámi/
19 y błogosłáwieństwy zwodzą sercá niewinnych. Abowiem wásze posłu-
szeństwo rozsławiło sie po wszystkich mieyscách. A z tego kocham sie w
20 was. Ale chce was mieć mądremi w dobrym/y prostemi we złym. A Bog
pokoiu niech zetrze Szátáná pod nogámi wászemi co rychley. Łáská ná-
21 szego Páná JEzusá Chrystusá bądź z wámi. Pozdrawia was Thymo- Act:16. v. 1.
teusz pomocnik moy/ y Lucius/ y Jazon/ y Sosypater powinowáci moi. Phil:2. v. 19.
22 Pozdrawiam was ia Tertius/ ktorym pisał list w Pánie. Pozdrawia
23 was Gáius gospodarz moy/y wszystek kościoł. Pozdrawia was Erástus
24 Száffarz mieyscki/y Quartus brát. Łáská Páná nászego JEzusá Chry-
25 stusá ze wszystkimi wámi/Amen. A onemu ktory mocen iest potwierdzić Eph:3. v. 20.
was podług Ewángeliey moiey/ y kazánia Jezu Cyrystusowęg/według
26 obiáwienia táiemnice/ od wiecznych czásow milczáney/ ktora teraz obiá-
wioná iest przez pismá Prorockie/ według przykazánia wiecznego Bogá/
27 ku posłuszeństwu wiáry/miedzy Pogány poznáney Sámemu mądremu
BOgu/przez JEzusá Chrystusá/ktoremu cześć/y chwałá/
ná wieki wiekom/ Amen.

☞ Koniec Listu do Rzymiánow/ktory pisał Páwel z Koryntu/
y posłał przez Feben kościołá Cenchreyskiego służebnicę.

Argument ná Epistołę pierwszą do Koryntow.

KOryntowie są z kráiny Acháiey. Ci tákież słowo prawdy od Apostołá słyszeli/á byli zwiedzieni rozmáicie od fałszywych Apostołow. Niektorzy od wielomowney Filozoffiey/ á drudzy Sektą zakonu Zydowskiego. Tych zásię wzywa Apostoł do prawdziwey Wiáry/y mądrości Ewángeliey/ pisząc im z Effezu przez Thymoteuszá Zwolenniká swego.

List pierwszy Swietego Páwłá Apostołá do Korynthow.

Kápit: I.

¶ Chwali Apostoł Koryncżyki/y ku iednośći przywodźi te ktorzy byli od roznych Apostołow pokrzcżeni.

Awel powołány Apostoł Jezu Chrystu 1
sow/przez wolą Bożą/y Sostenes brát: Kośćioło- 2
wi Bożemu ktory iest w Koryncie/y poświeconym
w Chrystusie JEzusie/ powołanym Swietym/ze
wszystkimi ktorzy wzywáią Jmienia Páná nászego
JEzusá Chrystusá / ná wszelkim mieyscu ich y ná-
szym. Láská wam y pokoy od Bogá Oycá nászego/ 3
y Páná JEzusá Chrystusá.
☞ Dziękuię záwżdy BOgu memu zá was z tey łáski BOżey/ktora iest 4
wam daná w Chrystusie JEzusie / że iesteśćie we wszem vbogáceni w 5
nim/ w káżdym słowie / y we wszelkiey vmieietnośći iáko świádectwo 6
Chrystusowo potwierdzono iest miedzy wámi/tákże wam niczego niedo- 7
stawa w żadney łásce/oczekawáiacym obiáwienia Páná nászego Jezusá
Chrystusá / ktory y potwierdźi was áż do końcá bez wielkiego grzechu/ 8
1 Tes:5.✗ 24 w dźień przyszćia Páná nászeg Jezusá Chrystusá. ☞ Wiernyć iest Bog 9
przez ktorego iesteśćie powołáni w towárzystwo Syná iego Jezu Chry
stá Páná nászego. Ale proszę was brácia/przez Jmię Páná nászego JEzu 10
Chrystá/ ábyśćie iedno wszytcy mowili/á żeby nie były miedzy wámi ro-
zerwánia: ále bądźćie doskonáli w iednostáynym zmyśle/y w iedney vmie
ietnośći. Abowiem dano mi znáć o was brácia moi/ od tych ktorzy są z 11
domu Chloe/ że są miedzy wámi rozsterki. A toć przeto mowię/iż káżdy z 12
Act:18.✗24 was powiáda : Jamći wżdy Páwłow/ á ia też Apollow/á ia zás Cefa-
sow/á ia Chrystusow. Coż wiec rozdźielon iest Chrystus? Azaż Páwłá 13
Act:18.✗ 8. vkrzyżowano zá was? Abo w imię Páwłowe iesteśćie okrzczeni. Dźię- 14
kuię Bogu memu/żemći żadnego z was nie okrzćił/tylko Kryspá y Gáiusá/ 15
by kto nie rzekł/żebyśćie w Jmię moie byli okrzczeni. Okrzćiłem też y dom 16
2 Pet:1.✗ 16 Stefánow. Dáley niewiem ieslim kogo innego z was okrzćił. Bo nie po- 17
słał mię Chrystus krzćić/ ále Ewángelią przepowiádáć : nie w mądrośći
Infra 2. ✗ 1. słowá/ áby sie nie stał proznym krzyż Chrystusow. Abowiem słowo po- 18
& ✗ 4. wiádáne o krzyżu/tym co ná stráceniu głupstwo iest/á tym ktorzy zbáwieni
Rõa:1. ✗ 16. sie stawáią: to iest nam/moc iest Boża. Bo ták nápisano iest: Zátrácę mą- 19
Isai: 9. ✗ 14. drość mądrych/y rostropność ludźi rostropnych odrzucę. Gdźież mędrzec? 20
Isai: 33. ✗ 18. Gdźież w pismie vczony? Gdźie wymyslácz tutecznego świátá? A zaż nie
obroćił BOg w głupstwo mądrość tego Swiátá? Abowiem iż w Bo- 21
skiey mądrośći/ nie poznał Swiát BOgá przez mądrość/podobáło sie ták
BOgu przez głupstwo kázánia zbáwionemi vczynić wierzące. Jż y Zydo- 22
wie známion sie domagáią/á Grekowie mądrośći szukáią: á my opowiá- 23
dámy Chrystusá vkrzyżowánego : Zydom wzgorszenie/á Pogánom głup-
stwo/á tymże wezwánym Zydom y Grekom/Chrystusá BOża moc/y Bo- 24
ża mądrość. Bo co głupiego iest wedle BOgá / mędrszy iest niż ludźie / y 25
co iest wątłego wedle BOgá/ mocnieysze iest niż ludźie.

Pátrzćie

26 Pátrzcie iedno ná powołánie wáße brácia/ żeć nie wiele mądrych we-
27 dług ciáłá/nie wiele możnych/ nie wiele ślachetnych/ ále co głupiego ieſt
v świátá/to obrał BOg/áby pohánbił mądre : y watłe według świátá
28 obrał Bog/ áby pohánbił mocne : y nieślachetne wedle świátá/ y ludźie
wzgárdzone obrał Bog/y te rzeczy ktore nie ſą/áby te ktore ſą/pokáźił: áby
29 ſie nie chlubiło wßelkie ciáło przed oblicznośćią iego. A z niego wy ieſte- Iere: 23. ℣ 5.
30 śćie w Chryſtuśie Jezuśie/ktory ſie nam ſtał mądrośćią od Bogá/y ſprá & ℣ 6.
31 wiedliwośćią/y poświącenim/ y odkupienim/żeby ták iáko nápiſano ieſt: Iere: 9. ℣ 22. & ℣ 23.
Kto ſie przechwala/ niech ſie przechwala w Pánie. 2 Cor: 10 ℣ 17

Kápit: 2.

¶ Okázuie Apoſtoł proſtość kazánia/ á nie vżywánie w nim mowy świeckiey/ále duchowney wedla mądrośći Boſkiey.

1 WJa brácia miła gdym przyßedł do was / nie ße- Sup: 1. ℣ 17.
dłemći w ſpániáłośći mowy / álbo mądrośći / opowiádáiąc
2 wam świádectwo Chryſtuſowe. Bom nie rozumiał/żebym co
miedzy wámi vmiał/chybá JEzuſa Chryſtuſa/á tego vkrzyżowánego. A
3 byłem ia z wámi w niemocy/w boiáźni/y w wielkim ſtráchu/y mową mo Acto: 17. ℣ 1.
4 iá/y kazánie moie nie byłoć z słow mądrośći ludzkiey śnádnych ku náwie- Sup: 1. ℣ 17.
5 dzeniu/ ále w okazániu duchá/ y mocy/ żeby wiárá wáßá nie należáłá w
6 mądrośći ludzkiey/ ále w mocy BOżey. Ale mądrość mowiemy miedzy
doſkonáłemi/ á mądrość nie tego świátá/áni Kśiążąt tego świátá/ktorzy
7 zchodzą : ále mowiemy mądrość Bożą w táiemnicy/ktora ſkryta ieſt/ kto-
8 rą przeyźrzał BOg przed wieki ku chwale náßey/ ktorey żaden z Kśiążąt
tegó świátá nie poznał: boby byli poználi/ nigdyby byli Páná chwały nie
9 vkrzyżowáli. Ale ták iáko nápiſano ieſt : Że oko nie widźiáło/vcho nie ſły- Iſai: 64. ℣ 4.
ßáło/ áni w ſerce człowiecze wſtąpiło/ co Bog nágotował tym ktorzy ie-
10 go miłuią : á nam obiáwił to BOG przez Duchá ſwoiego.
Abowiem duch wßyſtkie rzeczy gruntownie wybacza/też y głębokośći
11 Boże. Bo ktory z ludźi wie / co w człowieku ieſt / iedno duch człowieczy
ktory w nim ieſt? Ták też y rzeczy Boſkich nikt niewie/ iedno duch Boży.
12 A my nie wźieliſmy duchá tego świátá/ále duchá ktory z Bogá ieſt/ żeby-
13 ſmy wiedźieli co nam ieſt od BOgá dárowano/ktore też y mowiemy/nie 2 Pet: 1 ℣ 16.
vczonemi wedle mądrośći ludzkiey słow / ále w náuce duchowney / du-
14 chownemi rzeczy duchowne przyrownywáiąc. A cieleſny człowiek / nie
poymuie tych rzeczy ktore ſą duchá Bożego : bo głupſtwem ie ſobie poczy-
15 tá/á nie może wyrozumieć/iż duchownie bywa doświadczon. Ale ducho- Iſai: 40 ℣ 13.
wny człowiek rozſądza wßytkie rzeczy/á ſam od żadnegó nie bywa ſądzon. Sap: 9. ℣ 13.
16 Jáko nápiſano ieſt: A kto poznał zmyſł Páńſki ? álbo kto go náuczył? Ale Roa: 11 ℣ 34.
my zmyſł Chryſtuſow mamy.

Kápit : 3.

¶ Koryntowie niektorym ſługam Kośćielnym wiecey niż ſłuſza przyczytáiąc błądźili/ábowiem rozność zapłáty ma być według roznośći roboty.

1 WJa brácia/ niemogłem wam mowić iáko ducho-
wnym/ále iáko cieleſnym. Jáko málutkim w Chryſtuśie/mle-
2 kiem wam dał pić/nie pokarm : bośćie ieſzcze niemogli/ ále áni
3 teraz ieſzcze możećie: iż y teraz ieſzcze ieſteśćie cieleſnymi. Bo iż miedzy
wámi ieſt zawiść y ſwar/ wieceśćie nie cieleſni/ y według człowieká po-
4 ſtępuiećie ? Abowiem gdy kto mowi: Jam wzdy ieſt Páwłow. A inny:

A ia iestem Apollow. Wieceśćie w tym nie ludźie? Coż wzdy iest Apol-
lo? Albo co Páwel? Służebnicy onego ktoremuśćie vwierzyli/á káżde- 5
mu iáko Pan dał. Jamći wßczepił/ Apollo pokrapiał/ ále Bog dał wz- 6
rost. A ták áni ten ktory ßczepi iest czym/ áni ktory pokrapiał: ále ten kto 7
Psal:61 ✠ 13. rośnienie dawa/Bog. A ktory ßczepi/y ktory pokrapia/iedno są/ á káżdy 8
Gala: 6. ✠ 5. z nich własną zapłátę weźmie/według roboty swoiey. Abowiem iesteśmy 9
pomocnicy Boży/wy iesteśćie zoránie Boże/y budowánie Boże. Podług 10
łáski Bożey ktora mi iest daná / iáko mądry budownik záłożyłem fundá-
ment: drugi ná nim buduie. A káżdy niechay pátrzy iáko buduie. Boć
gruntu innego żadny nie może záłożyć/ procz tego ktory záłożon iest/ ktory 11
iest Chrystus JEzus. A iesli kto buduie ná tym grunćie/złoto/srebro/ ká- 12
mienie drogie/drwá/śiáno/słomę/káżdegō zbudowánie iáwne będźie. Abo- 13
wiem dźień Páński vkaże / bo w ogniu będźie obiáwion / á zbudowánie
káżdego iákie będźie/ ogień sprobuie. Zostánieli czyie budowánie ktore ná 14
grunćie zbudował/ten zapłátę weźmie. Jesli czyie budowánie zgore/ßko- 15
de podeymie/ á sam będźie zbáwiony/ wßákże ták iákoby przez ogień.
Nie wiećie/że iesteśćie kośćiołem Bożym/ y Duch Boży mießka w was? 16
Infr:6. ✠ 19. Jesliż wiec kto kośćioł Boży zgwałćił/wytráći go Bog. Bo kośćioł Bo 17
2 Cor:6 ✠ 16 ży świety iest/ktory iesteśćie wy. Zaden sie nie záwodź: zdáli sie kto mie- 18
dzy wámi być mądrym tu ná tym świećie/niechay będźie głupim/áby był
mądrym. Bo mądrość tego świátá / głupstwem iest v Bogá. Abowiem 19
Iob 5. ✠ 13. nápisano iest: Poimam Mędrce w chytrośći ich. Y zásie: Pan zna myśli 20
Psal:93. ✠ 11 Mędrcow/ iż nikczemne są. Zaden sie tedy z ludźi nie przechwalay. Boć 21
wßytki rzeczy wáße są/choć Páwel/choć Apollo/choć Cefas/chocia świát/ 22
chocia żywot/chocia śmierć/chocia rzeczy ninieyße/choć przyßłe/wßystkie
rzeczy wáße są/ á wy Chrystusowi/ á Chrystus Boży. 23

Kápit: 4.

❡ Odwodźi od wßetecznego z rzeczy zewnętrznych posadzánia.

2 Cor:6 ✠ 4. TAko nas niechay człowiek rozumie/ iáko o sługeb- 1
nikoch Chrystusowych / y Száffárzách táiemnic Bożych. Tu
wiec ßukáią miedzy Száffárzmi/áby sie kto wierny nálazł. Ale 2
ia zá namnieyßą to sobie waże / ábych od was był sądzon / álbo ode dniá 3
człowieczego: ále áni sie sam sądzę / bo nic złego do siebie niewiem/ ále 4
przedśie nie nie iestem w tym vspráwiedliwion. Ale ten ktory mie sądźi/
Pan iest. A ták nie sądźćie przed czásem ázby przyßedł Pan / ktory też ob- 5
iáśni skryte rzeczy ciemnośći/y obiáwi rády serc/á tám ná ten czás będźie
chwałá káżdemu od Bogá. A te rzeczy brácia pod podobieństwem po- 6
wiedziałem o sobie/y o Apollinie dla was/byśćie sie z nas vczyli/żeby nád
to co nápisano iest/ ieden przećiwko drugiemu nie nádymał sie dla kogo i-
nego. Bo á kto ćie rozsądza? A co maß czegoś nie wziął? A ieslis wziął/ 7
czemu sie chlubiß ták iákobyś nie wziął? Juześćie násyceni/ iuześćie zbo- 8
gáceni: bez nas krolujećie/á bodayśćie krolowáli/żebyśmy też y my z wá-
mi krolowáli. Bo ták mniemam/że nas Bog Apostoły ostátnimi vkazał/ 9
iáko ná śmierć oddáne.
☞ Bośmy sie stáli dziwowiskiem świátu / y Angiołom/ y Ludźiom.
Myśmy głupi dla Chrystusá/á wyśćie rostropni w Chrystuśie. Myśmy 10
niemocni/ á wy mocni. Wyśćie ślachetni / á myśmy nieślachetni. Aż do 11
ninieyßey godźiny/y łákniemy/y prágniemy/ y iesteśmy nádzy/ y bywamy
policzkowáni/y tułamy sie/y robimy prácuiąc nászemi rękomá/przekliná- 12
ią nas/

ią nas/á my błogosłáwimy/prześláduią nas/á my ćierpliwie znośimy/v- Act:20. ✗ 34.
13 ragáią nam/á my śie zá nie modlimy/stáliśmy śie iáko śmieći świátá tego 1 Tes:2. ✗ 9.
14 v wszystkich iáko proch pod nogámi áż do tego czásu. Toć ią piszę/ nie że- 2 Tes:3. ✗ 8.
bym was záwstydźił: ále vpominam iáko syny moie namileysze. ☞
15 Bo byśćie też dźieśięć tyśięcy náuczyćielow mieli w Chrystuśie/ále nie
wiele oycow. Abowiem w Chrystuśie Jezuśie / iam was przez Ewán-
16 gelią vrodźił. A ták proszę was bądźćie náśládowcy memi / iáko y ią
17 Chrystusow. Przetom posłał do was Tymoteuszá/ ktory iest synem mo-
im namilszym y wiernym w Pánie: ktory wam przywiedźie ná pámięć
drogi moie ktore są w Chrystuśie Jezuśie/ ták iáko wszędźie y w káżdym
18 Kośćiele náuczam. Ták śie nádeli (z was) niektorzy/ iákobym do was
19 nie miał przyść. Ale będźieli Pan raczył / przyydę do was rychło: y do-
20 znam nie mowy támtych ktorzy śie nádeli/ále mocy. Boć nie w mowie iest
21 Krolestwo Boże/ále w mocy. Coż chcećie? Z rozgą mam przyść do was
czyli z miłośćią y z duchem ćichośći.

Kápit: 5.

¶ Karze z grzechu nieczystego/y tym ktorzy kárác niedbáli/przyganiá.

1 ZAiste słycháć że miedzy wámi iest nieczystotá/á tá-
kowa nieczystotá/iákiey niemász y miedzy Pogány/ták żeby kto Leui:18. ✗ 8.
2 miał żonę oycá swego. A wy nádeliśćie śie/ á nie ráczeyieśćie & 20. ✗ 11.
z żáłośćią tego vżywáli / żeby był tákowy z pośrzodku wászego wyglá-
3 dzon/ ktory ten vczynek vczynił. Ja áczem nie iest obecnym wedle ćiáłá/ Colo:2. ✗ 5.
wszákże obecny duchem: iużem osądźił iákobym był obecnym/áby ten kto-
4 ry to ták vczynił/w Jmię Páná nászego JEzusá Chrystusá/gdy śie zgro-
5 mádźićie wy y moy duch / z mocą Páná JEzusową/był podan táki czło-
wiek Szátánowi ná zátrácenie ćiáłá/áby duch zbáwion był w dźień Pá-
6 ná nászego JEzusá Chrystusá. Nie dobre iest chlubienie wásze. Nie- Gala:5. ✗ 9.
wiećie iż trochá kwásu/ wszystko ćiásto zákwáśi.
7 ☞ Wyczyśćież stáry kwás / ábyśćie byli nowym pokropieniem/iáko
iesteśćie prząśnemi. Abowiem báránek nász wielkonocny ofiárowan iest
8 Chrystus. A tákże vżywaymy nie w stárym kwáśie / áni w kwáśie zło-
śći y przewrotnośći/ále w prząśnikach szczerośći/y prawdy. ☞
9 Pisałem wam w liśćie/ábyśćie nie pospolitowáli z porubniki. Nie mo-
10 wiec z porubniki tego świátá/álbo z łákomemi/ álbo z drapieżnemi/ álbo
báłwochwálcámi: bo ieśli ták/muśielibyśćie z tego świátá wyniść. Ale
11 wam y teraz piszę/ ábyśćie nie pospolitowáli: ieśliby kto z tych ktory mie-
dzy wámi bywa zwan brátem/był álbo porubnikiem/álbo łákomym/ál-
bo báłwochwálcá/álbo złorzeczliwy/álbo pijánicá/álbo drapieżcá/z táko-
12 wym ábyśćie áni iadáli. Bo á co mnie do tych/ktorzy nie są miedzy wámi/
13 żebych ie miał sądźić. A zasz wy nie domowych sądźićie? Abowiem te kto-
rzy nie są miedzy wámi/Bog będźie sądźił. Wygladźćież złe sámi z śiebie.

Kápit: 6.

¶ Karze ie Apostoł że śie sądźili przed Pogány/á że miedzy sobą sędźiego nie obráli/odwodząc ie od złośći/zákázuiąc im nieczystośći.

1 AWiec śmie kto z was/máiąc spráwę z kim drugim/
przywodźić śie do Sądu nie przed Krześćiány: ráczey niż przed
2 Swięte? Zasz nie wiećie / iż Swięći ten świát będą sądźić?
Jesliż wiec przez was będźie świát sądzon: wieceśćie niegodni żebyśćie

o máłe rzeczy sądźili. Czy niewiećie/ iż Anioły bedźiemy sądźić? dáleko 3
tedy wiecey te świeckie rzeczy? A ták bedźiećieli mieć świeckie Sądy/ te 4
ktorzy są wzgárdzeńszemi w KOśćiele/ wysadźćie ie ná to áby sądźili.
Wamći to ku zelżywośći mowie. A wiec niemász miedzy wámi nikogo 5
ták mądrego/ ktoryby mogł sądźić miedzy brátem swoim? Ale brát z brá 6
tem práwuie sie/ á to v niewiernych. Już owszeki wystep iest miedzy wá 7
Mat:5. ℣ 39. mi/ iż sądy macie miedzy sobą. Czemu nie ráczey krzywdy przyymuiećie?
Luc:6. ℣ 29. Czemu nie ráczey zdrády ćierpićie? Ale wy y krzywdę czynićie/ y zdradzá 8
Rōa:12 ℣ 19 ćie/ á ktemu brácią. Zaż nie wiećie/ iż złośliwi krolestwá Bożego nie po 9
1 Tes:4 ℣ 6. śiedą? Nie mylćie sie: Áni nieczyśći/ áni báłwochwálcy/ áni cudzołożni
cy/ áni sprośnie psotliwi/ áni samcołożnicy/ áni złodźieie/ áni łákomi/ áni 10
pijánice/ áni co źle mowią/ áni drapieżce/ krolestwá Bożego nieotrzymáią.
A tymiśćie wy niegdy byli/ ále iesteśćie omyći/ ále iesteśćie poświeceni/ 11
ále iesteśćie vspráwiedliwieni w Imie Páná nászego IEzusá Chrystu
Eccl: 37 ℣ 31 sá/ y przez Duchá BOgá nászego. Wszystko mi wolno/ ále nie wszystko 12
Infr:10 ℣ 22. pożyteczno. Wszystko mi wolno/ ále ia nie dam sie nikomu w niewolą.
Pokarm brzuchowi/ y brzuch pokármom/ á BOG y tego y one popsuie: á 13
ćiáło niema być poddáne nieczystoćie/ ále Pánu/ y Pan ćiáłu. A BOG 14
y Páná wskrześił/ y nas wskrześi przez moc swoie. Nie wiećie iż ćiáłá 15
wásze/ są członkámi Chrystusowemi? Wziąwszy tedy członki Chrystu
Gen:2. ℣ 24. sowe/ vczynię członkámi nierządnice? Záchoway BOże. Zaż nie wiećie 16
Mat:10. ℣ 5. iż kto sie trzyma nierządnice/ stawa sie iednym ćiáłem? Bo ták powiádá
Mar:10 ℣ 8. pismo: Będą dwá w iednym ćiele. A kto sie dźierży Páná/ ieden duch iest. 17
Ephe:5. ℣ 31 Strzeżćież sie pilnie nieczystoty psotliwey. Kożdy grzech ktorykolwiek 18
vczyni człowiek/ nie iest w ćiele: ále kto nieczystotę płodźi/ przećiw ćiáłu
Sup: 3. ℣ 17. swemu grzeszy. Zaż niewiećie/ iż członki wásze są kośćiołem Duchá świe 19
2 Cor:6 ℣ 16 tego ktory w was iest/ ktoregoż mácie od Bogá/ á iuż nie iesteśćie sami swoi.
Infr: 7. ℣ 23. Bo kupieni iesteśćie wielkim mytem. Vwielbiayćie/ y nośćie BOgá w 20
1 Pet:1 ℣ 18. ćiele wászym.

Kápit: 7.

❡ Vczy małżonki/ wdowy/ pánny/ iáko sie máią spráwowáć/ rádząc y porownáiąc ich stany.

A Około tych rzeczy o ktoreśćie mi pisáli: dobraćby 1
rzecz człowiekowi nie tykáć sie niewiásty/ ále dla vstrzeżenia 2
sie nieczystoty/ ieden káżdy miey swą żonę/ y iedná káżda miey
1 Pet: 3. ℣ 7. swego mężá. Mąż niech oddawa powinność żenie/ tákże też y żoná mężo 3
wi. Żoná swego ćiáłá nie ma w mocy/ ále mąż. Tákże też y mąż swego 4
ćiáłá w mocy nie ma/ ále żoná. Nie zdradzayćie sie zobopolnie/ chybáby 5
z zezwolenia ná czás/ abyśćie sie vdáli ná post y ná modlitwę/ á záśie wrá
cayćie sie do tegoż/ áby was Szátan nie kusił/ dla niewstrzymáwáłośći
wászey. A toć mowie podług dopuszczenia/ nie według roskázánia. Ach 6
bych rad by wszystcy ludźie byli iáko ia sam: ále káżdy włásny dar ma 7
od BOgá/ ieden ták á drugi ták. Mowie iednák tym ktorzy nie są w mał 8
żeństwie/ y wdowam/ żeby im dobrze było/ gdyby ták trwáły/ iáko y ia. A
le iesli sie nie mogą powśćiągáć/ niech idą zá mąż/ boć lepiey małżeństwo 9
Mat:5. ℣ 32. przyiąć/ niż być palon. A tym ktorzy są w małżeństwie/ przykázuie nie ia 10
& 19. ℣ 9. ále Pan: Áby żoná od mężá nie odchodźiłá/ á odeszłáliby/ áby zá mąż nie 11
Mar:10. ℣ 9 & 10. ℣ 11. chodźiłá/ ábo żeby sie z mężem poiednáłá. A mąż też żony niechay nieopu
Luc:16 ℣ 18 szcza. A innym mowie ia/ nie Pan: Jesli ktory brát żonę ma niewierną/ 12
á tá przyzwala mieszkáć z nim/ niechay iey nie opuszcza. Tákże máli też
ktora

13 ktora niewiástá wierna mężá niewiernego/á ten chce z nią mieszkáć/niech
14 nieopuszczá mężá: bo poświecon iest mąż niewierny przez żone wierna: y
poświeconá iest niewiástá niewierna przez męża wiernego. Bo gdzieby
ináczey/tedy synowie wászy byliby nieczystemi/ále teraz świetemi są. Je-
15 śliż wiec niewierny odchodzi/ niech idzie/ ábowiem nie iest niewolnikiem
brát álbo śiostrá w tákowych rzeczách. Ale w pokoiu wezwał nas Bog.
16 Bo á co ty wieś żono / ieśli mężá zbáwionego vczyniż? Albo co ty
17 wieś mężu/ieśli żone zbawiż? Jedno ták iáko káżdemu vdzielił Pan/ iá-
ko iednego kożdego BOG powołał/ták niechay chodzi/ y iáko po wszyst-
18 kich kościołách náuczam. Powołan iest kto obrzezány/ niechay nie przy-
wodzi nieobrzezánia. W nieobrzezániu iest kto powołan/niechay sie nie-
19 obrzázuie. Obrzezániec nic nie iest/y nieobrzázánie też zá nic iest/ále strze-
20 żenie przykazánia Bożego. Kożdy w ktorym powołániu iest wezwány/ Ephe:4.✠ 1.
21 w tym niechay trwa. Powołano cie służebnikiem/niedbay o to/ ále byś
22 też y mogł być wolnym/ ráczey swego powołánia vżyway. Bo ktory w
Pánie powołan iest niewolnikiem/iestći wyzwolonym Páńskim: tákież też
23 y kto powołan iest wolnym / sługa iest CHRYSTVsowym. Zapłáta
24 iesteście kupieni/niechcieycie być niewolnikámi ludzkiemi. A ták ieden ká- Sup:6. ✠ 20
żdy w czym iest powołan brácia/ w tym niechay trwa przed Bogiem. 1 Pet.1. ✠ 18
25 ☞ O Pánnách tedy przykazánia Páńskiego niemam/wszákoż rádę
dawam / iáko ten ktorym otrzymał miłosierdzie od BOGA / ábym był
26 wiernym. Mniemam thedy/ iż to iest dobra rzecz / dla nálegaiącey po-
27 trzeby : Iż dobrze iest człowiekowi ták być. Jeśliś poiął żone / nie szu-
28 kayże rozwiązánia. Jesteś rozwiązan od żony/nie szukayże żony. Ale poy-
mieszli żone/ nie zgrzeszyłeś. Poydzieli też Pánná za mąż/nie zgrzeszyłá.
Wszákoż vtrapienie ćiáłá będą mieć tákowi : ále ia wam folguię. To te-
29 dy powiádam brácia : Czás krotki iest/ ostáteczna rzecz iest/ áby y ći kto-
30 rzy żony máią/byli iákoby ich niemieli: á ktorzy płaczą iákoby niepłakáli:
á kthorzy sie ráduią/iákoby sie nie rádowáli : á ktorzy kupuią/iákoby nie
31 dzierżeli:á ktorzy pożywaią tegó świátá/iákoby niepożywáli/boć przemiia
32 postáć tego świátá. A chcę żebyście byli bez stáránia. Ktory krom żony
iest/troszcze sie o tych rzeczách ktore Páńskie są/ iákoby sie podobał Bogu.
33 A kto ma żone/troszcze sie o rzeczách świeckich/iákoby sie żenie podobał/á
34 ták rozdzielon iest. Takież niewiastá ktora mężá niema/y pánná/myśli co
Páńskiego iest/żeby byłá świętą y ćiáłem y duchem. ☜ A ktora ma mę-
35 žá/myśli o rzeczách świeckich/iákoby sie podobáłá mężowi. Ale to ku vży-
tkowi wászemu/ mowię : nie żebym śidło ná was zámiátał/ ále ktemu co
iest poczciwego (vpominam) y ktemu coby wam dodáło zwoleństwá
36 bez przekázy modlenia sie Pánu. Ale ieśliby kto rozumiał nieuczciwą rzecz
być pánnie swoiey/ieśliby przeminął czás wydánia/á ták musi być: co chce
37 to niechay vczyni : nie grzeszy/ ieśli mężá poymie. Abowiem kto postáno-
wił w sercu swoim mocnie/nie máiąc potrzeby tego/ále máiąc moc woley
swoiey/á ták vmyślił w sercu swoim/záchowáć pánnę swoię/dobrze czyni.
38 A ták y ten kto wydáie zá mąż pánnę swoię/dobrze czyni : á kto nie wydá-
39 ie/lepiey czyni. Niewiástá przywiązána iest Zakonowi / ták długo iáko Rōan:7. ✠ 2.
mąż iey żyw : á ieśliby vmárł mąż iey/ wyzwoloná iest od Zakonu : kogo
40 chce niechay poymie/tylko w Pánie. A błogosławieńsza będzie/ieśliby ták
trwáłá podług moiey rády. Bo mniemam/iż y ia duchá Bożego mam.

Kápit: 8.

❡ Pokármow báłwánom ofiárowánych/ácz są ku pożywániu słuszne/
wszakże dla zgorszenia lepiey ich niecháć.

AO tych rzeczach kthore Bałwanom offiáruią/ 1
wiemy iż wszyscy vmieietność mamy. Vmieietność nádyma/
á miłość buduie. A iesli kto mniema żeby co vmiał/ ieszcze nie 2
poznał iákoby miał co vmieć: ále iesli kto miłuie Bogá/ ten poznan iest od 3
niego. A o pokármiech ktore bałwánom bywáią ofiárowáne/ wiemy iż 4
nic nie iest bałwan ná świecie/ á iż żadny inszy nie iest Bog iedno ieden.
Bo ácz też są ktore bogámi zowią/ choć w niebie/ choć ná ziemi (iákoż iest 5
Bogow wiele/ y Pánow wiele) wszákże nam ieden Bog Oćiec z ktorego 6
wszystkie rzeczy/ y my w nim. Y ieden Pan JEzus Chrystus/ przez ktore-
go wszystko/ y my przezeń. Ale nie wszyscy máią vmieietność. A niekto- 7
rzy z sumnieniem bałwáná áż do tego czásu/ iákoby rzecz bałwánom ofiá-
rowana iedzą/ á sumnienie ich gdyż iest niemocne/ bywa pokaláne. Ale po- 8
karm nie záleca nas Bogu. Bo chocbysmy iedli/ nie będziemy obfitowáć/
áni ieslibysmy nie iedli/ mniey mieć będziemy. Ale tego pátrzćie/ by lepák 9
tá rozpustność wászá nie byłá z gorszenim niemocnym. Bo iesliby kto vy- 10
źrzał onego ktory ma vmieietność przy rzeczy bałwánom ofiárowáney śie-
dzącego/ á zász sumnienie iego będąc niemocne/ nie zbuduie sie ku temu áby
Rōa:14 ✠ 19 też iadł rzeczy bałwánom ofiárowáne? Y zginie brát niemocny dla twey 11
vmieietnośći/ dla ktorego Chrystus vmárł. Ano ták grzesząc przećiwko 12
bráciey/ y obrażáiąc sumnienie ich watłe/ przećiwko Chrystusowi grzeszy-
Rōa:14 ✠ 21 ćie. A przetoż/ iesliby pokarm pogárszał brátá moiego/ nie będę mięsa iadł 13
ná wieki/ ábym brátá swego nie zgorszył.

Kápit: 9.

§ Káznodziei Chrystusowemu ma być dano pożywienie/ ktorego święty Páwel nie brał/ choćiasz go mogł żądáć y bráć.

Zasz nie iestem wolnym. Zaszem nie iest Aposto- 1
łem? Zaszem Chrystusá JEzusá Páná nászego nie widźiał? Zasz
budowánim moim wy nie iesteśćie w Pánie? Acz ieslim nie 2
iest inszym Apostołem/ wżdam iednák iestem wam. Abowiem znákiem A-
postolstwá moiego/ wy iesteśćie w Pánie. Moiá obroná v tych ktorzy mie 3
pytáią/ tá iest: Zasz nie mamy mocy iedzenia y pićia? zasz nie mamy mo- 4
cy wodźić z sobą śiostry niewiásty/ iáko y drudzy Apostołowie/ y bráćia 5
Páńscy/ y iáko też y Piotr? Czyli ia sam z Bárnábászem nie mamy mocy 6
tego czynić? Y ktoż kiedy swoim żołdem boiuie? Kto szczepi winnicę/ á o- 7
wocu z niey nie ie? Kto pásie trzodę/ á mleká od trzody nie pożywa? Czy- 8
li według człowieká to mowię? Zasz też y Zakon tego nie mowi? Bo ták 9
Deut:25.✠4 nápisano iest w Zakonie Moizeszowym: Nie záwiążesz gęby wołowi kto-
1 Tim:5 ✠ 18 ry trze zboże ná gumnie. A zasz o wolech Bogu iest staránie? Czyli wżdy 10
dla nas to mowi? Abowiem iednák dla nas nápisano iest: Iż ma w ná-
Rōa:15 ✠ 27. dźiei ten kto orze/ oráć: y ten kto młoći w nádźiei wźięćia owocu. Jesli- 11
żesmy my śiali wam rzeczy duchowne/ á wiec to wielka rzecz iest/ żebysmy
thez my wásze ćielesne rzeczy żeli? Jesliż inni mocy wászey są vczestnicy/ 12
czemu nie ráczey my? Alesmy nie vżywáli tey mocy/ á owszem wszystkie
rzeczy znośimy/ ábysmy nie dáli iákiego obráżenia Ewángeliey Chrystu-
Deu:18.✠1. sowey. Zasz nie wiećie/ iż ći ktorzy ná świętym mieyscu prácuią/ rzeczy kto- 13
re są ná mieyscu świętym pożywáią? á ktorzy ołtarzowi vsługuią/ z ołtá-
rzem część biorą? Tákże też Pan zrządźił tym/ ktorzy Ewángelią opo- 14
wiádáią/ áby z Ewángeliey żyli. Alem ia żadney rzeczy z tych nie poży- 15
wał. A nie pisałem tego/ áby sie te rzeczy ták dźiały we mnie/ bo lepiey mi
iest

16 iest dáleko vmrzeć/ nizliby kto chwałę moię miał wyniszczyć? Abowiem
áczbym Ewángelią opowiádał/ nie mam sie z czego przechwáláć/ bo mie
ktemu powinnosć ćiśnie. Bo bym nie miał kazáć Ewángeliey / biádáby
17 mi byłá. Będęli to dobrowolnie czynił/zapłáte mam : ále iesli zá niewo-
18 lą/száffowánie mi iest zwierzono. Ktoraż tedy zapłáte będę miał? Abych
Ewángelią kazac/nie nákłádną być okazał Ewángelią/ábym źle nie vży-
19 wał mocy moiey w Ewángeliey. Bo gdym był wolnym ode wszech/te-
20 dym sie stał sługam wszystkim/ábym ich więcey pozyskał. Y stałem sie Zy-
21 dom/iáko Zyd/ábym Zydy pozyskał. Tym ktorzy pod Zakonem są/iákobym
pod zakonem był/gdyżem sam nie był pod zakonem/ábym y one ktorzy pod
zakonem byli/pozyskał. Tym ktorzy bez Zakonu byli/ iákobym bez Zakonu
był/gdyżem bez Zakonu BOżego nie był/álem był w Zakonie Chrystuso-
22 wym/ ábym pozyskał tám te ktorzy bez zakonu byli. Stałem sie watłym
watły/ ábym watłe pozyskał. Stałem sie wszystkim/wszystko/ ábym w-
23 szystkie vczynił zbáwione. A wszystko czynię dla Ewángeliey/ ábym sie
iey stał vczesnikiem.
24 ☞ Za nie wiecie iż ci ktorzy w zawod biegáią/wszytczy bieżą/ále ieden
25 bierze zákład? Ták bieżćie iákobyśćie otrzymáli. Bo kożdy ktory w boiu
boiuie/od wszech rzeczy sie wstrzymáwa/ á oni záprawdę czynią/ áby tey
26 skáźitelny korony dostáli/ále my nieskáźitelney. Ja tedy ták bieżę/ nie iáko-
27 by nie ná pewną: ták sie potykam/nie iákoby powietrze bijąc: ále karzę ciá-
ło moie/y zniewalam/bym lepak inym kazac słowo BOże/nie stał sie sam
zganionym.

Kápit: 10.

¶ Zydowie ná puszczey báłwochwalcow násláduiący karáni/ nam są przykłá-
dem/by śnadź ich násláduiąc nie bylismy iáko y oni karáni.

1 NIechce Bráćia żebyśćie tego nie mieli wiedźieć/
że wszyscy Oycowie nászy pod obłokiem byli/y wszyscy przeszli Exo:13. v 21
2 przez morze/y wszyscy w MOizeszu okrzceni są w obłoku y w Nũe:9 v 18.
3 morzu. Y wszyscy tenże pokarm duchowny iedli / y wszyscy tenże napoy Exo: 14. v 22
4 duchowny pili. Bo pili z duchowney skáły/ktora zá nimi chodziłá/ á ská- Exo:16 v 15
5 łá byłá Chrystus. ☞ Aleć sie nie w wielu z nich podobáło Bogu: bo po- Exo: 17. v 6
6 ginęli ná puszczey. A teć sie im rzeczy stáły/ nas figuruiąc. Nũe:20 v 10 & v 11.
7. ☞ Abyśmy nie byli pożądliwi złych rzeczy/iáko też oni pożądáli. Ani sie Nũe:26 v 65
też Báłwochwálcámi stawaycie/iáko niektorzy z nich. Ták iáko nápisano Nũe:11. v 4
8 iest : Vsiadł lud ieść y pić/ á potym wstáli igráć. Ani nieczystoty popeł- & v 5. Psa:105 v 14
niaymy/ ták iáko niektorzy z nich popełniáli/y pádło ich iedneg dniá dwá- Exo:32. v 6.
9 dźieśćiá y trzy tysiące. Ani kuśmy Chrystusá/iáko niektorzy z nich kusili/ Nũe:25. v 1.
10 y poginęli od węzow. Ani szemrzyćie/iáko niektorzy z nich szemráli/ y po- Nũe:21. v 5.
11 ginęli od zágubićielá. A to wszystko pod figurą sie im dźiáło/ á nápisá- & v 6.
12 no iest ku vpomnieniu nászemu/ná ktore skończenia wiekow przyszły. A ták Nũe:11 v 33
13 kto mniema żeby stał/ niech pátrza by nie vpadł. Pokusá was niechay sie & 14. v 37.
nie immuie/ iedno ludzka. Ale wiernyć iest BOg/ktory was nie dopuśći
kuśić/więcey niż co możećie : á teżći vczyni z pokusą pożytek/ ábyśćie mo-
14 gli znosić. ☞ Przetoż tedy namileyszy moi strzeżćie sie báłwochwál-
15 stwá. Mowięć iáko bácznym/sámi to osądźćie co mowię. Kielich błogo-
16 sławieństwá ktoremu błogosłáwiemy : á zaś nie iest społeczne vżywánie
Krwie Chrystusowey? Y chleb ktory łamiemy/izaż nie społeczne vżywá-
17 nie Ciáłá Páńskiego iest? Abowiem iednym chlebem/ y iednym ciáłem
wiele nas iesteśmy/wszyscy ktorzy iedneg chlebá y iednego kielichá bywa-

my vcześniki. Obaczćie Jzráelá podług ćiáłá/ izaż ći ktorzy iedza ofiáry/ 18
nie ſa vcześnicy ołtarzá? Coż tedy? Powiádam że ia áby to co báłwá- 19
nom ofiárowáno było czym? álbo że też báłwan ieſt czym? Nie/ále co 20
Pogáni ofiáruia báłwánom/Dyabelſtwom ofiáruia/á nie BOGV. A ia
niechce was mieć towárzyſzmi Dyabelſtw. Nie możecie kielichá Páńſkie- 21
go pić/y kielichá dyabelſkiego: nie możecie być ſtołu Páńſkiego vcześniki/
Eccl:37. ℣ 31 y ſtołu dyabelſkiego. Czyli chcemy ku gniewu Páná przywieść? Jzáż- 22
Sup:6. ℣ 12. my my mocnieyſzy niżli on? Wſzyſtko mi wolno/ále nie wſzyſtko pożyte- 23
czno. Wſzyſtko mi ſie godzi/ále nie wſzyſtko buduie. Zadny ſwego niech 24
nie ſzuka/ále káżdy co ieſt drugiego. To wſzyſtko co w iátkách przedáia/ 25
iadaycie/nic nie pytáiac dla ſumnienia. Páńſkać ieſt ziemiá y pełność iey. 26
Pſal: 23. ℣ 1. Wzowieli was ktho z niewiernych ná wieczerza / á chcećie do niego iść/ 27
& 49. ℣ 12. wſzyſtko co przed was bedzie położono/ iedzcie/ nic nie pytáiac dla ſum-
nienia. A ieſliby kto rzekł/to ieſt rzecz báłwánom ofiárowáná/nie iedzćieſz 28
dla onego ktory wam oznaymił/ y dla ſumnienia : ále dla ſumnienia mo- 29
wie/nie twoiego ále drugiego. Bo á czemu wolność moiá bywa ſadzo-
ná od cudzego ſumnienia? Jeſli ia z łáſka pożywam/czemu mam być blu- 30
źnion z tego iż ia dziekuie? A ták chociáż iećie/chocia pijećie/albo co inego 31
Col: 3. ℣ 17. czynićie/ wſzyſtko ná chwałe BOża czyńcie. Badźcie bez zgorſzenia Ży- 32
dom y pogánom/y kośćiołowi BOżemu/ iáko też y ia we wſzech rzeczách 33
podobam ſie wſzyſtkim / nie ſzukáiac tego co mnie ſamemu ieſt pożyteczne-
go/ ále co wielu pożyteczno/áby zbáwieni byli.

Kápit: II.

¶ Koryntowie około świątośći Ciáłá BOżego/ doſtoynośći iego nie
bacząc/błodźili/przeto tu bywáia náuczáni.

Badźcie náśládowcy memi/ iáko y ia CHryſtuſo- 1
wym. A chwalec was w tym brácia że we wſzyſtkim pámie- 2
tacie ná mie: á ták iákom wam podał/że przykazánia moie trzy-
Ephe:5. ℣ 23 macie. Ale chce ábyśćie to wiedzieli/iż káżdego meżá głowa ieſt CHry- 3
ſtus : á głowa niewiáſty/ maż : á głowa CHryſtuſowa B O G. Káżdy 4
maż modlac ſie/álbo prorokuiac máiac zakryta głowe/ lekkość czyni gło-
wie ſwoiey. A káżda niewiáſtá modlac ſie álbo prorokuiac nie z záwita 5
głowa/ lży głowe ſwoie : bo wſzyſtko zá iedno iákoby ſie ogoliłá. Abo- 6
wiem ieſli nie przykrywa niewiáſtá głowy ſwoiey/ niechże ia oſtrzyga.
Jeſliż wiec nie vczciwa rzecz ieſt niewieśćie oſtrzyc ſie/ álbo ogolić/ nie-
chayże zákrywa głowe ſwoie. Mażći niema zákrywáć głowy ſwoiey/ 7
bo ieſt obrázem y chwáła BOża/á niewiáſtáć ieſt chwała meżowa. Boć 8
Gen:2. ℣ 21. wżdy nie maż z niewiáſty ieſt/ále niewiáſtá z meżá. Ktemu nie ieſt ſtwo- 9
& ℣ 22. rzon maż dla niewiáſty/ ále niewiáſtá dla meżá. Przetoż ma niewiáſtá 10
mieć przykrycie ná głowie ſwoiey/ dla ANgiołow. Wſzákże iednák/áni 11
maż bez niewiáſty/ áni niewiáſtá bez meżá w Pánie. Abowiem iáko nie- 12
wiáſtá z meżá/ ták y maż przez niewiáſte/ á wſzyſtko z BOGá. Sámi to 13
oſadźcie : przyſtoynali rzecz niewieśćie nie záwitey modlić ſie BOGV?
A wſzák y przyrodzenie ſamo tego was vczy : Jże wżdy maż by miał zá- 14
puſzczáć włoſy/ ieſt mu to ku zelżywośći : á niewiáſtá záſie/ gdy zápuśći 15
długo włoſy/ieſt iey ku ćći : iż włoſy dáne iey ſa miáſto zákrycia. Ale ieſli 16
ſie kto okázuie być ſwarliwym : my tákiego zwyczáiu nie mamy/áni Ko-
śćioł BOży. A to wam przykázuie/máiac wám zá złe że ſie nie ku lepſze- 17
mu ále ku gorſzemu zchodźićie. Naprzod gdy ſie ſchodźićie do Kośćiołá/ 18
ſłyſze

19 słysze ze miedzy wámi sa rozerwánia/á poniekad wierze. Boć muszą y ká-
cerstwá być/by y ći ktorzy sa doświadczeni/iáwni byli miedzy wámi.
20 ☞ Gdy sie tedy wespołek zchodźićie / iuzći to nie iest Páńskiey Wiecze-
21 rzey pozywáć. Abowiem kázdy swoie wieczerza pierwey bierze y pozywa.
22 Wiec ieden łáknie/á drugi pijan iest. Czyli domow nie maćie ná iedzenie
y ná picie? Czyli kośćiołem BOzym gárdźićie/ á záwstydzaćie te ktorzy
nie máia. Coz wam rzeke? Chwale was w tym? záiste nie chwale.
23 ☞ Abowiem ia wziałem od Páná/com tez wam podał: Iz Pan IEzus
24 oney nocy w ktora był wydan/wział chleb/ y podźiekowawszy/ łamał/y Mat:26 ✠ 26
rzekł: Bierzcie á iedzćie : To iest ćiáło moie/ktore zá was bedźie wydano: Mar:14 ✠ 22
25 to czyńćie ná pámiatke moie. Tákiez tez y kielich/odpráwiwszy wieczerza Luc:22. ✠ 19.
rzekł: Ten kielich/nowy testáment iest w moiey krwi/to czyńćie ilekroć be-
26 dźiećie pić ná moie pámiatke. Abowiem / ilekroć bedźiećie ieść ten chleb/
y pić ten kielich/ śmierć Páńska bedźiećie opowiádáć/ dokad nie przyydźe.
27 A ták ktokolwiekby pozywał tego chlebá/y pił z kielichá Páńskiego niedo- Ioã:6. ✠ 59.
28 stoynie/bedźie winien ćiáłá y krwie Páńskiey. Ale niech doświadcza czło 2 Cor:13 ✠ 5.
wiek samego śiebie : á ták niechay tego chlebá pozywa/y z kielichá pije. A-
29 bowiem ktho ie y pije niedostoynie/sad sobie ie y pije/ nie rozsadzáiac Ćiá-
30 łá Páńskiego. ☞ Przetoz tez wiele miedzy wámi niemocnych y chorych
31 á wiele ich spi. Co gdybysmy sie sami rozsadzáli/wzdyćby nas nie sadzo-
32 no : á gdy bywamy sadzeni/od Páná bywamy karáni/ábysmy z tym świá-
tem nie byli potepieni.
33 ☞ A tákze Brácia moi/gdy sie zchodźićie ku iedzeniu/czekayćie sie zobo-
34 polnie. Iesli sie komu chce ieść / domá niechay ie / ábyśćie sie ná sad nie
zchodźili. A inne rzeczy kiedy przyyde/rozpráwie.

Kápit: 12.

§ Wylicza łáski dármo dáne ku zbudowániu Kośćiołá świetego/
ktory przypodobá ćiáłu człowieczemu przyrodzonemu.

1 A Okolo duchownych rzeczy brácia/niechce ábyśćie
2 nie mieli wiedźieć. Wiećie iz gdyśćie Pogány byli/iákośćie by- Mar:9. ✠ 39
3 li ku niemym báłwánom wiedźieni/tákeśćie szli. Przetoz oznay
muie wam/ iz zadny ktory w Duchu BOzym mowi/ nie powiáda prze-
klectwem być IEzusa. Y zaden nie moze rzec Pan IEZVS/ iedno w
4 Duchu świetym. Acz rozdźielne sa łáski/ wszákze tenze duch. Y rozdźiel- Rõa:12. ✠ 6.
5 ne sa posługowánia/ále tenze Pan. Y rozdźielne sa spráwy/ále tenze Bog/ 1 Pet:4. ✠ 10
6 ktory spráwuie wszystko we wszystkich. A kozdemu bywa dáne obiáwie-
7 nie duchá ku pozytkowi. Iednemu przez duchá bywa dána mowá ma-
8 drośći / á drugiemu mowá vmieietnośći/ według tegoz Duchá : drugie-
9 mu wiárá w tymze duchu: á drugiemu łáská vzdrawiánia w iednym du-
10 chu : drugiemu czynienie cud/innemu proroctwo : drugiemu rozeznawá-
nie duchow/drugiemu rozmáitość iezykow/ drugiemu wykłádánie mow:
11 á te wszystkie rzeczy spráwuie ieden y tenze duch/oddźieláiac kázdemu iá-
12 ko chce. ☞ Abowiem iáko iedno iest ćiáło/á członkow ma wiele/á wszyt-
kie członki iednego ćiáłá ácz ich wiele/ przedśie iednoz ćiáło sa/ tákzeć y
13 Chrystus. Bo w iednym duchu my wszystcy iestesmy pokrceni w iedno
ćiáło/badz Zydowie/badz Pogáni/ badz niewolnicy/badz wolni/ y wszy- Rõa:12. ✠ 3.
14 scy iednego duchá iestesmy nápoieni. Bo y ćiáło nie iest ieden członek/ále Ephe:4. ✠ 7.
15 wiele. Iesliby rzekłá nogá zem nie iest reka/nie iestem z ćiáłá : izaz przeto Rõa:12. ✠ 4.
16 nie iest z ćiáłá? Ták rzekłoliby tez vcho : Poniewaz nie iestem okiem/ nie
iestem z ćiáłá : czyli przeto nie iest z ćiáłá? By wszystko ćiáło było okiem/
gdźiezby

gdzieżby był słuch? A by też wszytko było słuchem/gdzież powonienie. Ale 17
teraz rozłożył BOG członki/kożdy z nich w ciele iáko chciał. Co gdyby 18
wszystkie były iednym członkiem/ gdzież ciáło? A ták teraz wiele człon- 19
kow/ále ciáło iedno. A nie może oko rzec rece/nie potrzebuie twey posłu- 20
gi: álbo też głowá nogam/nie trzebá mi was: ále owszem im wiecey kto- 21
re członki zdádza sie być mdleysze/tym potrzebnieysze sa: y ktore członki w 22
ciele mamy zá zelżywsze/tym cześć obfitsza przydawamy: á ktore członki 23
sa nie vczciwsze/ te hoynieysza poćciwość máia. A to co poćciwego ma- 24
my/niczego nie potrzebuia: ále BOG vmiárkował ciáło/temu członko-
wi ktoremu czeg nie dostawáło/obfitsza dawáiac cześć/ żeby nie było ro- 25
zerwánie w ciele/ále áby członki ieden o drugi społecznie też staránie miá-
ły. A iesli co cierpi ieden członek/społecznie cierpia wszystkie członki: choć 26
też bywa ieden członek vwielbion/społem sie z nim wszytkie członki rádu-
Rō: 12. b. 5. ia. A wy iesteście ciáło Chrystusowe/y członki z członká. Niektore tedy 27
Ephe: 4. b. 11 postánowił BOg w kościele/ napierwey Apostoły/po nich Prozoki/trze- 28
cie Doktory/potym mocy/á potym łáski vzdrawiánia/ratunki/rzadzenia/
rozmáitość iezykow/wykłádániá mow. Azaż wszystcy Apostołmi? Zaż 29
wszystcy Prozoki? Zaż wszystcy Doktormi? Czyli wszystcy mocámi? 30
Azaż wszystcy łáske maia vzdrawiánia? Azaż wszystcy iezyki roznemi
mowia? Azaż wszystcy wykłádáia? Ale násláduycie dárow lepszych. 31
A ieszcze zacnieysza wam droge vkázuie.

Kápit: 13.

§ Miłość wszystkie Cnoty y dáry przewysza/krom ktorey nic nie waża/ z kto-
ra wszystkie cnoty tu y w Niebie bywáia wypełnione.

Bym iezyki ludzkiemi mowił y ANgielskiemi/á 1
miłościbym nie miał/ stałem sie iákoby miedz ktora dźwieczy/
álbo cymbał brzmiacy. Bym też tákież miał proroctwo/y wie 2
dział táiemnice wszyskie / y vmiał wszełka náuke/ y bym też miał wszyst-
ke wiáre/ták żebym gory przenosił/á miłościbym niemiał/zá nic stoie. Bym
też rozdał vbogim ná pożywienie wszystkie máietności swoie: y bym też 3
wydał ciáło moie/ták żebym gorzał/á miłościbym nie miał/nic mi to po-
żytku nie przynosi. Miłość cierpliwa iest/ dobrotliwa iest: miłość nie 4
zayzrzy/nie czyni przewrotnie/nie nádyma sie/ nie pożada zbytnie czci/nie 5
szuka swego/ nie da sie rozdraznić/ nie myśli nic złego/ nie ráduie sie z nie- 6
práwości/ále sie ráduie przy prawdzie: wszystko znosi/ wszystko wierzy/ 7
wszystkiego sie nádziewa/ wszystkiego cierpliwie oczekawa. Miłość ni- 8
gdy nie vstawa: chocia proroctwá wyniszczone beda/ chocia iezyki vstá-
na/chocia vmieietność bedzie skáżona. Poniekad wiemy/ á poniekad pro- 9
rokuiemy. A gdy przyidzie to co doskonálego iest/ tedy bedzie wyniszczo- 10
no/co iest poniekad. Gdym był máluczkim/mowiłem iáko máluczki/rozu- 11
miałem iáko máluczki/ myśliłem iáko máluczki. A gdym sie stał meżem/
wyniszczyłem precz to co było máluczkiego. Widzimy teraz przez zwier- 12
ciádło w podobieństwie/ále ná on czás obliczem w oblicze. Teraz pozna-
wam po cześci/á ná ten czás poznam/iákom też y poznan iest. A teraz trwá 13
ia/ Wiárá/ Nádzieiá/ Miłość: te trzy rzeczy/ ále wietsza z nich Miłość.

Kápit: 14.

§ Dar iezykow podleysy niż dar proroctwá/wszákoż z wykłádánim mow
dostoynieysy/ále niewiástom go niedopuszcza.

Násláduycie

1 NAśláduycie miłośći/ ná śláduycie duchownych rze-
2 czy/ ále wiecey ábyśćie prorokowáli. Abowiem kto mowi iezy-
kiem/ nie ludziom mowi/ ále Bogu: bo żaden nie rozumie/ ále
3 duch mowi táiemnice. Abowiem kto prorokuie/ do ludzi mowi ku zbudo-
4 wániu/ y nápominániu/ y ku poćieszeniu. Kto iezykiem mowi/ sam śiebie
5 buduie: ále kto prorokuie/ Kośćioł Boży buduie. Przetoż chce ia ábyśćie
mowili iezyki/ ále wiecey ábyśćie prorokowáli. Bo wietszy to iest ktory
prorokuie/ niż ten ktory mowi iezykámi/ chybáby wykłádał: áby Kośćioł
6 brał zbudowánie. A ták teraz Bráćia/ bym przyszedł do was/ mowiac ie-
zykámi: w czym wam pożyteczen bede/ chybábym wam mowił/ álbo w
obiáwieniu/ álbo w vmieietnośći/ álbo w proroctwie/ álbo w náuce.
7 Wszákże te rzeczy ktore dusze nie máia/ á głos wydáia/ badź piszczałká/
badź też lutnia: á iesli nie podádza rozdzielnych głosow/ iáko bedzie rozu-
8 miano/ co sie ná nich piska álbo gra? Abowiem bedzieli traba głos nie pe-
9 wny wydáwáć/ kto sie bedzie gotował ná woyne? Tákże y wy/ iesli iezy-
kiem pewney mowy nie vczynićie/ iáko kto bedzie wiedział co sie powiá-
10 da? Bo bedziećie ná wiátr mowili. Ták wiele roznych iezykow iest ná
11 tym świećie/ á żaden bez głosu nie iest. A ták nie bedeli wiedział tego co
znáczy głos/ bede onemu z kim mowie/ cudzoziemcem: á ten ktory do mnie
12 mowi/ też takież cudzoziemcem. Tákże y wy/ poniewaz iesteśćie násládo-
wcy duchow ku zbudowániu kośćiołá/ szukaycie tego byśćie obfitowáli.
13 Dla tego kto mowi iezykiem/ niechay sie modli: áby to mogł wykłádáć.
14 Bo bedzieli sie modlił iezykiem/ duch ći sie moy modli/ ále rozum moy bez
15 vżytku iest. Coż tedy iest? Bede sie modlił duchem/ bede sie modlił y ro-
zumem: bede śpiewał duchem/ bede śpiewał y rozumem.
16 Bo gdybyś ty błogosłáwił duchem/ ten ktory iest nieukiem/ iákoż rzecze:
Amen/ ná twoie błogosłáwienie? poniewaz on niewie co ty mowisz. Bo
17 ácz ty dobrze dziekuiesz/ ále sie tym drugi nie buduie. Dziekuie Bogu mo-
18 iemu/ iż wszystkich was iezykiem mowie. Ale w kośćiele/ chce pieć słow
19 zmysłem swym mowić/ ábym też y inne náuczył/ niż dziesieć tysiecy słow
20 iezykiem obcym. Bráćia nie stawaycie sie dziećmi ná rozumie: ále we
21 złośći badźćie máłemi/ á w rozumie badźćie doskonáłymi. Bo ták nápisa-
no w Zakonie. Iż innemi iezyki y innemi vsty bede mowił do ludu tego/ Isai. 28 b. 11.
22 ále áni ták mie wysłucháia/ mowi Pan. A ták iezyki nie sa znákiem ludziom
wiernym/ ále niewiernym: á Proroctwá lepák/ nie sać niewiernym/ ále
23 wiernym. Iesliby sie tedy zszedł wszystek Kośćioł pospołu/ á wszyscyby
iezyki mowili: weszliby też y nieukowie álbo niewierni: zaż nie rzeka/ iż szá-
24 leiecie? Iesliby też wszyscy Prorokowáli/ á wszedłby kto niewierny/ álbo
nienáuczony: bywa przewyćiezon od wszystkich/ y rozsadzon od wszyst-
25 kich/ táyne rzeczy sercá iego iáwne sie stawáia: á ták padszy ná oblicze swe
vczyni modłe Bogu/ wyznawáiac iż prawdziwie Bog w was iest.
26 Coż tedy iest bráćia? Gdy sie zchodzićie/ káżdy z was Psalm ma/ náuke
ma/ obiáwienie ma/ iezyk ma/ wykłádánie ma: wszystki rzeczy niech beda
27 ku zbudowániu. Chocia iezykiem kto mowi/ po dwu á nawiecey po trzech
28 á k temu po cześći: á ieden niechay wykłáda. A nie bedzieli tego ktoby
wykłádał/ niechże milczy w kośćiele/ ále sobie niechay mowi y Bogu.
29 A Prorocy dwá álbo trzey niechay mowia/ á drudzy niechay rozsadzá-
30 ia. Iesliżeby innemu obiáwiono było/ ktory tám śiedzi/ pierwszy niechay
31 milczy. Abowiem możećie wszyscy po iednemu prorokowáć/ áby sie wszy-
32 scy vczyli/ y wszyscy byli nápomináni. A duch Prorokow/ Prorokom pod-
33 dan iest. Boć nie iest Bog rozsterkow/ ále pokoiu/ ták iáko y we wszytkich
kośćielech

1 Tim:2 ℣ 12 kośćielech świetych náuczam. Niewiáſty w kośćiele niech milcza. Bo 34
Gen: 3 ℣ 16. im nie dopußczono mowić/ále áby poddáne były/ iáko y Zakon mowi. A
ieſli ſie chca czego náuczyć / niech domá ſwych mężow pytáia. Bo żádna 35
rzecż ieſt niewieśćie w kośćiele mowić. A zaß od was ſłowo Boże wy- 36
ßło? álbo tylko do was ſamych przyßło? Jeſli ſie kto zda być prorokiem/ 37
álbo duchownym/niech vzna te rzecży ktore wam piße/iżći ſa Przykazánia
Páńſkie. A ieſli kto niewie/nie beda też o nim wiedźieć. A ták bráćia ſtoy- 38
ćie o to/ábyśćie prorokowáli/ á mowić iezykámi nie brońćie. A wßyſtkie 39
rzecży vczćiwie y porzadnie niech ſie dźieia miedzy wámi. 40

Kápit: 15.

Chryſtuſowe zmartwychwſtánie okázuie/y vmárłych
powſtánie/ iákie ſie ſtáć ma.

Gala:1 ℣ 11. Oznáymuie wam bráćia Ewángelia ktoram wam 1
opowiedział/ktoraśćie y przyieli/y w ktorey ſtoićie/y przez kto- 2
ra bierzećie zbáwienie/ieſli pámietaćie ktorymem wam ſpoſo-
1 Pet:2. ℣ 24 bem kazał / chybábyśćie prozno vwierzyli. Bom wam podał naprzod/ 3
Iſaiæ 53. ℣ 5. com też wźiął/iż Chryſtus vmárł ieſt zá grzechy náße podług piſm/ktemu
& ℣ 8. że y pogrzebion/y trzeciego dniá zmartwychwſtał podług piſmá/á iż wi- 4
Ionæ 2. ℣ 2. dźian ieſt od Piotrá/á potym od iedennaśćie. A potym widźian ieſt wie- 5
Mat:12 ℣ 40 cey niż od piaći ſet bráciey poſpołu/ z ktorych wiele ich trwa áż do tych- 6
Mat:28 ℣ 6. miaſt/á niektorzy pomárli. Potym widźian był od Jákubá/potym od w- 7
Mar:16 ℣ 6. ßyſtkich Apoſtołow. A naposledz po wßyſtkich vkazał ſie też y mnie iáko 8
Luc:24. ℣ 6. & ℣ 34. niedochodkowi. Abowiem ia ieſtem namnieyßy z Apoſtołow/ktorym nie 9
Ioã:20. ℣ 19. ieſt godźien by mie zwano Apoſtołem/ bom prześládował kośćioł Boży.
Acto:9 ℣ 3. A zá łáſka Boża ieſtem tym czymem ieſt/á łáſká iego we mnie prozná nie- 10
Ephe:3. ℣ 8. byłá : álem wiecey niż oni wßyſcy prácował. ☞ Wßákże nie ia/ále łá-
ſká Boża zemna. Bo choćże ia/choćże oni/tákeſmy kazáli/y tákeśćie vwie- 11
rzyli. A ieſliż kaza o Chryſtuśie/iż powſtał zmartwych : iákoż niektorzy 12
miedzy wámi powiádáia/że powſtánia z vmárłych niemáß. A ieſliż zmar 13
twych powſtánia niemáß/tedyć áni Chryſtus wſtał zmartwych. Jeſliż 14
wiec Chryſtus nie powſtał/tedyć prożne ieſt przepowiádánie náße/ pro-
żna też y wiárá wáßá/y my ſie nayduiemy fałßywi świádkowie BOży/ 15
iżeſmy świádectwo powiádáli przećiwko BOGV/ żeby on wzbudźił
Chryſtuſa: ktorego nie wzbudźił/ieſliże vmárli nie powſtawáia. Bo ie- 16
ſliż vmárli zmartwych nie powſtawáia/tedyć áni Chryſtus powſtał. A
ieſli Chryſtus nie powſtał/ toć prożna ieſt wiárá wáßá/ bo ießcże ieſte- 17
śćie w grzechách wáßych. Tedyć y ći ktorzy záſneli w Chryſtuśie/pogi- 18
neli. Jeſli w tym żywoćie tylko w Chryſtuśie nádźieie mamy/ ieſteſmy 19
Apoc:1. ℣ 5. nanedznieyßymi nád wßyſtkie ludźie? A terazći Chryſtus wſtał zmar- 20
Colo:1 ℣ 18. twych/ napierwßy z tych kthorzy poſneli. Boć wżdy przez człowieká 21
Gene:3. ℣ 6. śmierć/y przez człowieká powſtánie z vmárłych. A iáko w Adámie wßy 22
Rõa:5. ℣ 12. & 6. ℣ 23. ſcy vmieráia/ták w Chryſtuśie wßyſcy ożywieni beda. Ale káżdy w ſwym 23
1 Teſ:4 ℣ 15. rzedźie/ naypierwßy Chryſtus/ á potym ći ktorzy ſa Chryſtuſowi/ ktorzy
w przyśćie iego vwierzyli. Potym koniec/gdy odda kroleſtwo BOgu/y 24
Pſal:109. ℣ 1 Oycu/gdy wynißczy wßelkie Kśieſtwo/ y władza y moc. Alec muśi on 25
Heb:1. ℣ 13. krolowáć/áż podłoży wßyſtki nieprzyiaćiele pod nogámi iego. A oſtáte- 26
& 10. ℣ 13. cznie nieprzyiaćiołká bedźie zepſowána śmierć. Abowiem wßyſtkie rze-
Pſal : 8. ℣ 8. czy podłożył pod nogámi iego. A gdyż mowi: Wßyſtkie rzecży ſa mu pod- 27
Hebr:2. ℣ 8. dáne/bez pochyby krom onego ktory mu poddał wßyſtko. Ale gdy mu beda 28
wßyſtkie

wszystkie rzeczy poddáne /thedy y sam Syn poddan będzie onemu ktory
mu poddał wszystkie rzeczy/ áby ták był BOG wszystkim we wszystkich
29 rzeczách. Co iesli ináczey/coż ći vczynią ktore wiec krzczą zá vmárłe/po-
30 nieważ że vmárli nie powstawáią: czemuż sie tedy krzczą zá nie? Czemuż
31 też y my ná kożdą godzinę niebezpieczeństwo ćierpimy. Ná káżdy dzień
vmieram/ dla wászey chwały brácia / ktorą mam w Chrystusie Jezusie
32 Pánie nászym. Jeslim według człowieká z bestyámi walczył w Effezie/ Isa: 22. v. 13.
co tego mam zá vżytek/iesliże vmárli nie wstawáią? Jedzmyż tedy y piy- & 56. v. 12.
33 my/bo iutro zemrzemy. Nie daycie sie zwodzić. Boć złe rozmowy dobre Sapi: 2.
34 obyczáie psuią. Ocućcie sie spráwiedliwi/á nie grzeszcie/boć niektorzy nie-
35 wiedzą o Bogu/ku wstydowi to wászemu mowię. Ale rzecze kto: Jákoż
36 powstawáią vmárli? w iákimże ciele przyidą? O szalony wiesz że co ty
sieiesz/nie będzie pierwey ożywiono/ážby pierwey obumárło. Y co sieiesz/
37 nie sieiesz onego zboża co ma być/ále gołe ziárno: to iest/álbo pszenice/ál-
38 bo czego innego. A Bog onemu ziárnu dáie ciáło iáko chce/á káżdemu ná-
39 sieniu iego włásne ciáło. Nie káżde ciáło iest iednostáyne ciáło/ále inákszé
40 v ludzi/inákszé v bydląt/inákszé v ptakow/inákszé v ryb. Ciáłáć też niebie-
skie są/y ciáłá ziemskie/ále inna chwałá niebieskich/á inna ziemskich. Jnna
41 iest iásność Słoneczna/inna iásność Kśiężyczna/á insza iásność gwiazd.
42 Bo gwiazdá od gwiazdy rożna iest świátłością: tákżeć też y powstánie
43 z martwych. Bywa wsiano skáżitelne / á powstánie w nieskáżitelnośći.
44 Bywa siano w nieućciwośći/powstánie w chwale. Bywa siano w nie-
mocy/ powstánie w mocy. Bywa siano ciáło cielesne/ á powstánie ciáło
45 duchowne. Jesli iest ciáło cielesne/ tedyć iest y duchowne/ iáko nápisano Gene: 2. v. 7.
iest. Stworzon iest pierwszy człowiek Adám w duszę żywiącą/ostáteczz-
46 ny Adám w duchá ożywiáiącego. A nie pierwey ktore duchowne iest/ ále
47 ktore cielesne/potym to co duchowne. Pierwszy człowiek z ziemie/ziemski.
48 Wtory człowiek z niebá/niebieski. Jáki ziemski/tácy y ziemscy: y iáki nie-
49 bieski/tácy y niebiescy. A ták iákośmy nosili obraz ziemskiego / nośmy też
50 obraz niebieskiego. A to wam powiádam brácia/ że ciáło y krew Krole-
stwá Bożego posieść nie mogą/áni skáżitelność nieskáżitelnośći posiędzie.
51 ☞ Oto wam táiemnicę powiádam: Wszyscżyć powstániemy / ále nie
52 wszyscy będziemy odmienieni. Prędziuchno we mgnieniu oká/ ná ostáte-
czną trąbę (boć trąbá zátrąbi) y vmárli powstáną nie skáżeni/ y my bę-
53 dziemy odmienieni. Abowiem muśi to skáżiste ciáło przyoblec nieskáżitel-
54 ność/á to śmiertelne wziąć ná sie nieśmiertelność. A gdy to śmiertelne
ciáło weźmie ná sie nieśmiertelność/tedy sie spełni słowo ktore nápisano
55 iest: Połkniona iest śmierć w zwycięstwie. Gdzie iest twoie zwycięstwo Ose: 13. v. 14.
56 o śmierći? Gdzie iest twoy ośćień śmierći? A ośćien śmierći/grzech iest: Heb: 2. v. 14.
57 á moc grzechu/Zakon. Ale ia Bogu dziękuię / ktory nam dał zwycięstwo 1 Ioã: 5. v. 5.
58 przez Páná nászego Jezusá Chrystusá. ☜ A ták brácia moi mili/bądźcie
stałemi á nieporuszliwi/obfituiący záwżdy we wszelkim vczynku Páńskim
wiedząc iż praca wászá nie iest dáremna w Pánie.

Kápit: 16.

❡ Nie tylko oblicznym ále y oddalonym/ ma być dobrze czyniono
pielgrzymom/ duchownym y sługom Bożym.

1 O Skłádániu lepák ktore bywa ná święte/iákom ro-
2 spráwił w kośćielech Gálátskich/ ták y wy czyńcie w pierwszy
dzień po sobocie káżdy z was niechay v siebie odkłáda/chowá-
iąc co sie mu będzie podobáło / áby nie dopiero teraz gdy przyydę/ te skłá-

dánia były. A gdy sam będę obecnie/ ktorebyście pochwalili przez list/ te 3
pośle/ by odnieśli łáskę wászę do Jeruzálem. Jesli się będzie godziło/ 4
ábych ia szedł/ zemną poydą. A przyydę do was/ gdy obeydę Mácedonią: 5
bo Mácedonią zchodzę. Ale v was podobno zostánę/ álbo też zimowáć bę- 6
dę/ żebyście wy mnie odprowádzili gdziekolwiek poydę. Niechcę was 7
teraz ná przemijániu widzieć/ iż się spodziewam że przez niektory czás zmie-
szkam v was/ ieśli Pan dopuści. A pomieszkam też w Effezie áż do świą- 8
tek. Bo mi otworzono drzwi wielkie y iáwne/ y przeciwnikow wiele. A 9
przyydzieli Thymoteusz/ pátrzcie áby bez boiáźni był v was/ boć spráwę 10
Páńską spráwuie/ iáko y ia. Niechże nim żaden nie gárdzi/ ále doprowadź- 11
cie go w pokoiu/ żeby przyszedł do mnie/ boć go czekam z bráćią. O Apo- 12
lonie bráćie dáię wam znáć/ żemći go wielce prośił/ áby szedł do was z
bráćią/ á wżdamći nie byłá wola iego áby teraz szedł: álec przyydźie gdy
mu będzie łácno. Czuycie/ stoycie w wierze/ męsko sobie poczynaycie/ á 13
bądźcie pośileni. A wszystkie wásze rzeczy w miłości niechay będą. 14
A proszę was bráćia/ wiecie żeć dom Steffánow/ y Fortunatow/ y A- 15
cháiká/ są pierwośćią Acháiey/ y ná posługę świętym poddáli sámi śiebie 16
ábyście też y wy byli poddáni tákowym/ y káżdemu ktory pomaga wam
prace y roboty. A ráduię się/ że obecnie iest z wámi Steffan/ y Fortunat/ 17
y Acháikus: bo to czego wam nie dostawáło/ ći nágrodzili. A ochłodzili 18
mego duchá y wászego. Znaycież tedy ktorzy tákowi są.
Pozdrawiáią was wszystkie kośćioły Azyyskie. Pozdrawia was w Pá- 19
nie wielce/ Akwilá y Pryscillá z domowym zborem swoim/ v ktorych y ia
gospodę mam. Pozdrawiáią was wszyscy bráćia. Pozdrawiayćie się zo- 20
bopolnie w świętym pocáłowániu. Pozdrowienie moią ręką Páwłową. 21
Jesli kto nie miłuie Páná nászego Jezusá Chrystusá/ niech będzie przeklęty 22
w dzień przyszćia Páńskiego. Łáská Páná nászego JEzusá Chry- 23
stusá z wámi. Miłość moiá ze wszystkiemi wámi w 24
Chrystusie JEzusie/ Amen.

☞ Do Korynthow list pierwszy/ posłan iest z miástá Filipis
przez Steffánę y Fortunatá/ y Acháiká/ y Tymoteuszá.

Argument wtorego Listu do Koryntow.

Potym gdy Koryntowie pokutę vczynili/ pisze im Apostoł list po-
cieszny z Troády przez Thytá/ á chwaląc ie nápomina ku lepszemu/ vkázuiąc ie
być/ choćiasz zá smucone/ ále wżdy polepszone.

Ist Swietego Páwłá Apostołá do Koryntow wtory.

Kápit: I.

§ Pan BOG sług swoich pocieszyciel y wybawcá/ omieszkánie ich ku pożytkowi innych obráca.

1 Awel Apostoł JEZV CHrystusow
przez wola BOża/ y Tymotheusz brát: Kościoło-
wi BOżemu ktory iest w Koryncie/ ze wszystkiemi
2 świetymi/ ktorzy sa we wszystkiey Acháiey. Łáská
wam y pokoy/ od Bogá Oycá naszego/ y Páná Je- Ephe:1. ✠ 3.
3 zu Chrystá. Błogosłáwiony BOG y Oćiec Pá- 1 Pet:1. ✠ 3.
ná nászego JEzusa Chrystusa/ oćiec miłosierdzia/ y
4 BOG wszystkiego pocieszenia/ ktory nas ciészy we
wszelákim vćisku nászym: zebysmy mogli y my pocieszáć one ktorzy w iá-
kimkolwiek vćisku sa/ tym nápominánim ktorym y my bywamy nápominá
5 ni od BOgá. Bo iáko obfituia meki á vtrapienia Chrystusowe w nas/
6 ták tez przez CHrystusa obfituie y pocieszenie násze. A choć tez vćisk cier-
piemy dla nápominánia y zbáwienia wászego: choć tez pocieszeni bywa-
my/ dla wászego pocieszenia y zbáwienia: choć bywamy nápominani/ dla
wászego nápominánia y zbáwienia/ kthore spráwuie dla znoszenia tychze
7 mak y vćiskow/ ktore tez y my ćierpiemy/ áby nádzieiá nászá mocna byłá o
was/ wiedzac to/ iz iákośćie vczesnikámi vćiskow/ ták bedziećie y poćiesze-
8 nia. Abowiem niechcemy bráćia byśćie tego niemieli wiedzieć/ o vtrapie-
niu nászym/ ktore sie nam dziáło w Azyey/ ze nád zwyczáy obciazeni ieste-
9 smy nád przemożenie/ ták że sie nam iuz styskowáło zywo byc. Ale my sa-
mi w sobie mielismy wyrok śmierći/ ábysmy nie dufáli sami w sobie/ ále w
10 BOgu/ ktory wzbudza vmarłe/ ktory z ták wielkich niebespiecznośći nas
wyrwał/ y wybáwił/ w kthorym nádzieie mamy/ iż tez ieszcze y wyrwie/
11 gdy tez y wy bedziećie nam pomágáć modlitwámy wászemi: zeby od wie
lu person było dziekowano Pánu Bogu zá nas/ z tego obdárowánia kto-
12 re w nas iest. Abowiem chwałá nászá tá iest/ świádectwo sumnienia ná-
szeǧ/ ze w prostośći sercá y szczerośći Bożey/ á nie w madrośći ćielesney/ á-
le w łásce BOżey obchodzilismy sie ná tym świećie/ á obfićiey przećiwko
13 wam. Bo nie ine rzeczy wam piszemy/ iedno te ktoreśćie czytáli y poználi.
14 A nádziewam sie że áż do końcá poznaćie/ iákośćie nas y poználi po cześći
iż chwała wászá iestesmy/ iáko y wy nászá/ w dzień Páná nászego JEzusa
15 CHrystusa. A z tegoż duffánia chćiałem pierwey przyść do was/ ábyś-
16 ćie wtora łáske mieli/ y przez was chćiałem był iść do Mácedoniey/ y zá-
sie z Mácedoniey chćiałem przyść do was/ á od was żebym był odpro-
17 wádzon do Zydowskiey ziemie. Gdyżem tedy tego chćiał/ coż zalim zelży-
wośći iákiey w tym vżył. Abo to co ia mysle/ według ćiáłá mysle? by sie
18 v mnie nálázło/ iest/ y nie? Wierny iest BOG/ iz w mowie nászey ktora
byłá v was/ nie náyduie sie/ iest ták/ y nie ták. Ale iest w niey/ iest: ábo-
19 wiem Syn BOży JEzus CHrystus/ ktory miedzy wámi przez nas opo-
wiádan iest/ przez mnie/ y Sylwáná/ y Tymotheuszá/ nie było w nim iest/
20 y nie/ ále iest w nim było. Bo ilekolwiek iest obietnic Bożych/ w nim iest

dla tegoż y przezeń mowiemy/Amen BOgu ku chwale nászey. A kthory 21
potwierdza nas z wámi w Chrystusie/y ktory pomázał nas/BOg: ktory 22
nas y náznáczył/y dał zádátek duchá w sercách nászych. A ia świádkiem 23
BOgá wzywam ná dusze moie/iż folguiąc wam/nie przyszedłem wiecey
do Koryntu/nie iż pánuiemy wierze wászey/ále iesteśmy pomocniki rádo- 24
śći wászey/bo wiárą stoicie.

Kápit: 2.

¶ Dawa przyczynę dla czego do Koryntu nie przyszedł/ á przyczynia sie zá występnym.

A POstánowiłem to sam v śiebie/żebym zás nie- 1
przyszedł do was z smutkiem. Bo iesliż ia was zásmucam/y kto 2
bedzie ktoby mie vweselił / iedno ten ktory sie zásmuca ze mnie?
przetożem wam pisał: ábych gdy przyyde nie miał smutku ná smutek/z tych 3
z ktorychem sie miał rádowáć/máiąc w was wszystkich duffánie: bo mo-
iá rádość/ wszystkich was iest. Abowiem z wielkiego frásunku y vćisku 4
sercá/pisałem wam z wielą łzy : nie żebyśćie mieli być zásmuceni/ ále że-
byśćie wiedzieli/iż tę miłość ktorą mam/obficiey ia mam ku wam.
A iesliż mnie kto zásmućił/nie mnie zásmućił: ále po cześciey/ábym was 5
wszystkich nie obćiążał. Dosyć on ma ktory tákowy iest/ ná tym karániu/ 6
ktory bywa od wielu : ták ábyśćie zás iuż mu to ráczey odpuśćili/ y ćie- 7
szyli go: by lepák od wietszego smutku sobie nie zecknął/ktory tákowy iest.
A przetoż proszę was/ábyśćie potwierdźili przećiwko niemu miłość. Bo 8
y przetom pisał do was/ ábym doznał doświadczenia wászego / iesliśćie 9
we wszystkim posłuszni. Bo komuśćie wy co odpuśćili/tedy y ia też. Bo
y ia com odpuśćił/ieslim co odpuśćił/tedy dla was w personie Chrystu- 10
sowey / ábyśmy nie byli oszukáni od Szátáná. Abowiem wiemy dobrze 11
myśli iego. A gdym przyszedł do Troády dla Ewángeliey Chrystuso- 12
wey/á drzwi mi były otworzone w Pánie/nie miałem odpoczynku ducho- 13
wi memu : przeto żem nie nálazł Tytá brátá moiego/ ále pożegnawszy sie
z nimi/poszedłem do Mácedoniey. A chwałá BOgu/ktory záwżdy dawa 14
nam zwyćiestwo w Chrystuśie IEzuśie/á wonność vznánia swego ob-
iáwia przez nas ná káżdym mieyscu. Abowiem iesteśmy dobrą wonią 15
Chrystusową Bogu/w tych ktorzy sie stawáią zbáwionemi/y w tych kto-
rzy giną. Jednymći wżdy wonność śmierći ná śmierć / á drugim won- 16
ność żywotá ku żywotowi. A ku temu/ kto ták snádny? Bo nie iesteśmy 17
ták iáko ich wiele/ ktorzy fálszuią słowo boże: ále z szczerośći y iáko z Bo-
gá przed Bogiem w Chrystuśie mowimy.

Kápit: 3.

¶ Okázuie Apostoł/iże nie potrzebuie chwały ludzkiey: ábowiem tá ginie przykłádem Moizeszá/ále wieczna nigdy.

POczynamy śie zás sami zálecáć/ czyli potrzebuie- 1
my/ iáko niektorzy zálecáiących listow do was/ álbo od was?
Wy iesteśćie listem nászym/ kthory nápisány iest w sercách ná- 2
szych/o ktorym wiedzą y ktore czytáią wszyscy ludźie/obiáwieni będąc/ że 3
iesteśćie listem Chrystusowym spráwionym od nas/ y nápisanym nie in-
kaustem/ále duchem BOgá żywego/ nie ná tablicách kámiennych/ále ná
tablicách ćielesnych sercá wászego.
☞ A mamy to duffánie przez Chrystusá ku Bogu/ nie żebyśmy dostáte- 4
czni byli

5 czni byli pomyslić co z samych śiebie / ták iákoby z nas: ále dostáteczność
6 nászá z Bogá iest. Ktory y vczynił nas godnemi sługámi nowego Testá-
7 mentu/ nie litery ále duchá: boć literá zábija/ á duch ożywia. Ieslíż wiec
posługowánie śmierći literámi wyrázone ná kámieniu było we czći/ ták
iż nie mogli synowie Izráelscy pátrzyć ná oblicze Moizeszowe/ dla chwa-
8 ły twarzy iego/ ktora chwałá niszczeie: zá nie dáleko wiecey posługowá-
9 nie Duchá bedźie w chwale? Bo ieslić posługowánie potepienia w chwa-
le iest/ dálekoć wiecey hoynieysze iest posługowánie spráwiedliwośći w
10 w chwale. Abowiem áni to chwáły ma/ co w chwale było po częśći/
11 dla wielkiey chwały. Bo iesliż to co przemineło w chwale iest/ dálekoć
12 wiecey to co trwa w chwale iest. Máiac tedy tákowa nádźieie/ wielkieg
13 duffania vżywamy: á nie ták iáko Moizesz kładł zasłone ná oblicze swoie Exo:34 ✠ 33
14 áby nie pátrzáli synowie Izráelscy ná oblicze iego/ co niszczeie: ále ták te-
pe sa zmysły ich. Bo áż do dźiśieyszego dniá/ táż zasłoná w czytániu stáre-
15 go Zakonu trwa nie odkryta/ ktora w CHRystusie niszczeie/ ále áż do
dźiśieyszego dniá/ gdy wiec czytawáia Moizeszá/ zasłoná położona iest ná
16 sercu ich. Ale gdyby sie náwroćili do Páná/ odietá bedźie zasłoná. A Pan
17 Duch iest. A gdźie Duch Páński/ tám wolność. Ale my wszyscy odsłonio- Ioán:4 ✠ 24.
18 nym obliczem/ ná chwałe Páńska pátrzáiac/ w tenże obraz bywamy prze-
mienieni z iásnośći w iásność/ iáko od Páńskiego Duchá.

Kápit: 4.

§ Chwali Apostoł przysłuchawánie Nowego Zakonu przy czy-
nieniu dobrego/ á znoszeniu przećiwnośći.

1 NIeprzetoż máiac tákie posługowánie/ według tego
2 iákośmy dostapili miłośierdźia/ nie vstawamy: ále odrzekamy
sie táynych sromot/ nie chodzac w chytrośći/ áni fałszuiac sło-
wá BOżego/ ále w obiáwieniu prawdy/ zálecáiac sámi śiebie/ ku wszel-
3 kiemu sumnieniu ludźi przed BOgiem. A iesli też zákryta iest Ewánge-
4 lia nászá/ w tych zákryta iest ktorzy gina/ w ktorych BOG tego świátá/
zaślepił myśli niewiernych/ áby im nie świećiło świecenie Ewángeliey
5 chwały Chrystusowey/ ktory iest obrázem BOżym. Bo nie sámić o sobie
powiádamy/ ále o IEzuśie Chrystusie Pánie nászym: á o nas iáko słu-
6 gách wászych przez IEzusá. Abowiem BOG ktory roskazał áby świá-
tło z ćiemnośći świećiło/ ten oświećił sie w sercách nászych/ ku oświece-
niu vmieietnośći iásnośći BOżey/ w obliczu Chrystusá IEzusá.
7 A mamyć ten skarb w naczyniu skorupiánym/ áby wysokość byłá mo-
8 cy BOżey/ á nie z nas. We wszystkim vćisk ćierpiemy/ ále nie styskuiemy
9 sobie: nedze ćierpimy/ ále nas BOG nie opuszcza: prześládowánie ćier-
piemy/ ále nie bywamy opuszczeni: bywamy poniżeni/ ále nie pohanbieni:
10 pomiatáia námi/ ále nie giniemy: záwżdy vmartwienie IEzu Chrystu-
sowe ná ćiele nászym nosząc/ áby też y żywot IEzusow/ okazał sie w ćiá-
11 łach nászych. Abowiem záwżdy nas ktorzyśmy żywi/ ná śmierć wydá-
wáia dla IEzusá/ żeby sie żywot IEzusow okazał w ćiele nászym śmier
12 telnym. A ták śmierćia swa moc w nas vkázuie/ á w was żywot. Ale
13 máiac tegoż duchá wiáry/ iáko nápisano iest: Vwierzyłem przetożem mo- Psa:115 ✠ 10
14 wił: y my wierzymy/ przetoż też y mowimy/ wiedzac to że ten ktory w-
zbudźił IEzusá/ y nas z IEzusem wzbudźi/ á postáwi z wámi. Abowiem
15 wszystkie rzeczy dla was/ áby łáská Boża obfitowáła przez wielu w dźie-
16 kowániu ku chwale Bożey. Dla tego nie vstawaymy/ ále acz sie ten czło-
wiek nász ktory z wierzchu iest/ káźi: wszákże ten ktory wewnatrz iest/ od-

nawia śie dźień podle dniá. Abowiem ten vćiſk tuteczny náß bárzo krotki 17
y lekki będąc/ ſpráwuie nam ná wyſokośći wiekuiſtą wagę chwały w
nas/gdyż nie pátrzymy ná te rzeczy ktore widźimy/ ále ná one ktorych nie 18
widźimy. Bo te rzeczy kthore ſą widome/ſą docżeſne/ále ktorych nie wi-
dźimy/wieczne ſą.

Kápit: 5.

¶ Zapláty ſpráwiedliwych czyniąc pámiątkę/y żądzą ku iey
vkázuie/y iáko śie k niey ſpráwowáć.

Bo iednák to wiemy/że będźieli źiemski dom náß te- 1
go mießkánia zepſowány/iż mamy budowánie z Bogá/dom nie
ręką zbudowány/ ále wieczny w niebieśiech. Abowiem y tego 2
płácżliwie żądamy / pożądáiąc przyoblec ná śię mießkánie náße / kthore
Apo:16 ✠ 15 z niebá ieſt/ byſmy tylko przyobleczeni / á nie nádzy byli nálezieni. Bo my 3
ktorzy ieſteſmy w tym przybytku / wzdychamy będąc obćiążeni : temu że 4
niechcemy być zewleczeni/ále żeby nas obleczono/ áby to co śmiertelnego
ieſt/było połknione od żywotá. A ktory nas ſpráwnie czyni do tego/Bog/ 5
ktory nam dał zadátek duchá. Śmieiąc tedy záwżdy/ y wiedząc / iż poki 6
ieſteſmy w tym ćiele/pielgrzymuiemy od Páná : bo przez wiárę chodźimy 7
nie przez widomą oſobę/ á śmiemy y dobrą wolą mamy ráczey pielgrzy- 8
mowáć od ćiáłá / á być obecnemi z Pánem. Y przetoż vśiłuiemy bądź w 9
niebytnośći/bądź w obecnośći/ ábyſmy śie iemu podobáli. Abowiem wßy- 10
Rõ:14 ✠ 10 ſcy śie muśimy ſtáwić przed Sądowym Stolcem Chryſtuſowym/ áby
odnioſł káżdy włáſne ſpráwy ćiáłá ſwego/podług tego co czynił/bądź co
dobrego bądź złego. Wiedząc tedy boiaźń Páńſką/ludźiom rádźimy á Bo- 11
gu iáwni ieſteſmy. A ſpodźiewam śie/iż y w ſumnieniách wáßych ieſteſmy
iáwni. Nie zálecamyć śie wam záśie/ ále dáiemy wam powod/ ábyśćie 12
śie chlubili námi : ábyśćie mieli co przećiwko onym ktorzy śie z oſoby prze-
chwaláią/ á nie z ſercá. Abowiem choć záchwyceni bywamy w vmyśle/ 13
Bogu to bywa : choć też ieſteſmy trzeźwiemi/ to wam. Bo nas miłość 14
Iſa:43. ✠ 19. Chryſtuſowá przynuka : vważáiąc to/ iż ieśli ieden zá wßyſtki vmárł/te-
Apo: 21 ✠ 5. dyć wßyſcy pomárli/á zá wßyſtkieć Chryſtus vmárł/ áby y żywi iuż nie 15
ſobie żyli/ ále onemu ktory zá nie vmárł/y powſtał. A tákże my od tego 16
czáſu nikogo nie znamy według ćiáłá. A choćiaſmy poználi według ćiáłá
Chryſtuſá/ále teraz iuż nie znamy. Ieśli tedy ktore w Chryſtuśie nowe 17
ſtworzenie ieſt/ſtáre rzeczy przeßły:á oto śie wßyſtki rzeczy ſtały nowe. A 18
wßytkie z Bogá/ktory nas poiednał zſobą przez Kryſtuſá/y poruczył nam
poſługę ziednánia. Abowiemći Bog był w Chryſtuśie/ iednáiąc świát 19
z ſobą/ nie przyczytáiąc im wy ſtępkow ich/ y położył w nas opowiádánie
ziednánia tego. A ták miáſto Chryſtuſá poſelſtwo ſpráwuiemy/ iákoby 20
Bog nápominał przez nas. Przetoż prośimy dla Páná Chryſtuſá poied-
naycie śie z Bogiem. Bo tego ktory nie znał grzechu / zá nas grzechem v- 21
dźiáłał/ábyſmy śie my ſtáli ſpráwiedliwośćią Bożą w nim.

Kápit: 6.

¶ Słudzy Boży ku bliźnim máią śie ſpráwowáć zewnętrznym przykłádnym obco-
wánim/ku Bogu wnętrznym nabożeńſtwem/ſámi w ſobie złego wyſtrzegánim.

A Ták będąc pomocniki/nápominamy was ábyśćie 1
Iſai: 49. ✠ 8. ná dáremno łáſki Bożey nie bráli. Bo ták mowi : Wyſłucha- 2
łem ćie czáſu przyiemnego/y rátowałem ćie w dźień zbáwienia:
1 Cor:10 ✠ 32 Oto teraz czás przyiemny/oto teraz dźień zbáwienny/nie dáiąc nikomu iá- 3
kiego

4 kiego pogorszenia: áby nie byłá ganioná postugá nászá/ále we wszystkich
rzeczách zálecaymy się ták iáko sludzy Boży / w wielkiey cierpliwości/ w 1 Cor:4.
5 vcisk ách/w potrzebách/w vćiążeniu/ w biciu/ w ciemnicách/ w roznicách/
6 w robothowániu / w czynnościách / w pościech/ w czystości/ w vmieie-
tności / w nieskwápliwości / w łágodności / w Duchu świętym/ w mi-
7 łości nie zmysloney / w słowie prawdziwym / w mocy Bożey/przez ho-
8 reza spráwiedliwości po práwey y po lewey / przez chwałe y nieszláchet-
ność/przez niesławe/y przez dobra sławe/iákoby zwodnicy áno prawdzi-
9 wi/iákoby nieznáiomi/áno znáiomi/iákoby vmieráiąc/á oto żywiemy/iáko
10 skaráni/ ále nie zámordowáni: iákoby smutni / áno záwżdy się rá duiacy/
iákoby vbodzy/áno wiele ich vbogácáiacy/iákoby nic nie máiąc/á wszyst-
11 kie rzeczy dzierżąc. Vstá násze otworzone są ku wam/o Koryntó-
12 wie/serce násze rozszerzyło się w nas. Nie ściskaycie się w nas/ále się ści-
13 skaycie we wnetrznościách wászych. Ale máiąc też odpłáte (mowie iáko
14 do synow) rozszerzaycie się y wy. Nie ciągnicie iárzmá z niewiernemi. Bo
15 á co zá społeczność spráwiedliwości z nieprawością? Albo co zá towá-
rzystwo świátłości z ciemnościámi? álbo iáka zgodá Chrystusowi z Be-
16 lialem? álbo co zá cześć wiernemu z niewiernym? Coż też zá stworność 1 Cor:3. 17
Kościołowi Bożemu z báłwány. Bo wy iesteście kościoł Bogá żywe- & 6. 19.
go/iáko mowi Bog: Iż bede mieszkał w nich/y bede się miedzy nimi prze- Leu: 26 12
17 chadzał/y bede ich Bogiem/á oni mi beda ludem. A przeto wynidźcie z po- Isai.52. 11.
śrzodku ich/ á odłączcie się (od nich) mowi Pan/ á nie tykáycie się nieczy- Ierem 31. 1.
18 stego: á ia was przyime/ y bede wam oycem/ á wy mnie bedziecie zá syny & 9.
y corki/ mowi Pan wszechmogący.

Kápit: 7.

Okázuie Páwel święty iáka miłość ma ku Koryntom/á iáko z popráwienia żywotá ich był wesoł/bedąc w wielkich frásunkách: á iáko wiele dobrego vczynił smutek/ ktory mieli z listu iego.

1 Máiąc thedy te obietnice namileyszy / oczyściaymy
się ze wszelákiego pokalánia ciáłá y Duchá / doskonáłe czyniąc
2 poświecenie w boiáźni BOżey. Weźmicie nas sobie ná przy-
kład. Nikogosmy nie obráżili/nikogosmy nie skáźili/nikogosmy nie oszuká-
3 li. Nie mowiec tego ku potepieniu wászemu. Bom to przedtym powiedział
że iesteście w sercách nászych ku społecznemu zemrzeniu/y ku społecznemu
4 żyćiu. Mam wielkie duffánie o was/ mam też wielkie chlubienie z was.
Nápełnionem iest pocieszenia/obfituie rádością we wszelkim vćisku á frá-
5 sunku nászym. Bo y gdysmy przyszli do Mácedoniey/żadnego odpoczyn-
ku nie miáło ciáło násze/álesmy cierpieli wszeláki vcisk/ zewnątrz walki/á
6 wewnątrz stráchy. Ale ten ktory cieszy pokorne/cieszył y nas BOg przy-
7 ściem Tytusow'm. A nie tylko przyściem iego/ ále też z pocieszenia ktorym
on mie pociesz, z was/gdy nam powiádał wáse żadza/wász płácz/wásze
8 vsiłowánie zá mna/ ták iżem się wiecey rádował. Abowiem áczkolwie-
kem was záfrásował listem moim/przedsię mi tego nie żal/áby mi też tego
9 było żal/widząc że was sam ten list (ácz ná godzine) záfrásował/terazem
temu rad/nie temu iżeście się zásmucili/ále iżeście się zásmucili ku pokucie.
Abowiem iesteście zásmuceni według Bogá/ábyście w niczym szkody nie
10 cierpieli z nas. Bo frásunek ktory iest podług Bogá/spráwuie pokute stá- 1 Petr. 10.
teczna ku zbáwieniu: ále frásunek według świátá/ śmierć spráwuie.
11 Abowiem to / żeście się według BOGá zásmucili/ iáko wielkie w was
spráwuie stáránie/ále owszem obrone / y owszem zágniewánie / y owszem

boiazń/y owßem żadza/y owßem zawiśna miłość/y owßem pomstę. We
wßystkim vkazáliśćie śie niepokaláनemi być w tey spráwie. A ták áczem 12
pisał do was/nie dla onego ktory vczynił krzywdę/áni dla onego ktory ią
ćierpiał/ále dla obiáwienia pieczliwośći náßey/ktora mamy o was przed
Bogiem/przetośmy y poćießeni. A w poćießeniu náßym/tym wieceyieśmy 13
śie rozrádowáli z rádośći Tytowey/iż pośilon iest duch iego/od wßytkich
was. A ieślim śie co przed nim chlubił z was/nie iestem záwstydzon/ále iá= 14
kośmy wam wßystko prawdziwie mowili/ták y przechwalánie náße kto=
re było przed Tytem: stáło śie prawdą/á chęć serdeczna iego tym wiecey
w was iest/gdy wspomina ná posłużeństwo was wßystkich/ iákośćie go
z boiáznią y z strachem przyieli. Ráduię śie/że we wßytkich rzeczách mam 15
o was duffánie.

Kápit: 8.

Przykłádem Mácedonow vpomina Korynty ku skłádániu Iálmużny wßystkim/
á osobliwie slugam Bożym/tym zwłaßcżá ktorzy w Ewangeliey prácuią.

Oznáymuiemy też wam Bráćia/tę łáskę BOża/ 1
ktora daná iest w kośćielech Mácedońskich/ że w wielkim do= 2
świadczeniu/ vćisku/ obfitość rádośći ich byłá/ á prze wysokie
vbostwo ich rozmnożone iest w bogáctwá prostośći ich/ iż według mo= 3
żnośći (iestem y tego świádkiem) y nád przemożenie gotowi z swey do=
brey woliey byli/ z wielkim nápominaniem prosząc nas/ ábyśmy przyieli 4
łáskę á spolność posługi/ktora bywa ná świećie. A nie ták iákośmy śie spo= 5
dziewáli/ále sami śiebie dáli náprzod BOgu/ potym y nam/z woley Bo=
żey/ták iżeśmy prośili TYtusa / áby ták iáko począł/ dokonał też y miedzy 6
wámi tey łáski. Ale iáko we wßystkich rzeczách obfituiećie wiárą/ y sło= 7
wem/ y vmieietnośćią/ y wßelákim staránim/ nád to ießcże y miłośćią
wáßą przećiw nam/ábyśćie y w tey łásce obfitowáli. Nie mowię ták iá= 8
kobym rozkázował/ále przez innych staránie/ też y miłośći wáßey przyro=
dzenia dobrego doświadczáiąc. Abowiem wiećie łáskę Páná náßeg Ie= 9
zu Chrystá/ że śie stał vbogim dla was/ będąc bogátym/ ábyśćie wy iego
vbostwem stáli śie bogátemi. A w tym wam rádę dáię/ boć wam to iest 10
pożyteczno/ktorzyśćie nie tylko czynić/ále y chćieć przeßłego roku poczęli:
tedy teraz y skutkiem tego popráwćie á skonayćie: áby iáko chutliwa iest 11
myśl woley wáßey/ ták niechay będźie y dokonánia z thego co maćie. Bo
ieśliżeć wola chutliwa iest/podług teg co ma/przyiemna iest/ nie według 12
tego czego nie ma. Nie toć żeby innym byłá folgá/á wam vćisk/ ále z po= 13
rownánia ninieyßego czásu/ wáßá obfitość niech wypełnia ich niedostá= 14
tek/áby też ich obfitość/byłá wypełnienim wáßego niedostátku/żeby było
Exo:16 ℣ 18 porownánie/iáko nápisano iest: Ten ktory miał wiele nie był obfitßym/ 15
á ktory máło/nie miał niedostátku. A dźiękuię BOgu/ ktory dał toż stá= 16
ránie o was w sercu Tytusowym/żeć wżdy nápominánie przyiał/ále gdy 17
tym troskliwßym był/z swey woli ßedł do was. Postáliśmy też z nim 18
brátá náßego/ ktorego chwałá w Ewángeliey po wßystkich kośćielech/
á nie tylko to/ále y w rzedźie postáwion iest od kośćiołow/áby był towá= 19
rzyßem pielgrzymowánia náßeg/ku teyże łásce ktora my ßáfuiemy ku pán
skiey chwale/y ku nápełnieniu zrzadzoney woliey náßey. Vchodząc tego 20
by nas ktho nie ganił/ w tey pełnośći kthora spráwnie posługá náßá/ku
Rõa:12 ℣ 17. chwale Páńskiey. Abowiem opátruiemy dobre rzeczy/nie tylko przed Bo= 21
giem/ále też y przed ludźmi. Postáliśmy też śnimi brátá náßego/ktorego= 22
śmy doználi w wielu rzeczách często że iest pilny/ á teraz dáleko pilnieyßy
y z duffánia

23 y z duffánia wielkiego w was/ chocia dla Tytá kthory iest towárzyßem
moim/y pomocnikiem miedzy wámi/ chocia dla inych ktorzy sa náßy brá-
cia/Apostolowie kościolow/chwały Chrystusowey. Okazánie tedy kto-
24 re iest milości wáßey/y náßey chwały dla was/ knim vkażcie przed obli-
cznościa kościolow.

Kápit: 9.

¶ Jálmużná pretko/obficie/y ochotnie ma być czyniona/
by sie odpłátá temu kto dáie mnożyłá.

1 NAbowiem o posłudze ktora bywa ná Swiete/ pro-
2 znobych wam miał pisáć. Bo wiem chutliwa myśl wáßa/ktora
sie y chlubie z was v Mácedończykow/że też y Acháia gotowá
3 iest od roku przeßłego/á wáß przykład pobudził ich wiele. Posłałem tedy
brácia/áby sie to z czego sie chlubimy w was/nie stáło prozno w tey cześći
4 ábyśćie (iákom rzekł) byli gotowi: by lepák gdy przyyda Mácedończy-
kowie zemna/ nálazßy was nie gotowemi/ nie wstydáliśmy sie tego/áby-
5 śmy nie rzekli/wy w tey postáci. Miałem tedy zá to/że też o byłá potrze-
bá żebym prośił bráciey/áby ßli predzey do was/á żeby nágotowáli przy-
obiecáne błogosłáwieństwo to / áby gotowe było/ iáko błogosłáwieńst-
wo/nie iáko łákomstwo. A to powiádam.
6 ☞ Kto skapo śieie/skapo bedźie żał/á kto śieie hoynie/hoynie też bedźie
7 żał. Káżdy iáko postánowił w sercu swoim/ nie z niecheći álbo z niewo-
8 ley/bo wesołego dawce miłuie BOG. A mocen iest BOG vczynić/ áby Eccl:35.v 11
wßelka łáská obfitowáłá w was/ábyśćie ná wßystkim máiac záwße do-
9 státek wßeláki/ obfitowáli ná wßelki vczynek dobry/ iáko nápisano iest: Psal 111 v 9.
Rosproßył á dał vbogim/spráwiedliwość iego trwa ná wiek wiekom.
10 A kto dodawa naśienia temu kto śieie / dodać y chlebá ku iedzeniu y ro-
zmnoży naśienie wáße/ y przysporzy wzrostu owocu spráwiedliwośći
11 wáßey. ☞ Abyśćie bedac ná wßytkim vbogáceni/obfitowáli ná wßel-
12 ka vprzeymość/ktora przez nas spráwuie dźieki Pánu BOgu. Abowiem
posługá tey powinnośći/nie tylko wypełnia niedostátki Swietych/ále też
13 obfituie przez wiele dźiek czynienia w Pánie/ przez probowánie posługi
tey/wielbiac Bogá w posłußeństwie wyznawánia wáßego/ w Ewán-
geliey Chrystusowey/ y prostośći vdźielenia wáßego náprzećiwko im/ y
14 przećiwko wßysthkim/ á oni w modlitwách swych zá was/ żadáia was
mieć zá towárzyße/dla wysokiey łáski BOżey ktora iest w was. Dźiekuia
15 BOgu z niewymownego dáru iego.

Kápit: 10.

¶ Zadny dla niedostátku ćielesnego nie ma być sadzon/
iákożkolwiek byłby od złych skárżon y gánion.

1 A Ja sam Páweł pilnie was proße/przez ćichość y
mierność Chrystusowe/ ktory ná poyrzenie iestem niskim/á po-
dłym miedzy wámi/ ále przedśie w niebytnośći mey duffam w
2 was. A proßa was (ták sie spráwuyćie) bym lepák bedac obecnym nie-
śmiał tymże duffániem / ktorym sie zdam być śmiáłym przećiwko niekto-
3 rym / ktorzy mniemáia żebyśmy według ćiáłá chodźili. Gdyż chodzac w
4 ćiele/nie według ćiáłá boiuiemy. Abowiem horeza rycerstwá náßego nie
ćielesneć sa: ále moc BOża ku zburzeniu rzeczy obronnych/ rády kázac/ y
5 wßelka wysokość ktora sie podnośi przećiw vmieietnośći Bożey/y w nie-
[illegible]

wola podbijáiac wszelki rozum ku służbie Chrystusowey/ máiac pogoto- 6
wiu pomścić sie nád wszelkim nieposłuszeństwem/gdy będzie nápełnione
wásze posłuszeństwo. Pátrzćie ná te rzeczy ktore sa iáwne/á práwie przed 7
oczymá. Jesli kto sobie tuszy/ żeby był Chrystusowym : to też niech myśli
z soba/ iż iáko on iest Chrystusow/ták y my. Bo chocbym sie też y co wie- 8
cey chlubił z mocy nászey/ktora nam dał Pan ku budowániu/á nie ku ská-
żeniu wászemu / nie bede sie tego wstydził. A żeby nie rozumiano/ żebym 9
was strászył przez listy (bo powiádáia listy moie ćieżkie sa á duże/ ále o- 10
blicznosć ćiáłá mdłá y mowá wzgárdzoná) ten ktory ták mowi: niech ták 11
sobie myśli / iż iácy w słowiech przez list w niebytności / tácy iestesmy y
obecni w vczynku. Abowiem nie śmiemy sie przysadzić/álbo przyrownáć 12
do niektorych/ktorzy sie sámi zálecáia : ále my śiebie sámi w sobie rozmie-
Ephe: 4 ℣ 7. rzáiac przyrownawamy sie sámi sobie. A ták my nie chlubimy sie nád 13
miáre/ále wedlug miáry práwidłá/ktora nam zámierzył BOG miáre/
ábysmy dosiegneli áż do was. Abowiem nie ćiagniemy sie wiecey/ iáko- 14
bysmy do was nie dostáli. Bosmy áż do was przyszli w EWángeliey 15
Chrystusowey/ nie chlubiac sie bez końcá w cudzych pracách : ále máiac
nádźieie o wierze kthora w was rośćie/ że bedźiemy vwielbieni wedlug 16
reguły nászey w obfitośći/ też y w onych stronách kthore sa zá wámi E-
wángelia przepowiádáć/nie w cudzey regule/w tych rzeczách ktore sa ná-
gotowáne/ bedźiemy sie chlubić.
Iere: 9. ℣ 23. ☞ A kto sie chlubi/niech sie chlubi w Pánie. Boć nie ten kto sie sam zá- 17
1 Cor: 1. ℣ 31 leca/ten doświadczonym iest/ále ktorego Bog záleca. 18

Kápit: II.

¶ Apostoł przypędzony/záleca sie ku czći Chrystusowey/
z dobrych vczynkow y z rzeczy przećiwnych.

DAy Boże byśćie ná máły czás ścierpieli/cożkolwie 1
głupstwá mego/ ále y zćierpćie mie. Boć was chutliwie miłu- 2
ie zawiśćia miłośćia Boża. Abowiem poslubiłem was stáwić
czysta pánna iednemu meżowi Chrystusowi. ☞ Ale sie obawiam/by le- 3
Gen: 3. ℣ 4. pák iáko waż zwiodł Ewe chytrośćia swa/ták żeby nie były skáżone zmy-
sły wásze/á żeby nie odpádły od prostoty tey/ktora iest w Chrystusie. Bo
iesli ten ktory przychodźi (do was) inszegó Chrystusá opowiáda/ ktorego- 4
smy my nie opowiádáli : álbo inego duchá bierzećie ktoregośćie nie wźie-
li/álbo insza Ewángelia/ ktoreieśćie nie przyieli : tedy słusznieybyśćie go
ćierpieli. Abowiem ták mniemam/żem też nic mniey nie vczynił/nizli wiel 5
cy Apostołowie : bo áczem nie ćwiczony w mowie / ále nie w vmieietno- 6
śći/ále we wszystkim obiáwiłem sie wam. Czylim zgrzeszył/poniżáiac sie 7
sam/ byśćie wy byli powyższeni ? żem wam dármo Ewángelia BOża
przepowiádał ? Inszem kośćioły złupił/biorac wysługe (od nich) ná po- 8
sługe wásze. A gdym był v was/ á potrzebowałem czego : nie byłem ćie- 9
żek nikomu/ bo czego mi nie dostawáło / nágrodźili mi tego brácia ktorzy
byli przyszli z Mácedoniey/ tákże we wszystkim záchowałem sie wam bez
obćiażenia/y záchowam. Jestći prawdá Krystusowá we mnie/żeć to z cze- 10
go sie chwale nie przełomi sie/á nie skáźi we mnie/y w Acháyskich kráiach.
Czemu? Czyli iż was nie miłuie? bog wie. Ale co czynie y czynić bede (to 11
dla tego) ábym odćiał przyczyne / ktorzy szukáia przyczyny : áby w tym 12
w czym sie chlubia/nálezieni byli iáko y my. Abowiem tákowi fałszywi 13
Apostołowie/sa robotnicy zdrádliwi/przemieniáiac sie w Apostoły Chry-
stusowe. Y nie dźiw temu/boć też y sam Szátan przemienia sie w Angiołá 14
świátłośći.

15 świátłości. Nie wielka tedy rzecz/ iesli sie też słudzy iego przemieniáia/
16 iákoby byli służebniki spráwiedliwości: ktorych koniec będzie według
vczynkow ich. Powtore mowie/ by mie kto nie mniemał być głupim: nie
17 możeli być ináczey/przyymicie mie iáko głupiego/ ábym sie też y ná troche
18 pochlubił: Co mowie/ nie mowiec według BOgá/ ále iákoby w niemą-
drości/ w tey postáci przechwalánia. Iż sie ich wiele przechwaláią we-
19 dług ciáłá/y ia sie też będę chlubił.
20 ☞ Bo rádzi cierpicie głupie/ będąc sámi mądremi. Abowiem cierpicie
21 tego/iesli kto was zniewala/iesli kto pożyra/ iesli kto drze/iesli sie kto pod-
nosi/iesli was kto w oblicze bije. Według lekkości to mowie/iákobysmy
22 my też niemocni byli w tey mierze. W czym kto śmie (w głupstwiec to
23 mowie) śmiem y ia. Zydowie są/ też y ia Zyd. Izráelitowie są/ też y ia.
Są plemieniem Abráhámowym/ y ia też. Służebnicy Chrystusowi są/
24 y ia też (iáko głupi mowie) á więcey ia: w prácách wielkich/w ciemni-
25 cách więcey/w plagách nád miárę/w śmierciách częstokroć. Zydowie mi
żądáli pięć kroć czterdzieści plag bez iedney. Trzykroć mie miotłámi sie- Deut:25. ✠ 3.
26 czono/ raz mie vkámionowano / trzykrociem tonął ná morzu / przez noc y Act:16. ✠ 22
przez dzień byłem ná głębokości w morzu: ná drogách częstokroć/ w nie- Act:14 ✠ 18
bespieczeństwie ná rzekách/w niebespieczeństwie miedzy łotry/w niebespie Act:27. ✠ 2. & ✠ 41.
cznościách od mego rodu/ w nieprzespiecznościách od Pogánow / w nie-
przespiecznościách w mieście/ w nieprzespiecznościách ná puszczey/w nie-
27 przespiecznościách ná morzu / w nieprzespiecznościách miedzy fałszywą
28 brácią/w pracey/y w nędzy/w czuynościách wielkich/w głodzie/y w prá
gnieniu / w pościech wielkich/ w zimnie y nágości/ okrom onych rzeczy z-
29 wierzchownych: vstáwicznie moie ná káżdy dzień stáránie o wszystkich
30 kościołách. Kto niemoże/ bych ia z nim nie był niemocen? Ktoż sie gor-
31 szy/áby mnie to nie vgarálo? Iesli sie potrzebá chlubić / będę sie chlubił
z tych rzeczy ktore są krewkości moiey. BOg y Ociec Páná nászego IE-
32 zusá Chrystusá / ktory iest błogosłáwiony ná wieki / wie iż nie kłámam.
33 W Dámászku przełożony krolá Arety/strzegł miástá Dámászku/chcąc mie Act:9. ✠ 24
poimáć: tedy mie oknem w koszu spuszczono przez mur/ y tákem vszedł rąk
iego.

Kápit: 12.

¶ Przechwala sie z obiáwienia Bożego/ powiáda lekárstwo swoie przeciw pysze/y wymawia sie/przypominiáiąc co dobrego Koryncżykom czynił.

1 TEsliże sie przystoi chlubić/bowiem iż nie pożytecz-
no/ tedy przystąpię ku widzeniam y obiáwieniam Páńskim.
2 Wiem człowieká w Chrystusie przed czternaścia lat (iesli w Act:9 ✠ 3. & 22. ✠ 17.
ciele/ iesli krom ciáłá / tego niewiem: Bog wie) ktory był záchwycon áż
3 do trzeciego niebá. A wiem tákiego człowieká/iesli w ciele/iesli krom ciá-
4 łá niewiem/Bog wie/iż był záchwycon do Ráiu/y słyszał słowá táiemne/
5 ktorych sie nie godzi człowiekowi mowić. Tákowym będę sie chlubił/ále
6 z siebie sámego nie/iedno z krewkości moich. Bo bym sie też chciał chlubić
nie będę niemądrym: bo prawdę powiem/ ále zániechawam tego/ by kto
nie mniemał mnie być/więcey niż to co widzi we mnie/ álbo co słyszy ode-
7 mnie. A żeby mie wielkość obiáwienia nie vnosiłá/dan mi iest ościen ciá-
8 łá moiego/Angioł Szátáński/aby mie poszyykował. A dla tego prosiłem
9 trzykroć Páná/ żeby odszedł odemnie/ á on mi rzekł: Dosyć masz ná łásce
moiey/bo moc moiá w krewkości stawa sie doskonáła. Rad sie tedy będę
chlubił w niemocách moich/by przemieszkáłá we mnie moc Chrystusowá.

Przetoż

Przetoż podobam się sobie w niemocách moich/ w zelżywośći/ w po- 10
trzebách/w prześládowániách/w vćiſkách/dla Chryſtuſá. Bo gdym nie-
mocen/tedym ieſt mocny. Stałem się niemądrym/wyśćie mie przymuśi- 11
li. Bo wyśćie mie mieli zálecáć. Bom nic mniey nie czynił / od onych
naiwiętſzych APOſtołow : áczkolwiekem niczym ieſt. Wſzákoż znáki 12
Apoſtolſtwá moiego ſtáły się nád wámi / we wſzelkiey ćierpliwośći/ w
známionách/cudách/y mocách. Bo á co ieſt czegbyśćie wy mniey mieli/ni- 13
zli inſze kośćioły:chybá to iżem ia ſam nie obćiążył wás? Odpuśććie mi tę
krzywdę. Oto iuż trzeći kroć ieſtem gotow przyść do wás/á nie będę wam 14
ćiężek. Abowiem nie ſzukam wáſzych rzeczy/ ále wás. Boć nie ſynowie
máią ſkárbić rodzicom/ ále rodzicy ſynom. A ia lepák bárzo rad nákożę/y 15
nádłożę ſam śiebie zá duſze wáſze : ácz miłuiąc wás więcey/ máło ieſtem
od wás miłowan. Ale to iuż ták. Jamći wás nie obćiążał: ále będąc chy- 16
trym/z zdrádámem wás poimał. Zalim przez ktorego z tych ktorem ſłał do 17
wás podſzedł wás? Prośiłem Tytuſá / y poſłałem z nim brátá. A więc 18
wás Tytus podſzedł? Záżeſmy nie tyże duchem poſtępowáli? Záſz nie ty-
miſz ſtopámi? Niegdyśćie się domniemawáli/ żebyſmy się wymawiáli v 19
wás. Przed Bogiem w Chryſtuśie mowimy/ á wſzyſtkie rzeczy naymil-
ſzy/dla zbudowánia wáſzeg. Ale obawiam się/bych lepák gdy przyidę mie 20
nálazł wás iákoby niechćiał : y wybyśćie mię nálezli/iákiembyśćie niech-
ćieli. By lepák nie były miedzy wámi ſwary/záwiśći/śmiáłośći/rozſterki
ſzyderſtwá/ ſzemránia/ nádętośći/rozruchy : by zás gdy przyidę do wás/ 21
nie poniżył mie BOG v wás/ iżebym nie płákał wielu ich ktorzy przed
tym zgrzeſzyli/ á pokuty nie czynili/ zá nieczyſtość/ y pſotę/ y wſzeteczność
ktorą pobroili.

Kápit: 13,

§ Od fałſzywych Apoſtołow zwiedzione kárze/w náuce
Chryſtuſowey trwáiące chwali.

TVż otho trzeći raz chcę przyść do wás/ áby w v- 1
śćiech dwu álbo trzech świádkow / ſtáło wſzelkie słowo. O-
Deu: 19 ꝟ 15 powiedziałem przed tym y opowiádam teraz iáko bym ſam 2
Mat:18 ꝟ 16. przy tym był/ áczem teraz nie był obecnym/tym ktorzy przed tym zgrzeſzy-
Ioã : 8. ꝟ 17. Heb:10.ꝟ 28 li/ y wſzyſthkim innym / że przyidęli zás/ tedyć nie przepuſzczę. Czyli 3
chcećie doświádczyć mocy onego ktory we mnie mowi Chryſtus? kto-
1 Co:11 ꝟ 28 ry w was nie ieſt niemocny/ ále ieſt mocen w wás. Bo ácz ieſt vkrzyżo- 4
wan z krewkośći/ále żywie z mocy BOżey. Abowiem y my ieſteſmy nie-
mocni w nim/ále będziemy żyli z nim w mocy BOżey/w wás. Sámi się 5
doświadczaycie / ieſli ieſteśćie w wierze/ ſámi się probuyćie. Czyli nie
znaćie ſamych śiebie/ iż Chryſtus JEzus w was ieſt/ chybá ieſliśćie się
ſtali odrzuconemi. Ale mam to duffánie iż iednák znaćie/że my nie ieſteſmy 6
odrzuceni. A prośimy Bogá/ ábyśćie nic złego nie czynili/ nie żebyſmy się 7
doświadczonemi być okázowáli/ále ábyśćie wy czynili to co ieſt dobrego
á my ábyſmy iáko odrzuceni byli. Abowiem nic nie możemy przećiwko 8
prawdźie/ ále záprawdę. Ráduiemy się bowiem/ że my ieſteſmy niemoc- 9
nemi/á wy ieſteśćie mocnemi. Oto y my prośimy/ ábyśćie się doſkonáłe-
mi ſtáli. Dla tego te rzeczy w niebytnośći będąc piſzę/ábym obecnym bę- 10
dąc/ſurowiey z wámi nie poczynał / według tey mocy ktorą mi Pan dał
ku zbudowániu/ á nie ku ſkáženiu.
☞ Ná oſtátek brácia/ráduyćie się/doſkonáli bądźćie/ nápominayćie się/ 11
iednoſtáynie rozumieyćie/ pokoy mieyćie/ tedy BOg pokoiu y miłośći bę-
dźie z

11 dzie z wámi. Pozdrawiaycie ſie zobopolnie w pocáłowániu świetym.
13 Pozdrawiáia was wßyſcy Swieci. Łáſká Páná náßego Jezuſá Chry-
ſtuſá/y miłość Boża/y vczeſnictwo Duchá świetego/niechay bedzie
z wámi wßyſtkimi/ AMEN.

☞ Do Koryntow Liſt wtory nápiſány z Filippow miáſtá Mácedońſkiego/á poſłány przez Tythá y Łukaſzá.

Argument Epiſtoły S. Páwłá do Gálátow.

Gálátowie ſą Grekowie. Ci ſłowo prawdy napierwey od Apoſtołá przyieli/ále po iego odeßćiu kußeni ſą od fałßywych Apoſtołow/áby Zakon y obrzezánie przyieli. Te záſie Apoſtoł przywodzi ku wierze prawdziwey pißac im z Effezu.

LIſt Swietego Páwłá Apoſtołá do Gálátow.

Kápit: I.

¶ Karze Apoſtoł Gáláty/iż ták pretko Ewángelią opuśćili/á ku inßey przyſtáli/ktora Apoſtoł nie od człowieká wziął/ále od BOgá.

1 PAweł Apoſtoł nie od ludzi/áni przez czło-
wieká/ále przez JEzuſá Chryſtuſá/ y Bogá Oycá/
ktory go wzbudził z martwych/ y wßyſcy Bráćia
2 ktorzy przy mnie ſą: kośćiołom Gálátſkim. Łáſká
3 wam y pokoy/ od Bogá Oycá náßego/ y Páná Je-
4 zu CHRyſtá/ ktory ſie wydał ſam zá grzechy náße/
áby nas wyrwał z ninieyßeg świátá złego/według
5 woley Bogá y Oycá náßego/ktoremu badz cześć á
6 chwałá ná wieki wiekom/Amen. Dziwno mi to/że ſie ták pretko od tego
ktory was wezwał/ku łáſce Chryſtuſowey/przenośićie do inßey Ewán-
7 geliey/ktora nie ieſt inßa/iedno że ſą niektorzy/co was trwożą/y chcą wy-
8 wroćić Ewángelią Chryſtuſową. Ale by też wiec y my/ álbo y Angioł
z niebá / powiádał wam Ewángelią krom tey / ktoraſmy wam opowiá-
9 dáli/niech przekletym bedzie. Ták iákoſmy pierwey powiádáli/y teraz zá-
ſie powiádam. Jeſliby wam kto inßą Ewángelią przepowiádał/nizli te
10 ktoraśćie przyieli / przekletym niechay bedzie. Bo ludzie ia teraz námá-
wiam/czy Bogá? czyli ſie chce ludziom podobáć? Bym ſie ießcze ludziom
podobał/ Chryſtuſowymbych ſługą nie był.
11 ☞ Abowiem oznáymuie wam bráćia/ żeć tá Ewángelia ktora przepo- 1 Cor: 15
wiádána ieſt odemnie/nie ieſtći według człowieká/bom iey też ia od czło- Ephe: 3.
12 wieká nie wziął / ánim ſie iey od człowieká náuczył : ále przez obiáwienie
13 JEzuſá Chryſtuſá. Bowiem ſłyßeliśćie o záchowániu moim niegdy w
Zydowſtwie/ żemći náder prześládował kośćioł BOży/y burzyłem gi/y
14 brałem pomnożenie w Zydowſtwie nád wiele rowiennikow moich w ná-

rodzie moim/dáleko wietßy miłosnikiem bedac oycowskich moich vstaw.
Ale gdy sie podobáło onemu / ktory mie odłaczył z żywotá mátki moiey/y 15
powołał przez łáske swoie/ żeby obiáwił Syná swego we mnie/ábym go 16
opowiádał miedzy Pogány/ nátychmiast nie przyzwoliłem ciáłu/y krwi/
ánim przyßedł do JEruzálem/ do tych ktorzy przedemna byli Apostołmi: 17
álem ßedł do Arábiey/y zásiem sie wrocił do Dámáßku. Potym we trzy 18
látá/przyßedłem do Jeruzálem ábych widział Piotrá/y mießkałem v nie-
go pietnaście dni. A inßego Apostołá żadnegom nie widział: chybá Já- 19
kubá brátá Páńskiego. A to co wam piße/ oto przed Bogiem/ żeć nie kłá- 20
mam. Potymem przyßedł w Syriyskie strony/ y Cyliciyskie. A nie 21
byłem znaiomy po obliczu kościołom ziemie Żydowskiey / ktore były w 22
Chrystusie : iedno tylko słyßeli/że ten ktory nas niegdy prześládował/te- 23
raz opowiáda wiáre/ ktora niekiedy burzył/y wielbili ze mnie Bogá. 24

Kápit: 2.

Iż obrzezowánie nie iest potrzebne tym co wierza w Chrystusá/áni v czynki Stárego Zakonu mogły człowieká vspráwiedliwić.

POtym we czternaście lat/ßedłem záś do Jeruzá- 1
lem z Bárnábaßem/wziawßy z soba y Tytusá. A ßedłem tám 2
według obiáwienia/ y rozmowiłem sie z nimi około Ewánge-
liey/ktora każe miedzy Pogány/á zwłaßczá z tymi ktorzy sie zdáli być czym
bym lepák prozno nie biegł/ álbo nie biegał. Ale áni Tytus ktory zemna 3
był/chociaż był Pogáninem/przymußon był do tego/áby sie obrzezáć miał
iedno dla podwiedzionych fałßywych brátow / ktorzy byli przyßli áby 4
wyßpiegowáli wolność náße/ ktora mamy w Chrystuse JEzusie/żeby
nas wdáli w niewola. Ktorym y nágodzinesmy nie vstapili poddáiac sie/ 5
Deu:10. ℣ 17 áby prawdá Ewángeliey zostáłá v was. A od tych zásie ktorzy sie zdáli 6
2 Par:9 ℣ 17. być czym/ iácy niekiedy byli / mnie nic do tego. Bog persony człowieczey
Iob 34 ℣ 19. nie przyimuie/ álec mnie ci ktorzy sie zdáli być czym/ nic nie przydáli. Ale
Sup: 6. ℣ 8. owßem przeko/gdy obaczyli że mi zwierzoná iest Ewángelia nie obrzáski/ 7
Ecc:35. ℣ 16 ábych ia kazał miedzy Pogány/iáko Piotrowi áby kazał obrzezánym (bo
Rõa: 2 ℣ 11. ktory dopomagał Piotrowi ná Apostolstwo miedzy Żydy / ten też dopo- 8
Eph:6. ℣ 9. magał mnie miedzy Pogány) A gdy vználi łáske Boża / ktora mi iest da- 9
Col: 3: ℣ 25. ná/Jákub/y Cefás/y Jan/ktorzy sie zdáli być słupámi/dáli nam rece prá-
Act:10 ℣ 34. we mnie y Bárnábaßowi/ná znák towárzystwá/ábysmy miedzy Pogány
1 Pet:1 ℣ 17. á oni miedzy obrzezáńcy kazáli / tylko żebysmy ná vbogie pámietáli: cze- 10
gom też iednák pilnował/ábym to czynił. A gdy przyßedł Cefas do An- 11
tyochyey/zástáwiłem sie mu w twarz : bo było go w czym stroffowáć. A-
bowiem pierwey niż byli przyßli niektorzy od Jákubá/iadł z Pogány. A 12
gdy przyßli/chronił sie y oddzielał od nich/boiac sie tych ktorzy byli obrze-
záni. A iego tey pokrytości wiele Żydow przyzwaláło / tákże też y Bár- 13
nábaß dał sie im był vwieść w one przykrytość. Ale gdym vyzrzał iż nie 14
dobrze postepowáli ku prawdzie Ewángeliey / rzekłem Cefasowi przed
wßystkimi : Poniewaß że ty bedac Żydowinem / po Pogáńsku / á nie po
Żydowsku żywieß/iákoż przynukaß Pogány áby po Żydowsku żyli? My
rodemesmy Żydowie/á nie z Pogánow grzeßni. A wiedzac to/że człowiek 15
Rõa:3 ℣ 19. nie bywa vspráwiedliwion z vczynkow zakonnych/ iedno przez wiáre Je- 16
& ℣ 20. zusá Chrystusá/ tedysmy też vwierzyli w Chrystusá Jezusá/ ábysmy byli
vspráwiedliwieni/z wiáry Chrystusowey / á nie z vczynkow zakonnych.
Rõa:3 ℣ 20. Przeto że z vczynkow zakonnych/nie bedzie vspráwiedliwion żadny czło-
wiek. Jesliż wiec ßukáiac tego ábysmy byli vspráwiedliwieni w Chry- 17
stusie/

stusie/náleziенismy y my sami grzesznymi. Zaż Chrystus iest służebnikiem
18 grzechu? Vchoway Boże: bo iesli to buduię com pierwey káził/przestępni-
19 kiem sie sam czynie. Abowiem ia przez Zakon/ vmárłem Zakonowi/ábym
20 był żyw Bogu. Przybitem pospołu z Chrystusem ná krzyżu. A żywe iuż
nie ia/ále żywie we mnie Chrystus. A iż teraz żywe w ciele/żywe w wie-
21 rze Syná Bożego/ ktory mie vmiłował/ y wydał sie sam zá mie. Nie od-
rzucam łáski Bożey. Bo iesli przez Zakon vspráwiedliwienie/ tedyć pro-
zno Chrystus iest vmárł.

Kápit: 3.

§ Stárego Zakonu vczynki dla ich niedoskonáłości nie máią być z Ewángelio
chowáne/bo nie vspráwiedliwiáły áni wyrywáły od przekle-
ctwá od ktorego nas Chrystus wybáwił.

1 O Bezrozumni Gálátowie/ ktoż was zmamił ábyś-
ście nie wierzyli prawdzie/przed ktorych oczymá JEzus Chry-
2 stus wywołan iest/ y miedzy wámi vkrzyżowan iest. Tego sie
tylko od was chce náuczyć: (Powiedzcie mi:) z vczynkowescie Zakon-
3 nych Duchá wzieli/czyli z słuchánia wiáry? Tákescie głupi/iż począwszy
4 duchem/ teraz ciáłem konacie? Ták wielescie rzeczy cierpieli bez przyczy-
5 ny/iesli bez przyczyny. A ták tedy/ kto wam dał Duchá świetego/ y sprá-
wuie w was mocy/z vczynkow zakonnych/to iest czyli z słuchánia wiáry?
6 Jáko nápisano iest: Vwierzył Abráhám Bogu/y poczytano mu to iest ku
7 spráwiedliwości. Poznaycież tedy/ żeć ci ktorzy są z wiáry / są synowie Gen:15. ℣ 6.
8 Abráhámowi. Obaczáiac pismo te rzecz/ że Pan Bog z wiáry vspráwie- Rōa: 4. ℣ 3. & ℣ 18.
dliwia Pogány/ opowiedziáło to pierwey Abráhámowi/ iż będą w to- Iaco: 2 ℣ 23.
9 bie vbłogosłáwione wszystkie narody. A ták to ktorzy są z wiáry/będą v-
10 błogosłáwieni z wiernym Abráhámem. Bo ci wszyscy ktorzykolwiek z v- Gen:12. ℣ 3. & 22 ℣ 18. & 26. ℣ 4.
czynkow zakonnych są/pod przeklectwem są. Abowiem nápisano iest. Prze-
klety to káżdy / ktory nie trwa we wszystkim co nápisano iest w księgách Ecc: 44 ℣ 20
11 Zakonu/ áby to pełnił. A ponieważ że żaden nie stawa sie vspráwiedli- Deu:27. ℣ 26
wionym przez Zakon v Bogá/iáwna rzecz iest/żeć spráwiedliwy z wiáry Abac: 2. ℣ 4
12 żywie: á zakon nie iestci z wiáry: ále kto będzie pełnił przykazánia/będzie Rōa: 1. ℣ 17.
13 żył w nich. Chrystus nas wykupił z przeklectwá zakonowego/stawszy
sie zá nas przeklectwem. Bo ták nápisano iest: Przeklety káżdy ktory wisi Leu: 18. ℣ 5.
14 ná drzewie/ żeby miedzy Pogány błogosłáwieństwo Abráhámowe było Deu:21 ℣ 23
w Chrystusie JEzusie/ábysmy obiecowánie Duchá wzieli przez wiáre. Heb:9. ℣ 17.
15 Brácia (według człowieká mowie) áwszákże człowieczym testámen-
tem potwierdzonym żaden nie gárdzi/ áni go ináczey zrządza.
16 ☞ Abráámowi powiedziáne są obietnice y plemieniu iego. Nie powiá-
da y plemieniam/iákoby wielom/ále iákoby w iednym. Y plemieniu two-
17 iemu ktory iest Chrystus. A to powiádam/ żeć testámentu od BOgá po-
twierdzonego/zakon ktory iest po czterzech set y trzydzieści lat/nie psuie ku
18 wyniszczeniu obietnice. Bo ieslić z Zakonu dziedzictwo/iużci nie z obietni-
19 ce. Abráámowi lepak dárował ie B O G przez obietnice. Coż tedy Za-
kon? Dla przestępnikow postánowion iest? áżby przyszło plemie/kthore
20 mu był obiecał/ zrządzony przez Angioły w ręce pośrzedniká. A pośrze-
21 dnikci nie iest iednego/á BOG ieden iest. A wiec Zakon przeciwko obie-
tnicam BOżym? Vchoway BOże. Bo by było dano Zakon kthoryby
22 mogł ożywiáć/prawdziwieby z Zakonu byłá spráwiedliwość. Ale zám- Rōa: 3. ℣ 9.
knęło pismo wszytkie rzeczy pod grzechem/żeby daná byłá obietnicá z wiá-
ry JEzu Chrystusowey/tym ktorzy wierzą. ☜

☞ A pierwey niż przyszłá wiárá/ byliśmy pod Zakonem strzeżeni/ zám- 23
knieni bedąc w tę wiárę ktora miáłá być obiáwiona. A ták Zakon iákoby 24
náuczycielem dziecinnym nászym był w Chrystusie: ábyśmy byli vsprá-
wiedliwieni z wiáry. A gdy przyszłá wiárá/ iuż nie iesteśmy pod dziecin- 25
nym vczycielem. Abowiem iesteście iuż wszyscy syny BOżymi/ przez wiá- 26
Rōa: 6. ℣ 3. rę ktora iest w Chrystusie JEzusie. Bo wszyscy ktorzyście sie w Chry- 27
stusie pokrzcili/ oblekliście sie w Chrystusa. A ták niemász roznice miedzy 28
Zydem/ áni Grekiem/ miedzy sługąm y wolnym/ miedzy mężczyzną y białą-
głową. Abowiem wy wszyscy/ iesteście iedná rzecz w Chrystusie JE-
zusie. A iesliście wy Chrystusowi/ tedy plemieniem Abráámowym ieste- 29
ście/ y dziedzicy według obietnice.

Kápit: 4.

Dobrodzieystwo łáski y dziedzictwá synow BOżych żydom obiecáne/ nie
tylko im/ ále y Pogánom w táiemnicy dano iest.

POwiádam tedy iáko długo dziedzic málutkim iest/ 1
nic nie iest rozny od sługi/ gdyż iest pánem wszytkieǵ/ ále iest pod 2
opiekuny y sprawcámi/ áż do zámierzonego czásu od oycá. ☞
Takżeć y my/ gdyśmy byli máłemi pod żywiołámi teǵ świátá byliśmy słu- 3
żący. Ale gdy przyszłá zupełność czásu/ posłał BOG Syná swego/ ktory 4
sie stał z niewiásty/ ktory sie stał pod Zakonem/ áby one ktorzy pod Za- 5
konem byli odkupił/ żebyśmy sposobienie Synow otrzymáli. Ponieważe- 6
ście tedy synowie BOży/ zesłał BOG Duchá Syná swoiego w sercá
wásze/ wołáiącego/ Abbá Oycze. A ták iuż nie iest sługą/ ále synem: á iesli 7
synem/ tedy y dziedzicem przez BOGA. ☞ Ale ná on czás nie znáiąc 8
BOGá/ służyliście tym ktorzy z przyrodzenia nie są Bogowie. Ale teraz 9
gdyście poználi Bogá/ á owszem gdyście poznáni od Bogá/ iákoż sie zás
wrácacie ku mdłym y niedostátecznym żywiołom/ ktorym z nowu chcecie
służyć? Przystrzegacie dni y miesiącow/ czásow y lat. Boię sie o was 10
bym lepak po proźnicy nie prácował miedzy wámi. Bądźcie iáko ia/ boć 11
y ia iestem iáko wy. Brácia/ proszę was/ nie obráziliście mie w niczym. 12
Ale wiecie to żećiem wam pierwey przez krewkość ciáłá kazał á opowiá- 13
dał Ewángelią/ y pokuszenia wászego w ciele moim/ nie wzgárdziliście 14
áni odrzucili/ ále owszem przyieliście mię iáko Angiołá BOżego/ iáko
Chrystusá JEzusá. Gdzież tedy iest błogosłáwieństwo wásze? Bo tego 15
wam poświadczam/ żeby to było mogło być/ y oczybyście byli sobie wy-
łupowáli/ á dálibyście mi ie byli. A więcem sie wam stał nieprzyiacie- 16
lem/ mowiąc wam prawdę? Násláduią was nie dobrze/ álec was chcą 17
wypchnąć od prawdy/ ábyście ich násládowáli. Ale wy násláduyćie zá- 18
wżdy dobrego w dobrym/ á nie tylko ná ten czás gdym v was iest obe-
cnym. Synaczkowie moi/ ktore zás rodzę/ ážby sie wyformował w was 19
Chrystus. A chciałbym być teraz v was/ y odmienić głos moy/ boć sie w- 20
stydam zá was. Powiedzcie mi wy/ ktorzy pod Zakonem chcecie być/ czy- 21
liście Zakonu nie czytáli?
☞ Nápisano iest bowiem: Iż Abraám miał dwu synow/ iednego z słu- 22
Gen: 16. ℣ 15 żebney dziewki/ á drugieǵ z wolney. Ale ten ktory z dziewki/ rodził sie we- 23
Gen: 21. ℣ 1. dług ciáłá: á kthory z wolney/ rodził sie przez obietnicę/ á teć rzeczy pod 24
przysłowiem powiedziano. Abowiem to są dwá testámenty: Jeden z go-
ry Syná/ kthory w niewolą rodzi/ á ten sie znáczy przez Agár (bo Syná 25
iestći gorá w Arábiey/ ktora przyłączoná iest do tey ktora teraz iest w Je-
ruzalem/ á służy z synmi swoimi) ále ono ktore iest wzgorę JEruzalem/ 26
wolne

27 wolne ieſt/ktore ieſt mátką náſzą. Bo ták nápiſano ieſt: Weſel ſie niepło= Iſaiæ: 54 ✠ 1.
dna/ktora nie rodziſz/wyrwi ſie y záwołay ktora ſie rodzeniem nie prácu
ieſz/ábowiem wiele ſynow opuſzczáłey/wiecey niżli oney ktora ma mężá.
28 A my brácia/ ieſteſmy ſynowie według obietnice Izáákowey. A iáko ná Rõa: 9. ✠ 8.
29 on czás ten ktory ſie według ciáłá rodźił/ przeſládował onego ktory we=
30 dług duchá/tákżeć też y teraz. Ale co powiáda piſmo: Wyrzuć dziewkę Gen:21 ✠ 10
y ſyná iey/ boć nie będzie dziedzicem ſyn niewolnice/z ſynem wolney. A
31 ták brácia/nie ieſteſmy ſynowie ſłużebney/ ále wolney/kthorą wolnośćią
Chryſtus nas wyzwolił. ☜

Kapit: 5.

❡ Gálátowie wiele dobrego przez Ewángelią otrzymáli/ y wiele złego vſzli/ wſzákoż tego niewdźięczni/zakon ſtáry chćieli chowáć od kto= rego przez Duchá świętego byli wyzwoleni.

1 Stoyćie á nie wdawayćie ſie záś w iárzmo niewol= Acto:.5 ✠ 1. & ✠ 2.
2 ſtwá. Oto ia Páweł powiádam wam/ że będziecieli ſie obrze=
3 zowáć/Chryſtus wam nic nie będzie vżyteczen. A świádczę záś
káżdemu człowiekowi ktory ſie obrzázuie/ że też powinien ieſt/ áby wſzy=
4 ſtek Zakon pełnił. Odpádliśćie od Chryſtuſá/ ktorzy z Zakonu ſzukaćie
5 vſpráwiedliwienia/odpádliśćie od łáſki. Abowiem my duchem z wiáry/
6 nádzieię ſpráwiedliwośći czekamy. Bo w Pánie Chryſtuśie IEzuśie/
nie waży nic áni obrzezánie/ áni nieobrzezánie/ ále wiárá ktora przez mi=
7 łość ſpráwuie. Bieżeliśćie dobrze/y ktoż wam przekáźił/ábyśćie prawdźie
8 nie byli poſłuſzni? Nikomu nie przyzwalayćie. Boć tá namowá nie ieſt
9 z onego ktory was powoływa. Trochá kwáſu wſzyſtko ćiáſto záraża.
10 ☞ Ja duffam o was w Pánie/ że nic inſzego nie będziecie rozumieć: á 1 Cor: 5 ✠ 6.
11 ten ktory was trwoży/ponieśie Sąd ná ſobie/ktokolwiek ieſt. Ale ia brá=
ćia/ieſli ieſzcze obrzezánie przepowiádam: czemuż ieſzcze prześládowánie
12 ćierpię? Tedyć wyginęło zgorſzenie krzyżá. Bodayże ie odćięto/ ktorzy
13 wámi trwożą. ☜ Abowiem brácia/ieſteśćie wy wezwáni ná świebo=
dę: tylko żebyśćie tey świebody nie dáli ciáłu powodem/ále przez miłość Leu:19 ✠ 18
14 duchową zobopolnie ſobie ſłużćie. Abowiem wſzyſtek Zakon w iednym Mat:22 ✠ 30
ſłowie ſie wypełnia. Będźież miłował bliźniego twego/iáko ſam śiebie. Mar:12. ✠ 31
15 Ale ieſli ſie weſpołek gryziecie y kąſacie/pátrzcieſz byśćie ſie ſami z obopol Rõa:13. ✠ 8.
nie nie potrawili. Mowię tedy w Chryſtuśie. Iaco: 2. ✠ 8.
Rõa: 13 ✠ 14
16 ☞ W duchu chodźćie/ á żądz cieleſnych nie popełnićie. Boć ćiáło po= 1 Pet: 2 ✠ 12.
17 żąda przećiwko duchowi/ á duch też przećiwko ćiáłu: bo to dwoie ſą ſo=
18 bie przećiwne/ żebyśćie nie wſzyſtkiego czynili cobyśćie chćieli. Co ieſli
16 od duchá bywaćie wodzeni/ tedyć nie ieſteśćie pod Zakonem. Jáwneć ſą
20 vczynki ćieleſne/ á te ſą: nieczyſtotá/plugáwość/wſzeteczność/pſotá/bał=
wochwálſtwo/czáry/nieprzyiáźni/ſwary/nienawiśći/gniewy/zwády/nie=
21 zgody/ rozſtárgnienia/ zazdrośći/mężoboyſtwá/ pijáńſtwá/ obżerſtwá/y
tym podobne ktore wam opowiádam/ ták iákom y pierwey opowiedźiał/
22 że ći ktorzy tákie rzeczy dźiáłáią/kroleſtwá Bożego nie doſtąpią. A owoc
Duchá ieſt/miłość/rádość/pokoy/ćierpliwość/dobrotliwość/dobroć/nie=
23 popędliwość/ćichość/wiárá/mierność/wſtrzymawáłość/czyſtość. Prze=
24 ćiwko tákowym nie ieſt Zakon. A ktorzy ſą Chryſtuſowi/ ćiáło ſwoie v=
krzyżowáli/z grzechy y z námiętnośćiámi. ☜
26 ☞ Jeſliż więc żywiemy duchem/ duchem też y chodźmy. Nie ſtaway=
27 my ſie pożądliwi márney chwały/ ieden drugiemu pobudkę dáiąc/ ieden
drugiemu zayźrząc.

Kápit: 6.

¶ Ktorzy chcą Bogu służyć/máią miedzy sobą spokoynie żyć/stárszym poddánkí/ poddánym łáskáwi/ Kácerzow y ludźi przewrotnych sie wystrzegáiąc.

Bráćia/ieśliby ktory człowiek był w iákim vpadku 1
záchwycon/ wy ktorzy iesteśćie duchownemi/ náuczayćie táko-
we w duchu ćichośći/pátrząc też sam ná śie/byś też y ty niebył
kuszon. Jeden drugiego brzemioná nośćie/tedy ták nápełnićie Zakon Chry 2
stusow. Bo ieśli kto rozumie sie być czym / áno niczym nie iest/ sam siebie 3
zwodźi. Ale probuy káżdy vczynku swego/tedy ták sam w sobie tylko chwa- 4
1 Cor:3. ✗ 8. łę mieć będźiesz/á nie w inym. Abowiem káżdy swe brzemię poniesie. 5
A ten ktory náukę przyimuie przez słowo / we wszem dobrym niech vżycza 6
onemu od ktorego sie vczy. Nie mylćie sie : z Bogá sie żaden śmiać niemo- 7
że. Bo co záśieie człowiek / to będźie też żął. Abowiem kto śieie w ćiele 8
swym/ z ćiáłá też będźie żął skáżenie. A kto śieie w duchu / z duchá będźie
żął żywot wieczny. A dobrze czyniąc/nie vstawaymy. Bo czásu swego bę- 9
2 Tes:3 ✗ 13. dźiemy żąć nie vstawáiąc. Przetoż tedy poki czás mamy / czyńmy dobrze 10
wszystkim/á nawiecey tym domownikom wiáry. ☞ Obáczćie iákim list 11
pisał do was moią ręką.
☞ Abowiem ći ktorzy sie chcą podobáć w ćiele/przynukáią was ábyśćie 12
śie obrzezowáli/tylko żeby prześládowánie krzyżá Chrystusowego nie ćier-
pieli. Bo áni ći kthorzy sie obrzezuią/ Zakonu strzegą/ále chcą ábyśćie sie 13
obrzezowáli/ iedno żeby sie w wászym ćiele przechwaláli. Ale vchoway 14
Boże/bym sie ia miał chlubić/ iedno w krzyżu Páná nászego Jezu Chry-
stá/przez ktorego mnie świát vkrzyżowan iest/á ia świátu. ☞ Abowiem 15
w Chrystuśie Jezuśie/nic nie waży obrzezánie/áni nieobrzezánie/ále no-
we stworzenie. A ktorzykolwiek będą tey reguły náśládowáć/pokoy nád 16
nimi y miłośierdźie/y nád Izráelem Bożym. Ná ostátek niechay mi żaden 17
przykrym nie będźie : ábowiem ia blizny Páná nászego JEzusa ná ćiele
swym noszę. Łáská Páná nászego JEzusá Chrystusá z duchem 18
wászym bráćia/ AMEN.

☞ List do Gálátow nápisan z Rzymu.

Argument ná Epistołę Swiętego Páwłá do Effezow.

Effezowie przyiąwszy słowo prawdy/ trwáli w wierze. Te chwali Apostoł pisząc im z Rzymu z ćiemnice/przez Thychiká Dyakoná.

List

List Swietego Páwłá Apostołá do Effezow.

Kápit: I.

❡ Chwali Páná BOgá z dobrodzieystw dánych ludzkiemu rodzáiowi/ Apostołom y Effezom.

1 Awel Apostoł JEzu Chrystusow przez
wolą Bożą: Wszystkim Swiętym ktorzy są w Ef-
fezie/ y wiernym w JEzusie CHRystusie. Łáská
2 wam y pokoy/od Bogá Oycá nászego/ y Páná Je-
zu CHRystá.
3 ☞ Błogosłáwiony BOG y Oćiec Páná nászego
JEzusá Chrystusá/ ktory błogosławił nas wszel- 2 Cor: 1. ꝟ 3.
kim błogosłáwieństwem duchownym w niebiesiech/ 1 Pet: 1. ꝟ 3.
4 w Chrystusie/ iáko nas wybrał w nim przed stworzeniem świátá / áby-
5 smy byli świętemi y czystemi przed oblicznośćią iego w miłośći. Ktory
przeyźrzał nas sobie zá syny sposobione/ przez JEzusá Chrystusá w niego
6 według przedsiewzięcia wolei swoiey/ku czći á chwale łáski swoiey/w kto-
7 rey wdzięcznemi nas vczynił w miłym Synu swoim. ☞ W ktorym má-
my odkupienie przez krew iego (odpusczenie grzechow) według hoynośći
8 łáski iego/ktora stáłá sie w nas obfita we wszelkiey mądrośći y rostropno-
9 śći/ żeby nam oznaymił táiemnice woley swoiey/ według vpodobánia
10 swego/ktore iáwnie włożył w nim/w rozszáfowániu zupełnośći czásow/
áby náprawił wszystki rzeczy w Chrystusie/ ktore są ná niebie/ y ktore ná
11 ziemi/w nim. Przez ktorego też y my powołáni iesteśmy losem: przeyrzeni
według przedsięwzięcia iego/ ktory wszystki rzeczy spráwuie/według rády
12 woley swoiey/ábyśmy byli ku chwale sławy iego/ my ktorzyśmy pierwey
13 nádzieie mieli w Chrystusie. W ktorym też y wy/gdyśćie vsłyszeli słowo
prawdy (Ewángelią zbáwienia wászego) w ktorey y vwierzywszy ná-
14 znáczeni iesteśćie Duchem obietnice świętym/ktory iest zadátkiem dziedzi-
ctwá nászego/ná odkupienie nábyćia swego/ ku chwale sławy iego. Prze-
15 toż y ia vsłyszawszy o wierze wászey/ktora iest w Chrystusá Jezusá/y mi-
łość przećiwko wszystkim Swiętym.
16 ☞ Nie przestawam dziękowáć zá was / wspomináiąc was w modlit-
17 wách moich/żeby BOG Páná nászego Jezu Chrystá/Oćiec chwały/dał
18 wam duchá mądrośći y obiáwienia/ku vznániu iego/ábyśćie mieli oświe-
19 cone oczy sercá wászego/ ábyśćie wiedzieli ktora iest nádzieiá powołánia
iego / y co zá bogáctwá chwały dziedzictwá iego w Swiętych/ y ktora
iest przewysoka wielkość mocy iego przećiwko nam/ktorzy wierzymy we-
20 dług spráwy możney mocy iego/ktorą okazał w Chrystusie/wzbudziw- Infr: 3. ꝟ 7.
szy go od vmárłych/ y postánowiwszy ná práwicy swoiey w niebiesiech/
21 náde wszystkimi księstwy/ y mocámi/ y siłámi/ y nád pánowánim/ y nád
wszelkie imię/ ktore bywa miánowano nie tylko ná tym świećie / ále y ná
22 onym przyszłym. A wszystki rzeczy podłożył pod nogi iego/á iego dał áby Psal: 12. ꝟ 2.
23 był głową náde wszystkim kośćiołem/ ktory iest ćiáłem iego/ y zupełność
iego/ ktory wszystko we wszystkich napełnia. ☜

Kápit: 2.

§ Effezowie nie podleyßy niż Zydowie / od grzechow wybáwieni/ od nie-wiernych odłączeni/powinni BOGV być wdźięczni.

Col: 2. ℣ 13. & 3. ℣ 3.

Was gdyśćie byli vmárłemi / w wystepkách y w 1
grzechách wáßych/w kthorycheśćie niekiedy chodźili/ według 2
wieku świátá tego /według Kśiążęćiá mocy powietrzá tego/
duch/ktory teraz moc swą okázuie w synách niedowiárstwá/ miedzy kto- 3
remi y my wßyscy niegdy obieráliśmy sie w żądzách ćiáłá náßeg/ czyniąc
wolą ćiáłá y myśli náßych/y byliśmy z przyrodzenia synowie gniewu iáko
y drudzy. Ale BOG/ktory iest bogáty w miłośierdźiu/ dla wielkiey mi- 4
łośći swey ktorą nas vmiłowáł/ ácześmy byli vmárli w grzechách/ożywił 5
nas pospołu z Chrystusem (ktorego łáską iesteśćie zbáwieni) y pospołu
z nim wskrześił/y pospołu posádźił w niebieśiech w Chrystuśie JEzu- 6
śie/áby okazał w wiekách przyßłych hoyność bogáctwá łáski swoiey/ w 7
dobroći nád námi w Chrystuśie JEzuśie. Abowiem z łáski iesteśćie 8
przywiedźieni ku zbáwieniu przez wiárę/ y toć nie z was/ bo tho iest dar
BOży/nie z vczynkow by sie kto nie chlubił. Bo iesteśmy iego stworzenim/ 9
stworzeni przez Chrystusá JEzusá ná dobre vczynki/ ktore Pan Bog ná- 10
gotował/ábyśmy w nich chodźili. Przetoż tedy pámietayćie/ żeśćie y wy 11
niegdy byli Pogány w ćiele / ktorzyśćie bywáli zwáni nieobrzezáńcy/ od
onego nieobrzezánia ktore zową ná ćiele/ręką vczynione ktorzyśćie byli ná 12
on czás bez Chrystusá/odłączeni od towárzystwá Izráelowego/y gośćmi
w testámenćiech/ nie máiąc obiecáney nádźieie/ y bez Bogá ná tym świe-
ćie. Ale teraz w Chrystuśie JEzuśie/wy ktorzyśćie niekiedy byli dáleko/ 13
stáliśćie sie blisko przez Krew Chrystusową. Abowiem on iest pokoiem 14
náßym/ ktory vczynił z obu iedno : á rozwáliwßy śćiánę śrzednią/ ktora
dźieliłá nas/y odiąwßy nieprzyiaźń ćiáłem swoim/Zakon stárego przyka- 15
zánia vstáwámi wynißczył/ áby dwoy lud zbudował w sámym sobie/zá
iednego nowego człowieká/vczyniwßy pokoy : á żeby z Bogiem poiednał 16
obu w iednym ćiele przez krzyż / zámordowawßy nieprzyiaźń w sámym
sobie. A przyßedßy opowiádał pokoy wam ktorzyśćie byli dáleko/ y po- 17
Rōm. 5. ℣ 2. koy tym ktorzy byli blisko. Abowiem przezeń mámy przystep oboy / w ie- 18
dnym duchu do Oycá.
☞ A ták iuż nie iesteśćie gośćie áni przychodniowie/ ále iesteśćie mieß- 19
czánie świetych / y domacy BOży/ zbudowáni ná fundámenćie Apostol- 20
skim/y Prorockim/ tym sámym nawyżßym wegielnym kámieniem Jezusem
Chrystusem. Ná ktorym wßelkie budowánie wywiedzione/rośćie w ko- 21
śćioł świety w Pánie. Ná ktorym y wy społecznie sie budujećie/przybyt- 22
kiem Bożym w Duchu świetym. ☜

Kápit: 3.

§ Páweł święty miał osobną łáskę Pogánom Ewán-gelia kázáć ku oświeceniu ich.

Dla tey rzeczy ia Páweł wieźień Chrystusá JE- 1
zusá/zá was Pogány: iesliśćie też słyßeli o ßáffunku łáski Bo- 2
żey ktora mi iest dána miedzy wámi/ iż według obiáwienia o- 3
znaymiona mi iest táiemnicá/ iákom wyżßey krotce nápisał/ iáko możećie 4
wyrozumieć czytáiąc/báczność moię w postudze Chrystusowey/ktora nie 5
iest obiáwioná w inych narodźiech synom ludzkim/ iáko teraz obiáwiono
iest świetym Apostołom iego y Prorokom w Duchu/że też y Pogáni máią 6
być

być społecznemi dziedzicámi/y społecznym ćiałem/ y społecznemi vczęśni-
7 ki obietnice iego/ w Chrystusie Jezusie przez Ewángelia / ktorey stałem
się ia służebnikiem/według dáru łáski Bożey/ktora mi iest dana/ według Sup:1. ✠ 19.
8 spráwy mocy iego. Mnie záprawde namnieyszemu ze wszystkich świe- 1 Cor:15 ✠ 9.
tych daná iest tá łáská/ábych opowiádał miedzy Pogány/nie dostepne bo-
9 gáctwá Chrystusowe/iżebych oświecał wszystki y obiáśniał/ktoryby był
száffunek táiemnice skrytey od wiekow w BOdze / ktory wszystki rzeczy
10 stworzył przez JEzusa Chrystusa/áby byłá obiáwioná kśiestwam y mo-
11 cam w niebiesiech/przez kośćioł rozmáita madrość Boża/według zámie-
12 rzenia wiekow/ktore vczynił w Chrystusie Jezusie Pánie náßym. Przez
ktorego mamy duffánie/y przystep śmielszy przez wiáre iego.
13 ☞ Przetoż proszę żebyśćie nie vstawáli w vćiskách moich dla was/
14 ktore są chwałą wászą. Dla teg tedy klekam ná swe kolaná do Oycá Pá-
15 ná náßego JEzu Chrystá/ z ktorego wszelkie oycowstwo ná niebie y ná
16 ziemi bywa miánowano/áby wam dał podług bogactw chwały swoiey
moc / żebyśćie byli posileni przez Duchá iego ná wnetrznym człowiecze/
17 áby chrystus mieszkał przez wiáre w sercách wászych/byśćie byli w miło-
18 śći vkorzenieni/ y vgruntowáni/ żebyśćie mogli ze wszystkiemi świetemi
poiąć á zrozumieć ktora iest szerokość y długość/ y wysokość y głebokość
19 mogli też wiedźieć miłość Chrystusową ktora przechodźi vmieietność/
20 á żebyśćie byli nápełnieni we wszelką zupełność BOża. A onemu ktory Rõa:16 ✠ 25
mocen iest wszystko czynić/dáleko wiecey niżli prosimy álbo rozumiemy/
21 według mocy ktorá okazuie w nas/ temu chwałá w kośćiele/ y w Chry- Rõa:15 ✠ 27
stusie JEzusie/ná wszystki rodzáie/wieku wiekow. AMEN ☞

Kápit : 4.

§ Kośćioł ćiálu człowieczemu przypodoban y rożnośćią członkow okrá-
szon/o iednośći/y obyczáiow poczesność ma prácowáć.

1 A Ták proszę was / ia więźień w Pánie / ábyśćie Philip: 1. ✠ 27
przystoynie chodźili w powołániu tym w ktorymeśćie powo- Colo:1 ✠ 10
2 łáni/ ze wszeláką pokorą/ y z ćichośćią / z ćierpliwośćią / ieden 1 Te:2. ✠ 12 & 4. ✠ 1.
3 drugiego znosząc w miłośći/ pilni bedąc ábyśćie záchowáli iedność du- Rõa:12 ✠ 10
4 chá w zwiąsce pokoiu. Jedno ćiáło/ y ieden duch/ iáko y wezwáni iesteś- 1 Co:7 ✠ 10
5 ćie w iedney nádźiei powołánia wászego. Jeden PAN/iedná wiárá/ie- Mala:2 ✠ 10
6 den krzest/ieden Bog y Oćiec wszystkich/ ktory iest nád wszystkimi/y przez Deu:4. ✠ 35. Rõa:12. ✠ 3.
wszystki/y we wszystkich nas. ☞ 1 Co:12 ✠ 11
7 ☞ Ale káżdemu z nas/ daná iest łáská według miáry obdárowánia 2 Co:10 ✠ 13
8 Chrystusowego. Przetoż mowi : Wstapiwszy ná wysokość/wiodł poi- Psa:67 ✠ 19.
mánie ietce/dał dáry ludźiom. A to (co powiáda) iż wstapił/co inszego
9
10 iest/iedno iż też y zstapił pierwey do nanizszych kráin ziemie ? Ktory z-
stapił tenże iest/ y ktory wstapił nád wszystki Niebiosá/ áby nápełnił w-
11 szytkie rzeczy. A onże dał/iedne Apostołmi/drugie Prorokami/drugie Ewán 1 Co:12 ✠ 28
12 gelistámi/drugie pásterzmi y Doktormi/ku doskonániu świetych/ná vczy-
13 nek posługowánia/ku zbudowániu ćiáłá Chrystusowego/áżbyśmy zábie-
żeli wszyscy w iedność wiáry/y vznánia Syná BOżego/w doskonáłego
14 meżá/w miáre lat zupełnośći Chrystusowey/ ☞ ábyśmy iuż nie byli má-
łemi cholebiąc śie/ y żebyśmy śie nie dáli vnośić wszelákiemu wiátrowi
náuki/we złośći ludzkiey/y w chytrośći ku záwiedźieniu w błąd. Ale pra
15 wde spráwuiąc w miłośći/ ábyśmy rośli w nim ná wszystkich rzeczách/ Zach:8 ✠ 10
16 ktory iest głową Chrystus / z ktorego wszystko ćiáło spoione y splećione
przez wszythki stáwy posługowánia/ według spráwy w miáre káżdego
członká/

członká/ czyni pomnożenie ciáłá ku zbudowániu swemu w miłości. To 17
tedy powiádam y świadczę w Pánie/ żebyście iuż ták więcey nie chodzi=
Rõa: 1. ℣ 9. li/ iáko chodzą Pogáni w márności zmysłu swego/ máiąc vwikłány cie= 18
1 Pet: 4. ℣ 3. mnościámi rozum/ oddaleni od żywotá BOżego przez nieumieietność
Rõa: 1. ℣ 21. ktora w nich iest/ dla záślepienia sercá ich/ ktorzy rospaczáiąc/ wydáli się 19
sámi ná niewstydliwość/ná czynienie wszelákiey nieczystości/y ná łákom=
stwo. Ale wy nie tákeście się náuczyli Chrystusá/ ieśliżeście go słucháli/ 20
y ieśliście w nim náuczeni/iáko iest prawdá w Chrystusie Iezusie/ áby= 21
Colo: 3. ℣ 8. ście z siebie złożyli według pierwszego postępku stárego człowieká/ ktory 22
Heb: 12 ℣ 1. się psuie według żądzy obłędliwych. ☞
1 Petr: 4 ℣ 2 ☞ Ale odnowcie się duchem rozumu wászego/ á oblecżcie się w nowego 23
Rõa: 6. ℣ 4. & 12. ℣ 2. człowieká/ ktory według BOgá stworzon iest w spráwiedliwości/ y ś= 24
Col: 3. ℣ 12 wiątości prawdy. A dla tego/złożywszy kłamstwo/mow káżdy prawdę 25
1 Pet: 2. ℣ 1. z bliźnim swoim/bo iesteśmy społecznemi członkámi. Gniewaycie się á nie 26
Zach: 8 ℣ 16 Psal: 4. ℣ 5. grzeszcie. Słońce niech nie záchodzi ná rozgniewánie wásze. Nie daycie 27
Iacob: 4 ℣ 7. mieyscá Dyabłowi. Kto kradł/iuż niechay nie krádnie: á owszem więcey 28
niechay robi/ spráwuiąc rękomá swemi co dobrego iest/ áby miał skądby
vżyczył temu ktory potrzebuie. ☞ Zadna zła mowá z vst wászych nie= 29
chay nie wychodzi/ále ieśli ktora iest dobra/ku zbudowániu wiáry/áby dá=
łá łáskę tym co słucháią. A nie zásmucaycie duchá świętego Bożego/kto= 30
rymeście náznáczeni w dzień odkupienia. Wszelka gorzkliwość/y gniew/ 31
y nienayźrzenie/y wołánie/y bluźnienie niech będzie odięto od was ze w=
Colo: 3. ℣ 12. szelką złością. Bądźcież tedy zobopolnie dobrotliwi/ miłosierni/odpusz= 32
czáiąc sobie wespołek/ iáko y BOG w Chrystusie odpuścił wam.

Kápit: 5.

¶ Ktorzy łáski Chrystusowey żądáią/máią się wystrzegáć grzechow cielesnych/obżár=stwá/nieczystości/y przyczyn ich/w małżeństwie też rządnie się spráwowáć.

Bądźcież tedy náśládowcy Bożymi / iáko synowie 1
Ioã: 13. ℣ 34. namilszy/á chodźcie w miłości/ták iáko y Chrystus vmiłował 2
& 15. ℣ 12. nas/ y wydał się sám dla nas/ obiátę y ofiárę Bogu ku wdzię=
1 Ioã: 4. ℣ 13 czney woniey. Ale nieczystotá/y wszelkie plugástwo/álbo też łákomstwo/ 3
Colo: 3. ℣ 5. niech nie będzie áni pomienione miedzy wámi/ták iáko przystoi świętym:
álbo nieuczciwość/álbo głupia rozmowá/álbo szyderstwo/ktore nie k rze= 4
czy/ ále owszem dzięk czynienie. Bo to wiedzcie á rozumieycie/ żeć żaden 5
psotliwy/ álbo nieczysty / álbo łákomy/ co iest báłwochwálstwo / nie ma
dziedzictwá w Krolestwie Chrystusowym y Bożym. Niech was żaden 6
Mat: 24 ℣ 4. nie zwodzi proznemi namowámi / boć dla tego przyszedł gniew Boży ná
Marc: 13 ℣ 5. syny niedowiárstwá. Nie stawaycież się tedy vczestnikámi ich. Bo byli= 7
Luc: 21. ℣ 8. ście też niekiedy ciemnościámi/ále teraz świátłością w Pánie/ chodźcież 8
Colo: 2. ℣ 18 tedy iáko synowie świátłości/boć owoc świátłości należy we wszelkiey 9
2 Tes: 2. ℣ 3. dobroci/y spráwiedliwości/ y w prawdzie. ☞ Probuiąc coby się nale= 10
piey podobáło Bogu/ á nie bądźcie vczesnki vczynkow ciemności nic nie= 11
vżytecznych/ále ie rácżey karzcie. Abowiem co się od nich dzieie w táyno= 12
ści/nie vczćiwa rzecz y powiádáć. Ale wszytkie rzeczy ktore bywáią oznay 13
mione/od świátłości bywáią obiáwione: bo wszystko co się wyiawia/
świátłością iest. Przetoż mowi: Wstań ktory śpisz/á powstań z vmár= 14
łych/ y oświeci cię Chrystus.
☞ Pátrzcież tedy Brácia/iákobyście opátrznie chodzili/nie iákoby nie= 15
Colo: 4. ℣ 5. mądrzy/ále iáko mądrzy/odkupuiąc czás/bo dni są złe. A przeto nie bądźcie 16
Rõa: 12. ℣ 2. nierostropnemi/ ále bądźcie rozumieiący ktoraby byłá wola Boża. A nie= 17

vpiiaycie

18 vpijaycie sie winem/w ktorym iest nieczystotá/ ále badźcie nápełnieni du- 1 Tes: 4 v 3.
19 chem świetym/rozmawiáiac sami zsoba w psalmiech/w himnách/y w pio
snkách duchownych/śpiewáiac y gráiac w sercách wászych pánu/záwzdy
20 dźieki wzdawáiac zá wszystkie rzeczy / w imie Páná nászego Iezu Chry- Gen:3 v 16
21 stá Bogu y Oycu/ bedac poddáni ieden drugiemu w boiáźni Chrystuso- Col: 3 v 18.
22 wey. ☞ Niewiásty niech beda poddáne meżom swoim/ták iáko Pánu: 1 Pet:3 v 1.
23 bo maż iest niewieśćie głowa/ták iáko Chrystus głowa iest kośćiołowi. 1 Cor: 11 v 3
24 On iest Zbáwićiel ćiáłá iego. Jáko tedy kośćioł poddan iest Chrystuso- Col:3 v 19.
25 wi/ ták też y niewiásty / niech beda meżom swoim we wszystkim. Meżo-
wie miłuyćie żony wásze/iáko y Chrystus vmiłował kośćioł/y wydał sie
26 sam zań/áby gi poświećił/omywszy gi omyćiem wody w słowie żywotá/
27 áby on sam sobie wystáwił kośćioł chwálebny/ ktoryby nie miał świedry/
álbo zmársku/ álbo co tákowego/ ále áby był świety y niepokalány.
28 Tákże też y meżowie máia miłowáć żony swoie/ták iáko ćiáłá swoie. Kto
29 miłuie żone swoie/sam śiebie miłuie. Boć wżdy żaden niemiał nigdy ćiá-
łá swego w nienawiśći/ ále ie karmi y chowa/ ták iáko y Chrystus swoy
30 kośćioł. Bo iesteśmy ćiáłá iego członkámi/ z ćiáłá iego / y z kośći iego. Y Gen: 2 v 24.
31 dla tego opuśći człowiek oycá y mátke swoie/ á bedźie sie trzymał żony Math:19 v 5
32 swoiey/y beda dwá w iednym ćiele. Sákráment to wielki iest/ ále to po- Mar:10 v 7.
33 wiádam w Chrystuśie y w kośćiele. Wszákże iednák y wy z osobná ká- 1 Cor:6 v 16.
żdy miłuy żone swa iáko sam śiebie/á żoná lepák niech sie boi meżá swego.

Kapit: 6.

Jáko synowie z rodźicámi/rodźicowie z syny/ pánowie z sługámi/słudzy z pány swemi máia sie obchodźić/y pospolićie wszyscy iáko sie w cnotách obieráć.

1 Synowie/badźćie posłuszni rodźicom wászym w pá- Col:3. v 20.
2 nie/ boć to iest rzecz spráwiedliwa. Czći oycá swego y mátke Exo:20 v 12
3 swoie (toć iest pierwsze przykazánie w obietnicy) ábyć dobrze Deu:5. v 16
4 było/ á żebyś był długowiecznym ná ziemi. A wy też oycowie/ nie pobu- Eccl: 3. v 9.
dzaycie ku gniewowi synow wászych/ ále ie wychowaycie w groźie/ y w & 7. v 29.
5 kárnośći Páńskiey. Słudzy badźcie posłuszni Pánow swych ćielesnych/ Mat:15. v 4.
z boiáźnia y z stráchem w vprzeymośći sercá wászego/ iáko Chrystusowi/ Mar:7 v 10.
6 nie służac thylko ná oko / iákoby ludźiom sie podobáiac / ále iáko słudzy Col:3 v 22.
7 Chrystusowi/czyniac wola Boża z chući/służac z dobra wola/ iáko pánu/ Tit: 2 v 9.
8 á nie iáko ludźiom. Wiedzac to/iż káżdy cokolwiek dobreg vczyni/to we- 1 Pet 2 v 18.
9 źmie od Páná/badź sługá/badź wolny. A wy też pánowie/ tákże im thez
czyńćie/opuszczáiac grozby : wiedzac to/że ták ich iáko y wász Pan iest w
niebieśiech : á niemász v niego brákowánia w personách.
10 ☞ Ná ostátek brácia/posilayćie sie w Pánie/y w możnośći mocy iego. Deu:10 v 17
11 Obleczćie sie we zbroie Boża / ábyśćie mogli sie zástáwić zdrádliwym 2 Par:19 v 17
12 naiázdom Dyabelskim. Boć nie iestći nam boiowánie przećiwko ćiáłu y Iob 34 v 19
krwi/ ále przećiwko kśiażetom y mocam/ náprzećiwko rzadzcam świátá Sapi:6. v 8.
tych ćiemnośći/náprzećiwko duchom niecnotliwym á złym ná powietrzu. Eccl:35 v 16
13 Przeto weżmćie ná śie zbroie Boża/żebyśćie sie mogli sprzećiwić w dźień Rõa: 1. & 2.
14 zły/ y we wszystkich rzeczách doskonáli stać. A ták stoyćie przepásawszy v 11.
15 biodrá wásze w prawdźie/y obleczeni w páncerz spráwiedliwośći/y má- Gala: 2. v 6.
16 iac boty ná nogách/ w przygotowániu Ewángeliey pokoiu. We wszyst- Col:3. v. 25.
kich rzeczách biorac tarcza wiáry/ ktorabyśćie mogli wszystkie strzały o- Act: 10 v 34
17 gniste nagorszego nieprzyiaćielá vgáśić. Weźmićie też helm zbáwienia/ 1 Pet: 1 v 17.
18 y miecz duchowny/ ktory iest słowo Boże. ☞ Przez wszeláka modlitwe Esai:59 v 17.
y prozbe/ modlac sie ná káżdy czás w duchu / y w nimże czuiac ze wszelka 1 Tes: 5. v 8.
pilnośćia/ Luc:18. v 1.
Col:4. v 2.

pilnośćia/y ná modlitwie zá wszystkie świete/y zá mnie/ áby mi byłá dá- 19
2 Tes. 3. ✗ 1. ná mowá / gdy swe vstá otworze z śmiáłośćia / ábym oznáymić mogł tá-
iemnice Ewángeliey/dla ktorey iestem posłem w tym łáncuchu/żebym w 20
nim śmiał/ták iáko mi potrzebá mowić. A żebyśćie y wy wiedźieli co sie 21
około mnie dźieie/cobym czynił: wszystko wam oznaymi Tychikus namil-
szy brát/y wierny służebnik w Pánie/ktoregom posłał do was ná to/áby- 22
śćie sie dowiedźieli co sie około nas dźieie/á żeby pocieszył sercá wásze. Po
koy bráćiey y miłość z wiárą od BOGA Oycá nászego / y Páná JEzu 23
Chrystá. Łáská ze wszystkiemi ktorzy miłuią Páná nászego JE- 24
zusá Chrystusá w nieskáżitelnośći/ AMEN.

☞ Nápisan iest z Rzymu do Effezow przez Tychiká.

Argument Epistoły do Filippensow.

Filipensowie są Mácedończykowie/ći przyiąwszy słowo prawdy/ trwáli w wierze/ áni przyieli fałszywych Apostołow. Te záleca Apostoł/ piszac do nich z Rzymu z ćiemnice/przez Epáffrodytá.

List Swietego Páwłá Apostołá do Filippensow.

Kápit: I.

¶ Dźiekuie BOGV z dobrodźieystw Filippensom dánych/oznáymuie im swoie więźienie/y miłość ktorą miał do nich/nápomina ku znoszeniu rzeczy przećiwnych.

PAwel y Tymoteusz sludzy Jezusá Chry 1
stusá : wszytkim świetym w Chrystuśie JEzuśie/
ktorzy są w mieśćie Filippis z Biskupy y z Dyako-
ny. Łáská wam y pokoy od Bogá Oycá nászego/y 2
Páná JEzu Chrystá. Dźiekuie BOgu moiemu w 3
káżdym wspomnieniu was/ záwżdy we wszystkich 4
modlitwách moich/ zá was zá wszystkie/ z rádośćią
prośbe czyniąc zá wásze społeczność w Ewángeli- 5
ey Chrystusowey od pierwszego dniá áż dotychmiast.
☞ Máiąc o tym nádźieie/że ten ktory w was począł dobry vczynek/do- 6
kona áż do dniá Chrystusá JEzusá/iáko mi to przystusza rozumieć o was 7
wszytkich/przeto że was mam w sercu/y w więźieniu moim/y w obronie/
y w potwierdzeniu Ewángeliey/ ábyśćie byli wy wszyscy towárzyszmi
rádośći moiey. Bo świádek mi tego BOg/iáko tego żądam ábyśćie wy 8
wszyscy byli we wnętrznośćiách JEzu CHRystusowych. Y oto proszę/ 9
áby miłość wászá więcey á więcey obfitowáłá w wszelkiey vmieietnośći
y we wszelkim wyrozumieniu / żebyśćie vkusili lepszych rzeczy/ żebyśćie 10
byli szczeremi / y bez obráżenia w dźień CHrystusow/ nápełnieni owocu 11
spráwiedliwośći przez Jezusá Chrystusá/ku czći y ku chwale Bożey. ☜
Ale chce bráćia ábyśćie to wiedźieli/ że te rzeczy ktore sie około mnie dźie- 12
ią/ przyszły ku wietszemu pożytkowi EWángeliey/ták iż więźienie moie 13
dla Chrystusá iáwnie sie stáło po wszytkim Rátuszu/y wszedy indźie/ ták

iż wiele

14 y wiele Bráciey w Pánie / duffáiacy w wiezieniu moim / thym wiecey
śmieli krom boiáźni słowo Boże mowić. Niektorzy tedy dla zazdrośći y
15 sporu / á drudzy też dla dobrey woley Krystusá opowiádáia. Niektorzy też
16 z miłośći / wiedzac żem ku obronie Ewángeliey postánowion iest. A dru-
17 dzy też z vporu Chrystusá opowiádáia nie z vprzeymego sercá / máiac zá
18 to / żeby mieli przydáć vćisku wiezieniu moiemu. Ale co ná tym? By iedno
ktorymkolwiek obyczáiem / choć zá iákim powodem / choć też zá prawdą
19 Chrystus był opowiádan / y z tegom rad / ále y bede rad. Bo to wiem / że
mi to wynidźie ku zbáwieniu / zá wáßą modlitwą / y zá dodawánim Du-
20 chá JEzu Chrystusowego / według oczekawánia y nádźieie moiey: ábo-
wiem w niczym nie bede pohánbion / ále we wßystkim duffániu / iáko pier-
wey záwżdy / ták y teraz bedźie vwielbion Chrystus w ćiele moim / choćia
21 przez żywot / choćia przez śmierć. Bo mnie być żywym Chrystus iest / á
22 vmrzeć zysk. Co iesliby żyć w ćiele (przyßło) to by mi było vżytkiem v-
23 czynku / ále cobym miał obráć niewiem. Bo mie te dwie rzeczy śćiskáia / że
24 żadam rozstáć sie á być z Chrystusem / co dáleko lepßa rzecz iest: á mießkáć
25 zás w ćiele / potrzebá tego wiecey dla was. A o tym nádźieie máiac / wiem
iż bede trwał / á zostáne wam wßystkim ku pomnożeniu wáßemu / y rádo-
26 śći wiáry / áby rádowánie wáße obfitowáło w Chrystuśie Jezuśie we
27 mnie / przez moie przyßćie zás do was. Tylko sie iedno spráwuyćie iáko Eph: 4. ✗ 1.
przystoi Ewángeliey Chrystusowey / że choćiabym do was przyßedł / y o- Col: 1. ✗ 101
gladał was / choć też bedac nie obecnym / słyßałbym o was iż stoićie w ie- 1 Tes: 2. ✗ 12
dnym duchu / w iedney woley / pospołu prácuiac w wierze Ewángeliey / á
28 nie lekayćie sie w niczym przećiwnikow wáßych / ktora im iest przyczyná
29 ku zátráceniu / á wam ku zbáwieniu / á to od Bogá: bo wam iest dano dá-
rem dla Chrystusá / nie tylko żebyśćie weń wierzyli / ále żebyśćie też zań y
30 ćierpieli / toż potykánie máiac ktoreśćie y widźieli we mnie / y teraz słyßy-
ćie o mnie.

Kápit: 2.

¶ Vczy Filipensy iednośći wiáry / práwey pokory / y wßelkiey świątośći / przykłádem Chrystusowym. Y inne śle / áby ie wiecey náuczáli.

1 Jesli tedy iest ktore poćießenie w Chrystuśie / iesli
ktora poćiechá miłośći / iesli ktore towárzystwo Duchá / iesli
2 ktore wnetrznośći miłośierdźia nápełnćie rádość moie / ábyśćie
3 toż rozumieli / też miłość máiac / iedney woley / toż rozumieiac / nic z vporu /
áni dla márney chwały / ále w pokorze / ieden drugiego zacnieyßym nád sie
4 máiac: nie pátrzac káżdy coby było swego / ále coby y drugich: 2 Co: 10 ✗ 24
5 ☞ Bo to o sobie też czuyćie / co y o Krystuśie Jezuśie / ktory bedac w po- & 3. ✗ 5.
6 stáći Bożey / zá drapiestwo tego nie poczytał być sie rownym Bogu / ále sie
7 sam wyniszczył: postáć służebniczą przyiawßy / stał sie ná podobieństwo
8 ludźi / y w postáwie náleziony iáko człowiek. Poniżył sie sam / stał sie posłu- Heb: 2. ✗ 9.
9 ßny áż do śmierći / á do śmierći krzyżowey. Przetoż też y Bog wywyższył
10 go / y dárował mu Jmie ktore iest nád wßelkie imie / żeby ná Jmie JEzu- Esai: 45 ✗ 25.
11 sowe wßelkie koláno klekáło / niebieskich / ziemskich / y piekielnych / y wßelá- Rōa: 14. ✗ 11.
ki iezyk áby wyznawał / iż Pan JEzus Chrystus iest w chwale BOgá
12 Oycá. ☞ A tákże námileyßy Brácia moi (iákośćie záwße byli posłu-
ßni) nie tylko przed memi oczymá / ále dáleko wiecey teraz w niebytnośći
13 moiey / z boiáźnia y z strachem spráwuyćie zbáwienie wáße. Boć PAN /
Bogći iest ktory w was spráwuie / y chcenie / y dokonánie / wedle swey do-
14 brey woley. A wßysthkie rzeczy spráwuyćie bez ßemránia / y bez spierániá: 1 Pet: 4 ✗ 19.

ábyśćie byli krom ſkárgi/ y proſći ſynowie BOży / bez przygány w po- 15
śrzodku narodu złego y przewrotnego/miedzy ktoremi świecićie iáko po-
chodnie ná świećie/ záchowáiac ſłowo żywotá ku chwale moiey w dźień 16
Chryſtuſow/ iżem nie po proznicy biegał/ ánim prozno robił. A choćbym 17
był ofiárowan/ nád ofiára y poſługa wiáry wáßey/ ráduie ſie/ y poſpołu
ſie weſele z wámi wßyſtkiemi. Ale y wy z tego ſie weſelćie/ á ráduyćie mi 18
Act:16. ℣ 1. ſie z tego. A mam nádźieie w Pánie JEzuśie/ że w rychle poſle Tymo- 19
teuſzá do was/żebym y ia był dobrey myſli dowiedźiawßy ſie tych rzeczy
ktore ſie z wámi dźieia. Bo żadnego nie mam ták iednomyſlnego/ktoryby 20
1 Cor:10 ℣ 24 vprzeyma chucia ſtárał ſie o was. Boć wßyſcy co ieſt ſwego ßukáia/nie co 21
℣ 13. ℣ 5. JEzu Chryſtuſowo. A doświadczenie tego bierzćie/żeć iáko ſyn oycu/po- 22
ſługował mi w Ewángeliey. Tego tedy mam nádźieie/że poſle do was iá- 23
ko ſkoro obacze co ſie zemna dźiać bedzie. A mam to dufánie w Pánie/że 24
y ſam przyide do was w rychle. A miałem to zá rzecz potrzebna/ ábym 25
do was poſłał Epáfrodyte brátá/y pomocniká/ y ſpolnego rycerzá mego/
á wáßego Apoſtołá/y ſłużebniká w potrzebách moich : bo was wßyſtkie 26
chćiał widźieć/y fráſował ſie z tego żeśćie ſłyßeli o nim żeby był niemocen/
á iednák chorował ná śmierć/ ále ſie Bog ſmiłował nád nim/ á nie tylko 27
nád nim/ ále też y nádemna/ ábym ſmutku ná ſmutek nie miał. Tym tedy 28
ſpießniey poſłałem go/ ábyśćie ſie záś rozrádowáli vyźrzawßy go/á ia-
bym też był bez fráſunku. Przyimićieß go tedy z wßelka rádośćia w Pá- 29
nie/ á tákowe mieyćie w poczćiwośći. Boć ná ſpráwie Chryſtuſowey/ 30
áż do śmierći był przyſtapił / wydawáiac duße ſwoie / áby wypełnił to
czego wam niedoſtawáło ku moiey poſłudze.

Kápit : 3.

❡ Okázuie ſtárego Zakonu vſtánie/ſłowem y przykłádem ſwym
námawia Filippenczyki by go náſládowáli.

PRzytym Brácia moi / ráduyćie ſie w Pánie. 1
Jednákie rzeczy wam piſáć mnieć nie ćießko/á wam też potrze-
bno. Obaczćie pſy/obaczćie złe robotniki/ obaczćie porzezánie. 2
Boć my ieſteſmy obrzezánie/ ktorzy duchem ſłużymy BOgu / á chlubimy 3
ſie w Chryſtuśie JEzuśie/ á nie w ćiele dufánie máiac/ ácz ia też mam 4
dufánie w ćiele. Jeſli kto inny zda ſie dufáć w ćiele/tedy ia wiecey/kto-
2 Cor:11 ℣ 22 rym obrzezan oſmego dniá/z narodu Jzráelſkiego/z pokolenia Beniámin/ 5
Act:23. ℣ 6. Żydowin z żydowinow/według Zakonu tedym Fáryzeuß/według zawi- 6
ſney miłośći/tedym prześládował kośćioł Boży/według ſpráwiedliwo-
śći ktora w zakonie ieſt/tedym ſie záchował bez poſkárżenia. Ale ktore rze- 7
czy mi były zyſkiem/ tem poczytał ſobie dla Chryſtuſá ßkoda. Wßákże 8
iednák wßyſtkie rzeczy inne być vtráta/ dla przewyſokiey vmieietnośći
JEzu Chryſtá Páná mego/dla ktoregom ia wßyſtkie rzeczy poczytałem
być ßkoda/y mam ſobie zá gnoy/ábym tylko Chryſtuſá pozyſkał/ ażebym 9
był nálezion w nim nie máiac ſwey ſpráwiedliwośći/ktora z Zakonu ieſt
ále one ktora ieſt z wiáry JEzuſá Chryſtuſá/ ktora z BOgá ieſt ſpráwie-
dliwość w wierze/ ku iego poznániu/ y mocy zmartwychwſtánia iego/ y 10
towárzyſtwo meki iego/ przypodobawßy ſie śmierći iego/ owabym iáko 11
dobieżal ku powſtániu/ktore ieſt z martwych. Nie żebym iuż wźiał/álbo 12
iuż był doſkonáłym/ ále bieże zá nim/ owabym iáko dobieżał/ iákom też
dobieżány ieſt od Chryſtuſá JEzuſá. Brácia/ iać o ſobie nie rozumiem 13
żebym dobieżał. Jedno tylko/że te rzeczy ktore zá mna ſa zápámietáwáiac/
á do tych ſie rzeczy ćiagnać ktore ſa przedemna/bieże do pewnego celu/do 14
zapłáty

zapłáty zwierzchniego powołánia BOżego w Chryſtuśie JEzuśie. A
15 ták ktorzyſmykolwie doſkonáłemi to rozumieymy: á ieſli co ináczey rozu-
16 miećie/y to wam BOG obiáwił. A wßákoż do czegoſmy przyßli/ żeby-
ſmy iedno rozumieli/y w teyże regule trwaymy.
17 ☞ Bráćia bądźćie náſládowcy memi/á pilnuyćie tych ktorzy ták chodzą
18 iáko maćie kſztałt od nas. Boć wiele ich chodźi/o ktorychem wam często po- Rōa: 16 ꝟ 17
wiádał / á teraz y z płáczem powiádam/ nieprzyiaćieleć krzyżá Chryſtu-
19 ſowego/ktorych koniec zátráćenie/ ktorych Bogiem ieſt brzuch: y chwałá
20 w zelżywośći ich/ktorzy ziemſkie rzeczy rozumieią. Alec náße obcowánie
ieſtći w niebie/ſkąd też Zbáwićielá czekamy Páná náßego Jezu Chryſtá/
21 ktory odnowi ćiáło poniżenia náßego/ przypodobáne ćiáłu iáſnośći ſwo-
iey/ według ſpráwy mocy ſwoiey / ktorą też może podłożyć ſobie wßyſtki
rzeczy.

Kápit: 4.

❡ Potwierdza ie w ćierpliwośći/nápomina ku duchownemu weßćiu/y ku trwániu w dobrym.

1 A Ták bráćia moi namileyßy/y bárzo pożądáni rá-
dość moiá / y koroná moiá / ſtoyćieß ták w Pánie namileyßy.
2 Euodyey proßę/y Syntychy żądam/áby iednoſtáynie rozumie-
3 li w Pánie. Proßę też y ćiebie rodzony towárzyßu/ pomagay tym ktorzy
zemną robili w Ewángeliey z Klimuntem/y z drugimi pomocniki memi/
ktorych imioná ſą w kśięgách żywotá. ☜
4 ☞ Ráduyćie ſie záwżdy w PANie/ y powtore mowię ráduyćie ſie.
5 Mierność wáßá niech będźie świádoma wßyſtkim ludźiom / boć PAN
6 bliſko ieſt. Nic ſie nie troßczćie / ále we wßelkiey modlitwie y żądániu/
7 z dźiekowániem/prosby wáße niech ſie ſtáną znáiome v BOgá. A pokoy
Boży/ktory przechodźi wßelki zmyſł/niech ſtrzeże ſerc wáßych/y rozumow
8 wáßych w Chryſtuśie JEzuśie. ☜ Ktemu też Bráćia/ ktorekolwiek
rzeczy ſą prawdźiwe/ktorekolwiek wſtydliwe/ ktorekolwiek ſpráwiedli-
we/ktorekolwiek świete/ktorekolwiek przyiemne/ktorekolwiek poczćiwe.
9 Jeſli ktora cnotá/ieſli co godnego chwały/á o tym myſlćie ktorycheśćie ſie
y náuczyli/ y ktoreśćie też przyięli/y ſłyßeli/ y widźieli we mnie: te rzeczy
10 czyńćie/á B O G pokoiu będźie z wámi. A iśćiemſie nie pomáłu rozrá-
dował w Pánie/żeśćie wżdy záś kiedy zákwitneli/ czuć o mnie: iákoż ie-
11 dnák czuliśćie/iedno żeśćie zátrudnieni byli. Nie mowięć tego iákoby dla
iákiego niedoſtátku/ bom ia iuż przywykł ná tym przeſtáwáć w czymem
12 ieſt. Vmiem y poniżonym być/ vmiem y obfitowáć/ wßędy y we wßyſt-
kim ieſtem wpráwiony/ y náſyconym być/ y łáknąć/y mieć doſyć/ y niedo-
13 ſtátek ćierpieć. Wßyſtko mogę w tym ktory mie pośila: wßákże iednák
14 dobrześćie vczynili/żeśćie też vżyczyli vćiſkam moim. A wiećie wy ſami
15 Filipenſowie/ że ná początku Ewángeliey/ gdym wyßedł z Mácedoniey
żadny kośćioł nie vczynił mi nic wzgledem (iákiego) datku álbo wźięćia
16 chybá wy ſami/bo y do Theſaloniki poſłáliśćie mi byli ná mą potrzebę raz
17 y drugi. Nie ßukamći datku / ále ßukam owocu ktoryby obfitował ná
18 wáß ráchunek. Alec mam wßyſtko y obfituię / nápełnionemći ieſt/ wźią-
wßy to od Epáfrodythá cośćie mi poſłáli/ ná wdźięczną wonią/ ofiárę Rōa: 12 ꝟ 1.
19 przyiemną/y Bogu przyiemną. A Pan Bog moy/ niechże nápełni wßelką
żądzą wáße/według bogactw ſwoich w chwale/w Chryſtuśie Jezuśie.
20 A BOgu y OYcu náßemu / chwałá ná wieki wiekow/ Amen.
21 Pozdrowćie káżdego świętego w Chryſtuśie JEzuśie. Pozdrawiáią

was kthorzy ſą przy mnie bráćia. Pozdrawiáią was wſzyſcy Swięći/ á 22
nawięcey ći ktorzy ſą z domu Ceſárſkiego. Láſká Páná náſzego JEz= 23
zu Chryſtá z duchem wáſzym/ AMEN.

☞ Nápiſan ieſt z Rzymu przez Epáfrodyte.

Argument Epiſtoly S. Páwłá do Koloſenſow.

KOloſſenſowie iáko y Láodycenſowie ſą z Azyey/ ci tedy thez byli zwiedzieni od fáłſzywych Apoſtołow/ do ktorych nie chodził ſam Apoſtoł: ále ie przez Liſt karze: ábowiem ſłyſzeli byli słowo od Archippá/ktory też poſługowá= nie miedzy nimi przyiął. Przetoż Apoſtoł iuż związány piſze im z Effezu przez Tychyká Dyakoná/ y Onezymá Akolitá.

LIſt Swiętego Páwłá Apo= ſtołá do Koloſſenſow.

Kápit: I.

Pozdrawia Koloſſenſy/oznáymuiąc im moc Chryſtuſowego kazánia/modląc ſie zá nie żeby trwáli przy Ewángeliey/á Chryſtuſá głową ich mieni być/y Stwo= rzyćielem ktory nas ziednoczył y poiednał z BOgiem Oycem.

PAweł Apoſtoł JEzu Chryſtuſow przez 1
wolą Bożą / y Tymoteuſz brát: świętym ktorzy ſą
w Koloſſiech/y Bráćiey wierney w Chryſtuſie Je 2
zuſie. Láſká wam y pokoy/od Bogá Oycá náſzego. 3
Dziękuiemy Bogu y Oycu Páná náſzego JEzuſá
Chryſtuſá/modląc ſie zá was záwſze/gdy ſłyſzemy o 4
wierze wáſzey w Chryſtuſie JEzuſie/ y o miłośći
ktorą maćie ku wſzyſtkim świętym/dla oney nádzie= 5
ie ktora wam odłożoná ieſt w niebieſiech/o ktoreyieśćie ſłyſzeli w słowie
prawdziwym w Ewángeliey/ ktora doſzłá do was/ iáko y po wſzyſtkim 6
świećie ieſt/y czyni vżytek/y rośćie: ták iáko y w was od tego dniá gdy=
śćie naprzod vſłyſzeli y poználi łáſkę Bożą w prawdźie/iákośćie ſie náu= 7
czyli od Epáffry namilſzego ſpołecznego ſługi náſzeğ/ktory ieſt wiernym
ſługą zá was JEzu Chryſtuſowym / ktory też nam oznaymił miłowánie 8
wáſze w duchu. Przetoż my ode dniá ktoregośmy to vſłyſzeli. 9
☞ Nie przeſtawamy modlić ſie zá was / y żądáć żebyśćie byli nápeł=
nieni vznánia woli iego we wſzelkiey mądrośći/ y wyrozumieniu ducho=
wnym/ábyśćie chodzili ták iáko przyſtoi/ná wſzyſtkim ſie Bogu podobá= 10
iąc/we wſzelkim vczynku dobrym/owoc dobry czyniąc/ y roſnąc w náuce
Bożey/vmocnieni we wſzelkiey cnoćie/ według możney iáſnośći iego/we 11
wſzelkiey ćierpliwośći y nieſkwápliwośći /z rádośćią dziękuiąc BOgu 12
ONcu/ ktory nas godnemi ſpráwił ku vczeſnictwu loſu Swiętych we
świátłośći. Ktory nas wydárł z mocy ćiemnośći/ y przenióſł do Krole= 13
ſtwá Syná ſwoiey miłośći/ w ktorym mamy odkupienie/ y odpuſzczenie 14
grzechom. ☞ Ktory ieſt wyobráżenie Bogá niewidomeğ/pierworodny 15
wſzego

16 wszego stworzenia: bo w nim wszystkie rzeczy są stworzone/ták ná niebie Ioan 1. ✠ 3.
iáko ná ziemi rzeczy widome y niewidome: bądź Tronowie/ bądź Pano-
wánia/bądź Xięstwá/bądź mocárstwá/wszytkie rzeczy przezeń y w nim
17 są stworzone/ y on iest przed wszystkiemi/ á wszystkie rzeczy w nim zależą.
18 Onże iest głową ciáłá kościołowego ktory iest początkiem/pierworodny 1 Co:13 ✠ 2.
19 z vmárłych/żeby był miedzy wszytkiemi zwierzchność trzymał. Bo sie po- Apo.1 ✠ 5.
20 dobáło BOgu/áby w nim wszelka pełność przebywáłá/iżeby przezeń po
iednał wszystkie rzeczy w nim/ vspokoiwszy przez krew krzyżá iego/ ták te
21 rzeczy ktore są ná ziemi/ iáko te ktore ná niebie. A was też ktorzyście nie-
kiedy byli oddaleni/ y nieprzyiacioły vmysłem/ we złych vczynkách/ thedy
22 teraz poiednał w śmiertelnym ciele iego przez śmierć/ áby was wystá-
23 wił świętemi/y czystemi/y bez wszey przygány przed nim: iesliże trwacie
vgruntowáni w wierze á stáli/ y bez poruszenia w nádziei Ewángeliey
ktorąście słyszeli/ktoraż opowiedano kożdemu stworzeniu ktore iedno iest
24 pod niebem/ktorey ia Páweł stałem sie służebnikiem. Ktory teraz kocham
sie w mękách moich zá was/ y wypełniam te rzeczy kthorych niedostawa
mękam Chrystusowym/ná ciele moim/zá ciáło iego kthore iest Kościoł.
25 Ktoregom sie ia stał służebnikiem/według száfunku Bożego ktory mi dan
26 iest miedzy wámi/ ábym nápełnił słowo BOże/ one táiemnice ktora byłá
od wiekow/y od wszech rodzáiow zákryta/ále teraz obiáwiona iest świe-
27 tym iego/ ktorym chciał BOG obiáwić y oznáymić hoyność chwały tey
to świątości miedzy pogány/ktora iest Chrystus w was/ nádzieiá chwa-
28 ły/ktorego my opowiádamy/ trestcąc słowy wszelkiego człowieká/y náu-
czáiąc we wszelkiey mądrości/ ábysmy wystáwili kożdego człowieká do-
29 skonáłym w Chrystusie JEzusie/o czym y prácuię/potykáiąc sie według
spráwy iego/ktora we mnie mocnie spráwuie.

Kápit: 2.

§ Náwroceni ku wierze/kácerzow máią sie wystrzegáć/by nie byli wwiedzieni w kácer-
stwá/y w chowánie Zakonu stárego przez Páná Chrystusá wypełnionego.

1 NA BOwiem chcę żebyście wiedzieli/ iákie stáránie
mam o was/y o tych ktorzy są w Láodycyey/y o wszystkich kto
2 rzy mię nie widzieli według ciáłá/ żeby były pocieszone sercá
ich/ktemu żeby byli spráwni á zgodni w miłości/ y ku wszelkiemu bogác-
twu zá pełności wyrozumienia/ku vznániu táiemnice BOżey y oycowey
3 y JEzu Chrystusowey w ktorym są skryte wszystkie skárby mądrości y
4 vmieietności. To dla tego mowię/żeby was żaden nie zwodził spániáło- 1 Cor 5 ✠ 3.
5 ścia słow. Bo áczem ci nieobecnym iest według ciáłá/ álec wedle duchá
iestem swámi/ ráduiąc sie gdy pátrzę ná wász rząd/ y vmocnienie wiáry
6 wászey/tey ktora iest w Chrystusie. Jákoście tedy przyieli JEzu Chry-
7 stá Páná nászego/w nimże chodźcie/wkorzenieni w nim/y vbudowáni ná
nim/y ták będąc vtwierdzeni w wierze/ iákoście sie náuczyli/ obfituiąc w
8 nim w dziek czynieniu. Pátrzaycie tego by was kto nie zwiodł Filozofią
y márnym zwodzenim / według podánia ludzkiego/ podług żywiołow
9 świátá / á nie według Chrystusá. Gdyż w nim mieszka wszystká zupeł-
10 ność bostwá cieleśnie/ y iesteście w nim napełnieni/ ktory iest głową w-
11 szelkiego księstwá y mocy. W ktorym też iesteście y obrzezáni/ nie obrze-
zániem ręka spráwionym/ oderznienim skorki cieleśney ná ciele/ ále obrze-
12 zániem Chrystusowym/gdyście snim pospołu pogrzebieni ná krzcie/w kto
rymeście też w nim powstáli przez wiáre spráwy Bozey/ ktory go wzbu-
13 dził z vmárłych. A was gdyście byli vmárłemi w grzechách/ y w nieob- Ephe:2. ✠ 1.

rzezániu ciáłá wáßeg/pospołu z nim ożywił/ odpuściwßy wam wßystkie 14
grzechy/zmázawßy on cyrográff ktory przeciwko nam był z dekretu/ktory
nam był przeciwny/y tenże zgłádził precz/ przybiwßy gi ná krzyż/y złupi= 15
wßy kśiestwá y mocy/przewiodł ie śmiele/ iáwnie/ z nich zwycieſtwo o=
trzymawßy przez sam śiebie. A tak niechże was żaden nie posadza w ie= 16
dzeniu álbo w piciu/álbo w częśći dniá świetego/álbo nowego mieśiacá
álbo Sobot/ ktore sa cieniem przyßłych rzeczy/ á ciáło ć Chrystusowo. 17
Niech was żaden nie zwodźi vmyślnie/w pokorze y nabożeństwie Angel= 10
Mat:24.✠4. skim/w tym czego nie widźiáł pyßnie postepuiac/po proznicy sie nádymá=
iac śmysłem ciáłá swego/á nie trzymáiac sie głowy/z ktorey wßystko ciá= 19
ło przez splećienia rozliczne y spoienia zrzadzone y sprawione/rośćie w ro=
zmnożenie BOże. Jesliśćie tedy vmárli z Chrystusem/y tym żywiołam 20
tego świátá/ czemu sie ießcze iákoby ći ktorzy żywa świátu okázuiecie ?
Niedotykaycie sie/áni kośztuycie/ áni vymuycie rekomá ktore wßystki rze= 21
czy sa ná stráceniu samym vżywániem/ według przykazánia y náuk ludz= 22
kich/kthore wżdy máia nieiáki wzglad ná madrość/ w zbytnim nábożeń= 23
stwie y w pokorze/á nie ku folgowániu ciáłu/y nie w żadney czći ku násy=
ceniu ciáłá.

Kápit : 3.

W wierze vmocnieni nowy obyczay żyćia máia oblec/obyczáie złe y ćielesne zwło=
czyć/dobrych nabywáć/y z madrośćia miłość we wßem záchowáć/iáko
sie żony ku meżom/meżowie ku żonam/dźieći ku rodźicom/słu=
dzy ku pánom záchowywáć máia/vczy.

Nyesliśćie powstáli z Chrystusem/ tychże rzeczy 1
ktore sa wzgorze ßukaycie/ gdźie Chrystus ná práwicy BOżey
śiedźi/te rzeczy rozumieycie ktore sa wzgorze/ nie ktore ná źiemi. 2
Boście vmárli á żywot wáß skryt iest z Chrystusem w BOgu. Gdy sie 3
tedy Chrystus vkaże ktory iest żywotem wáßym / tedy sie y wy vkażecie 4
Ephe:5.✠3. z nim w chwale. ☞ Przetoż martwcie członki wáße ktore sa ná źiemi/ 5
nieczystote/plugástwo/ pożadliwość/zła żadza/ y łákomstwo/ kthore iest
báłwochwálstwo / dla ktorych rzeczy przychadza gniew BOży ná syny 6
niewierności/w ktorycheśćie też niegdy chodźili/gdyśćie w nich żyli. Ale 7
Rõa:6✠4. iuż teraz wyrzuććie y wy te wßystkie rzeczy/gniew/niechęć/złość bluźnier 8
& ✠12. stwo/ plugáwa mowe z vst wáßych. Nie kłamay ieden drugim zewlokßy 9
Eph:4.✠23. z śiebie stárego człowieká z vczynkámi iego/ obleczćie nowego/ tego ktory 10
Heb:12.✠1. sie odnawia w vznánie BOgá według wyobrázenia támtego / ktory go
1Pet:2.✠1. stworzył/ gdźie niemáß meßczyzny áni niewiásty/Pogániná áni Zydá/o= 11
& 4.✠2. brzezánia/ y nieobrzezánia/ grubey nádźieie człowieká/ y Tátárzyná/ nie=
máß niewolniká álbo wolnego/ále wßystko we wßystkich Chrystus.
☞ Obleczćie sie tedy iáko wybráni Boży/świeći y vmiłowáni/ we w= 12
Ephe:6.✠11 netrznośći miłośierdźia/w dobrotliwość/w pokore/w mierność/ w ćier=
pliwość/ćierpiac sie zobopolnie/ y odpußczáiac ieden drugiemu/ iesli kto 13
ma ná kogo iáka skárge/ iáko y Pan odpuśćił wam/ ták y wy też odpuß=
czaycie. A náde wßystkie rzeczy te mieyćie w sobie/miłość ktora iest zwia= 14
zka doskonáłośći/ á pokoy Chrystusow niech sie kocha w sercách wáßych/ 15
ná kthory pokoy iesteśćie powołáni w iednym ćiele/ á badźcie wdźieczni.
Słowo Chrystusowo niech w was mießka obfićie/we wßelkiey madrość= 16
ći náuczáiac y nápominaiac sie sami Psalmy/Himnámi/duchownemi pio=
1Co:10✠31 snkámi wdźiecznie śpiewáiac w sercách wáßych BOgu. Cokolwiek czy= 17
nićie w mowie álbo w vczynku / czyńćie wßystko w imie Páná náßego
JEzu Chrystá/dźiekuiac przezeń Bogu y Oycu. ☜

Niewiásty

18 Niewiásty/bądźcie poddáne mężom/ták iáko przystusza w Pánie. Mę- Eph: 5. v 22.
19 żowie/miłuycie żony wásze/ y nie bądźcie im przykrzy. Synowie, bądźcie 1 Petr:3. v 1.
20 posłuszni rodzicom ná wszytkim: boć sie tá rzecz podoba Pánu. Oycowie/ Eph 5. v 25.
21 nie pobudzayćie synow wászych ku gniewowi / áby nie byli máłey á vpá- Ephe:6. v 5.
22 dłey myśli. Sługi/ ná wszem bądźcie posłuszni pánom cielesnym/nie ná Titu 2. v 9.
oko im służąc/ iákobyśćie sie ludźiom podobáć mieli / ále w vprzeymości 1 Petr:2. v 18.
23 sercá/boiąc sie Bogá. Cokolwiek czynicie/czyńcie z chući iáko Pánu á nie Roma: 2. v 6.
24 ludźiom/wiedząc to/że od Páná odpłátę dziedzictwá weźmiecie : bo Pá- Act:10 v 34.
25 nu Chrystusowi służycie. A ktoby niespráwiedliwie czynił/weźmie (od-
płátę) zá to co niepráwie czynił : á niemász v BOgá brákowánia person.

Kápit: 4.

§ Wierni ná modlitwie máią sie obieráć/z niewiernemi ostrożnie y mądrze towárzyszyć.

1 Pánowie/to co iest spráwiedliwa á słuszna sługam
2 dawayćie/wiedząc że y wy też maćie Páná w niebie. Modli-
3 twy pilni bądźcie/czuiąc w niey z dźiękámi/ modląc sie záraz y Luc: 18. v 1.
zá nas: áby nam BOG otworzył drzwi mowy / ku mowieniu táiemnice 1 Tes: 5. v 17. Eph:6. v 18.
4 Chrystusowey/dla ktorey iestem też więźniem/ ábym ia obiáwił/ ták iáko 2 Tes: 3. v 1.
5 mam mowić. Mądrze sobie poczynayćie z tymi ktorzy są obcy/odkupuiąc Eph:5. v 15.
6 czás. Mowá wászá záwsze w łásce niech będźie przyiemna/ábyśćie wie-
7 dźieli iáko maćie káżdemu odpowiádáć. Co sie około mnie dźieie/oznaymi
wam wszystko Tychikus namilszy brát/y wierny służebnik/y społeczny ze-
8 mną sługá w Pánie: ktoregom posłał do was dla tego/by sie dowiedźiał
9 co sie dźieie v was / á poćieszał sercá wásze z Onezymem namilszym / y
wiernym brátem/ktory z was iest: ktorzy wam o wszystkim powiedzą/co
10 sie sam dźieie. Pozdrawia was Arystárchus ktory zemną pospołu wię-
źniem y Márek śiestrzeniec Bárnábaszow/o ktorymeśćie wźieli roskazá-
11 nie/ żebyśćie go przyięli iesli przyidźie do was/ y JEzus kthorego zową
Spráwiedliwym/ ktorzy są z obrzezánia. Ci sami są pomocnicy moi w
12 Krolestwie Bożym/ ktorzy mi byli poćiechą. Pozdrawia was Epáfrás
ktory z was iest sługá JEzu Chrystusow/ktory sie záwsze troszcze o was
ná modlitwách/ábyśćie stáli doskonáli/y pełni we wszelkiey woley BO-
13 żey. Poświadczam mu tegő/żeć ma wiele pracey o was/y o tych ktorzy są
14 w Láodycyey/y ktorzy w Hierápolu. Pozdrawia was Lukasz lekarz na- 2 Tim:4. v 11
15 milszy y Demás. Pozdrowćie brácia ktorzy są w Láodycyey/ y Nimsse/y
16 ten kośćioł ktory iest w domu ieg. A gdy przeczytáią v was ten list/roskáz-
ćie áby gi też w Láodyceńskim kośćiele czytano: á list też ten ktory Láody
17 censom służy/áby też wam przeczytano. A powiedźćie Archippowi: Przy-
18 glądąy posługi ktorąś przyiął w Pánie / ábyś ia wypełnił. Pozdrowie-
nie moie ręką Páwłową. Pámiętayćie ná więźienie moie. Łáská
Páná nászego Jezu Chrystá (bądź) z wámi/ Amen.

☞ Koniec listu do Kolossensow/ ktory był posłány z Rzymu przez Tychyká y Onezymá.

Argument ná pierwßą Epiſtolę Swiętego Páwłá do Theſſalonicenſow.

Theſalonicenſowie ſą w Mácedoniey / ći w Chryſtuśie JEzuśie przyiąwßy słowo prawdy ſtali w wierze/też y w prześládowániu od mießczánow ſwoich/nád to nie przyięli fáłßywych Apoſtołow/ áni onych rzeczy ktore były od fáłßywych Apoſtołow powiádáne. Te zálecá Apoſtoł piſząc im z Aten/przez Thychyká Dyakoná/y Onezymá Akolitá.

LIſt Swiętego Páwłá Apoſtołá do Teſsalonicenſow pierwßy.

Kápit: I.

Theſalonicenſowie ná kazánia świętego Páwłá łatwie náwroceni/godni chwały/ ktorzy też innym kazáli.

PAwel/y Sylwanus/y Tymoteuß/ Ko- 1
śćiołowi Teſſalonicenſkiemu w BOgu Oycu ná-
ßym/ y w Pánu Jezuśie Chryſtuśie: Láſká wam
y pokoy od Bogá Oycá náßego/ y od Páná JEzu
Chryſtá. Dziękuiemy Bogu záwżdy zá was wßyt- 2
ki/ czyniąc zmiánkę o was w modlitwách náßych
bez przeſtanku/ pámiętáiąc ná ſkutek wiáry wáßey/ 3
y ná pracą/ ná miłość / y ná oczekawánie nádźieie
Páná náßego Jezu Chryſtá/ przed Bogiem y Oycem náßym. Wiedząc 4
Brácia mili/że od Bogá ieſt wybránie wáße: iż wżdy Ewángelia náßá 5
nie byłá miedzy wámi tylko w mowie / ále y w mocy/ y w Duchu świę-
tym/y w zupełnośći wielkiey/iáko ſami wiecie iácyſmy byli miedzy wámi
dla was. A wy ſtáliśćie ſie náśládowcy náßemi/y Páńſkimi/przyimuiąc 6
słowo w wielkim vćiſku/z rádośćią Duchá świętego/ thák żeśćie ſie ſtali 7
wzorem á przykłádem wßyſtkim wiernym w Mácedoniey/y w Acháiey.
Abowiem od was rozſławiło ſie słowo Páńſkie/nie tylko w Mácedoniey 8
y w Acháiey/ále ná káżdym mieyſcu (gruchnęłá) wiárá wáßá/ ktora ku
BOgu ma ſie/ ták że nam nie potrzebá nic mowić. Bo to ſámi o nas po- 9
wiádáią/iákieſmy weśćie do was mieli/á iákośćie ſie náwroćili ku Bogu
od báłwánow/ábyśćie służyli Bogu żywemu y prawdźiwemu/ y czekáli 10
Syná iego z niebios/ktorego zbudźił od vmárłych Jezuſá/ ktory nas wy-
ſwobodźił od przyßłego gniewu.

Kápit: 2.

Jáki był święty Páwel mießkáiąc v Theſáloniceńczykow/tácy y oni byli w ſwoim náwroceniu mocney w przećiwnośćiách ſtałośći.

BO to y ſámi wiećie brácia/ że weśćie náße do was 1
nie było dáremne/ále żeſmy pierwey ćierpieli wiele / y potwa- 2
rzy znośili (iáko wiecie) w mieśćie Filippis / á mieliſmy du-
Act:16 ỳ19. & ỳ 22. ffánie w BOgu náßym / żebyſmy wam powiádáli Ewángelią BOżą
z wielką pilnośćią. Abowiem nápominánie náße nie było z obłędliwośći 3
áni z nieczyſtośći/áni ná zdrádźie/ále ták iákoſmy doświádczeni od Bogá 4
áby

áby nam byłá wierzoná Ewángelia / ták mowimy / nie iákobyśmy śie lu-
5 dziom podobáli/ále Bogu/ktory doświadcza serc nászych. Bośmy nigdy
nie byli w mowie pochlebniki/iáko sámi wiecie/áni w żadnym sposobie łá-
6 komstwá. Bog tego świádek iest/ániśmy szukáli chwały od ludzi/ áni od
7 was/ áni od inych. Acześmy wam mogli być obćiężliwi / iáko Apostoło-
wie Chrystusowi : przedśieśmy śie stáli máluczkiemi miedzy wámi / nie i-
8 náczey iáko gdyby mátká karmiłá syny swoie/ tákeśmy chutliwie żądáiąc
was/chćiwieśmy wam chćieli wydáć / nie tylko Ewángelią Bożą / ále y
9 dusze násze/ bośćie śie nam stáli namilszemi. Pámietaćie záiste brácia ná Act.20.b.34.
prace násze y vmordowánie/ gdyśmy we dnie y w nocy prácuiąc/ byśmy 1 Cor.4.b.12.
ktorego z was nie obćiążyli/ kazáliśmy miedzy wámi Ewángelią BOżą. 2 Tes.3.b.8.
10 Wyśćie tego świádkámi y Bog/iákośmy świętobliwie y spráwiedliwie/
11 bez poskárżenia/ záchowáliśmy śie wam ktorzyśćie vwierzyli. Jáko wie-
12 ćie/iákośmy káżdego z was nie ináczey by oćiec syny swoie/prosząc y poćie-
száiąc was/oświadczáliśmy/żebyśćie przystoynie chodźili przed Bogiem/
13 ktory was powołał do Krolestwá swego/y do swey chwały. Przetoż też
y my dźiękuiemy BOgu bez przestanku/że gdyśćie przyieli od nas słowo
słuchánia BOżego/przyieliśćie ie: nie iáko słowo ludzkie/ ále ták iáko iest
poprawdźie słowo BOże/ ktore skutek swoy spráwuie w was ktorzyśćie
14 vwierzyli. Bośćie wy brácia stáli śie náśládowcámi kośćiołow Bożych
ktorzy są w Zydowstwie/w Chrystusie JEzusie/ iżeśćie toż ćierpieli od
15 wászegoż pokolenia/ co y oni od Zydow / ktorzy y Páná JEzusá zábili/ y
Proroki/y nas też prześládowáli/á Bogu śie nie podobáią/y wszystkim śie
16 ludziom przećiwią/ zákázuiąc nam ábyśmy nie powiádáli Pogánom áby
zbáwieni byli / żeby ták záwżdy wypełnili grzechy swoie: bo przyszedł
17 gniew Boży ná nie/áż do końcá. Ale my brácia/ będąc opuszczeni od was
ná czás/ná godźinę/y to widzeniem nie sercem/tym więcey kwápiliśmy śie
18 ábyśmy widźieli oblicze wásze z wielką żądzą / iżeśmy chćieli przyść do
19 was. Ja Páweł/raz y drugi/ále nam przekáźił Szátan. Bo á ktora iest
nászá nádźieiá/ álbo rádość/ álbo koroná chwały? Zaż nie wy przed Pá-
20 nem nászym JEzu Chrystusem w przyśćiu iego? Záprawdę wy iesteśćie
chwałą nászą/y rádośćią.

Kápit: 3.

¶ Swięty Páweł przez posłá do Tesalonicensow posłánego o ich obcowániu vpewnion/rozmáitey im życzy y żąda chwały.

1 DLa tegoż niemogąc śie dáley strzymáć / podobáło
2 śie nam zostáć sámym w Atenách: y posłáliśmy Tymotheuszá Act.16.a.1
brátá nászego y służebniká Bożego w Ewángeliey Chrystu-
sowey ku potwierdzeniu wászemu/y ku nápominániu około wiáry wászey
3 áby śie żaden temi vćiskámi nie poruszał: bo to sámi wiecie/ żeśmy ná tym
4 postánowieni. Abowiem iescze gdyśmy v was byli / opowiádáliśmy
5 wam/żeśmy mieli ćierpieć vćiski/ták iáko śie y stáło/y wiecie. Przetoż y ia
więcey niemogąc śie strzymáć/posłałem do was ábym poznał wiárę wá-
szę: by was lepák nie kuśił ten ktory kuśi / przeto stáłáby śie pracá nászá
6 dáremna. Teraz lepák gdy przyszedł od was Tymoteusz do nas / á gdy
nam zwiástował wiárę y miłość wászę/á że maćie záwsze pámiątkę o nas
7 dobrą/ żądáiąc nas widźieć / iáko my też żądamy was: tedyśmy byli po-
ćieszeni brácia z was/we wszelkiey potrzebie/y w vćisku nászym przez wiá-
8 rę wászę: ábowiem teraześmy żywi/ iesliże wy stoićie przy Pánie. Abo-
9 wiem ktorez dźiękowánie możemy Bogu wyrządźić zá was/we wszelkiey
rádośći/

rádośći/ktora sie ráduiemy dla was przed Bogiem náßym/ we dnie y w= 10
nocy tym wiecey sie modlac/ ábysmy ogladáli oblicże wáße / y żebysmy
wypełnili niedostátki w wierze wáßey: A sam Bog y Oćiec náß/ y Pan 11
náß JEzus Chrystus/ niech spráwuie droge náße do was. A was Pan 12
niechay rozmnoży/á day by obfitowáłá miłość wáßá zobopolna/y ku w=
ßytkim iáko my też mamy miłość kwam/ ku potwierdzeniu serc wáßych/ 13
bez skárgi/w światośći przed Bogiem y oycem náßym/w przyśćiu Páná
náßego JEzusa Chrystusa ze wßystkiemi świetemi iego/Amen.

Kápit: 4.

¶ W wierze vmocnieni/o żywot przeßły máia prácowáć/wystrzegáiac sie grzechow ćielesnych/y zbytniego nierzadnego smutku.

NAd to bráćia/prośimy was y pilnie żadamy w Pá 1
nie Jezuśie/ábyśćie ták chodzili/iákośćie poieli od nas/iákoby=
śćie sie mieli spráwowáć y podobáć Bogu/á żebyśćie tym wie
cey obfitowáli. Bo wiecie dobrze ktorem wam przykazánia dał przez Pá= 2
Rõã:12. ℣ 2. ná JEzusa. Abowiem toć iest wola Boża / poświecenie wáße/ żebyśćie 3
Eph:5. ℣ 17. sie wśćiagáli od nieczystoty/áby vmiał káżdy z was naczynie swe w świe 4
tobliwośći y w vczćiwośći trzymáć/nie w namietnośći żadzey/iáko czy= 5
nia Pogáni ktorzy nie znáia BOgá/á żeby kto nie podchodził/ áni oßuka= 6
wał w iákiey spráwie brátá swego/boć mśćićielem iest Pan tego wßyst=
kiego/ iákosmy wam pierwey powiedźieli / y świadczyli. Boć nas Bog 7
nie powołał ná nieczystość/ ále ná świątobliwość. ☞ A ták kto tym 8
gárdzi/nie człowiekiem gárdzi/ ále Bogiem/ ktory thez dał duchá swego
świetego w nas. A o miłośći bráterskiey/ nie potrzebá nam nic pisáć do 9
was/bośćie sie tego sami od BOgá náuczyli/ábyśćie sie społecznie miło=
Ioã:13. ℣ 34. wáli : ktemu że też to czynicie ku wßystkiey bráciey/ ktorzy we wßystkiey 10
& 15. ℣ 17. Mácedoniey. Ale prośimy was o to bráćia/ ábyśćie w tym ießcze wie=
1 Ioã:2. ℣ 10 cey obfitowáli : á żebyśćie sie stáráli byśćie spokoyni byli/ y żebyśćie swa 11
& 4. ℣ 13. potrzebe spráwowáli / y robili swemi rekomá / iákosmy wam przykazáli:
ktemu żebyśćie poććiwie sie záchowáli przećiwko tym ktorzy sa obcy/á nie 12
pożadáli nic niczyiego.
☞ A niechcemy byśćie wiedźieć nie mieli bráćia / o tych ktorzy zásneli/ 13
żebyśćie sie nie frásowáli/ iáko y drudzy ktorzy nádźieie nie máia. Bo ie=
sliż wierzymy/iż JEzus vmárł iest/á potym zás wstał/tedyć tákże y Bog 14
1 Cor:15 ℣ 23 tám te ktorzy posneli przez JEzusa/przywiedźie z nim. Abowiem to wam 15
& ℣ 15. powiádamy w słowie Páńskim/żeć my ktorzysmy żywi/ kthorzysmy zostá=
li ná przyśćie Páńskie/ nie vprzedzimy onych ktorzy posneli. Bo sam Pan 16
z roskazánim/ y z głosem Archángiołá/ y z traba BOża zstapi z niebá/ á v=
márli ktorzy w Chrystuśie sa/napierwey powstána. Potymże my ktorzy= 17
smy żywi / ktorzysmy zostáwieni / pospołu z nim bedziemy záchwyceni w
obłokách/ábysmy zábieżeli droge Chrystusowi ná powietrze/á ták záwżdy
z Pánem bedziemy. A przetoż ćieß ieden drugiego temi słowy. ☞ 18

Kápit: 5.

¶ Ku przyßłemu Sadowi wßyscy sie mamy gotowáć sobie rowne ćießac/ stárße cćiac/niżße karzac/Páná Bogá y dáry iego wielmożac.

O czásiech y o chwilách bráćia nic nie potrzebuie= 1
2 Pet:3. ℣ 10 ćie/ ábysmy wam co pisáli. Bo sami to dobrze wiećie / iż dźień 2
Apo: 3. ℣ 3. Páński ták przyidźie/ iáko złodźiey w nocy. Abowiem gdy rze= 3
& 16. ℣ 15. kna : Pokoy y przespieczeństwo/tedy nagle ná nie przyidźie zátrácenie/iáko

bole

4 Bole rodzenia ná brzemienna/ á nie vyda tego. Ale wy brácia nie iesteście
w ćiemnośćiách/żeby was miał tám ten dzień záskoczyć iáko złodziey. Bo
5 wy wszyscy iesteśćie synowie świátłośći/y synowie dniowi : nie iestesmy
6 (synowie) nocy áni ćiemnośći. Przetoż nie śpimy iáko y drudzy/ále czuy-
7 my á bądźmy trzeźwi. Bo ći ktorzy śpią/w nocy śpią : y ći ktorzy piiáni są/
8 w nocy pijáni są. Ale my ktorzysmy dniowi/ bądźmy trzeźwi / oblekszy sie Isai: 59 ℣ 17
9 w páncerz wiáry y miłośći/ á w helm nádźieie zbáwienia : boć nas Bog Eph:6. ℣ 17.
nie postánowił ná gniew/ ále ku nábyćiu zbáwienia / przez Páná nászego
10 JEzu Chrystusa/ktory zá nas vmárł : że chociabysmy czuli/ chociá spáli/
11 pospołu z nim bylibysmy żywi. Przetoż tedy ćieszćie sie zobopolnie / y bu-
12 duy ieden drugiego/ ták iáko y czynićie. A prośimy was brácia/ żebyśćie
te ználi ktorzy prácuią miedzy wámi/y te ktorzy są przełożeni wászy w Pá
13 nie/ y nápominááią was ábyśćie ie tym wiecey miłowáli dla pracey ich/
mieyćie z nimi pokoy.
14 ☞ Prośimy was też brácia / karzćie niespokoyne/ poćieszayćie lekliwe/ Pro:17 ℣ 13.
15 przyimuyćie chore/bądźćie ćierpliwi ku wszystkim. Pátrzayćie tego by kto & 20. ℣ 22.
16 komu złego zá złe nie oddawał/ále záwżdy co dobre iest násláduyćie we- Rőa:12 ℣ 17.
17 społek/y ku wszystkim. Záwżdy sie ráduyćie. Bez przestanku sie modlćie. 1 Pet: 3. ℣ 9.
18 Zá wszelkie rzeczy dźiekuyćie. Boć tá iest wola Boża w Chrystuśie JE- Eccl: 18 ℣ 22.
19 zuśie w was wszystkich. Duchá nie gáśćie. Proroctwy nie gárdźćie. A Luc: 18. ℣ 1.
20 wszystkiego doświadczayćie/ co dobrego iest tego sie trzymayćie. Od ká- Colo: 4. ℣ 2.
21 żdey rzeczy złemu podobney wśćiagayćie sie. A sam BOG pokoiu/ niech
22 was ná wszystkim poświeći/áby cáły duch wász/y duszá/y ćiáło/ były zá-
23 chowáne bez skárgi ná przyśćie Páná nászego Jezu Chrystá. ☞ Wier- 1 Cor: 1. ℣ 9.
24 nyć iest ten ktory was wezwał/ktory też y vczyni. Brácia/ modlćie sie zá
25 nas. Pozdrowćie brácia wszystke w pocáłowániu świetym. Poprzyśie-
26 gam was przez Páná/áby czytano ten list wszystkiey bráciey świetey.
27 Łáská Páná nászego Jezu Chrystá z wámi/ Amen.
28

☞ Koniec Listu pierwszego do Tessalonicensow.

Argument wtorey Epistoly.

DO Tessalonicensow wtory list pisze Apostoł/y oznáymuie im o czá- śiech naposlednieyszych/y o zrzuceniu Antychrystowym. A pisze ten list z Aten/ przez Tytusa Dyakoná/y Onezymá Akolitá.

List wtory Swietego Páwłá Apostołá do Tessalonicensow.

Kápit: I.

¶ Dźiekuie im z dobrego pospolitowánia/á modli sie zá nie/ by ku dobremu końcu przyszli.

Páweł/

Awel/y Sylwanus/y Tymoteuß/Ko- 1
śćiołowi Teſſalonicenſkiemu/w Bogu Oycu náße-
mu/ y w Pánie Jezuśie Chryſtuśie : Łáſká wam y 2
pokoy od Bogá Oycá náßeg̊/y Páná Jezu Chryſtá.
☞ Dźiękowáć Bogu záwße mamy zá was Brá- 3
ćia/ták iáko ſłußna ieſt: przeto że wiárá wáßá bár-
zo rośćie/y obfituie miłość káżdego z was zobopol-
na / ták że ſie też y ſámi z was przechwalamy w ko- 4
śćielech Bożych/ z ćierpliwośći wáßey / y z wiáry we wßelkim prześlá-
dowániu wáßym/y w vćiſkách/ktore ćierpićie ná okazánie ſpráwiedliwe 5
go Sądu Bożego/ ábyśćie byli miani godnemi Kroleſtwá Bożego/ dla
ktorego też y ćierpićie/ieſliż to ieſt ſpráwiedliwa v Bogá/dáć odpłátę tym 6
ktorzy was ćiſną / y wam ktorzy bywaćie vćiśnieni dáć odpocżynienie z 7
námi/ná on cżás gdy ſie okaże Pan Jezus z niebá/ z Angioły mocy iego/ w
płomieniu ogniowym/ ktory dawa pomſtę tym ktorzy nie znáią BOgá/y 8
ktorzy nie ſą posłußni Ewángeliey Páná náßego Jezuſá Chryſtuſá. Kto-
rzy będą męki ćierpieć/wiecżne zátrácenie od oblicża Páńſkieg̊/y od chwa- 9
ły mocy ieg̊/ná on cżás gdy przyidźie áby był vwielbion w świętych ſwo- 10
ich/ y żeby ſie okazał dźiwnym miedzy wßyſtkiemi ktorzy vwierzyli. ☞
Bośćie vwierzyli świádectwu náßemu/ gdyśmy wam powiádáli w on
dźień. Przetoż też y modlimy ſie záwżdy zá was/żeby was vcżynił godne- 11
mi wezwánia ſwego Bog náß/y nápełnił wßyſtkę wolą dobroći ſwoiey/
y ſkutek wiáry w mocy/ żeby było obiáśnione Jmię Páná náßego JEzu 12
Chryſtá w was/y wy w nim według łáſki Bogá náßego/y Páná JEzu
Chryſtuſá.

Kápit: 2.

¶ Kośćioł będźie miał wielkie trudnośći od Antychryſtá y ſług iego/
ktorzy z nim ſpráwiedliwie karáni będą.

N Prośimy was brácia / przez przyśćie Páná ná- 1
ßego JEzuſá Chryſtuſá/y náßego zgromádzenia do niego/áby-
śćie ſie rychło nie dáli zpycháć z wáßeg̊ rozumienia/áni ſie day- 2
ćie ſtráßyć/ áni przez Duchá/ áni przez mowę/ áni przez liſt iákoby od nas
Eph: 5. ℣ 6. posłány/żeby tudźież był dźień Páńſki. Niechay was nikt nie zwodźi žá- 3
dnym ſpoſobem / boć nie przyidźieli pierwey odſtánie / y nie będźieli pier-
wey obiáwion człowiek grzechu/ Syn zátrácenia / ktory ſie ſprzećiwia/ y 4
podnośi nád wßyſtko co zową Bogiem/álbo co bywa chwalono/ták żeby
też w kośćiele Bożym śiedźiał/okázuiąc ſie iákoby był Bogiem. Zaż nie 5
pomnićie żem wam to powiedźiał/gdym ießcże był v was? A teraz co zá- 6
trzymawa to obiáwienie ieg̊ cżáſu ſwoiego/wiećie. Boć iuż ſpráwuie tá- 7
iemnicę nieprawośći/ tylko żeby ten ktory teraz trzyma/trzymał/dokądby
Iſai: 11. ℣ 4. nie był wyrzucon z pośrzodku. A ná ten cżás będźie obiáwion on złośliwy 8
ktorego Pan Jezus zábije duchem vſt ſwoich/y ſkáźi go oświecenim przy-
śćia ſwego. ☞ Tám tego ktorego przyśćie ieſt według ſpráwy Szá- 9
táńſkiey/ we wßelkiey mocy/ y známionách/ y cudách zdrádliwych/ y we
wßelkim zwiedźieniu nieprawośći / tym ktorzy giną : przeto że miłośći 10
prawdy nie przyięli/áby ſie ſtáli zbáwieni. Dla tego pośle im Bog ſpra- 11
wcę błędu/áby vwierzyli kłamſtwu/áby byli wßyſcy ſądzeni ći ktorzy nie 12
vwierzyli prawdźie/ále przyzwolili nieprawośći. Ale my/ powinniśmy 13
záwße dźiękowáć Bogu zá was/ Brácia vmiłowáni od Bogá : że was
obrał

obrał BOg z przodku iednac ná zbáwienie / w poświacániu duchá / y w
14 wierze prawdy / ná co y powołał nas Bog przez Ewángelia nássę / ku do-
15 stapieniu chwały Páná násszego JEzusá Chrystusá. A tákże brácia / stoy-
cie / á trzymaycie podánia ktorycheście sie náuczyli / badz przez mowe / cho-
16 cia przez list nász. A sam Pan nász Jezus Chrystus / y Bog / y Oćiec nász /
ktory nas vmiłował / y dał pocieszenie wieczne / y nádzieie dobre w łásce /
17 niech nápomina sercá wásse / y potwierdzi we wszelkim vczynku / y mowie
dobrey.

Kápit: 3.

¶ Wierni máia sie zá sie modlić / ták źli iáko dobrzy / á máia
sie proznowánia wiárowáć.

1 NAd to brácia modlćie śie zá nas / áby słowo Boże Eph:6. ✠ 12.
2 rozbieżáło sie / y było obiáśnione / ták iáko y v was / á żebyśmy Colo: 4. ✠ 3.
byli wyswobodzeni od niezbednych y złych ludzi. Abowiem nie
3 wszystkich iest wiárá. Ale wierny iest Bog / ktory was potwierdzi / y zá-
4 chowa od złeg. A mamy to duffánie o was brácia w Pánie / że to co wam
5 przykázuiemy / y czynićie / y bedźiećie czynić. A Pan niech spráwuie sercá
6 wásse w miłośći Bożey / y w ćierpliwośći Chrystusowey. A przykázuie-
my wam brácia / w Jmie Páná násszego Jezusá Chrystusá / byśćie sie chro-
nili kázdeg brátá ktory nierzadnie chodźi / á nie wedlug podánia ktore w-
7 zieli od nas: bowiem sami wiećie iáko maćie násládowáć nas: boćiesmy
8 nie byli niespokoyni miedzy wámi / áni smy dármo iedli chlebá od ktorego: Act:20 ✠ 34
ále w pracey / y w mordowániu / w nocy y we dnie prácuiac / bysmy kogo z 1 Cor:4 ✠ 12
9 was nie obćiażyli. Nie żebysmy nie mieli tey mocy / ále przeto żebysmy sie 1 Tes:2. ✠ 9.
dáli wam ná wzor / y przykład w czymbyśćie mieli nas násládowáć. Bo
10 iessze gdysmy byli v was / tosmy wam przykázowáli / że iesli kto niechce ro-
11 bić / niechay też nie ie. Abowiem słysselismy że miedzy wámi sa niektorzy /
12 ktorzy niespokoynie chodza / nic nie robiac / iedno dwornie czyniac. Ale tym
ktorzy tákowi sa / przykázuiemy / y pilnie prośimy w Pánie JEzuśie Chry
stuśie / żeby z pokoiem prácuiac / swego chlebá pożywáli.
13 ☞ Wy lepák brácia / nie vstawaycie w dobrze czynieniu. Jesliże kto nie Gala: 6 ✠ 9.
14 posłuszny słowu násszemu / thego nam przez list oznáymćie: á nie mieyćie
15 z nim żadnego skłádu / áby sie wstydał / á nie mieyćie go iákoby zá nieprzy-
16 iaćielá / ále kárzćie iáko brátá. A sam Bog pokoiu / dayże wam pokoy wie-
czny ná wszelkim mieyscu. Niech bedźie Pan Bog ze wszytkimi wámi. ☜
17 Pozdrowienie moie reka Páwłowa / co iest znák w káżdym liśćie / bo ták
18 pissę. Łáská Páná násszego JEzusá Chrystusá
ze wszystkimi wámi / AMEN.

☞ Koniec listu wtorego do Thessaloni-
censow / nápisan z Athen.

Argument pierwszego listu do Thymoteuszá.

NAucza Thymoteuszá o świeceniu Biskupow y Dyakonow /
y o wszystkiey kośćielney spráwie / pissac mu z Láodycyey
przez Tychiká Dyakoná.

Ist pierwszy Swietego Pá-
włá Apostołá do Tymotheuszá.

Kápit: I.

§ Ná przełożone zależy rzeczy szkodliwe obćináć/potrzebne śiać
w prawdźie y miłośierdźiu.

Awel Apostoł Jezu Chrystusow według 1
roskazánia Bogá y zbáwićielá nászego/y Chrystu-
sá Jezusá nádzieie nászey: Tymoteuszowi miłemu sy- 2
nowi w wierze. Łáská/ miłośierdzie / y pokoy/ od
Act.16.℣.1. Bogá Oycá/y Chrystusá Jezusá Páná nászego.
Ták iákom ćie prośił żebyś był został w Effezie/ 3
gdym szedł do Mácedoniey / á żebyś przykazał nie-
ktorym/áby ináczey nie vczyli/ áni sie wdawáli w 4
báśni/ y w nieskończone rozmowy o narodziech / ktore wiecey przynoszą
pytánia/nizli iákie zbudowánie Boże/ktore iest w wierze. A koniec przy- 5
kazánia iestći miłość/z vprzeymego sercá/ y z dobrego sumnienia/ y z nieo-
błedney wiáry. Od ktorych rzeczy niektorzy zábłądziwszy/vdáli sie ná pro 6
zną mowę/chcąc być zakonnemi Doktory/á nie rozumieiąc áni co mowią/ 7
Rom.7.℣.12. áni co twierdzą. Gdyż to wiemy/ że dobry iest zakon/ieslibyg kto spráwnie 8
vżywał/wiedząc to/że Zakon nie iest dla spráwiedliwego postánowiony 9
ále dla niespráwiedliwych/y nie poddánych/bezbożnych/y grzesznych/spro
snych/ złośliwych/ plugáwych/ dla tych co oycá/ y co mátkę zábiiaią/ dla
meżoboiec/nieczystych/ Sodomskich grzesznikow : dla tych co cudzą cze- 10
ladź krádną/ dla kłamcow / dla krzywoprzysiężcow/ y iesli sie co innego
zdrowey náuce przećiwi/ ktora iest według Ewángeliey chwały błogo- 11
sláwionego Bogá/ktora mi iest zwierzoná. Dziekuię temu ktory mie po- 12
śilił w Chrystuśie Jezuśie Pánie nászym/że mie wiernym osadził/postá-
nowiwszy ná posłudze/ y ktorym pierwey był bluznierzem/y prześládow- 13
cą/y potwarcą : álem miłośierdzia BOżego dostąpił/ żem to czynił z nie-
wiádomośći w niewiernośći. A łáská Páná nászego wielce sie obfitą oká- 14
Matt.9.℣.13. záłá z wiárą y z miłośćią/ktora iest w Chrystuśie JEzuśie. Wierna mo- 15
Mar.2.℣.17. wá/ y wszelkiego przyięćia godna : Iż Chrystus JEzus przyszedł ná ten
świát/áby grzeszne zbáwionemi vczynił/z ktorych ia iestem pierwszy. Alem 16
przeto miłośierdzie otrzymał / żeby ná mnie napierwszym vkazał Chry-
stus JEzus wszelką ćierpliwość/ná náukę onym ktorzy mu máią wierzyć
ku żywotowi wiecznemu. A Krolowi wiekow nieśmiertelnemu/ niewi- 17
domemu/ samemu Bogu cześć y chwałá ná wieki wiekow/Amen.
Toć przykazánie zálecam tobie synu Tymoteuśie/ według przedeszłych 18
w tobie Proroctw/ ábyś boiował w nich dobre rycerstwo/ máiąc wiárę 19
y dobre sumnienie/ktore niektorzy odrzućiwszy/około wiáry iákoby Okręt
rozbiwszy/tonęli : miedzy ktoremi iest Himeneus y Alexánder/ktorem od- 20
dał Szátánowi/ áby sie náuczyli nie bluznić.

Kápit: 2.

§ Przełożeni máią insze ludzie nápominác ku modlitwie/ y ku dziekowániu Bogu/kto-
ry chce wszystki zbáwić. By też ták meżowie iáko y niewiásty pocćiwie sie spráwowáli

Prosze

1 PRosze tedy/ áby śie napierwey przed wszystkiemi
rzeczámi dziáły/prosby/modlitwy/przyczyny/dzięki/zá wszystki
2 ludzie/zá krole/ y zá wszystkie ktorzy są zwierzchniemi: żebysmy
spokoyny/ y cichy żywot wiedli we wszelkiey pobożnośći/ y czystośći/ Boć
3 to dobra rzecz iest/ y przed Bogiem Zbáwićielem nászym przyiemna á w-
4 dzieczna/ktory chce áby wszyscy ludzie byli zbáwieni/y ku vznániu praw-
5 dy przyszli. Abowiemci ieden Bog/ieden Pośrzednik Bogá y ludzi/ czło-
6 wiek Chrystus JEzus/ kthory sie dał samego odkupieniem zá wszystkich
7 nas/ktorego świádectwo czásow swoich potwierdzono iest/w ktorymem
ia postánowiony iest Káznodzieia/y Apostołem (prawdę powiádam nie 2 Tim:1 ℣ 11
kłámam) Doktorem Pogánow w wierze y w prawdzie.
8 Chce tedy/áby sie mężowie modlili ná káżdym mieyscu/podnosząc czyste
9 ręce/ przez gniewu/y przez swaru. Tákież też y niewiásty w vbierze oche- 1 Pet:3 ℣ 3.
dożnym/ze wstydem/y trzeźwośćią/przybieráiąc sie nie w przyprawki/ál-
10 bo we złoto/álbo w perły/álbo w drogie á kosztowne száty: ále iáko przy-
11 stoi niewiástam ktore obiecuią pobożność przez vczynki dobre. Niewiástá
12 niech sie vczy milcząc/ze wszelkim poddániem. Ale náuczáć niewieśćie nie 1 Co:14 ℣ 34
dopuszczam/áni żeby miáłá pánem być nád mężem/ále żeby byłá w poko-
13 iu. Boć Adam pierwszy iest stworzon / potym Ewá. Ktemu Adam nie Gen:1. ℣. 27
14 iest zwiedzion: á niewiástá zwiedzioná/ w przestąpieniu byłá. Ale będzie Gen: 3. ℣ 6.
15 zbáwioná przez rodzenie synow/ będzieli trwáłá w wierze/y w miłośći/y
świętobliwośći z trzeźwośćią.

Kápit: 3.

§ Náucza o Biskupiech/iácy máią być w domostwie swym/y w Kośćiele.

1 PRawdziwa to iest mowá: Jesli kto Biskupstwá
2 pożąda / dobrey prace pożąda. Abowiem Biskup ma być bez Titu 1. ℣ 7.
przygány/mąż iedney żony/trzeźwi/ochędożny/rostropny/wsty- Titu 1. ℣ 6.
3 dliwy/gośći podeymuiący/sposobny ku náuczániu/nie winopilcá/nie coby
4 biiał kogo/ále żeby był skromny/ nie zwádliwy/ nie chćiwy/ále coby dom
swoy dobrze spráwowáł/coby miał syny w posłuszeństwie ze wszelką czy-
5 stośćią. Bo iesli kto domowi swemu dobrze przełożonym być nieumie/iá-
6 ko o Kośćiele Bożym pilność mieć będzie? Nie ma być nowotny/ by sie
7 lepák w pychę podniozszy / nie wpadł w sąd dyabelski. A trzebá też/ żeby
miał dobre świádectwo od postronnych: áby nie wpadł w vrągánie/ y
8 w śidło dyabelskie. Dyakonowie tákież máią być wstydliwi/nie oboietni/
nie coby wiele winá pili/ nie coby plugáwego zysku násládowáli / coby
9 mieli táiemnice wiáry w czystym sumnieniu. Ale y ći niech pierwey będą
10 probowáni/potym niechay służą/nie máiąc żadnego grzechu sprosnego.
11 Tákież też niewiásty (máią być) wstydliwe/ nie żeby sie pośmiewáły
12 z kogo/trzeźwie/wierne we wszystkim. Dyakonowie niech będą iedney żo
13 ny mężowie/ktorzyby syny swoie y domy/dobrze rządzili. Bo ktorzyby do
brze służyli/dobrego stopnia sobie nábędą / y wielką śmiáłość w wierze/
14 ktora iest w Chrystusie JEzusie. Te rzeczy do ćiebie piszę/ synu Tymo-
15 teusie/máiąc zá to/ że w rychle do ćiebie przyidę: á ieslibym omieszkał/że-
bys wiedział iákobys sie miał w domu Bożym spráwowáć/ ktory dom/
16 iestći Kośćioł Bogá żywego/słup y vmocnienie prawdy. A iáwnie wiel-
ka iest táiemnicá pobożnośći/ ktora obiáwioná iest w ćiele/ vspráwiedli-
wioná iest w duchu/vkázáłá sie Angiołom/opowiádána Pogánom/vwie-
rzono iey ná świećie/ wzięta iest w chwale.

Kápit: 4.

Przełożony ma náucżáć poddáne/by ſie ſtrzegli fálſzywych náuk ktore będą cżáſow oſtátnich/á ma ie nápominać ku dobremu/ſłowem/y przykłádem.

2 Tim:3 ℣ 1. ADuch záś iáwnie powiáda: Ze oſtátecżnych cżá- 1
2 Pet:3. ℣ 3. ſow odſtąpią niektorzy od wiáry/ przyſtawáiąc do duchow o-
Iudæ 1. ℣ 18. błędnych/ do náuk ſzátáńſkich/ ktorzy w pokrytośći powiádáią 2
omylne rzecży/ktorzy máią piątnowáne ſumnienie ſwoie/broniąc małżeń- 3
ſtwá/wśćiągáć ſie od pokármow ktore BOg ſtworzył ku przyimowániu
z dźiękowániem wiernym/y tym ktorzy poználi prawdę. Abowiem káżde 4
ſtworzenie Boże dobre ieſt/á nie ma być nic odrzucono/ co ſie przyimuie z
dźiękámi: ábowiem bywa poświecono ſłowem Bożym/y modlitwą. Te 5
rzecży przekłádáiąc przed brácią / będźiesz dobrym ſługą Jezu Chryſtuſo- 6
wym/ wychowány w ſłowiech wiáry/ y náuki dobrey/ ktoreieś doſtąpił.
A nikcżemnych y bábich báiek ſtrzeż ſie pilnie/ále ćwicż ſie ku pobożnośći. 7
2 Tim:2 ℣ 23 Abowiem to ćieleſne ćwicżenie/ku máłuc ieſt pożytecżne: ále pobożność 8
Titū 3. ℣ 9. ku wſzyſtkiemu pożytecżna ieſt/máiąc obietnice tego teráznieyſzego żywo-
tá/ y przyſzłego. Prawdźiwa mowá / y wſzelkiey przyiemnośći godna. 9
Boć dla tego prácuiemy/y przeklináią nas/ iż mamy nádźieię w Bogu ży- 10
wym / ktory ieſt Zbáwićielem wſzyſtkich ludźi / á nawięcey wiernych.
Przykázuy to y náucżay. Zaden młodośći twoiey niech nie lekce waży/ále 11
bądź przykłádem ludźiom wiernym/w ſłowie/w obcowániu/w miłośći/ 12
w wierze/y w cżyſtośći. Poki do ćiebie nieprzyidę/bądź pilen cżytánia/ná- 13
pominánia/y náuki. Nie zániedbaway łáſki ktora w tobie ieſt/ktorać ieſt 14
daná przez proroctwo/z kłádźieniem ná ćię rąk kápłáńſkich. To ſobie roz- 15
myſlay/ w tych rzecżách bądź / áby pomnożenie twoie iáwne było wſzyſt-
kim. Bądź pilen ſam śiebie y náuki/ trway w nich. Bo ták cżyniąc/ y ſam 16
śiebie zbáwiſz/y te ktorzy ćię ſłucháią.

Kápit: 5.

¶ Káżdy według ſtanu ſwego ma być od przełożonego ſpráwowan/ y według záchowánia obieran/cżeſtowan/karan.

NA ſtárſzego nie fukay/ále proś iáko oycá/młodźień- 1
ce iáko brácią / ſtáre pánie iáko mátki / młode iáko śioſtry / we 2
wſzelkiey cżyſtośći. Wdowy miey we cżći/ktore ſą prawdźiwe 3
wdowy. A ieſli ktora wdowá ma ſyny álbo wnuki/niech ſie pierwey vcży 4
dom ſwoy rządźić/y oddáwáć w zaiemną poſługę rodźicom/ boć to rzecż
ieſt przyiemna przed Bogiem. A ktora prawdźiwie wdową ieſt / y ośie- 5
roćiáłą/ niech ma nádźieię w Pánie Bodze / á niech będźie pilná prośb/y
modlitw we dnie y w nocy. Bo ktora wdowá w roſkoſzy ieſt/tá żywá bę- 6
dąc/vmárła ieſt. A to im przykázuy / áby bez przygány były. A ieſli ſie kto 7
o ſwe/á nawięcey o domowe nie ſtára/táki wiáry ſie záprzał/y gorſzy ieſt 8
niżli niewierny. Wdowá niechay będźie obrána / coby nie mniey ſześć- 9
dźieśiąt lat miáłá/ktora tylko iednego męża miáłá/á w vcżynkách dobrych 10
świádectwo máiąca: ieſli ſyny wychowáłá / ieſli gośćie przyimowáłá/
ieſli świętym nogi vmywáłá/ieſli tym ktorzy vćiſk ćierpią/poſługowáłá:
ieſli wſzelkiego vcżynku dobrego náśládowáłá. Ale młodſzych ſie wdow 11
ſtrzeż/ bo gdy ſie więc rozbuiáią w Chryſtuśie / dopiero chcą iść zá mąż/
máiąc potępienie/że pierwſzą wiárę zgwalciły. Tákże też będąc prozniu- 12
iące/vczą ſie chodźić dom od domu: á nie tylko prozniuiące/ále też y świe- 13
gotliwe

14 gotliwe/y dworne/mowiac co nie przystoi. Ale chce żeby te młodsze szły
zá maż/żeby syny rodziły/gospodyniámi były/ áby żadnego powodu prze=
15 ciwnikowi nie dawáły/áby mogł o nich źle mowić. Boć iuż drugie vdá=
16 ły sie wstecz zá szátánem. Jesli ktory wierny ma wdowy/ niechay im do=
státek dawa / áby nie był obćiażon kośćioł/ áby tym ktore sa práwe wdo=
17 wy/dostawáło. Kápłani ktorzy dobrze rzadza/dwoiákiey czći beda go= Deu:25.℣ 4
18 dni : á nawiecey ći ktorzy prácuia w słowie y w náuce. Bo ták powiáda 1 Co:9.℣ 9.
pismo : Nie záwiażesz geby wołowi/ktory wyćiera zboże. Y záś: Godzien Mat:10.℣ 10
19 iest robotnik zapłáty swoiey. Nie przyimuy skárgi przećiwko kápłanowi/ Luc:10.℣ 7.
20 chybá ná dwu álbo trzech świádkow. A ktorzy grzesza/te przed wszystki=
21 mi kárz/áby sie y drudzy bali. Oświadczam przed Bogiem/ y Chrystu=
sem Jezusem/y wybránemi Angioły iego/ábyś tego strzegł przez przesadku
22 nic nie czyniac/ ná inna strone sie náchyláiac. Nie kłádź rychło rak ná ni=
kogo/áni badź vczestnikiem grzechow cudzych. Sam śiebie záchoway w
23 czystośći. Nie piy ieszcze wody / ále trochy winá pożyway / dla żoładká
24 twego/y dla czestych chorob twoich. Niektorych ludzi grzechy iáwne sa/
25 ktore vprzedzáia ná Sad / ále zá niektoremi ida. Tákież też y vczynki do=
bre iáwne sa/á ktore sie ináczey máia/ skryte być nie moga.

Kápit: 6.

¶ Ná przełożonego zależy káżdy stan opátrzyć/y náuczyć/iáko vbodzy ku bogátym/
sludzy ku Pánom máia sie mieć/y sami sie inym ná przykład máia dáć.

1 KTorzykolwiek sludzy sa pod iarzmem / pány swe
niech rozumieia wszelkiey czći być godne: áby Jmie Páńskie y
2 náuká iego nie były bluźnione. A kthorzy wierne pány máia/
niechże nimi nie gárdza że sa brácia / ále tym wiecey niech im służa / że sa
wiernemi y miłemi/iż też dobrodźieystwá sa vczestnicy. Tego vcz y tego
3 nápominay: Jeslize kto ináczey vczy / á nie przestawa ná zdrowych sło=
wiech Páná nászego JEZV CHRYstá/ y ná tey náuce / ktora iest we=
4 dług pobożnośći : tenci pyszny iest/nic nieumie/ ále tylko iest niemocny o=
koło gadek/y słowney bitwy/ z ktorych pochodza zazdrośći/ swary/ bluź=
5 nierstwá/domysły podeyźrzáne/potykánia ludzi ná vmysle nápsowánych/
y kthorzy sa zbáwieni prawdy/ ktorzy mniemáia iżby sprosny zysk był po=
6 bożnośćia. Ale iestći zysk wielki/pobożność z dostátkiem: bosmy nic ná ten Iob 1.℣ 21.
7 świát nie wnieśli/ bez pochyby że też nic wynieść nie możemy. A ták má= Ecci:5.℣ 14.
8 iac żywność y czymbysmy sie okryli/ ná tym dosyć mieymy. Bo ći ktorzy Pro:27℣ 26.
9 chca być bogátemi/ wpadáia w pokuse y śidło Dyabelskie/y w wiele po= Mat:6.℣ 25.
żadliwośći niepożyteczne y szkodliwe/ktore ponurzáia ludźie ná zátrácenie
10 y ná zginienie. Abowiem korzeń wszego złego iest łákomstwo: ku ktoremu
niektorzy chuć máiac/ pobładzili od wiáry / y wdáli sie w wiele boleśći.
11 Ale ty o człowiecze Boży/tych sie rzeczy strzeż/á násláduy spráwiedliwo
12 śći/pobożnośći/wiáry/miłośći/ćierpliwośći/ ćichośći. Boiuy dobry boy
wiáry/ dośiegni żywotá wiecznego / do ktoregoś iest wezwan/y wyzna=
13 łeś dobre wyznánie przed wiela świádkow. Przykázuieć przed Bogiem/ Mat:27.℣ 10
ktory ożywia rzeczy wszystkie/y Chrystusem Jezusem ktory świádectwo Ioã: 18.℣ 37.
wydał pod POntskim Piłatem / wyznawáiac dobre wyznánie / ábyś
14 strzegł przykazánia przez zmázy/ bez przygány áż do przyśćia Páná násze=
15 go Jezu Chrystá/ ktorego vkaże czásu swego błogosłáwiony/ y sam moc=
16 ny/Krol nád Krolmi/ y Pan nád Pány / ktory sam ma nieśmiertelność/ Apo:17℣ 14
y w świátłośći mieszka niedostapioney/ktorego żaden z ludzi nie widział & 19.℣ 16.
ále áni widźieć może : Ktoremu cześć y pánowánie wieczne/Amen. Ioãn:1.℣ 18.

 1 Ioã:4.℣ 12.

Luc:12 ✠ 15. Bogaczom tego świátá przykáż / áby nie wysoce rozumieli / á żeby nie 17
mieli nádzieie w niepewności bogactw/ále w Bogu żywym (ktory nam
dáie wßystko obficie ku pożywániu) żeby dobrze czynili/ áby byli bogáte- 18
mi ná dobre vczynki/áby łatwie vdzieláli y dawáli/á skárbili sobie fundá- 19
ment dobry ná przyßły czás/áby dostąpili prawdziwego żywotá. O Ty- 20
moteußu/rzeczy zwierzoney strzeż/ chroniąc sie niepobożnych nowych po-
wieści/ y odporności fáłßywie miánowáney vmieiętności/ ktora niekto-
rzy obiecuiąc/ od wiáry wypádli. Łáská z tobą/ Amen.

☞ Nápisan iest z Láodycyey z miástá głownego Frygiey.

Argument wtorey Epistoły do Tymoteußá.

ZAsie piße Tymoteußowi o nápominániu ku męczennictwu/ y o wßelkiey Regule prawdy/ y coby miáło być czásow ostátecznieyßych/ y o swoiey Męce/ á piße mu z Rzymu.

List wtory Swiętego Páwłá Apostołá do Tymoteußá.

Kápit: I.

§ Nápomina Tymoteußá/ by był pilen kazánia Ewángeliey.

Awel Apostoł Iezu Chrystusow przez 1
wolą Bożą/według obietnice żywotá/ ktory iest w
Chrystusie IEzusie / Tymoteußowi namilßemu 2
synowi. Łáská y miłosierdzie/ y pokoy od BOgá
Oycá nászego/ y Chrystusá Iezusá Páná nászego.
Dziękuię BOgu moiemu/ ktoremu służę od pier- 3
wßych przodkow moich/w czystym sumnieniu/iż bez
przestanku mam cię w pámięci ná modlitwách mo-
ich/w nocy y we dnie żądáiąc cię widzieć/pámiętáiąc ná łzy twoie/ábym 4
rádością był nápełnion : przypomináiąc sobie onę wiárę/ ktora iest w to- 5
bie nie obłudna / ktora byłá też pierwey w Bábce twoiey Loidzie/ y w
mátce twoiey Eunice/ á iestem tego pewien iż y w tobie. Dla teyże tedy 6
przyczyny nápominam cię / ábyś zásie wzbudził łáskę Bożą / ktora iest w
Rõa:8. ✠ 15. tobie przez włożenie rąk moich. Boć nie dał nam Bog duchá boiázni/ ále 7
mocy/y miłości/y trzeźwości. A przeto nie wstyday sie świádectwá Pá- 8
ná nászego/ áni mnie więźnia iego : ále prácuy z námi pospołu w Ewán-
geliey/według mocy Bożey/ktory nas wyzwolił/y powołał powołánim 9
Titũ 3. ✠ 5. swoim świętym/nie według vczynkow nászych/ ále według przedsięwzię-
Titũ 1. ✠ 3. cia swego/y łáski ktora nam iest daná w Chrystusie IEzusie przed czásy
wiecznemi. A teraz iest obiáwioná przez oświecenie Zbáwicielá Páná ná- 10
ßego IEzusá Chrystusá/ktory skáził śmierć/ á oświecił żywot/ y nieská-
1 Tim:2 ✠ 7. zitelność przez Ewángelią / ná ktorą iestem ia wysadzon Káznodzieią y 11
Apostołem/y mistrzem Pogáńskim. Dla ktorey też przyczyny y to cierpię/ 12
ále

ále mie tego nie wstyd. Bo wiem komum vwierzył/ á pewienem tego/iż
13 mocen iest pokład moy záchowáć ná on dzień. Miey kstałt zdrowych słow
ktoreś ode mnie słyszał w wierze / y w miłości ktora iest w Chrystusie
14 JEzusie. Dobrego zwierzenia strzeż/przez Duchá świetego/ktory w nas
15 mieszka. Bo to wiesz/że sie ode mnie odwrocili wszyscy/ktorzy są w Azyey Infra:4.✠ 19
16 z ktorych iest Filetus y Hermogenes. Niechay da miłosierdzie Pan do-
mowi Onesyforá/bo mie często ochłodził/y nie wstydał sie łáncuchá mego:
17 ále gdy do Rzymá przyszedł / pilnie mie szukał / y nálazł. Day mu Pánie
18 náleść miłosierdzie v Bogá ná on dzień. A iáko wiele mi w Effezie po-
służył/ ty lepiey wiesz.

Kápit: 2.

❡ Przełożony dla wiáry y zbáwienia ma záwzdy być gotow męczennictwo
podiać/niewiernym sie sprzećiwiáć/y zapłáty oczekawáć.

1 NAk ty moy namilszy Synu/pośilay śie w łásce
2 ktora iest w Chrystusie JEzusie/ á te rzeczy ktoreś odemnie
słyszał przez wiele świádkow zálecay ie wiernym ludziom/kto
3 rzy będą sposobni insze też náucząc. Prácuy iáko dobry żołnierz JEZV
4 Chrystusow. ☞ Zadny ktoryć rycerską służy BOgu/nie plecie sie
5 świeckimi spráwámi/ áby sie onemu podobał/komu sie oddał. Bo y ten
kto sie potyka w boiu/nie bywa koronowan/chybáby ták iáko przystoi bo-
6 iował. Oracz ktory prácuie/ma naprzod vżytkow swoich pożywáć. Ro-
7 zumiey coć mowię/ boć da Pan tobie we wszystkich rzeczách zrozumienie.
8 Pámiętay ná to żeć Pan JEzus Chrystus wstał zmartwych/ z nasienia
9 Dawidowego/według Ewángeliey moiey/ w ktorey prácuię áż do wię-
10 zienia/iákoby ten co złe czyni/álec słowo Boże nie iest zwiazáne. Przetoż
wszystkie rzeczy ćierpię/dla wybránych/żeby też y oni zbáwienia dostąpi-
li ktore iest w Chrystusie JEzusie/z chwałą niebieską. ☜
11 Prawdziwa to mowá: Bo ieslizesmy społem pomárli / będziem y po-
12 społu żyć/ iesli będziem cierpieć/ będziem też pospołu y krolowáć: Jesli sie Matth:10.✠ 33
13 záprzymy/tedy sie y on nas záprzy/iesli nie wierzymy/on przedsię wiernym Mar: 8 ✠ 38.
14 trwa/záprzeć sie sam siebie nie może. Ty rzeczy przypominay oświadczá- Rom:3.✠ 3.
iąc przed Bogiem. Nie spieray sie słowy/boć to niczemu nie iest pożytecz-
15 no/ chybá ku wywroceniu tych kthorzy słucháią. Pilnie sie stáray/ ábyś
sam siebie doświadczonym stáwił BOGV/robotnikiem tákim ktoryby
nie mogł być záwstydzon/ktory sie dobrze obiera w słowie prawdy. Plu-
16 gáwych słow y proznych mow wystrzegay sie / boć wiele pomagáią ku
17 niepobożności: á mowá ich iáko káncer wrzod / rozchodzi sie. Z ktorych
18 iest Himeneus y Filetus/ktorzy od prawdy odpádli/powiádáiąc/że sie iuż
19 stáło Zmartwychwstánie/ y wywrocili niektorych wiárę. Ale fundáment
Boży mocno stoi/máiąc zá znák oto to. Zna Pan ktorzy są iego/y odstępu-
20 ie od niepráwości wszelkiey/ktory wzywa Jmię Páńskie. Ale w wielkim
domu: nie tylkoć iest naczynie złote y srebrne/ále y drewniáne/y skorupiá-
21 ne / y iesżcze drugie ku poczciwości / á drugie ná lekkie potrzeby. Przetoż
iesliby sie kto oczyśćiał z tych rzeczy/będzie naczyniem poświęconym y po-
22 żytecznym ku czci Pánu/gotowym ná wszelki vczynek dobry. A młodzień-
skich żądz chroń sie/ ále násláduy spráwiedliwości/wiáry/nádzieie/miło-
23 ści/ y pokoiu z temi ktorzy wzywáią Páná z czystego sercá. A głupich y
24 wszetecznych gadek strzeż sie/wiedząc żeć przynoszą zwády. A sługá Pań-
ski nie ma sie wádzić/ ále ma być vkłádnym ku wszystkim / ku vczeniu spo- 1 Tim:1 ✠ 7
25 sobnym/ cierpliwym: á ktoryby skromnie strofował te ktorzy sie sprzeci- Titum 3 ✠ 9.

wiáia prawdźie/ owaby im kiedy dał Bog pokute/ ku vznániu prawdy/
żeby wyszli z śidł dyabelskich/ od ktorego są vśidleni/ będąc więźniámi 26
według iego woley.

Kápit: 3.

Opowiáda ostátnie wieki/y odszczepieńce rozmáite od wiáry/
ktorych mu sie każe strzedz przykłádem swym.

1 Tim:4. ✠ 1 A To wiedz/ iż w ostáteczne dni nástáną czásy nie- 1
2. Re: 3. ✠ 3. przespieczne: będą ludźie sámi śiebie miłuiący/chćiwi/ hárdzi/ 2
Iudæ ✠ 8. pyszni/bluźnierce/ rodzicom nieposłuszni/ niewdźięczni/sprośnie
grzeszni/bez miłośći przyrodzoney/ bez pokoiu/ potwarce/ niepowściągli- 3
wi/zuchwáli/niedobrotliwi/ zdrayce/ skrzętni/ nádęći y miłośnicy roskoś/ 4
więcey niż Bogá/máiąc iákokolwiek postáć pobożnośći/ále sie prząc mo- 5
cy iey. A tych sie strzeż/ boć z tych ći są niekthorzy/ ktorzy sie do domow 6
wdźieráią/ y poimawáią w niewolą niewiásty obćiążone grzechámi/kto-
re bywáią vwodzone rozmáitemi żądzámi/ záwżdy sie vcząc/ á nigdy ku 7
Exo:7. ✠ 12. wiádomośći prawdy nie przychodząc. A iáko Iannes y Mámbres sprze 8
& ✠ 22. ćiwiáli sie Moizeszowi/tákżeć y ći sprzećiwiáią sie prawdźie/ludźie ná v-
myśle skáżeni/błędni około wiáry/ ále sie dáley nie pomnożą: bo ich głup- 9
stwo będźie iáwne wszystkim/ iáko y onych było. Aleś ty doszedł moiey 10
náuki/postánowienia/ przedśięwźięćia/wiáry/nieskwápliwośći/miłowá-
nia/ćierpliwośći/prześládowánia/mąk/iákie mie potykáły w Antyochiey/ 11
w Ikonium/w Listrách/iákiem prześládowánia ćierpiał/á ze wszystkich
wyrwał mie Pan. Tákżeć wszyscy ktorzy chcą pobożnie żyć w Chrystu- 12
śie Iezuśie/prześládowánie będą ćierpieć. Ale źli ludźie y zwodźićielo- 13
wie popráwią sie ná złe/sámi błądząc/ y insze w błąd záwodząc. Ale ty 14
trway w tych rzeczách ktoryches sie náuczył/ y ktoreć są zwierzone/ wie-
dząc od ktoregobyś sie náuczył: á iż z dźiećińſtwá pismo święte vmiesz/ 15
ktore ćie może spráwić ku zbáwieniu/przez wiárę ktora iest w Chrystuśie
2 Pet:1 ✠ 20 IEzuśie. Abowiem káżde pismo od Bogá nátchnione/ pożyteczne iest ku 16
náuczániu/ ku karániu/ku polepszeniu/ ku ćwiczeniu w spráwiedliwośći:
áby człowiek był doskonáły/będąc spráwny ku wszelkiemu vczynkowi do- 17
bremu.

Kápit: 4.

Biskup ma pilen náuki być náprzećiwko przyszłym nieprzespiecznośćiom/
y sam dla śiebie/y dla poddánych/by niebyli zwiedźieni.

Swiádczę przed Bogiem y przed Iezu Chrystem/ 1
ktory ma sądźić żywe y martwe/przez przyśćie iego/y kroleſtwo
iego. Káż słowo iego/nálegay/pogodnie/niepogodnie/strofuy/ 2
proś/ groź/ we wszelkiey ćierpliwośći y náuce. Boć będą czásy/ gdy 3
zdrowey náuki nie będą znośić/ále názbieráią sobie vczyćielow wedle żą-
dliwośći swoich/ ći ktorych vszy świerzbią/ y odwrocą vszy od prawdy/ 4
á do baśni sie obrocą. Ale ty czuy/we wszech rzeczách prácuy/ czyń vczy- 5
nek Ewángelisty/posługę twoię wypełniay. Bądź trzeźwi. Boć mnie iuż 6
ofiárowáć poczynáią/ á czás mego rozdźielenia nástawa. Boiowałem do- 7
bry boy/biegum dokonał/wiárem záchował. Ná ostátek odłożoná mi iest 8
koroná spráwiedliwośći/ ktorą mi odda Pan ná on dźień/ spráwiedliwy
Sędźia/á nie tylko mnie/ ále y tym ktorzy miłuią przyśćie iego.

Pośpieszay sie ábyś do mnie rychło przyszedł. Boć mie Demás opuśćił 9
miłuiąc ten świát/y szedł do Tessaloniki/ Krescens do Gálácyey/ Tytus 10
do Dálmá-

11 do Dálmácyey/ Lukasz sam iest zemną. Márká weźmi y przywiedź zsobą: Col: 4. ✗ 14.
12 bo mi iest pożyteczen ná posłudze. Tychikám posłał do Effezu. Opończą
13 ktorąm zostáwił w Troádzie v Kárpá/ idąc przynieś mi zsobą/ y księgi/
14 á nawięcey párgámin. Alexánder kotlarz wiele mi złego wyrządził/ niech
15 mu Pan odpłáci według vczynkow iego/ ktorego sie y ty strzeż: boć sie
16 bárzo sprzeciwiał słowam nászym. Ná pierwszey moiey spráwie żaden przy
mnie nie stał/ ále wszyscy mie byli opuścili/ niech im to nie będzie poczytá-
17 no zá złe. ☞ Ale Pan przy mnie stał/ y vmocnił mie/ áby sie przez mie
kazánie wypełniło/ á żeby o tym wszyscy Pogáni słyszeli/ y wybáwionem
18 iest z pászczeki Lwiey. Wybáwił mie Pan od wszelkiego vczynku złego/
y zbáwionego vczyni w Krolestwie swym niebieskim/ ktoremu cześć á
19 chwałá ná wieki wiekow/ Amen. ☞ Pozdrow Pryszkę y Aquillę/ y dom
20 Onezyforow/ Erástus zostáł w Korynćie. A Trofimám zostáwił choro Sup: 1. ✗ 16.
21 w Milecie: pospiesz sie żebyś przed zimą przyszedł. Pozdrawiáią cie Eu
22 bulus/ y Pudens/ y Linus/ y Klaudya/ y wszyscy brácia. Pan JEzus
Chrystus bądź z duchem twoim. Łáská z wámi/ Amen.

☞ Nápisan z Rzymu/ kiedy święty Páweł był powtore stáwion Cesárzowi Neronowi.

Argument Epistoły S. Páwłá Apostołá do Tytá.

PRzypomina Tytusowi/ y vczy go o postánowieniu Kápłanow/ o duchownym obcowániu/ y o wystrzegániu od Rácerzow/ ktorzy w podániach Żydowskich nádzieię máią/ pisząc mu z Nykopolá.

LIst Swiętego Páwłá Apostołá do Tytá.

Kápit: I.

¶ Náucza Tytá áby miał Biskupy święte/ á złe náuczał y karał/ y iácy być máią vczy.

1 PAweł sługá Boży/ Apostoł Jezu Chry
stusow/ według wiáry wybránych Bożych/ y vzná-
nia prawdy/ ktora iest według pobożnośći/ ku ná-
2 dziei żywotá wiecznego/ ktory nam obiecał przed czá-
sy wiecznemi BOg ktory nie kłáma: á czásow zás 2 Tim: 1 ✗ 9.
3 swoich obiáwił słowo swoie/ przez kazánie ktorem
iest zwierzone/ według przykazánia Zbáwiciela ná-
4 szego Bogá. Tytusowi miłemu synowi według po-
spolitey wiáry. Łáská y pokoy od Bogá Oycá/ y Chrystusá JEzusá zbá-
5 wicielá nászego. Przetom cie zostáwił w Krecie/ ábyś tego popráwiał
czego nie dostawa: á żebyś postánowił po miástách kápłany/ iákom y ia
6 tobie rozłożył. Jesli kto iest przez grzechu wielkiego/ iedney żony mąż/ má- 1 Tim: 3 ✗ 2.
iąc syny wierne/ żeby nań nie skárżono o nieczystotę/ álbo coby nie byli pod
7 dáni. Bo tego potrzebá/ żeby Biskup był bez wielkiey zmázy/ iáko száfarz 1 Tim: 3 ✗ 2.
Boży

Boży/nie pyszny/nie gniewliwy/nie pijánicá/nie coby inne bił/nie chciwy
zysku niepoczciwego: ále miłośnik gości/dobrotliwy/trzezwy/spráwiedli- 8
wy/świety/powściągliwy: ktoryby sie mocnie trzymał tey ktora iest we 9
długi náuki wierney mowy: áby też mogł nápominác w zdrowey náuce/
á one ktorzy sie sprzeciwiáią zpierác. Bo wiele ich iest nieposłusznych/ 10
proznomowce / y zwodziciele / á nawiecey ci ktorzy są z obrzezánia/ ktore
trzebá spierác: ktorzy wszystkie domy wywrácáią/náuczáiąc dla niepoczci- 11
wego zysku/tego czego nie potrzebá. Powiedział ieden z nich/ własny ich 12
prorok: Kretensowie záwzdy kłamce/złe bestye/ brzuchowie gnuśni/á to 13
świádectwo prawdziwe iest. A przeto grom ie srodze / áby zdrowi byli
w wierze/ áby sie nie wdawáli w básni Zydowskie/ y w przykazánia lu- 14
Rom:14.v.20. dzi tych ktorzy sie odwrácáią od prawdy. Wszytkie rzeczy czyste/czystym: 15
á plugáwym y niewiernym niemász nic czystego/ále splugáwione są/y ro-
zum ich y sumnienie. Jáśnie powiádáią/że Bogá znáią/ ále vczynkámi sie 16
go prą/bo są brzydkiemi/ y niewiernymi / y ku wszelkiemu vczynkowi do-
bremu niesposobni.

Kápit: 2.

¶ Ludźie wiekow y stanow roznych/iáko máią być náuczáni.

NIe ty/mow to co przystoi náuce zdrowey. Stárzy 1
áby byli trzezwi/wstydliwi/rostropni/zdrowi w wierze/w mi- 2
łości/w cierpliwości. Stáre niewiásty tákże w vbierze poczci- 3
wym/nie potwarliwe/nie piiąc wiele winá: ktoreby dobrych rzeczy vczy-
ły/áby náuczáły młodych pań rostropności/żeby one męże swoie y dźiatki 4
miłowáły/żeby były opátrzne/czyste/trzezwie/o domu stáránie miáły/do- 5
brotliwe/ mężom swym poddáne / áby nie było bluznione słowo Boże.
Młodźieńce też tákież nápominay/áby trzezwi byli. A we wszystkich rze- 6
czách/wystáwiay sie sam ná przykład dobrych vczynkow/w náuce/w nie- 7
nárusżeniu żyćia/w powazności. Słowo miey zdrowe/bez przygány/áby 8
sie przećiwnik wstydał / nie máiąc nic coby miał o nas złego powiádác.
Eph: 6. v. 5. Sługi nápominay/áby Pánom swoim poddáni byli/ we wszech rzeczách 9
Colo:3. v. 22. sie podobáli/áby nie odmawiáli/áby nie korzyśćili: ále we wszystkim áby 10
1 Petr:2 v. 18. wiáre dobrą po sobie vkázowáli/ áby náukę Zbáwićielá nászego BOgá/
ozdobili zá czynili we wszystkich rzeczách.
☞ Abowiem sie okazáłá záiste łáská Páná Bogá/y Zbáwićielá nászego 11
wszystkim ludźiom: vcząc nas tego / ábysmy wyrzekszy sie niezbożności/y 12
żądzy tego świátá/żyli ná tym świecie trzezwie/spráwiedliwie/y pobożź-
nie: oczekawáiąc błogosłáwioney nádźieie/y przyśćia chwały wielkiego 13
Bogá/ y Zbáwićielá nászego JEzusá Chrystusá/ ktory sie wydał sam zá 14
nas/áby nas odkupił od wszelkiey nieprawości/y oczyśćił sobie lud przy-
iemny/ ktoryby náśládował dobrych vczynkow. Te rzeczy mow y przy- 15
pominay. ☞ Karz ze wszelkim rozkázowánim. Niech tobą żaden nie
gárdźi.

Kápit: 3.

¶ Náuká iáko sie máią wierni mieć ku przełożonym/y ku kácerzom.

NApominay ie/áby byli Kśiążętom y przełożonym 1
poddáni / áby roskazániu ich byli posłuszni/ á ná káżdy vczynek
dobry áby byli gotowi: áby o nikiem źle nie mowili/áby nie by- 2
li zwádliwi/ále áby byli skromni/ okázuiąc po sobie wszelką ćichość prze-
ćiwko

3 ćiwko wszystkim ludziom. Bo bylismy też niegdy y my głupiemi/ y nie-
wiernemi/obłedliwemi/vsługuiac żadościam y roskoszam rozmáitym/ży-
iac we złośći y w zazdrośći/bylismy omierzli/ y ieden drugiego nie nawi-
4 dzacy. ☞ Ale gdy sie vkazáłá dobrotliwość y ludzkość zbáwićielá
5 nászego Bogá/nie z vczynkow spráwiedliwośći/ktoresmy my vczynili/ále 2 Timo 1. ✠ 9
według miłośierdzia swego zbáwił nas / przez omyćie odrodzenia y od-
6 nowienia Duchá świetego/ ktorego wylał ná nas obfićie przez JEzusa
7 Chrystusa/ Zbáwićielá nászego / ábysmy bedac vspráwiedliwieni z łáski
iego/stáli sie dziedzicmi według nádzieie żywotá wiecznego. ☜
8 Prawdziwa to iest mowá / y o tych rzeczách chce ábys inne w tym po-
twierdzał/áby sie stáráli żeby dobremi vczynkámi przełożeni byli/ći ktorzy
9 wierza Bogu. Te rzeczy/ sać dobre y pożyteczne ludziom. A głupich ga- 1 Tim: 4 ✠ 7.
dek/y wyliczánie rodow/swarow/ y rozsterkow w zakonie/chroń sie : boć 2 Tim: 2 ✠ 23.
10 sa nieużyteczne y nikczemne. Kácerskiego człowieká / po pierwszym y po
11 drugim nápomnieniu/strzeż sie: wiedzac żeć wywrocony iest/ktorykolwiek
12 tákowy iest/y grzeszy/bedac swym własnym sadem potepiony. Gdy posle
do ciebie Arteme álbo Tychiká/pokwáp sie ábys do mnie przyszedł do Ny
13 kopolá : bom tám vmyslił zimowáć. A żene w Zakonie náuczoneo/y Ap-
14 pollá z pilnośćia przeszli/áby im ninaczym nie zchodziło. A niechay sie też
y nászy vcza dobremi vczynki być przełożonemi ku rzeczam potrzebnym/
15 áby nie były niepożytecznemi. Pozdrawiáia ćie wszyscy ktorzy sa przy
mnie.. Pozdrow te ktorzy nas miłuia w wierze. Łáská Bo-
ża ze wszystkiemi wámi/ AMEN.

☞ Nápisan z Nykopolá miástá w Mácedoniey.

Argument Epistoly S. Pawlá do Filemoná.

Filemonowi przyiacielski list pisze zá Onezymem sługa iego/
słac list z Rzymu z ćiemnice przez tegoż Onezymá.

List Swietego Páwlá Apostolá do Filemona.

Kápit: I.

¶ Odsyła Páwel świety Filemonowi sługe iego/ktorego mu záleca
nie iáko sługe/ále iáko swego miłego w Chrystuśie.

1 PAwel wieźień Chrystusow JEzusow/
y Tymoteusz brát. Filemonowi pomocnikowi mi-
2 łemu nászemu/y Appiey śiestrze namilszey/y Archip-
powi społecznemu rycerzowi nászemu/y kośćiołowi
3 ktory iest w domu twoim : Łáská wam y pokoy od
BOgá Oycá nászego/y Páná JEzu Chrystá.
4 Záwsze Pánu BOGV memu dziekuie/ czyniac
5 zmiánke o tobie w modlitwách moich/ słysząc o mi-
6 łośći y o wierze twoiey ktora masz ku Pánu JEzusowi/ y ku wszystkim
świetym/ żeby społeczność wiáry twoiey stáłá sie iáwna/ w vznániu w-

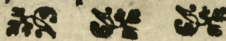
ßelkiego vczynku dobrego ktore ieſt w JEzuśie Chryſtuśie. Bo miałem 7
wielką rádość/ y pociechę w miłości twoiey/ iż wnętrzności świętych
odpoczynęły przez ćię bráćie. A przetoż máiąc wielką śmiáłość w Chry= 8
ſtuśie JEzuśie/roſkázáć ći to coby ku rzeczy náleżáło/ dla miłości ráczey 9
ćię proßę/ gdyżeś táki iáko Páweł ſtáry/ á teraz y więźień JEzu Chry=
ſtuſow. Proßę ćię tedy zá moim ſynem ktoregom vrodził w więźieniu 10
Onezymem/ ktory tobie niegdy był niepożyteczen/ ále teraz y mnie y tobie 11
ieſt pożyteczny/ktoregom odeſłał tobie. Przyimiże go tedy ták iáko wnę= 12
trzności moie/ktoregom ia chćiał przy ſobie zátrzymáć/áby mi poſługował 13
miáſto ćiebie w więźieniu Ewángeliey/ ále bez rády twoiey niechćiałem 14
nic vczynić/ áby dobro twe nie było iákoby z przymußenia/ ále iáko z do=
brey woliey. Bo podobno dla tego odßedł ná chwilę od ćiebie/ ábyś go 15
ná wieki przyiął / iuż nie iáko ſługę/ ále miáſto ſługi namilßego brátá/á 16
nawięcey mnie/á dáleko więcey tobie/y według ćiáłá y w Pánie. Maßli 17
mię tedy zá towárzyßá / przyimiże go iáko mnie/ á ieſli ćię w czym vßko= 18
dził/álboć co winien/to mnie przyczytay. Ja Páweł piſałem ręką ſwą/ia 19
wrocę: żebymći nie rzekł/żeś mi ſię y ſamego winien/tákież bráćie ia będę 20
ćiebie vżywał w Pánie. Pośił wnętrzności moie w Pánie. Máiąc du= 21
fánie w poſłußeńſtwie twoim/ piſałem do ćiebie/ wiedząc że y nád to co
mowię vczyniß. A záraz nágotuy mi y goſpodę/bo ſię nádźiewam/że przez 22
modlitwy wáße) będę wam dárowan. Pozdrawia ćię Epáfrás ſpołu 23
więźień moy w Chryſtuśie JEzuśie : Márek/ Aryſtárchus/ Demas y 24
Łukás pomocnicy moi. Łáſká Páná náßego JEzuſá Chryſtuſá 25
z duchem wáßym. AMEN.

☞ Nápiſan ieſt z Rzymu przez Onezymá ſługę.

Argument Epiſtoły Swiętego Páwłá Apoſtołá do Zydow.

NApierwey ma być powiedźiano / czemu Apoſtoł Páweł pißąc ten liſt/nie záchowywa ſwego zwyczáiu/żeby álbo imię ſwoie/álbo vrzędu ſwego doſtoyność wypiſał/czego tá ieſt przyczyná. Bo do tych piſał ktorzy byli z obrzezánia vwierzyli/iáko ten ktory był Apoſtołem Pogáńſkim/á nie Zydowſkim. Wiedząc tedy ich pychę/á okázuiąc ſwą pokorę/zaſługi vrzędu ſwoiego niechćiał ná początku liſtá wyſłowić. Bo też tymże ſpoſobem Jan Apoſtoł prze ſwoię pokorę/imienia ſwoiego w liśćie ſwoim nie nápiſał. Ten tedy liſt Apoſtoł do Zydow/Zydowſkim ięzykiem nápiſawßy/ poſłał : ktorego wyrozumienie y porządek záchowywáiąc Łukaß Ewángeliſtá po śmierći Apoſtołá Páwłá/ná Grecki ięzyk przełożył.

LIst Swietego Páwłá Apostołá do Zydow.

Kápit: I.

¶ Okázuie Apostoł dostoynosć Chrystusową/iże on nowy Zakon wydał/á rowny iest Bogu Oycu w istnosći/y dostoynosći nád Angioły przełożony.

1 Ozlicznie y rozmáitemi sposoby mowiw-
ſzy przedtym Bog do oycow przez Proroki: ná ostá-
2 tek tych oto dni mowił do nas przez Syná/ktorego
postánowił dziedzicem wszystkich rzeczy / przez kto-
rego spráwił też y wieki: ktory bedac iásnoscia Sap:7 ✠ 26.
3 chwały/y kształtem Istnosći iego/y nosząc wszystko
słowem mocy swoiey/oczyśćienie grzechow czyniac
śiedzi ná práwicy Máiestatu ná wysokosći: tym
4 lepszym nád Angioły vczynion / im rozznieysze imie nád nie dziedzicznie o-
5 trzymał. Bo á ktoremu kiedy z Angiołow rzekł: Tyś iest syn moy/iam ćie Psalm:2 ✠ 7.
6 dziś vrodził: Y záśie: Ja mu bede oycem/ á on mi bedzie synem. A gdy 4 Re:7 ✠ 14.
záśie wwodzi ná świát pierworodnego / też mowi: Y niech mu chwałe Psal:96. ✠ 8.
7 dáia wszyscy Angieli Boży. A do Angiołowći mowi: Ktory czyni An- Psal:103 ✠ 4.
8 gioły swoie duchámi/y służebniki swoie płomieniem ognistym. A do syná Psal:44 ✠ 7.
lepák: Stolec twoy Boże/ná wiek wiekom: rozgá spráwiedliwośći/ro-
9 zgá Krolestwá twoiego. Vmiłowałeś spráwiedliwość/ á nienayrzałeś
niepráwośći: przetoż pomázał ćie Boże / Bog twoy oleiem rozrádowá-
10 nia/nád vczesniki twoie. Y záśie: Pánie tyś ná poczatku ziemie vgrunto- Psal:101 ✠ 26
11 wał: á niebiosá są vczynki rak twoich. Te zágina / á ty przedśie bedźiesz
12 trwał/y wszystkie zwietszeia iáko szátá. Y iáko odźienie odmienisz ie/ y be-
da odmienione: á ty przedśie tenżeś iest/y látá twoie nie vstána.
13 A do ktorego kiedy z Angiołow rzekł: Siedź po práwey rece moiey/ áże Psal:109 ✠ 1
14 podłoże nieprzyiaćioły twoie/iáko podnożek nogam twoim: A zaż nie w- 1 Co:15 ✠ 25.
wszyscy są duchowie służebni: postáni ná posługe dla onych/ktorzy dzie-
dzictwo máia przyiać zbáwienia:

Kápit: 2.

¶ Zakon nowy dostoynieyszy niżli stáry/ przeto iż Chrystusowe przykazánie ważnieysze niż Angielskie/choćiaż Chrystus w swoiey męce dla zbáwienia wiernych sie vniżył.

1 PRzetoż tym obfićiey trzebá nam záchowywáć te
rzeczy/ ktoresmy słyszeli: by to lepák przez nas nie przeszło. Bo
2 ieslić oná mowá ktora byłá przez Angioły powiedźianá/stálá
sie mocna: á wszelkie wykroczenie y nieposłuszeństwo wzieło spráwiedli-
3 wa odpłáte zasłudze/iákoż my sie wybiegamy/ iesli ták wielkiego zánied-
bamy zbáwienia: Ktore wziawszy poczatek opowiádánia przez Páná/
4 od tych ktorzy sámi słyszeli/ potwierdzone iest w nas / zá poświadczánim
Bożym w známionách/ w cudách/ w mocách rozmáitych/ y w rozdawá-
5 niu Duchá świetego według swey woley. Boć nie Angiołom poddał
6 Bog okrag przyszłey ziemie/ o ktorym mowiemy. Swiadczyłći o tym ie- Psalm:8 ✠ 5.
den ná niektorym mieyscu/mowiac: Y coż iest człowiek/że nań pámietasz:

álbo Syn człowieczy że go náwiedzaß? Máło coś go mnieyßym vczynił 7
niż Angioły: vkoronowałeś go chwałą y czćią / y postánowiłeś go nád
Mat:22 ℣ 12. ſpráwámi rąk twoich. Wßyſtkieś rzeczy położył mu pod nogi iego. Bo 8
1 Cor:15 ℣ 26 gdyć mu wßyſtkie rzeczy podłożył/tedyć mu nic niepodłożonego nie zostá-
Ephe:1 ℣ 22. wił. A teraz ießcze nie widziemy/by mu wßyſtkie rzeczy poddáne były. A
Philip:2 ℣ 8. tego ktory máło co niż Angiołowie vmnieyßon ieſt / widzimy być Jezuſá 9
dla vcierpienia śmierci/chwałą y czćią vkoronowánego/ áby łáſką Boża
zá wßyſtkie śmierci vkuśiłá. Przyſtáło to bowiem temu/ dla ktorego y 10
przez ktorego wßyſtkie rzeczy / ktory wiele ſynow ku chwale przywiodł/
áby wodzą zbáwienia ich przez męki doſkonáłym vczynił. Bo ten ktory 11
poświąca/y ktore poświącáią/z iednego ſą wßyſtcy. Dla teyże przyczy-
Psal: 21 ℣ 23. ny nie wſtyda ſie ich brácią názywáć/mowiąc: Zwiáſtuię imię twoie brá- 12
Psal: 17. ℣ 3. ciey moiey/w pośrzod kośćiołá będę ćię chwalił. Y záſie: Ja będę w nim 13
Isaiæ 8. ℣ 12. duffał. Y záſie: Oto ia y dzieci moie ktore mi dał BOG. Przeto tedy iż 14
Oseæ 13 ℣ 14 dzieci ſpołeczność miáły z ciáłem y ze krwią / y on też tákież ſtał ſie im v-
1 Cor:15 ℣ 54. cześnikiem/ áby śmiercią ſkáźił onego ktory miał pánowánie śmierci/ to 15
ieſt dyabłá/á żeby wybáwił tám te ktorzy boiáźnią śmierci/przez wßyſtek 16
żywot ſwoy byli w niewoli. Abowiem nigdziey Angiołow nieprzyiął/ále 17
naśienie Abráhámowo przyiął. Przetoż też miał ſie we wßyſtkim brá-
ciey przypodobáć: żeby miłośiernym był/y wiernym Biſkupem do Bogá 18
áby przeiednał grzechy ludzkie. Bo w tym w czym ćierpiał/ieſt ſam: y był
kußon/mocen ieſt y tym ktorzy bywáią kußeni pomagáć.

Kápit: 3.

¶ Okázuie że Chryſtus dáleko zacnieyßym ieſt niżli Moizeß/
áże go też tym więcey powinniſmy ſłucháć.

ZTądże tedy brácia święći/wezwánia niebieskiego 1
vczeſnicy/obaczaycie Apoſtołá y Biſkupá wyznánia náßego Je-
Nũe: 12 ℣ 7. zuſá Chryſtuſá/ktory ieſt wierny onemu ktory go vczynił/iáko 2
y Moizeß/we wßyſtkim domu iego. Abowiem tym więtßey ten chwały 3
godzien ieſt niżli Moizeß / im więtßą cześć ma / niżli dom ten/ktory dom
zbudował. Bo káżdy dom bywa od kogo zbudowan/ á ten ktory wßyſt- 4
kie rzeczy ſtworzył/Bog ieſt. A Moizeß był záiſte wiernym we wßyſtkim 5
domu iego/ iáko ſłużebnik / ná świádectwo onych rzeczy ktore miáły być
powiádáne: á Chryſtus był iáko ſyn w domu ſwoim: ktory dom my ie- 6
ſteſmy/ ieſliż duffánie y chwałę nádzieie będziem mocnie áż do końcá trzy-
máć. A przeto iáko powiáda Duch święty: Dziś ieſlibyśćie głos iego 7
Psal: 94 ℣ 8. vſłyßeli / nie zátwardzaycie ſerc wáßych / iáko przy onym ziątrzeniu w 8
dzień kußenia ná pußczey / gdzie mie kuśili oycowie wáßy/ doználi y wi- 9
dzieli vczynki moie przez czterdzieśći lat. Y dla tegoż gniewałem ſie ná ten 10
rodzay: y mowiłem/záwżdy ći błądzą ſercem. A oni przedſię nie poználi
drog moich/ iákom przyſiągł w gniewie moim/ że nie wnidą do odpoczy- 11
wánia moiego. Pátrzaycie brácia/ by lepák nie było w ktorym z was 12
złe ſerce/ á niewierne żeby miáło odſtąpić od Bogá żywego: ále nápomi- 13
naycie ſie ſami ná káżdy dzień/poki mienuią dziśiá/by kto z was nie był zá-
twárdzon zdrádliwośćią grzechu. Boſmy ſie ſtáli vczeſniki Chryſtuſo- 14
wemi/ieſliżebyſmy początek iſtności iego áż do końcá mocnie trzymáli/poki
mowią: Dziśiá ieſlibyśćie głos iego vſłyßeli/nie zátwardzaycie ſerc wá- 15
ßych/iáko y przy onym ziątrzeniu. Bo niektorzy ſłucháiąc rozgniewáli go/ 16
Nũe: 14 ℣ 37 ále nie wßyſcy ktorzy wyßli z Egiptu przez MOizeßá. A ná ktoreś ſie 17
Nũe: 14 ℣ 22 gniewał czterdzieśći lat? Zaż nie ná one ktorzy byli zgrzeßyli / ktorych
& ℣ 23.
śćierw

18 ścierwy poległy ná puszczey? A ktorym też przysiągł/ że nie mieli wniść
19 do odpoczywánia iego/iedno onym ktorzy nie byli wierni? Y widzimy to
iż nie mogli wniść do odpoczywánia iego/dla niewierności.

Kápit: 4.

Krześciáni máią być pilni/ áby weszli do odpoczynienia przez nowy Zákon dány/dla Chrystusowego bostwá y człowieczeństwá/do ktorego Zydowie niechcieli wniść.

1 BOymy się tedy/ by lepák opuściwszy obietnice we-
szcia do odpoczynku iego/żeby nie mniman był ktory z nas/kto-
2 ryby tám nie wszedł. Bo teżci to y nam iest powiedziano/iáko
y onym: ále nie pomogłáć im mowá ktorey słucháli/ iż się nie zmieszáłá z
3 wiárą tych rzeczy ktore słyszeli. Bo wnidziemy do odpoczynienia ktorzy- Psal:94.℣ 11
śmy vwierzyli/iáko rzekł: Jákom przysiągł w gniewie moim/ iesli wnidą
do odpoczynienia moiego: á toć iście (mowił) gdy iuż był vczynkow od
4 wystáwienia świátá/dokonał. Boć też rzekł ná iednym mieyscu o dniu Gene:2.℣ 2.
śiodmym temi słowy. Y odpoczynął Bog dniá śiodmego/od wszech spraw
5 swoich. A ná tym záśie (mieyscu) iesli wnidą do odpoczynienia moiego.
6 Aże wżdy to zbywa/ że niektorzy máią wniść do onego (odpoczynku)
áże ci ktorym napierwey to zwiástowano było/nie weszli dla niedowiár-
7 stwá: záśie końcy niektory dzień/ dziśiá/ w Dawidzie mowiąc: po ták
wielkim czáśie/iáko wyższey powiedziano iest: Dziśiá iesli vsłyszycie głos Supr:3. ℣ 7.
8 iego/nie zátwardzaycie serc wászych. Abowiem by im był Jezus odpoczy-
9 nienie dał/nigdyby był o inszym potym dniu nie mowił. A tákże zostawa
10 odpoczywánie ludu Bożemu. Bo ten ktory wszedł do odpoczynienia iego/
tedy też y on odpoczynął od vczynkow swoich/ iáko y Bog od swoich.
11 Kwápmy się tedy/ ábyśmy weszli do onego odpoczynku: by lepák kto
12 nie wpadł w onże ksztáłt niewierności. Boć żywe iest słowo Boże/y sku-
teczne/y przeniknieysze niżli káżdy miecz oboiętny: ktory przebiia áż do ro-
zdzielenia dusze y duchá/ y do stáwow y mozgow w kościách/ y rozezna-
13 wcą myśli przedsięwzięcia serdecznych. A nie iest żadne stworzenie przed Psal:33 ℣ 16.
nim niewidome: ále owszem wszystkie rzeczy są nágie y odkryte przed o- Eccl:15 ℣ 20
14 czymá iego/ku ktoremu mamy rzecz. Máiąc tedy Biskupá wielkiego kto-
ry przeniknął niebiosa/ JEzusa Syná Bożego/dzierżmy się wyznánia ná-
15 dzieie nászey. Boć nie tákiego Biskupá mamy/ktoryby się nie mogł vlito-
wáć nád niemocámi nászemi/ále owszem ná wszem kuszonego/nam podo-
16 bnego/procz grzechu. Przystąpmyż tedy śmiele do stolcá łáski iego: żeby-
śmy dostąpili miłośierdzia/ y żebyśmy łáskę náleźli w pogodnym rátunku.

Kápit: 5.

Chrystusowe káptáństwo tym nád insze dostoynieysze/im zacnieyszy nád ine ma początek.

1 BOć káżdy Biskup z ludzi wzięty/postánowion by-
wa zá ludzie/w tych rzeczách ktore są ku Bogu/ áby ofiárował
2 dáry y ofiáry zá grzechy/ ktoryby się mogł vlitowáć nád temi/
3 ktorzy niewiedzą y błądzą/że też y sam nie iest prożen krewkości: y przetoż
4 powinien iáko zá lud/ták też y sam záśie/ofiárowáć zá grzechy. A żadenci 2 Par:26 ℣ 18
sobie nie bierze czći/ ále ten ktory bywa wezwan od Bogá/ iáko Aaron.
5 Tákci y Chrystus nie osławił sam śiebie áby był Biskupem/ále ten ktory
6 mowił do niego: Ty iesteś Syn moy/iam cie dziś vrodził. Ták iáko y ná Psal: 2. ℣ 7.
inym mieyscu powiáda: Ty iesteś kápłanem ná wieki/podług rzadu Mel Psal:109 ℣ 4.

chiſedechowego. ☞ Ktory zá dniow ciáłá ſwego/ ofiáruiąc z wielkim 7
głoſem y płáczem proſby y modlitwy / onemu ktory go mogł zbáwić od
śmierci/wyſłuchan ieſt według ſwey poczciwośći. A záiſte bȩdąc Synem 8
Bożym/náuczył ſie z tych rzeczy ktore cierpiał/poſłuſzeńſtwá : y bȩdąc ſko= 9
nány/ zoſtał przyczyną zbáwienia wſzyſtkim ktorzy iemu poſłuſzni/ bȩdąc
názwány od Bogá Biſkupem/według rządu Melchiſedechowego. O kto= 10
rym miáłáby nam być wielka rzecz/y nie łatwia ku wypráwieniu: áleśćie 11
ſie ſtáli ſłábemi ku ſłuchániu. Bo záiſte gdybyśćie mieli być miſtrzámi 12
prze długość czáſu : potrzebuiećie zás áby was vczono/pierwſzych począ=
tkow w słowie Bożym/y ſtáliśćie ſie tákiemi/ktorymby więcey mleká trze
ba/ niż mięższego pokármu. Abowiem kożdy ktory pożywa mleká/nic nie= 13
umie w słowiech ſpráwiedliwośći / bo ieſzcze málutki ieſt. Alec pokarm 14
mięższeyſzy ieſtci doſkonáłych/tych/ ktorzy dla zwyczáiu máią wyćwiczo=
ne ſmysły/ ku rozeznaniu co dobre á co złe.

Kápit : 6.

❡ Spráwiedliwy ieden raz potwierdzony / ſtrudnośćią ma vpáść/á ieſli od
wiáry vpádnie niemoże iedno przez Chryſtuſa powſtáć.

A Przetoż opuśćiwſzy rzecz o początku Chryſtuſo= 1
wym/ mieymy ſie ku doſkonáłośći/ nie zákłádáiąc zá ſie fundá=
mentu pokuty od vmárłych vczynkow y wiáry ku BOgu/ álbo
náuki krztu/ ábo też wkłádánia rąk/ y powſtánia z vmárłych/ y ſądu wie= 2
cznego. Y toć vczyniemy/ieſliżeć dopuśći Bog. Abowiem niemożna rzecz 3
Mat: 12 ℣ 45 ieſt/tym kthorzy raz ſą oświeceni/ vkuśili też dáru niebieſkiego/ y ſtali ſie 4
Infr: 10 ℣ 26 vcześniki duchá świętego/ſkoſztowáli też dobrego słowá Bożego/ y mo= 5
2 Petr 2 ℣ 26. cy przyſzłego wieku/ á vpádli/ żeby záſie mieli być odnowieni ku pokućie/ 6
krzyżuiąc ſobie zás Syná BOżego/ y w pośmiech máiąc. Abowiem zie= 7
mia / ktora w śie bierze deſzcz ktory ná nię ſpada/ á rodzi onym ktorzy ią
ſpráwuią trawę vżyteczną/bierze błogoſłáwieńſtwo od BOgá : ále kto= 8
ra rodzi ciernie y oſet/ wzgárdzona ieſt/y bliſko przekleſtwá/ ktorey ſkoń=
czenie bȩdźie ku ſpaleniu. Acz my o was namilſzy lepſzych ſie rzeczy/y zbá= 9
wienia bliżſzych ſpodziewamy/choć też ták mowiemy. Boć nieieſtći Bog 10
nieſpráwiedliwy/by miał zápámiętáć vczynku wáſzego/y miłośći tey kto
raśćie okázáli w imię iego / ktorzyśćie y posługowáli/ y ieſzcze ſłużyćie
świętym. A żądamy tego/ áby kożdy z was okázował tęż pieczliwość ku 11
wypełnieniu nádźieie/áż do końcá/ ábyśćie ſie nie ſtawáli gnuśnemi/ ále 12
ráczey náſládowniki onych ktorzy przez wiárę y przez ćierpliwość odzie=
dziczą obietnice. Bo gdy BOg obiecował Abráámowi/iż nie miał przez 13
ktoregoby inſzego więtſzego przyſiągł / tedy ſam przez ſię przyśiągł/ mo=
Gen: 22 ℣ 16 wiąc: Zaprawdę błogoſłáwiąc vbłogoſłáwię cię/y rozmnażáiąc/rozmno 14
Gen: 12 ℣ 3. żę cię. Y tákże Abráám ſkromnie długo czekáiąc doſtąpił obietnice. Abo= 15
& 18. ℣ 18. wiem ludźie przyſięgáią przez więtſzego niżli ſami/á kożdego ich ſporu ko= 16
& 22. ℣ 17. niec dla potwierdzenia ieſt przyſięgá. A tákże chcąc BOG tym hoyniey 17
vkázáć obietnice dziedźicom/ á nie odmienność rády ſwoiey/ włożył mię=
dzy to przyſięgę/ábyſmy przez te dwie rzeczy nieodmienne (ktoremi niepo= 18
dobna ieſt by miał BOG pochybić) mieli namocnieyſzą poćiechę/ ktorzy=
ſmy ſie vćiekli ktemu/ żebyſmy ſie trzymáli nádźieie nam podáney/ kthorą
mamy iáko przeſpieczną y mocną kotwicę duſze náſzey/y ktora wchodźi áż 19
do wnętrznośći zaſłony/ gdźie wſzedł dla nas JEzus przewodnik náſz/ 20
ſtawſzy ſie Biſkupem ná wieki według rządu Melchiſedechowego.

Kápit:

Kápit: 7.

§ Chrystusowo Káplaństwo według rzadu Melchisedechowego vstáwione/dostoynieysze niż Lewitskie.

1 BO ten to iest Melchisedech/Krol Salem/káplan
BOgá nawyższego/ktory wyszedł przeciwko Abráámowi/gdy Gen:14 ✠ 18.
2 sie wracał od pobicia Krolow/ y błogosłáwił mu: kthoremu
Abráám y dziesięciny dał ze wszystkiego. Napierwey wykłada sie/ Krol
3 spráwiedliwośći/á potym y Krol Salem/to iest Krol pokoiu/ bez oyca/
bez mátki/bez rodu: nie máiąc áni początku dni/ áni skończenia żywotá: á
(będąc) przypodobány Synowi BOżemu/ trwa káplanem ná wieki.
4 Pilnieß tedy bácżcie/ iáko to zacny był / ten ktoremu Abráhám Pátry-
5 árchá dał dziesięciny co z lepszych rzeczy. A ćić wżdy ktorzy z synow Le- Nũe:18 ✠ 21.
wi Káplaństwo przyimuią / máią to roskazánie/ áby dziesięciny bráli od Deu:14. ✠ 1.
ludu/według swego Zakonu/ to iest od bráćiey swoiey: ácz też y oni wy- & ✠ 3.
6 szli z biodr Abráhámowych / ále ten ktorego narodu nie policzáią miedzy Iosu:14. ✠ 4.
nimi/á wżdy dziesięciny brał od Abráhámá/ y temu ktory miał obietnice
7 błogosłáwił/á toć (prawdá) bez wszego odporu/że co mnieyszeg iest/by-
8 wa od zacnieyszeg błogosłáwiono. A ktemu tu (w stárym Zakonie) dzie-
9 sięciny biorą ludzie śmiertelni: á tám świadczy/ iż iest żyw. A (iżby ták
rzeczono) przez Abráhámá/y Lewi/ ktory dziesięciny wziął: dziesięciny
10 dał/bo ieszcze w biodrách v oycá był/gdy był wyszedł przećiw niemu Mel
11 chisedech. Jesliż tedy skończenie przez Káplaństwo Lewityckie było: ábo-
wiem lud pod nim wziął Zakon/coż było więcey trzebá/żeby powstał iny
káplan podług porządku Melchisedechoweg/á żeby nie był zwan według
12 porządku Aaronowego? Boć zá przenieśieniem Káplaństwá / muśi sie
13 stáć przenieśienie y Zakonu? Abowiem ten o ktorym tu rzecz iest/z inszego
pokolenia iest / z ktorego żaden przy ołtarzu ná służbie nie bywał. Bo to
14 iáwno iest/ że Pan nász wyszedł z pokolenia Judowego: ná ktore pokole-
15 nie/około Káplanow/Moizesz nic nie powiadał. A ieszcze więcey iáwna
rzecz iest: iesliże podług podobieństwá Melchisedechowego powstawa
16 inszy Káplan/ktory sie stał nie według Zakonu przykazánia cielesnego/ále
17 według mocy żywotá nieskáźistego. Bo poświadcza pismo: Że ty iesteś Psa:109 ✠ 4.
18 Káplanem ná wieki/według porządku Melchisedechowego. Bo odrzu-
cenie sie dzieie pierwszego przykazánia/dla niemocy y nieużyteczności ieg:
19 bo Zakon niczego nie przywiodł ku doskonáłośći/ ále wwiedzienie lepszey
nádzieie (dzieie sie) przez ktorą przybliżamy sie do Bogá. Y iáko wielka
20 to rzecz iest / iż nie bez przysięgi. Bo inszy bez przysięgi stáli sie Káplany/
21 ále ten z przysięgą/przez onego ktory rzekł do niego: Przysiągł Pan/ á tego
22 nie będzie litował / ty iesteś Káplanem ná wieki: tákci dáleko lepszego Psal:109 ✠ 4.
23 Testámentu rękoymią sie sstał Jezus. Y inych wiele zostáli Káplanmi/
24 przeto że im śmierć broniłá długo trwáć: ále ten dla tego/iż trwa ná wie
25 ki/máiąc wiekuiste káplaństwo. Z tądże też może y zbáwić ná wieki/przy-
stępuiąc sam przez śię do Bogá/záwżdy żywiąc/áby sie przyczyniał zá ná-
26 mi. Bo przystáło ábysmy tákiego Biskupá mieli/świętego/ niewinnego/
niepomázánego/odłączonego od grzesznych/y ktoryby sie wyższym stał niż
27 niebiosá: ktoremu tego nie potrzebá/iáko inni káplani/ áby ná káżdy dzień
pierwey ofiáry ofiárował zá swe grzechy/potym zá ludzkie: bo to raz vczy Leui: 9. ✠ 7.
28 nił/ofiáruiąc samego śiebie. Boć Zakon postánawia ludzie káplany/kre- & 16. ✠ 6.
wkość máiące: ále mowá przysięgi ktorą sie stáłá po Zakonie / postána-
wia Syná wiecznie doskonálego.

Kápit: 8.

¶ Dostoynośc Kápłáństwá Chrystusowego vkázuie się ztąd/ iż on iest Sędzią
w niebiesiech/ y postánowcą więtßych Swiątośći niż w stárym były.

NA Tych rzeczy kthore powiádamy/ to głowá álbo 1
summá. Mamy tákiego Biskupá/ ktory vśiadł ná práwicy stol 2
cá Máiestatu w niebiesiech / będąc służebnikiem świętych/ y 3
przybytku prawdziwego/ ktory rozbił Bog á nie człowiek. Abowiem ká-
żdego Biskupá postánawiáią/ áby ofiárował dáry y ofiáry. A ták muśi
też y ten mieć to/ coby ofiárował. Jeśli tedy był ná ziemi/ nie byłćiby ká- 4
płanem/ gdyżby byli kápłani/ ktorzy ofiárowáli podárza według Zakonu 5
ktorzy kßtałtowi y cieniowi rzeczy niebieskich vsługuią. Jáko było po-
Exo: 25 ℣ 9. wiedziano Moizeßowi/ gdy dokonawał przybytku. Pátrz (powiáda)
& 9. ℣ 40. wßystkie rzeczy spráwny ná on kßtałt iákoć vkazano ná gorze. Ale teraz 6
Act. 7. ℣ 44. tym lepßego vrzędu dostał/ im też lepßeg Testámentu iest pośrzednikiem/
ktory Testáment ná zacnieyßych obietnicách záśadzon iest. Bo by on był 7
pierwßy nie miał przygány: wżdyby nie ßukano było mieyscá wtoremu.
Iere: 31 ℣ 31. Abowiem gániąc ie mowi: Oto powiáda Pan: Dni przychodzą/ á wyko- 8
nam nád domem Izráelskim/ y nád domem Judskim Testáment nowy/ nie
według Testámentu ktorym vczynił oycom ich/ w on dźień gdym ie viął 9
zá rękę/ chcąc ie wywieść z ziemie Egiptskiey/ á to że oni nie trwáli w te-
stámenćie moim/ á iam ich też zániedbał / mowi Pan. Abowiem to iest 10
Testáment ktory ia zrządzę domowi Izráelskiemu/ po onych dniách mowi
Pan: Dáiąc práwá moie w myśli ich/ y w sercách ich nápißę ie/ á będę im
Bogiem/ á oni będą mnie ludem. A nie będźie żaden vczył bliźniego swe- 11
go/ y żaden brátá swego/ mowiąc: Poznay Páná: bo wßyscy będą wie-
dźieć o mnie/ od namnieyßego áż do nawiętßego/ iż będę litośćiw niepra- 12
wośćiam ich/ á ich grzechow iuż więcey nie będę pámiętał. A gdyć mowi 13
Nowy/ iużći zwiotßył pierwßy. A coć wietßeie/ y co się stárzeie/ toć blisko
skáženia iest.

Kápit: 9.

¶ Nowego Przybytku Ofiáry więtßą máią moc z dostoynieyßey
ofiáry/ ktorą PAN Chrystus raz ofiárował.

Exo: 25. ℣ 8. MIałći też y pierwßy / vspráwiedliwienia służby 1
& 26. ℣ 1. & Bożey/ y świątnicę świecką. ☞ Abowiem vczynion był pier- 2
36. ℣ 8. wey Przybytek/ w ktorym były Lichtarze/ y Stoł/ y położenie
chlebow/ ktore zową święte. A zá wtorą zasłoną był przybytek/ co ij zową 3
Swiątnicą świętych/ w ktorym byłá złota kádźielnicá/ y Archá testámen 4
towa/ okryta ze wßytkich stron złotem/ w ktorey było wiádro złote/ má-
iące Mánnę/ y rozczká Aaronowá kthora byłá zákwitnęłá/ y tablice Za-
3 Re: 8. ℣ 9. konne/ á nád nią byli Cherubinowie chwały/ kthorzy zácimiáli Vbłagál- 5
2 Par: 5 ℣ 10. nicę/ o ktorych rzeczách nie potrzebá teraz o kożdey z ossobná powiádáć.
Exo: 25 ℣ 22 Ale gdy ták te rzeczy były spráwione/ do pierwßego przybytku/ tedy ná ká- 6
żdy dźień wchodźili kápłani/ powinnośći ofiárnych wykonywáiąc: ále do
Exo: 30 ℣ 10 drugiego/ raz tylko w rok sam Biskup/ nie bez krwie/ ktorąby ofiárował zá 7
Leu: 16. ℣ 2. swe y zá ludzkie niewiádomośći/ przez co dawał znáć Duch święty/ że ie- 8
& ℣ 30. ßcze nie byłá obiáwioná świętych drogá/ poki ießcze pierwßy przybytek
trwał. Ktore podobieństwo iestći ninieyßego czásu/ według ktorego/ dá- 9
ry y ofiáry bywáią ofiárowáne/ ktore niemogą według sumnienia vczynić
doskonáłym tego kthory służy/ iedno tylko w pokármiech/ y w nápoiach/ y 10
rozmá itych

rozmáitych vmywániach/y w ſpráwiedliwośćiách ćiáłá/vłożonych áż do
czáſu popráwy.
11 ☞ Ale Chryſtus ſtoiący iáko Biſkup przyſzłych dobr/ przez ſzerſzy y do=
ſkonálſzy przybytek nie ręką ſpráwiony / to ieſt/ nie tego ſtworzenia/ áni
12 przez krew kozłow álbo ćielcow/ ále przez właſną krew wſzedł ieden raz
13 do Swiątnice/nálazſzy wieczne odkupienie. ☞ Bo ieſliż krew kozłow Act:20 ℣ 28.
y bykow/y popioł iáłowiczy gdy imi pokropiono ſplugáwione/ poświą= 1 Pet:1 ℣ 19.
14 cá ku oczyśćieniu ćiáłá/ iáko dáleko więcey krew Chryſtuſowá/ kthory 1 Ioã:1. ℣ 7.
przez Duchá świętego/ofiárował ſiebie ſamego niepokalánego BOGV/ Apo: 1. ℣ 5.
oczyśćił ſumnienie náſze/od vczynkow martwych/ná ſłużbę Bogu żywią= Leui:9. ℣ 8. & 16. ℣ 6. &
15 cemu. A dla tegoć ieſt pośrzednikiem nowego teſtámentu/áby zá wſtąpie= ℣ 14.
nim miedzy to śmierći ku odkupieniu onych wyſtępkow ktore były w pier Nũ:19. ℣ 4.
wſzym teſtámenćie/áby wzięli obietnicę wiecznego dziedzictwá ći ktorzy Luc: 1. ℣ 77.
16 ſą wezwáni. ☞ Bo gdzieć ieſt teſtáment/tám muśi zayść śmierć onego Rõa: 5. ℣ 9. & ℣ 6.
17 kthory czyni teſtáment. Abowiem teſtáment w vmárłych potwierdzony Gala:3. ℣ 15.
18 ieſt/ ináczey tedy nic nie waży poki żywie ten kto go dziáłał. Stądże te=
19 dy ſtáry Zákon nie był beze krwie potwierdzony. Bo gdy były czytáne w=
ſzyſtkie przykazánia zákonowe od Moizeſzá wſzyſtkiemu ludu/ wziąwſzy
krew ćielcow y kozłow z wodą/y z wełną czerwoną/ y z Hizopem/ y one
20 kśięgi/y wſzyſtek lud pokropił/mowiąc: Tá ieſt krew teſtámentu ktory do Exo:24. ℣ 8.
21 was BOG roſkazał. Tákże też y przybytek/ y wſzyſtko naczynie ku słu= Mat:26. ℣ 28.
22 żbie/ krwią oną pokropił. A wſzyſtkie práwie rzeczy według Zákonu we
krwi bywáią oczyśćione/á bez wylánia krwie/nie bywa odpuſzczenie.
23 A przetoż muśiáły te przykłádem niebieſkich rzeczy temi być oczyśćione/
24 á ſame niebieſkie rzeczy/lepſzemi ofiárámi niżli temi. Abowiem Pan IE=
zus wſzedł do Swiątnice nie ręką ſpráwioney/ktore były wzorimi praw=
dziwych/ále do ſamego niebá/áby ſie teraz ſtáwił obliczu Bożemu zá nas.
25 Ani też żeby częſto ofiárował ſie ſam/iáko wchodzi Biſkup do Swiątni=
26 ce ná kożdy rok z cudzą krwią/ bo ieſli inák/tedyby muśiał wiele ćierpieć
od początku świátá/ áleć teraz przy ſkończeniu wiekow / ku zniſzczeniu
27 grzechu/ przez ofiárowánie śiebie ſamego tylko ſie raz okazał. A iáko ieſt Rõa: 5. ℣ 6.
28 poſtánowiono ludziom raz vmrzeć / á potym ſąd będzie: ták y Chryſtus & ℣ 8.
raz tylko ofiárowan ieſt/ná zgłádzenie grzechow wiele ludzi: á drugi ſie 1 Pet:3. ℣ 18.
raz da widzieć bez grzechu/tym ktorzy go oczekawáią ku zbáwieniu.

Kápit: 10.

¶ Nowy Zákon doſtoynieyſzy niż ſtáry/iáko obraz przechodźi ćień/ y ofiárá Chryſtuſowa przechodźi ofiáry bydląt ku ktoremu wiárą/nádzieią/y miłośćią mamy przyſtáwáć.

1 ABowiem Zákon máiąc tylko ćień przyſzłych rzeczy Luc:16. ℣ 14.
dobrych/á nie ſamo wyobráżenie rzeczy ná káżdy rok/temiż ofiá=
rámi ktore ofiáruią bez przeſtanku/ nigdy nie może przyſtępuią=
2 cych vczynić doſkonáłemi: bo gdźieby ináczey/przeſtáliby ofiárowáć: prze
to żeby iuż nie mieli więcey chwały Bożey żadnego ſumnienia grzechow/
3 będąc raz oczyśćieni / ále v nich ná káżdy rok bywa przypominánie grze=
4 chow: bo to ieſt rzecz niepodobna/by miáły być krwią kozłą álbo bykową
5 zgłádzone grzechy. Przetoż wchodząc ná świát/mowi: Niechćiałeś bitey Psal:39. ℣ 7.
6 ofiáry y podárza/áleś mi nágotował ćiáło/ zupełne ofiáry y te co zá grze=
7 chy nie podobáłyć ſie. Tedym rzekł: Oto idę. Ná przodku kśiąg nápiſano
8 ieſt o mnie/ábym vczynił Boże wolą twoię. Wyżſzey mowiąc/iżeś bitych
y dárownych/y zapalnych/ y zá grzechy ofiár niechćiał/ánić ſie podobáią/

te ktore podług Zakonu bywáią ofiárowáne/tedym rzekł: Otoż idę/ábym 9
vczynił Boże wola twoię: odeymuie pierwszy/áby wtory postánowił. W
ktorey woley iesteśmy poświeceni/przez ofiárowánie ćiáłá Chrystusá Je- 10
zusá ktore sie raz stáło. A kremu tám tedy pogotowiu iest záwżdy Kápłan 11
ktory ná káżdy dzień służy/y ofiáruie częstokroć też ofiáry/ktore nigdy nie-
mogą zgłádźić grzechow: ále ten iedenże raz ofiárowawszy ofiárę zá grzech 12
Psa:109 ℣ 1. śiedźi wiecznie ná práwicy Bożey/ odtychmiast czekáiąc/ áż będą podło- 13
1 Cor:15 ℣ 25. żeni nieprzyiaciele iego zá podnożek nogam iego. Abowiem iednąż ofiárą 14
doskonáłemi vczynił ná wieki te ktore poświećił. A świadczy nam y duch 15
Iere:21 ℣ 31. święty. Bo potym gdy to powiedźiał: ále ten testáment ktory będę świa- 16
& ℣ 33. dczył im po onych dniách/mowi Pan: Dam moy Zakon w sercách ich/ y
Supr: 8. ℣ 2. nápiszę ij w ich myślách/á ná grzechy y nieprawośći ich/ nie będę więcey 17
pámiętał. A gdźieć iuż iest odpuszczenie grzechow/támci iuż nie máß ofiá- 18
ry zá grzech. Máiąc tedy brácia duffánie/ że wnidziemy do Swiątnice 19
przez Krew Chrystusową/ tą drogą ktorą on nam záczał nową/ y żywą 20
przez zasłonę/to iest przez ćiáło swoie/máiąc też y Kápłaná wielkiego nád 21
domem BOżym/ przystąpmy z prawdźiwym sercem/ y z zupełną wiárą/ 22
skropione máiąc sercá od złego sumnienia/á ćiáło omyte czystą wodą/trzy-
maymy sie wezwánia nádźieie nászey nie náchylonego: boć prawdźiwy 23
iest on ktory obiecał/ y bądźmy sie pilni z obopolnie ku pobudzeniu miło- 24
śći y dobrych vczynkow/nie opuszczáiąc zebránia nászeg/iáko niektorzy oby- 25
czay máią/ále sie poćieszáiąc/ á tym więcey im sie dźień przybliża. Bo ie-
Supr:6 ℣ 4. ślibyśmy dobrowolnie grzeszyli/po wźięciu vznánia prawdy/iużći nie iest 26
zostáwiona ofiárá zá grzechy/ ále nieiákie oczekawánie Sądu strászliwe 27
Deu: 17 ℣ 6. y przykrość ogniá/ ktora ma pożrzeć przeciwniki. Jeśliż gdy kto złamał 28
& 19. ℣ 15. Zakon MOJżeszow/ tedy bez wszego miłośierdźia/ ná dwu álbo trzech
Mat:18 ℣ 16. świádkow vmiera: co mnimaćie iesli niedáleko ćięższe kaźni záslugiuie ten 29
Ioan:8. ℣ 17. ktory Syná Bożego potłoczył/y krew Testámentową pokaláną być sobie
2 Cor:13. ℣ 1. rozumiał/przez ktorą poświęcon iest/á Duchowi łáski zelżywość vczynił:
Deu:32, ℣ 35. Bo wiemy kto to mowił: Mnie pomstá/á ia odwetuię. Y záś też: Że bę- 30
Rom:12 ℣ 19. dźie sądźił Pan lud swoy. Strászliwać iest rzecz wpáść w ręce BOgá 31
żywego. ☞ Rozpomnićie iedno sobie pierwsze dni/ w ktore będąc 32
oświeceni/wytrzymáliśćie wielkie stosy ćięszkośći: z iedney strony żeśćie 33
sie dźiwowiskiem stáli w vragániu y w vćiskách: á zdrugiey/żeśćie sie stá-
li ták towárzyszmy tych ktorzy też w tym trapieniu byli. Bośćie y ku wię- 34
źniom litość okázowáli/ y rozdzieránie dobr wászych przyimowáliśćie z
rádośćią/ vznawáiąc że maćie lepszą y trwálszą maiętność. Przetoż nie- 35
tráćcie duffánia wászego/ ktore ma wielką odpłátę. Boć wam potrzebá 36
Aba:2. ℣ 3. ćierpliwośći/żebyśćie wolą Bożą czyniąc/odnieśli obietnice. Abowiem 37
1 Pet:1. ℣ 6. ieszcześ coś máluczko/żeć ten ktory ma przyść przyidźie/á nieomieszka. Ale 38
Rom: 1. ℣ 17. spráwiedliwy moy z wiáry żywie. ☞ A ieśliby sie co zchronił/nie będźie 39
Gala:3. ℣ 11. sie podobał duszy moiey. Ale my nie iesteśmy synowie zchronienia ku po-
tępieniu/ále wiáry ku náleźieniu dusze.

Kápit: II.

¶ Wiáry wielmożne rzeczy w oycách przed potopem/przed Zakonem/ y czásu
Zakonu/przez ktorą członki Chrystusowe z głową bywáią złączone.

Wiárá lepak/iestći istotá rzeczy o ktorych iest ná- 1
Gene:1. ℣ 1. dźieiá/dowod rzeczy niewidomych. W teyći wierze świádec- 2
& ℣ 3. twá dostąpili oycowie stárzy. Wiárą rozumiemy/ że sprawio- 3
Gen: 4. ℣ 4. ne są wieki słowem Bożym: áby sie z rzeczy niewidomych stáły widome.
Wiárą

4 Wiárą Abel więtszą ofiárę ofiárował niż Káin Pánu Bogu/przez kto= Mar:23 ℣ 34
rą otrzymał świádectwo/że był spráwiedliwy/zá świádectwem Bożym Gen: 5 ℣ 24.
5 o dárách iego/ y przez też choć iuż vmárły ieszcze mowi. Wiárą przenie= Eccl:44 ℣ 16
śion iest Enoch żeby nie oglądał śmierci / y nie iest nálezion: bo go prze= & 49. ℣ 16.
niosł Bog/Bowiem ieszcze przed swym przenieśieniem miał świádectwo/
6 że sie Bogu podobał. A bez wiáry niepodobna iest/by sie kto miał podobáć
Bogu. Abowiem temu ktory przystępuie do Bogá/potrzebá wierzyć iż iest/
7 á on tym ktorzy go szukáią/odpłáyca iest. Wiárą Noe wziąwszy nápom= Gen:6. ℣ 13.
nienie o tych rzeczách/ktorych ieszcze nie było widáć: boiąc sie nágotował & ℣ 14.
Korab ku záchowániu domu swego/przez ktory (korab) potępił świát/y Ecc:44 ℣ 17.
8 postánowion iest dziedzicem spráwiedliwośći przez wiárę. Wiárą rzeczo= Gen:12 ℣ 4.
ny Abráhám/ vsłuchał iże szedł ná ono mieysce/ ktore miał wziąć zá dzie= & 13. ℣ 1.
9 dzictwo: y wyszedł niewiedząc dokądby szedł. Wiárą mieszkał w ziemi o=
biecáney iáko w cudzey/mieszkáiąc w chálupkách z Izáákiem/y z Jakobem
10 społecznemi dziedzicmi teyże obietnice. Abowiem oczekawał miástá kto=
11 re miáło grunty/ktorego spráwcą y budownikiem iest Bog. Wiárą też y Gen:17 ℣ 10.
sámá Sará niepłodna/ moc w przyięciu naśienia wzięłá/ też y nád czás & 18 ℣ 10. &
wieku swego: iż iedno vwierzyłá być wiernym onego ktory iey obiecał. 21. ℣ 2.
12 A przetoż od iednego/y tu ieszcze nápoły vmárłego/poszło ich bárzo wiele Eccl:44 ℣ 22
iáko gwiazd ná niebie/y iáko piasku ktory iest przy brzegu morskim/niezli=
13 czony. Według wiáry vmárli ći wszyscy / nie wziąwszy obietnice: ále z
dáleká ná nie pátrząc/y pozdrawiáiąc y wyznawáiąc/że pielgrzymy y go=
14 śćiámi są ná ziemi. Bo ći ktorzy ták mowią/dáią znáć że oyczyzny szukáią.
15 By byli pámiętáli ná one z ktorey wyszli/ mieliċ wżdy czás ku wroceniu
16 sie: ále teraz lepszey pożądáią/to iest niebieskiey. A przetoż nie wstydźi sie
17 Bog/zwáć sie ich Bogiem: bo im zgotował miásto. Wiárą ofiárował Gen:22. ℣ 9.
Abráhám Izááká/ gdy go kuszono: á ofiárował iedynego / o ktorym był Eccl:44 ℣ 21.
18 wziął obietnice/do ktorego było rzeczono: Iż w Izááku będźie tobie we= Gen:21 ℣ 12
19 zwano plemię/ máiąc zá to/ że mocen iest BOG y z vmárłych wzbudźić. Rōan: 9 ℣ 7.
20 Ztądże go y w przypowieść wźiął. Wiárą y około przyszłych rzeczy dał Gen: 27 ℣ 27
21 błogosłáwieństwo Izáák/ Jakobowi/ y Ezau. Wiárą Jakob vmierá= & ℣ 36.
iąc/ błogosłáwił káżdego syná JOzeffowego: y dał chwałę wierzchowi Gen:48 ℣ 15.
22 rozgi iego. Wiárą Jozeff gdy miał vmrzeć/zmiánkę vczynił o wyszćiu lu= Gen:47 ℣ 31.
du Izráelskiego z Egiptu/ y o kośćiách swoich poruczeństwo dał. Gen:50 ℣ 24
& ℣ 25.
23 Wiárą Moizesz gdy sie národźił/iest potáiemnie chowan od rodźicow Exod: 2 ℣ 2.
swych przez trzy mieśiące: przeto że go widźieli być nadobnym dźiećięćiem Acto:7 ℣ 20.
24 á nie bali sie Krolewskiego wyroku. Wiárą Moizesz gdy vrosł wielki/ Exod:1 ℣ 16.
25 przał sie synem corki Fáráonowey: ráczey obieráiąc áby był trapion z lu= Exo:2. ℣ 11.
26 dem Bożym/nizli mieć roskosz z doczesnego grzechu/zá więtsze sobie bogá=
ctwá poczytáiąc vrągánie Chrystusowo / nizli skárby Egipskie: bo pá=
27 trzył ná odpłátę. Wiárą opuśćił Egipt/ nie obawáiąc sie okrućieństwá
krolewskiego. Abowiem niewidomego BOGá ták czekał/ iákoby go wi=
28 dźiał. Wiárą Wielkanoc spráwował/ y wylanie krwie: áby ten ktory Exo: 12 ℣ 11
29 tráćił pierworodne rzeczy/ nie tykał sie ich. Wiárą przeszli przez morze & ℣ 21.
czerwone / iáko po suchey ziemi: czego chcąc doświádczyć Egiptczyko= Exo: 14 ℣ 22
30 wie/potonęli. Wiárą mury koło Jerychá vpádły/ gdy go po siedm dni Iosu: 6 ℣ 20.
31 obchodźili. Wiárą Ráab nierządnicá z onemi niewiernemi nie zginęłá/ Iosu:6. ℣ 23.
& ℣ 25.
32 przyiąwszy szpiegierze w pokoiu. Ale coż dáley powiem? Boć mi nie do= Iosu: 2. ℣ 1
stánie y czásu bym miał powiedáć o Gedeonie/Báráchu/Sámsonie/Jeffe=
te/ Dawidźie/Sámuelu/y o Prorocech.
33 ☞ Ktorzy przez wiárę pozwyćiężáli Krolestwá / dźiáłáli spráwiedli=
wość/

wość/otrzymáli obietnice/zátykáli vstá lwom/zágásili nawáłność ogniá 34
vszli ostrego mieczá/wzmagáli z chorob/stawáli sie mocnymi ná woynie/
wywrácáli obozy cudzoziemskie/ przyimowáli niewiásty z powstánia v- 35
marłych swoie. A drudzy rozciagáni byli/ ktorzy nie przyimowáli wyku-
pienia/áby dostapili lepszego zmartwychwstánia. Niektorzy też pośmie- 36
wiská y bicia cierpieli/nád to ieszcze y wiezienia y ciemnice: kámionowa- 37
no ie/rościnano ie/y kuszono/zámordowánim od mieczá vmieráli. Tułáli
sie w owczych/y kozich skorách/vbodzy/ vciśnieni/ vtrapieni: ktorych był 38
świát nie godzien: błakáli sie po pustyniách/ po gorách/ y po iáskiniách/
y po iámách w ziemi. ☞ A ci wszyscy świádectwem wiáry bedac do- 39
świádczeni/nie wzieli obietnice/iż Bog o nas coś lepszego przeyzrzał/áby 40
oni bez nas doskonáłości swey nie wzieli.

Kápit: 12.

§ Wiárá oycow stárych/y przykład ich/y Chrystusow/ ma pobudzić ku zno-
szeniu przeciwnych rzeczy/y ku wiárowániu grzechow.

Rõ:6. ꝟ 4. PRzetoż też y my máiac ták wielki obłok świádkow 1
Colo: 3. ꝟ 8. nam ná przykład dánych/ złożywszy z siebie wszelkie brzemie/y
Ephe:4 ꝟ 23 1 Pet: 2. ꝟ 1. ktory nas obtoczył grzech/ bieżmy przez ćierpliwość ku wystá-
&4. ꝟ 1. wionemu nam boiowi/pátrzáiac ná sprawce y ná dokonawce wiáry Je- 2
zusá/ktory wziawszy przed śie rádość/ podiał krzyż/ wzgárdziwszy zesro-
mocenie/ y śiedzi ná práwicy Máiestatu Bożego. Rozmyslayćież iedno 3
sobie onego ktory ćierpiał od grzesznikow/ przeciwko sámemu sobie táko-
we przećiwieństwo: áby sie nie vkonywáli ná myślách swoich/ vstáiac.
Bo wżdyśćie ieszcze nie zástáwiáli sie áż do krwie/ przećiwiáiac sie grze- 4
chowi: á iużeśćie zápámietáli pociechy/ ktora do was iáko do synow mo- 5
Pro: 3. ꝟ 11. wi: Synu moy/nie zániedbaway karánia Páńskieg/ áni zemdleway gdy
Iaco: 5. ꝟ 17. bedźiesz od niego tresktan. Abowiem kogoć Pan miłuie/ tego karze: á ka- 6
Apo: 3. ꝟ 19 rze káżdego syná ktorego przyimuie. W kárności trwayćie. Ofiáruieć sie 7
wam Bog/iáko synom. Bo á ktory iest syn/ktoregoby nie karał oćiec? Je-
śliż wiec bez tresktánia iesteśćie/ktorego sie wszyscy inni stáli vczesnicy: te- 8
dyśćie sie z cudzołostwá rodzili/ á nie iesteśćie práwi synowie. Ktemuż 9
mieliśmy oyce ćiáłá nászego/ktorzy nas ćwiczyli/y mieliśmy ie w vczćiwo-
śći: á zaż nie dáleko wiecey bedźiemy posłuszni oycowi duchow/ ábyśmy
byli żywi? A wżdyć oni ná máły czás ćwiczyli nas podług woley swo- 10
iey: ále ten ku pożytkowi nászemu/ ábyśmy ná śie przyieli poświacenie
iego. A kożdeć karánie tutecznego czásu/zdać sie być nie wesołe/ á owszem 11
smutne: áleć po tym czáśie przynieśie pożytek bárzo spokoyny spráwiedli-
wośći/tym ktorzy sa przez nie wyćwiczeni. A przetoż osłábiáłe rece/y kolá- 12
ná zemdlone/iuż náprostuyćie: á czyńćie proste kroki wászymi nogámi/áby 13
Rõa: 12 ꝟ 18 kto chramiac nie błądził/ ále ráczey áby był vzdrowiony. Pokoiu náslá- 14
duyćie ze wszytkimi/y świetobliwośći/bez ktorey żaden nie vyźrzy Bogá.
Opátruiac by lepák kogo niedostawáło łásce Bożey: by iáki korzeń gorz- 15
kośći rostac ku gorze nie záwádził/ á przezeńby sie ich wiele nie splugáwi-
Geñ:25 ꝟ 33 ło. By nie był ktory psotliwy á nieczysty/álbo odrzucony iáko Ezau: kto- 16
Gen: 27 ꝟ 32 ry dla iednego pokármu przedał pierworodztwá swoie. Bo to wiedzćie/ 17
żeć y potym gdy chćiał odźiedźiczyć błogosłáwieństwo/odrzucon iest. Bo
Exo: 19 ꝟ 12 nie nálazł mieyscá pokućie/ ácz go y z płáczem szukał. Abowiem nie przy- 18
& 20 ꝟ 21. stapiliśćie do gory ktoreyby sie dotknać/ y do ogniá do ktoregoby sie przy-
stapić godźiło/y do wichru/y do mroku/y do burzy/y dźwieku traby/y gło- 19
su słow/ ktorzy ći ktorzy słyszeli/ wymowili sie: áby ku nim nie było mo-
wione

20 wione słowo / bo nie mogli tego znośić co było powiedźiano: że iesli sie Exo:19. v 13
21 bydle gory dotknie/ bedźie vkámionowáne. Y ták było strászliwe ono/ co
22 widywano (że y) Moizesz powiedźiał/przelekłem sie y drżę. Alesćie wy
przystąpili do gory Syon/ y do miástá żywego Bogá/Jeruzálem niebie-
23 skiego/ y do zebránia wiele tyśiecy Angiołow/ y do Cerkwie pierwszych
(świetych) ktorzy popisáni są w niebie/y do Bogá wszystkich rzeczy Sę-
24 dźiego/y do duchow doskonáłych/spráwiedliwych/ y do Posrzednika Te-
stámentu nowego Jezusá/ y pokropienia krwie/ ktora lepiey mowi niż A-
25 blowá. Pátrzaycieſz/ ábyśćie sie nie przećiwili temu ktory mowi. Bo ie-
śliżeć sie oni nie wybiegáli/ktorzy sie przećiwili onemu ktory ná ziemi mo-
wił: Dálekoć my wiecey/my iesli nie vsłuchamy onego ktory z niebá mo-
26 wi/ktorego głos zruszył ná on czás ziemie: á teraz lepák obiecuie/mowiąc: Agg: 2 v 7.
27 Jeszcze raz/á ia zruszę nie tylko ziemie/ále y niebo. A to co powiáda ieszcze
raz: oznáymuie ruchomych rzeczy przeniesienie/ iáko to vczynionych/ áby
28 zostáły te ktore są nieruchome á stoiące. A tákże tedy my przyimuiąc kro-
lestwo nieruchome/mamy łáskę: przez ktorą służmy podobáiąc sie Bogu/
29 z boiáźnią y z vczćiwośćią. Abowiem Bog nász/iest ogniem trawiącym. Deu. 4 v 24.

Kápit: 13.

§ Nie tylko żywot y obyczáie stárych/ále y náuká ma być náśládowaná/ trwáiąc w wierze/vmárłych y żywych słucháiąc.

1 Miłość braterstwá niechay bedźie miedzy wámi/á Rom. 12 v 10
2 przyimowánia gośći z chućią nie zápominaycie. Bo sie niekto- & v 13.
3 rzy przez to podobáli/gdy przyięli w dom Angioły. Pámietay- 1 Pet. 4 v 9.
ćie ná więźnie iákobyśćie społem więźniámi byli: y ná te ktorzy prácuią Gen: 18 v 3.
4 iáko też y sámi bedąc w ćiele. Małżeństwo poczćiwe miedzy wszystkimi & 19. v 2.
(niech bedźie) y łoże niepokaláne. Ale nieczyste/y cudzołożniki bedźie Bog
5 sądźił. Niech będą obyczáie bez łákomstwá: przestawáiąc ná ninieyszych
rzeczách. Boć on sam powiedźiał: Nie zostáwię áni ćie opuszczę/ ták że
6 śmiele możem rzec. Pan mi iest pomocnikiem/nie boię sie by mi co miał v- Deu: 31 v 8.
7 czynić człowiek. Pámietaycie ná przełożone wásze / ktorzy wam powiá- Iosuæ 1 v 5.
dáli słowo BOże: ná ktorych obcowánia koniec pátrzáiąc / náśláduyćie Psal: 5? v 12 & 117. v 6.
8 wiáry. Jezus Chrystus wczorá y dźiś/ tenże y ná wieki.
9 ☞ Rozmáitemi y obcemi náukámi nie dayćie sie vwodźić. Boć nale-
pszá iest/łáską vtwierdźić serce/nie pokármy: ktore nie były vżyteczne tym
10 ktorzy w nich chodźili. Mamy ołtarz z ktorego nie máią mocy ieść/ći kto-
11 rzy przybytkowi służą. Abowiem tych zwierząt ktorych krew bywa wno- Leui: 4 v 12.
szoná zá grzech do Swiątnice przez Biskupá / ćiáłá paláią przed obozem. & 6 v 30. & 17. v 27.
12 Przetoż też y JEzus/żeby poświećił swoią krwią lud/ćierpiał przed bro-
13 ną. Wynidźmyż tedy do niego precz z obozu/nosząc ná sobie naśmiewiská
14 iego. Boć tu iednák nie mamy miástá trwáłego/ ále przyszłego szukamy. Mich: 2 v 10
15 Przezeń tedy ofiáruymy záwsze ofiáre chwały BOgu/ to iest owoc warg
16 wyznawáiących imieniu iego/dobrzeczynnośći y społecznośći nie zápomi-
naycie. Boć tákiemi ofiárámi zásługuiemy Bogá. ☜
17 Bądźcie posłuszni przełożonym wászym/y bądźcie im poddáni: boć oni
o tym czuią/iákoby liczbę zá dusze wásze mieli dźiáłáć/żeby to czynili z rá-
18 dośćią/á nie wzdycháiąc: boć to wam niepożyteczno. Modlcie sie zá ná-
mi/ bo mamy to duffánie / że dobre sumnienie mamy miedzy wszystkiemi/
19 chcąc dobrze postepowáć. A tym wiecey proszę was / ábyśćie to czynili/
20 żebym tym rychley był przywrocon wam. A Pan Bog pokoiu/ktory wy-
wiodł

wiodł od vmárłych wielkiego pásterzá owiec / we krwi testámentu wie-
cznego/Páná nászego Jezusá Chrystusá/niechay was spráwuie we wszel- 21
kim dobrym/żebyście czynili iego wolą/ czyniąc z wámi coby sie iemu po-
dobáło / przez Jezusá Chrystusá : ktoremu iest chwałá ná wieki wiekow/
Amen. A proszę was brácia / żebyście skromnie znośili słowá poćiechy: 22
bomći wam krotko pisał. Wiedzcie żeć Tymoteuszá brátá przy mnie teraz 23
niemász z ktorym (ieśliby rychło przyszedł) oglądam was. Pozdrowćie 24
wszystkie przełożone wásze/ y wszystkie święte. Pozdrawiáią was
brácia z Włoch. Łáská Boża ze wszystkiemi wámi/ Amen. 25

☞ Koniec Listu Páwłá Swiętego do Zydow.

Argument Epistoły świętego Jákubá Apostolá.

JAkub Apostoł náucza duchowne o záchowániu niebieskiego przyká-
zánia/y o spráwie záchowywánia kośćielnego/ y o Máiestaćie niezwyćiężney
ćierpliwośći/y obiáwieniu wiele ich/y o fałszywych náuczyćielách.

List Powszechny Swiętego Jákubá Apostolá.

Kápit: I.

¶ Jáko sie mamy pokusam sprzećiwiáć/vczy : á iáko żądáć mamy mą-
drośći/y inszych dárow od Bogá/á żyć krześćiáńskie.

JAkub sługá Boży/y Páná nászego Jezusá 1
Chrystusá/dwánaśćie pokoleniu ktore są w rozproszeniu
Rõa: 5 ℣ 3. pozdrowienie. Mieyćie to zá wszelką rádość/brácia moi 2
gdy w rozmáite pokusy wpádniećie: wiedząc/iż doświa- 3
dczánie wiáry wászey spráwuie ćierpliwość. A ćierpli- 4
wość niechay ma vczynek doskonáły/żebyśćie byli dosko
náli y zupełni/żeby wam nináczym nie zchodziło. A ieśli 5
ktho z was potrzebuie mądrośći / niechayże iey prośi od
Bogá/ktory dawa wszytkim obfićie/á nie wymawia:tedy mu będzie daná.
Mat: 7. ℣ 7. Ale niechay prośi w wierze/ nic nie wątpiąc. Bo kto wątpi/podobny iest 6
& 21. ℣ 22. wáłom morskim/ ktore wiátr pędzi y miece: tákowy tedy człowiek/ niech 7
Mar: 11 ℣ 24 nie mniema by miał co wziąć od Páná. Mąż dwoiákiego vmysłu/niestá- 8
Luc: 11 ℣ 9. teczny iest we wszystkich drogách swoich. Brát poniżony/niech sie chlubi 9
Ioã: 14 ℣ 13. w powyższeniu swoim : á bogáty/w poniżeniu swoim : bo przeminie iáko 10
& 16. ℣ 23. kwiatek z trawy : bo wzeszło słońce z gorącem/á posuszyło trawę/y kwiát 11
Psal: 102 ℣ 15 z niey opadł/ y ochędożność postáći iego zginęłá : tákżeć y bogáty w dro-
Ecc: 14 ℣ 18. gách swoich vwiędnie. Błogosłáwiony to mąż/ktory skromnie znośi po- 12
Isai: 40 ℣ 6. kusy : bo gdy będźie doświadczony/weźmie koronę żywotá/ktorą obiecał
1 Pet: 1 ℣ 24. Bog tym ktorzy go miłuią. Zaden niech nie mowi gdy bywa kuszon/że od 13
Iob 5. ℣ 17. Bogá bywa kuszon. Abowiem Bog nie kuśi we złych rzeczách/ á sam ni-
kogo nie kuśi. Ale káżdy kuszon bywa/oderwány będąc żądzą swą od do- 14
brego przyłudzony do złego. A potym żądliwość gdy pocznie/rodzi grzech: 15

á grzech

16 á grzech záſię gdy będzie popełnion/rodzi śmierć. A ták nie mylćie ſię Brá-
ćia moi namileyßy.
17 ☞ Káżdy datek nalepßy/y káżdy dar doſkonáły/z wierzchu ieſt/zſtępu-
iąc od Oycá świátłośći/ v ktorego nie máß odmiány/ áni w záiemnośći
18 zácmienia. Boć nas dobrowolnie vrodźił słowem prawdy/ ábyſmy byli
19 początkiem nieiákim ſtworzenia iego. Wiećie Brácia moi namileyßy. Nie- Pro:17 ✗ 27.
chay będzie káżdy człowiek prętki ku ſłuchániu/á leniwy ku mowieniu/le-
20 niwy y ku gniewu. Abowiem gniew męſki/ſpráwiedliwośći Bożey nie-
21 ſpráwuie. A dlá tego odrzućiwßy nieczyſtość wßeláką/ y obfitość złośći
w ćichośći przyimićie wśiáne słowo/ktore może zbáwić duße wáße. ☜
22 ☞ Bądźćież tedy czynićielmi słowá/nie tylko ſłucháczę ſámi śiebie zdrá- Matt 7 ✗ 12.
23 dzáiąc. Bo ieſli kto ieſt ſłucháczem słowá/á nie czynićielem/ten będzie po- & ✗ 21.
dobny mężowi ktory oględuie twarz ſwą przyrodzoną w zwierćiedle: bo Rõa: 2 ✗ 13.
24 ten oglądawßy ſię/odßedł: y hnet zábaczył iáki był. Ale ten ktory ſię obey
25 źrzy w Zakonie doſkonáłey wolnośći / y będzie w niey trwał/ nie ſtawßy
ſię zápámiętliwym ſłucháczem/ ále czynićielem vczynku/ ten będzie błogo-
26 słáwionym w vczynku ſwoim. A ieſli kto mniema żeby był nabożnym/nie
powśćiągáiąc ięzyká ſwego/ále záwodząc ſerce ſwoie/tego prozne ieſt na-
27 bożeńſtwo. Nabożeńſtwo czyſte y niepokalone v BOgá y Oycá/ to ieſt:
náwiedzáć śieroty y wdowy/w ich vćiſkách: á śiebie ſámego przyſtrzegáć
niepokalánym od tego świátá. ☜

Kápit: 2.

¶ Przyimowánia perſon ßkodliwe/vczynki miłośierne máią być
czynione/ná wiárę krom vczynkow ſię nie ſpußczáiąc.

1 BRáćia moi/ nie mieyćie w przyimowániu perſon/ Leu:19 ✗ 15.
2 wiáry Páná náßego JEzuſá Chryſtuſá chwały. Abowiem Deu: 1 ✗ 16.
przyidźieli do zgromádzenia wáßego mąż/máiąc złoty pierśćień & ✗ 17. &
16. ✗ 19.
w ßáćie świetney: á wßedłliby też y vbogi w plugáwym odźieniu/á wey- Pro:24 ✗ 23.
3 źrzawßy ná onego ktory ſię vbrał w koßtowną ßátę / rzeklibyśćie mu: Eccle:42 ✗ 1.
Siądź ty oto tu dobrze/ á vbogiemu byśćie rzekli: ty tám ſtoy/ álbo ſiądź
4 ná podnożku v nog moich: á więc nie czynićie rozſądku ſámi v śiebie? y nie
5 ſtáliśćie ſię Sędźiámi myſli niepráwych? Słuchayćie Bráćia moi mili.
A zaż nie obrał Bog vbogich ná tym świećie/ áby byli bogátemi w wie-
rze/y dźiedźicmi onego Kroleſtwá/ktore przyobiecał BOg tym ktorzy go
6 miłuią? A wyśćie nie vććili vbogiego. A zaż nie bogácze ćiążą á vćiſkáią
7 was przez moc/y nie ćiß też was poćiągáią do ſądow? Zaż nie oni bluźnią
8 imieniá tego dobrego/ ktore wzywano ieſt nád wámi? Wßákoż ieſli Za-
kon pełnićie krolewſki / według tego piſmá: Będźiesz miłowáć bliźniego
9 twego/ iáko ſam śiebie: dobrze czynićie / ále ieſli brákuiećie perſonámi/
10 grzech popełniaćie / przekonáni od Zakonu iáko przeſtępce. Bo ktobykol- Leu:19 ✗ 18.
wiek wßyſtek Zakon záchował/á vpadłby w iednym/ſtał ſię winnym w- Mat:22 ✗ 39.
11 ßyſtkich. Bo ktory powiedźiał: Nie będźiesz cudzołożył/ tenże też powie- Mar: 12 ✗ 31
dźiał: Nie będźiesz zábijał. Jeſli tedy nie będźiesz cudzołożył / ále zábijeß: Rõa: 13 ✗ 9.
12 zſtałeś ſię przeſtępcą Zakonu. Ták mowćie/ y ták czyńćie / iáko ći ktorzy Gala:5 ✗ 14.
13 przez Zakon wolnośći poczynaćie być ſądzeni. Abowiem on ktory nie czy- Leu:19 ✗ 15.
nił miłośierdźia/będźie ſąd miał bez miłośierdźia. Alec miłośierdźie prze- & ✗ 37.
14 wyżßa ſąd. A co pomoże Bráćia moi/ by kto powiedźiał że ma wiárę/á Deu: 1 ✗ 18.
15 żeby vczynkow nie miał? A zaż go może wiárá zbáwić? A ieſliby brát ál- Mat: 5 ✗ 19.
16 bo śioſtrá byli nádzy/ y potrzebowáli pożywienia powßedniego/á rzekłby 1 Ioã:3 ✗ 17.
im ktory z was: Jdźćie w pokoiu/ zágrzeyćie ſię y náiedźćie: álebyśćie im

nie dáli też co potrzebá ćiáłu ich/coż to pomoże? Tákći y wiárá nie będźie 17
li vczynkow miáłá/vmárła iest sámá w sobie. Ale rzecże kto: Ty masz wiá- 18
rę/á ia mam vczynki. Vkáżże mi wiárę twoię bez vczynkow/ á ia tobie v-
káżę wiárę moię z vczynkow. Ty wierzysz/iż ieden iest Bog/dobrze czynisz/ 19
álec y Dyabli wierzą y drżą. A chceszże wiedźieć/ o człowiecze márny/że 20
Gen:22 ✠ 9. wiárá bez vczynkow nikczemna iest: Abráhám oćiec nász/zaż nie z vczyn- 21
kow vspráwiedliwion iest? ofiáruiąc Izáaká syná swoiego ná ołtarzu?
Widźisz że wiárá dopomagáłá mu społu vczynkow iego / y z vczynkow 22
Gen: 15 ✠ 6. wiárá iest skonána? Y wypełnione iest pismo/ktore mowi: Vwierzył A- 23
Rõan: 4 ✠ 3. bráhám Bogu/y poczytano mu było ku spráwiedliwośći/ y przyiaćielem
Galat:3 ✠ 6. Bożym názwan iest. Widźićie żeć z vczynkow bywa vspráwiedliwion 24
Iosuæ 2 ✠ 1. człowiek/á nie tylko z wiáry. Tákże też y Ráchab nierządnicá/izaż nie z v- 25
& ✠ 4. & 6. czynkow vspráwiedliwioná iest: przyiąwszy posły / y inszą drogą ie wy-
✠ 25. pusćiwszy. Abowiem iáko ćiáło przez duchá vmárłe iest/ ták y wiárá bez 26
Heb:11 ✠ 31 vczynkow vmárła iest.

Kápit: 3.

§ Ze złego ięzyká wiele grzechow pochodźi/ktorym prze-
ćiwna iest mądrość niebieska.

Mat: 23 ✠ 8. Niechay was nie wiele mistrzow bywa/bráćia moi 1
wiedząc iż więtszy sąd (ná się) bierzećie: bosmy wszyscy w wie- 2
lu rzeczách wykroczyli. Jesli kto (nikogo) nie obraża słowem/
ten doskonáłym iest mężem/ktory y wszystko ćiáło w vzdę wpráwić może.
Jesliż gdy koniom wędźidłá w gęby wpráwiamy/ áby nam byli posłu- 3
szni/ tedy wszystko ćiáło ich obrácamy. Y okręty oto ácz wielkie są/ y od 4
wiátrow wielkich bywáią pędzone: á wżdam od máłego wiosłá bywáią
obrácáne/tám gdźieby moc sprawce chćiáłá: tákżeć y ięzyk/ácżći iest máły 5
członek / ále przedsię wielkie rzeczy podnosi. Oto iáko wielki ogień ná-
więtszy lás wypali? Język/teżći ogniem iest wszystkiey nieprawośći. Ję- 6
zyk postánawiáią miedzy członkámi nászymi/ ktory pokala wszystko ćiáło/
y rozpala koło przyrodzenia nászego/zápalony od piekłá. Abowiem wszel 7
kie przyrodzenie źwierząt/y ptakow/y robáctw/y inych źwierząt bywa v-
krocone/y vkrocone są od człowieczeg przyrodzenia: ále ięzyká żaden z lu- 8
dźi vkroćić nie może/bo iest niespokoyne złe/pełen iádu śmiertelnego. Prze- 9
zeń błogosłáwimy BOgá y OYcá/ y nim też przeklinamy ludźie/ ktorzy
stworzeni są ná podobieństwo Boże. Z tychże vst pochodźi błogosłáwień- 10
stwo y złorzeczeństwo. Bráćia moi / nie ma to ták być. Izasz źrzodło ie- 11
dnymże promieniem wypuszcza słodką y gorzką wodę? Izaż może bráćia 12
moi mili/Figá iágody winne rodźić? álbo winny korzeń figi? Ták też ża-
dny zdroy/ nie może vczynić wody słoney y słodkiey. Kto iest mądry á v- 13
czony miedzy wámi? Niechayże vkaże z dobreg opcowánia vczynek swoy/
w ćichey mądrośći. Jesliż maćie gorzką zawiść/y iesli są swary w sercách 14
wászych / nie chlubćie się / á nie bądźćie mátáczmi przećiwko prawdźie.
Boć tákowa mądrość nie zstępuie z wierzchu od Oycá świátłośći/ álec 15
iest ziemska/bydlęca/dyabelska. Bowiem gdźiec iest zawiść y swar/támći 16
niestátek/y wszelki vczynek nie dobry. Ale mądrość ktora iest z wierzchu/ 17
napierwey tedy iest wstydliwa/potym spokoyna/skromna/vmowna/z do-
bremi zgodliwa/miłośierdźia y dobrych owocow pełna/nie posądza/y bez
obłudnośći. A owoc spráwiedliwośći/w pokoiu tym bywa śian/ktorzy 18
czynią pokoy.

Kápit:

Kápit: 4.

¶ Swarow sie chroniąc/swym też chćiwośćiam nie folguiąc/łacwie od świátá y od Dyabłá odstąpiemy/á z Pánem Bogiem/y z Bliźnim sie złączymy.

1 Skądże woyny y zwády miedzy wámi: Azaż nie z po-
żądliwośći wáßych/ ktore woiuią w członkách wáßych. Po-
2 żądaćie/ á nie maćie/ zábiiaćie/ y zayźrzyćie sobie: á nie możećie
3 dostáć/wádźićie sie y walczyćie/ á nie maćie: przeto że nie żądaćie. Pro-
śićie/y nie otrzymawaćie: przeto iż źle prośićie/żebyśćie w żądliwośćiách
4 wáßych potrawili. Cudzołożnicy y cudzołożnice/ zá niewiećie/ że przy- Gene:6 v 5.
iaźń tego świátá/nieprzyiaćiołką iest Bożą? A ták ktokolwiek zechce być & 8 v 21.
5 przyiaćielem tego świátá/ stawa sie nieprzyiaćielem Bożym. Czy mnie- 1 Ioã:2 v 15.
maćie że poprożnicy pismo mowi: Duch ktory w was mießka/ku zazdro- Ioã:15 v 19.
6 śći sie ma? ále wietßą łáskę dawa. Przetoż powiáda: Bog sie pyßnym 1 Petr:5 v 5.
7 przećiwi/á pokornym łáskę dawa. Bądźćież tedy poddáni Bogu/ á sprze- Prouj:3 v 34.
8 ćiwiayćie sie Dyabłu/ tedyć vćiecze od was. Przybliżayćie sie do Bogá/ Epe:4 v 27.
tedyć sie przybliży do was. Grzeßnikowie oczyśćiayćie ręce wáße/y wy- 1 Pet:5 v 9.
9 chędożayćie sercá/ (wy cośćie) dwoiego vmysłu. Bądźćie nędzniki/ żá- 1 Pet,5 v 6.
łośći vżywayćie/ á płáczćie/ śmiech wáß niech sie w żáłość obroći/ y rá-
10 dość w smutek. Korzćie sie przed oblicznośćią Páńską / á powyżßy was.
11 Nie pośmiewayćie sie ieden z drugiego/bráćia moi. Bo kto sie nátrząsa z
brátá/álbo kto posądza brátá swego/ nátrząsa sie z Zakonu/ y posądza Za-
kon. A iesli posądzaß Zakon/iużeś nie iest czynićielem Zakonu/áleś sędźią:
12 Bo iedenżeć iest wydawcá Zakonu/y Sędźią/ ktory może stráćić/ y wy-
13 bawić. A ty czymeś iest/że sądźiß Bliźniego swego. Nuż też teraz wy kto- Rõa:14 v 4.
rzy wiec mowićie: Dźiś álbo iutro poiedźiemy do miástá tego/álbo owe-
14 go/y strawiemy tám rok/będźiemy kupczyć/ będźiem mieli zysk: á wy nie-
wiećie co iutro będźie. Bo á co iest żywot wáß? Párá co sie troßeczkę
15 vkaże/á potym zginie. (Ták mowićie) miásto tego cobyśćie mieli mowić:
Będźieli Pan raczył/ álbo: Dali nam Bog zdrowie/ vczynimy to álbo o-
16 wo. A wy teraz kocháćie sie w pychách wáßych. Káżde tákie rádowánie
17 złośliwe iest. Ktoby tedy co dobrego vmiał czynić/á nie czyni: iest mu to
grzech.

Kápit: 5.

¶ Bogátych ktorzy vćiskáią vbogie/ czeka potępienie/ iáko y vbogich ßczęśliwość wieczna/dla ktorey mamy o ćierpliwość stáć/Przysięgi sie wiárowáć/ niemocne náwiedzáć/ zá wßystkie sie modlić.

1 Nuż teraz bogaczowie/ płáczćie á rzewnie płácz-
2 ćie nád nędzámi wáßymi / ktore przyidą ná was. Bogáctwá
3 wáße sprochniáły/ á ßáty wáße mole poiádły. Złoto y srebro
wáße pordzewiáło/y rdzá ich będźie wam ná świádectwo/y będźie żárłá
ćiáłá wáße iáko ogień. Skárbilisćie sobie gniew w ostáteczne dni. Oto
4 zapłátá robotnikow wáßych/ktorzy pożeli kráiny wáße/ktoraśćie im sko-
rzyśćili/krzyczy: á krzyk ich wßedł áż do vßu Páná wßech zastępow. V-
5 żywáliśćie ná ziemi/ á w roskoßách wychowáliśćie sercá wáße / (iáko)
6 w dźień zábićia (ofiar) przywiedliśćie/y zábiliśćie spráwiedliwego/y nie
zápárł sie wam.
7 ☞ Bądźćież tedy ćierpliwi bráćia / áż do przyßćia Páńskiego. Oto o-
racz czeka drogiego owocu ziemie / skromnie ćierpiąc / ążby wźiął deßcz
8 rány y wieczorny. Bądźćież też y wy ćierpliwi / á potwierdzayćie sercá

wáſze/Boć ſie przybliży przyſzcie Páńſkie. Nie wzdychaycie bráćia ieden 9
przećiwko drugiemu/ábyśćie nie byli ſądzeni. Otoć ſędzia przede drzwiá-
mi ſtoi. Bierzćie ſobie przykład bráćia ześćia złego/y nieſkwápliwośći/y 10
prace/y ćierpliwośći/w Prorocech/ktorzy mowili w Jmię Páńſkie. ☜
Oto teraz błogoſłáwiemy te ktorzy ſkromnie znośili. Słyſzeliśćie o Jo- 11
powey ćierpliwośći/y widźieliśćie koniec náſzego Páná: żeć miłośierny
Mat: 5 v 34. ieſt PAN y miłośćiwy. A przede wſzyſtkiemi rzeczámi bráćia moi nie- 12
przyſięgaycie/áni ná niebo/ áni ná ziemię/ áni inna iákakolwiek przyſięgą.
A powieść wáſzá niech będźie/ták/ ták: nie ták/ nie ták: ábyśćie ſie v ſądu
nie rozpieráli. Fráſuie ſie kto z was? niechże ſie modli. Dobrey myſli ieſt? 13
Mar: 6 v 13. niechże pſalmy śpiewa. Choruie kto miedzy wámi? niechże przyzowie ká- 14
płanow kośćielnych/ á oni niech ſie modlą nád nim/ pomázuiąc go oleiem
w Jmię Páńſkie. A modlitwá wierna záchowa niemocnego/ y vlży mu 15
Pan: á będźieli w grzechách/będą mu odpuſzczone.
☞ Wyznawayćieſz tedy ieden drugiemu grzechy wáſze/y modlćie ſie zá 16
3 Re: 17. v 1. śie zobopolnie/ ábyśćie byli zbáwieni. Boć wiele może modlitwá czło-
Luc: 4 v 25. wieká ſpráwiedliwego vſtáwiczna. Heliaſz byłći człowiek nędzy poddá- 17
3 Re: 18 v 41 ny iáko y my: á modlił ſie ná modlitwách/áby nie było dżdżu ná ziemi: y
& v 45. nie był deſzcz przez trzy látá/y ſześć mieśięcy. Y záś ſie modlił/ tedy niebo 18
ſpuśćiło deſzcz/ á ziemia dáłá owoc ſwoy. Bráćia moi/ ieſli kto z was v- 19
błądźił od prawdy/y náwroći go kto: ma to wiedźieć/iż kto to vczyni/
że ſie grzeſznik náwroći od obłędney drogi ſwoiey/ten wybáwi
duſzę iego od śmierći/y zákryie wielkość grzechow. ☜

☞ Koniec Liſtu S. Jákubá.

Argument pierwſzey Epiſtoły S. Piotrá.

SYmon Piotr ſyn Jony z Gálileyſkiey kráiny/ z miáſteczká Betſaidy/ brát Andrzeiá Apoſtołá/Zwolenniki Zbáwićielá niezwyćiężonego/ po wſzyſtkim świećie być okázuie: y nápomina ku pokućie zá przeſzły żywot/y ku polepſzeniu w tym nowym żywoćie. Pięć Kápitul ma.

Oczyna sie list pierwszy Swiętego Piotrá Apostolá.

Kápit: I.

§ Piotr dźiekuie Bogu zá krzest/ktorym iestesmy odrodzeni ku żywotowi/ nápominájąc nas ku podeymowániu ćieżkośći y pokus dla Chrystusá/y ku Chrześćiáńskim spráwam.

1 PIotr Apostoł Jezusá Chrystusá/ wy-
brányм przychodniom rozproszenia/ Pontu/ Gálá-
2 cyey/Kápádocyey/Azyey/y Bytyniey/według prze-
źrzenia Bogá Oycá/ku poświęceniu Duchá/ ku po-
słuszeństwu/ y pokropieniu krwie JEZVsá Chry-
stusá: Łáská y pokoy niech wam będźie pomnożony.
3 Błogosłáwiony Bog/ y Oćiec Páná nászego Je- 1 Cor: 1 ℣ 3.
zusá Chrystusá / ktory podług miłośierdźia swego Ephe: 1. ℣ 3.
wielkiego/ odrodźił nas z nowu ku żywey nádźiei/przez powstánie JEzu
4 Chrystá od vmárłych/ ku dźiedźictwu nieskáżistemu/ y niepokalánemu: y
5 ktore zwiędnąć nie może/záchowánemu w niebieśiech/ná was ktorzy mo-
cą Bożą bywaćie strzeżeni przez wiárę ku zbáwieniu/ ktore iest gotowe/á-
6 by było w ostáteczny czás obiáwione. W ktorym sie będźiećie weselić/
ácz teraz potrzebá sie trochę zásmućić / w rozlicznych pokusach / żeby do-
7 świadczenie wiáry wászey/dáleko kosztownieysze niżli złoto/ (ktore w o-
gniu probuią) było nálezione ku czći á ku chwale/ y ku sławie/ przy obiá-
8 wieniu JEzusá Chrystusá. ☞ Ktoregoś ácześćie nie widźieli/iednák mi-
łuiećie. W ktorego y teraz nie widząc go/ wierzyćie : á wierząc/będźiećie
sie rádowáć niewymownym y vwielbionym / á chwálebnym weselim/
9 odnosząc (zá to) koniec wiáry wászey (ktory iest) zbáwienie dusz wászych.
10 O ktorym zbáwieniu/pilnie sie y pytáli y bádáli Prorocy/ ktorzy o tey łá-
11 sce ktora ná was ma przyść/prorokowáli/bádáiąc sie o tym pilnie/ná kto-
ry álbo ná iáki czás dawał znák Duch Chrystusow/ktory w nich był: kto-
12 ry przedtym opowiádał one męki/ktore ná Chrystusá miáły przyść/y po-
ślednieysze chwały ktorym obiáwion iest / iż nie sámym sobie/ ále nam w
tych rzeczách posługowáli / ktore teraz opowiedźiáne wam są/ przez one
ktorzy wam Ewángelią przepowiedźieli/przez Duchá świętego/ z niebá
13 zesłánego : ná ktorego żądáią Angiołowie pátrzyć. A przeto máiąc prze-
pasane biodrá vmysłu wászego/trzeźwiemi będąc/ doskonáli/ mieyćie ná-
dźieię/w tey łásce ktora wam bywa ofiárowaná/przez obiáwienie Jezusá
14 Chrystusá/iáko synowie posłuszeństwá/nie przyrownywáiąc sie pierwszȳ
15 niewiádomośći wászey żądzam/ ále według onego ktory was wezwał
świętego/żebyśćie y wy we wszelkim opcowániu wászym święci byli/bo
16 nápisano iest. Bądźćie świętemi/bomći ia święty iest. A iesli Oycá wzy- Leu: 11 ℣ 44
17 waćie/tego ktory sądźi bez brákowánia person/według vczynkow káżdegō: & 19. ℣ 2. & 20. ℣ 7.
tedy czásu przemieszkawánia wászegō tu w tym żywoćie/w boiáźni sie sprá Deu: 10 ℣ 17.
18 wuyćie. Wiedząc żeśćie nie złotem áni srebrem/ktore sie skáźić mogą/z pro Rōa: 2. ℣ 11
19 żnego opcowánia wászego / od oycow podánego wykupieni : ále drogą Galat: 2 ℣ 6.
krwią Chrystusową / iákoby niewinnego y niepokalánego báránká prze- 1 Cor: 6 ℣ 20 & 7. ℣ 23.
20 źrzánego ieszcze przed záłożenim świátá/á obiáwionego tych ostátnich czá

 sow/

Act: 20 ℣ 28 sow dla was/ ktorzy przezeń wierzycie w BOgá / ktory wskrzesił zmar= 21
Heb: 9 ℣ 12. twych/y dał mu chwałe/áby wiárá y nádzieiá wáßá byłá w Bodze.
& ℣ 14. Duße swe czyste chowaycie w posłußeństwie miłości/ y w vprzeymey 22
1 Ioá: 1. ℣ 7. á prostey bráterskiey życzliwości/ miłuycie sie thym pilniey zobopolnie z
Apoc: 1 ℣ 5. práwego sercá : bedac odrodzeni nie z násienia skáżistego/ ále z tego ktore 23
sie zepsowáć nie może/przez słowo Bogá żywego/ y ktory trwa ná wieki.
Isai: 40 ℣ 6. Abowiem káżde ciáło iáko trawá / y wßelka chwałá człowiecza/ iáko 24
Ecc: 14. ℣ 18. kwiát ná zielu : ziele vwiedło y kwiát z niego opadł. Ale słowo Páńskie 25
Iaco: 1 ℣ 10. trwa ná wieki. A tożci to iest słowo/ktore miedzy wámi kazano.

Kápit: 2.

§ Vczy Apostoł iáko sie máia spráwowáć ku słowu Bożemu/á iáko máia być budo=
wáni duchownie/ktorzy przedtym cielesnie dáleko od Páná byli/żeby teraz
y duchownie przykłádem Páńskim żyli.

Rõan: 6 ℣ 4. A Ták złożywßy z siebie wßelka złość/y wßelka chy= 1
Ephe: 4 ℣ 22. trość/ y obłudności/ y zazdrości / y wßelkie obmowiská / iáko
Colo: 3 ℣ 8.
Heb: 12 ℣ 1. dziateczki terazże národzeni/rozumnego/y bez chytrości/á zdrá= 2
dy mleká pożadaycie/żebyście w nim rośli ku zbáwieniu : ieslizeście sło= 3
stowáli/że słodki iest Pan. Do ktorego przystepuiac/do kámieniá żywego 4
acz od ludzi wzgárdzonego/ále od Bogá wybránego/y vczcionego/y sámi 5
iáko żywe kámienie/buduycie sie/domy duchownemi/w kápłáństwo świe
te/ábyście ofiárowáli duchowne ofiáry/Pánu Bogu przyiemne przez Je=
Isai: 28. ℣ 16. zusá Chrystusá. Przetoż y pismo powiáda: Oto kłáde w Syonie kámień 6
Rõa: 9. ℣ 33. zwierzchni wegłowy/wybrány/y drogi/ á ktoryby weń vwierzył/ nie be=
Psa: 117 ℣ 22. dzie zhánbiony. Wam tedy ktorzy wierzycie/ bedzie cześć/ ále tym ktorzy 7
Mat: 21 ℣ 42. nie wierza/iest kámieniem ktory odrzucili budownicy/ten sie stał głowa
Acto: 4. ℣ 11 wegłowa/y kámieniem vrázu/y opoka zgorßenia/ tym ktorzy sie vrażáia o 8
Isaiæ 8. ℣ 14.
Exo: 19 ℣ 6. słowo/ áni wierza temu ná co byli wysadzeni. Ale wy iesteście rodzáiem 9
wybránym/Kápłáństwem Krolewskim/narodem świetym/ludem náby=
tym/ ábyście opowiádáli mocy tego/ ktory was powołał z ciemności/ku
Oseæ 2 ℣ 13. dziwney świátłości swey. Ktorzyście niegdy byli nie ludem Bożym/ále 10
Rõa: 9. ℣ 25. teraz ludem BOżym. Ktorzyście byli nie dostapili miłosierdzia/ áleście
Rõa: 13 ℣ 14 teraz otrzymáli miłosierdzie. ☜
Gala: 5 ℣ 16. ☞ Namileyßy/ proße was iáko przychodniow y pielgrzymow/ábyście 11
& 19. sie wściagáli namietności cielesnych ktore woiuia przeciwko dußy/ má=
Infr. 3 ℣ 16. iac obcowánie wáße miedzy Pogány dobre/áby z tego że sie z was nátrzá= 12
saia/iákoby ze złoczyńcow/obaczywßy w was być dobre vczynki/chwali=
Rõa: 13. ℣ 1. li Bogá w dzie[...] náwiedzenia. A przeto badźcie poddáni wßelkiemu lu= 13
dzkiemu stworzen[...]u dla BOgá/chocia Krolowi/iáko przewyżßáiacemu/
chocia Ksiażetom/ [...]ako tym ktorzy od niego posłáni / ku skaraniu złoczyń= 14
cow/á ku chwale dobrym : boć to iest wola Boża/ ábyście dobrze czyniac 15
zátkáli gebe niewiádomości ludzi niemadrych / thák iáko práwie wolni: 16
á nie iákobyście mieli zasłone swey złości wolność/ále iáko słudzy Boży.
Rõa: 12 ℣ 10 Wßystki czcicie / bráterstwo miłuycie / Bogá sie boycie/ Krolowi cześć 17
Ephe: 6. ℣ [...] wyrzadzaycie. Słudzy badźcie poddáni swym pánom/ze wßeláka boiaź= 18
Col: 3. ℣ 22. nia/nie tylko dobrym y skromnym/ále też y złym. ☜ Boć też to iest łáská 19
Titũ 2 ℣ 9. iesli kto dla sumnienia Bożego cierpi á znosi meki/cierpiac ie niespráwie=
2 Cor: 7 ℣ 10 dliwie. Abowiem co zá chwałá z tego/iesliby ście grzeßac poßyikowánie 20
wytrzymáli ? Ale iesli dobrze czyniac/ bedziecie skromnie znosić te rzeczy/
toć bedzie łáská v Bogá. Boście ná to wezwáni. 21
☞ Abowiem y Chrystus cierpiał też dla nas / zostáwiáiac nam przy=
kład/

22 klad/ábyśćie náśládowáli śládow iego. Ktory grzechu nie popełnił/áni Isai: 53 ✚ 9.
23 iest náleziona omylność w vśćiech iego. Ktory gdy mu łáiano/nie odłá- 1 Ioan: 3 ✚ 5.
iał: gdy ćierpiał/nie groził/ále sie wolnie dawał onemu/ktory sądził nie-
24 spráwiedliwie. Ktory grzechy násze sam nośił/ná swym ćiele ná drzewie/ Isai: 53. ✚ 4.
zebysmy grzechom pomárszy/ zyli spráwiedliwośći: ktorego śinośćia ie- & ✚ 9.
25 steśmy vzdrowieni. Bośćie przedtym byli by błedne owce/ áleśćie sie te-
raz náwroćili do Pásterzá/y do Biskupá dusz wászych.

Kápit: 3.

¶ Małzonkowie máia poććiwie sie mieć/wszyscy zgodnie/vbogim vdźieláiac/ ćieszkość ćierpieć/ á ták wiárą z Pánem sie złaczáć.

1 TAkze też y niewiásty/ niech beda poddáne mezom Ephes:5. ✚ 22.
swoim/áby y ći ktorzy nie wierza słowu (Bozemu) przez prze- Colo: 3 ✚ 18.
2 mieszkawánie z niewiástámi/ bez słowá byli pozyskáni/obacza- 1 Tim: 2 ✚ 9
3 iac w boiázni świete obcowánie wásze. Ktorych włosy niech nie beda
zewnętrz/áni sie złotem niech nie okłádáia/áni zbytnim ochedostwem. Ale
4 oto sie niech stáráia/ áby ten człowiek serdeczny ktory iest skryty/w nienáru-
szeniu spokoynego y skromnego duchá/ ktory iest przed oblicznośćia bo-
5 za/był bogáty. Boć sie też ták niegdy y świete niewiásty/ktore miáły ná-
6 dźieie w Bodze/vbieráły/ bedac poddáne włásnym mezom. Iáko Sárá Gen:18 ✚ 12
posłuszna byłá Abráhámowi/názywáiac go swym pánem/ ktorey wy ie- 1 Cor: 7 ✚ 3.
steśćie corkámi/dobrze czyniac/ y nie boiac sie zadnego zásmucenia. Me-
7 zowie tákież/ mieszkáiac społem z zonámi/ wedle vmieietnośći/ iáko to
mdleyszemu naczyniu niewieśćiemu/wyrządzáiac cześć/ iáko społecznym
dźiedźiczkam łáski zywotá/ áby nie byłá przekazká modlitwam wászym.
8 ☞ Ná koniec/ niechay wszyscy beda iedney myśli/ lutośćiwi/ bráctwá
9 miłośnicy/miłośierni/skromni/pokorni/nie oddawáiac złe zá złe/ áni łáiá- Pro:17. ✚ 13.
nia zá łáiánie: á owszem przećiwnym obyczáiem/ błogosłáwiac: ábo- & 20 ✚ 22.
wiem ná to iesteśćie powołáni/ ábyśćie błogosłáwienstwo odźiedźiczyli. Mat: 5 ✚ 39.
10 Bo kto chce miłowáć zywot/á dni dobre ogladáć/ niechay wśćiaga iezy- Rõa: 12 ✚ 17.
11 ká swego ode złego/ á vstá iego niech nic zdrádliwego nie mowia. Niech 1 Tes: 5 ✚ 15.
sie vchyla ode złego/ á niech czyni dobrze/ niechay szuka pokoiu/ á niech zá Psal 33 ✚ 13.
12 nim chodźi. Abowiem oczy Páńskie nád spráwiedliwemi/ y vszy iego ku Psal: 33 ✚ 13. & 36. ✚ 8.
13 prośbam ich. A oblicze Páńskie ná te ktorzy złe czynia. Y kto tákowy iest/
14 ktoby wam miał szkodźić/bedźiećieli dobrego náśládowáć. Ale choćia też
y co dla spráwiedliwośći ćierpićie/tedyśćie błogosłáwieni. A strachu sie Isaiæ 1 ✚ 16.
15 ich nic nieboyćie/ áni was to niech nie turbuie. Ale Páná Chrystusá w Mat: 5. ✚ 10
sercach wászych poświącayćie. Bedac záwsze gotowi dosyć vczynić
káżdemu/ktoryby od was zadał/ ábyśćie mu dáli ráchunek z tey wiáry y
16 nádźieie/ktora w was iest: ále skromnośćia y z boiáznia/máiac dobre su- Supr: 2 ✚ 12.
mnienie/áby sie tego wstydáli ći ktorzy wam vragáia/y ktorzy potwarzá-
17 ia wásze dobre obcowánie w Pánie Chrystuśie. Bo lepieyći ćierpiec/ie- Rõan: 5 ✚ 6.
śli to iest wola Boza/dobrze czyniac/ nizli złe czyniac. Heb: 9 ✚ 14.
18 ☞ Abowiem y Chrystus ieden raz vmárł za grzechy násze/spráwiedli- & ✚ 28.
wy zá niespráwiedliwe/áby nas ofiárowáł Bogu/ácz ná ćiele vmartwio
19 ne/ále ozywione ná duchu. W ktorym też duchu/y onym duchom/ ktorzy
20 w ćiemnicy byli/ przyszedszy kazał: ktorzy niegdy byli niewiernemi/ gdy
czekáli Bozey ćierpliwośći/zá dni Noego/ gdy budowano Korab/ w kto-
21 rym nie wiele/to iest tylko ośm dusz záchowano było przez wode. Ktorey Gen: 6 ✚ 14.
też y dźiś podobien bedac krzest/nas tákież zbawia/nie złozenie plugáwo- Mat: 24 ✚ 37.
śći ćielesnych: ále sumnienia dobrego przypytánie przed BOgiem/ przez Luc: 17. ✚ 26

 zmartwych-

zmartwychwstánie Jezusá Chrystusá/ ktory iest ná práwicy Bożey. ☞ 22
Połknawszy śmierć/ ábyśmy sie stáli dziedzicmi żywotá wiecznego/ szedł
do niebá podbiwszy sobie Angioły/ y mocy/ y siły.

Kápit: 4.

§ Przykłádem Chrystusowym vpomina nas ku cnotam/ żebyśmy sie strzegli grze-
chow dla Sadu przyszłego/ á ku miłośći żebyśmy byli skłonni y ćierpliwi.

Ponieważ tedy Chrystus ćierpiał ná ćiele/ y wy śie 1
też w te myśl przyzbroyćie. Bo ten ktory ćierpiał ná ćiele/ prze-
stał od grzechow: áby iuż nie żadzam ludzkim/ ále woley Bo- 2
Eph: 4 v. 23. żey ná potym w ćiele był żyw. Jużci dosyć ná tym/ żeśmy on przedeszły 3
czás wyżyli/ według woley Pogáńskiey/ tych ktorzy chodzili w nieczysto-
śćiách/ żadzách/ w opilstwie/ w obżárstwách/ w pićiu/ y niesłusznych bał-
wochwálstwách. W czym iż z nimi nie bieżyćie ku temuż zámieszániu zby- 4
tkow/ dziwuia sie/ bluzniac: ále ći beda czynić liczbe onemu/ ktory gotow 5
iest sadźić żywe y martwe. Abowiem dla tegoć y vmárłym Ewángelia 6
przepowiádano / áby byli sadzeni według ludzi w ćiele / á żeby byli po-
dług Bogá w duchu. Alec koniec wszystkich rzeczy przybliży sie. 7
☞ Badźćież tedy rostropni/ á czuyćie ná modlitwách. A náde wszystko 8
mieyćie miedzy soba społeczna á vstáwiczna miłość: boć miłość okrywa
Pro: 10 v. 12. wielkość grzechow. Badźćie zobopolnie gośći miłośnicy przez szemránia. 9
Rõa: 12 v. 13. Káżdy iáko wźiał łáske/ ieden drugiemu niech iey vżycza: iáko dobrzy szá- 10
Heb: 13 v. 2. fárze rozmáitey łáski Bożey. Jeśli kto mowi/ ták mow/ iákoby słowá Bo- 11
Philp: 2 v. 14 że/ ieśli kto posługuie/ niech to czyni / iákoby z mocy ktorey mu Bog doda-
Rõa: 12 v. 6. wa/ áby we wszystkich rzechách byłá cześć Bogu przez Jezusá Chrystusá/
1 Cor: 4. v. 2. ktoremu iest chwałá y pánowánie ná wieki wiekow/ Amen. ☜
Namileyszy/ nie dźiwuyćie sie ieśliże przez zápálczywość wnetrzna by- 12
waćie kuszeni/ iákoby sie wam co nowego przygodźiło/ ále vczesnikámi sie 13
stawáiac Chrystusowych mak / ták sie ráduyćie / żebyśćie też czásu obiá-
wienia chwały iego/ z rádośćia sie weselili. Jeśli wam vragáia dla imie- 14
nia Chrystusowego/ bedźiećie błogosłáwieni. Abowiem co iest czći/ y chw-
wały/ y mocy Bożey/ y ktory iest Duch iego: tedy w was bedźie przemie-
szkáwáć. Ale żaden z was niechay ták nie ćierpi/ iáko mezoboycá/ álbo zło- 15
dźiey/ álbo złoczyńcá/ álbo ten ktory cudzego pożadał. Ale ieśli ćierpi/ ták 16
iáko Chrześćiánin/ niech sie tego nie wstydźi/ ále owszem niechay BOgá
chwali z tego imienia. Boć iuż czás iest / áby sie poczał Sad od domu 17
Bożego. A ieśliżeć sie pocznie od nas/ coż zá koniec bedźie tych/ ktorzy nie
Pro: 11 v. 31. wierza Ewángeliey Bożey? A ieśliżeć spráwiedliwy záledwie bedźie zbá 18
wiony: bezbożny y grzeszny gdźie sie vkaże? A przeto y ći ktorzy ćierpia 19
według woley BOżey/ niech polecáia dusze swe / czyniac dobre vczynki
wiernemu Stworzyćielowi.

Kápit: 5.

§ Vczy Pásterze iáko máia páść owce/ á poddáni iáko sie máia mieć
k nim/ poczćiwośćia/ pokora/ y posłuszeństwem.

A Ták tych ktorzy miedzy wámi sa/ stárszych pilnie 1
proszeia ktory też stárszym/ y świádkiem Chrystusowych mak/
ktorym też y vczesnikiem społecznym oney chwały/ ktora ma być
obiáwioná czásu przyszłego: páśćie te ktora miedzy wámi iest/ trzode Bo- 2
za/ opátruiac nie z przymuszenia/ ále z dobrey woley/ według Bogá/ áni dla
nieucćiwego zysku / ále dobrowolnie: áni ták iákobyśćie byli pány nád 3

4 Kśiężą/ále ábyśćie byli przykłádem owcam z chući. A gdy śie dá widźieć
5 przednieyſzy páſterz/weźmiećie niezwiedliwą koronę chwały. Młodźieńcy
też takież/ſtárſzym bądźćie poddáni. A w obec wſzyſcy pokorę zobopolnie Rõa:12 v 10.
okázuyćie: boć Pan Bog przećiwi śie pyſznym/á pokornym łáſkę dawa. Iaco: 4 v 6.
6 ☞ Korzćieſz śie tedy pod mocną ręką Bożą/żeby was wywyżſzył czáſu
7 náwiedzenia/ wſzyſtko ſtáránie wáſze ſkłádáiąc nań/ boć on ma pieczą o Iaco.4. v 10.
8 was. Bądźćie trzeźwi á czuyćie/bo Dyabeł przećiwnik wáſz/krąży (koło Pſal: 54 v 23.
9 was) iáko Lew ryczący/ſzukáiąc kogoby pożárł/ktoremu śie przećiwiáćie/ Mat:6 v 25. & v 28.
bedąc mocni w wierze: wiedząc to/że też toż trapienie przychodźi ná wá Luc:12 v 22.
10 ſze bráterſtwo/ktore ieſt ná świećie. Ale Pan Bog wſzeląkiey łáſki/ktory
was powołał ku wieczney chwale ſwoiey/ w Chryſtuśie JEzuśie/ nie-
11 wiele potrapionych/vczyni doſkonáłemi/potwierdźi y vmocni. Jemu chwałá y pánowánie ná wieki wiekow/Amen.
12 Przez Sylwaná brátá wam wiernego/ iáko mnimam/ krotkom piſał:
13 pilnie proſząc y oświadczáiąc/ żeć tá ieſt prawdźiwa łáſká Boża/ w ktorey ſtoićie. Pozdrawia was kośćioł/ kthory ieſt zebrány w Bábilonie/ y
14 Márek ſyn moy. Pozdrowćie śie zobopolnie pocáłowánim świętym. Łáſká wam wſzyſtkim/ktorzy ieſteśćie w Chryſtuśie JEzuśie/Amen.

☞ Koniec pierwſzey Epiſtoły Swiętego Piotrá.

Argument wtorey Epiſtoły świętego Piotrá.

SYmon Piotr przez wiárę Mędrce tego świátá vmárłemi być dowodźi; y iáka ieſt żywotá pobożnego zacność/vkázuie.

LIſt wtory Swiętego Piotrá Apoſtołá.

Kápit: I.

Ku lepſzemu záwżdy mamy śie kwápić/ y wiáry pewność/ z Náuczyćielá wiernośći ma być trzymaná.

1 SYmon Piotr/ ſługá y Apoſtoł JEzu
Kryſtuſow: tym ktorzy poſpołu z námi zárowney wiá
ry doſtáli/w ſpráwiedliwośći náſzego Bogá y Zbá
2 wićielá Jezuſá Kryſtuſá/Łáſká wam y pokoy niech
bedźie nápełnion w poznániu BOgá/ y Chryſtuſá
3 Jezuſá Páná náſzego: iáko nam wſzyſtkie rzeczy Bo-
żey mocy ſwoiey/ktore (należą) ku żywotowi y po-
bożnośći dárowáne ſą/ przez vznánie onego ktory nas
4 powołał włáſną chwałą y mocą/ przez ktorego nam wielkie á drogie o-
bietnice dárował/ ábyśćie śie przez te obietnice/ ſtáli vczeſtniki Boſkiego
przyrodzenia/wiáruiąc śie náruſzenia tey ktora ieſt ná świećie pożądliwo-
5 śći. A ták wy wſzelkiey pilnośći przydawſzy/ dodawayćie ſobie w wie-
rze wáſzey cnoty/á w cnoćie vmieiętnośći/á w vmieiętnośći powśćiągli-
6 wośći/ á w powśćiągliwośći ćierpliwośći/ á w ćierpliwośći pobożno-
śći/

ści/ á w pobożności bráterſkiey życzliwości/ á w bráterſkiey życzliwo- 7
ści miłości. Abowiem będąli przy was te rzeczy/á będąli przewyciężáć: 8
vczynią was nie cżcymi/ áni bez vżytku w poznániu Páná nászego JEzu 9
Chryſtá. Bo ktokolwiek tych rzeczy pogotowiu nie ma : ten ieſt ślepy/y
mácą rękomá/ zápámiętawszy oczyścienia ſtárych grzechow ſwoich.
A przetoż Brácia/ tym więcey vśiłuycie / ábyście przez dobre vczynki 10
wezwánie y wybránie wásze pewne vczynili: ábowiem będziecieli to czy- 11
nić/ nie będziecie nigdy grzeszyć. A ktemu będzie wam doſtáteczne dano
weście do wiecznego Kroleſtwá Páná y Zbáwicielá nászego JEzuſá
Chryſtua. Y dla thego będę was záwżdy nápominał około tych rzeczy: 12
ácz wiedzące y vtwierdzone w niniey szey prawdzie. Bo to mam zá ſłu- 13
szną á ſpráwiedliwą/ ábych was/ pokim ieſt w tym przybytku/ pobudzał 14
Ioã: 21 ℣ 19. vpominániem moim : tego pewien będąc/ iż rychłe ieſt łożenie przybytku
moiego/ták iáko mi y ſam Pan nász Jezus Chryſtus oznaymił. A będę ſie 15
o to ſtárał/ ábyście y wy po zeszciu moim/częſto ná te rzeczy wſpomináli.
1 Co: 1 ℣ 17. ☞ Abowiem oznaymiliſmy wam moc/y przerzeczenie Páná nászego Je- 16
& 2 ℣ 1. & 4 zu Chryſtá : nie puściwszy ſie zá płonnemi á nikczemnemi báśniámi/ ále
℣ 13 & 4 ℣ 20 żeſmy ſami pátrzáli ná wielkość iego. Abowiem on wziąwszy od BOgá 17
OYcá cześć y chwałę/gdy do niego przynieśion ieſt głos tákowy wielmo
Math: 17 ℣ 5. żney chwały. Ten ieſt Syn moy miły/w ktorymem ſobie vlubił/tego ſłu-
chaycie. A ten głos myſmy ſłyszeli z niebá przynieśiony/będąc z nim ná go- 18
rze świętey. A mamy mocnieyszą powieść Prorocką / ktorey dobrze czy- 19
nicie/żeście pilni / iáko świece ktora świeci w ciemnym mieyſcu/ áżby ſie
dzień rozświecił/á iutrzenká áżby weszłá w ſercách wászych. To naprzod 20
1 Tim: 3 ℣ 16 wiedząc/iż káżde Proroctwo w piſmie/nie bywa (rozumiano) włáſnym
wykłádem. Abowiem nie z woley człowieczey przynieſione ieſt proroctwo 21
ále nátchnieni Duchem świętym/ mowili oni ludzie/ Swięci Boży. ☜

Kápit: 2.

¶ Jáko Kácerſtwo miáło być w kościele/opowiáda : y kaźni ich
y życie/á dobrych wyzwolenie.

NIe bylić też y fáłeszni Prorocy miedzy ludem/iá- 1
ko y miedzy wámi będą Miſtrzowie kłamliwi/ktorzy wwiodą
ſekty zátrácenia / y ktorzy ſie przą y onego Páná ktory ie kupił:
przywodząc ſami ná śię prętkie zátrácenie. A mnodzy będą náśládowáć 2
nieczyſtoty ich / przez ktore będzie bluźnioná drogá prawdziwa : á w łá- 3
komſtwie obłudnemi ſłowy o was będą kupczyć. Ktorym Sąd z dawná
nie omieszkawa/ y zátrácenie ich nie drzymie. Bo ieſlić BOg Angiołom 4
IOb 4 ℣ 12. ktorzy zgrzeszyli nie przepuścił/ ále powrozmi piekielnemi ſtárgnione/ dał
Iudæ ℣ 6. ie do piekłá ná męki / áby ná Sąd záchowáni byli. Jeſliżeć pierwszemu 5
Gene: 7 ℣ 1. świátu nie przepuścił/ále ſamo oſmego Noego przepowiádáczá ſpráwie
Gen: 19. ℣ 24 dliwości záchował/przywiodszy potop ná świát bezbożny. Y miáſtá So- 6
domſkie y Gomorſkie w popioł obrociwszy/wywroceniem ſkarał/dáiąc ie
ná przykład tym ktorzy niepobożnie mieli czynić/ á ſpráwiedliwego Lotá 7
zátłumionego/od niezbednych krzywdy y pſotliwego obcowánia ich/wy-
báwił : bo był y wzrokiem/ y ſłuchem ſpráwiedliwy / mieszkáiący miedzy 8
nimi/ktorzy dzień zá dzień ſpráwiedliwą duszę niecnotliwemi vczynkámi
dręczyli. Vmieć Pan pobożne ludzie z pokuſy wybáwić / á niepobożne 9
ná dzień Sądny záchowáć ná męki : á te więcey ktorzy idą zá ciáłem w 10
pożądliwości nieczyſtoty/á pánowániem y zwierzchnością gárdzą/śmiáłe
y te ktorzy ſie ſobie podobáią / y ktorzy ſie nie obawáią przywodzić ſekt/
bluźniąc.

11 bluźniąc. Gdźie Angiołowie będąc siłą y mocą/zacnieyszy niż ludźie/nie-
12 mogą znieść przećiwko sobie ták groznego sądu. A ći iáko bezrozumne by-
dło/z przyrodzenia będąc ná vłowienie y zátrácenie/w tych rzeczách ktore
13 nie rozumieią bluźniąc / w skáżeniu swoim poginą/ odnosząc zapłátę nie-
spráwiedliwośći. Zá roskosz to sobie máiąc/dźień podle dniá roskoszowáć
w splugáwieniu y w szwedrách : roskoszámi opływáiąc/ná godźiech swo-
14 ich zbytku z wámi pátrzáiąc/máiąc pełne oczy cudzołostwá/y vstáwiczne-
15 go grzechu. Ludząc dusze nie vtwierdzone/serce máiąc w łákomstwie wy-
ćwiczone/przeklęći synowie : opuszczáiąc prostą drogę/ obłądźili : náslá-
duiąc drogi Báláámowey syná Bosor/ktory sie zapłáty nieprawośći ro- Nũe:22 ✠ 23.
16 zmiłowáł/ále też miał karánie swego szaleństwá. Robotne á nieme źwie Iudæ ✠ 11.
rzę / człowieczym głosem mowiąc : powśćiągnęło Prorokowe niema-
17 drość. Ćić są iáko studnice bez wody/y mgły od wichru zburzone á wzbi- Iudæ ✠ 12.
18 te/kthorym mrok ćiemnośći ná wieki iest záchowány. Abowiem w pysze
prozności/ mowiąc : przyłudzáiąc żądliwośćiámi ćiáłá / w nieczystośći
19 te ktorzy sie trochę wybiegiwáią od tych ktorzy w błędźie chodzą/ obiecu-
iąc im wolność/będąc sámi niewolnikámi skáżenia. Bo od kogo kto zwy- Ioã: 8. ✠ 24.
20 ćiężon iest/ tego też niewolnikiem iest. Abowiem ći ktorzy sie wybiegáli z Rõã: 6 ✠ 20.
plugáwośći tego świátá/ przez vznánie Páná nászego y Zbáwićielá IE- Heb: 6. ✠ 4.
zusá Chrystusá/ temi sie zás vwikłáwszy/ bywáią zwyćiężeni : tedy im & 10 ✠ 26.
21 stáły sie rzeczy poślednieysze/ gorsze niżli pierwsze. Bo im było lepiey ni- Mat: 12 ✠ 45.
gdy nie poznáć drogi spráwiedliwośći/ niżli vznawszy/obroćić sie názad/
22 od tego przykazánia świętego/ ktore im iest dano. Bo sie prawdźiwá ná
nie tráfi oná przypowieść. Pies sie wroćił do tego co był zrzućił: Y świ- Prou: 26 ✠ 11
niá omyta/ vwala sie zás w swoim błoćie.

Kápit: 3.

¶ Mamy sie wystrzegáć nieprzespiecznośći wtorego przyśćia Chrystuso-
wego: bowiem Bog iest spráwiedliwy Sędźia/y wierny zapłáycá.

1 NAmileyszy Bráćia/toć wam wtory list piszę/w kto-
rym pobudzam przez nápominánie vprzeymą myśl wászę: żeby-
2 śćie pámiętáli / iákom pierwey powiedźiał wam / ná słowá
świętych Prorokow/ y Apostołow wászych/ná przykazánia Páná y Zbá-
3 wićielá nászego. Tho wiedząc napierwey / że w ostáteczne dni przyidą 1 Tim: 4 ✠ 1.
zdrádliwi pośmiewce/ ktorzy będą chodźić wedle własnych namiętnośći 2 Tim: 3 ✠ 1.
4 á żądz/mowiąc : Gdźie tá iest obietnicá / álbo przyśćie iego? bo od tego Iudæ ✠ 18.
czásu iákoż oycowie pomárli/ tákże trwáią rzeczy stworzone iáko z począt- Eze: 12 ✠ 27.
5 ku. Abowiem tego chcąc niewiedzą/że były niebá pierwey/y kremu źiemiá
6 z wody/y przez wodę/á trwáły słowem Bożym: przez ktore on ná ten czás
7 świát zálány/od wody zginął. A niebiosá teráznieysze y źiemiá/tymże sło-
wem Bożym odłożone są/ záchowáne będąc ogniowi ná dźień Sądny/y
dźień zátrácenia bezbożnych ludźi.
8 ☞ A tá iedná rzecz niech wam táyna nie będźie / namileyszy : że ieden
9 dźień v Páná iáko tysiąc lat / á tysiąc lat iáko ieden dźień. Nie omieszka-
wáć PAN obietnice swoiey/iáko niekthorzy mniemáią/ ále sie ćierpliwie
obchodźi dla was/ niechcąc żeby kto miał zginąć/ ále żeby sie wszyscy ku
10 pokućie náwroćili. Przyidźieć Páński dźień iáko złodźiey/w kthory dźień 1 Tess: 5 ✠ 2.
niebiosá wielkim pędem przeydą/á żywioły rozpłyną sie od ogniá/ á źie- Apo: 3. ✠ 3. & 16 ✠ 15.
11 miá y te rzeczy ktore są ná niey/będą wypalone. Gdy sie tedy te wszystkie
rzeczy/ máią rozpłynąć : iácyż tedy wy maćie być/ w postępkách świę-
12 tych/y w pobożnośćiách oczekawáiąc/y pospieszáiąc sie ku przyszćiu dniá Apo: 21 ✠ 1. Isai: 65. ✠ 17.
Páńskiego & 66. ✠ 22.

Páńſkiego/przez ktore niebioſa goráiac/rozpuſzcza ſie: á żywioły od gora-
cośći ogniá ſtopnieia. Nowych tedy niebios/y nowey ziemie oczekawamy 13
według obietnice iego /w ktorych ſpráwiedliwość mieſzka. Przetoż tedy 14
namileyſzy/tych rzeczy czekáiac/ pilnie o to ſtoyćie : ábyśćie byli od niego
Rzym 12 b 4. nálezieni bez ſwedu/y bez náruſzenia w pokoiu. ☞ A nieſkwápliwość te 15
Páná náſzego Jezu Chryſtá/zá zbáwienie poczytayćie/iáko wam też piſał
y Páwel brát náſz namilſzy/według tey madrośći/ktora mu ieſt daná: iá-
ko y we wſzyſtkich liśćiech rozmawiáiac w nich o tych rzeczách/w ktorych 16
(liśćiech) ſa drugie rzeczy trudne ku wyrozumieniu/ ktore ći nieukowie y
nieſtáteczni wykracáia/iáko y inne piſma ná ſwe zátrácenie. A ták wy brá- 17
ćia/przewiedziawſzy to : Strzeżćie ſie tego/byśćie bedac zwiedzieni obłe-
dnośćia tych głupich/ nie wypádli z vtwierdzenia ſwego włáſnego : Ale 18
rośććie w łáſce/ y w vznániu Páná náſzego/ y Zbáwićielá Jezuſá Chry-
ſtuſá. Jemu badź chwałá y teraz/y w dzien wieczności/Amen.

☞ Koniec wtorey Epiſtoły Swietego Piotrá.

Argument pierwſzey Epiſtoły świetego Janá.

WCielenie Syná Bożego/k temu że Bog ſam ieſt miłośćia/okázuie: á te ktorzy ſie z bráćiey naśmiewáia potáiemnie/áni Bogá znáia/ áni pobożni być moga/ták dálece wypiſuie : iż też mężoboycámi ie być dowodzi: bo nienawiść ieſt zabićia powodem.

Poczyna

Poczyna sie list pierwszy Swiętego JAná Apostolá.

Kápit: I.

¶ Przyśćie Páńskie y wćielenie opowiada/ ktorego widźieli y dotykáli sie/ ktory iest świátłosć oświecáiaca nas grzeßnych/ odpußczáiac náße grzechy.

1 TO było od poczatku/ cosmy słyßeli/ cosmy
oczymá swemi widzieli/ cosmy dostátecznie ogladá-
li/ y czegosmy sie práwie rękomá náßymi dotykáli/
2 o słowie żywotá/ á żywot obiáwion iest: y widzie-
lismy/ y świadczymy/ y opowiádamy wam żywot
wieczny/ kthory był v Oycá/ y okazał sie nam. Co-
3 śmy widzieli y słyßeli/ wam opowiádamy/ żebyśćie
też y wy towárzystwo mieli z námi/ á towárzystwo
4 náße zeby było z Oycem y z Synem iego JEzusem Chrystusem. A te rze-
czy wam pißemy/ ábyśćie sie rádowáli/ y rádość wáßá áby zupełna byłá.
5 A toć iest zwiástowánie ktoresmy słyßeli od niego / y opowiádamy wam: Ioan: 8 ✗ 12.
6 Iż Bog iest świátłośćią/ á w nim żadnych ćiemnośći niemáß. Rzeczemy-
li że mamy z nim towárzystwo/ á w ćiemnośćiach chodzimy/ tedy kłáma-
7 my/ á prawdy nie czyniemy. Ale ieśli w świátłośći chodzimy/ iáko y sam Heb: 9 ✗ 14.
iest w świátłośći / tedy mamy miedzy sobą towárzystwo / á krew JEzu
8 Chrystusowa Syná iego/ oczyśćia nas od wßelkiego grzechu. A rzecze- 1 Pet: 1 ✗ 19
myli iż grzechu nie mamy / sami sie zwodzimy/ y prawdy w nas niemáß. Apoc: 1 ✗ 5.
9 A będziemyli sie spowiádáć grzechow náßych/ ieśtci wierny y spráwiedli- 3 Re: 8 ✗ 46.
wy/ żeć nam odpuśći grzechy náße/ y oczyśći nas od wßelkiey niepráwo- 2 Par: 6 ✗ 36.
Pro: 20 ✗ 9.
10 śći. Bysmy rzekli żesmy nie zgrzeßyli / tedy go czynimy mátáczem/ á nie- Eccl: 7 ✗ 21.
máß w nas słowá iego.

Kápit: 2.

¶ Náwodzi Jan święty ludźie ku dobrym vczynkam/ á odwodzi od żadośći y namiętnośći ćielesnych/ y od Kácerstwá.

1 SYnaczkowie moi/ toć wam piße/ byśćie nie grzeßy-
li. Ale ieśli kto zgrzeßy/ mamy rzecznika v Oycá/ Jezusá Chry-
2 stusá spráwiedliwego/ á tenżeć iest vbłagánim zá grzechy náße
3 ále nie tylko zá náße/ ále też zá wßego świátá. Y przez to wiemy/ żesmy go
4 poználi/ będziemyli przykazánia iego chowáć. Kto powiáda żeby Bogá
znał/ á przykazánia iego nie chowa/ kłamcáć iest/ á w tym prawdy niemáß.
5 A kto chowa słowá iego/ záprawdę w tym miłość Boża doskonáła iest:
6 po tym znamy żesmy w nim. Kto powiáda żeby w Chrystuśie mießkał/
7 ten ma ták chodźić/ iáko y on chadzał. Namileyßy/ nie nowęć wam przy-
kazánie piße/ ále przykazánie stáre/ ktoreśćie mieli od poczatku. Przykazá-
8 nie stáre iest/ słowo ktoreśćie słyßeli. A zás piße wam nowe przykazánie/ Ioa: 13 ✗ 34.
ktore iest prawdziwe/ y w nim/ y w was/ żeć ćiemnośći iuż minęły/ á pra- & 15. ✗ 12.
9 wdziwa świátłość iuż świeći. Kto powiáda żeby był w świátłośći/ á
10 brátá swego nie nawidźi/ do tychmiast w ćiemnośćiach iest. Kto miłuie Infr: 3. ✗ 14.
brátá swego/ ten w świátłośći mießka/ á zgorßenia w nim niemáß. Ale

kto ma w nienawiśći brátá swego/ w ćiemnośćiách iest/y w ćiemnośćiách 11
chodzi/á niewie kedy idzie/bo ćiemnośći záślepiły oczy iego. To wam pi- 12
ʃze ʃynaczkowie / iż wam bywáia odpuʃzczone grzechy / dla imienia iego.
Piʃze wam oycowie / iżeśćie poználi tego ktory od poczatku iest. Piʃze 13
wam młodźieńcy / żeśćie zwyćiężyli onego złośniká. Piʃze wam dziatki/ 14
żeśćie poználi oycá. Piʃze wam młodzi/ że ieſteśćie mocni/ y ſłowo Boże
mieʃzka w was/y zwyćiężyliśćie onego złośniká. Nie miłuycie tego świá- 15
tá/áni tych rzeczy ktore ſa ná świećie. Jeſli kto miłuie świát/ nie máʃz w
nim miłośći oycowſkiey. Bo wʃzyſtko co náświećie iest/żadliwość ćiáłá 16
iest/y żadliwość oczu/y hárdość żywotá/ktora nie iest z Oycá/ále z świá-
tá iest. A świát y żadliwośći iego przemiiáia. A kto wola BOża pełni/ 17
trwa ná wieki. Synaczkowie/oſtáteczna godziná iest: á iákośćie ſłyʃzeli 18
iż Antychryſt idźie/terazći ſie ſtáło Antykryſtow wiele/y zradze pozna wa-
my/że iuż oſtáteczna godziná iest. Z nasći wyʃzli/ále nie byli z nas: bo by 19
z nas byli/wżdamćiby byli z námi trwáli/ále (ſie ták ſtáło) áby to iáwna
byłá / że nie wʃzyſcy ſa z nas. Ale wy pomázánie maćie od Swietego/y 20
wiećie wʃzyſtko. Nie piſałem wam iákobyśćie prawdy nie wiedźieli/ ále 21
iáko tym ktorzy ia vmieia: á iż wʃzelkie kłamſtwo z prawdy nie iest. Ktoż
kłamca iest / iedno ten/ kthory przy/ że JEZVS nie iest Chryſtuſem. 22
Toć iest Antychryſt/ktory przy Oycá/y Syná. Kożdy kto przy Syná/nie- 23
ma y Oycá. Kto wyznawa Syná/ten y Oycá ma. Wy tedy cośćie ſły- 24
ʃzeli od poczatku / to w was niechay trwa: bo bedźieli w was to trwáć
cośćie ſłyʃzeli od poczatku / tedy y wy w Synie y w Oycu trwáć bedźie-
ćie. A táć iest obietnicá/ktora on nam obiecał/ żywot wieczny. 25
Tom wam piſał o tych ktorzy was zwodza: Ale pomázánie to ktoreśćie 26
wy wźięli od niego/ niechay trwa w was. A nie trzebáć wam / by was 27
kto miał náuczáć: ále iáko pomázánie iego vczy was o wʃzyſtkich rzeczách/
á prawdá iest / nie iest kłamſtwo. A iáko was náuczył w tym trwaycie:
Teraz też ſynaczkowie trwaycie w tym / iż gdyby ſie vkazał / mielibyśmy 28
śmiáłość/á żebyśmy nie byli pohánbieni od niego/czáſu przyʃzcia iego. Je-
śli wiećie iż ſpráwiedliwy iest/wiedzćie też/że y káżdy ktory czyni ſpráwie- 29
dliwość/z niego ſie vrodźił.

Kápit: 3.

❡ Ktorzy ſie kwápia do chwały niebieſkiey/ máia ſie obieráć
w czyſtośći ſerdeczney y miłośći bráterſkiey.

OBaczcie iáka nam miłość dał Oćiec/ żeby nas y 1
názywano/y żebyśmy byli ſynmi Bożymi. A przetoż nas świát
nie zna/iż onego nie zna. Namileyʃzy/terażeśmy ſynmi Bożymi/ 2
á ieʃzcze ſie nieokazáło czym bedźiemy. Wiemy to/iż gdy ſie vkaże bedźie-
my mu podobni/ bo go vyźrzymy ták iáko iest. A kożdy kto ma w nim te 3
nádźieie/poświaca ſie ták iáko y on świetym iest. Káżdy kto grzech czy- 4
Iſai: 53. ℣ 4. ni/y nieprawość czyni: a grzech nieprawośćia iest. A wiećie że ſie on dla 5
1 Pet: 2 ℣ 22. tego vkazał/áby grzechy náʃze zgłádźił/y grzechu w nim niemáʃz. Káżdy kto 6
Iſaiæ 53 ℣ 9. ry w nim mieʃzka/nie grzeʃzy. A káżdy ktory grzeʃzy nie widźiał go/áni go 7
poznał. Synaczkowie/nie daycie ſie nikomu zwodźić. Kto ſpráwiedli-
Ioã: 8. ℣ 44. wość czyni / ſpráwiedliwy iest: iáko y on ſpráwiedliwy iest. Kto czyni 8
grzech/ten ze dyabłá iest: bo dyabeł od poczatku grzeʃzy. Ná to ſie vkazał
Syn Boży/áby popſował vczynki dyabłowe. Káżdy kto ſie rodźił z Bo- 9
gá/grzechu nie czyni: że w nim naśienie iego trwa/áni może grzeʃzyć/bo ſie z
Bogá národźił. Po tym znáć ſyny Boże/y ſyny dyabelſkie. Káżdy kto nie iest 10
ſpráwie-

11 spráwiedliwy/ nie iest z Bogá/ y ten ktory nie miłuie brátá swego. Abo-
wiem to iest zwiástowánie ktoreśćie słyszeli od początku/ ábyśćie sie zobo- Ioã: 13 ✗ 34.
12 polnie miłowáli: nie iáko Kain/ ktory był z czártá/ y zábił brátá swego. & 15. ✗ 12.
A przecoż go zábił? że skutki iego złe były/ á iego brátá spráwiedliwe. Gene: 4 ✗ 8.
13 ☞ Nie dziwuycie sie temu brácia/ ieśliżeć was świát nie nawidzi. My
14 to wiemy/ iżeśmy przenieśieni z śmierci ku żywotowi/ że miłuiemy brácią. Ioãn: 5 ✗ 24.
15 Kto nie miłuie/ ten trwa w śmierci. Káżdy ktory nienayźrzy brátá swe- Sup: 2. ✗ 10.
go/ mężoboycá iest. A wiecie to/ żeć káżdy mężoboycá/ nie ma żywotá wie- Leu: 19 ✗ 17.
16 cznego w sobie mieszkáiącego. Potymeśmy poználi miłość Bożą/ że on Math: 5 ✗ 22.
duszę swą zá nas położył: my tákież mamy kłáść duszę swą zá brácią. Kie- Ioã: 15 ✗ 13.
17 dyby kto miał máietność tego świátá/ á vyźrzałby brátá swego á on po- Iacob: 2 ✗ 15.
trzebuie/ á zámknałby wnętrzności swoie od niego/ iákoż miłość BOża & ✗ 16.
18 trwa w nim? Synaczkowie moi/ nie miłuymy słowem/ áni iezykiem/ ále
19 vczynkiem y prawdą. ☞ Potym poznawamy że iesteśmy z prawdy/
20 á przed oblicznośćią iego będziem mogli stáwić sercá swe śmiele. Bo bę-
dźieli nas karáło serce násze/ więtszyć Bog niż serce násze/ á wszystko wie.
21 ☞ Namileyszy/ nie będźieli nas karáło serce násze/ mamy nádźieię w Bo- Math: 7 ✗ 7.
22 dze/ że o cokolwiek go będziemy prośić/ iż otrzymamy od niego: bo przyká- & 21. ✗ 22.
23 zań iego strzeżemy/ y czynimy te rzeczy ktore sie iemu podobáią. A to iest Ioã: 14 ✗ 13.
przykazánie iego/ ábyśmy wierzyli w Imię Syná iego Iezusá Chrystusá/ & 15. ✗ 7. & 16 ✗ 24.
24 á żebyśmy sie zobopolnie miłowáli/ ták iáko nam roskazał. A kto záchowy- Infr: 5. ✗ 14.
wa przykazánia iego/ ten w nim mieszka/ á on też w nim. ☞ A potym Ioãn: 6 ✗ 29.
znamy/ że w nas mieszka/ z duchá ktorego nam dał. & 17. ✗ 3.

Ioã: 13 ✗ 34. & 15. ✗ 12. Ioã: 14 ✗ 21. & 15. ✗ 10.

Kápit: 4.

§ Nápomina nas bychmy sie strzegli od fáłszywych Prorokow/ ktorzy są z tego świá-
tá/ á mieli miłość spolną/ ieśli chcemy żeby nas Bog miłował/ y w nas mieszkał.

1 Namileyszy/ nie wierzćie kożdemu duchowi/ ále do-
świádczaycie duchow/ ieśli są z Bogá. Boć wiele fáłszywych
2 Prorokow wyszło ná świát. A potym bywa znan duch Boży.
Káżdy duch ktory wyznawa/ że JEzus Chrystus przyszedł w ćiele/ ten
3 z Bogá iest. A káżdy zás duch ktory rozdziela Iezusá/ z Bogá nie iest/ y o-
wszem ten iest Antychrystem/ o ktorymeśćie słyszeli że przyszedł/ y teraz iuż
4 iest ná świećie. Synaczkowie wy iesteśćie z BOGá/ y zwyćiężyliśćie
ie: bo większy to ktory między wámi iest/ niźli ten ktory ná świećie.
5 Oni z świátá są: y przetoż też o świećie mowią/ á świát ich słucha. My
6 iesteśmy z Bogá. Ktory zna Bogá/ słucha nas. A kto z Bogá nie iest/ ten Ioãn: 8 ✗ 47.
nas nie słucha. Potym poznawámy duchá prawdy/ y duchá obłędnośći. & 10 ✗ 27.
7 Namileyszy/ miłuymy sie społecznie/ boć miłość z Bogá iest. A kożdy
8 ktory miłuie/ z Bogá sie národził/ y Bogá zna: kto nie miłuie/ nie zna Bo-
gá: ábowiem Bog miłośćią iest.
9 ☞ W tym sie vkazáłá miłość Boża w nas/ że Pan Bog iedynego Sy- Ioãn: 3 ✗ 16.
10 ná swego zesłał ná świát/ ábyśmy żyli przezeń. W tymći iest miłość/ nie że-
byśmy my pierwey vmiłowáli Bogá/ ále że on nas pierwey vmiłował/ y
11 zesłał SYná swego ná vbłagánie zá grzechy násze. Namileyszy/ ieśliżeć
12 nas ták Bog vmiłował/ tedy sie y my mamy zobopolnie miłowáć. Bogá
żaden nigdy nie widział. Będźiemli sie zobopolnie miłowáć/ tedyć Bog Ioãn: 1 ✗ 18.
13 w nas mieszka/ y miłość iego doskonáła iest w nas. Potym poznawamy/ 1 Tim: 6 ✗ 16.
że mieszkamy w nim/ y on w nas/ iż nam dał z duchá swego świętego. A
14 myśmy to widźieli/ y to świadczymy/ że Oćiec zesłał SYná swego/ Zbá-

wicielá wßego świátá. Ktokolwiek wyzna/iż JEzus iest Synem Bo= 15
żym/Bog w nim mießka/y on w Bogu. Y myśmy poználi/y vwierzyli mi= 16
łośći/ktora ma Bog ku nam. Bog iest miłość/á kto w miłośći mießka/
mießka w Bodze/á Bog w nim. W tym doskonáła iest miłość Boża z ná= 17
mi/ábyśmy śmiáłość mieli w dźień Sądny/iż iáko on iest/ták y my iesteś=
śmy ná tym świećie. Boiáźni w miłośći niemáß/ále doskonáła miłość/ 18
wyrzuca precz boiaźń. Bo zá boiáźnią trapienie idźie: á ták kto sie boi/
nie iest doskonáły w miłośći. My tedy miłuymy Bogá/że nas BOG 19
pierwey vmiłowáł. Powieli kto/iż miłuie Bogá/á brátá swego niena= 20
Ioã: 13 ✗ 34. widźi/kłamcá iest. Bo kto nie miłuie brátá swego ktorego widźi/Bogá
& 15. ✗ 12. ktorego nie widźi/iáko może miłowáć? A to przykazánie mamy od Bogá/ 21
Ephe: 5 ✗ 2. áby káżdy kto miłuie Bogá/miłowáł y brátá swego. ☞

Kápit: 5.

§ Wiárá o wćieleniu Syná Bożego/świát zwyćięża/o Bodze świádectwo
dawa/y nádźieie ku Bogu podnoßąc/co prośi/otrzymawa.

KOżdy kto wierzy/iż Jezus iest Chrystusem/z Bo 1
gá sie rodźił. A kożdy kto miłuie tego co vrodźił/ten miłuie y te=
go ktory sie z niego národźił. Potym poznawamy/iż miłuiemy 2
dźieći Boże/gdy miłuiemy Bogá/á Przykazánie iego pełnimy. Abowiem 3
toć iest miłość Boża/żebyśmy Przykazánia iego strzegli/á Przykazániać
Mat: 11 ✗ 13. iego nie są ćieżkie. ☞ Bo co sie kolwiek z Bogá národźiło/zwyćięża 4
1 Co: 15 ✗ 57. świát: á zwyćięstwo ktore świát zwyćięża/iestći wiárá náßá. Ktoryż 5
tedy iest/co zwyćięża świát/iedno ten ktory wierzy/iż Jezus iestći Synem
Bożym? Tenci iest ktory przyszedł/przez wode y krew Jezus Chrystus. 6
Nie tylko przez wode/ále przez wode y przez krew. A duch iest ktory świád
czy/iż Krystus iest prawda. Abowiem trzey są ktorzy świádectwo dáwá= 7
ią w niebie: Oćiec/Słowo/y Duch święty: á ći trzey/iednoć są. Y trzey 8
są ktorzy świádectwo dáią ná źiemi: Duch/Krew/y Wodá/á ći trzey ie=
dno są. Jeśliż wiec przyimuiemy świádectwo ludzkie/Boże świádectwo 9
więtße iest: á to iest świádectwo Boże ktore więtße iest/iż świádczył
Ioan: 3 ✗ 36. o Synie swoim. Kto tedy wierzy w Syná Bożego: ma w sobie świá= 10
dectwo BOże. ☞ Kto nie wierzy Synowi/kłamcą go czyni: bo nie
wierzy temu świádectwu ktore dał Bog o Synie swoim. A to iest świá= 11
dectwo/iż żywot wieczny dał nam Bog. A ten żywot w Synie iego iest. 12
Kto ma Syná Bożego/ma żywot. Kto nie ma Syná Bożego/żywotá 13
nie ma. To wam dla tego piße/żebyśćie wiedźieli/że maćie żywot wie=
czny/ktorzy wierzyćie w Jmie Syná Bożego. A to iest duffánie ktore ma= 14
Supr: 3 ✗ 22. my ku Bogu: iż o cokolwiek będźiemy prośić według woley iego/wy=
słucha nas. Y wiemy to że nas wysłuchawa/czegobyśmykolwiek prośili: 15
wiemy też y to że otrzymawamy prosby/ktoremi czego od niego żądamy/
otrzymamy. Kto wie/że brát iego zgrzeßył grzechem nie ná śmierć/bę= 16
dźie prośił/y będźie mu dan żywot/temu kto grzeßy nie ná śmierć. Jestći
grzech ná śmierć/nie powiádam by zá tym miał kto prośić. Wßelka nie= 17
práwość iestći grzech/y iest grzech ná śmierć. Wiemy że káżdy kto sie na= 18
rodźił z Bogá/nie grzeßy: ále rodzenie Boże záchowywa go/á złośnik nie
tknie sie go. Wiemy iżeśmy z Bogá/á wßystek świát ná złym położon iest. 19
Luc: 24 ✗ 45. Y wiemy/że Syn Boży przyszedł/y dał nam zmysł/ábyśmy poználi Bogá 20
prawdźiwego/á żebyśmy byli w prawdźiwym Synie iego.
Tenci iest prawdźiwy BOG/y żywot wieczny.
Synaczkowie/strzeżćie sie Báłwánow.

§ Koniec pierwßego Listu Swiętego Jana.

Argument

Argument wtorey Epistoly S. Janá Apostolá.

TAk dálece do świetey niewiásty pisze/ że ia tez y pánia názywáć w liście nie watpi: á synom iey wydawa świádectwo/ iż prawdziwa droga chodza.

List Wtory Swietego Janá Apostolá.

Kápit: I.

¶ Vczy Jan świety mátke z syny iey drogi zbáwienney/ żeby w prawdźie chodźili y w vczynkách dobrych: á trwáli w náuce Boskiey/ y strzegli sie fałszywey náuki/ y Prorokow.

1 STArszy: Pániey Elekćie y synom iey/
ktore ia miłuie w prawdźie/á nie tylko ia sam/ále y
2 wszyscy ktorzy poználi prawde/ dla prawdy ktora
mieszka w was/ y bedźie z wámi ná wieki: Láská/
3 miłośierdźie/ y pokoy badź z wámi od Bogá Oycá/
y od Chrystusá Jezusá syná oycowego w prawdźie
4 y w miłośći. Rozrádowałem sie niepomálu/ żem
tego doszedł o syniech twoich/iż chodza w prawdźie
5 ták iákosmy przykazánie wźieli od Oycá. A ták y teraz prosze ćie páni/nie- Ioã:20 v 34.
iákobym ći nowe przykazánie pisał/ále toż ktoresmy mieli od poczatku/áby & 1. v 12.
6 smy sie zobopolnie miłowáli. A to iest miłość/ żebysmy chodźili według 1 Ioã; 3 v 11.
Przykazánia Bożego. Abowiem toć iest to przykazánie/żebyśćie ták iáko-
7 śćie od poczatku słyszeli/ w nim chodźili: boć wiele zwodnikow wyszło
ná świát/ktorzy nie wyznawáia Jezusá Chrystusá/żeby przyszedł w ćiele
8 á tákowy iestći zwodźićiel y Antychryst. Pilnuyćie sie sami/byśćie niestrá-
9 ćili tego cośćie czynili: ále ábyśćie zupełna zapłáte wźieli. Káżdy kto od
stepuie/á nie trwa w náuce Chrystusowey/ Bogá nie ma: á kto trwa w
10 náuce/ten ma y Oycá y Syná. Jesli kto przychodźi do was/á tey náuki nie
11 przynośi/nie przyimuyćie go w dom/áni go pozdrawiayćie. Bo ten kto go
pozdrawia/ iest vczesnikiem niecnotliwych vczynkow iego. Tomći wam
12 opowiedźiał/ ábyśćie sie w dźień Páński nie wstydźili. Aczem miał co
wiecey do was pisáć/álem niechćiał przez list y inkaust. Bo sie ná-
dźiewam/iż sam bede v was y vstnie z wámi bede mowił: áby
13 rádość wászá zupełna byłá. Pozdrawiáia ćie synowie sio-
stry twoiey Elekty. Láská z toba/Amen.

☞ Koniec wtorey Epistoły S. Janá Apostolá.

Argument trzećiey Epistoły świetego Janá.

GAiusá záleca/ y żeby w pobożnośći trwał/ nápomina. Dyotrepá z iego złośći y pychy stroffuie. Demetryusowi dobre świádectwo dáie/ że wszystka Bráćia.

List Trzeci Swietego Janá Apostołá.

Kápit: I.

¶ Gáiusá chwali z szláchetności iego/żadáiac go by ták trwał/ od złego sie wiárował/ á Dyotrepesá gani.

STarszy: Namileyszemu Gáiusowi/kto- 1
rego ia miłuie w prawdźie. Namilszy/we wszyst- 2
kich rzeczách modle sie zá cie/ ábyś szcześliwie cho-
dźił/ y dobrze sie miał/ ták iáko szcześliwie postepuie
duszá twoiá. Rozrádowałem sie bárzo/gdy przyszli 3
Bráćia/y dawáli świádectwo o prawdźie twoiey
iáko ty w prawdźie chodźisz. Nie mam wietszego 4
kochánia nád to/ iedno gdy słysze że synowie moi w
prawdźie chodza. Namileyszy/czynisz iáko ná wiernego należy/cokolwie 5
czynisz przećiwko bráćiey: á ktemu ku pielgrzymom/ ktorzy dáli świáde- 6
ctwo o miłości twoiey przed wszystkim kośćiołem/dobrze vczynisz/ieslize
ie odprowádźisz przystoynie Bogu. Abowiem dla imieniá iego wyszli/nic 7
nie biorac od Pogánow. A ták my mamy tákowe przyimowáć/ ábyśmy 8
byli społeczni pomocnicy prawdy. Pisałbym snadź był do kośćiołá/ ale 9
Dyotrepes ten ktoryby rad miał przodek miedzy nimi/ nie przyimuie nas.
A dla tego ieslize przyide/przypomione vczynki iego ktore czyni/powstáiac 10
słowy swowolnemi przećiwko nam. A iákoby ieszcze ná tym máło miał/
ále áni sam bráćiey przyimuie/y tym ktorzy przyimuia/broni: y z kośćiołá
ie wygania. Namilszy/nie násláduy to co złego iest/ ále tego co iest do- 11
brego. Kto dobrze czyni/ z Bogá iest: ále kto źle czyni/nie widźi BOgá.
Demetryusowi świádectwo wydáia wszyscy/y sama prawdá: ále y my 12
tedy mu poświadczamy/ á wiesz iżći świádectwo násze prawdziwe iest.
Miałemći wiele pisáć/álem niechćiał inkaustem y piorem pisáć. Bo mam 13
te nádźieie/że cie w rychle vyzrze/ tedy sie vstnie rozmowimy. 14
Pokoy tobie. Pozdrawiáia cie przyiaciele. Pozdrow ty
przyiaciele miánowićie.

☞ Koniec trzećiego Listu Swietego Janá.

Argument Epistoły świetego Judy Apostołá.

APostoł świety Judás/ brát Jákubow/ nápisał ten List/ w ktorym gdyż inszy Apostołowie o obyczáiách y cnotách/ w ktorych sie Chrześćiáński człowiek spráwowáć ma/dostátecznie náuczáli/inszego nic nieczynił/ iedno że nas z pilnośćia nápomina/żebyśmy przy náuce KOśćiołowey/ ktora od Apostołow wziął/ mocnie y stale trwáli: ktemu żebyśmy sie fałszywym Kácerskim náukam/ ktore ostátecznych dni przyida/zwieść nie dáli.

List Swietegǒ Judy Apostołá.

Kápit: I.

¶ Wierny ma sie chronić chytrości Kácerskiey/ktorzy łákomstwem zwiedźieni/przećiwiáia sie náuce prawdźiwey/ktorzy známionowáni sa przez fałszywe Proroki.

Judas

1 JVdás sługá Jezu Chryſtuſow/á brát Já-
kubow: tym ktorzy ſą w BOgu OYcu miłym / y zacho-
2 wánym á powołánym Jezu Chryſtuſowym. Niech ſie
wam wypełni miłośierdźie/ y pokoy/ y miłość. Nami-
3 leyſzy/wſzelkie ſtáránie o tym máiąc/ ábym wam co ná-
piſał o ſpołecznym zbáwieniu wáſzym/potrzebá tego by-
ło ábym wam piſał/pilnie proſząc/ábyśćie ſtátecznie bo-
4 iowáli o wiárę/ raz podáną Swiętym. Abowiem po-
kątnie weſzli miedzy was niektorzy ludźie bezbożni/ ktorzy dawno przed-
tym popiſani ſą ná ten Sąd/y przenoſzą łáſkę Páná náſzego ná nieczyſtotę
á przą ſie tego ktory ſam pánuie/ y Páná náſzego JEzu Chryſtá.
5 Chcę was tedy nápomionąć/ ktorzy wiećie raz wſzyſtki rzeczy/ iż JEzus
lud z ziemie Egiptſkiey wybáwiwſzy/potym záś te ktorzy nie wierzyli/po- Nũe:14 v 37
6 tráćił. Angioły też lepák/ktorzy nie záchowáli ſwego przełożeńſtwá: ále o-
puśćili ſwe właſne mieſzkánie/ná on Sąd wielkiego dniá/ná wieczne wię-
7 źienie pod ćiemnośćią záchował. Jáko też y Sodomá/Gomorrá/y pográ- Gen:19 v 24
niczne miáſtá tymże ſpoſobem nieczyſtotę płodząc / á puśćiwſzy ſie zá ob-
8 cym ćiáłem/ſtáli ſie ná przykład/ćierpiąc mękę ogniá wiecznego. Tákieżći
też ći ćiáło ſwe plugáwią/pánowánim gárdzą/y Máieſtat bluźnią. Gdy
9 Michał Archángioł gadáiąc ſie z Czártem/ wádźił ſię o ćiáło Moizeſzo- Zach:3 v 1.
we / nie śmiał przećiwko niemu przytoczyć ſam bluźnierſtwá / ále rzekł:
10 Niechći Pan przykaże. Ale ći/czegokolwiek wiedźieć nie mogą/to bluźnią:
á cokolwiek przyrodzonym obyczáiem/ iákoby nieme zwierzętá/ wiedzą:
11 w tym ſie pſuią. Biádá tym ktorzy drogą Káinową poſzli/y zá zwiedźie- Gene:4 v 8
nim zapłáty Báláámowey puśćili ſie/ y ktorzy w ſprzećiwieniu Chore o- Nũe:22 v 23 & 24.
12 deſzli. Ćić ſą ná ſwych godźiech/ ſwędzy vżywáiąc bez boiáźni/ ſámi śie- Nũe:16 v 1. & v 32. & 27. v 3.
bie páſąc/ſą iáko chmury bez wody/ktore wiátr tám y ſam nośi/iáko drze-
13 wá ieśienne/ bezowocne/ dwá kroć obumárłe/wykorzenione/ wáły burz-
liwego morzá: ktorzy pienią ſie ſwemi zelżywośćiámi/ ſą by gwiazdy o- 2 Pet:2 v 17.
błędne/ktorym burza ćiemnośći záchowaná ieſt ná wieki.
14 Prorokowałći o tych śiodmy od Adámá/Enoch mowiąc: Oto przy- Apoc:1 v 7.
15 dźie Pan z tyśiącmi świętych ſwoich/áby vczynił Sąd przećiwko wſzyſt-
kim / á żeby karał wſzyſtki bezbożne / zá wſzyſtki vczynki ich niepobożne:
ktore niepobożnie pobroili/y zá wſzyſtkie przykre słowá/ktore mowili prze-
16 ćiwko niemu/ ći niepobożni grzeſznicy. Ci ſą ktorzy ſzemrzą/ ktorzy ſie v- Pſal:16. v 10
ſkarżáią / ktorzy podług żądzy ſwych chodzą / á vſtá ich hárdźie mowią/
17 ktorzy czćią á wáżą oſoby/ dla márnego zyſku. Ale wy namilſzy/ pámię-
tayćie ná słowá/ ktore wam przedtym od Apoſtołow Páná náſzego JE-
18 zuſá Chryſtuſá/ powiedźiáne ſą: ktorzy wam to powiádáli / że oſtátnich 1 Tim:4 v 1.
czáſow przyidą naśmiewce/chodząc według pożądliwośći ſwoich po nie- 2 Tim:3 v 1.
19 pobożnośćiách. Ćić ſą ktorzy ſie ſámi odłączáią/á ſą ćieleſni/duchá nic nie 2 Petr:3 v 3.
20 máiąc. Ale wy namilſzy/ buduiąc ſie ſámi ná wierze náſzey naświętſzey/
21 modląc ſie w Duchu świętym/chowayćie ſie ſámi w miłośći Bożey/ocze-
kawáiąc miłośierdźia Páná náſzego Jezu Chryſtá/ku żywotowi wiecz-
22 nemu: te też kárzćie oſądzone / á owe zbawiayćie/ wyrywáiąc ie z ogniá.
23 A nád drugiemi ſie lutuiąc w boiáźni/ máiąc w nienawiśći tę ktora y ćie-
24 leſną ieſt pomázána ſukienkę. A temu/ktory mocen ieſt záchowáć was bez
grzechu / y poſtánowić niepokalánemi przed oblicznośćią chwały ſwoiey
w rádośći/ czáſu przyſzćia Páná náſzego Jezu Chryſtá: Sámemu Bo-

gu Zbáwićielowi náſzemu/przez Jezuſá Chryſtuſá Páná náſzego/chwałá
y wielmożność/Pánowánie/y moc/ przed wſzemi wieki/y teraz/
y ná wſzyſtkie wieki wiekow/ Amen.

☞ Koniec Epiſtoły S. Judy Apoſtołá.

Argument ná obiáwienie świętego Janá.

Wiety Jan Ewángeliſtá/był od Stárych Grekow Jánem Theologiem przezwan/dla iego Boſkiey náuki: bo on o Pánie Bodze nawyżſzey y nagłebiey piſał/niż ktory inſzy Ewángeliſtá álbo Apoſtoł Stad niektorzy niewiedząc/ y ktorym to przezwiſko niewiádome było oſzukáni ſą. Ták iż ty księgi nie świętemu Janowi Ewángeliśćie/ále niektoremu Theologowi przywłaſzczáli. Gdźie iednák záprawdę/ tenże JAn ieſt/ktory ná pierśiách Páńſkich przy wieczerzey odpoczywał/y ktoremu Pan CHRYſtus ſwą naświętſzą mátkę pod krzyżem poruczył/ktory też dla świádectwá ſwego/ y dla náuki Páná Chryſtuſowey ná wyſep Páthmos/od Ceſarzá DOmicyaná był záſłan. Támże w Duchu widźiał/ iáko ſie miáło wieść Kośćiołom ktore on w Azyey poſtánowił/y Biſkupmi oſádźił/y ktore ſtale y mocnie trwáć y nie trwáć miáły. A nie tylko mu Pan Bog obiáwił/przeznie ktore widzenie w Duchu ſtan śiedmi kośćiołow w Azyey. Ale też iáko by ſie wſzyſtkiemu Chrześćiáńſkiemu Kośćiołowi wieść miáło/ od początku áż do ſkończenia świátá/y iáko miał powyżſzenie mieć y vpadek/ y też pokus od Smoku Szátáná/ y od iego naśienia/ to ieſt Kácerzow v inſzych złych Chrześćiánow vćierpieć miał: iáko też ktorzy w wierze/ y w dobrych vczynkách trwále ſtali/ koniecznie przy Báránku Bożym/ wiecznie ſie będą rádowáć: á niezbożni w wiecznym ogniu ćierpieć będą/iáko on/áczkolwie Prorockie y táiemne ſłowo ieſt/á wſzákoż doſyć iáſnie znáć dáie. Ale iż Kácerſki duch tym księgam wyrozumieć nie może/to czyni ich zátwárdziáły y pyſzny duch y niedowiárſtwo: iż oni Boſkiemu ſłowu nie wierzą/ gdzieby to pokornym ſercem obáczyć mieli.

Argument drugi.

W Księgách Ziáwienia/ co ſłowo tho wielka táiemnicá: ktorych tſiąg zacnośći żadny człowiecży iezyk/ żadna mowá y chwałá/doſtátecznie zchwálić nie może. A piſał ie święty Jan będąc wygnány od Domicyaná/ ná wyſpie Páthmos. Ma Kápituł 22.

Poczyna

oczyna sie Obiáwienie Swie-tego Janá Apostolá y Ewángelisty.

Kápit: I.

§ Jan święty będąc wygnáńcem/siedmi kościołom Azyiskim przez siedm Lichtarzow známionowánym/widzenia swe opowiáda.

1 Biáwienie Jezu Chrystusowo/
ktore mu dał Bog: áby obiáwił sługam
swoim/te rzeczy ktore miáły być w rychle:
y oznaymił ie/posławszy przez Angiołá swe
2 go/ słudze swemu Janowi/ ktory świad-
czył słowu Bożemu / y świádectwo Jezu
3 Chrystusowo/ co iedno widział. Błogo-
sławiony iest ktory czyta / y słucha słow
Proroctwá tego/y chowa te rzeczy ktore są
w nim nápisane: bo iuz czás blisko iest.
4 Jan/siedmi Kościołom ktore są w Azyey/
Łáská y pokoy wam/od tego ktory iest/y ktory był/y ktory ma przyść/y od Exo: 3 ℣ 14.
5 siedmi duchow ktorzy są przed Tronem iego/y od Jezusa Chrystusa/kto- 1 Co: 15 ℣ 20
ry iest świádek wierny/ pierworodny zmárłych/ y Książe Krolow ziem- Colo: 1 ℣ 18.
skich: ktory nas vmiłował/y omył nas od grzechow nászych we krwi swo
6 iey/á vczynił nas Krolestwem y Kápłany Bogu/ y Oycu swemu. Heb: 9 ℣ 12.
Jemu bądź chwałá/ y pánowánie ná wieki wiekow/ Amen. & ℣ 14.
7 Otoć idzie z obłoki/á vyzrzawszy go wszelkie oko/ y ci ktorzy go vkłoli. 1 Pet: 1 ℣ 19.
Y będą płákáć sami ná sie dla niego wszystki pokolenia ziemskie / ták iest/ 1 Ioán: 1 ℣ 7.
8 Amen. Jam iest Alphá y Omegá/ początek y koniec / powiáda PAN Isai: 3. ℣ 13.
BOG ktory iest/y ktory był/y ktory ma przyść/ Wszechmogący. Mat: 24 ℣ 30.
9 Ja Jan/brát wász/y vczesnik w vcisku/y w krolestwie/ y w cierpliwo- Iudæ ℣ 14.
ści w Jezusie Chrystusie/byłem ná wyspie/ktory zową Páthmos dla sło Isaiæ 44 ℣ 6.
10 wá Bożego/ y świádectwá Jezusowego. Byłem w záchwyceniu duchá Infr: 21 ℣ 6.
w dzień niedzielny/y słyszałem zá sobą głos wielki/by wiec trąby mowią- & 22. ℣ 13.
11 cey: to co widzisz/nápisz w księgách/á pośli do siedmi kościołow/ktorzy
są w Azyey / do Effezu/ do Smyrny / do Pergámu / y do Tyátyru / do
12 Sárdis/do Filádelfiey/y do Láodycyey. Tedym sie obrocił/ chcąc wi-
dzieć głos ktory zemną mowił. A gdym sie obrocił/ vyzrzałem siedm Li-
13 chtarzow złotych: á we srzodku onych siedmi lichtarzow złotych (wi-
działem) podobnego Synowi człowieczemu/ vbránego w długie odzie-
14 nie/á ná piersiách opásanego złotym pásem/á głowá y włosy iego były iá-
sne iáko biała wełná/y iáko śnieg: á oczy iego iáko płomień ogniowy/no-
15 gi miał podobne mosiądzowi/ iákoby w kominie goráiącemu. A głos ie-
16 go/iáko głos wiela wod: y miał w práwey ręce swey siedm gwiazd/ á z
vst iego wychodził miecz z obu stron ostry/á oblicze iego/iáko słońce świe
17 ci w mocy swoiey. Y vyzrzawszy go/ vpadłem do nog iego/iáko vmárły.
A on włożył ná mie práwą rękę swoię / mowiąc: Nie boy sie. Jam iest
18 pierwszy y ostáteczny / y żywy/ á byłem vmárły: y toć iestem żywym ná Isaiæ 41 ℣ 4.
19 wieki wiekow/ á mam klucze śmierci y piekłá. Nápiszże to tedy coś wi- & 44 ℣ 6.
dział/

dział/y te rzeczy ktore ſą/y ktore ſie muſzą ſtáć potym. Táiemnicá śiedmi 20
gwiazd ktoreś widział w práwey ręce moiey / y śiedm Lichtarzow zło-
tych. Siedm gwiazd/Angiołowie ſą śiedmi Kośćiołow: á Lichtarzow
śiedm/ſą śiedm Kośćiołow.

Kápit: 2.

¶ Rzeczy przyſzłe Kośćiołow w Effezie/Smyrnie/ Pergámie/ y Tyatyrze/
ktore Jan święty widział/z rożnośćią złych y dobrych/wyſławia.

Napiſzże Angiołowi Kośćiołá Effezkiego. Toć po- 1
wiáda ten ktory trzyma śiedm gwiazd w práwey ręce ſwoiey/
ktory chodzi w pośrzod śiedmi Lichtarzow złotych. Wiem ſprá- 2
wy twoie y pracą/ y ćierpliwość twoie: á iż nie możeſz śćierpieć złych/y
ſkuſiłeś tych co ſie mienią być Apoſtołmi/á nie ſą: y nálazłeś ie mátácżmi
y maſz ćierpliwość/á znośiłeś dla imienia mego/y nie vſtałeś. 3
Ale mam przećiwko tobie máło / iżeś opuśćił miłość twoię pierwſzą. A 4
ták pámiętayże tedy ſkądeś wypadł/ á pokutuy: y czyń pierwſze vczynki. 5
Nie będzieli to/ przyidę rychło do ćiebie: y ruſzę Lichtarz twoy z mieyſcá
ſwego/ chybábyś pokutę czynił. Ale tho maſz / iż nie nawidziſz vczynkow 6
Mikołáiowſkiey ſekty/ktore y ia mam w nienawiśći. Kto ma vcho/ ſłu- 7
chay tegó co duch mowi Kośćiołom: Temu kto zwyćięży/dam ieść z drze-
wá żywotnego/ktore ieſt w Ráiu BOgá moiego. Angiołowi lepak Ko- 8
śćiołá Smyrnieńſkiego/to nápiſz. To mowi pierwſzy y oſtáteczny/ktory
był vmárł/ ále záś żywie. Wiemći ia y vćiſk twoy/y vboſtwo twoie/ále 9
ieſteś bogáty: á ſromocą ćię ći ktorzy ſie mienią być Zydy/ále nie ſą: ále ſą
Bożnicą Szátáńſką. Nie boy ſie żadney rzeczy z tych ktore maſz ćierpieć. 10
Otoć ma Dyabeł niektore z was zágnáć do ćiemnice/ábyśćie byli kuſzeni:
y będźiećie mieć ná śie vćiſk przez dźieśięć dni. Bądź wierny áż do śmier-
ći/á ia dam tobie koronę żywotá. Kto ma vſzy/ niechay ſłucha co Duch 11
mowi KOśćiołom. Ten ktho zwyćięży / nie będzie obráżony od wto-
rey śmierći. A Kośćiołá Pergámeńſkiego Angiołowi/ nápiſz: To mo- 12
wi ten ktory ma miecz z obudwu ſtron oſtry. Wiem co czyniſz/ y gdźie 13
mieſzkaſz/ tám gdźie ieſt ſtolec Szátáńſki: á trzymaſz ſie imienia mego/ á
nie záprzałeś śie wiáry moiey. A w one dni/Antypás świádek moy wier-
ny/ktory ieſt zábit v was/gdźie Szátan mieſzka. Ale mam przećiwko to- 14
Nũe: 24 v. 14 bie nieco: że tám maſz v śiebie te / ktorzy náukę Bálaamową trzymáią/
& 25 v. 2. & ktorey náuczał Báláaká/áby wrzućił pogorſzenie miedzy ſyny Izráelſkie-
31. v. 16. mi/áby iedli/y pſotę płodźili: ták też ty maſz v śiebie te / ktorzy trzymáią 15
náukę ſekty Mikołáiowſkiey. Pokutuyże thez takież. Nie vczyniſli tego: 16
przyideć ná ćię rychło/y będę walczył ná nie mieczem vſt moich. Kto ma 17
vcho/niechay ſłucha co duch mowi kośćiołom: Temu kto zwyćięży/ dam
mánnę ſkrytą: y dam iemu kámyk iáſny/á ná kámyku imię nowe nápiſane
ktorego żaden niewie/iedno ten kto ie bierze.

A Tyátyrſkiego Kośćiołá Angiołowi nápiſz. To powiáda Syn Bo- 18
ży/ktory ma oczy iáko płomień ogniowy / á nogi iego podobne mośiądzo-
wi. Znamći vczynki twoie/ y wiárę/ y miłość twoię/y poſługę/ y ćierpli- 19
wość twoię/ y vczynki twoie poślednie/ obfitſze niżli pierwſze. Ale mam 20
przećiwko tobie trochę: Iż dopuſzczaſz niewieśćie Iezábel / ktora ſie po-
wiáda być Prorokinią/ náuczáć y zwodźić ſługi moie/ pſotę płodźić/y iá-
Iob 24. v. 23. dáć rzeczy Bálwánom ofiárowáne. A dałem iey czás áby pokutę czyniłá/ 21
ále niechce pokutowáć zá nierządy ſwoie. Oto ia porzucę ią ná łożę / á ći 22
ktorzy będą z nią nieczyſtotę płodźić/ będą bárzo w wielkim vćiſku/chybá-
by pokutę

23 by pokute zá vczynki swe czynili/ á syny iey zámorduie do śmierći: y po= 1 Re: 16 ✠ 7.
znáią wszystkie Kośćioly/że ia ten iestem/ ktory nerki y sercá gruntownie Psal: 7. ✠ 10.
wybaczam: y záplácę káżdemu z was/ wedlug vczynkow iego. Iere: 11 ✠ 20.
24 A wam lepák powiádam/y drugim ktorzy iesteśćie w Tyátyrze: Kto= & 17 ✠ 10. &
rzykolwie nie máią tey náuki/y ktorzy nie poználi wysokośći Szátáńskiey 20. ✠ 12.
25 iáko mowią: Nie spuszczę ná was innego brzemienia: wszákże co maćie/
26 trzymayćie dokąd nie przyidę. A kto zwyćięży / y będźie áż do końcá przy=
27 strzegał vczynkow moich / dam mu moc nád Pogány/ y będźie ie rządźił Psal: 2. ✠ 9.
28 pretem żeláznym: á iáko naczynie gárncżárskie ták sie pokruszą/iákom y ia
29 wziął od Oycá moiego: y dam mu gwiázdę iutrzenną. Ktho ma vcho/
niechay slucha co Duch mowi Kośćiołom.

Kápit: 3.

§ Kośćiołom Sárdys/Filádelfiey/y Láodycyey/co BOg przyszłego
Janowi vkazał/á vpomina áby sie vználi.

1 NApisz też ANgiołowi Kośćiołá Sárdyńskiego.
To mowi ten ktory ma śiedm duchow Bożych/y śiedm gwiazd.
Wiem vczynki twoie/że masz to Imię iákobyś był żyw/áno ie=
2 steś vmárły. Bądźże czuyny/á potwierdzay drugie/ktore miáły były vm=
rzeć. Boć nie náyduię vczynkow twoich pełnych przed BOgiem moim.
3 Mieyże tedy ná pámięći/ ták iákoś wziął y słyszał/y záchowyway/á poku
te czyń. Nie będźieszli tedy czuł/przyidę do ciebie iáko złodźiey/á nie zwiesz Infr: 16 ✠ 15.
4 ktorey godźiny przyidę do ćiebie. Ale máło imion masz w Sárdis/ ktorzy 1 Tes: 5 ✠ 2.
nie poszpećili szat swoich/ á będą zemną chodźić w bieli/ bo tego godni są. 2 Pet: 3 ✠ 10
5 Kto zwyćięży / ten będźie przyodźian w białe odźienie / y nie wymáżę
imienia iego z kśiąg żywotá/á wyznam imię ieg przed oycem moim/y przed
6 Angioły iego. Kto ma vcho/ niechay słucha co Duch mowi Kośćiołom.
7 Angiołowi lepák Kośćiołá Filádelfskiego/ták nápisz: To mowi świe= Isaiæ 22 ✠ 22.
ty/y prawdźiwy/ktory ma klucz Dawidow: Ktory otwiera/á żaden nie Iob 12. ✠ 14.
8 zámyka: zámyka/ á żaden nie otwiera. Wiem vczynki twoie. Otom po=
stáwił przed tobą drzwi otworzone/ktorych nikt nie może zámknąć: prze=
to iż máłą moc masz / á záchowałeś słowá moie / y nie przałeś śię imienia
9 mego. Oto ia dam z bożnice Szátáńskiey/te ktorzy śie mienią być Zydy/á
nie są/ále kłámáią. Oto ia káżę im przyść/żeby modłę vczynili przed nogá=
10 mi twoimi/y poznáią żem ia ćiebie vmiłował. Przeto żeś chował słowá
ćierpliwośći moiey/ y ia záchowam ćię od godźiny pokuszenia: ktore ma
11 przyść ná wszystek świát / kuśić te ktorzy mieszkáią ná źiemi. Oto przy=
chodzę rychło: Trzymay co masz / by kto nie wziął korony twoiey. Kto
12 zwyćięży/vczynię go filarem w Kośćiele BOgá moiego/ á nie wynidźie
więcey precz: y nápiszę ná nim Imię Bogá moiego/y miástá Bogá mego
nowego Jeruzálem/ ktore zstępuie z niebá od Bogá moiego/ y nowe imię
13 moie. Kto ma vcho/słuchay tego co Duch mowi Kośćiołom.
14 Angiołowi lepák Láodycenskiego Kośćiołá/ napis. To mowi/Amen: Eccl: 24. ✠ 9.
świádek wierny y prawdźiwy/ktory iest początkiem stworzenia Bożego. & ✠ 14.
15 Wiem vczynki twoie/ żeś iest áni źimny áni gorący. Byś ále źimny był/ Colo: 1 ✠ 15.
16 ábo ćiepły. Ale iżeś letni/áni źimny/áni ćiepły: pocznę ćię wyrzucáć z vst
17 moich. Bo powiádasz/iż iestem bogáty/y mam wszego dosyć/á ná żadney
rzeczy niedostátku nie ćierpię: á niewiesz iżeś ty iest nędznikiem / y mizer=
18 nym/y vbogim/y ślepym/y nágim. Ja rádzę ábyś sobie kupił v mnie zło=
tá ognistego probowánego/ żebyś śie stał bogátym: á żebyś śie oblokł w
białą szátę/áby nie było widáć zelżywośći nágoty twoiey/á máśćią lipką
námáż

Pro: 3. ꝟ 11. námaż oczy twoie/ábyś widział. Ja te ktore miłuie/karze y ſtrofuie. Po- 19
Heb: 12 ꝟ 6. ruſzże ſie tedy chutliwa miłościa / á czyn pokute. Otoć ia ſtoie v drzwi á 20
koláce. Jeſli kto vſłyſzawſzy głos moy/otworzy mi drzwi/ wnide do nie-
go : y bede z nim wieczerzał/á on zemna. Kto zwycieży/ dam mu śiedzieć 21
z ſoba ná Máieſtacie moim/iákom y ia też zwyciezył/ y vśiadłem z oycem
moim ná Máieſtacie iego. Kto ma vcho/ niechay ſłucha/ co Duch mowi 22
Kośćiołom.

Kápit: 4.

¶ Gdy ſie niebo otworzyło/vyźrzał Swiety Jan czterzy y dwádzieśćiá ſtárſzych przy Tronie śiedzacych/y czworo zwierzat chwalacych śiedzacego ná Tronie.

POtymem widział/á ono otworzono drzwi w Nie- 1
bie/y głos pierwſzy ktorym ſłyſzał/ á on mowi zemna iáko trá-
bá/mowiac : Wſtep ſam/ á vkażećto/ co ſie ma zſtáć w rychle
potym. A zátym hnet byłem w záchwyceniu duchá: A oto poſtáwiono by- 2
ło ſtolec w niebie/á ná ſtolcu ieden ſiedział. A on co śiedział/podobny był 3
ná weyźrzenie/kámieniowi Jáſpiſowi y Sárdynowi : á około ſtolcá byłá
tecza/poyźrzenim podobná Smárágdowi. A około tego ſtolcá/było ſtoł- 4
kow czterzy y dwádzieśćiá : á ná onych ſtołkách śiedziáło czterzy á dwá-
dzieśćiá Stárſzych / vbránych w ſzáty białe / á ná ich głowách korony ze
złotá. Z onego Tronu wychodziły łyſkáwice/ y gromy/ y głoſy : á było 5
śiedm lámp goráiacych przed Tronem/ ktore ſa śiedm duchow BOżych.
A przed ſtolcem było iákoby morze ſklánе/podobne kryſztałowi. A w po- 6
śrzodku ſtolcá/y około ſtolcá było czworo zwierzat/ ktore miáły oczy peł-
no y przed ſoba y zá ſoba. Pierwſze zwierze było podobne Lwowi/á wto 7
re było podobne Cielcowi/á trzecie zwierze miáło oblicze iáko v człowie-
ká/á czwarte zwierze było podobne Orłowi latáiacemu. A wſzyſtkie one 8
zwierzetá kożde z oſobná miáło ſześć ſkrzydeł w koło / á we wnatrz były
pełne oczu. Y nie miáły odpoczynku we dnie y w nocy/mowiac : Swie-
ty/Swiety/ Swiety Pan BOG Wſzechmogacy/ktory był/ y ktory ieſt/

y ktory

9 y ktory ma przyść. A gdy one źwierzętá dawáły chwałę/y cześć/y błogo- Isaiæ 6 ✗ 3.
słáwieństwo/ onemu ktory śiedźiał ná Máiestácie/ ktory żywie ná wieki
10 wiekow/vpadáli oni czterzey y dwádźieśćiá Stárszych/przed onym ktory
śiedźiał ná Máiestácie/y chwalili żywiącego ná wieki wiekow: y miotáli
11 korony swoie przed Tronem/mowiąc: Godźieneś Pánie Boże nász/ábyś
wziął chwałę/y cześć/y moc: boś ty wszystki rzeczy stworzył/ y były dla
twoiey woley/ y stworzone są.

Kápit: 5.

¶ Gdy Jan płákał/Báránek ktory zábit iest/ otworzył kśiegi śiedmią pieczęćiámi zámknione/ktoremu chwałę dáli Stárcowie/z wielkośćią Angiołow niezliczonych.

1 Widźiałem v onego ktory ná Tronie śiedźiał w
práwey ręce kśięgi popisáne/y we wnątrz y z wierzchu zápieczę-
2 towáne śiedmią pieczęćiámi. Y widźiałem Angiołá mocnego
á on wołał głosem wielkim. Kto iest godźien otworzyć te kśięgi/ y odpie-
3 czętowáć pieczęći ich? Ale niemogł żaden/ áni ná niebie/ áni ná źiemi/ áni
4 pod źiemią / otworzyć onych kśiąg/ áni poyrzeć ná nie. Tedym ia wielce
płákał/ iż żaden nie był godźien náleźion otworzyć onych kśiąg/ áni ná nie
5 pátrzyć. Y rzecze mi ieden z stárszych: Nie płacz. Otoć zwyćiężył Lew
z pokolenia Judá/ korzeń Dawidow/ ktory godźien iest áby otworzył te
kśięgi/y odpieczętował śiedm pieczęći ich.
6 ☞ Potymem widźiał/á oto w pośrzodku Tronu/ y czterzech źwierząt/
y w pośrzodku Stárszych stoi Báránek/iákoby zábity/á ma śiedm rogow
y śiedm oczy: ktore są śiedm duchow Bożych/ posłánych ná wszystkę źie-
7 mię. Y przyszedł/y wziął kśięgi z práwice onego śiedzącego ná Tronie.
8 A gdy otworzył kśięgi/tedy ono czworo źwierząt/y czterzy á dwádźieśćiá
stárcow vpádli przed Báránkiem/ máiąc káżdy z nich hárfy/ y czásze złote
9 pełne wonnych rzeczy/ktore są modlitwy świętych: y śpiewáli pieśnkę no-
wą/mowiąc: Jesteś godźien Pánie wziąć te kśięgi / y otworzyć pieczęći
ich/boś iest zábit/y odkupiłeś nas Bogu krwią swoią/ ze wszelákiego po-
10 kolenia/y iezyká/y ludu/y narodu/ y vczyniłeś nas Bogu nászemu Krole-
stwem/ y Kápłany / á będźiemy krolowáć ná źiemi.
11 Widźiałem też/y słyszałem głos wielu Angiołow/około onego Tronu
12 y źwierząt/y stárcow: á byłá ich tám liczbá tyśiąc tyśiącow/á oni mowią
głosem wielkim: Godźien iest Báránek ktorego zábito / áby wziął moc/y Dan: 7 ✗ 10.
bostwo/y mądrość/y śiłę/y cześć/ y chwałę/ y błogosłáwieństwo. Y sły-
13 szałem áno wszystko stworzenie ktore iest w niebie/y ná źiemi/y pod źiemią
y w morzu/y co w nim iest/ták mowiące: Siedzącemu ná Tronie/y Bá-
ránkowi błogosłáwieństwo/y cześć/ y chwałá/ y moc ná wieki wiekow.
14 A czterzy źwierzętá mowiły: Amen. A dwádźieśćiá y czterzy Stárcow
pádli ná oblicze swe/y dáli cześć temu ktory żywie ná wieki wiekow.

Kápit: 6.

¶ Ná otworzenie piąći Pieczęći rozmáite sie stawáią spráwy/ á zá szostey Pieczęći otworzenim/będźie Sądny dźień.

1 Tedym widźiał/iż otworzył Báránek iedne z onych
śiedmi pieczęći/y vsłyszałem á ono iedno źwierzę z onych czte-
2 rzech mowiło/iáko głos grzmienia: Chodź/ á ogladay. Y vy-
źrzałem/á ono koń biały/á ten co ná nim śiedźiał/miał łuk/y daná mu iest
3 koroná: y wyiáchał zwyćiężáiąc/áby zwyćiężył. A gdy drugą pieczęć o-
 tworzył/

tworzył/vsłyszałem wtore źwierzę/áno mowi: Chodź/á oglądaj. Tedy 4
wyszedł drugi koń rydzy/á temu co śiedział ná nim/poruczono to/ áby w=
ział pokoy z ziemie/á żeby sie zobopolnie zábijáli: y dano mu miecz wielki.
Gdy potym otworzył trzećią pieczęć/vsłyszałem trzećie źwierzę/á ono mo 5
wi: Chodź/ á oglądaj. Alić koń czarny/ y ten co ná nim śiedział/ miał
wagi w rece swoiey. Y vsłyszałem iákoby głos w pośrzodku czworgá 6
źwierząt/ktory mowił: Dwá Funty pszenice zá pieniądz ieden/á sześć fun
tow iecżmieniá zá pieniądz ieden: á w winie y w oleiu szkody nie czyń.

A gdy otworzył czwartą pieczęć/ vsłyszałem głos czwartego źwie= 7
rzęćiá/ á ono mowi: Chodź/ á oglądaj. Alić oto koń płowy: ktory śie= 8
dział

dział ná nim/ imie iemu śmierć/á zá nim ßło piekło. Y daná mu iest moc/
nád czterzmi stronámi ziemie/áby zábijał mieczem/głodem/y śmiercia/y be
9 styámi ziemskiemi. A gdy potym otworzył pieczeć piata/widziałem duße
pod Ołtarzem pobitych/dla słowá Bożego/y dla świádectwá ktore mie=
10 li/y wołáli głosem wielkim/mowiac: Y pokiż Pánie świety y prawdzi=
wy/nie sadziß/ á nie mściß sie krwie náßey/ nád temi ktorzy mießkáia ná
11 ziemi? Tedy dano kázdey z nich ßáte biała: á powiedziano im/áby ie=
ßcze poczekáli ná máły czás/dokadby sie niewypełnili społeczni sludzy ich/
y brácia ich/ ktorzy máia być pobici iáko y oni.

12 Y vyzrzałem gdy ßosta pieczeć otworzył. A oto sie wielkie trzesienie
ziemie stáło/y słońce zczerniáło/iákoby wor włosiány: á księżyc wßytek
13 stał sie iákoby krew/y gwiazdy z niebá popádáły ná ziemie/ ták iáko wiec
figowe drzewo opußcza swe figi nieźrzáłe / gdy ie wielki wiátr cholebie:
14 y Niebo vstapiło iáko Księgi zwinione/ á kożda gorá / y wyspy/ rußyły
15 sie z mieysc swoich. A Krolowie ziemscy/y Ksiażetá/y Hetmáni/y Boga=
czowie/y Mocarze/y kożdy sługá/ y wolny/ pokryli sie po iáskiniách/ y po
16 skáłach w gorách/y mowili goram y skáłam: Pádnicie ná nas/ á skriycie Isai: 2 ꝟ 19.
nas od oblicza tego ktory śiedzi ná Máiestacie/ y od gniewu Báránko= Oſe:e 10 ꝟ 8.
17 weğ: boć przyßedł wielki dzień gniewu ich/y ktoż sie bedzie mogł stáwić. Luc:23 ꝟ 30. Infra 9. ꝟ 6.

Kápit: 7.

¶ Po otworzeniu ßeści pieczeci/znácza wybráne/ktore bedzie spráwował Bá=
ránek/á oddali od nich płácz/ áby nie zgineli z niepobożnymi.

1 WOtymem widział czterzech Angiolow/á oni stoiá
ná czterzech rogách ziemie / trzymáiac czterzy wiátry ziemskie/
áby nie wiáły ná ziemie/áni ná morze/ áni ná żadne drzewo.
2 ☞ Y widziałem drugiego Angiołá / á on wstepnie od wschodu słońcá/
ktory miał známie BOgá żywego: y wołał głosem wielkim ná czterzy
Angioły/ktorym było poruczono to/ áby ßkodzili ziemi y morzu/mowiac:
3 Nie ßkodzcie ziemi/áni morzu/áni drzewu/áż poznáczemy sługi Bogá ná=

ßego ná czołách ich. Y ſłyſzałem liczbę tych poznáczonych: Sto czter- 4
dzieśći y czterzy tyśięcy poznáczonych/ z kożdego pokolenia ſynow Izráel-
ſkich. Z pokolenia Iudowego/ dwánaśćie tyśięcy náznáczonych. Z poko- 5
lenia Ruben/ dwánaśćie tyśięcy náznáczonych. Z pokolenia Gad/ dwá-
naśćie tyśięcy náznáczonych. Z pokolenia Aſſerowego/dwánaśćie tyśięcy 6
náznáczonych. Z pokolenia Neptálimowego/dwánaśćie tyśięcy náznáczo
nych. Z pokolenia Mánáſſeſowego / dwánaśćie tyśięcy náznáczonych.
Z pokolenia Symeonowego/dwánaśćie tyśięcy náznáczonych. Z pokole- 7
nia Lewi/ dwánaśćie tyśięcy náznáczonych. Z pokolenia Izicharowego/
dwánaśćie tyśięcy náznáczonych. Z pokolenia Zabulon/dwánaśćie tyśię- 8
cy náznáczonych. Z pokolenia Iozeffowego/dwánaśćie tyśięcy náznáczo-
nych. Z pokolenia Beniáminowego/ dwánaśćie tyśięcy náznáczonych.
Potymem widźiał rzeſzę wielką/ktorey żaden zliczyć nie mogł/ze wßyſt 9
kich narodow/ y pokoleń/ y ludow/ y iezykow / á oni ſtali przed Tronem/
y przed Oblicznośćią Báránkową/obleczeni w ßáty białe/ á pálmy w rę-
ku ich/y wołáli wielkim głoſem/mowiąc: Zbáwienie Bogu náßemu/kto- 10
ry śiedźi ná Máieſtaćie/y Báránkowi. A wßyſcy Angiołowie ſtali oko- 11
ło Máieſtatu/ y około Stárcow / y czterzech źwierząt: y vpádli przed
Máieſtatem ná oblicza ſwe/y dáli cześć á chwałę Bogu/mowiąc:Amen.
Błogosłáwieńſtwo/y iáſność/ y mądrość/ y dźiękowánie/ cześć/ y moc/ y 12
śiłá/Bogu náßemu ná wieki wiekow/ Amen. ☞

Y odpowiedźiał ieden z ſtárcow/á rzekł mi: Ci ktorzy ſą vbráni w ßáty 13
białe/co zacz ſą/á ſkąd przyßli? Tedym mu ia rzekł: Pánie moy/ ty wieß. 14
A on mi zás rzekł: Ci to ſą ktorzy przyßli z wielkiego vćiſku/y omyli ßá-
ty ſwoie/á wybielili ie we krwi Báránkowey. Przetoż ći też ſą przed Má 15
ieſtatem Bożym/y ſłużą iemu we dnie y w nocy w tym kośćiele iego: á ten
Iſai: 49. ℣ 10. ktory śiedźi ná Máieſtaćie/ będźie mießkał nád nimi. Iuż więcey nie bę- 16
dą áni łáknąć áni prágnąć/áni będźie ná nie biło słońce/ áni iákie gorąco.
Iſai: 25. ℣ 8. Abowiem Báránek ktory w pośrzod máieſtatu ieſt/będźie ie rządźił/y do- 17
Infr: 21. ℣ 4. wiedźie ie do zdroiow żywych wod: y otrze Bog wßelką łzę z oczu ich.

Kápit:

Kápit: 8.

¶ Gdy czterzey Angiołowie trąbią/ wielka część świátá ginie.

1 A Gdy śiodmą pieczęć otworzył/ stáło śie milczenie
2 w niebie/ iákoby przez půłgodźiny. A vyźrzałem śiedm Angio-
łow stoiących przed Oblicznośćią Bożą: y dano im siedm trąb.
3 A drugi też Angioł przyszedszy/ stánął przed Ołtarzem/ máiąc Turybularz
złoty: y dano mu wonnych rzeczy ku paleniu wiele/ żeby nákładł modlitw
ludzi świętych ná Ołtarz złoty/ ktory iest przed Máiestatem BOżym.

Y wſtąpił dym zapálnych rzeczy z modlitw ludzi świętych/ z ręki Angio- 4
łowey przed Bogá. Y wziął Angioł turybularz złoty/ y náłkadł weń peł- 5
no ogniá z ołtarzá/ y zrzucił gi ná ziemię: tedy ſie ſtáły gromy/ y głoſy/ y ły-
ſkáwice/ y wielkie drżenie ziemie.

A oná śiedm Angiołow ktorzy mieli śiedm trąb/ nágotowáli ſie trąbić 6
w trąby. Tedy zátrąbił pierwßy Angioł/ y ſtał ſie grad y ogień zmießány 7
ze krwią/ y zrzucone ſą ná ziemię: tedy trzećia część ziemie wygorzáłá/ á
trzećia część drzew zgorzáłá/ á wßyſtká trawá zielona wypaloná.

Zátrąbił też wtory Angioł/ tedy iákoby gorá wielka ogniem goráiąca 8
zrzucona ieſt w morze/ y ſtáłá ſie trzećia część morzá krwią/ á pozdycháłá 9
trzećia część ſtworzenia tych rzeczy ktore miáły żywot w morzu/ y trzećia
część okrętow zginęłá.

Potym

10 Potym też zátrąbił y trzeći Angioł w trąbę/ y spádłá z niebá gwiazdá
wielka gorąiąca/iáko pochodniá: y wpádłá w trzećią część rzek/y ná krzy-
11 nice wod/á imie tey gwiazdy iest Piołun. Y obroćiłá sie trzećia część wod
w piołun/y bárzo wiele ludzi pomárło od wod/bo sie były stáły gorzkiemi.

12 Zátrąbił też Angioł czwarty / y zárażona byłá trzećia część Słońcá
y trzećia część Kśieżycá/y trzećia część Gwiazd/ták że sie ich záćmiłá trze
13 cia część/á nie świećiłá trzećia część dniowi/y nocy tákież. Y widziałem
y słyszałem głos iednego Orłá lecącego śrzodkiem ni[ebá]/á on wołał wiel
kim głosem: Biádá/ biádá/ biádá tym ktorzy mieszkáią ná ziemi: z ostát-
nich głosow trąby trzech Angiołow/ ktorzy mieli w trąby trąbić.

Kápit: 9.

¶ Zá piątego Angiołá trąbieniem/ Gwiazdá z niebá spádłá/ Száráńcza szkodźi.
A szostego Angiołá trąbieniem/rozwiązáni są Angiołowie/ktorzy byli w
wielkiey rzece Eufrátes związáni.

1 Y zátrąbił w trąbę Angioł piąty/ tedym vyźrzał/
że spádłá gwiazdá z Niebá ná ziemię/y dan iey iest klucz od stu-
2 dnice przepáśći wielkiey. Y otworzyłá studnicę przepáśći/á wy
szedł dym z studniey/iákoby wiec dym z piecá wielkiego: y słonce/y powie
3 trze sie záćmiło od onego dymu z studniey. A z dymu studźiennego wyszły
Száráńcze ná ziemię/y daná im iest moc táka/iáka máią Niedźwiadkowie
4 ziemni:y przykazano im áby nie szkodźili trawie ziemney/áni żadney rzeczy
zieloney/áni żadnemu drzewu/iedno samym ludziom/ktorzy nie mieli zná-
ku Bożego ná czołach swoich.
5 Y dano im iest/áby ich nie zábijáli/ále żeby ie trapili przez pięć mieśięcy:
á to trapienie ich/iáko trapienie od niedźwiadká gdy zákąsi człowieká. A
6 w támte dni będą ludźie szukáli śmierći/y nie naydą iey: będą żądáli vm- Isai: 8. ℣ 19.
7 rzeć/á śmierć będźie vćiekáć od nich. A podobieństwá oney Száráńcey/ Osee 10 ℣ 8.
podobne były koniom gotowym ku boiowi/ á ná głowách ich iákoby ko- Luc:23 ℣ 30.
8 ronki/podobne złotu/y twarzy ich/iákoby twarzy ludzkie. Y miáły włosy Sup:6. ℣ 16. Sapi:16 ℣ 9.

iákoby włosy niewieście : á zeby v nich były iáko v Lwow. Y miáły pan- 9
cerze by żelázne páncerze : á głos skrzydeł ich/ iákoby głos wozow y wiele
koni bieżacych ku bitwie. Ogony miáły podobne niedźwiadkowym/ żą- 10
dłá były w ogonách ich/ á moc ich byłá szkodźić ludźiom przez pięć mieśię-
cy. Y miáły nád soba Królá/ Angiołá przepáśći/ ktoremu imie po Żydo- 11
wsku Abbádon/ po Grecku Appollion/ á po łácinie Exterminans/ co się
wykłáda wykorzeniáiacy. Jedná biádá odeszłá/ á oto iescze dwoiáka 12
biádá przychodźi potym.

Zátrabił potym szosty Angioł w trabe/ y słyszałem głos ieden ze czte- 13
rzech rogow ołtarzá złotego/ ktory iest przed oczymá Bożymi/ á on mowi 14
szostemu Angiołowi/ ktory miał trabe: Rozwiaż czterzech Angiołow/

ktorzy

15 ktorzy ſą vwiązáni w rzece wielkiey Eufráten. Y rozwiązáni ſą czterzey
Angiołowie/ktorzy byli gotowi y ná godźinę/y ná dźień/y ná mieſiąc/y ná
16 rok/ áby pozábijáli trzećią część ludźi. A liczbá konnego woyſká byłá po
dwádźieśćiá kroć tyſiąc dźieśięć tyśięcy/y ſłyſzałem liczbę ich.
17 Y tákże widźiałem konie w widzeniu/á oni ktorzy śiedźieli ná nich/mie-
li ogniſte páncerze/y hiácyntowe/ y śiárczáne: á głowy v koni były iáko-
18 by Lwie głowy: á z vſt ich wychodźił płomień/y dym/y śiárká. Od tych
trzech plag/zábita ieſt trzećia część ludźi od ogniá/od dymu/ y od śiárki/
19 ktore wychodźiły z páſzczek ich. Abowiem moc (onych) koni ieſt w gębách
ich/y w ogonách ich: bo ogony ich podobne wężom/máiące głowy/y temi
20 też ſzkodzą. A oſtátek ludźi ktorzy nie ſą pobići temi plagámi/áni pokuty
czynili zá vczynki rąk ſwoich / żeby nie dawáli chwały Dyabłom/ y Bał-
wánom złotym/ y ſrebrnym/y miedźiánym/ y kámiennym/y drzewiánym/
21 ktorzy áni mogą widźieć / áni ſłyſzeć / áni chodźić: y nie czynili pokuty zá
mężoboyſtwá ſwoie/ áni zá czáry ſwoie / áni zá nieczyſtoty ſwoie/ áni zá
złodźieyſtwá ſwoie.

Kapit: 10.

¶ Angioł z Kśięgámi otworzonemi zſtępuie z niebá/przyśięga iż czáſu
nie będźie/ każe Janowi kśięgi źieść.

1 Widźiałem drugiego Angiołá mocnego/á on zſte-
puie z niebá będąc obleczony w obłok/ á tęczá ná głowie iego.
Oblicze iego było iáko Słońce/ á nogi iego iáko dwá ſłupy
2 ogniſte: á miał Kśięgi otworzone w ręce ſwoiey / y poſtáwił práwą
3 nogę ſwą ná Morzu/á lewą ná źiemi/y krzyczał wielkim głoſem/iáko kie-
dy Lew ryczy. A gdy záwołał/ mowiło śiedm gromow głoſy ſwoie. A
4 gdy mowili śiedm gromow głoſy ſwoie/iam był miał piſáć: tedym vſły-
ſzał głos ktory ku mnie mowił. Náznácz to co mowili śiedm gromow:
5 á nie piſz tych rzeczy. Tedy on Angioł ktoregom widźiał ſtoiącego ná mo- Dan.12.b.7.
6 rzu y ná źiemi/ podnioſł rękę ſwoię ku niebu/ y przyśiągł ná tego ktory ży-
wie ná wieki wiekow/ktory ſtworzył niebo y to co w nim ieſt: y źiemię y

te rzeczy

te rzeczy ktore ſą ná niey: y morze/ y to co w nim ieſt: że iuż więcey czáſu
nie będzie/ále iże zá dni głoſu Angiołá śiodmego/gdy pocznie w trąbę trą 7
bić/ſkończy ſie táiemnicá Boża/iáko opowiádał przez ſługi ſwoie Proroki.
Potym vſłyſzałem záś głos z Niebá ktory ku mnie mowił / y rzeknący: 8
Idź/ weźmiże te kśięgi otworzone z ręki onego Angiołá/ ktory ſtoi ná mo-
Ezec: 3 ẜ 1. rzu y ná ziemi. Tedym ſzedł do Angiołá/ mowiąc mu żeby mi dał kśięgi. 9
A on mi rzekł: Weźmi te Kśięgi/ á ziedz ie / y vczyniąć gorzkość w brzu-
chu twoim / ále w vſtách twoich będą ſłodkie iáko miod. Tedym wziął 10
kśięgi z ręki Angelſkiey/ y ziadłem ie/ y było mi w vſtách mych ſłodko by
miod: á gdym ie ziadł/ zgorzkniał brzuch moy. Potym mi rzekł Angioł: 11
Muśiſz záśię prorokowáć narodom/y ludom/y ięzykom/ y wiele Krolom.

Kápit: II.

§ Jan wymierzáiąc Kośćioł vyźrzał dwu świádkow/ ktore beſtya z morzá
wychodząca zábija. Potym śiodmy Angioł trąbi.

Dano mi trzćinę podobną laſce / y rzeczono mi: 1
Wſtań/ rozmierzże Kośćioł Boży/y Ołtarz/y te ktorzy w nim
cześć á chwałę dáią (Bogu). A te śień ktora ieſt przed kośćio- 2
łem/ wyrzuć precz / y nie wymierzay iey: bo ieſt daná Pogánom/ y będą
deptáć á tłoczyć Miáſto święte przez czterdźieśći y dwá mieśiącá / á ia
dam dwiemá świádkom moim / kthorzy będą prorokowáć przez tyśiąc/ 3
dwie śćie/y ſześćdźieśiąt dni/będąc obleczeni w wory. Ci ſą dwie oliwie 4
y dwá lichtarzá/ ktorzy ſtoią przed Oblicznośćią Páná ziemie.
A będźieli im kto chćiał ſzkodźić / wynidźie ogień z ich vſt/ y pożrze nie- 5
przyiacioły ich. A ieſliby ie kto chćiał obrážić/ták muśi być zábit. Ci má- 6
ią moc zámknąć niebo/ żeby nie ſzedł deſzcz zá dni Proroctwá ich: tákże też
máią moc nád wodámi / odmieniáć ie w krew / y zárážić ziemię wſzelką
plagą/ilekroćby chćieli. A gdy dokonáią ſwego świádectwá/beſtya kto- 7
ra wychodźi z przepáśći/zwiedźie przećiwko im woynę/á zwyćięży ie/y zá-
bije. A ćiáłá ich będą leżáły po vlicách w wielkim mieśćie / ktore ducho- 8
wnie

wnie zową Sodomą y Egiptem / gdźie też y Pan ich vkrzyżowan ieſt. Y
9 vyzrzą pokolenia/y ludźie/ y iezykowie/y Pogáni/ ciáłá ich przez trzy dni y
10 puł dniá: á nie dopuſzczą ciał ich pochowáć w grobiech. A ci ktorzy ná zie-
mi mieſzkáią/będą ſie nád nimi rádowáć y weſelić: y będą ſobie zobopol-
nie ſłáć dáry: bo ci dwá Prorokowie/ trapili te ktorzy mieſzkáli ná ziemi.
11 A po trzech dniách y po puł dniu/ duch żywotny od BOgá wſzedł w nie/
tedy ſtánęli ná nogi ſwoie / á ná one kthorzy ie widźieli przypadł ſtrach
12 wielki. Vſłyſzeli też głos wielki z Niebá/ktory im mowił: Wſtąpcie ſam.
13 Y wſtąpili do niebá w obłoku/á widźieli ie nieprzyiaciele ich. Tedy oney-
że godziny ſtáło ſie drżenie ziemie wielkie/y vpádłá dźieſiąta częśc miáſtá:
á w onym drżeniu ziemie / zábito ieſt imion ludźi śiedm tyśiecy: á oſtátek
14 vlękſzy ſie/ dáli chwałę BOGV niebieſkiemu. Biádá wtora odeſzłá/
15 á oto trzecia biádá przyidźie rychło. A zátrąbił potym w trąbę ANgioł
śiodmy: tedy ſie ſtáły wielkie głoſy ná niebie / ták mowiąc: Kroleſtwo
tego świátá ſtáło ſie Páná náſzego/ y Chryſtuſá iego/ á będźie krolowáł
16 ná wieki wiekow/ Amen. Tedy oni cżterzey á dwádźieśćiá Stárcow
ktorzy śiedzą ná ſtołkách ſwoich przed Oblicznośćią Bożą/vpádli ná obli-
17 cżą ſwoie/ y dáli chwałę Bogu/ mowiąc: Dźiękuiemy tobie Pánie Boże
náſz wſzechmogący/ktory ieſteś/y ktoryś był/ y ktory máſz przyść/ iżeś w-
18 ziął moc twoię wielką/y kroluieſz. Y rozgniewáli ſie Pogáni/ á przyſzedł
gniew twoy/y cżás vmárłych/áby byli ſądzeni: á żeby daná byłá zapłátá
ſługom twoim Prorokom y Swiętym/y tym ktorzy ſie boią imienia twe-
go/máłym y wielkim/y żeby byli wykorzenieni ći ktorzy popſowáli ziemię.
19 Y otworzon ieſt Kośćioł BOży w niebie/y widźiána ieſt Arká Teſtá-
mentowa w Kośćiele iego. Stáły ſie też łyſkánia/ y głoſy/ y grzmienia/
y drżenia ziemie / y grad wielki.

Kápit: 12.

Widźiał znák ná niebie/niewiáſtę odźiáną słońcem/y mieśiąc pod nogámi iey/korono-
wáną dwánaśćią gwiazd: ktora gdy porodźiłá/ wźięt ieſt ſyn iey do Niebá: potym ſtáłá
ſie walká wielka w niebie/ Michała Archángiołá z Smokiem y z Angioły iego/
y zrzucono go ná ziemię/potym iáko niewiáſtę kuśił.

VKazáło ſię też wielkie známię ná niebie/ Niewiá- 1
ſtá obleczoná w ſłońce / á kſiężyc v niey pod nogámi / á ná gło-
wie iey koroná ze dwunaśćie Gwiazd : y w żywoćie máiąc/ 2
y krzyczáłá prácuiąc ſię rodzeniem/á męczy ſię áby porodźiłá. Vkazáło ſię 3
też y drugie známię ná niebie/á oto Smok wielki rydzy/ktory miał śiedm
głow/á rogow dźieśięć: á ná iego głowách było po śiedmi koron/ogon ie- 4
go ściągał trzećią część gwiazd z niebá/y zerwał ie ná źiemię. On Smok
tedy ſtánął przed niewiáſtą ktora miáłá porodźić/ chcąc gdyby porodźiłá
ſyná iey pożrzeć. Oná potym porodźiłá ſyná ktory miał rządźić wſzyſtkie 5
narody żelázną rozgą: tedy porwan ieſt ſyn iey do BOgá/y do Máieſtá-
tu iego : á niewiáſtá vćiekłá ná puſtynią / gdźie miáłá mieyſce zgotowáne 6
od Bogá/áby ią tám żywił/ tyſiąc dwie śćie/ y ſześćdźieśiąt dni.

Potym ſtáłá ſię wielka bitwá w niebie/Michał y Angiołowie ięg po- 7
tykáli ſię z Smokiem/á Smok też walczył y Angiołowie ięg : ále nie prze- 8
mogli/y nie nálázło ſię więcey mieyſce ich w niebie. Y rzucon ieſt on wiel- 9
ki Smok/Wąż ſtáry/ ktorego zową Dyabłem y Szátánem/ ktory zwodźi
wſzyſtek świát : á porzucon ieſt ná źiemię / á z nim Angiołowie iego też
zrzuceni ſą. Y vſłyſzałem wielki głos ná niebie / temi ſłowy. Teraz ſię 10
ſtáło zbáwienie/ y moc/y kroleſtwo Bogá náſzego/y moc Chryſtuſá iego:
że zrzucon ieſt ten ktory oſkarżał brácią náſzę / á oſkarżał ie przed Oblicz-
nośćią Bogá náſzego/ we dnie y w nocy. A oni go zwyciężyli przez krew 11
Báránkową/y przez ſłowo świádectwá iego/á nie miłowáli duſz ſwoich
áż do śmierći : á przetoż weſelćie ſię niebioſá/y wy ktorzy w nich mieſzka- 12
ćie. Biádá źiemi y morzu/iż zſtąpił do was Dyabeł/ktory ma gniew wiel
ki/ wiedząc iż nie wiele ma czáſu. A gdy Smok vyzrzał/ że był zrzucony 13
ná źiemię/ iął prześládowáć niewiáſtę ktora porodźiłá pácholątko : tedy
dano niewieśćie dwie ſkrzydle Orłá wielkiego/áby leciáłá ná puſzczą ná 14
mieyſce ſwoie/ gdźie ią żywią do czáſu/y czáſow/ y puł czáſu/ od oblicznoś-
ći wężá. Tedy puśćił wąż z páſzczeki ſwey zá niewiáſtą wodę iáko rzekę/ 15
áby ią porwáłá rzeká. Y rátowáłá źiemiá onę niewiáſtę/á otworzyłá vſtá 16
ſwe/y pożárłá rzekę/ ktorą puśćił ſmok z páſzczeki ſwey. Y rozgniewał ſię 17
ſmok ná niewiáſtę/y ſzedł czynić woynę z inemi z narodu iey/ktorzy ſtrzegą
przykazánia Bożego/á máią świádectwo Jezu Chryſtowo. Y ſtánął ná 18
piaſku morſkim.

Kápit: 13.

¶ Beſtya z śiedmią głow/á dźieśiąćią rogow/y dźieśiąćią koron z morzá wyſzedſzy/ Bo-
gá bluźnić/á z Swiętemi woynę wieść poczęłá. A potym druga wyſzedſzy ze dwie-
má rogomá/á z rowną mocą pierwſzey kwoli/wſzyſtkiemu świátu ſzkodźi.

Y Vyzrzałem beſtyą z morzá wychodzącą / máiącą 1
śiedm głow/ á rogow dźieśięć. A ná rogách iey dźieśięć koron/
á ná koronách imioná bluźnierſtwá. A beſtya ktoram widźiał/ 2
podobná Ryśiowi. A nogi iey iáko nogi Niedźwiedze/ á gębá iáko gębá
Lwia. Y dał iey Smok moc ſwą / y władzą wielką. Y vyzrzałem iednę 3
głowę iey/iákoby zábitą ná śmierć : wſzákoż rána iey śmiertelna vleczo-
ná ieſt/y zádźiwiłá ſię wſzyſtká źiemiá po beſtyey. Y kłániáli ſię Smoko- 4
wi/ktory dał władzą beſtyey/y kłániáli ſię beſtyey/mowiąc: Kto rowien
beſtyey/á kto może z nią woynę ſtoczyć? Y dáne ſą iey vſtá mowiące wiel- 5
kie rzeczy / y bluźnierſtwo : y daná ieſt iey moc czynić przez czterdźieśći y
dwá mieśiące. A otworzyłá vſtá ſwe ná bluźnierſtwá przećiw BOgu/ 6
bluźnić

bluźnić imię iego/y przybytek iego/ y tych ktorzy w niebie mieszkáią. Y do-
7 puszczono iey walczyć z świętymi/ y zwyciężáć ie: y daná iest iey władza
8 nád káżdym pokoleniem/y ludem/y iezykiem/ y narodem/ y kłániáli sie iey
wszyscy ktorzy mieszkáli ná ziemi: ktorych nie są nápisane imioná w kśięgách
9 żywotá Báránkowych/ktory zábit iest od początku świátá. Kto ma vcho
10 słuchay/Kto záwiedzie kogo do iectwá/do iectwá poydzie: Kto mieczem Genes 9. ℣ 6.
zábi e/muśi mieczem zábit być. Toć iest ćierpliwość y wiárá świętych. Matt 26. ℣ 52.
11 Y widziałem inną bestyą wychodzącą z ziemie/ á miáłá dwá rogi podo-
bne Báránkowym / á mowiłá iáko Smok. Y spráwowáłá wszystke moc
12 pierwszey bestyey przed nim/y roskazáłá ziemi y wszystkim ktorzy mieszká-
li ná niey/kłániáć sie pierwszey bestyey/ktorey sie záleczyłá ráná śmiertel-
13 na. Y czyniłá znáki wielkie/ták iż też roskázowáłá ogniowi zstępić z niebá
14 ná ziemię przed ludźmi: y pomamiłá mieszkáiące ná ziemi dla znákow/
ktore iey dopuszczono czynić przed bestyą / roskázuiąc mieszkáiącym ná zie-
mi/áby sobie spráwiáli obraz bestyey ktora ma bliznę od mieczá/ á żywie.
15 Y dano iest iey to/ áby dawáłá duchá obrázowi bestyey / żeby mowił o-
braz bestyey. A vczyni iż ktoby sie kolwiek nie kłániał obrázowi bestyey/
16 niech będzie zábit. Y roskazáłá wszystkim / máłym y wielkim/ bogátym y
vbogim/wolnym y sługam/ mieć piątno ná práwey ręce / álbo ná czelech
17 swych. A żeby nikt nie mogł kupowáć/áni przedáwáć/ lecżby miał piątno
18 álbo imię bestyey/álbo liczbę imienia iey. A to iest mądrość: kto ma rozum
licz liczbę bestyey. Liczbá ábowiem człowiecza iest. A liczbá iey/ sześć set
sześćdziesiąt sześć.

Kápit: 14.

¶ Niewinni chodzą zá Bárankiem śpiewáiąc/Angeli Ewángelią po-
wiádáią/á o vpadku Babilońskim powiádáią.

1 I Widziałem/ á ono Báránek stał ná gorze Syon/
á z nim sto czterdzieśći y czterzy tyśiące/máiący imię iego/y imię
2 Oycá ieg/nápisane ná czołách swych. Y vsłyszałem głos z niebá/
iákoby głos wod wielkich/á iákoby głos gromu wielkiego. A głos ktorym

ſłyſzał/ iákoby głos gedzcow gedacych ná Cytárách ſwoich. A śpiewáli 3
iákoby nową pieśń przed Stolcem / y przed cżworgiem źwierzat/ y przed
ſtárcy. A nikt niemogł ſpiewáć oney pieśni / iedno ono ſto cżterdzieśći y
cżterzy tyſiące/ktorzy kupieni ſą z ziemie. Ci ſą ktorzy z niewiáſtámi nie ſą 4
ſplugáwieni/ bo pánicy ſą : ći chodzą zá Báránkiem gdziekolwiek idzie/ ći
kupieni ſą ze wſzech/pierwiaſnki Bogu y Báránkowi/ á w vśćiech ich nie 5
ieſt n lezion kłam: bo przez zmázy ſą przed Tronem Bożym.
Y widziałem inego Angiołá lecącego środkiem niebá/máiącego Ewán- 6
gelią wieczną/áby opowiádał śiedzącym ná ziemi/y wſzyſtkim Pogánom
4 Esdræ 16. narodom/iezykom/y ludziom/mowiąc głoſem wielkim: Boyćie ſie Páná/ 7
℣ 68. á daycie mu cżeść/bo idzie godziná Sądu iego. A kłániaycie ſie temu kto-
Eccl: 12 ℣ 13. ry vcżynił niebo/y ziemie/morze/ y zrzodłá wod. A inny Angioł leciał zá 8
Pſa: 145 ℣ 6. nim/mowiąc : Vpadł/ vpadł Bábilon on wielki/ ktory winem ſmilſtwá
Act: 4 ℣ 15. ſwego opoił wſzyſtki narody. A trzeci Angioł leciał zá nim/mowiąc gło- 9
Iſaiæ 21 ℣ 9. ſem wielkim : Ktoby ſie kłániał beſtyey álbo obrázowi iey/á weźmie piat-
Iere: 51 ℣ 8. no iey ná czoło ſwe/álbo ná reke ſwą/ten będzie pić wino gniewu Bożego 10
Infr: 18. ℣ 2. ktore zmieſzano ieſt z ſzcżerym winem w kubku gniewu iego. A będzie me-
cżon ogniem y śiárką przed świetemi Angioły/y przed Báránkiem: á dym 11
mąk ich poydźie wzgore ná wiek wiekow/á niemáią odpocżynienia áni we
dnie/áni w nocy/ći ktorzy ſie kłániáli beſtyey/y obrázowi iey : y ktobykol-
wiek przyiął piątno imienia iey. Tu ieſt cierpliwość Swietych/ ktorzy 12
ſtrzegą przykazánia Bożego/ y wiáry JEzuſowey.
☞ Y ſłyſzałem głos z niebá mowiący ku mnie : Piſz / Błogosłáwieni 13
vmárli/ktorzy w Pánu vmieráią. Od tego cżáſu/ iuż roſkázuie Duch/áby
wv:chneli od prac ſwych : bo vcżynki ich idą zá nimi. ☜
Y widziałem á ono obłok iáſny/á ná obłoku śiedzącego podobnego Syno- 14
wi cżłowiecżemu/ máiącego ná głowie ſwey korone złotą/ á w reku ſwey
Ioel 3. ℣ 13. śierp oſtry. A drugi Angioł wyſzedł z kośćiołá/ wołáiąc głoſem wielkim 15
Mat: 13 ℣ 39 ku śiedzącemu ná obłoku: Spuść śierp ſwoy/y żni:bo przyſzłá godziná żni-
wá/bo poſchło żniwo ziemie. Y puśćił ktory śiedźiał ná obłoku śierp ſwoy 16
ná ziemie/ y pożął ią. A drugi Angioł wyſzedł z Kośćiołá kthory ieſt w 17
niebie/

18 Niebie/ máiąc y ten śierp ostry. A inny Angioł wyszedł z Ołtarzá/ktory
miał moc nád ogniem/ y záwołał głosem wielkim ku onemu kthory miał
śierp ostry/mowiąc : Spuść śierp swoy ostry/á pośiecz groná z winnice
19 ziemie : bo vzrzáły iágody iey. Y spuśćił Angioł śierp swoy ostry ná zie=
20 mię/ y ośiekł winnice ziemie/y składł do kádzi wielkiey gniewu BOżego/
y wytłoczoná iest kadź przed miástem : á wyszłá krew z kádzi áż do wę=
dzidł koniowi/przez tyśiąc y sześć set stáian.

Kápit: 15.

Siedmi Angiołom dawáią śiedm ran ostátecznych
z śiedmią Czasz pełnych gniewu Bożego.

1 VYzrzałem ine známię ná niebie wielkie y dziwne:
Angiołow śiedm/ máiących śiedm ran ostátecznych. Bo przez
2 nie skończon iest gniew Boży. Y widziałem iákoby morze szklá=
ne zmieszáne z ogniem/á tych ktorzy zwyćiężyli bestyą/y obraz iey/y poczet
imienia iey stoiące nád morzem szklánym/máiące Cytáry Boże / á śpiewá=
3 iące pieśń Moizeszá sługi Bożego/y pieśń Baránkowę/mowiąc : Wiel=
kie y dziwne są spráwy twe Pánie Boże wszechmogący / spráwiedliwe y
4 prawdziwe są drogi twoie Pánie/Krolu świętych. Ktoż śie ciebie nie bę=
dzie bać Pánie ? á nie będzie wielce sławić imienia twego? bo ty sam do=
bry iesteś. A wszyscy narodowie przyidą/y będą śie kłániáć przed tobą/bo
5 Sądy twe iáwne są. A potym vyzrzałem/ á oto otworzon iest Kośćioł
6 przybytkowi świádectwá w niebie / y wyszli śiedm Angiołow / máiąc
śiedm ran z kośćiołá/vbráni kámieniem czystym á iásnym/á przepásani ná
7 pierśiách pásy złotemi. A iedno ze czworgá zwierząt/dáło śiedmi Angio=
łom śiedm Czász złotych/pełnych gniewu Bogá żywiącego ná wieki wie
8 kow. Y nápełnion iest kośćioł Boży dymem/ od Máiestatu Bożego/á od
mocy iego : á nikt nie mogł wniść w kośćioł/ áż śie dokonáły śiedm ran/
śiedmi Angiołow.

Kápit: 16.

¶ Gdy wylali Angeli siedm Czaß ná ziemie/ná morze/ná rzeki/ná słońce/ná stolec bestyey/ná Euffráten/y ná powietrze/wiele złego sie wßczeło ná ziemi zá tym.

I Vsłyßałem głos wielki z kośćiołá mowiacy śiedmi 1
Angiołom: Idzcie / wyleyćieß śiedm Czaß gniewu Bożego
ná ziemie. Y ßedł pierwßy Angioł/y wylał Czáße swa ná zie- 2
mie/ y stáłá sie ráná okrutna/ á bárzo ßkodliwa/ ná ludzi ktorzy mieli pia-
tno bestyey/y ná te ktorzy sie kłániáli bestyey/y obrázowi iey. A wtory An- 3
gioł wylał czáße swa ná morze/y stáło sie iákoby posoká vmárłego: á ká-
żda dußá żywa pozdycháłá w morzu. A trzeci Angioł wylał czáße swa 4
ná rzeki/y ná studnie wod/y stáły sie krwia. Y słyßałem Angiołá wod/mo 5
wiacego: Spráwiedliwy iestes Pánie/ktory iestes/y ktorys był świety/
ktorys to osadził: że krew Swietych/y Prorokow rozlali/dałes im krew 6
pić: bo tego godni. Y vsłyßałem drugiego mowiac: Ták iest Pánie Boże 7
wßechmogacy/ práwe á spráwiedliwe sa Sady twoie.
A czwarty Angioł wylał czáße swa ná słońce/y daná mu iest goracem 8
dreczyć ludzi / y ogniem. Y pałáli ludzie ogniem wielkim / y bluznili imie 9
Boże/ ktory ma moc nád temi plagámi: wßákoż nie czynili pokuty/ áby
dáli chwałe iemu. A piaty Angioł wylał Czáße swa ná stolec bestyey/ 10
y stáło sie krolestwo iey ciemne: y pokasali iezyki swe prze boleść/ y bluźnili 11
Bogu niebieskiemu/dla bolow/y ran swych/á nie czynili pokuty zá vczyn-
ki swe. A ßosty Angioł wylał Czáße swa ná one rzeke wielka Euffrá- 12
ten/y wysußył wode iey/ ták że sie náprawiłá drogá Krolom ze wschodu
słońcá. Y vyzrzałem z páßczeki Smoczey/y z páßczeki bestyey/ y z vst fał- 13
ßywego prorokà / áno wychodza duchowie trzey nieczysći / iákoby żáby.
Abowiem ći sa duchowie ßátáńscy/ ktorzy czynia známioná/ y wychodza 14
do Krolow wßystkiey ziemie / zgromádzáć ie ná woyne ná dzień wielki
Supr: 3. ℣ 3. Mat: 24 ℣ 42 & ℣ 44. Bogá wßechmogaceg. Oto przychodze iáko złodziey. Błogosłáwion kto 15
czuie/á strzeże ßat swych/áby nági nie chodził/ áby niewidziano sprosnośći
Luc: 12. ℣ 39. & ℣ 40. iego. A zgromádzi ie ná mieysce/ ktore zowa po Zydowsku Amageddon. 16
2 Cor: 5. ℣ 3. A śiodmy Angioł wylał Czáße swoie ná powietrze / potym wyßedł 17
głos

18 głos wielki z Kośćiołá od Máiestatu/ mowiąc: Stáło sie iest. Potym
były łyskáwice/y głosy/y gromy y drżenie ziemie/iákie nigdy nie było/ iáko
19 poczęli być ludzie ná ziemi/ tákie ziemie drżenie ták wielkie. Y rozwáliło
sie miásto wielkie ná trzy częśći/á miástá pogáńskie poupadáły. Bábilon
też wielkie przyßło ná pámięć Bogu/ áby dał kielich winá popędliwośći
20 gniewu Bożeğ. Wßystki wyspy poućiekáły/á gory sie nie nálazły. A grad
21 ták wielki iáko centnar/ pádał z niebá ná ludzie. Y bluznili ludźie Bogá/
dla plagi tego grádu / bo byłá przezliß wielka.

Kápit: 17.

§ Angioł Janowi vkazał niewiástę obleczoną rozmáitemi vbiory dźierżąc kubek w ręku swych/pijáná ze krwie Swiętych/ siedząca ná bestyey/máiąc głow śiedm/ y rogow dźieśięć/y wykład widzenia iego.

1 PRzyßedł ieden z śiedmi Angiołow ktorzy mieli
śiedm czaß/y mowił zemną mowiąc: Chodź iedno vkażęć po-
2 tępienie nierzadnice wielkiey/ktora śiedźi ná wielu wod/z ktorą
psotę płodźili Krolowie ziemscy / y vpili sie ći ktorzy mießkáią ná ziemi/
3 winem nieczystoty iey. Tedy mię zániosł w duchu ná puszczą. Y widźiá-
łem niewiástę/á oná śiedźi ná bestyey czerwoney/ktora byłá pełná imion
4 bluźnierstwá/á miáłá śiedm głow/á rogow dźieśięć. A niewiástá vbrána
byłá w Páwłokę/ y w Kármezyn czerwony/ vpstrzona złotem/ y drogim
kámieniem / y perłámi: máiąc kubek złoty w ręku swych/pełen obrzydno-
5 śći y nieczystośći psoty iey. A v niey ná czele nápisano / Táiemnicá: Bá-
6 bilon miásto wielkie / mátká nierządow / y obrzydnośći ziemskich. Y wi-
dźiałem że tá niewiástá vpiłá sie byłá krwią Swiętych/y krwią Męczen
nikow álbo świádkow JEzusowych. Y zdźiwiłem sie gdym ią vyźrzał
7 wielkim zdźiwienim. Tedy mi rzekł Angioł: Czemu sie dźiwuieß? Ja
tobie wypowiem táiemnicę teyto niewiásty/ y tey bestyey ktora ią nieśie/
8 ktora ma śiedm głow/ á dźieśięć rogow. Bestya ktorąś widźiał/byłá/ á
iuż iey niemáß: y mą wyniść z przepáśći/á poydźie ná zátrácenie/y będą sie

dziwowáć ci ktorzy mieſzkáią ná ziemi (ktorych imioná nie ſą nápiſáne w
kſiegách żywotá/od poſtánowienia świátá) widząc onę beſtyą ktora by-
łá/á nie ieſt. Y toć ieſt wyrozumienie tego/ ktory ma mądrość. 9
Siedm głow ieſtći śiedm gor/ná ktorych tá niewiáſtá śiedzi / á śiedm
Krolowie ſą : pięć ich iuż vpádło/ieden ieſzcze ieſt/á drugi ieſzcze nie przy- 10
ſzedł : á gdy przyidzie/ muśi krotki czás trwáć. A beſtya ktora byłá á iuż 11
iey niemáſz/ y táć oſma ieſt/ y z śiedmi ieſt/ á ná zátrácenie idzie. Dzieśięć 12
rogow ktoreś widział/ieſtći dzieśięć Krolow ktorzy kroleſtwá ieſzcze nie
wzięli/ále iáko Krolowie iedney godziny po beſtyey moc wezmą. Ci ied- 13
1 Tim:6 ✠ 15 nęż rádę máią/y iednę moc/á moc ſwą beſtyey podádzą. Ci będą z Báráne- 14
Infra:19 ✠ 16. kiem walczyć/ále ie Báránek zwyćięży/iż Pan nád Pány ieſt/y Krol nád
krolmi/y ći ktorzy z nim ſą/powołáni/wybráni/y wierni.
Potym mi rzekł : Wody ktoreś widział gdzie oná nierządnicá śiedzi/ 15
ludzie ſą / y narodowie/y iezyki. A dzieśięć rogow ktoreś widział ná be- 16
ſtyey/ći będą nienáwidzieć tey nierządnice/á ſpuſtoſzą ią/y obnáżą/y mięſo
iey będą ieść/á ſamę w ogniu ſpalą. Bo im BOg dał w ſercá ich/ áby to 17
czynili co ſie iemu podobáło : żeby dáli kroleſtwo ſwe beſtyey/dokądby ſie
nieſkonáły słowá Boże. A niewiáſtá ktorąś widział/ieſtći wielkie miáſto 18
ktore ma kroleſtwo nád krolmi ziemſkiemi.

Kápit: 18.

¶ Iáko vpádło wielkie miáſto Bábilon/á dla grzechow ſwych potępiono ieſt/
iáko też Krolowie ziemſcy/y Kupcy nád nim płakáli/á święći
Apoſtołowie/y Prorocy byli weſeli.

POtym vyzrzałem inſzego Angiolá zſtępuiącego z
niebá/ktory miał wielką moc: y roſwiecíłá ſie ziemiá od chwa-
ły iego. Y zákrzyknął z mocy głoſem wielkim/ mowiąc : Vpá- 2
Iſaiæ:21 ✠ 9. dło/ vpádło/ miáſto wielkie Bábilon/ y ſtáło ſie mieſzkánim Dyabłom/y
Ieremi:51 ✠ 8. ſtrażą wſzelkiego duchá nieczyſtego/y ſtrażą wſzelkiego ptaká nieczyſtego/
Supr:14 ✠ 8. y omierzłego/iż pili wino gniewu pſoty iego/wſzyſcy narodowie/á kro- 3
lowie ziemſcy nieczyſtotę z nim płodzili. Kupcy też ziemſcy z mocy roſkoſzy
iego/

4 iego zbogáćieli. Vſłyßałem záś drugi głos z niebá/ktory mowił: Wy-
nidźćie z niego ludźie moi/ ábyśćie nie byli vcześnikámi grzechow iego/á-
5 żebyśćie nie wźięli pomſty iego. Boć iuż grzechy iego/doßły áż do niebá/
6 y wſpomniał Pan ná niecnoty iego. Oddayćie iemu/iákoć też wam ono
dawáło/á ſowićie we dwoy naſob oddayćie według vczynkow iego. W
7 kubku w ktorym ono wam mießáło/odmießayćie iemu dwoiáko. Iáko ſie
wiele wielbiło/ y w roſkoßách było/ták mu wiele mąk y żáłośći dayćie/
boć w ſwym ſercu mowi: Siedzę iáko krolowá/ á nie ieſtem wdową/y Isai. 47. b. 8.
8 żáłośći nie oglądam. A przeto iednegoż dniá przyidą ná nie porázki iego/
śmierć/płácz/głod/ y od ogniá będźie ſpalone/ boć mocen ieſt BOG/kto-
9 ry ie będźie ſądźił. A będą płákáć/y będą nád nim łkáć krolowie ziemſcy/
ktorzy z nim nieczyſtotę płodźili/á w roſkoßách żyli gdy vyźrzą dym zápá-
10 lenia iego/ z dáleká ſtoiąc/ dla boiázni mąk iego/ mowiąc: Biádá/biádá/
ono ták wielkie miáſto Bábilon/miáſto ono ták mocne/ że iedney godźiny
11 przyßedł ſąd twoy. Kupcy też ziemſcy będą płákáć/ y będą lámentowáć
12 nád nim/że iuż towárow ich więcey żaden nie kupi: towáru ich/złotá/ſre-
brá/koßtownych kamieni/y pereł/biſioru/ páwłoki/y iedwabiu/ y czerwo-
cu/y wßelkiego drzewá Thyinowego/y wßelákiego náczynia z kośći ſło-
13 niowych/z kámieniá drogiego/y z miedźi/ y żelázá/y z mármoru/ y Cyná-
monu/y Ammonu/ y wonnych rzeczy/y máśći/ y kádźidłá/y winá/y oleiu/
y białey mąki/y pßenice/y bydłá/y owiec/y koni/ y rydwanow/ y niewol-
14 nikow/ y duß ludzkich. A iábłká żądze duße twoiey/ odeßły od ćiebie/y
wßyſtkie rzeczy tłuſte y známienite poginęły od ćiebie/á iuż więcey ich nie
15 nayźieß. Kupcy tákowych rzeczy/ktorzy ſie zbogáćili/będą od niego ſtáć
16 z dáleká/boiąc ſie mąk iego/płácząc/nárzekáiąc/á mowiąc: Biádá/ biádá/
ono ták wielkie miáſto/ ktore ſie obłoczyło w Biſior/ y w Páwłokę/ y w
czerwony Kármezyn: á było vzłocone złotem/y kámieniem koßtownym/
17 y perłámi/że oto iedneyże godźiny ſpuſtoßone ſą tákie bogáctwá.
Wßyſcy tákież Márynarze/ y kożdy rybitw ktory po ieźierze ieźdźi/y
18 żeglarze/y robotnicy co ná morzu robią/ ſtánawßy z dáleká/ krzyczeli wi-
dząc mieśce zgorzeliſká iego/ mowiąc: A ktore miáſto podobne ták miáſtu
19 wielkiemu? A poſypáli prochem głowy ſwoie/ y wołáli płácząc/ y rzewo-
niąc á mowiąc: Biádá/biádá że ono ták wielkie miáſto/w ktorym ſie zbo-
gáćili wßyſcy ktorzy mieli okręty ná morzu/z targow á płacey iego: że ták
20 oto iedney godźiny ſpuſtoßáło. Rozráduy ſie nád nim niebo/ y świeći A-
poſtołowie/y Prorocy/że Pan Bog wźiął Sąd wáß z niego.
21 Tedy Angioł ieden mocny/ podźwignął kámień iákoby młyńſki wielki/
y zrzućił gi w morze/mowiąc: Tákim pędem ono miáſto wielkie Bábilon
22 będźie wrzucone: á więcey nie będźie náleźiono. A głoſu Lutniſtow/ y
Muzykow/y Pißczkow/ y Trębáczow iuż więcey w tobie ſłycháć nie bę-
dźie. Zadny rzemieſlnik wßelkiego rzemiesłá/ nie naydźie ſie w tobie wię-
23 cey. Głoſu młyńſkiego w tobie więcey ſłycháć nie będźie: y świecenie po-
chodnie nie będźie w tobie więcey świećiło: ktemu głoſu oblubieńcá áni
oblubienice w tobie nie będźie/iż Kupcy twoi/byli Kśiążętá ziemſcy/że też
24 czárámi twoimi w obłędnośći byli wßyſcy narodowie. A ktemu że w
nim nálázłá ſie krew Prorokow/y ludźi świętych/ y wßyſtkich ktorzy po-
bići ſą ná ziemi.

Kápit: 19.

¶ Gdy ſie Swięći weſelą ná godách Báránkowych z oſądzenia beſtyey/ wy-
ßedł Sędźia ná koniu białym śiedzący/y pochwyćiwßy
beſtyą/wrzućił w ieźioro ogniſte.

POtymem vſłyſzał iákoby wielki głos ná niebie wie- 1
lu trąb/ áno mowią Alleluia/ cześć á chwałá/ y moc Bogu ná-
ſzemu: bo prawdziwe ſą y ſpráwiedliwe Sądy iego/ ktory oſą- 2
dził nierządnice wielką/ ktora popſowáłá ziemię wßetecznośćią ſwoią: á
że ſie pomśćił krwie ſług ſwoich z rąk iey. Y po wtore rzekli: Alleluia. A 3
dym iey wſtępuie ná wieki wiekow. Tedy vpádli czterzy y dwádzieśćiá 4
Stárcow / y ono czworo zwierząt/ y dáli chwałę BOgu śiedzącemu ná
Máieſtaćie/ mowiąc: Amen. Alleluia. Y wyßedł też głos z Máieſtatu/ 5
ktory mowił: Dawayćie chwałę Bogu náßemu/ wßyſcy Swięci iego/ y
wy ktorzy ſie go boićie/ máli y wielcy. Y ſłyßałem iákoby głos wielkiey 6
trąby/ y iákoby ßum wiela wod / y iákoby głos gromow wielkich / á oni
mowili: Alleluia. Bo krolował Pan Bog náß Wßechmogący. Ráduy- 7
my ſie y weſelmy ſie/ y daymy mu chwałę: boć przyßły gody Báránko-
we/ y żoná ſie iego nágotowáłá. Y dano iey żeby ſie oblokłá w biſior iá- 8
ſny á łſnący. A ten biſior ſąć vſpráwiedliwienia ludzi świętych. Y rzekł 9
Mat: 22 v. 2. mi: Nápiß. Błogosłáwieni ći ktorzy ná wieczerzą god Báránkowych ſą
Luc: 14. v. c. wezwáni. Y rzekł mi: Te słowá BOże ſą prawdziwe. Y vpadłem v nog
Isai: 28 v. 9. iego ábym dał chwałę/ ále mi rzekł: Pátrz ábyś tego nieczynił: bomći ieſt 10
społecznym ſługą z tobą/ y bráćiey twoiey ktorzy máią świádectwo Jezu-
ſowe. Bogu cześć á chwałę day: boć świádectwo JEzuſowo/ ieſt duch
Proroctwá.

Widziałem też niebo otworzone/ á oto koń biały/ y tego co ná nim śie- 11
dział zwano wierny y prawdziwy/ á w ſpráwiedliwośći ſądzi y walczy.
A oczy iego by ogniowy płomień / y ná iego głowie koron bárzo wiele/ á 12
Isaiæ 63 v. 1. miał nápiſane imię ktorego żaden niewie/ iedno on ſam. A był vbrány w 13
ßáte krwią ſkropioną/ á miánuie ſie imię iego/ słowo Boże. A woyſká kto- 14
re ſą w niebie/ iácháły zá nim ná białych koniách/ przybráni w biſior biały
y czyſty. Z vſt iego tedy wychodził miecz oboietny/ żeby nim pobił wßyſt- 15
kie narody. Y on ie będźie rządźił rozgą żelázną / y tenże tłoczy w práśie
winá zápálczywośći y gniewu BOgá wßechmogącego. A ma nápiſano 16
ná ßáćie

17 ná ßácie y ná biedrze ſwoim: Krol nád krolmi/y Pan nád pány. Widziá= Sup:17 ℣ 14.
łem też iednego Angiołá ktory ſtał w Słońcu/ y wołał wielkim głoſem/ 1 Tim:6 ℣ 15
á mowił wßyſtkim ptakom/ ktorzy latáli po pośrzodku niebá. Chodzcie/
18 á zbierzcie ſie ná wielką wieczerzą Bożą/żebyście iedli ciáłá Krolewſkie/
y ciáłá Rotmiſtrzowſkie/ y ciáłá mocárſkie/ y ciáłá końſkie/ y tych ktorzy
śiedzą ná nich/ y ciáłá wßyſtkich ták wolnych iáko niewolnikow/ ták má=
19 łych iáko wielkich. Y vyźrzałem beſtyą/y krole ziemſkie/y woyſká ich/á oni
ſie zebráli/chcąc ſtoczyć bitwę z onym ktory ſiedział ná koniu/y z woyſkiem
20 iego. Y poimána ieſt beſtya/á z nią fáłeßny Prorok ktory czynił przed nią
známioná/ktoremi zwodził te ktorzy wzięli piątno beſtyey/ y ktorzy dawá=
li chwałę obrázowi iey. Zywo ći dwá ſą wrzuceni do ieziorá ogniſtego/
21 śiárką goráiącego: á oſtátek pobići ſą mieczem od onegó co śiedział ná ko=
niu/tym ktory wychodzi z vſt iegó/y náiedli ſie wßyſcy ptacy ścierwow ich.

Kápit: 20.

§ Wiąże Angioł Smoká ná tyſiąc lat/ Swięći z Chry=
ſtuſem kroluią/á źli w ogniu gorą.

1 Widziałem ANgiołá zſtępuiącego z Niebá/ kto=
ry miał klucz od przepáści/ y łáncuch wielki w ręce ſwoiey.
2 Y vchwycił Smoká wężá ſtárego/ ktory ieſt Dyabeł á Szá=
3 tan/ y związał go ná tyśiąc lat/ y wrzucił go do przepáści: á zámknął/ y
zápieczętował o nim/ żeby więcey narodow nie zwodził/ ážby ſie ſkończy=
4 ło tyſiąc lat: á potym muśi być rozwiązan ná máły czás. Y widziałem
też ſtolce: y śiedzieli ná nich/á dano im Sąd/ y duße tych ktore pośćina=
no dla świádectwá Jezuſowego/y dla ſłowá Bożego/ y onych ktorzy nie
dawáli chwały beſtyey/áni obrázowi iey/áni bráli piątná iey ná czołá/ál=
5 bo ná ręce ſwoie: y żyli á krolowáli z Chryſtuſem tyſiąc lat. A inni po=
márli nie byli żywi/ ážby wyßło tyſiąc lat. To ieſt pierwße powſtánie.
6 Błogoſłáwiony á święty to ktory ma część w powſtániu pierwßym/bo
nád temi wtora śmierć mocy nie ma: ále będą kápłany Bożymi y Chry=
7 ſtuſowemi/ á będą z nim krolowáć tyſiąc lat. A gdy ſie ſkończyły tyſiąc Eze: 29 ℣ 2.
lat/ będzie wypußczon Szátan z ciemnice ſwoiey/ y wynidzie/ á będzie

zwodził

zwodził narody/ ktorzy ſą ná czterech kráiách ziemie/ GOgá y Magogá/ 8
á zgromádzi ie ku bitwie/ktorych ták wielka liczbá ieſt iáko piáſku w mo=
rzu. Y wſtąpili ná ſzerokość ziemie/ á obchodzili oboz świętych/ y miáſto 9
vmiłowáne. Zſtąpił potym ogień z niebá od BOgá/y pożárł ie/ y on dya= 10
beł ktory ie zwodził/wrzucon ieſt do ogniſtego y śiárczyſtego ieziorá/gdzie
y beſtya y fałeſzni prorocy będą męki cierpieć we dnie y w nocy ná wieki
wiekow. Y widziałem Máieſtat wielki iáſny / y śiedzącego ná nim/ od 11
ktorego poyżrzenia vćiekłá ziemiá y niebo/ y nie ieſt im nálezione mieyſce.
Widziałem też zmárłe wielkie y máłe/á oni ſtoią przed Máieſtátem/á kſię 12
gi otworzono : otworzono też y drugie kſięgi/ ktore ſą kſięgi żywotá/tedy
ſądzono vmárłe o te rzeczy/ktore nápiſane były w kſięgách/według vczyn=
kow ich. Dáło też y morze vmárłe ktorzy w nim byli/tákże y śmierć y pie= 13
kło/dáli vmárłe ſwe ktorzy w nich byli/ y ſądzono o káżdym z oſobná we=
dług vczynkow ich. A piekło y śmierć wrzuceni ſą do ieziorá ogniſtego. 14
A to ieſt śmierć wtora. A ten kto nie był nálezion w kſięgách żywotá ná= 15
piſany/wrzucon ieſt do ieziorá ogniſtego.

Kápit: 21.

¶ Po odnowieniu niebá y ziemie/nowe miáſto y nowa oblubienicá będzie złączoná z Báránkiem/á ná ten czás miáſto czyſtym mieſzczá=nom z kámieniá drogiego będzie zbudowano.

Iſai:65. ℣ 17. WIdziałem nowe Niebo y nową ziemię. Bo ono 1
& 66. ℣ 22. pierwſze Niebo/y pierwſza ziemiá przeminęły/ y morzá iuż nie=
2 Pet:3. ℣ 13. máſz. ☞ A ia Jan widziałem święte miáſto JEruzálem 2
nowe/á ono zſtępuie z niebá od Bogá nágotowáne/iáko oblubienice przy=
brána mężowi ſwemu. Y ſłyſzałem głos wielki z Máieſtatu/ ktory mo= 3
wił: Oto przybytek Boży z ludźmi/y będzie z nimi mieſzkał/á oni będą lu=
Iſaiæ 25 ℣ 8. dem iego/á ſam BOG z nimi będzie ich BOgiem/ á otrze BOG wſzelką 4
Supr:7 ℣ 17. łzę z oczu ich/á więcey śmierci nie będzie/ áni żalu/ áni wrzaſku/ áni wię=
Iſaiæ 43 ℣ 19. cey boleśći będzie/ bo iuż pierwſze rzeczy odeſzły. Y rzekł ten co śiedział 5
2 Cor:5. ℣ 17. ná tronie : Oto nowe czynię wſzyſtkie rzeczy. ☞ Y rzekł mi: Nápiſz/ że
Supr: 1. ℣ 8.
Infr:22. ℣ 13. te słowá ſą wierne y prawdziwe. Y rzekł mi: Stáło ſię ieſt. Jaciem ieſt 6

Alfá

Alfá y Omegá/początek y koniec. Ja temu kto prágnie dam z studnice wo-
7 dy żywey dármo. Kto zwyćięży otrzyma te rzeczy. Y bede iemu BOgiem
8 á on mi bedźie synem. Ale boiáźliwym y niewiernym / y obrzydzonym/y
mężoboycam/y nieczystym/y czárownikom/ y báłwochwálcom/ y wszem
máṙáczom/ich cząstká bedźie w iezierze gorąiacym ogniem y śiárką/co iest
9 śmierć wtora. Y przyszedł do mnie ieden z śiedmi Angiołow/ kthorzy
mieli śiedm czasz pełnych śiedmi plag ostátnich/ y gadał zemną/ mowiąc:
10 Chodź/ á vkażeć oblubienicę żonę Báránkową. Y zániosł mię w duchu
ná wielką á wysoką gorę: y vkazał mi świete miásto JEruzalem/ ktore
11 zstepowáło z Niebá/ á miáło iásność BOżą/ á świátłość iego podobna
kámieniowi drogiemu/ iákoby kámieniowi Jáspidowi/iáko Kryształ. A
12 miáło mur wielki y wysoki/ w ktorym były dwánaśćie bron/ á w bronách
dwánaśćie Angiołow/y nápisane imioná/ ktore imioná są dwunaśći po-
13 kolenia synow Izráelskich. Od wschodu słońcá trzy brony / od pułnocy
14 też trzy brony/ od południá trzy brony/ y od zachodu trzy brony. A mur
mieyscki miał dwánaśćie fundámentow: y ná nich dwánaśćie imion
15 dwunaśći Apostołow y Báránkow. A ten ktory zemną gadał/ miał trz-
16 ćinną miárę złotą/chcąc żeby zmierzył miásto/y brony iego/y mur. A miá-
sto śiedźi zbudowáne ná czterzy gránie/ á ták wielka długość iego/ iáko y
szerokość. Y mierzył ono miásto trzciną złotą/ná dwánaśćie tysiecy stáian:
17 á długość/y wysokość/y szerokość iego iednáko wielkie są. Zmierzył też y
mur iego / sto y czterdźieśći y czterzy łokćie miáry człowieczey / ktora iest
18 Angiołowá. A było budowánie muru iego z kámieniá Jaspisa: á sámo
19 lepák miásto ze złotá czystego/ podobnego śklu czystemu: fundámentá też
muru mieysckieg osadzone kosztownym kámieniem. Pierwszy fundáment/
20 Jáspis: wtory / Száfir: trzeći/ Kálcedon: czwarty/ Smarágd: piaty/
Sárdonix: szosty/Sárdius: śiodmy/Chrysolit: osmy/Beril: dźiewiaty/
Topázy: dźieśiąty/Chryzopás: iedennasty/Hiácynkt: dwánasty/Ametist.
21 A dwánaśćie bron/ dwánaśćie perel po iedney/ á káżda broná z iedney
22 perły byłá: á vlicá mieyscka złoto czyste/iáko śkło przezroczyste. A kośćio-
łám w nim nie widźiał. Abowiem Pan Bog wszechmogący iest kośćio-
23 łem iego/y Báránek. A miásto nie potrzebuie Słońcá/áni Kśieżycá/ żeby Isai. 60 ✗ 19.

w nim

w nim świecili/bo iáſność Boża oświećiłá ie: á pochodnią iego ieſt Bá-
ránek. Y będą chodźić narodowie w świátłośći iego/ á krolowie źiemſcy 24
Isai: 60 ℣ 12. przynioſą chwałę ſwoie/y cześć do onego miáſtá. Brony ieg̃ nie będą zám- 25
knione przez dźień/bo tám nocy nie będźie. Y przynioſą chwałę á cześć na- 26
rodow do niego. Nie wnidźie do niego nic ſplugáwionego/áni ten ktory 27
czyni obrzydność/y kłamſtwo/ iedno ći ktorzy ſą nápiſani w Kſięgách ży-
wotá Báránkowych.

Kápit: 22.

Rzeká ono miáſto nowe obeſzłá/ktore niczego nie potrzebuie/żadne
przeklectwo/żadne ćiemnośći w nim nie będą.

UKazał mi też rzekę wody żywey/iáſną iáko kryſztał 1
ktora wychodźiłá z Stolcá Bożego y Báránkowego. A w po- 2
śrzod vlice miáſtá tego/z obu ſtron rzeki było drzewo żywotne
ktore przynośiło dwánaśćie owocow: ná káżdy mieſiąc rodząc owoc
ſwoy/á liśćie z onego drzewá ná lekárſtwo narodom. Zadne przeklectwo 3
iuż wiecey nie będźie: ále ſtolec Boży y Báránkow będźie w nim / á ſłu-
dzy iego będą mu ſłużyć. Y będą widźieć oblicze iego / á imię iego ná ich 4
Isai: 60 ℣ 20. czołách. Nocy też dáley nie będźie/y nie będźie potrzebá ludźiom pochod- 5
nie/áni świátłośći ſłoneczney: bo ie Pan Bog oświeca/y będą krolowáć
ná wieki wiekow. Potym mi rzekł: Te ſłowá bárzo wierne y prawdźi- 6
we ſą. A Pan Bog duchow Prorockich/poſłał Angiołá ſweg̃ áby okazał
te rzeczy ſługam ſwym/ktore ſię máią rychło ſtáć. Otożći przychodzę rych- 7
ło. Błogoſłáwiony kto ſtrzeże ſłow Proroctwá tychto kſiąg. A ia Jan 8
Sup: 10 ℣ 10 ktorym y widźiał y ſłyſzał te rzeczy. A gdym był vſłyſzał y vyźrzał/ vpá-
dłem chcąc dáć chwałę Angiołowi/ktory mi te rzeczy vkázował/przed no-
gámi iego. Ale mi rzekł: Pátrz ábyś tego nie czynił/bo ia ieſtem ſpołeczny 9
ſługą z tobą/y z Proroki brácią twoią/ y z tymi ktorzy chowáią ſłowá pro-
roctwá tych kſiąg. Bogu day modłę. Y rzecze mi: Nie pieczętuy ſłow pro- 10
roctwá tych to kſiąg/ boć czás krotki ieſt. Kto ſzkodźi/ niechże ieſzcze ſzko- 11
dźi: á kto w ſmrodźiech ieſt/niechże ieſzcze śmierdźi: á kto też ſpráwiedli-
wy/niechże ſię tym wiecey ſtawa ſpráwiedliwym: á święty/niech ſię tym
wiecey ſtawa świętym. Oto przychodzę rychło/á mam z ſobą zapłátę mo- 12
Isai: 41. ℣ 4. ie: ábych odpłáćił káżdemu podług vczynkow ieg̃. Ja ieſtem Alfa y Ome- 13
& 44. ℣ 6. ga/pierwſzy y oſtáteczny: początek y koniec. Błogoſłáwieni ktorzy omy- 14
Supr: 1. ℣ 8. wáią ſzáty ſwoie we krwi Báránkowey/áby ich moc byłá w drzewie ży-
& 21. ℣ 6. wotá/á żeby bronámi weſzli do miáſtá. A przed miáſtem pśi/y czárowni- 15
cy/y wſzeteczni/y mężoboyce/ y báłwochwálce/ y wſzelki ktory rad widźi
y czyni kłamſtwo. Ja Jezus poſłałem Angiołá ſweg̃/áby wam świadczył 16
o tych rzeczách w kośćielech. Ja ieſtem korzeń y rod Dawidow/gwiazdá
55. ℣ 1. iáſna y iutrzenna. A duch/y oblubienicá mowią: Chodź. Y kto ſłyſzy/nie- 17
chay rzecze: Chodź. A kto prágnie/ niechay przyidźie: á kto chce/ niechay
weźmie wodę żywotá dármo. Abowiem ia dáię świádectwo káżdemu/ 18
ktory ſłucha ſłow Proroctwá tych to kſiąg/że przydali kto do tych rzeczy/
przyda też Bog nań wypiſanych plag w tych to kſięgách. A ieſli kto vymie 19
co z ſłow kſiąg Proroctwá teg̃/ odeymie Bog cząſtkę iego z kſiąg żywotá/
y z miáſtá świętego/y z tych rzeczy ktore ſą opiſane w tychto kſięgách. To
powieda ten ktory świádectwo dáie o tych rzeczách. Owſzem przychodzę 20
rychło/Amen. Przydź Pánie Jezu: Láſká Páná náſzego JEzuſá 21
Chryſtuſá/ze wſzyſtkiemi wámi/ AMEN.

Koniec wſzyſtkich Kśiąg Nowego Zakonu.

Regestr álbo nálezienie Epistol y Ewangeliy/ták z Stárego iáko y z Nowego Zakonu wziętych ktore w Kośćiele przez cáły rok/w Niedźielne/Swiateczne/Powßednie/Adwentowe/y w Postne dni bywáia czytáne/według porzadku Kośćiołá Chrześćijáńskiego Powßechnego.

¶ Przytym też náznáczono/iáko sie ktora Ewángelia/Epistołá/y Lekcya poczyna y kończy/á dla snadnieyßego nálezienia/náznáczona ná ktorym liśćie/w ktorey Kápitule/y ná ktorym wirßu poczyna sie y kończy. Raczká ☞ też tákże vkázuie/gdźie sie ktora rzecz záczyna/tám záśie gdźie sie kończy raczká/ ☜ przećiwna iest.

):( ):( ):(

Dd Ewángelia

Regeſtr.

Powſta

List

Ewánge-

A rzekł

List.

Początek. v. 12. A rzekł Pan do Moizeszá: Wstęp ku mnie ná gorę/á bądź tám/
Koniec. v. 18. y był tám czterdzieści dni y czterdzieści nocy.
¶ Lekcya druga z trzecich kśiąg krolewskich/kápit: 19. 209.
Początek. v. 3. Vlękł sie tedy Eliaβ/á wstawszy βedł gdzie go chęć niosłá/
Koniec. v. 8. áż ná gorę Bożą Horeb.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 12. 612.
Początek. v. 38. Tedy mu odpowiedźieli niektorzy z Doktorow y z Fáryzeuszow/
Koniec. v. 50. ten iest brát moy/śiostrá y mátká moiá.

☞ We czwartek po pierwszey Niedźieli postu.

¶ Lekcya v Ezechielá proroká/kápit: 18. 511.
Początek. v. 1. A stáłá sie mowá Páńska do mnie/mowiąc: Co to iest
Koniec. v. 9. ten spráwiedliwy iest/żywotem będźie żyw/mowi Pan Bog.
¶ Ewángelia v S. Janá/kápit: 8. 663.
Początek. v. 31. Mowił tedy Jezus do tych Żydow/ktorzy weń vwierzyli.
Koniec. v. 45. A ia iż prawdę powiádam/nie wierzyćie mi.

☞ W Piątek po pierwszey Niedźieli postu w suchedni.

¶ Lekcya v Ezechielá proroká/ kápit: 18. 512.
Początek. v. 20. Duszá ktora zgrzeszy tá vmrze/
Koniec. v. 30. według drog iego będę sądźił/o domie Jzráelski/mowi Pan Bog.
¶ Ewángelia v S. Janá/kápit: 5. 660.
Początek. v. 1. Było potym święto żydowskie/y wstąpił JEzus do Jeruzálem.
Koniec. v. 17. Oćiec moy áż dotychmiast dźiáłá/y ia dźiáłam.

☞ W Sobotę po pierwszey Niedźieli postu w suchedni.

¶ Lekcya pierwsza z piątych kśiąg Moizeszowych/Deute: káp: 26. 113.
Początek. v. 15. Wyźrzy z Swiątnice twoiey/y z wysokośći niebieskiego mieszkánia/
Koniec. v. 19. ábyś był ludem świętym Páná Bogá twego/iákoć mowił.
¶ Lekcya wtora z piątych kśiąg Moizeszowych/ Deuter: káp: 11. 106.
Początek. v. 22. Bo ieśli będźiećie przystrzegáć przykazánia/ktore ia wam przykázuię/
Koniec. v. 25. po ktorey chodźić będźiećie/ták iákom wam mowił.
¶ Lekcya trzećia z wtorych kśiąg Máchábeyskich/kápit: 1. 589.
Początek. v. 2. Vczyń wam Pan Bog dobrze/á niech sie rospomni/
Koniec. v. 6. á niech was nieopuszcza czásu złego.
¶ Lekcya czwarta z kśiąg Ecklezyastikusá/kápit: 36. 429.
Początek. v. 1. Zlituy sie nád námi Boże wszystkich/
Koniec. v. 8. á pomni ná koniec/áby wypowiedáli dźiwy twoie.
¶ Epistołá z listu pierwszego S. Páwłá do Tessa: kápit: 5. 724.
Początek. v. 14. Prosimy was też brácia/karzćie niespokoyne/poćieszayćie lękliwe/
Koniec. v. 29. były záchowáne bez skárgi ná przyśćie Páná nászego JEzu Chrystá.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 17. 615.
Początek. v. 1. A po sześći dni/wźiął JEzus Piotrá y Jákubá/
Koniec. v. 9. dokąd syn człowieczy zmartwych nie wstánie.

☞ We wtorą Niedźielę postu. Dñica Reminiscere.

¶ Epistołá z listu pierwszego S. Páwłá do Tessa: kápit: 4. 723.
Początek. v. 1. Nád to brácia/prosimy was y pilnie żądamy w Pánie JEzuśie/
Koniec. v. 7. boć nas Bog nie powołał ná nieczystość/ále ná Swiątobliwość.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 15. 614.
Początek. v. 21. A wyszedszy stámtąd JEzus/odszedł w strony Tyrskie y Sydońskie.
Koniec. v. 28. A vzdrowioná iest dźieweczká iey od oney godźiny.

☞ W Poniedźiáłek po wtorey Niedźieli postu.

¶ Lekcya v Dánielá proroká/kápit: 9. 538.
Początek. v. 15. A teraz Pánie Boże nász/ktoryś wywiodł lud swoy z źiemie Egiptskiey.
Koniec. v. 19. Bo imię twoie wzywáne iest nád miástem/y nád ludem twoim.
¶ Ewángelia v S. Janá/kápit: 8. 663.
Początek. v. 21. Rzekł zás potym do nich JEzus: Ja idę/á będźiećie
Koniec. v. 29. ábowiem ia to co sie iemu podoba záwżdy czynię.

☞ We wtorek po wtorey Niedźieli postu.

¶ Lekcya w trzećich kśięgách krolewskich/kápit: 17. 207
Początek. v. 8. A stáło sie słowo Páńskie do niego/mowiąc: Wstań idźże do Sárepty/
Koniec. v. 16. według słowá Páńskiego/ktore mowił przez Eliaszá. 619.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 23.
Początek. v. 1. Tedy JEzus mowił ku tłuszczam/y do zwolennikow swoich.
Koniec. v. 12. A ktoby sie poniżył będźie podwyższon.

We Srzodę

Początek v.38. ¶ Powstawszy tedy Jezus z Bożnice/wszedł do domu Symonowego.

Koniec v.44. A trwał kazac w Bożnicach Galileyskich.

☞ W Piątek po trzeciey Niedzieli postu.

¶ Lekcya z czwartych ksiąg Moizeszowych Numery Kapit: 20. 89.

Początek v.2. A gdy potrzebował wody lud/zebrali sie przeciwko Moizeszowi/

Koniec v.13. spierali synowie Izraelscy przeciwko Panu/a poświecon iest w nich.

¶ Ewangelia v S. Jana Kapit: 4. 660.

Początek v.3. A przyszedł do miasta Samaryiskiego/ktore zową Sychar/

Koniec v.43. y wiemy że to iest prawdziwie zbawiciel świata.

☞ W Sobote po trzeciey Niedzieli postu.

¶ Lekcya v Daniela Proroka Kapit: 13. 541.

Początek v.1. A był mąż ktory mieszkał w Babilonie/a imie iego Joacym.

Koniec v.63. A wyswobodzona iest krew niewinna w on dzień.

¶ Ewangelia v S. Jana kapit: 8. 663.

Początek v.1. A Jezus poszedł na gore Oliwną/y zasie o świtaniu:

Koniec v.11. Idź a iuż więcey nie grzesz.

☞ W czwartą Niedziele postu. Dominica Lætare.

¶ Epistoła z listu S. Pawła do Galatow/kapit: 4. 714.

Początek v.22. Napisano tam iest: Iż Abraam miał dwu synow/iednego ze służebney/

Koniec v.31. ktora wolnością Chrystus nas wyzwolił.

¶ Ewangelia v S. Jana/kapit: 6. 661.

Początek v.1. Potym odszedł Jezus za morze Galileyskie/

Koniec v.14. Iż ten iest prawdziwie Prorok/ktory ma przyść na świat.

☞ W poniedziałek po czwartey Niedzieli postu.

¶ Lekcya z trzecich ksiąg Krolewskich: 3 Regum kapit: 3. 193.

Początek v.16. Przyszły potym dwie niewieście nierządnice do krola/y stanęły

Koniec v.28. widząc w nim być mądrość Bożą/ku sprawowaniu sądu.

¶ Ewangelia v S. Jana/kapit: 2. 659.

Początek v.13. A była blisko Wielkanoc Żydowska/tedy wstąpił Jezus

Koniec v.24. bo on wiedział coby było w człowieku.

☞ We wtorek po czwartey Niedzieli postu.

¶ Lekcya z wtorych ksiąg Moizeszowych/Exodi kapit: 32. 54.

Początek v.7. A rzekł Pan do Moizesza/mowiąc: Idź a zstęp/boć zgrzeszył lud twoy.

Koniec v.14. ktore był mowił/przeciwko ludu swoiemu.

¶ Ewangelia v S. Jana/kapit: 7. 662.

Początek v.14. A gdy iuż był śrzodek dnia świętego/wstąpił Jezus do kościoła.

Koniec v.31. A z tłuszczey wiele ich vwierzyli weń.

☞ We środe po czwartey Niedzieli postu.

¶ Proroctwo pierwsze v Ezechiela Proroka/kapit: 36 522.

Początek v.23. A poświęcę imie moie wielkie/ktore splugawione iest miedzy narody.

Koniec v.28. A będziecie mi za lud/a ia wam za Boga.

¶ Proroctwo drugie v Izaiasza Proroka/kapit: 1. 437.

Początek v.16. Omyycie sie a bądźcie czystymi/odeymicie złości myśli waszych.

Koniec v.19. Będziecieli chcieć a mnie słuchać/dobr ziemie będziecie pożywać

¶ Ewangelia v S. Jana/kapit: 9. 664.

Początek v.1. A idąc Jezus mimo/vyźrzał człowieka ślepego od narodzenia.

Koniec v.38. Wierzę Panie. A vpadszy dał mu chwałę.

☞ We czwartek po czwartey Niedzieli postu.

¶ Lekcya z czwartych ksiąg krolewskich/kapit: 4. 215.

Początek v.25. Jechała tedy/y przyszła do męża Bożego na gorze Karmell.

Koniec v.37. Elizeusz też wrocił sie zaś do Galgala.

¶ Ewangelia v S. Jana/kapit: 5. 661.

Początek v.17. Ociec moy aż do tychmiast działa/y ia działam/

Koniec v.29. a ci lepak ktorzy źle czynili/na zmartwychwstanie sądu.

☞ W piątek po czwartey Niedzieli postu.

¶ Lekcya z trzecich ksiąg krolewskich/kapit: 17. 207.

Początek v.17. Stało sie potym/że zaniemogł on syn iego Gospodyniey/y była chora.

Koniec v.24. a słowo Pańskie w vstach twoich prawdziwe iest.

¶ Ewangelia v S. Jana/kapit: 11. 665.

Początek v.1. A był nieiaki chory imieniem Łazarz w Bethaniey/

Koniec v.45. gdy vyźrzeli co vczynił Jezus/vwierzyli weń.

W Sobotę

List.

Y vyme

Ewángelia

We czwartek

Regeſtr.

Liſt

W trzećią

List.

Ewánge-

Regeſtr.

W Sobotę

☞ W Sobote w Suche dni.

¶ Lekcya z trzecich kśiąg Moizeßowych/Lewiti: kápit: 23. 72.
Początek.v.26. Mowił Pan do Moizeßá/rzeknąc: Tegoż kśieżycá śiodmego/dniá
Koniec.v.32. Swiętá wáße będźiećie święćić/od wieczorá áż do wieczorá.

¶ Lekcya druga z trzecich kśiąg Moizeßowych/Lewiti: kápit: 23. 72.
Początek.v.39. A przetoż od piętnastego dniá kśieżycá śiodmego/gdy zpráwićie z polá/
Koniec.v.43. gdym ie wywiodł z ziemie Egiptskiey/ia Pan BOG wáß.

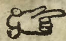
¶ Lekcya trzećia v Micheaßá proroká/kápit: 7. 557.
Początek.v.14. Pás lud twoy rozgą twoią/trzodę dźiedźictwá twoiego/ktora mießka
Koniec.v.20. ktores przyśiągł oycom nászym/od stárodáwnych dni.

¶ Lekcya czwarta v Zácharyaßá proroká/kápit: 8. 565.
Początek.v.14. ábowiem ták mowi Pan zastępow: Jákom myślił wás vtrapić/
Koniec.v.19. tylko iedno miłuyćie prawdę y pokoy.

¶ Lekcya piąta v Danielá proroká/kápit: 3. 533.
Początek.v.46. A nie przestawáli ći ktorzy ie byli wrzućili służebnicy krolewscy/
Koniec.v.51. y wielbili/y błogosłáwili BOgá w piecu.

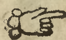
¶ Epistołá v S. Páwłá do Zydow/kápit: 9. 733.
Początek.v.2. Abowiem vczynion był pierwey przybytek/w ktorym były Lichtarze.
Koniec.v.12. Wszedł ieden raz do Swiątnice/nálazßy wieczne odkupienie.

¶ Ewángelia v S. Lukaßá/kápit: 13. 643.
Początek.v 6. Powiedał tedy to podobieństwo: Miał niektory Figowe drzewo
Koniec.v.17. ktore śie chwálebnie dźiáły od niego.

 W osmnasta Niedziele po S. Troycy.

¶ Epistołá z listu pierwßego S. Páwłá do Koryntow/kápit: 1. 700.
Początek.v.4. Dźiękuie záwżdy Bogu memu zá wasz tey łáski Bożey/
Koniec.v.8. w dźień przyśćia Páná nászego JEzusá Chrystusá.

¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit. 22. 619.
Początek v.34. A gdy vsłyßeli Fáryzeußowie/że vczynił milczenie Sáduceußom/
Koniec.v.46. áni go śmiał od onego dniá żaden więcey o co pytáć.

 W dziewietnasta Niedziele po S. Troycy.

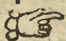
¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Effezow/kápit: 4. 717.
Początek.v.23. Ale odnowćie śie duchem rozumu wáßego/á oblecćie śie w nowego.
Koniec.v.28. áby miał skądby vdźielił temu ktory potrzebuie.

¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 9. 610.
Początek.v.1. A wstąpiwßy Jezus do łodki/przewoźł śie/y przyßedł do miástá swoiego/
Koniec.v.8. y wielbili Bogá/ktory dał táką moc ludźiom.

 W dwudziesta Niedziele po S. Troycy.

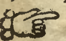
¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Efezow/kápit: 5. 717.
Początek.v.15. Pátrzćieß tedy bráćia/iákobyśćie opátrznie chodźili/nie iákoby nie mądrzy.
Koniec.v.21. będąc poddáni ieden drugiemu w bojáźni Chrystusowey.

¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 22. 619.
Początek v.1. A odpowiedáiąc JEzus mowił záśie w przypowieśćiách k nim mowiąc:
Koniec.v.14. Abowiem wiele ich iest wezwánych/á máło wybránych.

 W iedne y dwudziesta Niedziele po S. Troycy.

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Effezow/kápit: 6. 718.
Początek.v.10. Ná ostátek bráćia posiláyćie śie w Pánie/y w możności mocy iego.
Koniec.v.17. y miecz duchowny/ktory iest słowo Boże.

¶ Ewángelia v S. Janá/kápit: 4. 660.
Początek.v.46. A był nieiáki Krolik ktorego syn był niemocen w Káffárnaum
Koniec.v.55. y vwierzył on/y dom iego wßystek.

 W dwudziesta y wtora Niedziele po S. Troycy.

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Filipensow/kápit: 1. 718.
Początek.v.1. Máiąc o tym nádźieię/że ten ktory w was począł dobry vczynek
Koniec.v.16. przez Jezusá Chrystusá/ku cći y ku chwale Bożey.

¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 18. 616.
Początek v.23. A przetoż przypodobáne iest krolestwo niebieskie człowiekowi krolowi.
Koniec.v.35. iesliże nie odpuśćićie ieden káżdy brátu swemu z serc wáßych.

 W trzecia y dwudziesta Niedziele po S. Troycy.

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Filipensow/kápit: 3. y 4. 720.
Początek.v.17. Bráćia bądźćie náśládowcy memi/á pilnuyćie ych ktorzy ták chodzą/
Koniec.v.3. y z drugiemi pomocniki memi/ktorych imioná są w kśięgách żywotá.

¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 22. 619.

Regestr Epistol y Ewángeliy/ ktore bywáią czytáne w Swiętá.

Regeſtr.

Byl

Początek.v.5. Był zá dni Herodá królá Judſkie
Koniec.v.17. áby zgotował Pánu lud doſkonáły.

☞ W dzień ſwietego Janá

Lekcia v Izáiaßá Proroká kápit: 49.
Początek. v.1. Słuchaycie wyſpy/ á pilnie báczcie naro
Koniec. v.7. y ſwietego Izráelſkiego który ciebie obrał.
Ewángelia v ſ. Lukaßa/kápit: 1.
Początek.v.57. A gdy Elżbiecie wypełnił ſie czas porodzenia/porodz
Koniec. v.68. Iż náwiedził y vczynił odkupienie ludu ſwego.

☞ W wigilia ſwietego Piotrá y Páwłá.

Lekcia z Dzieiow Apoſtolſkich kápit: 3. 674.
Początek. v. 1. Piotr tedy y Jan/ ßli do Kośćiołá ná godzine modlitwy dziewiata.
Koniec. v. 10. y zdumienia wielkiego/ z tego co ſie mu było przygodziło.
Ewángelia v ſ. Janá kápit: 22. 672.
Początek.v. 15. Gdy było po obiedzie/ rzekł Symonowi Piotrowi Jezus/
Koniec. v. 19. dáiac znáć która śmiercia miał obiáśnić Bogá.

☞ W dzień ſwietego Piotrá y Páwłá Apoſtołow.

¶ Lekcya z Dzieiow Apoſtolſkich/kápit: 12. 680.
Początek.v. 1 Tegoż cżáſu poſłał krol Herod zaſtepy/áby vdręczył niektore z zboru/
Koniec.v. 11. y ze wßego oczekawánia ludu Zydowſkiego.
¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 16. 615.
Początek.v.13. Przyßedł tedy Jezus w ſtrone Ceſáriey Filipowey/
Koniec.v.20. á cokolwiek rozwiażeß ná ziemi/bedzie rozwiazano y w niebie.

☞ W dzień Swietego Páwłá.

¶ Epiſtołá z liſtu S. páwłá do Gálátow/kápit: 1. 713.
Początek.v.11. Abowiem oznáymuie wam bráćia/żeć tá Ewángelia ktora przepo: ieſt.
Koniec.v.20. á to co wam piße oto przed Bogiem/żeć nie kłámam.
¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 19. 617.
Początek.v.27. Tedy odpowiedáiac Piotr/rzekł mu: Otoſmy my opuśćili wßyſtko/
Koniec.v.30. Ale wieleć pierwßych będzie oſtátniemi/á poslednich pierwßemi.

☞ W dzień Náwiedzenia Pánny Máriey.

¶ Lekcya z pieśni Sálomonowych/Cantica Canticorum/kápit: 2. 402.
Początek.v.8. Otoć on idzie ſkacżac po gorách/przeſkákuiac gorki/
Koniec.v.15. abowiem głos twoy wdzieczny/y oblicże twoie piekne.
¶ Ewángelia v S. Lukaßá/kápit: 1. 638.
Początek.v.39. Powſtawßy tedy Márya w one dni/poßłá ná gory z kwápieniem
Koniec.v.56. á potym ſie wróćiłá do domu ſwego.

☞ W dzień Swietey Márgorzety.

¶ Epiſtołá z liſtu wtorego S. Páwłá do Koryntow/káp:10.y 11. 711.
Początek.v.17. A kto ſie chlubi/niech ſie chlubi w Pánie.
Koniec.v.2. Abowiem poślubiłem was ſtáwić czyſtá pánna iednemu meżowi.
¶ Ewángelia v S. Mátheußá/kápit: 13. 613.
Początek.v.44. Podobne ieſt króleſtwo niebieſkie ſkárbowi zákopánemu ná roley/
Koniec. v.52. ktory przynośi z ſkárbu ſwego nowe y ſtáre rzeczy.

☞ W dzień Rozſtánia Apoſtołow álbo Rozeſłáńcow.

¶ Epiſtołá z liſtu S. Páwłá do Effezow/kápit: 2. 716.
Początek.v.19. A ták iuż nie ieſteśćie gośćie áni przychodniowie/
Koniec. v.22. buduyćie/przybytkiem Bożym w Duchu świetym.
¶ Ewángelia v S.Márká/kápit: 16. 636.
Początek. v.15. A rzekł im: Szedßy ná wßyſtek świát/opowiedayćie Ewángelia
Koniec.v.20. á Pan im pomagał/y powieśći potwierdzał/cudy ktore zá nimi ßły.

☞ W dzień ſwietey Máriey Mágdáleny.

¶ Lekcya z pieśni Sálomonowych/Cantica Canticorum/kápit: 3. 402.
Początek.v.1. Ná łożku moim/przez noc ßukáłám tego/ktorego miłuie dußá moiá/
Koniec.v. 4. dokad go nie wwiodę do domu mátki moiey/y do łożnice rodźićielki moiey.
¶ Ewángelia v S. Lukaßá/kápit: 7. 643.
Początek.v.36. A prośił go ieden z Fáryzeußow/áby z nim iadł.
Koniec.v.50. Wiárá twoiá ćiebie zbáwiona vczyniłá. Idź w pokoiu.

☞ W dzień ſwietego Jákubá Apoſtołá.

¶ Epiſtołá z liſtu S. Páwłá do Effezow Kápit: 2. 716.
Początek.v.19. A ták iuż nie ieſteśćie gośćie áni przychodniowie/ále ieſteśćie mießczánie
Koniec.v.22. przybytkiem Bożym w duchu świetym.

¶ Lekcya z przypowieści ...
Poczatek.v.22. Pan opánował mię ná początku ...
Koniec.v.35. naydzie żywot/y wyczerpnie zbáwienie ...
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: ...
Poczatek.v.1. Księgi rodzáiu JEzu Chrystá/syná Dawido...
Koniec.v.16. z ktorey sie národził JEzus/ktory rzeczon Chry...

W dzień Podwyższenia świętego ...

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Filippensow/kápit: ...
Poczatek.v.5. Bo to o sobie też czuycie/co y o Chrystusie JEzusie/
Koniec.v.11. iż Pan Jezus Chrystus iest w chwale Bogá Oycá.
¶ Ewángelia v S. Jana/kápit: 12.
Poczatek.v.31. Teraz iest sąd tego świátá/teraz kśiążę tego świátá będźie pre...
Koniec.v.36. Wierzćież w świátłość/ábyśćie byli synowie świátłości:

W dzień S. Mátheuszá Apostołá y Ewángelisty.

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Effezow/kápit: 4.
Poczatek.v.7. Ale káżdemu z nas/daná iest łáská według miáry obdárowánia/
Koniec.v 13. w doskonáłego męża/w miárę lat zupełności Chrystusowey.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 9 610.
Poczatek.v.9. A gdy szedł stamtąd JEzus/vyźrzał człowieká ná Cle siedzącego/
Koniec.v.13 Abowiem nie przyszedłem wzywáć spráwiedliwych/ále grzesznych.

W dzień przeniesienia świętego Stánisłáwá.

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Zydow/kápit: 5. 732.
Poczatek.v.1. Boć káżdy Biskup z ludźi wźięty/ postáwion bywa zá ludźie
Koniec.v.6. Ty iesteś kápłanem ná wieki/podług rzędu Melchisedechowego.
¶ Ewángelia v S. Janá/kápit: 10. 665.
Poczatek.v.11. Ja iestem pásterz dobry/dobry pásterz duszę swoię dawa zá owce swoie/
Koniec.v.16. y będźie iedná owczárnia y ieden pásterz.

W dzień świętego Wácłáwá.

¶ Lekcya z kśiąg Mądrości/Sapientiae/kápit: 4. 405.
Poczatek.v.7. A spráwiedliwy człowiek/będźieli od śmierći záchwycon/ w ochłodzeniu
Koniec.v.15. y miłośierdźie iest ku świętym iego/y wzgląd ná wybráne iego.
¶ Ewángelia v S Mátheuszá/kápit: 16. 615.
Poczatek.v.24. Tedy Jezus rzekł zwolennikom swoim: Jeśli kto chce zá mną przyść/
Koniec.v.28. vyźrzą Syná człowieczego przychodzącego w krolestwie swoim.

W dzień świętego Michałá.

¶ Lekcya z kśiąg Obiáwienia S. Janá/kápit: 1. 747.
Poczatek.v.1. Obiáwienie JEzu Chrystusowo/ktoremu dał Bog áby obiáwił sługam
Koniec.v 6. á vczynił nas krolestwem/y kápłany Bogu y Oycu swoiemu.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 18. 616.
Poczatek.v.1. Oneyże godźiny przystąpili zwolennicy do JEzusá/mowiąc: Coć sie zda.
Koniec.v.10. w Niebie záwżdy widzą oblicze Oycá mego/ktory iest w niebiesiech.

W dzień świętego Fráncisżká.

¶ Lekcya z kśiąg Ecclesiastikusá/kápit: 45. 433.
Poczatek.v.1. Miły Bogu y ludźiom/ktorego pámiątká w błogosłáwieństwie iest
Koniec.v.6. y dał mu serce ku przykazániu/y zakonu żywotá y náuki.
¶ Ewángelia v S. Mátheuszá/kápit: 11. 612.
Poczatek.v.25. Czásu onego odpowiedáiąc JEzus/rzekł: Wyznawam tobie Oycze Pánie
Koniec.v.30. boć iárzmo moie iest wdźięczne/á brzemię moie lekkie.

W dzień świętego Lukaszá Ewángelisty.

¶ Lekcya v Ezechielá proroká/kápit: 1. 503.
Poczatek.v.4. Y vyźrzałem á oto wiátr wichrowáty przychodźił od połnocy
Koniec.v.14. ná podobieństwo błyskánia rozświecáiącego sie. 645.
¶ Ewángelia v S. Lukaszá/kápit: 10.
Poczatek.v.1. Potym tedy náznáczył Pan/y innych siedmidźieśiąt y dwu/
Koniec.v.9. przybliżyło sie do was Krolestwo Boże.

W dzień świętego Symoná y Judy Apostołow.

¶ Epistołá z listu S. Páwłá do Rzymiánow/kápit: 8. 696.
Poczatek.v.28. Wiemy też to/iż tym ktorzy miłuią Bogá/wszystkie rzeczy dopomagáią
Koniec.v.39. od miłości Bożey/ktora iest w Chrystusie JEzuśie Pánie naszym. 669.
¶ Ewángelia v S. Janá/kápit: 15.
...tek.v.17. To wam roskázuię/ábyśćie sie społecznie miłowáli. Jeśli was
...c.v.25. iż mię w nienawiśći mieli dármo.

W wigili...

¶ Koniec wßystkiego Regestru.

